

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆

☆ ☆ ☆ ☆ ☆

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆

☆ ☆ ☆ ☆ ☆

☆ ☆ ☆ ☆ ☆

☆ ☆ ☆

☆ ☆ ☆ ☆

☆ ☆

☆ ☆ ☆

☆

KALENDÁŘ

Cena \$1.50

NÁROD

TISKÁRNA ČESKÝCH BENEDIKTINŮ

1637 S. Allport Street, Chicago, Illinois 60608

1972

QUALITY CUSTOM DRAPERIES

AT THE SAME PRICE AS READY-MADES

Made-to-Your-Measure Draperies

Good Housekeeping

**Medallion
and
Tiara**

**Have Earned
The
Good Housekeeping
Seal of Approval**

Now you can add new elegance to your interior decor with the luxurious beauty of custom-made draperies. You select from the finest fabrics and newest shades. Expert craftsmen will tailor the draperies of your choice to your individual decorative specifications. Guaranteed prompt delivery.

**BRING YOUR
WINDOW MEASUREMENTS**

Just make two measurements: from top of rod to desired length, from one end of rod to the other for width.

**MATCHING BEDSPREADS AVAILABLE IN DOZENS
OF FABRICS AND HUNDREDS OF COLORS.**

ESTABLISHED 1936

● DRAPERIES ● CURTAINS ● BEDSPREADS ● BEDDING

Ondrus & Son

6533 W. Cermak
(Near Scoville)
Berwyn

3935 W. 26th St.
(Cor. Harding)
Chicago

Shop & Compare—Quality & Price

Open Monday and Thursday Evenings

Come In — Browse Around

Litoměřický biskup Štěpán Trochta obdržel prostřednictvím J. Em. kardinála státního sekretáře Villota k zdislavským jubilejním slavnostem apoštolský list Sv. Otce Pavla VI., jehož text zní:

CTIHODNÉMU
BRATRU ŠTĚPÁNU
TROCHTOVI,

biskupu litoměřickému,
PAPEŽ PAVEL VI.

Ctihodný bratře, pozdrav a apoštolské požehnání.

Zbožná úcta a radostná oslava nebesťanů je vždy i pro Nás velmi krásným důvodem, abychom, i když jsme snad tělem vzdáleni, aspoň v duchu a myšlenkami navštívili ona místa, kde jsou s vírou uctívání světci buď proto, že se tam narodili, nebo, že tam vykonali vynikající skutky, anebo, že jsou tam pochoováni. A tak v tomto roce a zvláště v těchto měsících zahrnujeme Svou otcovskou pozorností a upřímným blahopřáním především litoměřickou diecézi, ale i oblasti okolní.

Jak dobře víme, vyvrcholí brzo jubilejní oslavy narození blahoslavené Zdislavy, která je ozdobou českých zemí. Tam se narodila ze vznešeného rodu, žila tam křesťanským životem a tam byla i s velkou počtou pochoována. Tím více záleží na tom, abychom se k těmto oslavám připojili několika slovy povzbuzení a výzvy, poněvadž vynikající ctnosti této

ženy, její způsob života a pozoruhodné činy nejen odpovídají dnešním potřebám, ale též mocně vábí všechny křesťany v ochotnému následování.

Ona totiž, jako matka, byla vzorem manželské věrnosti a sloupem lásky a mravní kázně v rodině; jako dcera církve byla zcela oddána katolické nauce a skutkům podle evangelia; jako občanka byla dobroditelkou stále pohotovou pomocí strádajícím; Boha milovala naděvšechno a jemu jedinému sloužila na veřejnosti i doma. Proto chválíme blahoslavenou Zdislavu a právě toto jsou i důvody, proč chceme tímto listem dosvědčit Svou stálou přízeň a vůli podpořit Svým hlasem velké náboženské úsilí, roznicené touto slavností tak, aby ještě mnoho dalších let v plné svěžesti přinášelo litoměřické diecézi bohaté plody svědomitého plnění mravních povinností a svátosti.

Vybízíme tedy všechny, aby hleděli na tento vynikající vzor svatého života a uvažovali o něm, neboť s jeho pomocí si mohou lidé naší doby, jako při pohledu na obraz, znovu uvědomit ideál ctnosti, rád lásky a být povzbuzeni ke křesťanské aktivitě.

Vroucně si proto přejeme, aby slavnosti blahoslavené Zdislavy za Tvého vedení, jako pastýře a biskupa litoměřického, a při poučování ze strany všech kněží a řeholníků, účinně přispěly k dosažení onoho cíle obnovy katolického činnorodého života i k opravdovému utvrzení a růstu katolické víry. K tomu pokorně vyprošujeme od Původce veškeré milosti hojnou nadpřirozenou pomocí, sílu a útěchu a všem účastníkům těch posvátných slavností udělujeme s otcovskou láskou Svě apoštolské požehnání na důkaz Našeho zájmu a jako záruku nebeské přízně.

BL. ZDISLAVA Z KRÍŽANOVA A LEMBERKU

NÁROD

ČESKO-AMERICKÝ KATOLICKÝ KALENDÁŘ

NA ROK

1972

Obsahuje část kalendářní, poučné čtení, povídky, básně,
kroniky, adresáře a různá vyobrazení.

Ročník 77.

TISKEM A NÁKLADEM TISKÁRNY ČESKÝCH BENEDIKTINŮ,
1637 S. ALLPORT STREET, CHICAGO, ILLINOIS 60608

POZNÁMKY K ROKU 1971

ČTVERO SUCHÝCH DNŮ.

První týden v postě — 23., 25., 26. února; — 24., 26., 27. května; podzimní — 20., 22., 23. září; — zimní — 20., 22., 23. prosince.

ZASVĚCENÉ SVÁTKY.

SVÁTKY, O NICHŽ OBCOVÁNÍ MŠE SV. JE PŘÍKAZEM:

Každá neděle v roce; Nový Rok 1. ledna; Nanebevstoupení Páně 11. května; Nanebevzetí Panny Marie 15. srpna; Všech Svatých 1. listopadu; Neposkvrněné Početí P. Marie 8. prosince; Hod Boží vánoční 25. prosince.

NÁRODNÍ PATRONOVÉ

Blahoslavená Panna Maria bez poskvrny hříchů počatá, jejíž svátek se slaví 8. prosince, je patronkou Spojených Států; sv. Jan Nepomucký, 16. května, sv. Prokop, 4. července a sv. Václav, 28. září, jsou patronové Čechů; ssv. Cyril a Metoděj, 5. července, jsou patronové Moravanů a Slovanů vůbec.

STÁTNÍ SVÁTKY.

Všechny neděle v roce; Nový rok; narozeniny A. Lincolna, 12. února; narozeniny Jiřího Washingtona, 22. února; Zdobení hrobů, 30. května; Prohlášení nezávislosti, 4. července; Dělnický den první pondělí v září; Den díkůvzdání, čtvrtý čtvrtek v listopadu; Hod Boží vánoční.

V některých státech i Velký pátek, jakož i jiné dny bývají od presidenta neb guvernéra státu, za takový svátek prohlášeny.

Na státní svátky je veřejné úřadování zastaveno. Směnky proslé na některý z těchto svátků jsou splatné až dne následujícího. Pouze směnky proslé na Velký pátek anebo Zdobení hrobů jsou splatné ten den před tím. Smlouvy, uzavřené nebo podepsané na národní svátek, nemají platnosti před soudem.

O POSTECH ZDRŽELIVOSTI A ÚJMY.

Půst zdržlivosti zakazuje požívání masitých pokrmů, masité polévky a všech výtažků z masa, jako beef-tea, jakož i škvarků, špeku atd. Ale neobmezuje střídme užívání jiných pokrmů, jichž možno i vícekrát za den dosyta se najíst. Vejce a mléčné výrobky jsou dovoleny. Sádla a jiných tuků možno užití pouze k přípravě pokrmů.

Půst újmy je ten, který omezuje počet jídel a množství jídla a dovoluje pouze jednou za den dostatečně se najísti, což nemá býti před polednem. Ostatní dvě jídla — pokud je jich třeba k zachování životní síly — jsou dovolena, nemají se však obě dohromady rovnati jednomu plnému jídlu. Svačiny mezi jídlem dovoleny nejsou, ale tekutiny, jako mléko, káva, čaj, ovocné šťávy, pivo, jsou dovoleny.

Požívání masa a ryb při témže jídle je dovoleno.

Všichni katolíci, kteří dokončili svůj čtrnáctý a nepřekročili 21. rok, jsou podrobeni jen postům zdržlivosti na Popeleční středu a každý pátek postní doby. Dětem až do ukončení 14. roku je dovoleno jíst maso každý den v roce.

Všichni katolíci, kteří dokončili dvacátý první rok a dosud nepřekročili padesátý devátý, kterým v tom nebrání nemoc a těžká práce, jsou vázáni posty újmy i zdržlivosti na Popeleční středu a Velký pátek. Tedy pouze dva dny v roce jsou dny přísného postu.

ZMĚNĚNÁ — ZMÍRNĚNÁ — PRAVIDLA POSTU.

Církev svatá, naše Matka, ukládá (jako zákon, který je nutno zachovávat) pravidla postu a zdržlivosti, aby pěstovala ducha pokání, aby povzbudila sebezápor a sebestmrtvení, aby vedla své děti po stopách Božského Spasitele. — Jsou ta pravidla upravena podle církevních zákonů a velmi zmírněná — výsadami udělenými Svatou Stolicí našim biskupům.

V listopadu r. 1966 přes 200 amerických kardinálů, arcibiskupů a biskupů, shromážděných na celonárodní konferenci ve Washingtoně, rozhodlo jednohlasně změnu církevního zákona pátečního postu zdržlivosti od masa, který do té doby zavazoval katolické křesťany pod těžkým hříchem.

Nyní je půst zdržlivosti od masa závazný jen o pátcích v postní době. V ostatní pátky v roce je dovoleno požívat masité pokrmy.

Katolíci křesťané jsou však nadále povinni zachovávat půst zdržlivosti od masitých pokrmů a zároveň půst újmy na Popeleční středu a na Velký pátek. — Shromáždění biskupové vyslovili požadavek, aby američtí katolíci svědomitě zachovávali tato nová postní nařízení a aby nehledali snadných výmluv pro jejich porušování.

Pro každého katolického křesťana však nadále trvá osobní povinnost konat pokání; každý ale je svoboděn rozhodnout ve svém vlastním svědomí způsob, jakým chce toto přikázání zachovávat.

Jako dobrovolné skutky sebezáporu a pokání biskupové doporučili zdrženlivost od masa a od věcí, které jsou nám příjemné, jako jsou na příklad alkoholické nápoje. Pro postní dobu pak doporučili každodenní účast na mši sv.

Biskupové oznamují doslova ve svém oficiálním společném prohlášení: "Zdůrazňujeme, že do budoucna jsou američtí katolíci osvobozeni od kanonického požadavku páteční zdrženlivosti od masa, který dosud zavazoval pod hříchem, s výjimkou pátků postních. Toto jasně prohlašujeme z toho důvodu, aby byly odstraněny jakékoliv úzkosti svědomí, jak ve zpytování svědomí a ve zpovědích, tak i v osobních rozhodnutích stran této věci."

"Také varujeme ty, kteří se z důvodu osobní zbožnosti rozhodnou i nadále zachovávat páteční zdrženlivost od masa, aby neposuzovali nebratrsky a nepříznivě ty, kteří si zvolí jiné skutky sebezáporu. Dej Bůh, aby byly v budoucnu zachovávány v pátek jiné formy skutků pokání, které se stanou součástí zbožného života, stejně jako tomu bylo doposud při zachovávání páteční zdrženlivosti od masa."

V tomto svém rozhodnutí následovali američtí biskupové přání Svatého Otce, který řekl, že "Apoštolská stolice má v úmyslu zreformovat disciplínu pokání a zavést skutky sebezáporu účinnější a lépe přizpůsobené naší době."

Tento postní řád vešel v platnost o první neděli adventní dne 27. listopadu 1966.

O POSTNÍCH PRAVIDLECH.

Postní pravidla jsou církevním nařízením, které Církev má právo a moc změnit podle potřeby různých krajín a okolností. Změnu platnou pro celou Církev může učinit Svatý Otec, hlava Církve, kdežto biskupové mohou učinit změnu v postních pravidlech jen pro svou diecézi, nebo shromáždění biskupové pro celou zem v níž mají vládu, kdykoliv to důležitá příčina vyžaduje. Každý katolík se tudíž má řídit postními pravidly, jež bývají oznámeny v jeho farnosti každého roku před zahájením čtyřicetidenního postu.

LEDEN

JANUARY—1972

1. sobota | Nový rok; Slavnost Matky Boží

Neděle po Slavnosti Matky Boží. Luk. 2.

2. neděle	Sv. Makarius, poust.
3. pondělí	Sv. Jenovefa, pa.; sv. Daniel, jáhen
4. úterý	Sv. Titus, bisk.; sv. Angela z Foligno
5. středa	Bl. Jan Nep. Neumann; sv. Šimon, sloupovník
6. čtvrtek	Zjevení Páně — Sv. Tři Králové; sv. Melanios
7. pátek	Svaté Rodiny; sv. Severin, věrozvěst
8. sobota	Sv. Severin, věrozvěst; sv. Dominika, pa.

Neděle 1. po Zjevení Páně. Křest Páně Mat. 3

9. neděle	Sv. Petr, bisk.; sv. Julian, muč.
10. pondělí	Sv. Vilém, arcib.; sv. Thokla, pa.
11. úterý	Sv. Higin, ppž.; sv. Theodosiu, opat
12. středa	Sv. Menrád, poust.; sv. Arkadius, muč.
13. čtvrtek	Křest Páně; sv. Veronika Milánská
14. pátek	Sv. Hilár, b., uč. c.; sv. Felix Nolský, muč.
15. sobota	Sv. Pavel, poust.; sv. Ida, abatyše

Neděle 2. po Zjevení Páně. Svatba v Káni Galilejské. Jan 2.

16. neděle	Sv. Marcel I., ppž., m.; sv. Honorát, bisk.
17. pondělí	Sv. Antonín Veliký, op.; sv. Neon, muč.
18. úterý	Sv. Priska, pa., m.; sv. Susana, muč.
19. středa	Sv. Kanut, král, m.; sv. Marius a spolumuč.
20. čtvrtek	Sv. Fabián a Šebastián, mm.
21. pátek	Sv. Anežka Řím, pa., m.; sv. Eugen, muč.
22. sobota	Sv. Vincenc, jáhen, m.; sv. Irena, vd.

Neděle 3. po Zjevení Páně. Služebník setníkův. Mat. 8.

23. neděle	Zasnoubení P. Marie; sv. Rajmund Penafort.
24. pondělí	Sv. Timoteus, b., m.; sv. Felician, b., m.
25. úterý	Obrácení sv. Pavla; sv. Maxim, muč.
26. středa	Sv. Polykarp, b., m.; sv. Pavla, vdova
27. čtvrtek	Sv. Jan Zlat., b., uč. c.; sv. Julian, bisk.
28. pátek	Sv. Cyril Alexandrijský, b., uč. c.; sv. Jakub
29. sobota	Sv. František Sal., b., uč. c.; sv. Valerius, m.

Neděle 4. po Zjevení Páně. Bouře na moři. Mat. 8.

30. Neděle	Sv. Martina, pa.; sv. Marcela, vd.
31. Pondělí	Sv. Jan Bosko, z. ř.; sv. Petr Nolaskus, z. ř.

ČTVRTI MĚSÍCE

- ☾ Posl. čtvrt 8. ledna
- ☾ Nový měsíc 16. ledna
- ☾ První čtvrt 23. ledna
- ☾ Úplněk 30. ledna

LEDEN

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, počátkem měsíce studeno; od 6. snůh, dešť, zamračeno a větrno; kolem 15. chladněji; 22. snůh, 25. jasno, 27. snůh, mraz.

V lednu snůh a bláto, v únoru tuhé mrazy zato.

Na Tři Krále zimu stále.

Na Tři Krále mnoho hvězd, mnoho bramborů.

Na Jméno Ježíš (2) ku kamnům blíž.

Fabianské (20) zimy bojí se cikáni.

Je-li teplý leden, z korce mandel jeden.

Každý člověk přirozeně touží, by mnoho věděl; ale co platný všechny vědomosti bez bázně Boží?

Leden jest věru pokorný venkovan, jenž Bohu slouží, nežli pyšný mudrc, jenž hloubá o běhu nebeských hvězd, ale zanedbává vlastní spásy své. (Násl. T. Kempenský I, kap. 2)

Nechlub se tedy svým uměním ani svými vědomostmi, nýbrž strachuj se právě proto, že tolik toho znáš.

ÚNOR

FEBRUARY—1972

1. Úterý	Sv. Ignác, b., muč.; sv. Brigita, pa.
2. Středa	Očišťování P. Marie — Hromnic; sv. Kornellus
3. Čtvrtek	Sv. Blažej, b., m.; sv. Ansgar, ap. Severu
4. Pátek	Sv. Ondřej Korsini, b.; sv. Veronika, uč. P.
5. Sobota	Sv. Agatha, pa., m.; sv. Adéla, abatyše

Neděle Devítník. Nnajímaní dělníků. Mat. 20, 1-16.

6. Neděle	Sv. Dorota, pa., m.; sv. Anand, bisk.
7. Pondělí	Sv. Romuald, opat; sv. Juliana, vdova
8. Úterý	Sv. Jan z Mathy, z. ř.; ct. Mladý, feh. čes.
9. Středa	Sv. Apollonia, pa., m.; sv. Modest, zvěrozvěst
10. Čtvrtek	Sv. Školastika, ab.; sv. Vilém, poust.
11. Pátek	Zjevení P. Marie Lurdské; sv. Adolf, bisk.
12. Sobota	Sedm servitů, z. ř.; sv. Eulalia, pa., m.

Neděle 1. po Devítníku. O rozsévání. Luk. 8, 4-15.

13. Neděle	Sv. Gilbert, bisk.; sv. Řehoř II., papež
14. Pondělí	Sv. Valentin, kněz, m.; sv. Bruno, věrozvěst
15. Úterý	Sv. Faustina a Jovita, mm.; sv. Erich, muč.
16. Středa	☩ Popelec; sv. Juliana, pa., m.
17. Čtvrtek	Sv. Flavian, patr.; sv. Donát a Emilia, mm.
18. Pátek	☩ Sv. Simeon, b., m.; sv. Klaudius, m.
19. Sobota	Sv. Konrád, poust.; bl. Godšalk, o.

Neděle 1. postní. O pokušení Pána Ježíše. Mat. 4.

20. Neděle	Sv. Oldřich, kněz; sv. Nikefor, muč.
21. Pondělí	Sv. Eleonora, královna; sv. Mořic, m.
22. Úterý	Sv. Lazar, mnich; sv. Marta, pa., muč.
23. Středa	Sv. Petr Damiani, b., uč. c.; sv. Milo, b.
24. Čtvrtek	Sv. Matěj, apoštol.
25. Pátek	☩ Sv. Valburga, pa.; sv. Petr žalářník, m.
26. Sobota	Sv. Markéta Kort., kaj.; sv. Alexander, patr.

Neděle 2. postní. Proměnění Páně. Mat. 17.

27. Neděle	Sv. Leander, bisk.; sv. Gabriel od 7 bol. P.M.
28. Pondělí	Sv. Roman, opat; sv. Proter, m.; sv. Osvald, b.
29. Úterý	Sv. Osvald, b.; sv. Fokas, m.

ČTVRTI MĚSÍCE

- ☩ Posl. čtvrt 7. února
- ☩ Nový měsíc 15. února
- ☩ První čtvrt 21. února
- ☩ Úplněk 29. února

ÚNOR

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, do 10. tuhá zima; 11. obleva pak vlhčice a sněh; 20. obleva; 25.-28. deštivo a bouřlivo. Únor bílý, pole slíh.

Na Hromnice skřivánek přes hranice, musí vrznout kdyby měl zmraznout.

Na sv. Blažej kamínek se ohřeje.

Sv. Hata (5. února) bývá na sněh bohatá.

Sv. Matěj láme led, není-li ho, zrobí ho hned.

Zdál se ti, že mnoho víš a dosti mnoho rozumíš, věz, že mnohem více jest toho, čeho nevíš. (T. Kempenský I, kap. 2)

Ne snad, že by se tím zavrhovala věda nebo holá znalost věcí, která sama sebou je dobrá a Bohem samým zřízena; ale vždycky přece budíž dávana přednost dobrému svědomí a ctnostnému životu! (T. Kempenský I, kap. 3)

V den soudný jistě se nás nikdo nebude ptáti co jsme četli, nýbrž co jsme činili; ani jak krásně jsme dovedli řečniti, nýbrž jak bohabojně jsme byli živi.

BŘEZEN

MARCH—1972

1. Středa	Sv. Albín, b.; sv. Hermes, muž.
2. Čtvrtek	Bl. Anežka Česká, pa.; sv. Símplicius, ppž.
3. Pátek	☞ Sv. Kunhuta, cís.; sv. Kamila, pa.
4. Sobota	Sv. Lucius, ppž., m; sv. Hadrian, zvěrozvěst

Neděle 3. postní. Vymítání němeého ducha. Luk. 11.

5. Neděle	Suchý den; sv. Kazimír, vyzn.; sv. Theofil
6. Pondělí	Suchý den; sv. Perpetua a Felicitas, mm.
7. Úterý	Sv. Tomáš Akvin, uč. c.; sv. Eugen, b., m.
8. Středa	Sv. Jan z Boba, z. ř.
9. Čtvrtek	Sv. Františka Římská, vdova
10. Pátek	☞ 40 sv. muž. v Sebastě; sv. Makarius, b.
11. Sobota	Sv. Heraklius, muž.; sv. Rosína, pa., muž.

Neděle 4. postní. Nasycení pěti tisíců mužů. Jan 6.

12. Neděle	Sv. Řehoř Vel., ppž., uč. c.; sv. Justina, pa.
13. Pondělí	Sv. Eufrasia, pa.; sv. Patricia (Vlasta), m.
14. Úterý	Sv. Alexander, m.; sv. Matylda, královna
15. Středa	Sv. Klement M. Hofbauer (Dvořák), ř.
16. Čtvrtek	Sv. Longin, m.; 7 sv. Kanadských mučedníků
17. Pátek	☞ Bl. Jan Sark., m.; sv. Patrik, b., věrozv.
18. Sobota	Sv. Cyril Jerus., b., uč. c.; sv. Eduard, král

Neděle 5. postní. Židé chtějí kamenovat P. Ježíše. Jan 8.

19. Neděle	Sv. Josef, pěstoun Páně; sv. Theodor, b., m.
20. Pondělí	Sv. Eufrasia, muž.; sv. Heribert, kněz
21. Úterý	Sv. Benedikt, opat, z. ř.; sv. Lupicin, opat
22. Středa	Sv. Kateřina Švédská, pa.; sv. Basil, kn., m.
23. Čtvrtek	Sv. Alfons Turibius, b.; sv. Liberát, lékař, v.
24. Pátek	☞ Sv. Gabriel, archanděl; sv. Berta, abatyše.
25. Sobota	Zvěstování Panny Marie

Neděle Květná. Slavný vjezd Ježíšův do Jerusalema. Mat. 21.

26. Neděle	Sv. Haštal, muž.
27. Pondělí	Sv. Jan Damašský, b., uč. c.
28. Úterý	Sv. Ludolf, bisk.
29. Středa	Sv. Kvírin, muž.
30. Čtvrtek	Zelený čtvrtek; sv. Kvido, opat; sv. Benjamin
31. pátek	☞ Velký pátek; sv. Jan Kapistran, ř.

ČTVRTI MĚSICE

- ☉ Posl. čtvrt 8. března
- ☾ Nový měsíc 15. března
- ☀ První čtvrt 22. března
- ☿ Úplněk 29. března

BŘEZEN

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, počátkem měsíce větrno i sněh, ráno m r á z; 15.-21. studeno, sněh; 25. jasno — dešť.

V březnu prach co zlato a stříbro, ale sněh bývá pro obilí jed.

Na sv. Řehoře (12) každý sedlák lenoch, který neofe.

Na jaře "Zvěstování" (25), ale zimu ještě nevybáhl.

Každá mlha v březnu přináší za 100 dní dešť nebo boufku.

V kožíchu síš jařinu, v košílu ozimu.

Pěkně-li na sv. Josefa (19), dobrý rok bývá.

Dokonalí lidé nevěří hned každému, kdo něco povídá: znají slabost lidskou, která je náchylná k zlému a v řeči snadno poklesne. (T. Kempenský I, kap. 4)

Velmi moudré jest v něm se neukvapovati a netrvati urputně na vlastním mínění. Mimo to nevěřiti také kdejakým řečem lidským a nedonášeti hned jinému, co nám kdo řekl nebo svěřil.

DUBEN

APRIL—1972

1. Sobota Bílá sobota; sv. Hugo, biskup; sv. Theodora, m.

Neděle velikonoční, Vzkříšení Páně. Marek 16.

2. Neděle	HOD BOŽÍ VELIKONOČNÍ; sv. Apian, m.
3. Pondělí	Sv. Richard, bisk.; sv. Irena, pa., muč.
4. Úterý	Sv. Isidor, b., uč. c.; sv. Jiří, poustevník
5. Středa	Sv. Vincenc Fer., f.; sv. Juliana, f.
6. Čtvrtek	Sv. Celestin I., ppž.; sv. Sixtus I., ppž.
7. Pátek	Sv. Heřman Josef, b., ř.; bl. Kristián
8. Sobota	Sv. Albert, p.; sv. Maria, Egypt.

Neděle 1. po velikonočních. Ježíš se zjevuje apoštolům. Jan 20.

9. Neděle	Sv. Hugo, arch.; sv. Maria Kleofašová
10. Pondělí	Sv. Juda Barsabas; sv. Maximus, m.
11. Úterý	Sv. Lev I Velk, pa.; sv. Gemma Galgani, f.
12. Středa	Sv. Julius, pa.; sv. Tetrik, bisk., m.
13. Čtvrtek	Sv. Hermenegild, muč.; sv. Ursus, b.
14. Pátek	Sv. Justin, m.; sv. Lidvína, pa.
15. Sobota	Sv. Anastasia a Basilissa, mm.

Neděle 2. po velikonočních. Ježíš dobrý pastýř. Jan 10.

16. Neděle	Sv. Bernadetta Soubirous, pa.
17. Pondělí	Sv. Anicet, ppž., m.; sv. Eliáš a Isidor, mm.
18. Úterý	Sv. Apollonius, m.; sv. Rudolf a Verner, mm.
19. Středa	Sv. Emma, hraběnka; sv. Lev IX., papež
20. Čtvrtek	Sv. Anežka Montepulc.; sv. Caesarius, muč.
21. Pátek	Sv. Anselm, arcib., uč. c.; sv. Isák, muč.
22. Sobota	Sv. Kajus, ppž., m.; sv. Soter, ppž.

Neděle 3. po velikonočních. Malíčko a neuzfíte mne. Jan 16.

23. Neděle	Sv. Vojtěch, b., muč.; sv. Gerard, bisk.
24. Pondělí	Sv. Jiří, muč.; sv. Fidelis, muč.
25. Úterý	Sv. Marek, evangelista; Prosebný den
26. Středa	P. Maria Dobré Rady; sv. Kletus, ppž., muč.
27. Čtvrtek	Sv. Petr Kanisius, uč. c.; sv. Zita, panna
28. Pátek	Sv. Pavel z Kříže, z. ř.; sv. Ludvík Grignon
29. Sobota	Sv. Robert, opat, z. ř.; sv. Petr Veronský, m.

Neděle 4. po velikonočních. Ježíš přislubuje Utěšitele. Jan 16.

30. Neděle	Sv. Kateřina Sienská, pa.; sv. Žofie, pa., m.
------------	---

ČTVRTI MĚSÍCE

- Posl. čtvrt 6. dubna
- Nový měsíc 13. dubna
- První čtvrt 20. dubna
- Úplněk 28. dubna

DUBEN

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, počátkem měsíce pěkně pak proměnlivo, deštivo, koncem větrno.

Duben chladný, deštivý, úroda nás navštíví.

Snůh dubnový jako mrva pohnojí.

Ozývá-li se hrom, neboj se mrazů strom.

Duben má dáti máji půl stromům listů.

Jen ten jest opravdu velikým, kdo sám sobě jest malým a vrchol veškeré slávy nepokládá za nic. (T. Kempenský I, kap. 3)

Bohužel, když jde o jiné lidi, častokráte o nich věříme a mluvíme spíše zlé nežli dobré; taková již jest slabost naše.

S moudrým a svědomitým mužem radu brávej (Tob. IV, 19) a raději se dej poučiti od hodnějšího, než abys se fidil jen svým vlastními nápady. (T. Kempenský I, kap. 4)

V Písmě svatém budíž hledána pouze pravda a ne krasomluva.

Hledati jest v Písmě raději, co by nám bylo k užitku, než ozdobné řeči.

KVĚTEN

MAY—1972

1. Pondělí	Sv. Josef, dělník; sv. Floriana, pa., m.
2. Úterý	Sv. Athanas, b., uč. c.; sv. Sigmund, král, m.
3. Středa	Sv. Alexander, ppž. a spolumučedníci
4. Čtvrtek	Sv. Florian, m.; sv. Monika, vdova
5. Pátek	Sv. Pius V., papež; sv. Irena, muč.
6. Sobota	Sv. Valeria, m.; sv. Benedikta, p.

Neděle 5. po velikonočích. Proste a bude vám dáno. Jan 16.

7. Neděle	Sv. Stanislav, b., m.; sv. Albert, rolník
8. Pondělí	Křížový den; sv. Lucius, m.
9. Úterý	Křížový den; sv. Řehoř Nazianský, b., uč. c.
10. Středa	Křížový den; sv. Isidor, rolník
11. Čtvrtek	NANEBEVSTOUPENÍ PÁNĚ; Marek 16.
12. Pátek	Sv. Pankrác, muč., sv. Nereus, muč.
13. Sobota	Sv. Servác, biskup; sv. Dominika, panna

Neděle 6. po velikonočích. Když přijde Utěšitel. Jan 15.

14. Neděle	Sv. Bonifác, muč.; sv. Štěpánka, muč.
15. Pondělí	Sv. Jan de la Salle, z. ř.; sv. Pachomius, op.
16. Úterý	Sv. Jan Nepomucký, muč.; sv. Ubald, biskup
17. Středa	Sv. Paschay Baylon, ř. bratr; sv. Bruno, bls.
18. Čtvrtek	Sv. Venancius a Porfyr, mm.; sv. Felix z Cant.
19. Pátek	Sv. Celestin, pp., poustevník; sv. Ivo, farář
20. Sobota	Sv. Bernardin Sien., ř.; sv. Basilia, p., m.

HOD BOŽÍ SVATODUŠNÍ Sslání Ducha svatého. Jan 14.

21. Neděle	Sv. Ondřej Bobola, muč.
22. Pondělí	Sv. Julie, pa.; sv. Rita, vd.
23. Úterý	Sv. Jan de Rosi; sv. Ondřej Bobola, m.
24. Středa	P. Maria, Pomocnice křesťanů
25. Čtvrtek	Sv. Řehoř VII., p.; sv. Bonifác IV., p.
26. Pátek	Sv. Filip Nerí, zakl. řádu; sv. Eleuther, p. a m.
27. Sobota	Sv. Beda Ctih., uč. c.; sv. Jan I., ppž.

Neděle nejsvětější Trojice. Učte všechny národy. Mat 28.

28. Neděle	Sv. Vilém, vyznavač; sv. German, bls.
29. Pondělí	Sv. Magdalena z Pazzi, ř.; sv. Cyril Ces., m.
30. Úterý	Sv. Johanna de Arc; bl. Zdislava Berku, ř.
31. Středa	P. M. Královna nebes; sv. Angela Merici, zak.

ČTVRTI MĚSICE

- ☉ Posl. čtvrt 6. května
- ☾ Nový měsíc 13. května
- ☼ První čtvrt 20. května
- ☀ Úplněk 28. května

KVĚTEN

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, první tři týdny pěkně i slunečno, od 20.-24. bouřky pak chladno.

Chladný máj (ne studený) v stodole ráj.

Mnoho chroustů v máji — dobrý rok.

Bouřce v máji "na zdar" volají.

Když máj vláhy nedá, červen jí předá.

Prší-li na Filipa a Jakuba (8), bude dobrá úroda.

V knihách nábožných a prostince psaných čtejme zrovna tak rádi, jako v knihách nadšených a důmyslných.

Neptej se mnoho, kdo to ono pravil; raději dávej pozor, co se urví. (T. Kempenský I, kap. 5)

Lidé pyšní a lakomí nemají nikdy pokoje.

Chudí však duchem a pokorní kochají se v hojnosti pokoje. (Žalm 36, 11)

Marný jest, kdo svou naději skládá v lidi (Jer. 17, 5) nebo jiné tvory.

Seberte nejprve koukol a svažte jej ve snopky k spálení. (Mat. 13, 30)

ČERVEN

JUNE—1972

1. Čtvrtek	Sv. Pamfil a spolumuč.; sv. Konrád, b.
2. Pátek	Sv. Blandína, m.; sv. Erasmus, b., m.
3. Sobota	Sv. Klotilda, král.; sv. Oliva a Paula, mm.

Neděle 2. po sv. Duchu. **BOŽÍ TĚLO.** O veliké večeri. Luk. 14.

4. Neděle	Sv. František Carac., z. ř.
5. Pondělí	Sv. Bonifác, arch.; sv. Ferdinand
6. Úterý	Sv. Norbert, b., z. ř.; sv. Hugo, poustevník
7. Středa	Sv. Robert, opat; ssv. Cyrus a Julita, mm.
8. Čtvrtek	Sv. Medard, biskup
9. Pátek	NEJSV. SRDCE PÁNĚ; sv. Primus a Felician
10. Sobota	Sv. Markéta, král., vd.; sv. Zachariáš, muč.

Neděle 3. po sv. Duchu. O ztracené ovci. Luk. 15.

11. Neděle	Sv. Barnabáš, apošt.; sv. Felix a Fortunát, mm.
12. Pondělí	Sv. Jan z Fakunda, ř.; sv. Basilides a spolum.
13. Úterý	Sv. Antonín Paduánský, ř.; sv. Akvillina, p., m.
14. Středa	Sv. Basíl Vel., b., uč. c.; sv. Karolína, ř.
15. Čtvrtek	Sv. Vít a spolumuč.; sv. František Regis, ř.
16. Pátek	Sv. Beno, věrozvěst; sv. Lutgarda, pa., ř.
17. Sobota	Sv. Marian a Nikander, mm.; sv. Adolf, bisk.

Neděle 4. po sv. Duchu. Zázračný lov ryb. Luk. 5

18. Neděle	Sv. Efrém, jáhen, uč. c.; sv. Leoncius, muč.
19. Pondělí	Sv. Gervas a Protas, mm.; sv. Juliana Falk.
20. Úterý	Sv. Silver, ppž., muč.; sv. Florentina, ab.
21. Středa	Sv. Alois Gonzaga, ř.
22. Čtvrtek	Sv. Paulin, bisk.; sv. Alban a Anfibal, mm.
23. Pátek	Sv. Felix, muč.; sv. Eberhard, bisk.
24. Sobota	Sv. Jan Křtitel; sv. Erich, feholník

Neděle 5. po sv. Duchu. Spravedlnost fariseů. Mat. 5.

25. Neděle	Sv. Vilém, opat; bl. Ivan, poustevník
26. Pondělí	Sv. Jan a Pavel, mm.; sv. Virgil, biskup
27. Úterý	P. Maria, Matka Ust. Pomoci; sv. Ladislav, král
28. Středa	Sv. Ireneus, bisk., m.; sv. Mofic, bisk.
29. Čtvrtek	Sv. Petr a Pavel, ap.; sv. Maria, matka Markova
30. Pátek	Památka sv. Pavla; sv. Donát, vojín, muč.

ČTVRTI MĚSÍCE

- 1. Posl. čtvrt 4. června
- 2. Nový měsíc 11. června
- 3. První čtvrt 18. června
- 4. Úplněk 26. června

ČERVEN

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, počátek měsíce chladný od 8. teplo; od 20. větrno, od 24. rosa i parno.

Červen studený, sedlák krčí rameny.

Medardova kápě (8) 40 dní kape.

Na sv. Víta (15) půl zrnka žita.

Dešť o sv. Vítu škodí ječmenu i žitu.

Čím dříve před sv. Janem hříby rostou, tím dřívě na podzim sněží.

Svítili slunce na Petra a Pavla (29), bude pozeňnaný rok.

Nechlub se svým bohatstvím ani svými přáteli, že mocní jsou, nýbrž chlub se v Bohu (1 Kor. 1, 31) jenž sám všechno dává.

Máš-li skutečně co dobého, přece považuj jiné za ještě lepší, jen at' nepozbudeš pokory.

Pokorný lověk mívá stále pokoj; ale v srdci pyšnému bývá jen řevnivost a nevole. (T. Kempenský I, kap. 7).

ČERVENEC

JULY—1972

1. Sobota Nejdraší Krve Páně; sv. Theobald, poust.

Neděle 6. po sv. Duchu. Zázračné nasycení. Mar. 8

2. Neděle	Navštívení P. Marie; sv. Processus, m.
3. Pondělí	Sv. Lev II., ppž.; sv. Otto, b., věrozvěst
4. Úterý	Sv. Prokop, opat; sv. Oldřich, bisk.
5. Středa	Sv. Cyril a Metoděj, věrozvěsti Slovanů
6. Čtvrtek	Sv. Tomáš Morus, m.; sv. Maria Goretti, m.
7. Pátek	Sv. Benedikt XI., ppž.; sv. Vavřinec z Brind.
8. Sobota	Sv. Alžběta, královna; sv. Kilian, b. muč.

Neděle 7. po sv. Duchu. O falešných prorocích. Mat. 7.

9. Neděle	Sv. Zeno, vojín, m.; sv. Anatolia, pa., m.
10. Pondělí	Sv. Felicity a 7 synů, mm.; sv. Amálie, vd., f.
11. Úterý	Sv. Pius I., ppž.; slavnost sv. Benedikta, op.
12. Středa	Sv. Jan Gualbert, z. ř.; sv. Nabor a Felix, mm.
13. Čtvrtek	Sv. Markéta, pa., m.; sv. Eugen, bisk. Kartag.
14. Pátek	Sv. Bonaventura, uč. c.; bl. Hroznata, muč.
15. Sobota	Sv. Jindřich, císař; sv. Vladimír, kníže

Neděle 8. po sv. Duchu. Nespravedlivý vladař. Luk. 16

16. Neděle	P. Maria Karmelská; sv. Rainelda, pa., m.
17. Pondělí	Sv. Alexius, žebrák; sv. Ondřej Svorad, poust.
18. Úterý	Sv. Kamil de Lellis, z. ř.; sv. Bedřich, b., m.
19. Středa	Sv. Vincenc z Pauly, z. ř.; sv. Vavřinec, b.
20. Čtvrtek	Sv. Jeroným Emiliani, z. ř.; sv. Pavel, m.
21. Pátek	Sv. Konstantin, opat; sv. Julia, pa., muč.
22. Sobota	Sv. Maria Magdalena, kaj.; sv. Platon, muč.

Neděle 9. po sv. Duchu. Ježíš pláče nad Jerusalemem. Luk. 19.

23. Neděle	Sv. Apolinář, b., muč.; sv. Libor, biskup
24. Pondělí	Sv. František Solano, ř.; sv. Kristína, pa., m.
25. Úterý	Sv. Jakub starší, apošt.; sv. Křištof, muč.
26. Středa	Sv. Anny, matky P. Marie; sv. Hyacinth, m.
27. Čtvrtek	Sv. Pantaleon, muč.; sv. Jiří, jáhen, muč.
28. Pátek	Sv. Innocenc I., ppž.; sv. Viktor I., ppž.
29. Sobota	Sv. Marta, uč. Páně; sv. Felix II. a spolumuč.

Neděle 10. po sv. Duchu. O publikánu a fariseovi. Luk. 18

30. Neděle	Sv. Abdon a Senen, mm.; sv. Rufus, muč.
31. Pondělí	Sv. Ignác z Loyoly, z. ř.; sv. Firmus, bisk.

ČTVRTI MĚSÍCE

- ☾ Posl. čtvrt 4. července
- ☾ Nový měsíc 10. července
- ☾ První čtvrt 18. července
- ☾ Úplněk 26. července

ČERVENEC

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, na začátku měsíce teplo, od 15. i horko, sucho a bouřljivo.

Červenec muka, ale potom mouka. Prší-li na Navštívení (2), 40 dní deště konce není.

Navštívení jasné, plnější ovoce jisté.

Sv. Prokop kořen dokop. Sv. Marketa (13) vede žence do žita.

Co do Jakuba (25) vína odkvetne, do Havla uzraje.

Sv. Anna (26) chladno z rána.

A velmi rádi hovoříme o tom, co nám je zvláště milé neb po čem toužíme anebo co nám jest odporné, a na vše to i často mysliváme. (T. Kempenský I, 10)

Mnohdy se domníváme, že se lidem zavděčíme, přidružíme-li se k nim; ale zatím se jim znechucujeme nepěknými způsoby, které na nás pozorují. (T. Kempenský I, kap. 8)

Slýchával jsem často, že jest bezpečnější poslouchati a radu přijímatí, nežli jiným raditi. (Přisl. XII, 15)

SRPEN

AUGUST—1972

1. Úterý	Sv. Petr Julian Eymard, zakl. řádu
2. Středa	Sv. Alfons Liguori, z. ř.; sv. Štěpán I., m.
3. Čtvrtek	Sv. Augustin Gažotič, b.; sv. Lydia, prvokřesť
4. Pátek	Sv. Dominik, z. ř.; sv. Eleutherius, muč.
5. Sobota	Panna Maria Sněžná; sv. Osvald, král

Neděle 11. po sv. Duchu. Uzdravení hluchoněmého. Mar. 7.

6. Neděle	Sv. Nonna, matka tří svatých
7. Pondělí	Sv. Kajetán, z. ř.; sv. Donát, bisk.
8. Úterý	Sv. Hedvika, král.; sv. Cyriak a Largus, mm.
9. Středa	Sv. Jan Vianney, kn.; sv. Firmus a Rustik, mm.
10. Čtvrtek	Sv. Vavřinec, jáhen, m.; sv. Asteria, pa., m.
11. Pátek	Sv. Tiburc, muč.; sv. Zuzana, pa., muč.
12. Sobota	Sv. Klára, z. ř.; sv. Digna, služka, m.

Neděle 12. po sv. Duchu. Milosrdný Samaritán. Luk. 10

13. Neděle	Sv. Kassian, muč.; sv. Jan Berchmans, ř.
14. Pondělí	Sv. Eusebius, kněz, m.; sv. Athanasia, ab.
15. Úterý	NANEBEVZETÍ PANNY MARIE; sv. Tarsicius
16. Středa	Sv. Jáchym, otec P. Marie; sv. Roch, vyzn.
17. Čtvrtek	Sv. Hyacinth, řeh.; sv. Liberát a spolumuč.
18. Pátek	Sv. Helena, císařovna; sv. Agapit, muč.
19. Sobota	Sv. Jan Eudes, z. ř.; sv. Ludvík, bisk.

Neděle 13. po sv. Duchu. O desíti malomocných. Luk. 17.

20. Neděle	Sv. Bernard, op., uč. c.; sv. Heliodor, m.
21. Pondělí	Sv. Johanna Františka de Chantal, zakl. ř.
22. Úterý	Neposkvr. Srdce P. Marie; sv. Timoteus, m.
23. Středa	Sv. Filip Benelcius, ř.; sv. Sidorius (Zdeněk), m.
24. Čtvrtek	Sv. Bartoloměj, apošt.; sv. Január a spolumuč.
25. Pátek	Sv. Ludvík, král; sv. Genesius, herec, muč.
26. Sobota	Sv. Zefyrin, ppž.; sv. Fortunát, jáhen, m.

Neděle 14. po sv. Duchu. Dvěma pánům nelze sloužit. Mat. 6

27. Neděle	Sv. Josef Kalasanský, z. ř.; sv. Rufus, b.
28. Pondělí	Sv. Augustin, b., uč. c.; sv. Hermes, muč.
29. Úterý	Stěti sv. Jana Křt.; sv. Serapia a Sabina, mm.
30. Středa	Sv. Růžena Linská, pa.; sv. Felix a Audukt, mm.
31. Čtvrtek	Sv. Rajmund Nonatus; sv. Dominik, chlapec, m.

ČTVRTI MĚSÍCE

- ☿ Posl. čtvrt 2. srpna
- ♊ Nový měsíc 9. srpna
- ♋ První čtvrt 17. srpna
- ♌ Úplněk 24. srpna
- ♍ Posl. čtvrt 31. srpna

SRPEN

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, na počátku i horko, dešť, od 15. ochlazení.

S počátku-li srpen hodně hřeje, budoucí se zima sněhem skvěje.

Čeho srpen nedováří, toho září neusmaží.

Je-li horko na Dominika (4) bude tuhá zima.

Vavřinec (10), první podzimce.

Jak Vavřinec naváří, tak se podzimce daří.

Mnohý člověk, dokud ho neznáme, chvalnou pověstí svou přímo oslňuje. ale pozorován z blízka odpuzuje.

Může se stát, že správné jest mínění toho i onoho; ale nechce-li kdo předsvědčiti k mínění cizímu, ani když tak káže prostý rozum nebo nutkají vážné důvody, svědčí to o pyše a neustupnosti. (T. Kempenský I, kap. 9)

Proto si tolik libujeme v rozprávkách, že v společných hovorech hledáme navzájem útěchy a chceme uleviti srdci svému, znavenému všelijakými myšlenkami.

ZÁŘÍ

SEPTEMBER—1972

1. Pátek	Sv. Jiljí, opat; sv. Ammon, muč.
2. Sobota	Sv. Štěpán, král; sv. Rufina, mučednice

Neděle 15. po sv. Duchu. Vzkříšení mládence Naim. Luk. 7.

3. Neděle	Sv. Pius X., papež; sv. Dorota, pa., m.
4. Pondělí	Sv. Rosalía, poust.; sv. Ružena Viterb., pa.
5. Úterý	Sv. Vavřinec Justiniani, b.; sv. Viktorin, b., m.
6. Středa	Sv. Eleuther, opat; sv. Magnus, opat
7. Čtvrtek	Sv. Regina, pa., m.; sv. Korbinian, věrozv.
8. Pátek	Narození P. Marie; sv. Hadrian a spolumuč.
9. Sobota	Sv. Pulcheria, císařovna; sv. Gorgonius, muč.

Neděle 16. po sv. Duchu. Uzdravení vodnatelného. Luk. 14

10. Neděle	Sv. Mikuláš Tolentský, ř.; bl. Karel Spinola, m.
11. Pondělí	Sv. Protus a Hyacinth, mm.; sv. Theodora, kaj.
12. Úterý	Jméno Panny Marie; sv. Kvido, kostelník
13. Středa	Sv. Amát, bisk.; sv. Kateřina Janovská, vd.
14. Čtvrtek	Povýšení sv. Kříže; sv. Kornelius, ppž., muč.
15. Pátek	Sedmibolestné P. Marie; sv. Nikomed, muč.
16. Sobota	Sv. Ludmila, kněž., m.; sv. Cyprian, uč. c.

Neděle 17. po sv. Duchu. Největší prikázání. Mat. 2:

17. Neděle	Sv. Lambert, b., m.; sv. Hildegarda, ab.
18. Pondělí	Sv. Josef Kupertinský, ř.; sv. Richarda, cis.
19. Úterý	Sv. Január, spolumuč.; sv. Arnulf, bis.
20. Středa	Sv. Agapet I., papež; sv. Eustach a spolumuč.
21. Čtvrtek	Sv. Matouš, apoštol; sv. Maura, pa.
22. Pátek	Sv. Tomáš z Villanova, arcib.
23. Sobota	Sv. Linus, papež; sv. Thekla, p., m.

Neděle 18. po sv. Duchu. Uzdravení ochrnutlého. Mat. 9

24. Neděle	P. Maria vysv. zajatých; sv. Gerard
25. Pondělí	Sv. Kleofáš, uč. Páně; sv. Firmin
26. Úterý	Sv. Cyprian a Justina, mm.
27. Středa	Sv. Kosmas a Damian, mm.; sv. Leoncius, m.
28. Čtvrtek	Sv. Václav, kníže čes., m.; sv. Lioba, pa., ab.
29. Pátek	Sv. Michael, Arch.; sv. René Goupil, m. kan.
30. Sobota	Sv. Jeroným, uč. c.; sv. Žofie a její 2 dcery, mm

ČTVRTI MĚSÍCE

- Nový měsíc 7. září
- První čtvrt 15. září
- Úplněk 23. září
- Posl. čtvrt 29. září

ZÁŘÍ

Stoletý kalendář: Dá li Pán Bůh, do 10. pěkně, od 12. změna, dešť, po 20. větrno.

Září vínečko vaří, a co září nedovaří, říjen dopeče.

P. Marie Narození (8), vlastoviček rozloučení.

Jaký čas na Narození (8), takový potom bývá.

Sv. Matouš (21) svačinu nám zakous.

Na sv. Václava českého — bývá vína nového.

Kdybychom se snažili každý rok vymýtiti v sobě aspoň jednu chybu svou, dospěli bychom brzo pokojné mysli. (T. Kempenský I, kap. 11)

Posuzuje-li člověk jiné, zbytečně se jen pachtí, častokrát se mylí a snadno i prohřešuje; posuzuje-li a zkoumá-li sám sebe, vždy z toho má užitek.

Na oko (lidé) žijí také v pravém a stálém klidu, děje-li se všechno po jejich vůli a přání; ale stane-li se jinak, než si přejí, ihned se rozčilují a rmoutí. (T. Kempenský I, 14)

ŘÍJEN

OCTOBER—1972

Neděle 19. po sv. Duchu. O svatebním rouše. Mat. 22

1. Neděle	Sv. Remígius, bisk.; sv. Aretas, muč.
2. Pondělí	Svatých Andělů strážných; sv. Leodegar, b., m.
3. Úterý	Sv. Terezie Ježíškova, ř.; sv. Cyprian, bisk.
4. Středa	Sv. František Assiský, z. ř.; sv. Edvin, král
5. Čtvrtek	Sv. Maurus a Placid, op.; sv. Apollinář, bisk.
6. Pátek	Sv. Bruno, zakl. ř.; sv. Roman, biskup
7. Sobota	Královna sv. růžence; sv. Justina, pa., muč.

Neděle 20. po sv. Duchu. Uzdravení syna úředníkovy. Jan 4

8. Neděle	Sv. Brigita, vdova; sv. Thais, kajčnice
9. Pondělí	Sv. Dionys, b., m.; sv. Demetrius, patr.
10. Úterý	Sv. František Borgiáš, ř.; sv. Paulinus, bisk.
11. Středa	Mateřství Panny Marie; sv. Bruno, arcib.
12. Čtvrtek	Sv. Maximilian, b., m.; sv. Pelagia, kajčnice
13. Pátek	Sv. Eduard, král; sv. Daniel a spolumuč.
14. Sobota	Sv. Kallistus, ppž., m.; sv. Fortunáta, pa., m.

Neděle 21. po sv. Duchu. O skládání účtů. Mat. 18.

15. Neděle	Sv. Terezie Avilská, pa., ř.; sv. Leonard, opat
16. Pondělí	Sv. Gerard Majela, ř. bratr; sv. Havel, opat
17. Úterý	Sv. Markéta M. Alacoque, ř.; sv. Hedvika, vév
18. Středa	Sv. Lukáš, evangelista; sv. Julian Sabas, poust.
19. Čtvrtek	Sv. Petr z Alkantary, ř.; sv. Laura, vd., m.
20. Pátek	Sv. Jan Kentský, kněz; sv. Arthur, král
21. Sobota	Sv. Uršula, pa. a spolumuč.; sv. Hilarion, op.

Neděle 22. po sv. Duchu. Slušil dávat daň. Mat. 22.

22. Neděle	Sv. Filip, b. a spolumuč.; sv. Kordula, pa., m.
23. Pondělí	Sv. Theodore, muč.; sv. Severin a Vital, bb.
24. Úterý	Sv. Rafael, archanděl; sv. Antonín Claret, z. ř.
25. Středa	Sv. Krispin a Krispinian, mm., sv. Aretas, m.
26. Čtvrtek	Sv. Evarist, ppž., m.; sv. Lucian a Marcián, mm.
27. Pátek	Sv. Frumenc, věrozvěst; sv. Vincenc a spol.
28. Sobota	Sv. Šimon a Juda, apošt.; sv. Fidelis, muč.

Neděle 23. po sv. Duchu. Dcera Jairova. Mat. 9

29. Neděle	Sv. Narcis, bisk.; sv. Arsenij, arcib.
30. Pondělí	Sv. Saturnin, muč.; sv. Marcel a synové, mm
31. Úterý	Sv. Volfgang, biskup; sv. Notburga, pa.

ČTVRTÍ MĚSÍCE

- Nový měsíc 7. října
- První čtvrt 15. října
- Úplněk 22. října
- Posl. čtvrt 29. října

ŘÍJEN

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, 1-8 deštivo, 9-15 ochlazení, 16-20 studeno, 21-31 babí léto.

Teplý říjen, studený únor.

Opadá-li v říjnu listí, bude mokrá zima.

Říjen-li blýská, zima pak plíská.

Na sv. Havla dobytek do chléva.

Neprší-li na Havla (16), přijde sucho z jara.

Na Havla, poslední ze stromů jabka.

Na sv. Šimoniše (28) přikluše zima tiše.

Starý zvyk se těžko odkládá a nerad se kdo nechá vésti dále, než jak sám za vhodné uznává. (T. Kempenský I, 14)

Při všem co činíš, pamatuj na konec (Sir. 7, 40); pamatuj též, kterak jednou obstojíš před soudcem přísným, jehož nic není tajno, jehož nelze dary uchváholiti, jenž výmluv nepřijímá, nýbrž souditi bude všechny spravedlivě. (T. Kempenský I, 24)

LISTOPAD

NOVEMBER—1972

1. středa	VŠECH SVATÝCH; sv. Benignus
2. čtvrtek	Všech věrných zemřelých; sv. Justus, muč.
3. pátek	Sv. Hubert, bisk.; ctih. Jindřich Richter, m.
4. sobota	Sv. Karel Boromejský, kard.; sv. Girard, ř.

Neděle 24. po sv. Duchu. O pšenici a koulí. Mat. 13.

5. neděle	Sv. Zachariáš a Alžběta; sv. Bertilla, ab.
6. pondělí	Sv. Leonard, poust.; sv. Emilian, kněz poust.
7. úterý	Sv. Engelbert, b., m.; sv. Arnošt, opat
8. středa	Sv. Korunování mučedníků; sv. Bohumír, b.
9. čtvrtek	Sv. Theodor, vojn., muč.; sv. Alexander, muč.
10. pátek	Sv. Ondřej Avellini, ř.; sv. Justus, věrozvěst
11. sobota	Sv. Martin, biskup; sv. Mennas, vojn., muč.

Neděle 25. po sv. Duchu. Zrno horčičné. 13, 31-35.

12. neděle	Sv. Martin I., ppž.; sv. Benedikt a bratři, mm.
13. pondělí	Sv. Stanislav Kostka; všech sv. benediktinů
14. úterý	Sv. Josafat Kuncevič, arcib., muč.
15. středa	Sv. Albert Veliký, b., uč. c.; sv. Leopold, v.
16. čtvrtek	Sv. Edmund, arcib.; sv. Rufin a spolumuč.
17. pátek	Sv. Gertruda Vel., ab.; sv. Řehoř Divotvorce
18. sobota	Sv. Roman, jáhen, m.; sv. Dionys, papež

Neděle 26. po sv. Duchu. O posledním soudu. Mat. 24.

19. neděle	Sv. Alžběta, kněžna; sv. Poncian, ppž., m.
20. pondělí	Sv. Felix z Valois, z. ř.; sv. Korbinian, bisk.
21. úterý	Obětování Panny Marie; sv. Kolumbán, opat
22. středa	Sv. Cecílie, pa., m.; sv. Marek a Štěpán, mm.
23. čtvrtek	Sv. Klement I., ppž.; sv. Adéla a Trudon, v.
24. pátek	Sv. Jan z Kříže, uč. c.; sv. Chrysogon, m.
25. sobota	Sv. Kateřina, pa., m.; sv. Jakub Rozsekaný, m.

Neděle poslední po sv. Duchu. Kristus Král. Jan. 18, 32.

26. neděle	Sv. Konrád, bisk.; sv. Silvestr, opat
27. pondělí	Sv. Virgíl, b.; sv. Basileus a Saturnin, mm.
28. úterý	Sv. Řehoř III., papež; sv. Anna, vdova
29. středa	Sv. Saturnin, bis., muč.; sv. Filémon, muč.
30. čtvrtek	Sv. Ondřej, apoštol; sv. Justina, pa., muč.

ČTVRTI MĚSÍCE

- Nový měsíc 6. listopadu
- První čtvrt 14. list.
- Úplněk 20. listopadu
- Posl. čtvrt 27. listopadu

LISTOPAD

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, 1-6 dešť nebo i snůh, 7-13 zamračeno, 14-21 obleva, 22-30 mrazy.

Sněh nepřijde-li na Vše svaté v noci, přijde na Martina celou nocí.

Přijde-li sv. Martin (11) na bílém koni, metelice za metelici se honí.

Jaký den na Obětování P. Marie (21), taková celá zima.

Chodí-li Kateřina (25) po ledě, Štěpán (26. pros.) pak po blátě

Sněh na sv. Ondřeje (30) žitu velmi prospěje.

Ted' ještě práce jest ti k užítku; tvé slzy mohou naléztí milosti a vzdechy tvé bytí od Boha vyslyšeny; tvá lítost může dosti učiniti za tvé břichy a očistiti tebe. (T. Kempenský I, 24)

Lépe jest, když se člověk nyní zde z břichu očistí a své nepravost vymýtí, než aby do budoucna oddával se očistiti. (T. Kempenský I, 40)

Trouba zavzní, a mrtví vstanou. (1. Kor. 15, 52)

PROSINEC

DECEMBER—1972

1. Pátek	Sv. Eligius, b.; bl. Edmund Kampian, m.
2. Sobota	Sv. Bibiana, pa., muč.; sv. Pavlína, muč.

Neděle 1. adventní. Budou znamení na nebi. Luk. 21.

3. Neděle	Sv. František Xav., věrozv.; sv. Kassian, m.
4. Pondělí	Sv. Barbora, pa., m.; sv. Petr Chrysolog, uč. c
5. Úterý	Sv. Sába, opat; sv. Mikuláš I., papež
6. Středa	Sv. Mikuláš, bisk.; sv. Hadrian II., papež
7. Čtvrtek	Sv. Ambrož, b., uč. c.; sv. Agathon, muč.
8. Pátek	NEPOSKVRNĚNÉ POČETÍ PANNY MARIE
9. Sobota	Sv. Leokadie, pa., muč.; sv. Julian, bisk.

Neděle 2. adventní. Jan Křtitel ve vězení. Mat. 11.

10. Neděle	Sv. Melchisedes, ppž., m.; sv. Eulalie a Julie, m.
11. Pondělí	Sv. Lamas, papež; sv. Daniel, poustevník
12. Úterý	P. Maria Guadalupská; sv. Epimach a spol. muč.
13. Středa	Sv. Lucie, pa., muč.; sv. Otilie, abatyše
14. Čtvrtek	Sv. Spiridon, bisk.; sv. Viator, biskup
15. Pátek	Suchý den; sv. Eusebius, b., m.;
16. Sobota	Sv. Albína, pa., m.; sv. Adéla, cís.

Neděle 3. adventní. Svědectví Janovo. Jan 1.

17. Neděle	Suchý den; sv. Olympia, vd.; sv. Lazar
18. Pondělí	Suchý den; Sv. Rufus a Zosím, mučedníci.
19. Úterý	Sv. Timotheus a Maura, mm.; sv. Nemesius, m.
20. Středa	Sv. Petr Klaver, věrozvěst
21. Čtvrtek	Sv. Tomáš, apoštol
22. Pátek	Sv. Flavian, m.; sv. Servulus, žebrák
23. Sobota	Sv. Kristiny, věrozv.; sv. Viktorie, m.

Neděle 4. adventní. Připravujte cestu Páně. Luk. 3.

24. Neděle	Vigilie; Štědrý den; sv. Irmína, pa.
25. Pondělí	NAROZENÍ PÁNĚ ; sv. Anastasie, mučednice
26. Úterý	Sv. Štěpán, jáhen, prvomuč.; sv. Marinus, m.
27. Středa	Sv. Jan Ev., apoštol; sv. Fabiola, vznavkačka
28. Čtvrtek	Svatých Mladátek; sv. Troadius, jinoch. m
29. Pátek	Sv. Tomáš, arcib., muč.; sv. Krescenc, bisk.
30. Sobota	Sv. Melanie ml., pa.; sv. Roger, bisk.

Neděle Svátá Rodina. Simeonovo proroctví. Luk. 2.

31. Neděle	Sv. Sylvestr, ppž.; sv. Kolumba, pa., muč.
------------	--

ČTVRTI MĚSÍCE

- Nový měsíc 5. prosince
- První čtvrt 13. prosince
- Úplněk 20. prosince
- Posl. čtvrt 27. prosince

PROSINEC

Stoletý kalendář: Dá-li Pán Bůh, 1-8 mrazy, 9-15 větrno, 16-24 snůh, 25-31 tuhá zima.

Zimavý, sněhovitý prosinec připovídá požehnaný úrodný rok.

Má-li sv. Barborka (4) bílý fěrtoch, bude hodně trávy.

Sv. Barborka vyhání dřevo ze dvorka.

Sv. Lucie (13) noci upije, ale dne nepřidá.

Světlé vánoce — bílé velikonoce.

Nebot' tehdy státi budou spravedliví u veliké stálosti proti těm, kteříž je sužovali a utlačovali. (Moudr. 5, 1)

Tehdy bude člověka těšiti, že všecké protivnosti zde trpělivě snášel, ale veškerá nepravost o něm. (Žalm 106, 42)

Při posledním soudě: Tehdy zastkví se v kráse roucho chudické, ale pozbude lesku svého oděv jemný. Tehdy bude více veleběna prostinká chatrě nežli zlatý palác. (T. Kempenský I, 24)

TABULKA HLAVNÍCH POHYBLIVÝCH SVÁTKŮ.

	Devítník (Septuagesima)	Popelec	Velikonoce	Hod Boží Svatodušní	První neděle adventní
1944	6. února	23. února	9. dubna	28. května	3. prosince
1945	28. ledna	14. února	1. dubna	20. května	2. prosince
1946	17. února	6. března	21. dubna	9. června	1. prosince
1947	2. února	19. února	6. dubna	25. května	30. listopadu
1948	25. ledna	11. února	28. března	16. května	28. listopadu
1949	13. února	2. března	17. dubna	5. června	27. listopadu
1950	5. února	22. února	9. dubna	28. května	3. prosince
1951	21. ledna	7. února	25. března	13. května	2. prosince
1952	10. února	27. února	13. dubna	1. června	30. listopadu
1953	1. února	18. února	5. dubna	24. května	29. listopadu
1954	14. února	3. března	18. dubna	6. června	28. listopadu
1955	6. února	23. února	10. dubna	29. května	27. listopadu
1956	29. ledna	15. února	1. dubna	20. května	2. prosince
1957	17. února	6. března	21. dubna	9. června	1. prosince
1958	2. února	19. února	6. dubna	25. května	30. listopadu
1959	25. ledna	11. února	29. března	17. května	29. listopadu
1960	14. února	2. března	17. dubna	5. června	27. listopadu
1961	29. ledna	15. února	2. dubna	21. května	3. prosince
1962	18. února	7. března	22. dubna	10. června	2. prosince
1963	10. února	27. února	14. dubna	2. června	1. prosince
1964	26. ledna	12. února	29. března	17. května	29. listopadu
1965	14. února	3. března	18. dubna	6. června	28. listopadu
1966	6. února	23. února	10. dubna	29. května	27. listopadu
1967	22. ledna	8. února	26. března	14. května	3. prosince
1968	11. února	28. února	14. dubna	2. června	1. prosince
1969	2. února	19. února	6. dubna	25. května	30. listopadu
1970	25. ledna	11. února	29. března	17. května	29. listopadu
1971	7. února	24. února	11. dubna	30. května	28. listopadu
1972	30. ledna	16. února	2. dubna	21. května	3. prosince
1973	18. února	7. března	22. dubna	10. června	2. prosince
1974	10. února	27. února	14. dubna	2. června	1. prosince
1975	26. ledna	12. února	30. března	18. května	30. listopadu
1976	15. února	3. března	18. dubna	6. června	28. listopadu
1977	6. února	23. února	10. dubna	29. května	27. listopadu
1978	22. ledna	8. února	26. března	14. května	3. prosince
1979	11. února	28. února	15. dubna	3. června	2. prosince
1980	3. února	20. února	6. dubna	25. května	30. listopadu
1981	15. února	4. března	19. dubna	7. června	29. listopadu
1982	7. února	24. února	11. dubna	30. května	28. listopadu
1983	30. ledna	16. února	3. dubna	22. května	27. listopadu

Jména svatých v Americe užívána.

Odvozeniny z křesťanských jmen.

Kde jest více svatých pod stejným jménem, možno si vybrati jiné datum (než co zde podáváme) jistého svatého. Na př: Františků jest více: Borgia 10 říj., De Paul 2. dub., Saleský 29 led., Xavérský 3 pros. Podobné jiní svatí.

Abe.	Abraham,	5 únor	Arnand.	Arnold,	8 čce.	Betty,	Elizabeth,	18 čer.
Aby.	Abraham,	16 břez	Arnould.	Arnold,	8 čce.	Bill,	William,	20 čce.
Abie.	Abraham,	9 říj	Art.	Arthur,	21 čce.	Birdie,	Bertha,	4 čce.
Achil.	Achilles,	15 květ	Artie,	Arthur,	21 čce.	Blanche,	Blanca,	5 čce.
Achim.	Joachim,	16 dub	Ary,	Aaron,	21 čce.	Blase,	Blasins,	3 únor
Ada.	Ida, Editha,	15 čre	Asta,	Augusta,	27 břez.	Bob,	Robert,	29 dub
Adela.	Adelaide,	16 pros.	Aubin,	Albin,	5 únor.	Bonny,	Bonaventura,	14 čce.
Ado.	Ado,	16 pros.	Aubine,	Albina,	16 pros.	Bride,	Brigitta,	23 čce.
Aggie.	Agnes,	21 led.—2 břez	Audrey,	Alderic,	7 led.	Brush,	Ambrose,	7 pros.
Aemil.	Emilian,	8 srp.	Audrey,	Ethelreda,	23 čer.	Bryan,	Bernard,	20 srp.
Aemilja.	Aemiliana,	5 led	Austin,	Augustine,	26 květ.	Burga.	Walburga,	1 květ
Aimee.	Amata,	13 pros.	Austin,	Augustine,	28 srp.			
Ainy.	Amata,	13 pros.	Aveline,	Eva,	24 pros.	Camille,	Camilla,	14 čce.
Al.	Albert,	21 list.	Avelline,	Andrew,	10 list.	Campion,	Edmund,	16 list.
Al.	Adalbert,	3 dub	Axel.	Absalon,	2 břez	Canty, John of Kanty,	31 květ.	
Alan.	Alanus,	26 říj				Canute,	Canutius,	19 led.
Albie.	Albina,	16 pros.	Bab,	Barbara,	4 pros.	Carlos,	Charles,	4 list.
Aldrich.	Aldrikus,	7 led	Barb,	Barbara,	4 pros.	Carmela,	Maria,	16 čce.
Aleck.	Alexander,	18 břez	Babet,	Elizabeth,	5 list.	Carmen,	Maria,	16 čce.
Alec.	Alexius,	17 čce.	Babett,	Elizabeth,	8 čce.	Carrie,	Caroline,	14 čce.
Alex.	Alexius,	12 únor.	Babe,	Barbara,	4 pros.	Catty,	Martha,	22 únor.
Alfonse.	Alphonsus,	12 srp.	Babie,	Barbara,	4 pros.	Cecily,	Cecilia,	22 list.
Alonso.	Alphonsus,	2 srp.	Baldwin.	Barbara	8 led.	Celia,	Caecilia,	22 list.
Alger.	Algeric,	1 pros.	Barbe,	Barbara,	4 pros.	Celina,	Caecilia,	22 list.
Agny.	Algeric,	1 pros.	Baraby.	Barnabas,	11 čer.	Charlie,	Charles,	4 list.
Airy.	Algeric,	1 pros.	Barbard.	Bernard,	20 srp.	Charlotte,	Caroline,	14 čer.
Alice.	Adelaide,	16 pros.	Barney.	Bernard,	20 srp.	Cherie,	Pulcheria,	10 září
Aliela.	Adelaide,	16 pros.	Barry,	Finbarr,	10 září	Chetry,	Caritas,	1 srp.
Alielk.	Alexander,	21 září	Bart.	Bartolomew,	24 srp.	Chlara,	Clara,	12 srp.
Alix.	Alexander,	21 září	Barthel.	Bartholomew,	24 srp.	Chim,	Joachim,	20 břez
Allen.	Hilarius,	13 led	Bartley.	Bartolomew,	24 srp.	Cholly,	Charles,	4 list.
Allie.	Adelaidis,	16 pros.	Bastel.	Sebastian,	20 led.	Cliris,	Christopher,	25 čce.
Alma.	Maria,	8 září	Bastian.	Sebastian,	20 led.	Chrissy,	Christiana,	24 čer.
Alwis.	Aloysius.	21 čer	Beatte,	Beata,	8 břez.	Christina,	Christiana,	24 čer.
Alois.	Aloysius,	21 čer	Bee,	Beatrix,	18 led.	Clair,	Clarus,	8 list.
Alma.	Anna Maria,	26 čce.	Bea.	Beatrice,	29 čce.	Clare,	Clara,	12 srp.
Amv.	Amator,	12 září	Bebba,	Elizabeth,	18 čer.	Claude,	Claudius,	9 čce.
Amie.	Amator,	12 září	Bel. Bella,	Elizabeth,	18 čer.	Claus,	Nicholas,	6 pros.
Aime.	Amator,	12 září	Belle,	Elizabeth,	18 čer.	Colin,	Nicholas,	10 září
Amelja.	Amelberga,	10 čce.	Ben.	Benjamin,	31 břez.	Coline,	Columba,	17 září
Andv.	And eas,	30 list.	Benedetta.	Benedicta,	21 břez.	Columkille,	Columba,	17 září
Anne.	Anna,	26 čce.	Benedetto.	Benedict,	21 břez.	Connie,	Conrad,	26 list.
Anka.	Anna,	26 čce.	Betto,	Benedict,	21 břez.	Constance,	Constantina,	10 září
Annette.	Anna,	26 čce.	Benito,	Benedict,	21 břez.	Cora,	Cordula,	22 říj
Annie.	Anna,	26 čce.	Bennet,	Benedict,	21 břez.	Cy,	Cyrus,	31 led
Annunciata.	Maria,	9 dub.	Bernie.	Benedict,	21 břez.			
Ansel.	Anselm,	21 dub.	Benoit,	Benedict,	21 břez.	Daisy, Margaret, Cor.	22 únor	
Anastan.	Anastasia,	28 říj.	Ben.	Benno,	16 čer.	Dan,	Daniel,	21 pros.
Anstys.	Anastasia,	28 říj.	Beppo,	Joseph,	19 břez.	Danny.	Daniel,	21 pros.
Antoinette.	Antonia,	4 květ.	Bert.	Bertha,	4 čce.	Derby.	Jeremiah,	1 květ
Antonette.	Antonina,	1 břez.	Bertie.	Bertha,	4 čce.	Dave.	David,	29 pros.
Anty.	Anastasia,	28 říj.	Bert.	Herbert,	16 břez.	Davey,	David,	29 pros.
Anusia.	Anna,	26 čce.	Bertram.	Bertrand,	29 čce.	Della,	Brigitta,	1 únor.
Archle.	Archelaus,	23 srp.	Bess.	Bessie, Beata,	29 čce.	Denis,	Dionysius,	8 dub
Arend.	Arnold,	8 čre.	Betsey,	Elizabeth,	18 čer.	Denise.	Dionysia,	6 pros.
Armand.	Herman,	7 dub	Bettina,	Elizabeth,	18 čer.	Dick,	Richard,	3 dub
Arny.	Herman,	7 dub.	Betha.	Elizabeth,	18 čer.	Diego.	Oidacus,	12 list

Diego,	Jacob,	6 řij.	Gabe,	Gabriel,	24 břez.	Julé,	Julius,	19 srp.
Udon,	Dionysius,	3 řij.	Garret,	Gerard,	24 září	Juliet,	Julia,	21 č'ce
Dirk,	Theodorle,	1 č'ce.	Gaston,	Vedastus,	6 únor.	Karel,	Charles,	4 list
Dix,	Benedict,	21 břez.	Gene,	Eugene,	8 led.	Karl,	Charles,	4 list
Dodd,	Theodorle,	1 č'ce.	Geoffrey,	Godfrey,	8 list.	Kate,	Catherine,	25 list
Dol,	Dorothy,	6 únor.	Gertie,	Gertrude,	17 list.	Kathleen,	Catherine,	25 list
Dolly,	Dorothy,	6 únor.	Gil,	Gilbert,	4 únor.	Kitty,	Catherine,	25 list
Dolores	Maria,	23 břez.	Gladys,	Claudia,	30 řij.	Kelly,	Celsus,	18 č'ce
Dolph,	Adolph,	11 břez.	Grace,	Gratia,	1 květ.	Kenny,	Canicus,	1 řij
Dor,	Theodore,	16 srp.	Greg,	Gregory,	12 břez.	Kerstin,	Christina,	24 čer
Dora,	Dorothy,	6 únor.	Griffith,	Ruffinus,	26 srp.	Kit,	Christophorus,	25 č'ce
Dorinda,	Dorothy,	6 únor.	Grita,	Margaret,	22 únor.	Klas,	Nicolas,	22 břez
Dort,	Dorothy,	6 únor.	Gus,	Augustus,	7 řij.	Klaus,	Nicolas,	22 břez
Ed,	Edward,	13 řij.	Guy,	Vitus,	15 čer.	Knute,	Canute,	19 led
Edmond,	Edmund,	20 list.	Gwen,	Blance,	5 č'ce.	Kurt,	Conrad,	26 list.
Egmond,	Edmund,	20 list.	Gwendoline,	Gwendoline,	28 břez.	Larkin,	Lawrence,	5 září
Effie,	Euphemia,	16 září	Hal,	Henry,	15 č'ce.	Larry,	Lawrence,	5 září
Eileen,	Helen,	17 srp.	Hank,	Henry,	15 č'ce.	Laurie,	Lawrence,	5 září
Elaine,	Helen,	17 srp.	Hanna,	Anna,	26 č'ce.	Lena,	Helen,	17 srp
Eli,	Elias,	20 č'ce.	Hans,	John,	16 květ.	Lenon,	Magdalene,	22 č'ce
Elisha,	Elisaeus,	14 čer.	Harriet,	Henry,	15 č'ce.	Leon,	Leo,	11 dub
Eliza,	Elizabeth,	8 č'ce.	Harry,	Henry,	15 č'ce.	Lew,	Ludwig,	25 srp
Ella,	Helen,	17 srp.	Harvey,	Hervens,	1 čer.	Lewis,	Ludwig,	25 srp
Ellen,	Helen,	17 srp.	Hattie,	Hedwiga,	17 řij.	Lex,	Alexius,	12 únor.
Elleen,	Helen,	17 srp.	Hawkin,	Henry,	15 č'ce.	Libby,	Elisabeth,	18 čer
Elisha,	Elisaeus,	14 čer	Heine,	Henry,	15 č'ce.	Lillie,	Ludmila,	16 září
Ellis,	Elisaeus,	14 čer	Heinz,	Henry,	15 č'ce.	Lillian,	Ludmila,	16 září
Elmer,	Vladimirus,	15 č'ce	Hemma,	Emma,	29 čer.	Lionel,	Leo,	11 dub.
Elmo,	Erasmus,	2 č'ce	Hobart,	Hubert,	3 list.	Lizzie,	Elisabeth,	18 čer.
Eloy,	Eligius,	1 pros	Hugh,	Hugo,	1 dub.	Lola,	Caroline,	14 čer.
Else,	Elizabeth,	19 list	Ignace,	Ignatius,	31 č'ce.	Lora,	Lawrence,	18 květ
Elsie,	Elizabeth,	19 list	Ike,	Isaac,	31 dub.	Lotty,	Caroline,	14 čer.
Emeric,	Alberic,	26 led	Inez,	Agnes,	21 led.	Lou,	Ludwica,	31 led
Emerson,	Alberic,	26 led.	Isbel,	Elizabeth,	19 list.	Louise,	Ludwica,	31 led
Emery,	Alberic,	26 led	Ivan,	John,	25 čer.	Louis,	Ludwig,	25 srp
Emil,	Aemilius,	8 srp.	Jack,	John,	16 květ.	Luce,	Lucia,	13 pros.
Emilly,	Aemilia,	30 č'ce.	Jake,	Jacob,	1 květ.	Lucy,	Lucia,	13 pros
Emmie,	Emma,	29 čer	James,	Jacob,	1 květ.	Luigi,	Aloysius,	21 čer
Emmon,	Edmundus,	20 list.	Jan,	John,	27 pros.	Lulu,	Ludwica,	31 led
Ena,	Eugenia,	25 pros	Jane,	Joanna,	24 květ.	Mabel,	Amabilis,	13 září
Ernin,	Herman,	7 dub.	Janet,	Joanna,	24 květ.	Madeleine,	Magdalene,	22 č'ce.
Erna,	Ernestina,	7 list.	Jarvis,	Gervase,	19 čer.	Madeline,	Magdalene,	22 č'ce.
Ernst,	Ernest,	7 list.	Jasper,	Caeparus,	6 č'ce.	Madge,	Magdalene,	22 č'ce.
Essie,	Esther,	7 břez	Jean,	John,	24 květ.	Maggie,	Magdalene,	22 č'ce.
Estella,	Esther,	7 břez.	Jeanne,	Joanna,	24 květ.	Maisie,	Margaret,	22 únor.
Estelle,	Esther,	7 břez.	Jeannette,	Joanna,	24 květ.	Mamie,	Maria,	8 září
Ethel,	Adelaide,	16 pros.	Jeff,	Godfried,	8 list.	Mae,	Maria,	8 září
Etta,	Henrica,	10 čer.	Jeffrey,	Godfried,	8 list.	Marie,	Maria,	8 září
Evan,	John,	24 čer.	Jenkin,	John,	23 řij.	Marge,	Margaret,	10 čer.
Eveleen,	Eva,	24 pros.	Jenny,	Joanna,	22 srp.	Margy,	Margaret,	10 čer.
Eveline,	Eva,	24 pros	Jerry,	Jeremiah,	16 únor.	Marion,	Maria,	8 září
Fanny,	Frances,	9 břez.	Jessie,	Joanna,	24 květ.	Marjory,	Margaret,	10 čer.
Fay,	Fides,	1 srp.	Jim,	Jacob,	1 květ.	Mat,	Mathilda,	14 břez.
Fe,	Fides,	1 srp.	Joan,	Joanna,	24 květ.	Mat,	Mattheus,	21 září
Felice,	Felix,	14 čer	Joe,	Joseph,	19 břez.	Mat,	Matthias,	24 únor.
Ferry,	Ferdinand,	23 čer.	Josie,	Joseph,	19 břez.	Maud,	Magdalene,	28 květ.
Flo,	Flora,	29 list.	Joyce,	Jucund,	14 list.	Maurice,	Mauritius,	22 září
Floy,	Florence,	20 čer.	Juan,	John,	8 únor.	Max,	Maximian,	11 únor
Frank,	Francis,	29 led., 4 řij.	Judd,	Jeremiah,	1 květ.	May,	Maria,	8 září
Fred,	Frederick,	27 květ	Jude,	Thaddaeus,	23 řij.	Mayme,	Maria,	8 září
Fritz,	Frederick,	18 č'ce	Julia,	Julius,	19 srp.	Meg,	Margaret,	10 čer

Michel	Michael,	29 zář.	Robin,	Robert,	7 čer.	Threse,	Theresa,	15 říj.
Mick,	Michael,	29 zář.	Roger,	Rogerus,	4 led.	Tiffany,	Epiphany,	21 led.
Mike,	Michael,	29 zář.	Rolf,	Rudolph,	27 čce.	Tilda,	Mathilda,	14 břez.
Miles,	Malachy,	3 list.	Rollo,	Rudolph,	27 čce.	Tillie,	Ottilia,	13 pros.
Millie,	Aemilla,	12 list.	Rolston,	Rudolph,	27 čce.	Tim,	Timothy,	24 led.
Mina,	Wilhemina,	25 čer.	Rome,	Roman,	22 květ.	Tim,	Timothy,	24 led.
Miriam,	Maria,	8 zář.	Rone,	Ronald,	20 srp.	Tina,	Christina,	24 čce.
Molly,	Maria,	8 zář.	Rory,	Roderick,	13 břez.	Tina,	Valentine,	14 únor.
Moritz,	Maurice,	22 zář.	Ray,	Roderick,	13 břez.	Tom,	Thomas,	21 pros.
Morris,	Maurice,	22 zář.	Royce,	Roderick,	13 břez.	Tomm,	Thomas,	7 břez.
Murphy,	Muredachus,	13 srp.	Rudy,	Roderick,	13 břez.	Tracy,	Theresa,	15 říj.
Murray,	Muredachus,	13 srp.	Ruffin,	Rufinus,	30 čce.	Trand,	Gertrude,	25 list.
			Ruffo,	Rufinus,	30 čce.	Trine,	Catherine,	25 list.
Nance,	Anna,	26 čce.	Ruprecht,	Rupert,	27 břez.	Trix,	Beatrix,	29 čce.
Nanette,	Anna,	26 čce.	Rurik,	Ruderic,	13 břez.	Trude,	Gertrude,	17 břez.
Naninka,	Anna,	26 čce.	Rutger,	Ruderic,	13 břez.			
Nash,	Ignatius,	31 čce.	Ruy,	Ruderic,	13 břez.	Ugo,	Hugo,	29 dub.
Nat,	Nathanael,	24 srp.				Ulla,	Ursulla,	21 říj.
Nat,	Natalie,	1 pros.	Sadie,	Sara,	4 zář.	Ulric,	Udalric,	4 čce.
Ned,	Edward,	13 říj.	Sally,	Rosalie,	4 zář.	Val,	Valentine,	14 únor.
Nellie,	Helen,	17 srp.	Sam,	Samuel,	20 srp.	Val,	Valerian,	14 dub.
Nick,	Nicholas,	6 pros.	Sander,	Alexander,	18 břez.			
Niles,	Nicholas,	6 pros.	Sanders,	Alexander,	18 břez.	Valeska,	Ladislav,	28 čer.
Niels,	Nicholas,	6 pros.	Sandro,	Alexander,	18 břez.	Van,	Henry,	10 čce.
Nina,	Anna,	26 čce.	Sandry,	Alexander,	18 břez.	Vence,	Vaclav,	28 zář.
Nora,	Helena,	17 srp.	Savy,	Francis,	3 pros.	Vince,	Vincent,	28 zář.
			Selina,	Coelina,	15 pros.	Vilma,	Wilhelmina,	10 led.
Olaf,	Olavus,	29 čce.	Sepp,	Joseph,	19 břez.			
Ole,	Olavus,	29 čce.	Seymour,	Maurus,	15 led.	Wallie,	Walburga,	27 únor.
Olive,	Oliva,	3 čer.	Shamus,	Jacob,	1 květ.	Wally,	Walter,	4 čer.
Oliver,	Oliver,	1 čce.	Sl,	Josias,	1 zář.	Walt,	Walter,	4 čer.
Olo,	Odilo,	1 led.	Sid,	Sidonia,	23 srp.			
Oscar,	Anscharus,	3 únor.	Sig,	Sigfried,	15 únor.	Warren,	Guarine,	6 únor.
Owen,	Eugene,	8 led.	Sylvie,	Sylvia,	3 list.	Watkin,	Walter,	4 čer.
			Sinclair,	Clara,	12 srp.	Wence,	Vaclav,	28 zář.
Paddy,	Patrick,	17 břez.	Sis,	Caecilia,	22 list.	Wendel,	Wendelin,	20 říj.
Paula,	Paul,	26 led.	Sissot,	Caecilia,	22 list.	Wilkin,	William,	29 čce.
Pat,	Patrick,	17 břez.	Sita,	Zita,	27 dub.	Will,	William,	6 dub.
Patsey,	Patrick,	17 břez.	Sol,	Solomon,	25 čer.	Willem,	William,	6 dub.
Pearl,	Margaret,	13 čer.	Stacy,	Anastasia,	28 říj.	Wilma,	Wilhelmina,	10 led.
Pete,	Peter,	29 čer.	Stanley,	Stanislaus,	13 list.	Winnie,	Winifreda,	3 list.
Phil,	Philipp,	1 květ.	Stasie,	Anastasia,	28 říj.	Winny,	Winifreda,	3 list.
Pierce,	Peter,	29 čer.	Steve,	Stephen,	26 pros.			
Polly,	Maria,	8 zář.	Stine,	Christina,	24 čce.	Xaver,	Francis,	3 pros.
Pop,	Robert,	7 čer.	Sue,	Susanna,	11 srp.	Xina,	Christina,	24 čer.
Ptolenty,	Bernard,	21 srp.	Susie,	Susanna,	11 srp.			
						Yago,	Jacob,	29 čce.
Quentin,	Quintianus,	31 říj.	Tad,	Thaddeus,	28 říj.	Ynes,	Agnes,	21 led.
			Ted,	Thaddeus,	28 říj.	Yvette,	Jutta,	1 čce.
Ray,	Raymond,	23 led.	Teeny,	Martin,	11 list.			
Reta,	Margaret,	10 čer.	Terry,	Theodore,	16 srp.	Zach,	Zachary,	15 břez.
Reynold,	Richard,	4 květ.	Terre,	Theresia,	15 říj.	Zander,	Alexander,	21 čce.
Rita,	Margaret,	22 květ.	Tessie,	Theresia,	15 říj.	Zeke,	Ezekiel,	10 dub.
Richie,	Richard,	3 dub.	Thierry,	Theodor,	1 čce.	Ziska,	Frances,	9 břez.

Josef Šach:

Vzpomínky neumírají . . .

ŘEČNÍ inspektor Lahoda seděl na zahrádce. Nad zahrádkou i celým krajem se rozkřídlo ticho žhavého srpnového odpoledne. Pěkně se mu četlo ve stínu košaté jabloně. V samotě. I samota má svůj půvab, zvlášť uvědomí-li si člověk, že nedaleko od něho řítí se divoký a špinavý proud všedního života.

Právě upoutala Lahodu kapitola z Baarova "Skřivánka", kde autor líčí nenapodobitelným způsobem, jak čiperný chodský výměnkář putuje železnicí do Prahy. Líčení cesty a postřehů zajímalo ho jako bývalého železničáře dvojnásob.

Najednou se mu před očima zatmělo a kdosi mu zezadu zakryl oči. Ucítil teplé, měkké dlaně. Voněly mládím. Kdo jiný by to mohl být než Květuška?

Zavřel knihu, položil vedle sebe na lavičku, chytil teplé dlaně do svých a zahučel s líčeným hněvem: "Ani číst člověka nenecháš!"

Jenže pokušitel znal výborně tenhle tón a zavyčítal: "Já myslila, že budeš, dědo, vyhlížet celý den z okna, kdy že se ta žába tvá vrátí z prázdninové cesty a ty si zatím tady hezky sedíš v zahrádce a čteš knihu. Dokonce jsem viděla zdálky, že se směješ!"

"Však jsi ani pořádně nenapsala, kdy vlastně přijedeš!" durdil se na oko Lahoda. "To je jen samé: možná, že přijedu dopoledne, ale není to jisté, možná, že po poledni nebo k večeru. . . Což pak je to nějaká rozumná řeč?"

Ale další výtky zanikly v přívalu hubiček — —

"No tak už dost!" bránil se přemíře něžnosti. "Raději povídej, jak se ti v jižních Čechách líbilo!"

Překotně vyprávěla: "Zajeli jsme na Hlubokou. Ty krásné sbírky! Ta bohatá obrazová galerie! Člověk by potřeboval více času, aby si to všechno důkladně prohlédl. A Český Krumlov! Kus středověku! Stejně Rožmberk. Imponoval mi Vyšší Brod. A což půvabná Bechyně! A Tábor! Opravdu, dědo, nedovedu ti povědět, kde je to krásnější. Hned bych tam zas jela!"

"To rád věřím. Jižní Čechy učarují každému svou nevtíravou krásou."

Osmnáctiletá studentka Květa chtěla se rozpovídat podobně o svých cestovních dojmech, ale děda ji zarazil: "Pojďme domů, ať to všechno slyší také maminka a babička!"

Zdvihl se k odchodu a již udělal dva či tři kroky, když se za ním ozvalo tlumené: "Dědo!"

Ohlédl se překvapeně. Vnučka se na něj dívala takovým divným pohledem, jako z velké dálky.

"Co je?" zeptal se.

"Mám ti něco vyřídit. Nebudeš se potom na mne zlobit?"

"Nerozumím ti, děvče!"

"Mám ti vyřídit pozdrav od jedné paní a nechci ti to říkat před ostatními, víš?"

"A proč?"

"Myslím si, že bude tak lépe. . . Pozdravuje tě paní Stašková —" řekla zvolna a skoro šeptem.

Zarazil se. Chvilí vzpomínal: "Paní Stašková —" rozpomínal se polohlasitě.

A náhle ho polilo horko. . . Rozpomněl se —

"Prosím tě, kde ses s ní setkala?" podivil se.

"V parku na Hluboké! Čirá náhoda! Chtěly jsme si některé z naší výpravy po prohlídce zámku trochu odpočinout v zámeckém parku. Pro mne zbylo jediné místo vedle staré, neznámé paní. Váhala jsem, ale ona sama mě zavolala a dala se se mnou do hovoru. Když jsem se zmínila, že jsem ze železničářské rodiny, zamyslela se na chvíli a potom řekla: 'Také jsem znala jednoho železničního úředníka. Byl to ušlechtilý člověk. Po letech nezapomněl na naše přátelství a pomohl v kritické situaci mému synu. Jmenoval se Lahoda.'"

Tu jsem se neopanovala a vykřikla jsem: "Vždyť to je můj dědeček!"

Všecka se poplášila: "Bože, to je náhoda! Vy jste tedy jeho vnučka. Prosím vás, povídejte mi o něm něco!" — To se ví, že jsem tě jen chválila. Stará paní se zakrátko zdvihla k odchodu. Stiskla mi ruku pohladila mne po tváři a řekla: "Vyříd'te ode mne dědovi srdečný pozdrav! Jsme mu vděční, já i syn! A mějte ho ráda! Hodně ráda! Zaslouží si to!" — S tím jsme se rozloučily. . ."

Lahoda pochýlil hlavu. "Tak si na mne ještě vzpomněla po tolika letech!" prohodil polohlasně.

"Dědo, ta paní byla za mladých let jistě krásná, vid'?" ozvala se vnučka.

"Byla, Květuško, byla jako obrázek! Ale nebyla šťastna v manželství —"

"Dědo —" hlesla vnučka za několik okamžiků.

"Co chceš?"

"Ty's ji měl rád, vid'?"

"Čeho ty se hned domýšlíš!" nutil se do lhostejného tónu.

"Zlobíš se na mne, že jsem prostoreká?"

"Ale nezlobím —"

"Nezapírej! Zlobíš se! Tak já se už na nic neptám —" poznamenala vyčítavě.

"Nechám tě tu o samotě —"

Zachrustil písek pod střevíčky odcházející Květušky.

Lahoda chvíli mlčel, potom zavolal: "Květuško, vrat' se!"

Zastavila se a rozběhla se kvapně k němu zpět.

"Pojďme do besídky! Tam ti povím víc. Vidím, že si o mně myslíš všelicos, a tak ti raději řeknu plnou pravdu —"

"Nemě'a jsem v úmyslu se ti vtírat, dědo! Tak mi to nějak vyklouzlo z úst —" omlouvala se.

"Jaké pak omluvy!" mávl rychle rukou. "Když už náhodou vyplaval na povrch tenhle hřích mého mládí, ať je to k něčemu užitečné! Pro tebe! Je to sice staré, ale pravdivé pořekadlo: Není všechno zlato, co se třpytí —"

"Nerozumím ti —"

"Nech mě domluvit!" přerušil ji. "Až se budeš rozmyšlet, se kterým mužem máš spojit svůj osud, nedívej se na vnější krásu, nedbej na lichocení a pěkná slova! Snaž se poznat povahu svého nápadníka a podle toho se rozhodni! I kdyby byl šereda, má-li dobré srdce, bude dobrým manželem. Krasavci nebývají vždycky dobrými manžely. Bývají nestálí —"

"Já se bavím se všemi. Věřu nevím, který z nich by byl podle tvého vkusu."

"Nemáš dosud zmeškáno. Ale radím ti už předem: buď opatrná, až tvé srdíčko promluví. Víš dobře, jak tě mám rád! Jen proto budu ti vyprávět o sobě, abys viděla, jakými divnými cestami bloudí někdy láska mezi mužem a ženou. Vyburcovala jsi staré vzpomínky. . ."

"Dědo, je-li ti vypravování o minulosti nepříjemné, nechci, abys mi o ní vyprávěl."

"Už jsem řekl, že to dělám kvůli tobě!" Rozhodil odhodlaně ruce, sňal čapku a opakoval: "Pojďme do besídky, tam se lépe vypráví."

mlčky usedli. Lahoda se chvíli rozmýšlel, potom začal: "Když mi bylo třiaadvacet let, ustanovili mě výpravčím v D. Byla to zapadlá stanička v Orlických horách. Přednosta byl starší muž, zřejmě býval za mlada krasavec. Tehdy však se už stal z něho popudlivý člověk, nedbale se šatil a často bylo z něho cítit alkohol. Naproti tomu jeho žena byla nejen půvabná, ale také milá a

vzdělaná. Ze staničky jsme měli asi půl hodiny do nejbližšího městečka. A tak jsem měl radost z toho, že paní hraje pěkně na piano a občas také pěkně zazpívá. Měla lahodný alt. Sblížili jsme se hlavně zásluhou jejího šestiletého synka Petříka. Přilnul ke mně, nevlidného otce se bál a vyhýbal se mu. Ve volných chvílích jsem mu vyprávěl o svých cestách, vyrobil jsem pro něj nebo pomohl vyrobit nějakou hračku, něco nakreslil. Paní mě často pozvala k nim. Za nedlouho už jsem postřehl, že mezi manžely není valný soulad. Jednou jsem zastihl v zahrádce paní, jak usedavě pláče. Bylo mi jí líto. Ptám se, co se jí stalo, a uslyšel jsem něco, co mne překvapilo: její manžel pije stále víc a mimoto chodí za ženou pohodného v městečku. Je to žena nekalé pověsti, prý poloviční cikánka, která umí lákat muže z celého okolí. Domlouvala manželovi, aby zanechal takových styků, ale on se na ni zle obořil, at' si hledí domácnosti a neplete se do jeho osobních záležitostí. Jestli ho dopálí svým skuhráním, praští se vším a půjde do světa. Rozumí se, že Petříka vezme sebou. . . On dobře ví, jak ona lpí na dítěti. Je schopen toho, čím vyhrožuje. Nedávno, když se vrátila za dva dny z návštěvy těžce nemocné sestry, nenašla doma ani manžela, ani dítě. Vzal je sebou na flám! Den ode dne pustne, nedbá na sebe, je bezohledný. . .

Tohle poslední jsem sám s nelibostí pozoroval, ale domluvit svému nadřizenému jsem si přece jen netroufal.

Upřímně jsem ji litoval. "Proč se tedy nedáte s ním rozloučit?" řekl jsem jí docela otevřeně.

"Stydím se rodičů —" doznala. "Vdala jsem se proti jejich vůli. Marně mě varovali před tímhle člověkem. Ale hlavně to nechci udělat kvůli dítěti."

"Soud je přece jistě přítkne vám, když se prokáže, že by spolužití s otcem vedlo k mravní zkáze dítěte —" namítal jsem.

"To zase špatně znáte mého muže —" řekla. "Ten se dovede mstít i na dálku. Ta zlá žena ho štvě. Byl by schopen ublížit dítěti, jen aby se pomstil mně!" — Lahoda se odmlčel. . . Až za několik okamžiků pokračoval: "A asi za týden se to stalo: V

delší přestávce mezi dvěma vlaky vyšel jsem z kanceláře. Jdu kolem plotu a vidím paní Evu sedět v besídce. Jdu blíž. Zdá se mi, že pláče. Vejdu do zahrádky, zamířím do besídky. Opravdu pláče. . . Ani nepostřehla, že jsem vešel. Přistoupím k ní, ptám se co se jí stalo. Neodpovídá. Sejmu se zakrytého obličej její ruce. Šeřík kolem besídky voněl silně, také její vlasy vydávaly zvláštní vůni, kolem bylo ticho. Sám nevím, jak se to stalo, zkrátka najednou se mi hlava zamotala, nachýlil jsem se k paní Evě a políbil ji, nejprve na čelo, potom na ústa. . . Nebránila se. "Vášo, mám na světě jenom Petříčka a vás —" řekla tiše. "Neopouštějte mne, prosím vás!" Přestala plakat a svěřila mi, že jí manžel opět vyhrožoval: "Zadáš-li o roz'uku, uvidíš, co provedu. At' se zastřelím nebo skočím pod vlak, Petříka vezmu sebou. Tobě ho nenechám! "Všecka se chvěla při těch slovech a dodala: "On je nyní všeho schopen!" — Co ti mám dále povídat? Byla krásná, vzdělaná, lichotilo mi — nač to zapírat — že věnovala svou přízeň právě mně, ač by byl ne jeden zralý muž z okolí stál o její přízeň. Byla skoro o deset let starší než já, ale věř mi, že bych se byl tehdy s ní oženil, kdyby bylo došlo k rozluce. Byla vtělená dobrota, neznala pýchy, pomohla podle svých sil všude, kde se naskytla příležitost. . . Tak dobrá žena a žila tak bezútešným životem! Co bych zapíral — měli jsme se rádi. . . Trvalo to přes rok a náhle přišlo rozloučení: nečekaně jsem byl přeložen až na druhou stranu Čech, k Chebu. Krátce nato byl manžel Evin ze služeb drážních nadobro propuštěn. I se soudy měl oplétání. Propukly totiž jeho podvody s dřívím, které za přispění podobného podvodníka dodával do sousedního státu. Paní Eva mi zmizela s obzoru. Inu — mládí rychle zapomíná a já byl tehdy mlád. . . Později jsem poznal babičku a oženil se s ní. Za první světové války dostal jsem dopis od paní Evy. Jak se dověděla mou adresu, nevím. Prosila mne, abych pomohl svou přímluvou jejímu synu Petrovi z vojny. Byl už dvakrát raněn, bojí se, aby ho neztratila. Kdosi jí řekl, že mám v ministerstvu vojensství vlivného příbuzného. Rád jsem jí vyhověl, dalo mi to dost námahy. Přijel mi po válce osobně poděkovat. Teď' vš' všechno. . ."

Vkradlo se mezi ně mlčení. Lahoda se díval v neurčito — —

"Jak dlouho je tomu, co jste se rozešli?" ozvala se tiše Květuška.

"Skoro čtyřicet let!" zahučel.

"Čtyřicet let!" povzdychla si upřímně. "Po tak dlouhé době na tebe nezapomněla! Jak tě musila mít ráda!"

"Byla to vzdácná žena. Byl bych rád,

kdybys jí byla podobná v její statečnosti a velké trpělivosti, i když se ti bude někdy zdát, že je těžko žít. Máme-li pro koho žít, žije se nám lehčeji."

"Budu taková, dědo, budu!" slibovala horlivě a důvěřivě se k němu přitulila.

"Ale před ostatními ani slova o našem tajemství!"

Mlčky ji políbil na hladké čelo.

Zvony věčného domova

Slyším jasný, velebný hlas zvonů,
i těch blízkých, i těch, co jsou v dáli.
Slyším zvuky miliónů tónů,
které znějí k slávě Krista Králi
a též k počtě Té, Jež nám Ho dala,
jež Ho z Ducha svatého počala.

Zvony různých krajů, různých zemí,
zvony nespočítatelných věží,
tyčících se nade sídly všemi
jako stráže, které Poklad střeží,
melodickou hudbou ke mně zvučí
a zvou k Nejvyššímu do náručí.

Zvony chrámů, jež jak majáky
svítí lampami "věčného světla,"
zjevují se před vnitřními zraky
jako výtvary, jež láska zhnětla
a kovovým srdcím vlila víru,
aby světu hlásala zvěst míru!

Zvony všechněch světadílů zřím
a je slyším čarokrásně hrát!
Šťastna jsem, že naslouchat jim smím,
že se mohu katoličkou zvat
a těm písňím zvonů rozumím,
že zároveň s nimi zpívat umím!

Ano, zpívat s těmi zvony Pánu,
Který v svatostáncích stále dlí,
Jenž nám dává nejsvětější Mannu
a vše, co v nás je, tak dobře ví,
zpívat o pravdě a lásce Jeho,
o bratrském svazku lidstva všeho!

Zpívat o společném domově,
který nám všem dobrý Otec chystá,
On, Jenž mluví ve vtěleném Slově,
by nám byla dána spása jistá!
Zpívat o té příští slávě, věčné,
jež nás čeká v říši nekonečné!

Zvony světa celého, tot' zvony
nejvyšš blaženého domova,
které nás zvou jásavými tóny
do skvělého stanu Otcova!
Zvou nás tam, kde věčné světlo plane
a kde slast je, která nepřestane!

Naslouchejme hlasům domoviny,
tihněme k té rajske otčině,
kde jen záře je a žádné stíny,
kde se octnem v sladkém Božím klíně
jako účastníci vladařství —
v nekonečném Božím království!

Marie Sadovská

NÁRODNÍ UMĚLEC FOERSTER VZPOMÍNÁ...

V roce 1951 poprosil red. Zachoval mistra Foerstra o rukopis jeho sboru "Polní cestou" a dostal tuto odpověď:

"Milý a vzácný příteli!

S radostí jsem uvítal Váš list, poznávaje kresebnou linii písma věděl jsem: vzpomínka z milého Náchoda, kde zůstalo pro mne tolik nerozřešeného, mnoho dojmů napovězených, mnoho otázek, ale i závěr, spěšný, neuspokojivý. Zatím změnila se dekorace, ale ani já, ani má dobrá chot' nezapomněli jsme, a zvláště Běloves si často připomínáme.

Z Vašeho listu vycítuji, že jste zdrav a statečný, a rád vyhovuji Vašemu přání ve věci "Polní cesty." — Se zdravím to u mne vypadá bídě. Co naplat — 91 rok! Prošel jsem čtyřikrát v jedné sezoně těžkou nemocí, střevní chřipka, zánět plic, zánět močových cest, znovu zánět plic, jsem sláb jako dítě, ale doufám, že dovolí Bůh, abych znovu pookřál v jarním slunci, letos tak vzácném. Má chot' se mnou tiskneme Vaše ruce oddaně a přátelsky.

V staré oddanosti

J. B. Foerster.

V Praze 11. V. 1951.

CITÁTY Z KNIHY DRA. J. KOŘÍNKA: PŘÍRODOPISNÉ FEJETONY

Nábožensky věřící intelektuál nebude se těm možnostem vzpírat, nýbrž řekne: Bohu přísluší rozhodnout o tom, jakou cestou bude odstraněno zlo a nastoleno boží království.

* * *

Co je život nebo aspoň, co je živá hmota, neví vůbec nikdo na světě, ne snad jenom já. Zkrátka: co je život, dosud nevíme, ale ta naše nevědomost není již tak černá, jak byla před 100 lety.

* * *

Kdo chce na své duši vyždímat trochu štěstí pomocí narkotik, počíná si jako jezdec, který svého koně bičuje. Nejen zvíře, i duši lidskou možno k smrti ubíčovati.

* * *

Pošta a telefon nám ušetřily kousek kůže, ale zato nám rvou nervy, materiál to mnohem jemnější.

* * *

Věda měla, má a bude mít své omyly, protože je to dílo lidské. Člověk musí zdolávat nejen nesnáze problémů, nýbrž i klamavost a nespolehlivost svých smyslů. Vědecká pravda, přírodní zákon vznikají procesem analogickým kvašení vína. Co v té vymačkané šťávě hroznové je věcí, jež tam nepatří; ty všechny postupně vymizí, až dostaneme víno čisté.

Nikdo neví lépe, než lidé, zabývající se vědou, jak málo víme z toho, co bychom chtěli vědět, jak nám vědecké problémy rostou jako hlavy oné mytické hydry, a jak hrozně pracně se získává vědecká pravda.

* * *

Vše plyne, mění se, i ta střízlivá vědecká pravda.

* * *

Rozumný člověk si řekne: "Když nemohu býti generálem, budu aspoň dobrým vojákem.

* * *

Přírodní vědy rostou závratně, takže není možno rozumět než malému vědnímu úseku.

* * *

Znalost přírody vede ke prohloubení citu k ní, aspoň u lidí citově vyvinutých. Láska, vyplývající z porozumění a pochopení, bývá vždy hluboká.

* * *

Jsme jako připoutání na pohyblivý tovární pás a často nemůžeme stačit, hlavně svými nervy. Počet sebevražd je snad indexem kultury — sebevražda je vymožeností kulturní, mezi primitivy neznámou — je však současně též indexem, ukazatelem lidského neštěstí a nespokojenosti. J. Š.

Přišel z vojny

Napsal Valerian Pejša.

I.

A TEPLÉHO zářijového rána vyšly z vesnice dvě ženy oděné v šat sváteční, ačkoliv žádného svátku nebylo. Jedna byla stará a druhá mladá hezká dívka. Na té staré bylo znáti, že v její duši jest plno radosti, její veselé oči a usmívající se rty to prozrazovaly. Také mladá jakoby měla radost, ale chvíli zvažněla, zasmušila se. . .

Šly mlčky, každá zabývající se svými myšlenkami, svými pocity. Ale posléz rozhovořila se stará:

“Bože za tři roky konečně jej spatříme. Za takovou věčnost pro naše srdce! Jak asi vypadá? No, zmužněl asi náš Václav. Když narukoval, vyhlížel ještě tak mladince — inu tak, jako by divčínou byl. A jaké srdce přinese si z té vojny? Že se tak ptám, vid', Nanynko. S jak dobrým srdcem odešel, s tak dobrým srdcem se vrátí. Vždyť to ani jiné býti nemůže — jest z mé krve a já, to ví každý, jsem měkké, dobré povahy. A nebožtík muž — dej mu Pán Bůh nebe! — byl zrovna takový. A vrátí se zajisté i s věrnou láskou k tobě, Nanynko. — No, no, holka, co pak jsi tak zasmušena?” otázala se stařena dívky, pohlédnuvši na ni a v té chvíli u ní znamenajíc duševní sklíčenost.

“Panímámo, těším se na Václava, vždyť víte, jak jej mám ráda, jak jsem se každý den za něho vroucně modlila, aby jej Bůh na té vojně vzal do ochrany; ano, panímámo těším se na něho, ale chvílemi mám takové snad zpozdlé tušení, že Václav nebude už ke mně takový jako druhdy, že už mne ne-

bude míti tak rád.” Tak odpověděla dívka a oči se jí zalily slzami.

“Bláhová, co si to o něm myslíš!” domlouvala jí panímáma. “Bud' hezky pokojná v té příčině. Kdyby tě neměl rád, nebyl by v každém psaní o tobě blouznil. . .”

“To je pravda, napovídal toho o mne v těch prvních psaních dost, ale pojednou byl zamklejší a jenom mne pozdravoval,” vytklo děvče.

“To asi proto, Nanynko, že blížila se víc a více doba jeho návratu v domov milený; myslil si, že až se navrátí, že až z té vojny přijde, všecko ti vynahradí,” konejšila dívku panímáma.

“Kéž by ta poslední chladnost vřelou láskou byla mi vynahrazena!” zatoužila Nanynka.

Chvíli šly opět mlčky.

“Panímámo, jednou jste přede mnou zatajila Václavovo psaní, což jste nikdy před tím neučinila. Ráda bych věděla, co v tom psaní stálo,” promluvila opět Nanynka.

“Tak? Ty o tom psaní víš?”

“Přišla jsem na ten list ve vaší truhle, když jsem vám tam prádlo ukládala. Ale ani jsem se toho psaní nedotkla — bylat' jste právě v jizbě a já před vámi nechtěla být tolik zvědava na to zatajené psaní. A pak jsem si myslila, že po čase sdělíte mi jeho obsah. Ale mlčela jste až doposud. Řekněte mi, panímámo, co v něm stálo.”

“Hm, co v něm stálo,” usmála se panímáma. “Václav ztropil si šprým. Psal, co bych asi tomu říkala, kdyby — Ale holka, já ti to přece nepovím.”

"Panímámo, prosím vás dopovězte!" žadonilo děvče hlasem rozechvěným, tušíc cosi nemítého.

"Když ty bys v tom viděla Bůh sám vi co, a on to byl jen takový nevinný žert."

"Jenom mi ten žert sdělte. Bud'te upřímná, panímámo!"

"No, povím ti to tedy, ale ne, holka, abys pak lamentovala. Psal, co bych asi tomu říkala, kdyby si přivezl z vojny děvče, hezkou, spanilou Vídeňáčku."

Nanynka zbledla a zapotácela se.

"Ale, ale Nanynko, vždyť jsem ti řekla, že si to budeš špatně vykládat. Žert je to, naprostý žert; Václav chtěl tebe poškádlit. Ale než psaní dokončil nějak ho ten žert rozešel, neboť pak honem nad nápis poznamenal, abych to psaní před tebou zatajila."

Nanynka chytila se za srdce.

"Panímámo, právě proto, že vás žádal o zatajení toho listu, není ta zmínka o Vídeňáčce žádným žertem," tesklivě, bolestně řekla Nanynka. "A já bych udělala nejlépe, panímámo, kdybych se hned vrátila do chalupy, sebrala co mého a odešla pryč..." A dořekši rozp'lakala se.

"Holka, dej pokoj s tou nedůvěrou v lásku Václavovu. Takhle mi syna zneuctíváš. To není hezké od tebe a vůči mně je to přímo nevděkem. Jen pojď se mnou a nepomýšlej na návrat. Nenaříkej, neplač, nepochybuji o jeho věrnosti, jako já o ní nepochybují. Za hodinu... už za hodinu, Nanynko, budeme jej vidět!... Těš se, těš, jako já se těším."

Aby nepopudila panímámu, Nanynka vyjasnila trochu tvář, ale uvnitř, v citlivé její duši, v zamilovaném srdci bylo neveselo... Šla s panímámou dále, ale krokem tak nějak zdráhavým...

Cestou potkaly tři známé ženy z vesnice; přicházely z lcsa, kde byly na klestí. Každá si ho nesla na zádech notný ouvalec.

"Kam pak, panímámo," otázala se jedna.

"Synovi naproti, přijede v devět hodin na slanské nádraží."

"Tak už jej budete mít z vojny doma."

"Však jsem z toho všecka šťastna."

"Ráda věřím. Však ona tuhle Nanynka má také radost..."

"At' se raduje; Václav bude její," řekla panímáma a chvátala s Nanynkou dále k městu. — —

"Tahle Nána má štěstí," promluvila ta, co hovořila s panímámou, když byly kousek cesty poodešly. "Rodiče její byli takoví nuzáci, zemřeli v největší bídě — a dcera zasedne do chalupy. Hm, hm, nevím, co ten Václav na ni viděl, že si ji tolik oblíbil a že matku žádal, až narukuje, aby ji vzala jako dceru do chalupy. Nehleděl-li na peníze, tož mohl spíše oblíbiti si mou dceru Barču, ta by byla onačejším oúrázkem do jeho chalupy, než Nána."

"Anebo mohl si oblíbiti mou Dorotku," řekla žena druhá.

"No, také," přisvědčila ta první. "Ale moje Barča má jemnější a čistší tvář. Vaše Dorotka je sice také hezká holka, ale má na nose dvě bradavice a z těch jí vyrůstají černé chloupky."

"I ty mŕo jedna! — a to nevidíš, že ta tvoje Barka má oči vypoulené jako sova a že jeden zub má tak veliký a křivý, že jí ustavičně kouká z pysků, byt' by se sebe víc nemáhala jej přikrýti!" rozhorlila se ta druhá.

"Bodejt', vždyť ona ta tvoje slavná Dorota kromě těch bradavic má ještě některou chybu," odsekla první.

"A jakou... jakou?... ty mŕo?"

"Jakou? Má sražený nos, jednu lopatku křivou a mžouravé, ubečené oči."

"Ale kmotry, proč se hašteříte?!" ujala se slova žena třetí. "Proč vytýkáte si chyby vlastních dětí? To je nerozum. Nechte takových řečí, rozněcovaly byste se jen k většímu hněvu. Děti v očích matčiných jsou všechny hezké. Na to pamatujte a neurážejte se. Raději mi řekněte, jestli jste si povšimly Nanynky. Já pozorovala, že je uplakaná."

"Plakala jistě radostí, že už přijde ten její, jenž z ní udělá chalupnici," řekla závistivě první, a hlas její chvěl se ještě rozčilením, do kterého přivedla ji hádka.

"Já Nanyce tu radost přeju a pro starou chalupnici mám uznání, vždyť je šlechetná, když to chudé děvče pod krov přijala a ničeho nenamítala, že syn oblíbil si chuděrku. Nyní ji vzala s sebou naproti synovi, a tím

dokazuje, jak ji má ráda." Tak povídala ta třetí, patrně nejmoudřejší z té ženské trojice.

II.

Chalupnice s Nanynkou došly na slanské nádraží a postavily se na perron. Vlak měl přijeti v několika minutách. Matce plesalo srdce, že už tak brzy spatří svého jedináčka, který tak dlouho byl vzdálen domova. A byl tak daleko a měl takovou službu na té vojně, že v těch třech letech ani jednou nemohl domov navštívit. Až kdesi za Vídní odsluhoval si vojančinu.

Ano, matčino srdce plesalo, ale Nanynčino svíralo se úzkostí. . .

"Kéž by to dopadlo št'astně!" touží Nanynka, upírajíc oči v tu stranu, odkud za nedlouho přiučší vlak.

Konečně na blízku zapískl parní stroj, brzy na to zazvonil nádražní zvonec — a vlak objevil se na nádražní koleji. Blížil se pomaleji a pomaleji, až se zastavil. . .

Chalupnice se zářícíma očima hleděla, z kterého vozu vystoupí její syn. Nanynka taktéž pozorovala dvěře vagonů, ale její srdce při tom mocně bušilo a krev stoupala jí do hlavy. Pro ni ten okamžik byl do jisté míry strastný. . .

"Václave!" vzkřikla chalupnice pojednou a již objímala zrostlého mladíka s hezkým mužným obličejem a oděného ve vlastní vojenský šat, který mu výborně slušel. Bylť švihně s vozu seskočil a nenažle padl matce kolem krku.

Spatřivši Václava, Nanynka mocně ve tváři zahořela. Ale očima strhla dále dvěře vagonu, z kterého Václav sestoupil. Očekávala, že zněho vystoupí ještě někdo . . . ona Vídeňka, o které se byl Václav tak horoucně v zatajeném dopise zmínil. Než ve dveřích toho vagonu neobjevila se žádná ženština, aby sestoupila; toliko šedivá hlava nějakého vesnického starouška podívala se ven s dobráckýma očima. Brzy pak přikvapil konduktor, bouchl dveřmi a zamkl je.

Nyní byla Nanynka bezpečna, že si Václav Vídeňku nepřivezl. Oddechla si a podívala se na Václava, jehož právě matka z objetí pustila a ukázala na Nanynku.

Václav s jakousi ostýchavostí a nesmělostí přikročil k Nanynce. Podal ji ruku, usmál se na ni, ale tak, že Nanynka poznala, že má něco na svědomí. Patrně faleš . . . nevěru . . . Sice nepřivezl si Vídeňku, ale přivezl si snad lásku k ní . . . a po čase přiveze si ji domů co nevěstu. . . Nanynce ta myšlenka stiskla srdce tak bolestně, že div neomdlela. . .

"Hochu zlatý, kde máš kufr?"

"Nechal jsem ho v Praze "u Valšů", slanský speditér mi ho zítra přiveze."

Nastoupili cestu k domovu.

Matka byla všeka št'astna, ustavičně okukovala svého syna, který pevným vojenským krokem šel podle ní. Hovořila s ním, vyptávala se horlivě na mnohé věci, na jeho vojenskou službu, vyličovala, jak se jí po něm stýskalo, sdělovala mu všeliké zprávy z domova — a konečně mu řekla, jak by se ve vsi všechny holky o něho draly, ale to že by bylo marné, když už má Nanynku. A také pověděla mu, jaké starosti Nanynka měla, jestli navrátí se jí s věrným srdcem. . .

"A já jí řekla: holka, buď bez starosti, vždyť je to můj Václav, ten se ti srdcem neodcizí! A nyní přisvědč, můj holoubku, že je tomu tak, žes tam v té dálce nezapomenul na Nanynku, na tu dobrou duši, která každého dne tak vrcučně za tebe k Bohu se modlíla. . . Přisvědč, můj synu, že doposud Nanynku miluješ — jen se podívej ona ta holka brzy bledne, brzy zčervená, a teď právě má oči plny slz."

Václav vzal Nanynku za ruku. Ta její ruka se třásla.

"Nanynko, mám tě rád!" . . . Tak řekl ten hoch, ale dalo mu práci, než to ze sebe vypravil a brzy Nanynčinu ruku pustil.

"No tak vidíš, Nanynko," řekla panimáma, "tak jenom už vyjasni oči a usmívej se, abys Václava i mne potěšila. Nerada tě takovouhle vidím. Abys neměla dlouhých trampot, Václav brzy odvede si tě k oltáři, k tomu milému, velebnému oltáři v našem kostelíčku, kde druhdy spojil mne s nebožtíkem mužem staříčkový kněz ve svazek manželský. . ."

Nanynka si pomyslíla:

"Však mne tam Václav ještě nevede . . . to spíš tu Vídeňku."

Za hodinu měli vesnici před sebou.

III.

Nanynce tanulo na mysli, jak nesměle, ostýchavě Václav přikročil k ní na nádraží, a jak těžce, jakoby s velkým sebezapřením na pobídku matčinu ji řekl, že ji má rád. Uzavírala z toho, že jeho srdce ji více nemiluje, ano že zadáno jest plně děvčeti jinému... té Vídeňáčce. V takových trampotách a v rozčilujících, smutných myšlenkách ujala se po návratu z nádraží doma práce a skrytě zaplakala...

Václav přišel domů, byl zahrnut návštěvami. Přicházeli hoši, jeho soudruhové, aby jej přivítali v domově, pod rodnou střechou. A přicházeli sousedé a sousedky na převědy, jaké to na té vojně je, neboť i jejich synové půjdou na jaře k odvodu... Některé sousedky a panímámy zavítaly na návštěvu také z té příčiny, aby viděly, jaký je teď z Václava chlapík a aby honem sdělily to svým dospělým dcerám, které Nanynce zavíděly, že je nevěstou Václavovou.

Druhého dne brzy po ránu, když byla s příslušnou prací u konce, Nanynka předstoupila před chalupníci a majíc oči slzami zalité promluvila:

"Děkuji vám za všechno dobrodiní, panímámo, za všechnu vaši laskavost, šlechtnost a přízeň, a vůbec za všechno, čím jste mou upřímnou vděčnost na do smrti získala, a prosím vás, nezazlívejte mi, nýbrž odpusťte, když ještě dnes seberu své věci a odejdu odtud, abych si kdesi jinde, ovšem daleko, službu vyhledala. Nemohu, nesmím déle žít pod tímhle krovem, ač jsem mu již tak přivykla!... Václav mne nemiluje, on má rád tu Vídeňáčku... a tož nemůže býti o tom řeči, že by si mne vzal. Co by tomu řekli lidé, co mé srdce, co má duše, kdybych tu zůstala."

A dořeční rozplakala se hlasitě.

"Co povídáš, Nanyko, co povídáš? Ty chceš tak usilovně z naší chalupy, ty chceš ze svého domova? Václav že tě nemiluje? Což pak ti cestou z nádraží neřekl, že tě má rád! Snad jsi na to tak rychle nezapomněla!" horlila panímáma.

"Ano, řekl to, ale tak zhráhavě!"

"I mlč, to je taková domněnka a tu Vídeňáčku pust' z mysli. To byl žert, nic jiného. A abys tedy nabyla jistoty, že si tě Václav vezme, budeš to slyšeti z jeho úst. Hned pro něho doskočím do zahrádky, kde, tuším, prve cosi kutil."

A chalupnice vyběhla z jizby, aby vyhledala a přivedla syna.

Ale Václav nebyl už v zahrádce, nýbrž vedle v komoře, kam vcházelo se ze síně i ze světnice. Když matka vyběhla, vešel do jizby k Nanynce a uchopiv ji za ruku promluvil:

"Nanynko, poslyš mne, z čeho se ti upřímně vypovídám."

A nabrav dechu k té zpovědi pokračoval:

"Dlouho, dlouho nezapomínal jsem na tebe na té vojně; ano vzpomínka na tebe byla mohutnou posilou mé duše, jestliže mne něco trápilo. Vždyť jsem tě tolik miloval! Ale — —

Jednou v delší prázdné chvíli — bylo to letos v masopustě — vyjel jsem si se soudruhem do Vídně. Tam jsme vešli do hostince, kde byla muzika. Už dlouho nebyl jsem u muziky, jak doma. Zachtělo se mi trochu do kola. V sále bylo dost švarných děvčat. Jdu mezi ně a jednu požádal jsem o tanec. Ani jsem si hrubě nevšiml, jaká je. Co jest mi po její tváři — já měl na mysli tvář jinou, tu tvoji, Nanynko. Ale při tanci ona promluvila tak lahodně a měkce — podívám se jí do tváře a odpovím, co třeba. Povídám ti, Nanynko, já viděl tvář tak hezkou, spanilou — no, krása té tváře mne očarovala... Tančil jsem s tou hezkou Vídeňáčkou až do rána a byl jsem všecek do ní zaslepen. Pak vzpomínal jsem víc na ni než na tebe. No, nic jinak, byl jsem očarován v slabé chvíli a tak jsem se do toho děvčete zaslepil. A jak jsem jen trochu mohl, jel jsem do Vídně za milou... V té zaslepenosti psal jsem domů, co by tomu matka říkala, kdybych si z vojny přivezl tu holku Vídeňáčku. Tehdy požádal jsem matku, aby list před tebou zatajila. Styděl jsem se před tebou za svou nevěru... Matička zlatá mi odepsala, že to považuje za žert a že ti to psaní neukázala, nikoliv zrovna jen z té příčiny, že jsem ji o to žádal, ale že prý by tebe takový žert velice znepokojil. Ale z hovoru, který jste tu

v jizbě s matkou vedly — slyšel jsem do komory každé slovo! — vyrozuměl jsem, že ti přece o tom pověděla. . .”

Nanyňka vydechuvši z hluboka odpověděla:

“Ano, až včera, když jsme šly tobě na-proti a když jsem jí řekla, že zatajené psaní jsem viděla, ale nečetla, a když jsem ji poprosila, aby mi obsah jeho sdělila.”

Václav pokračoval ve své zpovědi:

“Ale má zaslepenost neměla dlouhého trvání. Z tváře toho děvčete hleděl ráj, ale z duše hledělo peklo. . . Bůh mi osvětlil rozum, že jsem to poznal. Jak Bohu děkuji! Rychle pak zapomínal jsem na tu, která druhdy byla mi tak milá pro svou hezkou tvář. A zapomenul jsem na ni naprosto!

Pojednou styděl jsem se sám před sebou, že k vůli té Vídeňáčce pozapomenul jsem na tebe, Nanyňko.

Láska má vzplanula znova k tobě, ale vedle té lásky rostl mocný pocit studu nad poblouzením. Nanyňko, když jsem ti na nádraží ruku podával, zdálo se mi, že vidíš do mé duše, a že tam pozoruješ to poblouzení. . . Styděl jsem se. . . A když na cestě matička mi řekla, abych ti pověděl, že tě mám rád, pomyslí jsem si: “Bože, jak jí to řeknu, když ona v mé duši vidí to ničemné provinění. . . a proto pláče!” Ale řekl jsem ti to přece, ovšem nejistě, zdráhavě a s obavou, co na to řekneš. Tys mlčela, ale já věděl, že tě srdce bolí a myslil jsem si: “Nanyňka ti neodpustí.”

Byl bych se ti hned včera ze všeho rád vyzpovídal, ale jednak pro hojnost návštěv

a pak ze studu nepřipravil jsem se k tomu. Až teprve nyní, kdy do komory slyšel jsem, že chceš z naší chalupy odejít, překonal jsem ten mocný pocit studu a pověděl jsem ti vše.

Tohle byla moje zpověď, Nanyňko. Ano. Miluji tě. . . miluji tě! . . . Sice minil jsem včera, že mi neodpustíš, ale nyní po té zpovědi se mi tak v duši ulehčilo, a nějaký hlas šeptá mi: odpros Nanyňku! A já tedy tě prosím, odpusť mi to poblouzení, tu chvilkovou nevěru — a já ti přísahám před tím Bohem, ku kterému jsi se po tři léta za mne modlila, že do smrti budu ti za to odpuštění vděčen! Odpouštíš mi?”

“Odpouštím,” zašeptala Nanyňka.

“Smím tě zase nazývat svou nevěstou?” Nanyňka se usmála.

A Václav uchopil její sklopenou hlavu a líbal jí čelo.

V tom vešla do jizby panímáma.

“Hle, Václav je tady a já ho hledala venku. A líbá Nanyňku! No, tohle je pěkné,” usmála se radostně panímáma. “Nanyňka před chvílí chtěla od nás pryč, že ji nemiluješ, Václave — nyní tu tvoji lásku vidí, či vlastně na čele cítí. Rozumí se, že nyní od nás nepůjde! A ty, Václave přičiniš se, aby v neděli byly všechny tři ohlášky.”

“Přičiním se, mamičko.”

A byly ohlášky a byla svatba — št'astná svatba, neboť Bůh zahrnul novomanžely nejštědřejší přízní. A oni byli za to Bohu všemožně vděční.

Třetí sňatek

Obrázek ze života.

Vypravuje Václav Špaček.

I.

BYLO nedělní odpoledne. Z kostela v Želetíně vyšel hlouček lidí, nejvíce ženských a starších mužů. Bylo po požehnání.

K Nekřínovu šlo jenom několik osob, mezi nimi dvě stařenky, nerozlučné přítelkyně; Krušinová a Lomařová, obě vdovy, chalupnice na výměnku, každá u svých dětí.

Pěkně se jim šlo travnatou cestou mezi poli, na kterých pěkně obilí již dozrávalo. Bylo pod mrakem, a nebylo horko, stařenky šly jen co noha nohu míne. Však neměly naspěch a rády si popovídaly.

"Jen aby Pán Bůh tu úrodu zachoval!" začala hovor Krušinová. "Všecko to tak pěkně stojí, byla by toho věčná škoda, kdyby na to měla přijít nějaká pohroma."

"Ba právě," přisvědčila Lomařová, ale nějak bezmyšlenkovitě, jakoby se obírala v myslí něčím docela jiným. "A co říkáš těm dnešním ohláškám, Mařenko?"

"Nu, co bych tomu říkala," odvětila Krušinová; "myslím si, že to bude dobře pro obě strany."

"Snad; ale že s tím tak pospíchají!"

"Tomu se nediv, Aničko. Je přede žněmi, a to víš, ve žních strojít svatbu — při toliké práci, to není vhodná doba."

"To je ovšem pravda. Ale věř mi, že mi bylo té truhlářovic líto; byla v kostele, a já jsem si dobře povšimla, jak si utírala slzy, když pan farář ty ohlášky četl."

"Jaká pomoc, už se s tím musí smířit," mínila Lomařová. "Truhlářovi měli přece

uvážít, že z té známosti jejich dcery se Závodovic synem nebude nic; darmo si takoví mladí lidé trochu zvyknou a pak se musí rozejít. A ještě jsou z toho řeči."

"Je to pravda," přisvědčila sousedka, "ale — už jsme teď obě staré, Mařenko, ale já vzpomínám na svá mladá léta. Rodiče mne také nutili, abych si vzala zámožnějšího synka, než byl můj Josef, ale já jsem si umínila, že nepovolím, až svolili, abych si vzala Josefa. Pravda, někdy jsme měli dosti starostí, kterým bych byla ušla, kdybych si byla vzala toho bohatšího, ale my jsme všechno rádi snášeli, jen když jsme byli svoji, a nikdy jsem toho nelitovala. S jiným bych nebyla bývala tak šťastna. Láska všechno snáší trpělivě, to už čteme v Písmě, a srdce si nedá poroučet."

"Což je to platno, Aničko!" řekla Lomařová. "Já vím, ty jsi byla vždycky trochu paličatá. Ale jak bylo tenkrát u vás a jak je v tomhle případě, v tom je veliký rozdíl. Jen uvaž, že Záveda je na statek hodně dlužen. Bohumil má tedy teď před svatbou; druhého dali na studie, a ty je stojí hodně peněz. Já jim to nemám za zlé; říká se, k čemu má dítě chuť, v tom aby se mu nebránilo. A když si ten hoch umíní, že bude knězem, nediv se, že mu v tom chtěli vyhovět. Která pak matka by neměla radost, když by její dítě chtělo být velebným pánem! A já myslím, že Závodovi za tu dobu nejenom ničeho na dluhy nesplatili, ale že jim ještě dluhu přibývalo. A pak jsou tu ještě dvě mladší děti. To jsou starosti. Proto

se nediv, že teď nejstaršího syna rád ožení, když se jim naskytla taková příležitost."

"To je všecko pravda," souhlasila Krušinová, "ale přece bych nemyslela, že to manželství bude šťastné. Vždyť to bude manželství bez lásky."

"Snad zpočátku bude Bohumil na tu truhlářovu vzpomínati," odvětila Lomařová, "ale potom za čas si zvyknou, a bude dobře, vždyť je Ploškova Pavlínka hodná holka."

"Inu, přála bych jim, aby byli spolu šťastni," řekla Krušinová, "ale nevím, té truhlářovic je mi líto."

Za hovoru již se blížily ke vsi, kde se potom rozešly, vzkazující pozdrav domácím.

Stará Lomařová šla podle jedné řady statků na prostranné návsi, uprostřed níž stála kaplička se zvonkem. Před jedním statkem stály dvě lípy. Ty tam zasadil už děd nynějšího hospodáře, když se ženil, a to bylo hezkých pár let. Byl to statek Závodův.

Před vraty stál mladík pěkně urostlý, hezký v obličeji, ale s vážným výrazem. Pozdravil výměnkářku a vítal ji "od slova Božího."

"Tak máš před svatbou, Bohumilku, začala stařena řeč; "nu, léta k tomu máš, už ti minulo čtyřiašacet. Nemáš sice zmeškáno, ale nač s tím odkládati, vid'?"

"A jak to víte, babičko?" otázal se mladík.

"Jak to vím? Vždyť jsem přece ráno slyšela tvoje ohlášky — všecky tři najednou. Už to ví každý."

"To já nemyslím, babičko, ale jak víte, kolik je mi let?"

"Jak pak bych to nevěděla! Zrovna druhý den potom, když jsi se narodil, v sousední chalupě vedle nás hořelo. Taky jsme se báli, že chytne naše stavení, a na něco takového se tak snadno nezapomíná. — Dobře jste to udělali s těmi ohláškami, ve žních už budeš pantátou. Ale ty nevypadáš jako ženich — ženich má být přece veselý," stařena se na něj pátravě zahleděla.

Bohumil se jen trpce usmál.

"Nic mi do toho není, Bohumilku," pokračovala výměnkářka, "ale něco ti povím, jsem stará, zkušena ženská. Člověku se vždycky nevyvede všecko tak, jak by si přál, a musí si mnohdy všelicos odepřít. Mysli si, že už je ti to souzeno, ale ten

tvůj osud nemusí býti zlý. Budeš mít hodnou ženu a važ si jí. A hlavní je, abys se vždycky tvářil spokojeně; neboť' kdybys chodil "jako pabouk", myslila by žena, že ji nemáš rád a že jsi nespokojen. To si pamatuj. Nic není horšího nežli nesvornost v domácnosti. Zvyknete si, Bohumilku, jen když bude dobrá vůle. Tak ti dej Pán Bůh štěstí. S Pánem Bohem."

"S Pánem Bohem, babičko, děkuji vám."

Výměnkářka šla dál k svému domovu, a Bohumil se zamyslel. "Je to moudrá ženská," řekl si v duchu, "a dobře mi radí. Ale co je to všecko platno."

Díval se naproti ke druhé řadě statků. Zrovna naproti jejich statku stál Ploškův, a tam se měl Bohumil přiznati. A to ho ani dost málo netěšilo. Vždycky si myslel, že bude hospodařiti doma po otci, neuvažuje, že je to skoro nemožno, neboť' otec nebyl ještě tak stár; a pak, po Václavovi, který studoval, byla ještě Lojzicka, nyní osmnáctiletá, a čtrnáctiletý Toník. A podobalo se pravdě, že obdrží statek ten nejmladší, neboť' než dospěje, otec jistě bude ještě hospodařiti.

Ale nejen že se Bohumil v duchu často viděl jako hospodář na otcovském statku, on už tam viděl s sebou také hospodyní, a tou byla Tonička, dcera místního truhláře Juřika. A představoval si, jak budou spolu šťastni. Vždyť byla Tonička nejenom hezká, ale také hodná a přičinlivá. A jak se měli spolu rádi!

Bohumil zase neuvažoval, že truhlář nebude moci dáti dceři velkého věna, ani si z toho nic nedělal, že Tonička nevyrostla ve statku a není obeznámena s pracemi v hospodářství. Však ona se do všeho brzy vpraví. Kde pak mladí lidé pomýšlejí na takové nesnáze a překážky! U nich je hlavní věcí cit, láska, a všecko ostatní je vedlejší, to všecko se poddá.

Napadlo-li někdy Bohumila, že mu otec hospodářství ještě nedá, hned se zase upokojil, že otec může hospodařiti, jak dlouho bude chtít, ale proto přece, že mu může dovoliti, aby se oženil. Vždyť mají dvě velké světnice, proč by v jedné nemohl býti s Toničkou, když by se spolu vzali. A jaká by to byla výhoda pro jeho matku, když by

měla k práci tak příčinlivou společnici. A Tonička by se u ní aspoň vycvičila ve všech pracích.

Byl to jistě pěkný plán, jaký si Bohumil v myslí vytvořil — a tu najednou celý ten krásný plán se shroutil.

Bohumil se s Toničkou nescházel, jen tak že se někdy náhodou potkali a promluvili spolu několik slov; ale i těmi málo slovy si pověděli mnoho.

Truhlář Juřík pracoval několik let jako tovaryš ve velkých městech, a když si ušetřil tolik, že si mohl postaviti vlastní domek a zříditi si v něm dílnu, vrátil se domů. Vesnice byla dosti velká, v okolních obcích žádného truhláře nebylo, a tak dobře soudil, že bude mít dosti práce. Bylo mu již třicet let, když se oženil. Vzal si dívku ze sousedství, ne zámožnou, ale hodnou a pracovitou, která se svědomitě starala o ovdovělou matku, kterou po svatbě vzali k sobě. Měli se rádi a byla u nich vždycky svornost a spokojenost.

Truhlář Juřík se zajímal i o veřejné záležitosti, odebíral noviny a časem si koupil i nějakou knihu, která se mu zdála otyi důležitou. To bylo po práci jeho nejmilejší zábavou; do hospody vešel zřídka kdy. A děti činily, co viděly u otce. Zvláště Tonička si zamilovala knihy a ráda si něco přečetla. To však bývalo jen v neděli, neboť všedního dne jí času nezbývalo. Konala všecku domácí práci, ulehčujíc tak matce a starala se o domácí drůbež i o kozu, kterou si stále drželi, aby nemusili shánět mléko.

A snad to působily ty knihy, že Tonička se naučila přemýšlet, posuzovati život ze stránky příjemné i trapné, a že se její povaha ustálila jako u lidí starších a zkušených. Nepomýšlela na žádnou známost, a když se náhodou seznámila blíže s mladým Závodou, počínala si hodně zdrženlivě. Ale brzy poznala jeho šlechtitou povahu a jeho náklonnost k ní, a pak ani nemohlo jinak býti, nežli že k němu pocítila náklonnost také. A když se jí otázal, zdali by chtěla býti jeho ženou, neukvapila se s odpovědí a předkládala mu, aby uvážil, zdali by jeho rodiče k tomu svolili, že ona je nemajetná, a oni jistě že by rádi viděli, kdyby si vzal dívku zámožnější. Ale Bohumil ji upokojoval,

že si už všechno dobře rozvážil, a rodiče že mu jistě brániti nebudou.

A tak se Tonička upokojila a upokojovala i své rodiče, kteří, když se o tom dověděli, ji také varovali, obávající se možných různic. A když jim teď sdělila, co jí pověděl Bohumil, řekl otec: "Když by jeho rodiče proti tomu nebyli, my bychom ovšem také nebránili. Ale říká se, že dlouhá známost nestojí za nic. Nemějte spolu žádné schůzky, ať to raději zůstane v tajnosti. Má-li tě Bohumil skutečně rád, dostojí svému slovu a vezme si tě, ať to trvá třeba několik let. Že se hned ženiti nemůže, to uznáš jistě sama."

Také k Závodovům se doneslo, že jejich syn si všímá truhlářovic dcery více než jiných dívek, ale oni tomu nepřikládali váhy. Pohovořili někdy s dívkou, nemusí to býti ještě známost. Lidé toho vždycky více namluví, než je pravda a Bohumil je jistě tak rozumný, aby uznal, že si může vzíti jen dívku z hospodářství.

A potom, Bohumil statek nedostane, ten musí převzít někdy nejmladší syn a Bohumil se bude musit někam přizniti. Proč by si tedy dělal známost s dcerou řemeslníka?

A tak láska mladých lidí nikoho nevyrušovala z klidu a oni se těšili na štěstnou budoucnost. Tonička ovšem Bohumilovi pověděla, co řekl její otec a on slíbil, že se dle toho zachová. "Je to pravda," přisvědčil, "zbytečně by z toho byly řeči. Scházeti se nebudeme, a až nadejde příhodná doba, svěřím se rodičům a požádám je, aby svolili k našemu sňatku; zmeškáno nemáme."

Ani v neděli cestou z kostela nechodívali milenci spolu. Tonička obyčejně spěchala, aby byla brzy doma a Bohumil se zámyslně pozdržel a často jej ostatní předešli, tak že šel mnohdy sám.

Ale jednou se sešel s Ploškovou Pavlínkou. Také se trochu zdržela a pak nedaleko za vsí ho dohonila.

"Co pak že tak sám?" oslovila ho. "Kde pak máš nevěstu?"

Bohumil se na ni překvapeně podíval. "Kdo pak ti řekl něco o mé nevěstě?" otázal se.

"Jen se nedělej, jako bys o ničem nevěděl," odvětila dívka a pohleděla na něj svýma jiskrnýma očima. "Vždyť už se o tom mluví. To víš, čeho pak si lidé nevšimnou!"

"Jen at' si tedy všimají," odpověděl Bohumil. "To se načekají! Do mé svatby je ještě daleko."

"I vždyt' já tomu nevěřím," pokračovala Pavlínka. "Také každý říká, kam bys dal rozum, přivést si do statku dceru řemeslníka. A co by tomu řekli rodiče!" — A zase na něj tak pronikavě pohleděla.

"Vždyt' povídám, že je do toho ještě daleko," odpovídal Bohumil, "já nevím, proč se někteří lidé tak rádi starají o jiného."

"Inu, svatba není každý den," usmála se Pavlínka, "a proto, když k ní má dojít, už se dlouho před tím o ní mluví, to není nic tak divného. A snad se proto nemrzíš? Ke všemu ještě je u nás svobodných hochů málo, proto je o ně větší zájem."

Bohumil se snažil převést hovor na jiné věci, ale nechtělo se mu to podařit; Pavlínka vedla stále svou.

"Já, kdybych byla na tvém místě," řekla, "hodně bych si vybírala; takový fešák!"

"I podívejme se, ty dovedeš také pochlebovat," usmál se Bohumil, "to jsem si nemyslí."

"Jaké pak pochlebování! Povídám jen, co mluví jiní."

"Myslím, že na tom fešáctví ani tak nezáleží jako na tom, jak je člověk přičinnivý a spořádaný."

"A ty snad nejsi?" lichotila Pavlínka dále. "Proto povídám, že si můžeš vybírat."

Bohumil byl rád, že již se blížili ke vsi a tím se jejich hovor ukončil.

"Rád bych věděl, proč jí na mně tak záleží," pomyslí si, když se rozcšli. "Já se o ni nestarám ani dost málo."

Netušil, že Tonička má sokyni.

II.

U Plošků bylo smutno. Stonala často hospodyně a postonával i hospodář. Nebylo mu ještě šedesát, ale byl už hodně sešlý. Měli pěkný statek, bez dluhů, ale jmění je nic netěšilo, když nebylo toho nejcennějšího jmění, totiž zdraví. A jinak také málo radosti zažili. Zemřeli jim dva chlapci, jeden sedmiletý a druhý pětiletý, a tak jim zůstala jenom Pavlínka, která byla téměř jedinou jejich radostí. Také ji střežili jako oko v hlavě.

Pantáta ted' často vzpomínal na zemřelé syny. Kdyby byl některý zůstal na živu, byl by ted' převzal statek. Ale takhle nebylo pomoci, statek musil někdy přejít do cizích rukou — někdo se k nim musil přiznati, ale takový se snadno nenajde, aby chtěl mít ve stavení dva churavé výměnkáře.

Už se o tom zmínil Plošek někdy před dcerou, ale ta odpovídala, že se vdávati ještě nebude; jak se dívka vdá, nastanou jí starosti, a nač by jí toho bylo potřeba!

"Ale vždyt' je máš takhle také," namítal otec.

"To je přece jiné," mínila Pavlínka, "ted' se starám o vás a o sebe a pak bych se musila starati také o muže."

"Ale muž by se zase staral s tebou o nás i o tebe," řekl otec. "A což hospodářství! Kam pak to takhle jde, když já už nemohu s prací nikam! Pak by bylo u nás docela jinak."

"Nu, a kdybych se i chtěla provdati," odvětila dcera, "kdo pak zde ve vsi je? Jediný Závodův — ostatní jsou jen domkáři. A Závoda si mne nevšímá. Toho bych si vzala — ale přece si s ním nemohu začínati známost sama."

Hospodář se zamyslí. Ten Závodův by se k nim dobře hodil. Hospodářství po rodičích jistě nepřevzeme, když má mladšího bratra, a rodiče by jistě rádi viděli, kdyby se někde přiznal. Jen se tedy s nimi dorozuměti.

Bohumil byl hezký hoch a vždycky se jí líbil. Jen že spolu nepřišli nikdy do styku. Ale ted', když zaslechla, že si dělá známost s tou truhlářovou, všecko se v ní vzbouřilo. Ne, ta ho nesmí dostati, pomyslí si. Proto byla ráda, že se otec o jejím provdání zmínil, aspoň mu mohla naznačiti, že by si Bohumila vzala. A jak znala otce, byla skoro jista, že bude v té věci hned jednati; sama si přece nemohla Bohumila nadcházeti.

A nemýlíla se. Otec měl ve zvyku v neděli odpoledne občas si vyjít do polí. A ted' obyčejně, než vyšel, vyhlížel chvíli z okna. Díval se, nevyjděli také Závoda, aby se s ním pak někde sešel.

A dočkal se. Za pěkné jarní neděle si Závoda také vyšel a Plošek se vypravil za

chvíli po něm. Prošel zahradou a zadními dvířky vyšel na cestu táhnoucí se po "humnech."

Před ním se rozkládala úrodná pole s obilím bujně vyrůstajícím; bylo to ke konci května a pohoda byla krásná.

Závoda zatím přešel po mezi podle svého pole až k polní cestě, u které se meze končily. Plošek se dal rovněž po mezi, aby se s ním na cestě setkal.

Pozdravili se a podali si ruce.

"Také jste si vyšel, sousede?" začal Závoda hovor.

"Taky, taky. Člověk pracuje na té hroudě celý týden a ještě v neděli se mu po ní stýská. A při té práci si skoro ničeho kolem sebe nevšímá, až v neděli se může klidně po tom poohlédnouti. A u nás, víte, že je smutno. Hospodyně je více nemocná než zdravá, člověk má starostí plnou hlavu, a tak se zdá, že na tom Božím vzduchu pokřeje a trochu se mu uleví."

Závoda pokyvoval při sousedově řeči hlavou. "Ano, ano, ty starosti, sousede; vy máte takové, já mám zase jiné; každý máme něco."

"I člověk by už všechno snesl, jen kdyby zdraví sloužilo," odpovídal Plošek. "Ale nemoc, to je největší trápení. Pořád si myslím, jak to někdy dopadne s naším hospodářstvím. Já už bych si opravdu rád odpočinul, ale pak by se musil někdo k nám přizniti, a to je těžká rada, kdo by se za takových poměrů našel."

"To by snad nebylo tak těžké," mínil Závoda. "Máte přece pěkné hospodářství, dcera je pořádná a pracovitá."

"Ale budeme ve statku dva churaví výměnkáři, a to mnohého odradí," namítal Plošek.

"I vždyť jsou také ještě dobří a soucitní lidé na světě," vyvracel Závoda jeho obavy.

"Ale je jich málo, sousede. A vezmeme příklad — jsem tomu povděčen, že jsme se tak sešli. Což kdybych se vás otázel, zdali byste svého syna dali k nám — co byste mi na to řekl?"

"Co bych vám řekl?" odpověděl překvapený Závoda. "Musil bych říci, že to nemyslíte opravdu. Svěřil jste se mi se svými starostmi a já se vám svěřím také. Ani ne-

tušíte, jak jsem zadlužen. Nejsem ještě tak starý, abych šel na výměnek, a kdybych i chtěl jíti — nejstaršímu statek dáti nemohu, ten musí dostati až nejmladší. A co s nejstarším? Lituji, že jsem ho nedal na řemeslo, ale on k tomu neměl chuti. Řekne se: přizniti — ale věřte mi, sousede, že nemám pro něj ani groše. Chybil jsem, že jsem tenkrát koupil ty pozemky od Holešovy shořelé chalupy. Malý dloužek jsem už měl a teď jsem si udělal dluh velký. Myslil jsem, jak jej budu spláceti, ale zatím do toho přišly ty studie mladšího syna. A tak mi dluhu spíše přibýlo než ubylo. Jak bych si tedy mohl mysliti, aby se Bohumil k vám přizniti? Vidíte, že je to nemožné."

"I nebylo by, sousede. Já vám povím, proč jsem tu otázku vyslovil. Naše Pavlínka se nám přiznala, že by si vašeho Bohumila ráda vzala a my bychom jí nebránili. O peníze nám nejde, vždyť více dětí nemáme. A jaké nároky můžeme také činiti, když jsou u nás tak smutné poměry? Kdyby měl váš syn Pavlítku rád a s námi churavci měl trpělivost, bylo by to pro nás cennější než velký přínos. Kdybyste tedy synovi zatím něco upsal, co byste sám chtěl a zaplatil byste to také, kdy byste chtěl — byli bychom spokojeni. A když byste to zaplatiti nemohl — nu, k rychtáři bychom nešli."

"Tedy to myslíte opravdu, sousede?" otázel se Závoda.

"Opravdu, sousede; ale prosím vás, aby to zůstalo jen mezi námi; rozmyslete si to a pak mi povíte, jak jste se rozhodl."

"V té věci ovšem náleží slovo vaší dceři a mému synovi," řekl Závoda. "Já s ním promluvíím. Zatím není s tou věcí naspěch; Bohumil si to bude musit také rozvážiti."

Chvíli ještě spolu hovořili a pak se vraceli ke vsi. U Ploškovy zahrady se rozešli.

Pavlínka byla na zahradě; šla otci vstříc a otázala se: "Vy jste se setkal se Závodou, tatínku; zmínil jste se mu o něčem?"

"Zmínil, to víš, když jsi včera o tom tak mluvila."

"A co říkal?" otázala se dcera dychtivě.

"Zatím mi určitou odpověď nedal; to víš, v takové věci se nikdo rád neukvapí. Budou se asi raditi."

Pavlínka sotva dovedla zatajiti před

otcem svou radost. Už dávno si myslela na hezkého a statného Bohumila, ačkoli byl k ní vždycky nevšimavým. A když se dověděla, že si dělá Bohumil známost s tou truhlářovou, pocítila žárlivost. Proto mu to nadhodila, když se tak náhodou spolu sešli, a pozorovala ho, jak se asi bude při tom tvářiti. Zůstal dosti klidným, ale ona přece poznala, že na tom něco pravdy jest, protože jí odpovídal vyhýbavě.

Jak pak se asi teď rozmyslí, až mu otec poví, o čem s ním její otec mluvil? Snad přece nebude tak pošetilý, aby dal přednost té truhlářovic před ní!

A Závoda ještě toho dne večer pověděl ženě a synovi, jak se odpoledne sešel s Ploškem a o čem spolu hovořili.

"Určitě odpovědi jsem mu ovšem hned nedal," sděloval, "jen jsem řekl, že se o tom poradíme. Ale myslím, že by to bylo výhodné pro nás všechny. Jen považte, oni nechtějí ani žádného přínosu; jen prý abych něco upsal a na zaplacení že by ani nečeekali."

"To by opravdu bylo pro nás štěstí," řekla panímáma. "To bys byl dobře zaopatřen, Bohumilku, a my bychom byli zbaveni starostí."

"Nuže, co tomu říkáš?" obrátil se hospodář k synovi.

Ten svěsil hlavu a chvíli neodpovídal. Potom se vzmužil a řekl: "I já uznávám, že by to bylo výhodné pro nás pro všechny — ale nehněvejte se, tatínku, já už mám známost —"

"Ty máš známost — a ničeho jsi nám neřekl?" tázal se otec vyčítavě.

"Myslel jsem, že je na to dosti času, abych se vám světil," odpověděl Bohumil, "neboť na brzký sňatek jsem nepomýšlel."

"Přece jsi se nám měl světit," odvětil pantáta. "Když jsi nepomýšlel na svatbu hned, myslil jsi na ni později. A s kterou dívkou máš známost?"

"Slíbil jsem truhlářovic Toničce, že si ji vezmu."

"Truhlářovic? Tomu se divím. Slyšel jsem jednou něco o tom, že si jí všimáš, ale nemyslel jsem, že je to něco vážného. A

zatím jsi jí už dal slovo; to jsi neměl dělati, hochu."

"Domníval jsem se, že mi nebudete brániti, tatínku."

"Brániti? Hochu, kdybys na tom trval, udělal bych ti po vůli. Nikdy nebylo u nás různic, a Pán Bůh chraň, aby snad byly teď, při tak důležité věci. Ale divím se ti, že jsi to mohl mysliti, domníval jsem se, že jsi rozvážnější. Neříkám, že ta truhlářovic dcera není hodná, je to spořádaná rodina, co je pravda — ale to snad uznáš, že se do hospodářství nehodí, vždyť v tom nevyrostla a nemá o tom nejmenší znalosti a zkušenosti."

"Tomu by se snadno přiučila, vždyť je pracovitá a přičinlivá."

"To se, Bohumilku, snáze řekne, než vykoná," vmísila se do řeči matka. "Ono to není tak lehké."

"Já o tom nepochybuji, maminko. Tonička mne tím ujistila, mluvili jsme spolu o tom, to si můžete pomyslit. Ale hlavní věc je, že jsem jí už dal slovo; a to bych měl zrušiti?"

"Pravda, slovo je slovo," připouštěl hospodář. "Ale uvaž, v jakých jsme nesnázích a jak by byl sňatek s Ploškovou dcerou pro nás výhodným; vždyť to sám uznáváš."

"A co se dotýče toho slibu," pokračovala panímáma, "to se snadno urovná. Truhlářovi jsou rozumní a hodní lidé, dojdou k nim a promluví s nimi. A jejich dcera to také uzná, že to být nemůže. Vždyť to vlastně mezi vámi ani žádná známost nebyla. Jen se nerozmýšlel, Bohumilku; Ploškovi by se jistě mrzelo, kdybychom je nechali dlouho čekati na odpověď."

Bohumil si přejel dlaní čelo. "Prosím vás, maminko," pravil, "nenaléhejte hned na mne — dopřejte mi aspoň nějaký čas na rozmyšlenou."

"Jen se tedy rozmysli," usmála se matka, "ale vezmi rozum dohromady. Byl bys sám proti sobě. Být hospodářem v takovém statku! Jiný by bral oběma rukama. A co bys měl proti Pavlince? Vždyť je hezká a hodná. Tedy se jen dlouho nerozmýšlej."

Důtklivě domlouvala panímáma synovi, ale on zůstal zasmušilý.

III.

V jednom ze seminářských museí — tak se jmenují místnosti, kde bohoslovci konají svá soukromá studia, seděl bohoslovec Václav Závoda u svého pultu. Měl před sebou rozvřenou knihu, ale na ní dopis, který právě dostal od bratra Bohumila. A již chvíli přemýšlel o jeho obsahu; bratr ho žádal o brzkou odpověď.

Konečně se na něčem rozhodl; přinesl si dopisní papír a počal psát. Patrně se mu to však nedařilo, neboť skoro po každé větě ustal a zase chvíli přemýšlel.

"Milý bratře," psal bohoslovec, "svým dopisem jsi mne uvedl do velikých rozpaků. Všecko jsi mi to důkladně vypsál. Máš rád truhlářovu dceru, ona má ráda tebe, rádi byste se vzali a rodiče by to neradi viděli, zvláště když Ti nabízejí Ploškovi svou dceru a za podmínek pro Tebe i pro rodiče velice příznivých. A Ty se mne tážeš, co bych Ti radil, máš-li poslechnouti rodičů či ne; oni že by i k Tvému sňatku s Toničkou svolili, ale neradi, oženil bys se tedy proti jejich vůli. Nedovedeš si tedy poraditi a obrácíš se na mne.

"Ale, milý bratře, to jsi se neobrátil na pravého. Nejen že jsem o něco mladší než Ty — ale považ, budu knězem a v takových věcech jsem docela nezkušený. Nevím, co je to láska k ženě a nikdy věděti nebudu. Pochopuji, že má každý rád rodiče, bratry a sestry, ale nemohu pochopiti, jak může vzniknouti taková náklonnost mezi osobami sobě docela cizími, že proto dochází i k hádkám, k nepřátelství a mnohdy docela i k sebevraždám, jak čteme někdy v novinách.

"Jak tedy vidíš, jsem v té věci docela neznalým. Jak Ti tedy mám raditi? Se svého stanoviska bych mohl jen říci, abys si vzal tu, která je hodnější, pečlivější a která by si více vážila Tebe i našich rodičů. Ale jsou-li obě stejně hodné, pak jsem se svou radou v koncích.

"Nyní přicházím k druhé věci, a to je odpor rodičů, a o tom už mohu spíše něco říci. Znáám dobře naše rodiče, vím, jak nás mají všecky rádi, a tak jsem také jist, že by k Tvému sňatku s Toničkou svolili, kdybys od ní nechtěl upustiti. Ale pomysli si, že by to

bylo od nich jistě sebezapření. Toho tedy na nich žádáš, ale sám si něco odřici nechceš. A nyní si dej otázku: má si spíš dítě něco odřici k vůli rodičům — či mají-li ustoupiti rodiče k vůli dítěti? Má dítě nějaké zásluhy o rodiče? A uvaž, jaké oni mají zásluhy o dítě! V dítěti vidí svou radost — jak jim as je, když jim místo radosti chce připraviti zármutek!

"A nyní přirovnávej: vezmeš si Toničku, budete se míti rádi, rodiče se s tím také smíří, jiného jim nezbude — ale časem se dostaví nesnáze, snad nedostatek — mohl by ses diviti, kdyby rodičům se vtírala myšlenka, že jsi si mohl těch nesnází ušetřiti, kdybys byl uposlechl a vzal si dívku zámožnou? Já myslím, že by jim to často připadlo na mysl, ale nejen jim, nýbrž i Tvé ženě a Tobě. A mohlo by pak býti Tvé štěstí úplné? Možná, že bys někdy sám si pomyslí, že jsi měl rodičů poslechnouti.

"Neměj mi tedy za zlé, milý bratře, ale nemohu Ti jinak raditi, než abys přinesl tu oběť rodičům, ale i sestře a bratrovi, neboť jich se to také dotýká — a Toničky se zřekl. Myslím, že Pavlínka je také hodná, a pak ji jistě budeš míti rád, a budete spokojeni všichni. Abych Ti radil, bys rodičů neuposlechl, to při dobrém svědomí nemohu, neboť jakým bych to byl synem!

"Přeji Ti štěstí v manželském stavu a srdečně Tě pozdravuji.

Tvůj upřímný bratr Václav".

Bohumil přečetl bratrův dopis a na chvíli se zamyslel. Ale potom se rozhodl, a když se ho matka opět tázala, zdali se již rozmyslel, odpověděl: "Vezmu si Pavlínku, maminko, ale Toničky je mi líto. Bud'te tedy tak dobrá a dojděte k nim — řekněte, že jsem jí slovo zrušiti nechtěl, ale naše nebláhné poměry že mne k tomu donutily."

"I tot' víš, že to všecko urovnám," řekla potěšená matka. "Nikdy nebylo mezi námi zlé vůle a nemusí býti ani teď."

A panímáma hned nejbližší neděli došla k truhlářovům. Byla velice přívětivou, ale oni přece vytušili, že nepřichází k nim jen tak na návštěvu, ale že má k tomu důležitou příčinu.

Hovořili, panímáma si postěžovala na své starosti a již byla u té nemilé věci.

"Tak jsme se dověděli," počala, "že má náš Bohumil s vaší Toničkou známost. My bychom proti tomu nebyli, ale víte, jaké to u nás je. Statek mu dáti nemůžeme, a nezbývá tedy, než aby se někam přizpůsobil, a k vám se přizpůsobit nemůže. Já toho opravdu lituji, neboť bych si přála mít tak hodnou a spořádanou nevěstu, jakou by byla vaše Tonička. Ale vy jistě uznáte, že to nemůže býti."

"Jak pak bychom to neuznali, panímámo," odvětila mistrová. "Také jsme na to Toničku upozorňovali, ale on prý ji váš syn ujišťoval, že mu brániti nebudete; ovšem jsme se tomu divili. A vždyť na tom tak mnoho nezáleží, vlastně to ani žádná známost nebyla; nescházeli se spolu, a snad o tom ví málo kdo. Takových začatých známostí, které se rozešly, bylo více; snadno tedy na sebe zase zapomenou."

"Inu, abych vám řekla pravdu, mistrová, já na Bohumilovi pozoruji, že ho to velice rmoutí. On dal totiž Toničce slovo, a je to pro něj trapné, že mu nemůže dostáti. A tak teď, když už se oženiti skoro musí — má se přizpůsobiti k Ploškovům, a ti na to naléhají — prosil mne, abych k vám došla a s vámi promluvíla, abyste se na něj nemrzeli a zvláště Tonička, a aby jej propustila z toho slibu, on že za to nemůže; člověk někdy nemůže jednati, jak by chtěl."

"I vždyť ona to Tonička také uzná," řekla mistrová; "když to nemůže býti, nemůže, jaká pomoc. A mezi námi může býti i dále dobrá vůle, jako byla doposud."

"A co vy, Toničko — nebudete se na něj hněvati?" obrátila se panímáma k dívce.

Tonička byla ubledlá, zaleknuta, ale přece se opanovala. "Vždyť Bohumila znám, panímámo," odpověděla, "a vím, že by mi slovo nezrušil, kdyby nemusil. Jak bych se mohla na něj hněvati? Přejí mu, aby byl šťasten, a aby si ho Pavlínka vážila, on toho zasluhuje."

Panímáma viděla, že z Toničky mluví bolest, způsobená trpkým zklamáním; pocítila s ní v tu chvíli soustrast — ale poměry byly neúprosné a nemohly se změnit.

"Ono se říká 'svůj k svému' pravila panímáma jako na uchlácholení, 'a tak se nedívejte, že Bohumil si vezme dívku sobě rov-

nou. A vy se jistě také dobře provdáte zase za nějakého řemeslníka a pak si ani nevzpomenete, že jste měla dříve nějakou známost."

Rozešli se v dobrotě a panímáma byla potěšena, že se to tak klidně skončilo, a také doma hned syna upokojila.

Pantáta hned pak došel k Ploškovům, aby jim pověděl, že syn se již rozhodl a že si Pavlínku vezme. A potom jednou v neděli odpoledne přišel Bohumil s otcem, jak bylo ve zvyku, na námluvy.

Věc ujednali brzy. Závoda slíbil, že upíše na statku pro Bohumila pět tisíc zlatých, které mu měly býti vyplaceny, až mladší syn převzme po rodičích statek. Ploškoví byli docela srozuměni.

Pavlínka byla tedy u cíle svých tužeb. Bohumil se jí líbil, jen si myslila, že by měl býti trochu veselejší. Pantátové se ještě radili. Plošek projevil přání, aby svatba se konala raději dříve, než budou žné, a proto že by mohly býti ohlášky najednou, jednou za třikrát. Závoda s tím souhlasil a Bohumil také.

"A tak se pojd' přece podívat na to naše hospodářství, když teď má býti tvoje," vybídlá Pavlínka ženicha.

Vyšli na dvůr, kde si Bohumil všecko prohlédl, a pak do zahrady.

"Nuže, bude se ti u nás líbiti?" otázala se ho Pavlínka.

Bohumil přisvědčil. "To víš, že bude."

Ale ona s takovou odpovědí spokojena nebyla; zdálo se jí, že nejeví přílišnou radost a k ní je málo sdílným.

Vzala ho za ruku a řekla: "A poslouchej, s tou truhlářovic už ani nepromluvíš, vid' že ne?"

Bohumil na ni pohleděl skoro s úžasem. "Co pak to povídáš, Pavlínko? Chci přece býti tvým mužem, jak bych tedy mohl s ní mít dále známost? Či mi nevěříš?"

"Já nemyslím jen známost; ale kdybys ji třeba jen tak náhodou uviděl, nesmíš s ní promluvit; toho bych nesnesla."

Bohumil se usmál. "Zbytečných hovorů bych s ní nezačínal, to nemám ani ve zvyku, ale abych se k ní choval nějak nepřátelsky, to přece nemusím, vždyť mi nijak neublížila a tobě také ne."

"Ale já bych se pak domnívala, že si na ni ještě myslíš."

"Toho se neobávej, to by byla špatnost, a té nejsem schopen."

Byla to první rozmluva mezi snoubenci a byla dosti trapná. Bohumila mrzelo, že ho Pavlína tak podezřívá, a ona nebyla s výsledkem té rozmluvy také spokojena; byla by raději slyšela, kdyby ji byl vřelými slovy ujišťoval svou láskou.

A tu Bohumil mimovolně přirovnával Pavlínu k Toničce. Jaký to byl rozdíl! Tonička tichá, něžná, plná citu — a Pavlína, takový "bouřlivák", který by svého snoubence zrovna očima pohltila. A která ta láska byla pravá, která byla upřímnější?

"Snad se to později změní," těšil se v duchu Bohumil. "Až budu jejím mužem, nebude se musit o mne bát. Takové hospodářství, při hospodářově churavosti poněkud zanedbané, bude vyžadovati něco práce a startostí, a pak nebude ani času myslit na nějaké hlouposti."

Za chvíli se vrátili zase do světnice, a staří je přivítali otázkami: "Tak už jste se domluvili? A prohlédli jste si všechno?" A Bohumil ovšem chválil, co viděl.

Panímáma ženicha i jeho pantátu pohostila, a Pavlínka je nepřestala pobízeti, aby jedli a pili, zvláště Bohumila. Ani pustiti je nechtěli, a Závodové se zdrželi hodně dlouho.

"Nuže, co tomu říkáš?" otázal se Závoda syna cestou k domovu. "Ta holka je do tebe zrovna poblázněna."

"Snad až trochu příliš," odpověděl syn; "skoro se toho bojím."

"Ale jdi, blázínku," usmál se otec; "čeho by ses bál? To je vždycky dobré znamení. Takovou ženu si otočíš kolem prstu, udělá ti všechno, co ti bude viděti na očích; krejcaru k nim skoro nepřineseš a budeš pánem sám; ta ti rozkazovati nedovede."

"Já, tatínku, po nějakém panování ani netoužím, jen když bude spokojenost," odpověděl Bohumil. "U nás byla vždycky ve všem úplná shoda — kéž by to bylo také tak u mne."

"I proč pak by nebylo! Něco nemilého se všude časem přihodí, ale to se zase urovná. Pavlína není zlá, ale to víš, je je-

dině dítě, dvě jim zemřely, a tak se nediv, že se také o ni báli a snad příliš jí ve všem povolovali, tak že je, abych tak řekl, trochu rozmazlená. Ale časem se změní, až budete svoji, a nastanou vám starosti. A ty doveďeš býti trpělivým."

Bohumil se skoro svatby obával. V duchu si přál, aby, než k ní dojde, ještě se vyskytla nějaká překážka, ale nestalo se nic, a když byl jeho sňatek ohlášen v kostele jednou za třikrát, a celá ves o tom mluvila — jemu bylo skoro úzko, a netvářil se nijak vesele, jak to na něm dobře poznala výměnkářka Krušinová.

Ale teď už nezbyvalo, než aby se smířil s osudem a do všeho se vpravil. Na Toničku musil zapomenouti a měl pevný úmysl, že bude jednati tak, aby nezavdal ženě nejmenší příčinu k nespokojenosti, jen aby byl u nich takový svatý pokoj a svornost, jaká byla u jeho rodičů. A snad potom, jak každý soudil, se ženou si zvykne a bude přece spokojen.

S některými myšlenkami se přece těžce loučil. S bratrem Václavem se měli velice rádi, a tu si myslil, že počká se sňatkem, dokud si dělal naděje, že dostane Toničku — až Václav bude knězem a on že je pak oddá. Bude to něco zvláštního, co se stává zřídka kdy, a jistě že jeho manželství bude št'astné.

Z toho ovšem teď sešlo, Václav zatím už měl prázdniny a přijel domů. Byli rádi, že bude také při svatbě. Měl-li příležitost mluvití beze svědků s bratrem, domlouval mu, aby se ničeho neobával, že bude jistě s Pavlínkou také spokojen — že tím bude odměněn již proto, že pro rodiče přinesl tu obět' a Toničky se zřekl.

A tak Bohumil značně upokojen přistupoval s Pavlínkou k oltáři. Bratr seděl v lavici po straně před oltářem a zbožně se modlil za štěstí novomanželů.

Svatba se slavila u Závodů, když panímáma Plcšková byla tak churava. A panímáma Závodová se dala vidět. Hostí bylo dost, a veselo bylo také. Nejveselejší byla nevěsta. I ženich se zúčastnil hovoru, ale chvílemi, jakoby se zapomněl, se tvářil vážně.

IV.

"Dej ti tam Pán Bůh štěstí, Bohumilku," loučila se panímáma s nejstarším synem, když odcházel do nového domova. "Už máš ženu a budeš svým pánem. Už na všechno zapomeň, co bylo. Budeš mít pěkné hospodářství, mnohý ti bude závidět; můžete být spokojeně živi."

Bohumil poděkoval rodičům, ale mohl sotva promluvit pohnutím. Bylo mu teskno. Opouštěl domov, kde byl vždycky spokojen a šťasten — jak se mu povede v novém?

Byl rád, že už nastávají žně, doba nejpilnější práce v hospodářství. Radil se o všem s tchánem, dával najevo, že si ho váží a že ho posud považuje za pána statku, ačkoli dle svatební smlouvy byl jeho majitelem on se svou manželkou. Nebyl té povahy, aby na sobě ukazoval, že je pánem, ano, bylo mu spíše trpké při myšlence, že je hospodářem ve statku, do něhož ničeho nepřinesl.

Plošek si oddychl, když největší starosti se zbavil, ačkoli pracoval jako dříve. Zetě si nemohl vynachváliti. "To je hospodář!" říkával často; "rozumí všemu a jak se umí přičiniti!"

Mladý Závoda se uměl skutečně přičiniti. Nejen proto, že nyní pracoval pro sebe, ale že byl vůbec práci zvyklý a že považoval za svou povinnost zasloužiti si majetek, do něhož se tak mimo nadání dostal.

Ale tu si často vzpomněl, jak dříve pracoval doma pro rodiče, bratry a sestru, jak všichni sotva tu práci zastali, a teď že on jim ubyl. Mají o jednu sílu méně, o tu nejzdatnější — a jak to bez něho všechno vykonají?

"Chudáci," myslíval si, "co z toho mají sami, že mne oženili? Ted' jich čeká více starostí a námahy; proč mne k tomu nutili?"

Nebyl si ani sám vědom, že ho tyto myšlenky souží jen proto, že byl s tím otcovským statkem skoro srostlý, že tam měl stále domov a novému že nemohl zvyknouti. Ploškovi ho měli rádi, žena by se s ním byla stále láskala, ale on přece v neděli odpoledne si rád zašel domů, aby si pohovořil s rodiči a scourozenci; v týdně na to nebylo času.

"Ty jsi jako maminčin mazánek," vytkla mu jednou žena, když se vrátil z návštěvy u rodičů.

"Ale co pak to povídáš, Pavlíno?" kárala ji matka. "Snad bys mu nepřála, aby se podíval někdy domů?"

"Snad má teď domov zde, či ne?" hněvala se mladá hospodyně.

"Může ti to být milejší, než kdyby chodil do hospody," souhlasil s matkou otec. "Přičiňuje se celý týden, proč by si nešel v neděli pohovořit se svými! Nás má celý týden."

"Mne si tuze málo všímá," řekla dcera; "jako bych ani jeho ženou nebyla."

"Tohle je divná řeč," vrtěl starý hospodář hlavou; "vždyť mimo práci se z domova ani nehne."

"Pavlínko," řekl muž, "já ti opravdu nerozumím. Mrzí-li tě, když jdu k našim sám, můžeš jíti se mnou; oni tě také rádi uvidí."

Pavčina jen pohodila hlavou a neodpověděla. Zlobila se na všechno. Žárlila na každého, s kým její muž promluvil; byla by nejraději viděla, kdyby ji byl stále obskakoval a k ní se lichotil; to by jí bylo bývalo milejší nežli všechno jeho přičinění. Ale toho Bohumil nedovedl; byl usedlé a vážné povahy. Zvykal znenáhla novému domovu, vpravil se do všeho, věnoval se s chutí hospodářství a měl radost ze své práce, ke všem byl vlídný, ale více nedovedl.

Ženiny výtky ho mrzely, ale nechtěl ji odmlouvati a mlčel. Poznával však každým dnem více, že se svými povahami k sobě nehodí, a již se obával, že nebude jeho manželství šťastné, že bude u nich docela jinak, než bylo u jeho rodičův, kde nebylo nikdy mrzutosti ani hádek. Znal sebe sám dobře a věděl, že se v povaze nezmění, ale pochyboval také, že se změní jeho žena.

Na Toničku již nemyslel, ale teď při těch domácích neshodách mu někdy mimovolně připadlo na mysl, že Tonička by se k němu chovala docela jinak. Byla vždycky tichá a mírná, rozvázná, i její láska byla klidná, ale jistě hlubší a vroucnější.

Někdy si posteskl rodičům, ale oni ho chlácholili a radili mu, aby jen byl trpělivým, že Pavčina se časem změní.

"Vidím, že jsem chybil," řekl syn trpce. "Co pak z toho mám, že jsem se takhle ože-

nil — a co z toho máte vy? Raději jsem měl zůstatí svobodným.”

“Ale co pak to povídáš!” káral jej otec. “Stále bys přece svobodným nezůstal. Tahle jsi řádně zaopatřen, máš majetek, tak se jistě ani Lojzíčce, ani Toníkovi nepodaří, jako tobě.”

“Mám majetek, ale nemám spokojenost,” odvětil syn. “Přáli jste si, aby byla v mé domácnosti taková svornost, jaká byla u vás. Já bych si toho také přál, ale marně se o to snažím. A vinu si dávati nemohu. Takové podivinství je zrovna nesnesitelné, ale já ženě ani slova neřeknu, aby nebylo různic. Dosti se jí namluví rodiče, ale pak je to ještě horší.”

“I vždyť ona se umoudří, uvidíš,” řekla matka, “jen buď trpělivý, jak pantáta povídá.”

“Zdá se mi, pantáto, že jsme přece chybili,” řekla hospodyně, když syn odešel; “tohle jsem nečekala.”

“Inu, nestojí to takhle za nic,” souhlasil hospodář, “ale vzpomeň si na ty naše starosti; byli jsme rádi, že hoch bude dobře usazen a zaopatřen. Kdo pak by se byl tohohle nadál! Je to neštěstí, když rodiče zvyknou dítě, aby se mu dělalo všechno po vůli, a stane se tak svéhlavým a umíněným. Snad je ta ženská na něj tak nerozumně žárlivá, že ani nechce, aby s někým promluvil, a je žárlivá i na nás i na vlastní rodiče. Ale snad se změní, až bude mítí dítě.”

“Dej Pán Bůh!” povzdychla si hospodyně.

Žně se skončily a nastala pilná práce ve stodolách a na polích se sklizením zeměat a řepy. A s počátkem podzimu se dostavila i doba posvícení s hody a muzikami.

Ani u Závodů ani u Plošků neměli hostí a v neděli odpoledne vybědl mladý Závoda ženu i tchána i tchyni, aby navštívili jeho rodiče, a v pondělí měli zase Závodovi oplatiti návštěvu Ploškovům, aby obě rodiny to posvícení přece nějak oslavily a přátelsky si pohovořily. Zvláště Závodovi tomu byli rádi.

V neděli již odpoledne mladá chasa se veselila v hospodě při muzice, ale v pondělí o “pěkné hodince” měli přednost pantátové a panímámy, zvláště ti mladší.

“A k muzice se nepodíváte?” otázala se panímáma Závodová mladých manželů, když se s mužem již chystala od Plošků domů.

“Ani nevím, panímámo,” odvětila Pavlína. “Bohumil o to valně nestojí, to víte; ten by nejraději seděl doma za pecí.”

“Pravda, on za svobodna zřídka kdy kam vyšel,” řekla tehyně, “ale o posvícení je to zvykem, Bohumilku. Jen jděte a pobavte se, jste mladí, a dnes jde skoro každý; musíte už k vůli lidem. My se tam také na chvíli podíváme, vid’ pantáto?”

“Tot’ se ví, vždyť je to už starý zvyk,” přisvědčil hospodář. “Ale do kola mne nedostateš, to se netěš,” usmál se. “A ty, Bohumilku, se číň, at’ dohčniš, co jsi promeškal za svobodna.”

Věděl pantáta, že si Pavlínka za svobodna ráda skočila, a proto chtěl synovi dáti na srozuměnou, aby jí byl po vůli.

A tak šli staří i mladí Závodovi; Ploškoví zůstali doma. Pro ně už takové zábavy nebyly.

Pantátové usedli mezi sousedy, a panímámy mezi sousedky. A za malou chvíli už se Pavlína otáčela v kole s mladým sousedem.

“Bohumilku, chybil jsi,” upozorňoval otec; “měl jsi ženu vésti první do kola; kude se jistě mrzet.”

A pantáta měl pravdu. Syn sice hned, když po krátké přestávce hudba začala znovu hráti, vybědl ženu k tanci, ale dobře pozoroval, že se na něj trochu mračí. “Nehněvej se,” řekl, aby ji udobřil, “nenadál jsem se, že pro tebe hned někdo přijde.”

Žena mu neodpověděla.

“Je to párek, panímámo,” oslovila Závodovou vedle ní sedící domkářka. “To máte radost, vid’te? Jak jim to sluší!”

Panímáma se jen usmála.

“Ale mladý pantáta by měl býti trochu více do světa,” vmísila se do hovoru jiná sousedka: “Pavlínka je ráda veselá.”

“Inu, ona si myslí, že je ještě svobodná,” řekla opět předešlá. “Ale jen počkejte, až přijdou děti a s nimi starosti; potom ji to také přejde a bude ráda, že má muže, který miluje více domov než ty všelijaké zábavy. Šťastná žena, která má takového muže.”

Mladý Závoda provedl ženu ještě několika-krát, ačkoli nebyl milovníkem tance. Však se vytančila dosti s jinými; byla známa jako dobrá tanečnice a šla z ruky do ruky.

Po desáté hodině se starý pantáta zvedl a vyběhl panímámu, aby šli už domů. Také mladý to rád slyšel a otázel se ženy, neměli-li by jít také. Neodporovala, a vyšli. Byla pěkná noc. Za chvíli se rozcházel ke svým domovům.

Pavčina skoro ani nemluvila; byla patrně rozmrzela.

"Co pak je ti, Pavlínko?" otázel se muž; "chtěla-li jsi tam ještě zůstat, měla jsi to říci."

"Co bych tam dělala," odpověděla zasmušile, "když si mne skoro ani nevšímáš. Beztotožnosti si toho každý povšimnul."

"Ale co pak to povídáš, Pavlínko! Víš, že nejsem milovník tance, ale k vůli tobě jsem tam šel rád. A kdo pak by si toho všiml? Byli tam i jiní muži, kteří netancovali, a jejich ženy tancovaly s jinými, a nikomu to není nápadné."

Ale marné bylo všechno domlouvání, mladá žena se neupokojila a zůstala zamlklou i doma.

Ráno se ptali starí zetě, o čem se se ženou nepohodli, a on jim pravdivě pověděl. "Ať dělám cokoli, nezachovám se jí," stěžoval si.

"Musíš jí trochu domluvit, matko," řekl hospodář. "Už to s ní ani není k vydržení. Všecko ji popudí a rozzlobí, každé slovo, a člověk už ani neví, jak má s ní mluvit."

"Musíme s ní mít trpělivost, Bohumilku," řekla tchyně. "To ona je teď taková podivná, však není sama jediná v tomhle stavu. Snad ještě nic nevíte, ale mně se svěřila. To víte, máma je máma. Budete tatínkem, Bohumilku, a já se na to těším. Až bude mít dítě, bude docela jiná, uvidíte, a budete spokojeni."

Mladému hospodáři zabušilo srdce, ačkoli se ho poněkud trapně dotklo, že se žena s tou věcí nesvěřila i jemu. Ted' se těšil na to dítě a jako tchyně očekával, že přinese jeho ženě klid a spokojenost, a choval se k ní s největší šetrností, snaže se vyhověti každému jejímu přání. A staří činili podobně.

"Ty máš muže, Pavlínko, aby takového pohledal," říkávala tchyně; "važ si ho a měj ho ráda."

Mladá hospodyně byla příčinlivá a pracovitá. Časem, když bylo příliš mnoho práce, přibrala si ku pomoci některou ženu. Ted' však bylo potřeba v hospodářství stále služby. Starý pantáta došel k ovdovělé domkářce Svojkové a otázel se jí, zdali by k nim dala svou dceru do služby. Ta ochotně svolila a Marjánka přišla do statku. Byla to hodná dívka, nedala se k práci pobízeti a byla vždycky veselá a hovorná; byli s ní spokojeni všichni.

"Jen si pohovte, panímámo," říkala mladá hospodyně, "já to se starou panímámou všechno zastanu. Mně se u vás tuze líbí, všichni jste tak hodní. A mladý pantáta, to je člověk, zrovna na rukou by vás nosil; však ho také každý chválí."

Mladá hospodyně poslouchala mlčky její řeči, ale když uslyšela z dívčiných úst takovou chválu o svém muži, zamračila se.

A zase si nikdo nedovedl vysvětliti, co se jí stalo, co ji pohněvalo, že je tak nemluvná a na každého se utruhuje a nejvíce na Marjánku, která přece se vynasnažovala, aby s ní byli spokojeni. Až jednoho dne to propuklo.

Hovořila na dvoře se služkou a náhle vešla do světnice. "Ted' už toho mám dost!" řekla prudce a usedla na židli. Všichni se na ni zadívali s úžasem.

"Co pak se ti stalo?" otázel se jí muž.

"Co se stalo? Ono se děje už dávno. Řekni mi, nač já mám stále poslouchati od Mařenky o tobě chválu? Co jí na tobě záleží?"

Mladý hospodář nevěděl, co na to říci; ale starý tomu porozuměl a uznal za nutné, aby s dcerou vážně promluvil.

"Že ho chválí? A to je ti proti mysli? Bylo by ti snad milejší, kdyby ho haněla? My ho chválíme také. A nás snad haní?"

"To ne, ale povídám, co je jí po něm, po mém muži?"

Ted' už porozuměl i mladý hospodář. Vstal a řekl: "Pavlínko, tohohle jsem si od tebe nezasloužil." Po těch slovech vyšel ze světnice.

"Poslouchej, Pavlino," řekl otec vážně, "radím ti, abys se svým podivínstvím konečně přestala. Kdybys měla jiného muže, sebral by se a šel by do hospody, Bohumil je veliký dobrák, dej pozor, abys si ho nezkažila. Máme s tebou všichni trpělivosti až přes míru. Marie je mladá, nezkušená a prostomyslná dívka; domnívá se, že takovou řečí — sám jsem ji už kolikrát slyšel — se ti zalichotí a zalíbí, a ty zatím v tom hledáš něco špatného. Snad chceš, abychom ji propustili ze služby? To se nestane. Pošly by z toho zbytečné řeči, a toho není potřeba. Marie koná svou práci svědomitě, lepší děvečku bychom sotva dostali. Ostatně, kdybychom vzali jinou, ty bys ji vyštvala také. A proto ať je tomu konec. Dostala jsi muže, kterého jsi chtěla, a proto mu zbytečně neztrpěj život."

Mladá hospodyně se cítila otcovými slovy zahanbenou. Neřekla ani slova, ale od té doby byla k muži ještě chladnější a Marii přímo nenáviděla.

V.

Minula zima, a s jarem dostavily se práce na polích. U Plošků se za tu dobu nezměnilo nic. Zvykli si již všichni na stálou rozmrzelost mladé hospodyně, jakoby to již ani jinak nemohlo býti, a byli rádi, že aspoň není různic. Marie trochu povolila ve své hovornosti, pozorujíc, že to hospodyně není milé.

Ploškovi i jejich zet' se těšili, až mladá hospodyně se stane matkou, že u nich bude veseleji, a nosili ji takoruka na rukou.

U Závodů se zase těšili na slavnost, jaká se přihází zřídka kdy. Syn Václav dostudoval a byl v červnu vysvěcen na kněze. Když přijel domů, byl už velebným pánem. Druhou neděli po svém příjezdu měl sloužiti první mši, primici, a panímáma měla s tím nemalé starosti, třebaže ji pan farář domlouval, aby si jich tak nepřipouštěla, že postačí, když připraví obyčejný oběd. Ale to přece nemohlo být. Přijde několik kněží, i pan vikář, a co pak by si pomyslili, když by je jen tak nějak odbyli.

Ráno v neděli přišla vypomoci do statku slečna hospodyně z fary, aby panímáma mohla býti přítomna první mši svého syna.

Za chvíli pak přijel v kočáře pan farář s panem vikářem. Ve statku již bylo všecko připraveno. Pan vikář oslovil dojemnou řečí novosvěcence, který pak poklekl před rodiče a vyprosil si jejich požehnání.

Byli přítomni i Ploškovi. Mladý Závoda už měl zapřaženo do bryčky. Do kočáru vsedli pan vikář s novosvěcem, a naproti nim usedl pan farář s panímámou. V bryčce jeli oba pantátové a Lojzicka s Tonikem. Panímáma Plošková zůstala doma u dcery.

Paní Závodová se zrovna trásla radostným rozechvěním, a což když potom v kostele pan farář v kázání mluvil o povinnostech, které očekávají mladého kněze, a děkoval jeho rodičům, že odchovali Církvi nadějného pracovníka, a když potom její syn přistoupil v krásném ornátě k oltáři, několik kněží mu přisluhovalo — tu se s ní zrovna točil celý svět a chvílemi neviděla pro slzy téměř ničeho. A což když pak po mši primiciant požehnal kněžím a každý mu polbil ruku, a pak přiklekli oni, rodiče s dětmi, a syn i jim udílel požehnání a pak i ostatním přítomným. Panímáma se teprve cestou k domovu z toho radostného opojení poněkud vzpamatovala. A syn jí tiskl ruku a řekl: "Tak už mne máte, maminko, čím jste mne chtěla mít. Vidíte, že máte radost — a já také."

Jeli zase tak jako do kostela. Pantátové chtěli ponechat místo na bryčce dvěma sousedním pánům farářům, ale ti toho nepřipustili a řekli, že se rádi projdou. Však prý nemají obavy, že by pro ně také něco nezbylo, doložili žertem.

"Kam pak se asi dostanete, pane bratře!" řekl cestou pan vikář. "Jen aby to vaše první místo bylo šťastné."

"Kdyby to nebylo příliš daleko, abychom se mohli k němu někdy podívat," osmělila se vysloviti přání panímáma.

"Ano, ano," přisvědčil pan vikář, "dopíše o tom konsistoři a ta vám jistě vyhoví; vždyť už nejste mladí."

Toho dne bylo u Závodů živo. Ale hosté se příliš dlouho nezdržovali; věděli, že domácí již touží po klidu.

Pan páter Václav docházel teď každého dne ráno do Želetína sloužit mši, jak bylo nyní jeho každodenní povinností. A když se jednoho dne vrátil, čekala ho doma no-

vina. Přišel jeho bratr Bohumil povědít, že se Pavlince narodil časně ráno hošík. Panímáma hned pospíšila k Ploškovům podívat se na vnoučka.

"Tak vidíš, bratře," řekl mladý kněz, "když jsem tě nemohl oddati, aspoň ti pokřtím první dítě."

Zatím už se konala u Plošků o křtinách porada. "Jak pak mu dáte říkati?" tázala se panímáma Závodová. "Co myslíte, Pavlinko?"

"Jak si budete přát, já budu se vším spokojena," odvětila mladá matka.

"Snad tedy po našem pantátovi," mínila Plošková.

"Vašíček, ano, Vašíček," souhlasila Závodová. "To je náhoda, náš velebný pán ho bude křtít a jmenuje se také Václav."

A druhého dne ráno zapráhl mladý Závoda do bryčky, do níž usedl bratr kněz s kmotry a bába s dítětem. Po mši byl hošík pokřtěn na jméno Václav.

"Aby vám vyrostl k radosti," přál mladý kněz švakrové a bratrovi, když se vrátili domů.

"Děkuji, velebný pane," řekla mladá matka, radostně se usmívajíc. "Kéž to Pán Bůh dá." A přivinula dítě k sobě.

Všichni měli radost z malého Vašíčka a stará panímáma se těšila: "Všecko bude teď dobře, uvidíte."

Přibýlo s tím capartem ovšem v domácnosti práce, ale nikdo si z toho nic nedělal. Každý ho rád pochoval, i starý pantáta, a Marjánka zase už hovořila, jak je klučík roztomilý a prý jakoby mamince z oka vypadl, celý že je jí podobný.

Mladý hospodář, jak jen měl volnou chvíli, s dítětem se obíral. Jen se obával, aby jim snad neumřelo; vždyť doufal, že přinese do jeho domácnosti touženou spokojenost.

Asi po čtrnácti dnech přinesl si pan páter Václav z fary dopis od konsistoře, kterým se mu oznamovalo, že je ustanoven kaplanem v obci vzdálené asi čtyři hodiny cesty. Bylo to nedaleko železniční stanice. Z Nekřínova také nebylo daleko na dráhu a panímáma měla radost, že se bude moci někdy k synovi podívat.

Odcházel na své první místo spokojený a klidný. Vyprávěli mu doma o podivinství

Bohumilovy ženy a těšil se také z obratu, který se s ní stal od narození dítěte.

Ale podivínská povaha se tak snadno nemění. Mladá Závodová se také nezměnila trvale. Zvykla dítěti, zvykla i té radosti a znenáhla se jí zdálo, že všichni domácí věnují všecku pozornost dítěti a jí si málo všímají. A nejvíce ji to mrzelo u muže, kterému, jak se domnívala, bylo teď dítě vším a ona ničím.

Ostýchala se to říci, ale znepokojovalo ji to, považovala se za odstrkovanou — a nešťastnou.

Nikomu z domácích ani na mysl nepřipadlo, že by láska všech k jejímu vlastnímu dítěti mohla jí býti nemilou.

O Vánocích už minulo Vašíčkovi půl roku. Odstonal si první zoubky, rozeznával osoby a natahoval ručky. Pochoval se rád u každého.

"Letos je nás o jednoho více," řekl starý hospodář, když zasedali o Štědrém dni k večeři. "Dej Pán Bůh, abychom za rok zde zase byli všichni spolu."

Na stole stály starodávné jesličky s neumělými figurkami. Před ně položil pantáta prkénko, na něž postavil hořící svíčky. Jedna, větší, hořela za zemřelého. Ostatní, menší, byly stejné. Každá patřila jednomu členu rodiny. Podle staré pověry ten, komu nejdříve dohořela, měl nejdříve zemřít. Do prkénka byly přibity malé plíšky, na které se svíčky stavěly.

Vašíček měl radost ze světel, ale brzy se stával ospalým. Bližila se doba, kdy obyčejně usínal. Matka ho položila do kolébky a za chvíli jej ukoľebala.

Hovořilo se, staří vzpomínali na minulé léta, na své mládí, vyprávěli, co se kdy památného událo, a došlo i na ty pověry.

"Mé nebožce matce se to vyplnilo," řekla stará panímáma. "O Štědrém večeru jí nejdříve dohořela svíčka a ona potom do roka zemřela; pak jsme si na to vzpomněly."

"Mně se to zase nesplnilo," vzpomínal pantáta. "Mně dohořela svíčka o Štědrém večeru již třikrát a jsem tady ještě. Tvoje matka byla asi již hodně stará?"

"Ano, byla nejstarší z nás všech, co jsme seděli u stolu."

"Vidíš, bylo tedy zcela přirozené, že nejdříve zemřela. Jsou to pouhé pověry," řekl pantáta.

"Však já tomu také nevěřím," doložila panímáma.

Hovořilo se dále a na svíčky se zapomnělo. Až za chvíli si povšimnul Závoda, že už dvě svíčky dohořely; jedna byla mladé hospodyně, druhá její matky.

"Tak, a teď nevíme, která shořela dříve," řekl starý pantáta, "snad abychom dvě rozsvítili ještě jednou."

"To už by neplatilo," řekla stará hospodyně.

"I vždyť ono tohle také neplatí," usmál se Závoda.

Nikdo si nepovšimnul, že mladá hospodyně byla nějak zaražena. A jaká myšlenka jí v tu chvíli kmitla hlavou. Což kdyby na té pověře bylo přece něco pravdy? Kdyby ji skutečně čekala smrt? Její muž by byl vdovcem a pak — jistě by jím dlouho nezůstal a vzal by si — inu, kterou jinou než tu truhlářovu! A kdo ví, zdali na ni posud nemyslí! A žárlivost mladou ženou zrovna zalomcovala.

Tak nerozumnou, zpozdilou myšlenku dovedla vytvořit v mysli její podivná, nespokojená a popudlivá povaha!

Uplynulo asi čtrnáct dní. Na Štědrý den už se zapomnělo, na svíčky nikdo ani nevzpomněl, ale nezapomněla na ně mladá Závodová.

Byl mrazivý lednový večer, ale ve vytopené světnici bylo útulno a příjemno. Starý pantáta choval Vašíčka a za chvíli si jej vzala panímáma. Mladá hospodyně seděla u kamen. Marie domyla nádobí a hned přiběhla k panímámě. "Dejte mi také na chvíli toho caparta, panímámo, já ho mám tolik ráda."

A již jí vzala z rukou chlapce a poskakovala s ním po světnici.

"Tak už dost," řekl za chvíli mladý hospodář. "Teď ho zase pochovám já, však už se mu bude chtít spát."

"Ještě se o něj poperte!" řekla mladá hospodyně podrážděně a vyšla kvapně ze světnice.

Marie zůstala jako ohromena a Závoda se tak ulekl, že dítě div z rukou nepustil.

"Bože, co ta osoba myslí!" řekla paní-

máma. "Položte Vašíčka na kolébku, Bohumilku, já ho uspím."

Dítě za chvíli usnulo, ale mladá se nevracela. Závoda seděl mlčky s hlavou skloněnou do dlaní. Tedy ani to dítě nepřineslo jeho ženě spokojenost.

"Podívej se po ní, kam šla," řekl starý hospodář ženě.

"Asi že do komory a tam snad ulehne do studených peřin, nerozuma nerozumná," odvětila panímáma. "Co to do ní zase vlezlo?"

Šla do komory, ale hned se vrátila, sdělujíc ustrašeně, že mladá v komoře není.

"Pro Pána Boha — a venku je takový mráz!" zvolal zeť a vyběhl na dvůr. Volal, ale nikdo se neozýval. Vešel do chléva, do stodoly, ale žena nikde. Vrátil se do světnice, rozsvítil svítilnu a šel na půdu, ale ani tam ji nenalezl. Hledal i tchán, ale marně. Až tu ozvala se Marie ze zahrady: "Pantáto, pojďte sem!"

Oba spěchali do zahrady a zahlédli Marii, jak se sklání k zemi. Tam seděla ve sněhu opřená zády o strom nešťastná hospodyně, jen lehce po domácíku oblečena.

"Pro rány Boží, Pavlíno, co tu děláš!" bědoval muž a uchopiv ji do náruče odnášel ji kvapně do světnice.

Položili ji do postele napolo ztuhlou a probděli u ní celou noc, nevědouce, co si počítí. Jen sténala a mluvila nesouvisle.

Časně ráno jel Závoda do města pro doktora. Ten ji prohlédl a zjistil prudký zánět plic. Nařídil, co se má dělati, ale tvářil se velice vážně. U nemocné se dostavila prudká horečka.

Ve vsi se hned rozneslo, že mladá Závodová nebezpečně stůně. Každý se divil, co se jí tak náhle stalo, ale nikdo nic bližšího se nedověděl. Marie nepověděla nikomu, co se ve statku událo. Domáci ji žádali, aby se o ničem nezmiňovala, a ona to slíbila, litujíc jich pro tak krutý osud.

Všecka pomoc se ukázala marnou. Mladá Závodová v týdně zemřela.

Ve statku nastal nářek a zmatek. Zármutek pro zemřelou byl zvyšován ještě tím, že si zemřelá způsobila smrt vlastně sama a nikdo nemohl obviňovati nikoho, že by ji byl k tomu dohnal. Všecko zavinila její

podivná povaha, která se ve vášnivosti nedovedla ovládati.

"Můj sirotečku," bědoval mladý vdovec, tiskna dítě k sobě, "už nemáš maminku. A všichni jsme čekali, že nám přineseš štěstí."

Hned po pohřbu přišla do statku Mariina matka a nabídla se hospodářům, že se jim bude zatím starati o domácnost. Neměla ted' v zimě výdělků. Byli tomu rádi a přijali ji.

"Jen co s tím ubohým dítětem!" řekl Závoda starostlivě.

"Už jsem na to také myslila, pantáto," odvětila Svecjková. "Jak víte, domkářce Hroušové zemřelo dítě, pochovala je včera. Kdybyste chtěl, mohla by Vašíčka kojiti. Je to hodná a svědomitá ženská, jistě by se o něj starala. Marie by k ní došla."

"Tedy to tak uděláme," řekl Závoda bez dlouhého uvažování. "To je opravdu šťastná náhoda."

Marie došla pro Hroušovou, která hned přišla a ochotně se dítěte ujala. "Nebojte se, pantáto," pravila, "budu o vašeho chlapečka pečovat jako o svého; aspoň tak zapomenou trochu na zármutek pro své vlastní. Jen se přijďte na něj kdykoli podívat, nebo já k vám s ním přijdu."

"Tak, tak," souhlasil starý hospodář, "však se nám bude po něm stýskati. Ale jaká už pomoc."

VI.

Nebylo jediného dne, aby byl někdo ze statku ke Hroušové nepřišel. Stará panímáma u ní vyseděla celé hodiny a pak ji vystřídal muž. Závoda tam chodil každého dne k večeru.

A jednou, když se vracel do statku, potkal mimo nadání Toničku. Pozdravili se, Závoda se nedovedl přemoci, aby si neposteskl. "To jsem nešťastný člověk, vidíte?" řekl.

"Však jsme vás litovali, pantáto," odpověděla, "ale Pán Bůh vás a toho vašeho sirotečka neopustí. S Pánem Bohem."

Více spolu nepromluvíli, ale už se našla nějaká dobrá duše, která z toho setkání dovedla udělati důležitou událost. Jak v podobných případech bývá, mluvilo se hned o tom, bude-li se mladý Závoda ženiti, a

hádko se, kterou si asi vyhlédne. A už se ozval někdo, to že každý snadno uhodne. Kterou jinou než tu truhlářovic. Však na ni beztoho nezapomněl. Ještě se ani hlína na nebožčině hrobu neslehla a on již začíná s Toničkou novou známost; nedávno se potkali a hezkou chvíli spolu hovořili, a jak důvěrně!

O tom už měli i staří národové pořekadlo, že každý příběh vypravováním roste; každý vypravující k němu totiž něco přidá. A tak doslechli i truhlářovi k svému úžasu, že jejich dcera si dělá novou známost se Závodou, sotva jeho žena oči zavřela. A tenkrát mistr Juřík spustil na Toničku velice ostře, ačkoli byla jeho nejmilejším dítětem. Tím více se ho dotklo, že se Tonička tak zapomíná.

Ta zůstala jako zkamenělá. "Můj Bože, kdo si jen mohl tohle vymyslet, vždyť na tom není ani slova pravdy!" odvětila s pláčem. "Jen jednou jsme se potkali a pozdravili. Řekl mi, že je nešťasten a já jsem ho politovala. To byl celý náš hovor a hned jsme se rozešli. On na mne asi už dávno zapomněl. Či mi nevěříte?"

Mistr neviděl svou dceru ještě nikdy tak rozlítostněnou. Hnulo se v něm srdce. Věděl, že by nelhala a řekl chlácholivě: "Když to není pravda, nemusíš si z toho ničeho dělati; ale máš výstrahu, abys byla opatrnou."

Tonička se však nedala upokojiti a za chvíli řekla rozhodně: "Tatínku, já zde nebudu, odejdu z domova."

"Co pak tě to zpozdilého napadlo!" řekl otec. "A kam bys šla — snad ne někam do služby?"

"Ne, tatínku, prosím vás, nebraňte mi. Vy nevíte, co jsem už vytrpěla a docela nevině. Čím pak jsem komu ublížila? A kdo ví, čeho bych tu ještě zakusila. Do služby jiti, nebylo by také žádnou hanbou, ale ani do služby jít nemusím. Často si myslím na tetu v Předhoří, která je tak sama s nedospělým hochem. Jistě by byla ráda, kdybych k ní šla a pomáhala jí v domácnosti a v práci. Doma byste mne nepohřešovali. Bětuška je už dosti velká a mamince by vypomáhala jako já."

Mistr se na chvíli zamyslel a mistrová řekla: "Ale má pravdu, tatínku, jen at' tam jde, aspoň na to souzení zapomene."

"Nu, když tedy myslíte, já proti tomu nejsem," svoloval mistr.

Teta byla vdovou po mistrově bratru, který měl v Předhoří nevelkou chalupu. Zemřel před několika roky a zanechal vdovu s malým chlapcem.

Tonička hned tetě psala a obdržela od ní odpověď obratem. Teta ji zvala velice srdečně a děkovala jí, že je ochotna sdílet se s ní o její práce a starosti. A Tonička se hned chystala na cestu. Rozloučila se pohnutě s rodiči a se sestrou, slibivši, že jim bude často psát, a odjela.

Její odchod ovšem způsobil, že se pomluvači umlčeli. Když odjela, bylo přece pochopitelné, že si na mladého Závodu nemyslí. Rodičům i sestře se po ní sice stýskalo, ale přece uznali, že jednala rozumně. Psala jim, že je docela spokojenou u tety, která si ji záhy zamilovala a byla jí velice vděčná.

Ale smutněji bylo u Plošků. Panímáma od smrti dceřiny očividně chřadla a scházela a než minulo půl roku, strojili u Plošků druhý pohřeb. Přijel zase kaplan Závoda, který pochoval už bratrovu ženu a nyní pochoval i tehyni.

"Těžce tě Pán Bůh navštěvuje, bratře," řekl lítostivě, "ale buď statečný."

Nyní bylo ve statku ještě mnohem smutněji. Starý hospodář stále slzel a vzdychal: "Můj Bože, co si počnu!"

"Upokojte se, pantáto," těšil ho zet', "já vás neopustím; budeme všechno neštěstí snášeti spolu."

"Ale jak bude dále!" projevoval obavu stařec.

"Nesmíme klesati na mysl, pantáto. Víte, že po neštěstí přichází zase radost, a tak bude, doufám, také u nás."

"Ale těch radostí u nás bylo dosud tuze málo," vzdychl hospodář.

"Jen když dá Pán Bůh aspoň zdraví, tu člověk ještě ty rány snese," odpověděl zet'. "Zvykneme té samotě, a vy, jak se zdá, nechuravíte už tak často jako dříve."

"Nu, řeknu vám, jak to je. Ulevilo se mi, když jste se k nám dostal. Měli jsme radost oba, já i nebožka panímáma. Aby

vám to všechno Pán Bůh zaplatil. Jen když mám tedy aspoň vás."

Tak se oba vdovci těšili navzájem. A vedlo se jim skutečně obstojně. Svojková byla svědomitá a přičinnivá žena a její dcera také. Obě se staraly, aby hospodářům ve všem vyhověly.

Náhodou se tedy ta štědrovečerní pověra se svíčkami u Plošků splnila. Oba hospodáři si na to vzpomněli.

Ted' se jim ještě více stýskalo po chlapci. Však už mu nescházelo mnoho do roka, a proto se odhodlali, že si jej vezmou domů. Hroušová se nemohla zdržeti pláče, když jim ho odevzdávala a prosila, aby se směla někdy přijít na něj podívat. Pak přicházela skoro každou neděli a měla radost, když klučik ji poznával a natahoval po ní ručky, aby ho pochovala.

Žili tedy u Plošků, jak se ve statku stále říkalo, dosti spokojeně. Ale když čas zmírnil zármutek a stesk po zemřelých, přece zase někdy pocítovali oba hospodáři, že jim schází pečlivá hospodyně.

"Co je to platno," řekl jednou Plošek, "myslím, že to takhle u nás stále být nemůže, hospodyně je tu potřeba; ještě jste o tom neuvažoval, Bohumilku?"

"Ba, myslím na to také, pantáto, ale věřte mi, že se toho bojím," odpověděl zet'. "Ono se řekne: oženiti se — ale myslím na toho chlapce."

Starý hospodář pokyvoval hlavou. "To je, myslím, při tom to nejdůležitější. Ale snad by se přece našla hodná dívka, která by mu byla dobrou matkou."

"A která by měla také ráda vás," doložil zet'. "Nerad bych, abyste měl snad nějaké smutné stáří; to by mne hnětlo. Nežli nešťastné manželství, raději bych zůstal tak. Přemýšlejte tedy sám, pantáto."

"Já už jsem přemýšlel, Bohumilku, a myslil bych — nevím, co tomu řeknete, a vy jste přece při tom hlavní osobou; budete se ženiti vy a ne já. Což Stázička Borských — nevzal byste si ji? Jsme trochu příbuzní, ovšem jen vzdálení."

"Zdali bych si ji vzal? Pantáto, snad bych se mohl spíše já tázati, zdali by si vzala ona mne? Tak hodná dívka může dcetati svobodného a nemusí si bráti vdovce s dítětem."

"To je ovšem pravda," přisvědčil stařec, "ale myslím, že i svobodná si vezme raději vdovce s dítětem, jen když je hodný a spolehlivý, nežli svobodného lehkomyšlníka, který by si ji snad nevážil. Tedy se jen ptám, zdali byste si ji vzal, kdyby ona a její rodiče s tím byli srozuměni."

"I milerád si ji vezmu, pantáto. Bylo by to štěstí pro nás pro všechny. Ta by jistě měla Vašíčka ráda a vás také, zvláště když jste příbuzní. Tedy jen buďte tak dobrý a vezměte si to na starost; můžete se poradit také s našimi."

A dohodli se brzy. Panímáma Závodová jen se obávala, že Stázička je trochu slabá; její matka brzo zemřela a Borský se pak oženil po druhé.

"Ale u nás, panímámo," řekl Plošek, "se příliš namáhat nebude. Svojkovou si necháme, její dceru také a na pole by Stázička vůbec nešla. To jen abychom měli domácnost v pořádku, a to dítě aby mělo matku."

"Ovšem, ovšem, to je to hlavní," souhlasila panímáma, "a Stázička je tuze hodná, ta by se k vám hodila. Tedy snad abychom k nim došli, pantáto."

"Nejdříve tam jděte sama, panímámo, buďte tak dobrá," řekl Plošek. "Oni se zajisté nerozhodnou hned. Když svolí, pak už bych tam šel s Bohumilem jako najisto."

A panímáma šla hned. U Borských ji vlídně uvítali, a jak poznala, ani nebyli její zprávou tuze překvapeni. Však často mluvili o mladém Závodovi a litovali ho.

Panímáma se zdržela hodnou chvíli. Pohovořili si přátelsky, a když odcházela, řekli jí, že se o tom ještě uradí, především že se musí zeptat i Stázičky a pak že panímámě povědí. Ale panímáma dobře poznala, že ten odklad udělali jen proto, aby se neřeklo, že snad na to čekali.

A což na Toničku si mladý Závoda nevzpomněl? otázka se čtenář. — I vzpomněl, ale už si netroufal o tom mluvit. Věděl, že by jeho rodiče zase nesouhlasili, a skoro ani se o tom zmínit nemohl, když mu tchán dohazoval svou příbuznou. A Stázička byla tak dobrá, že mohl s ní být spokojen.

A pak přišla panímáma Bolšinová k Závodovům, aby jim pověděla, že se již uradila a Stázička že si Bohumila vezme.

A potom jednou v neděli šel mladý Závoda s tchánem k Borským na námluvy, a tentokrát odcházel Závoda z námluv veselější než před třemi roky od Plošků.

A když prošly ohlášky, jeho bratr zase si vyžádal na den dovolenou, aby požehnal jeho sňatku.

"Přece tedy tě mohu oddati," řekl, "dnes jsem sem rád přijel. Dej Bůh, abys byl trvale šťasten."

Rozumí se, že svatba nebyla hlučná; slavila se u Borských.

Vašíček, jemuž minuly už dva roky, nemohl pochopit, co se to děje. A nejvíce se divil, když mu tatínek řekl, že bude mít maminku. Ale ona si ho stále brala na klín a hovořila s ním, tak že si ho brzy získala. "Maminta, maminta!" opakoval si a usmíval se na ni. A: "Tejsek vejebný."

K večeru se nevěsta rozloučila s rodiči a odebrala se do nového domova. Vašíčka nesl tatínek, ale on se pořád ohlížel, jde-li s nimi také maminka.

"Tak pěkně tě u nás vítáme," řekl starý pantáto pohnutým hlasem. "Aby se ti u nás líbilo."

"A abychom byli všichni šťastni a spokojeni," doložila mladá hospodyně. "A vidíte, pantáto, že bude všechno u nás tak, jako bylo doposud; hospodářem budete zase vy."

"Inu když myslíš," odvětil potěšený stařec. "Vlastně jsem výměnkářem, výměnek jsme měli psaný i s nebožkou panímámou. Ale nikdy jsme ho nevybírali, žili jsme spolu jako jedna rodina, jak to také má být. A když to bude tak dále, budu spokojen. Však asi už dlouho tu s vámi nebudu; jsou tu léta."

"I ne, pantáto," řekla mladá žena, "my vám přejeme, abyste byl ještě dlouho živ a zdrav a s námi šťasten."

"Tasten!" zvolal Vašíček a stařec, slze radostným pohnutím, uschopil jej do náruče.

VII.

Jako když jasné slunéčko po bouři rozežene mraky a obloha se vyjasní, tak uhostil se klid v domácnosti mladého Závody po příchodu nové hospodyně. Stísněnost u-

stoupila tiché radosti. Stázička byla vtělená laskavost a dobrota. A jak dbala až úzkostlivě, aby všechno bylo v pořádku! Chvilky oddechu by si byla nedopřála, kdyby ji byl starý hospodář nenapomínal.

"Už toho nech, Stázičko," říkával, "však to nespěchá a ženské to udělají, až přijdou; nesmíš přepínati síly."

"Ale tohle není žádná práce, pantáto," odvětila hospodyně s úsměvem. "Zaháleti nejsem zvyklá."

"Žádná práce, myslíš? Holenku, ono se nezdá. Člověk že tak udělá nějakou tu maličkost, přechází sem a tam — a k večeru to přece cítí a rád si odpočine. Raději se pobav s Vašíčkem, viš, jak tě má rád. Vyjdi si s ním do zahrady anebo třeba i na pole, at' jsi na zdravém vzduchu. Dosti je toho, když uvaríš."

Na neděli se těšili všichni. Nejenom že si odpočinuli po týdenní práci, ale navštěvovali oboje rodiče, nebo přicházeli tito k nim. A také obyčejně si raději poseděli na dvoře nebo v zahradě než ve světnici, dokud bylo teplé počasí.

Na podzim to ovšem přestalo. A když nastaly sychravé a mlhavé dny, mladá hospodyně kašlala častěji. Mužští to s obavou pozorovali.

"Co pak že tě ten kašel tak týrá, Stázičko?" řekl jednou mladý hospodář. "V neděli dojedeme do města a zajdeme k panu doktorovi, co říkáš?"

"Ale jdi," usmála se žena, "snad nemyslíš, že stůňu?"

"To nemyslím, ale nemoc by z toho mohla třeba být, kdyby se jí v čas nezabránilo," odvětil muž. "Jen si dej říci."

V neděli tedy jeli do města. Lékař, již starý, zkušený pán, churavou prohlédl a řekl: "Tak jen ne se příliš namáhat, ničím se nerozčilovat, nic nedělati s kvapem, silici stravu, to je hlavní. A pak musíme čekat, je to trochu zdoluhavá nemoc."

Hospodyně poděkovavši, odcházela, ale muž se ještě zdržel.

"Není to snad nebezpečné, pane doktor?" ptal se.

"Zatím ne, ale mohlo by se to zhoršiti," odvětil lékař. "Jen buďte opatrní, hodně opatrní. A když bude příznivé počasí, pohyb na zdravém vzduchu."

Závoda z jeho slov vycítil, že stav jeho dobré ženy vzbuzuje vážné obavy, ale nedal před ní na sobě ničeho znáti.

"Tedy jsi slyšela," řekl jí s úsměvem, "a ted' nás musíš hezky poslouchat, namáhat se nesmíš."

Tchánovi Závoda pověděl, jak se doktor vyslovil a stařec se zamyslel. "Bože, snad na nás čeká zase neštěstí," pomyslel si.

Zima se zdála býti všem k nepřečkání dlouhá. Oba hospodáři dbali, aby se hospodyně ničím nenamáhalo, až si nejednou postěžovala, že je jí bez práce dlouhá chvíle.

"Jen počkej, až bude jaro, venku ti bude veseleji," těšil ji muž.

Přišlo jaro, hospodyně zase vycházela, ale kašel nepřestával a nepřestal ani v létě. Závoda zase dojel se ženou k lékaři, ten opět poradil, předepsal léky, ale tvářil se velice vážně.

Užívalo se i různých domácích prostředků, jaké kdo radil, ale nic nepomáhalo. Panímáma chřadla a na podzim musila ulehnouti. Lékař k ní občas přijížděl, ale dával málo naděje. A když zima ustupovala blížícímu se jaru, panímáma dokonala svůj pozemský život.

Páter Václav zůstal jako ochromen, když dostal od bratra doporučený, spěšný dopis s prosbou, aby přijel pochovat jeho druhou ženu. Slzy se mu vyřinuly z očí a zvolal: "Ubohý, nešťastný bratře!"

Přijel ranním vlakem a sklíčen krácel ke vsi a zamířil ke statku, kde již byl shromážděn zástup lidí a kostelník čekal s obřadními rouchy.

Domáci mu vyšli vstříc a Vašíček vzlykaje mu oznamoval: "Strýčku velebný, maminka šla k Páměčkovi."

"Ano, šla k Páměčkovi, miláčku," řekl kněz a vzal hošíka do náručí. Pro slzy neviděl před sebe.

Zajímavým hlasem vykonal obřady u rakve za hlasitého pláče příbuzných. I pantáta Plošek naříkal snad více, než když pochovával vlastní dceru. A když pak na hřbitově pan páter v pohřební řeči se loučil jménem příbuzných se zesnulou, mluvě o její dobrotě a příkladné trpělivosti v době její dlouhé nemoci, slyšel snad celý zástup. Pláč po druhé osiřelého hošíka, který stále volá maminku, musil pohnouti každého.

Páter Václav se potom s příbuznými ro-
loučil, potěšiv je ještě několika srdečnými
slovy, ale pospíchal na stanici, aby nejbliž-
ším vlakem odejel. —

Ve statku bylo ještě teskněji než po
pohřbu první hospodyně; na šlechtné
zemřel se těžko zapomíná. Vašíček stále
vzpomínal na maminku, o ní hovořil, vyptá-
val se na to a na ono a mnohy nedovedli na
jeho otázky odpovědět a jej upokojiti.

Ale znenáhla musili se zase do všeho
vpravit a si zvyknouti, neúprosné poměry
volaly po jejich pozornosti a dostavily se
dřívější i nové starosti. Ženské konaly zase
svědomité své práce, aby v domácnosti bylo
všecko v pořádku, a hospodářové aby nepo-
citovali tak příliš ztráty hospodyně.

“Ještě že to máme aspoň takové,” řekl
starý pantáta zet'ovi. “Snad si zase zvyk-
neme.”

“Zvykne, pantáto,” souhlasil Závoda.
“Se ženitbou at' mi nikdo nechodí; takovou
ženu, jako byla Stázička, už bych nedostal.”

“Ba, ta byla pravý poklad,” pokyvoval
tchán hlavou; “škoda jí, věčná škoda.”

Ale netrvalo dlouho, a k Ploškovům už
zase přicházeli dohazovači. Závoda však
odbyl rázně hned prvního.

“Ženit se nebudu; řekněte to také ostat-
ním, at' mi sem žádný nechodí a at' mi dají
pokoj.”

Ten první to ovšem ostatním nepověděl,
ale když Závoda odbyl druhého i třetího,
přestali jej nabídkami obtěžovati.

Čas mijel všem ve statku pomalu, když
u nich bylo stále tak teskno; jen Vašíček
oživoval tu smutnou domácnost svým ho-
vorem.

“Mně se zdá, Bohumilku, že to takhle
přece nepůjde,” povzdychl si jednou starý
pantáta.

“I musí to jít,” odvětil zet'. “Nezastane-
li to Svojková s Marií, přibereme ještě jed-
nu ženskou.”

“Tři ženské a žádná hospodyně,” řekl
tchán. “A myslíte, že by to bylo potom
lepší? Možná, že by se spolu ani nepohod-
ly, a pak bychom měli ještě doma různice.
To by scházelo. Cizí není svůj, milý Bohu-
milku. A potom, jak ten chlapec odrůstá
— bez matky!”

“Snad byste nemyslel, pantáto, abych se
oženil?” zrovna se lekal Závoda.

“Skoro bych myslel — vlastně vám nic
jiného nezbyvá.”

“To neudělám, pantáto,” řekl zet' roz-
hodně. “Když mi umřela Pavlinka, bylo
jinak. Stázičku jsme znali, jaká byla
dobračka, ta byla chlapci pravou matkou.
Ale takové bych už nenašel.”

“I kdo ví, zdali ne. Zde sice žádná tako-
vá není, musil byste si vzít některou odji-
nud a dobře se na ni vyptati.”

“To bych se musil obrátit na dohazovače
a s těmi nechci nic mít. Ti vychválí kaž-
dou, třeba nestála za nic, jen aby měli vý-
dělek. A když bych se s nějakou napálil —
potom po účinku zlá rada.”

“Je to s ním soužení,” řekla panímáma,
“a přece takhle zůstat nemůže. Ovšem,
nemám mu za zlé, že nechce jednati s doha-
zovači, ale snad by se pro něj přece některá
hodná našla — i bez dohazovače.”

A panímáma připadla na zvláštní my-
šlenku. Jejich pan páter už je na svém
místě několik let, jistě zná lidi z celé farní
osady — kdo ví, zdali by tam o některé ne-
věděl. Ovšem nemohl by to sám vyjedná-
vati, to by se na něj jako na kněze nesluše-
lo, ale jen kdyby jim o ní pověděl, pak už
by se cestička k ní nějak našla, aniž by kdo
tušil, že to vyšlo od něho.

A panímáma, když se o něčem rozhodla,
nikdy s tím neodkládala. Umínala si tedy,
že příští neděli se k jejich velebníčkovi po-
dívá a důkladně s ním o věci promluví.

Ale než přišla neděle, cbdřeli od syna
dopis, který je překvapil. Psal jim totiž
pan páter, že musí na čas své místo opusti-
ti. Ve vzdálené osadě Podhoří zemřel prá-
vě farář, a jemu, páteru Václavovi, bylo
uloženo, aby zatím jako administrátor pře-
vzal tam duchovní správu, dokud tam ne-
bude dosazen nový farář.

Ted' měli Závodovi k synovi mnohem
dále, ale on je v dopise těšil, že v Podhoří
asi dlouho nebude a pak se vrátí zase na své
kaplanské místo. Ted' aby mu již psali na
nové místo, neboť musil tam jet ihned, aby
v neděli tam již měl služby Boží.

Právě tu neděli k němu chtěla panímáma
jeti. Ted' ovšem s její cesty sešlo, ale ona

tak dlouho s věcí odkládati nechtěla. V neděli odpoledne tedy, když bylo ve statku hezky ticho, chasa se rozešla, a pantáta si vyšel do polí, sedla a napsala velebníčkovi dlouhý dopis; v pondělí jej dala na poštu.

VIII.

V neděli byl v Podhoří kostel až přeplněn. Přišli i ti, kdo tuze často nechodili; přivábila je zvědavost. Věděli, že den před tím k nim přijel nový kněz, ještě mladý, který měl být u nich až do obsazení fary administrátorem. Chtěli ho přece poznati a poslechnouti jeho kázání. Už také věděli, že se jmenuje Závoda. O pohřbu pana faráře prý se zmínil pan vikář, že tam bude asi dosazen, protože pan farář, u něhož pan páter Závoda je, se bez něho nějaký čas obejde; ostatní farnosti byly větší.

Pan páter přišel z dráhy pěšky, vešel do fary a požádal hospodyni po nebožtíkovi, aby mu obstarala někoho, kdo by mu odvezl z nádraží kufr, který si přivezl, a ona aby u něho zůstala, dokud bude administrátorem, aby se nemusil starati o stravování a o posluhu. Hospodyně vyhověla ráda jeho přání, beztoho nevěděla, kam by se teď obrátila. Zatím si mohla nějaké místo najíti.

V neděli pan administrátor přesně v určenou hodinu vystoupil na kazatelnu a po obvyklém pozdravu řekl: "Drazí osadníci! Byl jsem k vám poslán, abych po smrti vašeho pana faráře, jehož ztráty želíte, vykonával u vás duchovní správu do té doby, než sem bude dosazen nový pan farář. Nebudu tedy dlouho mezi vámi, ale prosím vás, abyste mi i po tu krátkou dobu věnovali svou důvěru, jako já chovám důvěru ve vás. Přicházím k vám s nejlepším vůlí, abych, jak mi povinnost ukládá, pracoval svědomitě o spásu vašich duší. A budu št'asten, když to slovo Boží, které vám budu kázati, nalezne ve vašich srdcích půdu úrodnou, abych mohl, až budu od vás zase odvolán, s radostí vzpomínati na dobu mezi vámi ztrávenou. Pán Bůh nám pomáhej!"

Pak se pomodlil, přečetl evangelium a proslovil pěkné kázání.

Možno říci, že si pan administrátor již prvním vystoupením získal celou osadu.

Pochvalovali si ho lidé, když vyšli z kostela. Byla mezi nimi také Juříkova Tonička se svou tetou.

"To je náhoda, tetičko," řekla dívka, "ten pan páter je od nás, z Nekřínova."

"Ale jdi! A zdali pak by tě poznal?"

"Nevím, tetičko, málo jsem se s ním vídala. Byl dlouhá léta na studiích a pak se dostal na faru."

Rozumí se, že setkání s panem páterem Václavem vyvolalo v Toničce vzpomínky na minulé doby a na její první a jedinou lásku.

Pan administrátor měl toho dne co dělati. Prohlížel v kanceláři úřední knihy a spisy a vyprazdňoval ve svém pokoji kufr, ukládaje si věci v něm přinesené.

V pondělí šel do školy, seznámil se s učiteli a s dětmi, které k němu také záhy přilnuly. A v úterý obdržel z domova dopis. Poznal hned matčino písmo a podívil se, neboť obyčejně psala Lojzicka. To bylo zajiště něco důležitého.

Otevřel dopis, ale čím dále jej četl, tím více se stával jeho obličej vážným. Matka mu vypisovala, v jak neurovaných domácích poměrech Bohumil se svým tchánem žije, že je nutno, aby se oženil, ale on že si nedá říci, vymlouvaje se, že by nedostal už tak hodnou ženu, jako byla Stázička. A nejvíce že se obává o chlapce. A dopis končil prosbou, aby pan páter sám bratrovi domluvil, od něho že by si Bohumil dal snad přece říci, a zvláště kdyby pan páter o nějaké hodné dívce věděl, kterou by mu mohl doporučiti.

"Maminko, maminko, co to na mně žádáte!" řekl si pan administrátor skoro žalostně. "Já mám bratrovi hledat nevěstu! Znám jich dost, ale jen tak povrchně, nikdy jsem se se žádnou nedal do hovoru — jak pak mohu vědět, co v které vězí! To na mně žádáte mnoho."

Vzpomněl si, jak bratr, když se chtěl poprvé ženiti, se ho tázal na radu, a on mu poradil — snad nedobře. A teď měl raditi zase, a nejen to, měl mu najíti i nevěstu!

Byl na rozpacích, co má dělati, nemá-li snad raději matce odepsati, aby se na něj nemrzela, že se takovými věcmi zabýváti nemůže. Ale zase by jí byl rád vyhověl, a bratra mu bylo také líto.

Konečně si pomyslel, že s věcí není přece tak naspěch; počká několik dní a snad ho zatím nějaká dobrá myšlenka napadne.

Druhého dne přišel ráno kostelník oznámit, že v kostele čekají na velebného pána křtiny. Ten se hned oblékl a šel. Po křtinách odsloužil mši a pak se vracel s kmotrami a otcem do fary, aby zapsal dítě do křestní matriky. Otevřel knihu a jal se psát:

Jméno dítěte: Antonie. Den narození, — den křtu — otec: Josef N., domkář v Podhoří čis. — Matka: Marie N., rozená —

“A nyní, prosím, kmotry,” praví pan páter, a první kmotra odpovídá poněkud neseměle: “Antonie Juříková, dcera Pavla Juříka, truhlářského mistra v Nekřínově.”

Panu páterovi div že pero z ruky nevypadlo, jak byl překvapen. Teprve nyní se podíval lépe na kmotru, které si byl dříve blíže nepovšimnul.

“I hlehle, krajanka,” usmál se; “toho jsem se nenadál. A kde se tu béřete?”

“Jsem zde u tetičky, již několik let, velebný pane,” odpověděla.

Pan administrátor zapsal ještě druhou kmotru, pak jméno báby a zavřel knihu. Potom vyslovil otcí přání, aby mu dcerušku Pán Bůh zachoval, a aby mu odrůstala k radosti, a účastníci křtin odešli.

Hospodyně přinesla panu páterovi snídani, ale on pak ani nevěděl, že jí. Tonička Juříkova mu nešla z mysli. Vzpomínal, jak před lety radil bratrovi, aby si ji nebral a aby uposlechl rodičů. A bratr uposlechl rodičů i jeho. A teď ta náhoda! Maminka chce, aby mu vyhledal nevěstu! Nemohla by jí býti Tonička?

Pan páter také dlouho neotálel a již příštího dne odeslal matce tento dopis:

Drahá maminko! Žádáte mne, abych vyhledal bratrovi nevěstu. To jste mi dala těžký úkol, a nevím, jak bych jej byl vykonal, kdyby mi nebyla přispěla náhoda. Považte, setkal jsem se zde, na novém místě, s truhlářovic dcerou, která je zde u své příbuzné.

Nedívím se bratrovi, že se zdráhá oženiti a že se třetího sňatku bojí. Není vdovci s dítětem tak snadno se oženiti, aby jeho manželství bylo šťastné. Ale myslím, To-

vždyt' si dali již před lety manželský slib. Nyní se Vám, drahá maminko, teprve svěřím s něčím, o čem ještě nevíte. Bratr se mne tenkrát tázal, má-li si Toničku vzíti či má-li Vás uposlechnouti a od ní upustiti. Já jsem mu radil, aby Vás uposlechl, a on to učinil. To jsem tenkrát udělal k vůli Vám, že jste si toho přáli. A nyní zase udělejte něco k vůli mně: kdyby si chtěl Bohumil Toničku vzíti, prosím Vás, nebraňte mu. Jsem jist, že by nechybil a Vy také ne. Budu očekávati Vaši brzkou odpověď.

Srdečně Vás pozdravuje a všechny líbá
Váš upřímný syn
Václav.

Dlouho pan páter na odpověď nečekal. Minulo několik málo dní a už měl dopis.

“Drahý synu,” psala panímáma, “když jsem četla to Tvoje psaní, věř, že mi bylo do pláče. Bolelo nás tenkrát, že nás Bohumilek nechtěl poslechnout. Myslili jsme to dobře, ale když pak jeho manželství nebylo šťastné, a když potom i druhá žena mu tak brzy zemřela, tu mne nejednou napadlo, že jsme snad chybili, a že si s Toničkou byli souzeni. Ted', když jsem přečetla Tvůj dopis, hned jsem šla k Ploškovům a promluvila jsem s Bohumilkem i s pantátou. Hned s tím oba souhlasili, a Bohumil řekl: “Tu bych si vzal, maminko, ta by byla jistě tak hodná, jako byla Stázička. Ale jen bude-li mne teď ona chtít. Způsobil jsem jí tenkrát velikou bolest.”

Tedy buď tak dobrý, drahý Václavičku, a Toničky se zeptej. Já i pantáta tomu budeme rádi. Na věno se Bohumil ani neptá.”

Pan páter si odдыхl.

“Slečno,” řekl hospodyně v neděli ráno, “až půjdete z kostela, řekněte té Juříkové, aby byla tak dobrá a odpoledne po požehnání ke mně na chvíli přišla, rád bych s ní o něčem důležitém promluvil.”

A Tonička přišla, jsouc nemálo zvědava, co jí pan páter chce říci.

Vybídl ji, aby se posadila, a řekl: “Je to náhoda, že jsme se zde tak sešli. Zdali pak víte, že můj bratr Bohumil je již podruhé vdovcem?”

“Vím to, velebný pane, naši mi o tom psali. Je nešťasten, chudák.”

"Je, a teď mu zase nezbyvá, než aby se opět oženil. Ale on se toho bojí, obává se totiž, že by mohl chybiti. Maminka mi o tom psala, a spolu se mne tázala, neznám-li některou dívku, která by se k němu hodila a která by měla jeho dítě ráda, aby mu byla laskavou matkou. Já vím, Toničko, že jste měli spolu známost, ještě nežli se poprvé oženil. Zapomněla jste už na něj docela?"

Tonička jen hořela. "Velebný pane, vždyť jsem musila zapomenouti."

"Ovšem, byl ženat, ale teď je vdovec a můžete na něj zase vzpomínati. Ale proč bychom zbytečně věc rozvlékali! Otáží se vás přímo, zdali byste chtěla býti jeho ženou?"

Tonička nemohla chvíli promluvití úžasem. "Velebný pane," řekla potom, "pantáta a panímáma tomu tenkrát bránili. A on — jistě že na mne už docela zapomněl."

"Na to vám odpovím vašimi slovy," řekl pan páter. "On na vás musil zapomenouti, ale teď je jinak. Moji rodiče vám brániti nebudou, a on si vás rád vezme."

"Velebný pane," odvětila Tonička, "když byla moje první známost tak nešťastná, umínila jsem si, že se vdávati nebudu. Ale když Bohumil chce nyní dostátí svému slibu, mileráda budu jeho ženou. Hned o tom budu psáti rodičům."

"A já zase našim," řekl pan páter s úsměvem. "O svatbě už se dohodněte sami, ale dlouho neodkládejte."

Truhlářovi proti dceřině sňatku ničeho nenamítali, a Tonička po krátkém čase přijela domů, rozloučivši se s tetou, která ji nerada ztrácela.

Než došlo ke svatbě, pan páter Václav už byl zase na svém kaplanském místě a v den svatby přijel, aby bratra s Toničkou oddal.

* * *

Nebylo to pravda, co prorokovala tenkrát ta babka, že na Ploškovic statku je přičarováno neštěstí. Mladý Závoda byl v třetím manželství úplně šťasten a s ním i starý

pantáta Plošek, který s nimi žil ještě čtyři roky, jsa od nich milován a vážen.

Brzy po svatbě přišel mladý Závoda k Borským, přinášeje jim věno jejich zemřelé dcery, své druhé ženy. "Pantáto a panímámo," řekl, "polovice statku, která náležela Stázičce, připadla po její smrti zase mně. Jednal bych nesvědomitě, kdybych si ponechal její věno, když jsme byli spolu jen tak krátký čas. Vezměte si je a rozdělte je ostatním dětem."

"Jste dobrák, Bohumilku," řekl pohnutý hospodář, "byl jste ke Stázičce hodný, rádi jste se měli, škoda, že ji Pán Bůh děle nezachoval. Přejeme vám, abyste byl i nyní šťasten."

Než pantáta Plošek zemřel, Lojzicka Závodova již byla provdána. Pantáta by si byl už rád odpočinul a šel na výměnek, ale nejmladší syn Antonín ještě byl trochu mlád, by se ženil.

"A což, tatníku," řekl Bohumil, "abyste mne nechal hospodařiti zde. Jsem přece nejstarší, a náš statek ať si vezme Antonín, až se ožení. Zatím budeme hospodařiti společně a do druhého statku ubytujeme lidi, kteří budou u nás pracovati."

"I proč pak ne, když jste s tím všichni srozuměni," řekl pantáta; "já proti tomu nejsem."

A tak se stalo. Po třech letech se Antonín oženil a převzal statek, v němž se dosud říkalo u Plošků, a mladí Závodovi se přestěhovali do statku jeho rodičů. Dobře se všichni snášeli, pantáta a panímáma měli sice vyjednaný výměnek, ale žili s mladými jako jedna rodina, jako bylo tenkrát u Plošků. A mladá panímáma svou dobrotou činila všem domov milým.

"Takhle jsem si to v mládí představoval, že zde budeme hospodařiti spolu," vzpomínal mladý hospodář. "Pak ovšem mne ta naděje opustila — ale konečně se přece splnila."

"Musili jste dlouho čekat," odpovídala stará panímáma s úsměvem, "a proto jste jeden druhému tak drahý, a jste šťastní, a my s vámi."

MODLITBA K SV. PROKOPU

M. Sadovská

- 1.) Veliký Ty patrone náš svatý,
jenž máš na nebesích velkou moc,
vypros, by náš národ, láskou vznatý,
vítal den a překonal (zaplašil) zlou moc!

Pomni na ten národ, drahý Tobě,
jenž Tě vzývá jako ochránce!
Pomáhej mu v boji proti zlobě,
ukaz, že jsi jeho obránce!

2. Tys mu prokopával schůdnou cestu
a od něho zaháněl zlé d'ábly,
vedl jsi jej k nebeskému městu,
uzdravovals duše, které chřadly!

I ted' choré duše uzdravuj,
aby BOHA jak Ty milovaly,
Pokrm svátostný jim vyprošuj,
aby chrámem Kristovým se staly!

- 3.) Ved' lid český k svátostnému
(k oltářnímu) Stolu,
at' se přimkne úzce k Ježíši,
u Něho at' ztiší hořkost bolu
a v Něm najde blaho nejvyšší!

Vyžádej všem Čechům pravou víru,
rozněcuj v nich touhu po etnosti,
aby žili v svornosti a míru,
hledající zdroje milosti!

- 4.) Utiš nenávisť a nepokoje,
vypros, at' se všichni v lásce sbratří,
nechat' splní ideály Tvoje
a pak jednou v nebi na Tě patří!
Ty, jenž překonal jsi satanství,
vyžádej nám věčné vítězství!

Ty, jenž překonal jsi satanství,
vyžádej nám věčné vítězství!

KŘESŤANSKÉ CHRÁMY

Slavný lékař-lidumil, filosof a hudebník dr. Albert Schweitzer, napsal tato krásná slova o nich:

"Kostel je mnohem víc než prostor, ve kterém nasloucháme nějakému kázání. Je místem pobožnosti. Sám o sobě, jako prostor, musí vzbouzet pobožnost. To ale nemůže, naráží-li zrak kol dokola jen na holé zdi. Oko potřebuje dálky, budící náladu, ve které mění se zření zevnější ve vnitřní. Chor není tedy něčím katolickým, ale patří nerozlučně k podstatě každého chrámu. Je-li protestantská bohoslužba již o sobě střízlivou, nesmí jím být ještě i bohoslužební prostor. Chrám musí bohoslužbu doplňovat a státi se duši významným zážitkem. zároveň se zbožným slovem, zpěvem a modlitbou.

Odesl jsem si ještě něco pro život z kostela současně evangelického a katolického: náboženskou snášenlivost. Protestantsko-katolický chrám, povstálý z panovníckého rozmaru Ludvíka XIV., je mi něčím

více, nežli jen pozoruhodným historickým zjevem. Je mi symbolem, potvrzujícím, že rozdíly konfesionelní jsou odsouzeny zaniknout jednou v budoucnosti. Již jako dítě pocíťoval jsem to jako cosi krásného, že v naší vesnici slavili katolíci i protestanti služby boží ve společném kostele. Ještě dnes jsem pln radosti, kdykoli do něho vkročím. Přál bych si, aby všechny kostely v Alsasku, oběma církvím dosud společné, zůstaly zachovány, jako věštba a připomínka budoucnosti náboženského souzvuku, k němuž musíme upínati svoje zraky, jsme-li skutečnými křesťany."

(Z mého dětství a mládí).

* * *

Naše národní kultura není epigonská, rostla jako každá jiná národní kultura ze žhavého středu naší bytosti. F. X. Šalda.

Kdekoli se Čech podával prostě a hrdě v plnosti své jaderné bytosti, vynutil si vždycky úctu a sympatii cizích posuzovatelů a pozorovatelů. F. X. Šalda.

Josef Šach:

Ostravský Diogenes

OSTRAVĚ žil před 20 lety muž, který sem přišel z Čech, ale za několik let se se svým okolím tak sžil a srostl, že ho považovali všichni za rodilého Ostravana. Byl to redaktor a spisovatel František Sokol-Tůma. Netrvalo dlouho a kdosi razil pro něj jméno "Ostravský Diogenes." Proč? Inu proto, že si příliš nepotrpěl na zevnějšek a že mívál po této stránce někdy sklony, upomínající na onoho starověkého mudrce Diogena.

Byl vysoké, statné postavy, chodil vždycky zpřímá a nosil vzhůru svou charakteristickou hlavu s bohatým vlasem. Měl černý širák, tmavý nebo černý šat a ještě ošumělejší černý svrchník. Pro zevnějšek neměl ani času, ani smyslu. Neměl nikoho, kdo by se o něj staral. Ač byl na venek povahy uzavřené, znalo ho v Ostravě každé dítě.

Sokol-Tůma byl redaktorem časopisu "Horník" a jako takový se stýkal na př. s předsedou ostravské odbočky "Svazu báňských a hutních úředníků", naddůlním Kubečkou. Z původního úředního styku se vyvinul záhy přátelský poměr. Tůma chodil do rodiny Kubečkovy dvakrát týdně večer. Všichni se těšili na jeho návštěvy, i děti, a záhy se mu dostalo názvu "strýček redaktor." Byl k dětem velice laskav a dovedl jim vyprávět o všem možném. Nebylo na světě věci, o které by nedovedl vyprávět něco zajímavého. Mnoho četl. Když mu jednou řekli, že má obdivuhodnou paměť, což je věc závidění hodná, namítl: "Nevěřte tomu, paměť je katem člověka."

Než se seznámil důvěrně s naddůlním

Kubečkou, měl v Ostravě jediného přítele, a tím byl středoškolský katecheta profesor dr. Alois Lang. Chodívali spolu vždy večer na prochýzku. Dr. Lang házel na okna Tůmova bytu v I. poschodí malé kaménky, což bylo znamením, že už dole čeká. Rozuměli si velice dobře i ve věcech nejzávažnějších a měli se rádi. Právě dr. Lang mi vypravoval o jednom případě, pro který říkali Tůmovi "ostravský Diogenes". Za I. světové války byla kdysi v ostravském městském parku slavnost u příležitosti nějakého "utrpěného" vítězství. Tůma vyzval lístkem dra. Langa, aby šel se s ním odpoledne procházet parkem. Učinil tak. Ale když se setkali u vchodu do parku, dr. Lang ztrnul. Tůma totiž přišel v dřevěných pantoflích na boso a tak pochopitelně budil při procházce nemalou pozornost.

Jiný doklad! Dámy ze Sokola se nějak dověděly, že má Tůma jen chatrnou přikrývku na postel. I pořídily mu pěknou, vkusnou přikrývku a se šetrnou omluvou mu ji odevzdaly. Tůma poděkoval. Ale po krátkém čase zjistil dr. Lang při náhodné návštěvě, že pěkná přikrývka je hezky složená v koutě pokoje a že pan redaktor nadále používá oně chatrné.

Sokol-Tůma se připravoval k napsání svých románů velice důkladně. Tak na příklad prolézal ostravské židovské krámký, po kterých dnes už není ani stopy, kupoval tam různé maličkosti, jen aby se tam mohl déle zdržet. Při tom zaváděl hovor na věci, o kterých chtěl mít jasně, všeho si všiml, zejména chování obchodníků k zákazníkům. Dovedl si opatřit staré, málo známé knihy.

Proto mohl pak vylíčit s takovou důkladností a věrností řádění židovských "chaprů", t.j. vyřídících v ostravském románě "V záři milionů".

Obdobné informace o věcech hornických získával právě od naddůlního Kubečky. A při důkladnosti Tůmově se často stalo, že spolu seděli při velké konvici čaje až do pozdní noci.

Žil samotářsky. Stravoval se v hostinci. Doma žil jen své práci. Věčně něco studoval nebo psal. Mnoho lidí k němu přicházelo, hotový řetěz návštěvníků ze všech vrstev. Psal jim žádosti, překládal z cizích jazyků, řečnil, když bylo potřeba. A to vše dělal zadarmo.

V rodině Kubečkově si leckdy posteskl na svůj osud. Scházelo mu rodinné teplo. Svě životní trampoty nesl sám. Říkal: "Já se musím s životem neustále rvát."

Vedle hornické Ostravy měl rád Valašsko. Proto přijal ochotně pozvání otce pana Kubečky, aby ho navštívil v Brusném pod Hostýnem. Přijel tam právě na Hromnice. Jsa v dobré náladě srdečně se rozpovídal. Ale nějakým způsobem se rozšířila po okolí zpráva, že je tu pan redaktor Tůma. Asi po 3. hodině odpolední přišla deputace s prosbou, aby pan redaktor přednášel v sousední valašské dědině Rusavě. Objednaný řečník totiž v poslední chvíli odřekl. Tůma se zasmál. "Co mi zbývá jiného než jít? Tak už je to se mnou. Kam vkročím, musím řečnit." Vyjel si s hostiteli na saních do Rusavy za krásného zimního odpoledne. Hory byly nádherné, všude jiskřil bělostný sníh. A p. redaktor pronesl v Rusavě pěknou vlasteneckou řeč.

Byl vůbec zkušený a pohotový řečník. Když pracoval na divadelní hře "Hevička", potřeboval k ní znát valašské zvyky a svaatební veršování. Protože žili na Rusavě ještě staří Valaši, kteří znali ony zvyky a písně, jezdil často do Hlinska pod Hostýnem a staří lidé z Rusavy mu předváděli ony zvyky a zpívali písně, které pí. Kubečková starší zaznamenávala, pokud jich Tůma potřeboval. Jeho "Hevičku" dávalo divadlo v Plzni asi sedmdesátkrát.

Jak vypravuje shora uvedená paní, měl Tůma nejraději t.zv. "černé hodinky." To

nerozsvítily světlo, nýbrž seděli jen při měsíčním světle nebo při záři, vycházející z kamen. Tůma se rozpovídal, zejména vzpomínal na své dětství, mladá léta a svůj trpký úděl. S velkou úctou a láskou vzpomínal na svou matku. Říkal: "Po otci jsem zdědil tvrdou, neústupnou povahu, po matce zase měkkou a citlivou."

Dovedl o sobě vyprávět i s lehkým humorem. Tak vykládal kdysi o svých literárních začátcích. Napsal první povídku a ve kterémsi časopise ji otiskli. Naplnila ho autorská pýcha. Řekl si: "Půjdeš ven." Vykartáčoval si šaty, vyleštil boty, uvázal si pečlivě kravatu, vzal si šviháckou hůl, aby udělal dobrý dojem. Domníval se, že ho budou všichni lidé zdravít jako literáta a že mu budou blahopřát. Šel hlavní ulicí, ale nikdo si ho nevšiml. Šel druhou ulicí — totéž, ba dokonce ho potkal jeden známý, ale nezmínil se o jeho literárním úspěchu ani slovem. Vrátil se tedy Tůma k trafice, kde byl časopis vyložen — přece se nemýlil! Tak chodil městem křížem krážem, avšak po gratulacích ani stopy. Jen jeden jediný známý prohodil při setkání: "Četl jsem tvou povídku, je dobrá —" a dost! Potom se už nikdo o povídce nezmínil. Tůma se vrátil domů až po polední, všecek zklamán. Nejednou říkal: "Literární sláva, to je bludička."

Do jaké míry se cítil Ostravanem, dokazuje drobná epizoda, o které se mi zmínil r. 1923: "Jednou přijdu do kavárny. Tam sedí literát z Prahy. Znali jsme se ode dřívější. Pozdravíme se a on praví: "Kdepak jste se tady vzal, v té zakouřené Ostravě?" Odpověděl jsem mu pobouřeně: "Pane, já zde žiji a pracuji už 20 let!" A sedl jsem si jinam. Ten člověk nevěděl, že působím v Ostravě už tolik let!" Rozčilil se i při pouhé vzpomínce.

Když Tůma zemřel, vystrojila Ostrava "ostravskému Diogenovi" velkolepý pohřeb. Jenže i tady je kus tragedie. Byl zpopelněn, ač si přál podle svědectví blízkých přátel být pochován na takovém vesnickém hřbitůvku, jako je na Bílavsku, na Valašsku, který několikrát navštívil. Podle vlastních slov mělo to být: "Na kopečku, pod lesem, kde by se klidně odpočívalo."

Spisovatel a novinář Sokol-Tůma si jistě zaslouhuje za svou dlouholetou obětavou práci pro kulturní a sociální povznesení

Ostravska a Valašska, i za svou lásku k oběma, aby bylo na něj i v budoucnosti s vděčností vzpomínáno...

PŘÍRODA UČITELKA ...

Tolstoj uvádí svůj román "Hadži Murat" výstižným přirovnáním: Přes vysoký, statný bodlák na úzké cestě přejede těžký povoz. Jeho dvě široká kola přitisknou bodlák až k zemi. Ale za chvíli, když vůz se vzdálil, začne se bodlák zvolna, zvolna zdvihat, až konečně se narovná do původní polohy docela.

Člověku napadne toto přirovnání bezděčně, kdykoli se rozhlédne pozorně kolem sebe. Tak jsem si všiml při jedné procházce trochu nezvyklého zjevu... Na chodníku, ve spáře mezi dvěma žulovými kostkami, těsně na sebe přilehlými, ukázala se pampeliška. Jak se sem vůbec dostala? Kde nabrala tolik síly, aby vyrostla těsně u zdi domu za podmínek krajně nepříznivých? Nikdo se o ni nestará, naopak — co chvíli ji lidská bota přitiskne k zemi, nikdo ji nezalévá. Asi brzo zahyneš — řekl jsem si v duchu. A přece jsem se mýlil... Pampeliška žila dál svým životem, ba dokonce se později pochlubila malým, zlatožlutým květem... Kdo by se neobdivoval její houževnatosti v boji o život.

Jiný případ! — Vedle pěšiny, po které občas chodíval Petr Bezruč při svých "výplazech" z Kostelce na Hané do lázni ve Slatinicích, uviděl jsem nezvyklý zjev. Uprostřed čiperného potůčku, který spěchá ke Slatinicům shora od mohutného Kosíře, těsně vedle pěšiny, zůstal po nějakém přívalu trčet velký balvan. A na něm se houpal v lehkém vánku vlčí mák... Nevysoký, tenký, ale chlubil se rudým květem. Nevadilo mu málo vhodné prostředí: stačil mu nepatrný důlek v balvanu s trochou navátého prachu a tenký polštářík z mechu...

Ze všech výše uvedených případů je patrné, že příroda je učitelkou sice poněkud přísnou, ale moudrou. Ukazuje lidem na sterých případech, že je nutno někdy omezit své požadavky, přinést nejednou i jisté oběti, ale nikdy se nemá ztrácet chuť k plnému životu...

Příroda je dílo Boží, proto je třeba stále mít oči otevřené, abychom čerpali z jejích vlastností a krás poučení, útěchu i naději.

Josef Šach

O NÁRODNÍ PÍSNÍ

Národní umělec Jos. Bohuslav Foerster napsal redaktoru "Náchodských listů" Fr. K. Zachovalovi za doby nacistické okupace tato krásná slova o významu národní písně:

"Národní píseň je květ, vyrostlý ze srdce národa — je zrcadlem jeho duše. A zpěv je mluva srdce, přetékajícího citem, at' bolestným, at' radostným! V dojetí se zpívá. Radost volá po věčnosti, chce být rozdělena, a srdce, jež zjihlo, touží po oběti. Chce se rozdati, chce mítí společníky, kteří by se dělili o přemíru citu, krásy, štěstí.

Bolest vyhledává samotu, leč touží zároveň po sdílnosti a útěše. — Čím hlubší je cit, tím výraznější melodická line. Gregoriánský chorál, jenž je z nejstarších památek zpěvní linie, mohl by zde sloužiti jako doklad a vzor.

Ovšem, at' veselý, at' trpící, jen dobré srdce dovede zpívat. Také zde najdeme, bádařice, jediný zdroj: lásku, neboť' všechny veliké věci na této zemi rodí se z citu!"

J. Š.

BISKUP A MALÍŘ

Mezi vynikající díla národ. umělce Maxe Švabinského patří rozměrný portrét královéhradeckého biskupa dra. Josefa Doubravy. Biskup musil ovšem několikrát "sedět" mistru Švabinskému, aby byl portrét po všech stránkách dokonalý. Jedenkrát požádal Švabinský biskupa, aby přijel za tím účelem do Prahy, ježto nemohl sám přijet v těch dnech do Hradce, a dr. Doubrava zase naléhal na brzké provedení portrétu. Vypravil se tedy dr. Doubrava za podzimního dne do Prahy se svým sekretářem drem Doskočilem. Mistr Švabinský měl tehdy svůj ateliér asi ve 4. či 5. patře starého domu poblíž Pražské brány. Hradečtí návštěvníci vystoupili až ke dveřím ateliéru, dosti udýchání. Zaklepali — nikdo se neozval. Opakovali svůj pokus několikrát, ale marně! Co počít? Shánět Mistra v jeho bytě? Neznali jeho přesnou adresu... A i

kdyby si ji zjistili, není nijak zaručeno, že ho doma zastihnou. Možná, že už odešel z domova a snadno by se mohli minout. Mistr by si myslel, že nepřijeli a třeba by se zase z atelieru vzdálil... A tak biskup rozhodl: "Budeme tu čekat tak dlouho, až Mistr přijde."

Stalo se. Hradečtí návštěvníci usedli na dřevěné schody před ateliérem a protože bylo sychravé počasí, zabalili se do svých pláštíků a trpělivě čekali. Uplynulo více než jedna hodina, než se objevil na schodech Švabinský. Byl velice překvapen jejich přítomností a velice se omlouval. Dočista prý zapomněl na to, že dnes přijede pan biskup na "sezení." Dr. Doubrava byl v dobrém náladě, ostatně šlo o poslední "sezení", a tak všechno dobře dopadlo...

(Dle vyprávění dra. Doskočila zapsal Jos. Šach.)

NÁRODNÍ UMĚLEC JINDŘICH JINDŘICH A KOSTELY

Při mé návštěvě národ. umělce Jindřicha Jindřicha před několika lety zabočil hovor na vandalství, které se projevilo tehdy vytloukáním kostelních oken, krádežemi v kostelích, ničením soch a pod. Také se psalo o dezolátním stavu historicky nebo po stránce stavitelské hodnotných kostelů. Mistr se rozhovořil o těchto smutných zjevech a vyslovil přitom své názory o významu kostelů. Zaznamenal jsem si některé jeho výroky v hlavních rysech a zde je podávám:

"Nyní se všude zakládají kulturní domy, i na menších místech, a je to tak správné. Ale nemělo by se zapomínat na to, že v dřívějších dobách to byly právě kostely, které nahrazovaly nynější kulturní domy. Musíš si uvědomit, co všechno se v těch kostelích soustřeďovalo... Už sama stavba chrámová, odlišná od obyčejných domů, promlouvala k lidem, ať už šlo o sloh románský, gotický, barokní či empírový — a zároveň probouzela u nich smysl pro krásu. Zvuk zvonů, obyčejně pěkně zladěných, pů-

sobil na posluchače zušlechťujícím způsobem: zasahoval do jejich života při svatbách, o nedělích a svátcích, při pohřbech. — V kostele se zpívalo, ať už šlo o náboženské písně, zpívané lidem, či o zpěvy nadaných zpěváků, čili tak zvaná "sóla." A když k tomu přidáš hru na varhany a občas ty slavné "figurální" mše, při kterých se předváděla často díla vynikajících umělců — tu nemůže být pochybnosti o tom, že toto vše nebylo bez účinku na smysl věřících pro krásu... A konečně ty obrazy a sochy v kostelích a kolem nich — nebyly většinou takovou malou výstavou výtvarného umění? Uvážíme-li ještě, že v těch kostelích kázali většinou vzdělaní kněží, kteří mluvili knižní češtinou, máme tu příklad poučných přednášek. Ostatně kněží si mohli dovolit při kázáních zmínky i o veřejných událostech — také za války to dělali, třeba musili volit opatrná slova...

Tohle kulturní poslání kostelů by se nemělo přecházet prostým mlčením nebo dokonce pohrdáním..."

Josef Šach

Pod Blaníkem

Povídka — napsal Jos. Horálek.

I.

ODZIMNÍ večer. . . Slunce paprsky svými nad obzor matně už vyzařujícími loučilo se s krajinou podblanickou. Na polích dosud živo. Tu a tam ozval se hlas pobízející voly k chvatu, i bič vzduchem zašvihal. Nečivno! Temna šerého přibývalo a na mnohém poli ještě nasýpali brambory do vozu, aby je odvezli domů. Vše konalo se chvatně, s urychlením, mlčky.

V dáli zazněl večerníček, vybízející nábožný lid ku pobožnosti. Každý také z pracujících se pokřižovali, tiše se modlíce "Anděl Páně", než od práce neustali, naopak tím usilovněji v ní pokračovali.

"Ach, Bože můj, smiluj se nade mnou," ozval se nočním šerem od silnice dosti hlasitý povzdech. "Klekání už odzvonili a já ubohá nalézám se v širém kraji, znavena, na smrt umdlena. Snad tu zahynu," zaštkala hlasitě, tak hlasitě, že vzbudila živého lidského tvora, kterého na klíně chovala.

Dítě zaplakalo.

"Utiš se, mé zlato; Bože, posilni mne!" S námahou povstala a utišívní plačící robě, vrávoravým plouzivým krokem brala se po bělající se silnici dále. Mlčky ušla kus.

"Nemohu dále, nemohu. Bože, jak přísně mne tresceš pro jediný poklesek můj!" a slzy hrachem jí po tvářích poskakovaly.

"Můj Ježíši!" zazněl brzy na to srdce rozrývající výkřik.

Na blízku, někde v polích, zaštkal pes. Hned na to ozval se hlas: "Štěk, hledej, hle-

dej!" Netrvalo dlouho a pes přiběhl na silnici, kde neznámá se skácela. Zakňučel a pádil odtud.

V malé chvíli blížily se lidské kroky a také slabé světélko. Pes tu byl opět a zase zavyl. Než i noční chodec došel místa neštěstí a psvítiv si malou lucerničkou na neznámou, zamručel několik nesrozumitelných slov.

"Štěku, půjdeš domů, lucernu ti dám na krk a přijdeš sem s čeledínem, ale at' vezme vozík, rozuměls?"

Pes zavrtěl ohonem a již uháněl přes pole pryč. Jenom tu a tam ukázala se světélkující bludička jeho lucerničky. Zatím namáhal se muž, aby přivedl omdlelou — a tou zajisté byla, vždyť on byl zkušený muž a vyznal se v mnohém, co bylo jiným hádankou — k životu. Po několikerém marném pokusu podařilo se mu, že neznámá z hluboko povzdychla.

"Bohu díky, žije." Ujav robátko do náručí, pozvedl zraky ve stranu, kudy pes odběhl a spokojeně řekl: "A pomoc je tu také." A skutečně, už bylo slyšeti rachotiti malý vozík a hnedle povoz stanul u neznámé.

"Tu jsem, pantáto, co pak se stalo?"

Mlčky ukázal oslovený na omdlelou a čeledín ji opatrně položil na vozík.

"Jed," řekl, "ale opatrně, pospíšim napřed." — — — — —

Na úpatí Blaníka stála tou dobou, kdy povídku naši začínáme, pohodnice. Les kolem ji obklopující odděloval ji od silnice

tak, že neznámý pocestný neměl tušení, že čtvrt hodiny od silnice je budova a že snad obyvatelé její mohli by útulku poskytnouti.

Bartoš, tak jmenoval se pohodný, byl oním mužem, který neznámé přispěl ku pomoci. Žena jeho plna dychtivosti zvěděti, co se muži přihodilo, přecházela po světnici, jevíc na sobě rozčilení. V tom se na prahu ozvaly hřmotné kroky a Bartoš vcházel do světnice nesa dítě na rukou.

"Pro Pána Boha, muži, co se ti přihodilo tak pozdě večer, mluv, sice zahynu ouzkostí."

"Nic kromobyčejného a přece zvláštního. Než teď nezbývá mnoho času k mluvení, až potom. Polož někam dítě, pak uprav v přístěnku postel, já zatím zatopím v kamnech. Potom, eh, nechme řeči a každý po svém." Bartoš také ihned odešel ven a za minutku přinášel chrást a jal se v kamnech zatápěti.

Ale ani Bartoška nezahálela. Obratnou rukou uložila dítě, přenesla zásobní peřiny z postele v přístěnku do světnice a upravila lůžko co možná měkce a pohodlně. Však už tu byl Štěk, a také koník zařehotal.

Bartoš ihned vyšel na dvůr, chopil se neznámé a jako děcko vnášel ji do přístěnku a uložil ji do připravené postele. Když se přesvědčil, že je při životě, řekl: "Tě není krom velikého unavení ničeho, až si řádně odpočine a tělo spánkem posílí, bude bohda dobře."

S těmi slovy vrátil se do světnice, kam již jeho manželka přinášela kolébku a dítě do ní ukládala.

Robě počalo kňourati. Bartoška jala se je utiřovati. V málo minutách se jí to podařilo a dítko zavřelo chrpová svá očka a volně oddychujíc ztišilo se — spalo. Manželé přenesli kolébku do přístěnku a nechavše dvěře pootevřeny, vrátili se do světnice. Bartoš usedl za stůl. Žena mu přinesla večeři — kouřící se bramborovou polévku. S chuťí, jakou by mu každý městský labužník záviděl, pustil se do jídla.

Maličko, a mísa byla prázdná, jako by ji umyl. Bartoš utřel ústa rukávem, pokřižoval se, vyndal krátkou dýmku, nacpal a zapálil. Žena zatím usedla mu naproti a jevila velkou zvědavost.

"Na špičce nosu ti vidím, že bys ráda věděla, co se to dnes v noci venku stalo, vid'?" usmál se Bartoš. Bartoška jen živě pokývla.

"Inu, jak jsem již prál, nic neobyčejného, ale přece zvláštního. Jak víš, byl jsem dnes ve Lhotě za obchodem a trochu déle pozdržel jsem se u Karbanů. Stůně jim kobyla, nu, pomohl jsem, ale potom musil jsem do světnice. Karbanka vařila kávu a já musil chtěj nechtěj počkat. Inu, bylo to tak dobře. Jda od řeky Blanice pěšinou, zaslechnu pojednou výkřik: Ježíš Maria! Pes začal větřit už dřív, teď zuřivě zaštěkal.

Dám se hned směrem po hlase. Štěk byl napřed, ale vrátiv se, dovedl mne na silnici, kdež jsem našel tuto cizinku ve stavu bezvědomém. V prvním dojmu jsem myslel, že je mrtvá. Než při bližším ohledání seznal jsem, že cizinka pouze omdlela. Snad námahou cestovní, snad hladem. Kdož to ví?

Poslal jsem ihned našeho Štěka domů, nařídil mu, aby přivedl Tomše s vozem. Znáš ho, jak rozumné to zvíře, vid', Štěku," hladil Bartoš lisajícího se psa.

"A to je vše, co ti mohu sdělit. Snad se později dozvíme, nad kým jsme se smilovali."

V tom zazněl pláč děcka z přístěnku. Ihned spěchala Bartoška k němu a utišivši je, vrátila se do světnice.

"Poslouchej, Josefe," řekla starostlivě, "ta ženská se mi nelíbí; aby nám tak tady umřela!"

"Hm, však nebude tak zle. Ostatně se na ni podívali." Vstal a vešel do přístěnku.

Nebohá cizinka ležela na posteli s očima široce rozevřenýma. Jakmile uzřela Bartoše, chvatně jala se mluvit.

"Kde to jsem, Bože můj, kde má zlatá Helenka, mé dítě? Co se to se mnou děje?"

"Upokojte se, vzácná paní" — tak ji mimovolně oslovil Bartoš spatřiv její ušlechtilý obličej — "jste u dobrých lidí. Helenka, vaše dceruška tamto" — ukázal na kolébku — "spí jako andílek."

Vděčný pohled byl mu odpovědí.

"Nepřála byste si, vzácná paní malého posilnění? Dáme, co máme."

Neznámá se bolně usmála, zavřela oči a zdálo se že usíná.

"Pít," šeptala její ústa.

Ihned přikročil Bartoš ke skřini ve zdi, již říkal jarmárka a naliv z láhve tam uschované něco vína do sklenice, donesl neznámé. Upila něco málo a znova se položivši, usnula.

"Tak co, Josefe, se ti zdá, kdo to as může býti?"

"Hm, těžko povědět. Podle všeho je to paní, která žila v těch nejlepších poměrech, která musí asi pocházeti ze vznešené rodiny."

"Snad to bude hraběnka? To jsem blázen. Povídáš, že je bohata, vznešena a chodí pěšky, jako my. Pán Bůh rač mi všechny hříchy odpustit, ale je-li ona hraběnkou, jsem já kněžnou!"

Bartoš neodpověděl. Vyklepal dřevěнку a jal se volně ji ukládati. Ale tím jen Bartošku více dopaloval.

"Ráda bych věděla, dle čeho soudíš, že cizinka je paní vznešenou, he?"

"Inu každý podle svého," usmál se Bartoš, "vždyť se nemusíš rozpalovat pro nic za nic. Však brzy se dozvíme, kdo je, odkud jde a co tu chce. A teď, myslím, je čas, abychom šli spát," a aniž by bral zřetel na ženu, svlékal se čile a za malou chvíli, pomodliv se, ležel v posteli.

Také Bartoška bručíc jala se modlití a po té svléknuvši se, ulehla.

* * *

Bylo ještě šero, když hlasitý pláč Helenky vyvádil Bartošku z teplých peřin. Vstala a přehodivši si sukni přes sebe spěchala do přístěnku, aby maličkou utišila. Ale i Bartoš byl už vzhůru. Vstal, oblékl se a vešel za ženou.

Cizinka nespala. Na první pohled poznal Bartoš, že se s ní stala změna, ovšem do jisté míry. Kdežto včera nebyla skoro ani schopna řeči, teď, ráno, počala ihned k němu mluvit, avšak vzezření její bylo na pováženou.

V bledém obličejí jevíly se patrné známky smrti.

"Přejete si, paní, něčeho?" otázal se po vstoupení svém Bartoš.

Neznámá otevřela oči a upřela je na Bartoše. Byl to pohled, v němž obsažena byla prosba, žádost i přání.

"Jestli si přeju," řekla s trpkostí, "nikoliv, prosím, a jak prosím" a při tom sepjala své co křída bílé ruce.

"Mluvte, vzácná paní, jsem ochoten vše, ale vše vám udělati po vůli," zapřisahal se Bartoš.

"Milý, drahý pane, podejte mi sem tašku, či jsem ji ztratila?" tázala se nervosně.

"Nikoliv," usmál se Bartoš, a podával cizince závěsnou, dosti objemnou tašku.

S chvatem zimničím chopila se jí cizinka, otevřela a vyndala z ní malou skříňku. "Ve skřínce této obsaženo jest celé jmění mé drahé, zlaté Helenky. Hle, já vám důvěřuji tak, že vám ji odevzdávám. Jsem přesvědčena, že nedávám ji do nepoctivých rukou."

Bartoš vzal skříňku a uschoval ji do jarmárky. Klíč od ní vstrčil do kapsy. Cizinka sledovala počínání jeho s horečnou myslí. Na to vyňala z tašky zapečetěný balíček a řekla: "tu obsaženo jest kdo jsem, odkud jsem a kam jsem se ubírala."

"Ale, vzácná paní, vždyť mně netřeba toho věděti."

Cizinka máchla slabě rukou. "Důležité, uschovat — pro Helenku — kdož ví — snad — ach Bože můj! —"

Zavřela oči, nepromluvivši více; těžce oddechovala. Za malou chvíli se vzepjala a klesnuvši zpět do podušek, úplně se ztišila.

"Mrtva," řekl suše Bartoš. Uloživ balíček ke skřínce vyšel ven, zavolal Tomše, a oznámiv mu, co se stalo, poslal jej do Louňovic, aby vše u obecního úřadu ohlásil.

Slunce už dávno vyhouplo se nad obzor. už svým zářivým pohledem celou krajinu prokouklo, a teď zářící spokojeností všechny pozemčany oblažovalo, když k pohodnici blížila se komise z Louňovic, sestávající ze starosty, dvou radních, místního lékaře, pana faráře a zapisovatele.

Šli vážně jak se na komisi sluší. Na prahu pohodnice vítal Bartoš s obnaženou hlavou pány od úřadu.

Vešli do světnice, a dále ihned do přístěnku. Pan doktor přikročil k ohledání mrtvolky a konstatoval smrt z vysílení.

Přikročeno k sepsání protokolu.

Bartoši bylo vypověděti vše, co událo se ode věra až po dnešní den.

Věrně dle pravdy vyprávěl svým způsobem, jak šel ze Lhoty, jak uslyšel náhle výkřik, že potom spěchal k místu po hlase, jak svého Štěka poslal pro Tomše, a jak cizinku odvezli domů.

"Přišla k sobě?" tázal se doktor.

"Ano, pane doktore, jednou, ale kdo by byla, jsem se ne dozvěděl."

"Měla u sebe nějaké listiny, nějaké snad peníze?"

"Poniženě prosím, měla," ozvala se Bartoška, "hned přinesu."

Bartoš jevil udivení, i pání od komise jevíli úžas. Bartoška vešla, majíc na rukou dítko cizinky.

"To," povídala, "to jsou ty její listiny a to jmění, které jsme u ní našli." Všickni pohlédli na sebe.

"O děcku jste nám nepovídal, Bartoši," řekl starosta.

"Pane starosto, chtěl jsem právě mluvití o děcku, když jste se ptali po jmění a listinách té neznámé paní."

"Dobře, dobře," řekl mrzutě starosta, "poznamenejte to v protokole, pane Veselý."

Ten vzal mrzutě péro do ruky a jal se to zaznamenávatí. Nebylo divu. Obci tím přibyla nová obtíž, nové břemeno, proto se všickni kysele tvářili.

"Pranic nepozůstalo po té cizince?" tázal se doktor.

"Tuhle to," řekla Bartoška přinášejíc závesnou tašku.

Starosta se ji chopil a prohlížel ji okem znaleckým vně i uvnitř.

"Hm", a to "hm" jeho mnoho značilo pro celý úřad; značilo, že ji shledal neporušenou jak zevně tak uvnitř.

"Co s tím dítětem učiníme?" řekl vážně pan farář.

Pání radní načechrávali vlasy, nebylit' žádnými velkými přáteli humanity. "Především," pokračoval duchovní "nutno uvážiti, komu bylo by záhodno tohoto ubohého sirotečka svěřiti, aby byl vychován, jak se sluší na pravého křest'ana, aby snad nám, až doroste, nestal se ještě větší obtíží, než se nám zdá teď býti?!"

Pomlčka. Pání od úřadu uvažovali v duchu slova páně farářova, ale málo který hleděl se rozpomínati, které že rodině měl by se siroteček ubohý dáti, spíše uvažovali, kdo by to udělal laciněji. Také se potichu radili Bartoš s Bartoškou. Náhle přistoupila Bartoška ke stolu a jala se mluvití: "Vzácní pánové, teď" právě jsme se s Bartošem dohodli. Víte, že nám Pán Bůh na

dětech nepožehnal. Měli jsme ovšem Marjánku, ale chudáček, Pán Bůh jí dej věčnou slávu, umřela v roce a tak jsme na tom božím světě, jako ty koly v plotě, nic a nikdo se o ně neopírá. Chudí také nejsme, chvala Pánu Bchu, máme dost a přece mi vždy slzy do očí vstupujou. A proč, vzácní pání? Že nikdo mi nezatlačí oči, nikdo mne neobslouží, až budu staříčkou, až ruce budou se mi trásti. A což tatík? Ten chud'as vždy přával si míti synáčka, potomečka, aby ten náš rod nevymřel! A vidíte, vzácní pánové, ten siroteček je děvče, nebude míti můj staroch potomečka, ale přece jsme se umluvili, že vzácné pány poprosíme, aby nám to dívčí bylo ponecháno. My je vychováme sobě, jako by to byla naše mrtvá Marjánka. Vid', Bartoši," otočila se k tomuto. Bartoš jen pokynul hlavou, usmívaje se.

Ale i pání se usmívali a blahosklonně hlavami přikyvovali; poznávali, že Bartoška zbaví je starostí. Proto ale nedávali svou radost na jevo.

"Jak to myslíte, Bartoško," řekl starosta, ač to dobře věděl a tomu rozuměl.

"Inu, jak to myslím. Takhle. Holčičku té mrtvé si ponecháme a vychováme si ji za vlastní. Prosíme proto, aby nám byla ouřadně přiřknuta."

"A co vy tomu říkáte, Bartoši?" vmísil se do toho pan farář?

"Jemnostpane, já souhlasím s mou ženou, jestli slavný ouřad dovolí, tak bychom si to děvčátko vzali."

"A mnoho-li byste chtěli od obce na to dítě?" tázal se starosta. Jaká bude odpověď byl jist, ale povinnost to byla, aby se neřeklo, že oni nic pro to opuštěné děcko udělati nechtějí.

Bartoška si podepřela boky.

"Chtěli? To bychom se vytrhli! Ta slavná obec by nám toho nastrkala, asi jako dráteník dá pradeně. Ne tak, vzácní pání, my nechceme nic, než aby nám dítě ponecháno bylo a my abychom je za své vlastní považovati mohli, to bychom chtěli."

Nastala pomlčka.

Ač všem bylo do smíchu po řeči Bartošky, přece statečně odolali, jen cukání svalů v obličejích slavné komise louhovičké svědčilo, že jsou vesele naladěni. Než pustit se do hádky s Bartoškou, s pohodnicí, ani je-

dinému z nich nenapadlo. Po nějaké chvíli řekl starosta vážně: "Buďte bez starosti, Bartoško, já se o to postarám, aby vám byla tato nalezenka přiřknuta a přeji vám, abyste z ní měli více radosti než žalosti."

"Bartoško," ozval se pan farář, "za svou nezištnost odměni vás Bůh, kterýž řekl "Cokoliv prokážete jednomu z maličkých, jako byste mně prokázali."

Bartoška přistoupila ku knězi a políbila mu ruku řekla: "Děkuji vám, jemnostpane, za vaše laskavá slova, ale prosím, abych mohla přijít s dítětem tím ke křtu svatému, rádi bychom jí dali jméno po naší nebožce Marjánce."

"Dobře, dobře, jen přijďte, však to vyřídíme k úplné vaší spokojenosti." Komise odešla.

Třetí den byla mrtvola se svolením úřadů pochována na útraty obecní na hřbitově louňovickém.

Po měsíci doručen byl Bartošovým úřední list, moci jehož bylo dítě — nalezenec, beze jména, dáno do úplného ošetřování manželů Bartošových. Kdyby chtěli důvěře to považovati za své vlastní, nechť prostřednictvím důstojného farního úřadu o to si podají žádost.

A tak se stala Helenka zesnulé Mařenkou, aniž by měla tušení, že záměnou jména i matku vyměnila.

II.

U Bartošů bylo nyní více dní slunných než mračných. Kolébka pohybovala se zvolna sice, ale často; vždyt' oba manželé takofka se předstihovali v opatrování nové Marjánky. Zasmušilá pohodnice stala se oběma manželům rájem.

Bartoška uspávajíc malou Mařenku, zpívala jí roztomilé písničky — ukolébavky. Někdy i Bartoš spojil svůj hlas se ženíným, ale ta jej brzy okřikla. Nebýval nikdy zpěvákem a hlas neměl také zvlášť jemný a tak místo uspaní byl příčinou, že se maličká vždy budívala ze spaní. Za to utřil vždy důkladnou dťtku od ženy. Obyčejně umlkl a jen se obíral svou dýmkou. Než jakmile Bartoška ven pro něco odskočila, stál už u kolébky a s očima lesknoucíma zadíval se na maličkou. Někdy nemohl se ubrániti pokušení a sehnul se k Mařence a políbil ji. Chudák zapomněl na své strniště vousové a

vždy maličkou probudil. Za to mu potom četla Bartoška tak dlouho levity až — bylo-li večer — šel spat, anebo odešel z pohodnice.

Malé tyto potyčky ani dost málo nezkalovaly hladinu domácího míru a spokojenosti. Dříve Bartoš často zdržel se mimo dům jsa za obchodem, teď vracíval se vždy domů brzy.

Za společné péče a lásky vyrůstala malá dívčinka jako by z vody. Ani se nenadáli a bylo jim ji posílati do školy. A bylo radost na Mařenku se podívat! Všecky pohádky, kteréž Bartoška znala a povídati uměla, utkvěly v malé té hlavince plné dětského nerozumu i půvabu. Často překvapila jak Bartoše tak i Bartošku svými otázkami. Ač žila na samotě a také tu vychována byla, přec už co maličká lišila se nápadně od dívek jejího stáří. Byla na svůj věk — bylot' jí právě šest let — dosti vzrostlou. Hezounkou hlavičku její krášlily pěkné vlásky kaštanové, jichž měla hojnost. Sama Bartoška byla hrda na krásný vlas své Mařenky. Také si ji ale strojila! Až jí to vyčítali!

"Vyt' s ní děláte, jako by to byla hraběnka," říkali její známí. "Prosím, vás, jen to dítě tak nevynášejte!"

Bartoška obyčejně mlčívávala. Mrzelo ji to, ale neustála. Mařenka její bývala vždy oblečena čistě — jako z cukru.

Skály blanické znala skrz na skrz. Tu ji provázival Bartoš, zvláště v neděli a prostým způsobem, ale působivě, vsával do útří její duše všecky pověsti o Blaníku.

S nedočkavostí opravdu dětinskou těšila se na školu. Pana děkana už znala, také pan učitel nebyl jí cizím. Byla s Bartoškou několikrát v Louňovicích a jednou také na faře a ve škole. Pan děkan ji tenkrát hladil po tvářích a povídal, že se těší až bude choditi do školy, a ona se opravdu těšila. Dočkala se toho.

Zvláštní je, že mnohý člověk ihned každému se zalíbí, sotva s ním několik slov promluvíme.

I Mařenka byla brzy oblíbenkou jak pana děkana, který vyučoval v první třídě náboženství, tak pana učitele. Ale i spolužačky brzy ji milovaly pravou dětskou láskou. A jak by ne. Bylat' ku každé tak mile upřímnou, vlídnou a v každém ohledu dobrou.

Než i dle zevnějšku lišila se od nich. Ač považována za dceru pohodníkovu, přec čistotou i úpravou šatu rovnala se dětem těch nejpfřednějších rodin louňovických.

Mimo to byla v odpovědích vždy tak mile čipernou, že i pan děkan i pan učitel ji jaksi vyznamenávali.

Mařenka ani nepozorovala, že léta jí přibývají, že jest už žačkou poslední třídy! Prospívala v učení i ve vědění. Mnoho jí prospělo, že majíc velikou zálibu ve čtení, směla si z knihovny páně děkanovy i učitelovy knihy vypůjčovati. Cele šťastnou byla, když v neděli po obědě usedla za stůl, vzala knihu do ruky a jala se čísti nahlas. Měla vděčné posluchače. Bartoš i Bartoška se takřka vpíjeli v ni. Když dočtla, potom si povídali o tom, co bylo čteno. Na neděle se nejen ona, ale i její pěstounové těšili jako na slavnost.

Léta běží jako voda a také se nikdy nevracejí jako ta voda uplynulá. Také Mařenka octlá se na rozhraní mezi dětstvím a životem společenským. Dostoupila třináctého roku. Mohla už před rokem přestat do školy choditi, ale na radu pana děkana přidala si rok. Bylat' povinná školní návštěva tehda pouze do dokonaného dvanáctého roku. Nyní bylo Bartošovým pomýšletí na budoucnost jejich miláčka.

Bylo to o první neděli v srpnu.

Mařenka přinesouc si z děkanství novou knihu dovolila se u rodičů, by směla si zajíti na Blaník. Bartoška ji pohládila po vláskách a vtisknouc jí polibek na čelo řekla: "Jdi jen, jdi zlatičká, my si tu zatím s tatíkem pohovoříme."

"Přijdu za tebou," volal za odcházející Mařenkou Bartoš. Ta líbezně se usmívala a jen pokývla hlavou. Odešla.

Bartoš seděl za stolem a pokušoval, co zatím Bartoška sem tam šukala po světnici. Bartoš se usmíval, věděl, že brzy k němu si Bartoška přisedne, aby s ním pohovořila o tom zlatém dítěti. Nemýlil se. Posadila se jemu naproti.

"Jsem věru ráda," zapřádala hovor, "že Mařenka odešla."

"Hm, a proč?"

"Proč?" rozzurdila se Bartoška, "že se tak tážeš? Ale takovými jste už vy muži.

O nic se nestaráte, o všechno aby ženy jen péči měly!"

Bartoš se usmál. Vyndal dýmku z úst, vyklepal popel a položiv ji na stůl, řekl: "I já se tomu raduji, že dnes jsme na delší dobu samy a že můžeme si pohovořiti o ní — o Mařence!" Bartoška se usmívala blaženě.

"Tak, co zamýšlíš s naší dcerou teď? Do školy přece už chodit nebude, to mi už pan děkan řekl před čtrnácti dny."

"Pravda," pokyvoval Bartoš hlavou, "do školy už choditi nemůže, hm —."

"To ti ale povídám už radši napřed, že hrubou práci ji nenechám konat! Já ji nepotřebuji, zastanu všechno sama, a k cizím ji nedám za žádnou cenu."

"To také ani já nechci; o tom není ani řeči, aby šla k cizím — snad sloužit. Byla nám dosud dcerou milující a proto bych rád, aby jí zůstala i teď, kdy nebude už chodit do školy. Ale něco musí přece dělat!" Bartoška se usmívala jaksi tajemně. "Jsem ráda, že se mnou souhlasíš. Proto mám za to, že budeš se mnou za jedno v tom, co jsem už jaksi napolo vyjednala."

Bartoš pozvedl zraky a udiveně se na ženu zadíval.

"Hleď, pomýšlela jsem už dvno na tuto chvíli a proto i dříve už starala se o její zaměstnání budoucí. Vychovali jsme si ji jako pravého mazlíčka, nu, at' jím je, však to můžeme dělat. Nejsme sice žádní boháči, ale také ne nuzáři."

Bartoš pokyvoval hlavou samolibě.

"Než Mařenka doroste, zajisté zdvojnásobíme svůj majeteček, dopřeje-li nám totiž Bůh zdraví stálého. Proto myslím, že naše dítě nebude tak zrovna holou nevěstou a třeba byla jen pohodníková."

"Bažet'," vyhrklo Bartošovi a oči mu svítily jako v horečce. Vzpomenul právě, že tomu už více než dvanácte let co ukládal v Praze do spořitelny české pro Mařenku pět set zlatých, oněch, jež našel na vrchu v balíčku, kterýž mu matka Mařenčina odevzdala. Proto také sebevědomě své ženě přizvukoval.

Konečně se otázal: "Nu a co že jsi pro Mařenku vyhledala?"

"Mluvila jsem s paní Kristlovou z Louňovic, znáš ji snad?"

Bartoš pokývl jen hlavou.

"Smluvili jsme se, ovšem jen za tou podmínkou, že budeš ty souhlasiti, aby se Mařenka u ní učila šiti. Šije pro pány zámecké i pro lepší rodiny z Louňovic vše, co patří pro lepší domácnost. Mařence to, myslím, velice prospěje. Předně sesílí, procházka denní do Louňovic a zpět také nebude jí na škodu a při tom může nabyti zručnosti takové, která jí jednou zajisté přijde vhod. Tak co, muži, souhlasíš?"

Bartoš podal ženě přes stůl ruku a stiskl ji vřele. "Ze srdce jsi mi mluvila, drahá Marie, děkuji ti." Slzy mu oči zalivaly. Byly to slzy radosti. Vstal. "Půjdu za ní," řekl a už se ubíral ze dveří.

Vyjda ven, rozhlédl se po krajině a za chvíli zamířil ku Blaníku, aby vyhledal své potěšení. Myšlenky jeho obíraly se jen a jen Mařenkou, zvláště věno její mu leželo v hlavě neustále.

"A co," řekl a zastavil se.

"Tom v Praze mi řekli, že za patnáct let budu mít z pěti set dvakrát tolik. Hm, to by bylo tisíc zlatých!" Usmíval se. Snad počítal v duchu. Zase stanul.

A my také už něco přidáme! —

Mařenka stala se žačkou paní Kristlové, švadleny z Louňovic. Byla spokojena a vždy s radostí spěchovala ráno do Louňovic, dříve však pro své drahé uvařit snídani. Musili ji při tom nechat. A jakou radost mívali oba manželé, vidouce Mařenku kol plotny se otáčeti.

Při zaměstnání svým denním nezapomínala osvěžovati se ušlechtilým čtením, kteréž brala z nevyčerpatelné studnice knihovny páně děkanovy.

Skoro každý druhý nebo třetí den stavěla se na faře a odnášela si do pohodlnice poklad drahocenný — knihu.

Pan děkan však sám řídil její četbu. Z bohaté své knihovny obsahující plody jak nejnovější tak i nejstarší literatury, vybíral pro svou bývalou žačku takové knihy, které by ji nejen poučovaly ale i vzdělávaly.

A tak dorůstala Mařenka pod mateřskou péčí svých pěstounů, zahřívána jsouc paprsky přízně páně děkanovy v pannu ctnou, šlechtnou. Nedivno, že považována za zjev zvláštní, záhadný.

Vždyt' ve krásném jejím těle sídlila duše čistá, neposkvrněná, duše měkká i vnímavá.

III.

Poutě v Louňovicích na den Nanebevzetí Panny Marie na srpen připadající bývaly od jakživa slavným dnem pro celé okolí. Také roku letošního vydařila se pout' nad očekávání. Již časné z rána bylo na náměstí živo, ačkoliv hodiny na zámku teprve čtyři odbily.

Pernikáři až v Vlašimě ba i z Domačína jali se upravovati stánky své, při tom svým způsobem se bavíce. Tolikéž i jiní počali své stany upravovati. Za hovoru uplynuly jim zbývající hodiny a už tu bylo obecenstva dost a dost. Louňovičtí "kluci" si přivstali a jednotlivé krámy zvědavě okukovali. Kdo měl nějaký ten krejcar, hleděl se přesvědčiti, který z pernikářů má nejlepší zboží. Vždyt' jinak to nebývá ani podnes. Víte, moji zlatí, i my bývali těmi prvními kupci — do posledního krejcaru jsme to své maličké jměníčko, od strýčků nebo tetiček nabyté, utráceli. Bývalo a — bude!

S věže chrámu Páně zahlaholily zvony svým milým zvukem, svolávající zbožný lid na ranní mši svatou. Mezi krámy na náměstí nakupenými nastal patrný ruch. Vše spěchalo do kostela.

Vše? Nikoliv. Staří šli, ale mlád' — ta zůstala, pro ni byla velká mše a nikoliv ranní.

Poblíž kostela, u hrobovce Adamova se skupila se mládež z okolí.

"Tak co říkáš, Karbane, budeme dnes veselí?"

Karban byl studentem ze Lhoty, ale se všemi bývalý školák, proto si tykali vespolek. Ač vystudoval osmou latinskou, nebyl ani pyšným ani vychloubavým, pravý český student.

Karban se usmál vesele a řekl: "Což, Frantíku, byli bychom o pouti smutni? To se, pokud má paměť sahá, nestalo. A proto doufám, že i dnes budeme veselí."

"Že ty budeš vesel, věřím," pravil Veselý, "kdo jako ty může se chlubit přízní nejkrásnější děvy z celého okolí, ten —"

"Zbytečně mluví," řekl nevrle Karban.

"Což myslíš, bratře, že požívám já snad větší přízně u Maruše než ty?"

"Inu, já si to aspoň domýšlím," řekl v rozpacích Veselý.

"To máte tak, bratři," začal Moudrý. "Veselý by rád a nemůže a pan Karban zas by moh' a neví, jak do toho."

"Hahaha," smáli se druzi, "Moudrý mluví moudře."

"Ano, jako ta liška, která nemohouc dosáhnouti hroznů, pravila, že jsou kyselé," ozval se mladý Adam, syn hostinského.

Moudrý se zaškaredlil. Po chvíli řekl: "Myslíš? Já zase domnívám se, že hrozny nejsou ani kyselé ani tak vysoko, abych já jich nemohl dosáhnouti; rozumíš?"

Mladíci se ještě sem tam škádli, když rázem utichli, vidouce přicházeti sličnou dívku, která kolem nich mířila do kostela.

Všickni za ní pohlíželi s očima zářícíma. Karbanovi zářily nejvíce.

"Hm," řekl Moudrý, když děva v chrámových dveřích zmizela, "hezka, ale — či je? Pohodníkova!"

"Mlč," zahřměl náhle Karban, "a nech tu čistou lilii s pokojem. Či můžeš mi jmenovati dívku jinou, kteráž by se jí ve všem rovnala? Pravda, je to dcera pohodníkova, ale já tvrdím: šťastný ten muž, který ji bude nazývati svou!"

"Snad to budeš ty," řekl nevrle Moudrý, "vždyť já jí na cti neubírám!"

"Snad, — snad jiný než já," opáčil jaksi melancholicky Karban, "nikdy však nedám pohaněti ctnostné, zachovalé děvče snad jen z té příčiny, že je pohodníkovou, rozumíš, příteli Moudrý?"

"Nu, nu, snad se nebudeme o pouti hašteřit, vždyť dle mého přesvědčení, nemůžete se žádný chlubití přízní Marušky Bartošovy," s úsměvem povídal Adam. Jsa synem hostinského, neviděl rád, že hovor zabojuje do kolejí neujezděných, i nebezpečných pro závod jeho otce, proto hleděl známé své uchlácholit.

"Teď jsi řekl pravdu, Adame," prohodil právník Voldán. "To já vždy říkám. Ostatně přísně vzato, je ta děva toho pohodného až příliš pyšná, až příliš. To říkám já, Voldán!"

"Dovol," ozval se Karban "v čem má ta pyšnost té děvy — jak jsi se vyjádřil — záležitosti?" Karban mluvil vážně, skoro rázně.

"Eh, na kordy spolu nepůjdem," odvětil vesele Voldán.

Karban mračil se víc a více.

"Víš," povídal, "ze mne blázna si dělat ti dovolím, neboť urazit mne nemůžeš; ponevadž však pozoruji, že bychom dnes bez zbytečných řečí nevydrželi, proto pánové, já se poroučím."

Karban smekl klobouk a odcházel směrem z Louňovic.

"Tu to máme," vyhrkl Adam, "nikdy se hádky neosvědčily a dnes toho máme makavý příklad."

"Ale také nemusí býti pan Karban tak nakvašeným," zastával Moudrý, "ostatně není velikým politikem, aspoň v lásce ne, odejde a ponechá nám tu volné pole. Doufám, že toho použijeme."

No vyzvání mladého Adama odebrali se všickni do hostince a zasedli v pokojíčku, kdež pokračovali v započaté zábavě.

Než chlédneme se po příčině všech těch řečí po Mařence Bartošové.

Poledníček ozval se na vízce kostela louňovického a z kostela hrnuly se zástupy zbožného lidu. Netrvalo dlouho a proudy jeho rozlily se do všech částí prostranného, ale dnes krámy zastaveného náměstí, které rázem oživilo.

Jako makového kvítí vyhnulo se z kostela děvčat. U Adama zahrála hudba. Mládenci byli už tam, ale divčí? Oh, to nejde tak hned na lep.

Před hostincem byl největší chumáč dívek. Pořáde se zvětšoval.

Hudba roztomile zaznívala, lákajíc do vnitř. Než která má býti první?

V šenkovně si přály býti všechny, ale první? — za živý svět ne! Takhle kdyby to šlo najednou, rázem, to ano, ale býti první, začít? Pro Bůh! co řekli by lidé o ní? Jistě by ji brzy vykřičeli, že je klučisko, vojanda, beze studu, a přece rozumně a moudře vzato, musí vždy býti někdo prým a někdo posledním!

Zástup děv vzrůstal, počal se vlniti různými směry, nejvíce v před, zase vzad, někdy i v pravo, hned zase v levo, aby do původního pohybu, totiž v před, zase zabočil. Vlnění stávalo se povážlivým. Už byly ty nejpřednější, ty nejkurážnější u samých

dveří šenkovny, ale do vnítr? — za žádný svět. Pravá to zácpa, ale lidová.

Když tlak byl už na vrcholu a jistě byla by některá či několik do šenkovny vltlo v pravém slova smyslu, přišel vysvoboditel.

Přihnal se Moudrý a kývna ukazováčkem pravé ruky do houfu, obrátil se lhostejně do kola. Věděl, že mžikem dostaví se ta pravá, tímto způsobem vyzvaná, po jeho bok. A nebyl sklamán. Děvče jako lusk přitočilo se k němu a rejdic semo tamo připravovalo se ku skoku. V mžiknutí uchoopil Moudrý děvku kol pasu a unášen pěknou hůbou počal tančiti.

Děva vyzvaná jako by byla zátkou láhve. Jakmile proklestila si cestu do sálu, — a o to postaraly se její jak váleček plné paže — vletěly v pravém slova smyslu družky její do šenkovny a do všech prostor i koutů ji vyplnily. Než Moudrý netěšil se dlouho volnosti v tačení. Než bys pět napočítal, už jich bylo v kole, že bylo by jablko nepropadlo. Už se netančilo, ale "houpalo". Sotva který tanečník utančil tři, čtyři kroky, už byl nucen na místě "houpat" a trpělivě čekat, až zas naň dojde řada.

Ve dveřích pokojíčku stál Voldán, upřenými zraky pozíraje mezi tančící i stojící děvy. Oko jeho někoho hledalo. Poněvadž i ve dveřích otevřených stály děvy z místa i okolí a i za nimi v síni tisnily se jiné, umínil si i ty tam vzadu prohlédnouti. Snad tam mezi nimi bude, kmitla mu hlavou myšlenka; ale brzy ji co bezdůvodnou a přímo hloupou nazval. Ona, Maruše, uvažoval, nikdy by nestála tam v síni proto, že je pohodníková. Bud' musila by býti první, anebo by sem nešla. Přesvědčím se. Vzal klčbouk a dveřmi, na chodbu z přístěnku vedoucími, vyšel. Prošel celou skupinu tu stojících děvčat, nenašel však tu, kterou hledal, vyšel na náměstí. "Snad bude mezi krámy," rozumoval. Ale ani tu nenašel Marušky. Mrzut vrátil se do hostince a zadem vešel do přístěnku. Tam byla společnost trochu pozměněná. Na místě jeho seděl s úsměvavou tváří Bartoš, pohodník, a pilně ze své krátké dýmky pokuřoval. Právě dozněl smích besedujících, když Voldán vstoupil.

"Kde pak jsi chodil, Voldáne? Dobře, že

jdeš, aspoň nám pomůžeš," tak voláno na Voldána.

"I nepomůže," zasmál se Bartoš.

"Jen si pomysli, co nám tu ten starý partika řek'," křičel Moudrý.

"To máš zvláštnost, Voldáne," křičel Mareš, "pomyšli, on nám tu povídá, že nikdo z nás ani pomysli si nemůžeme na jeho dceru Maruši? Je to opovážlivost, co?"

Bartoš se usmíval dobrácky, ale nikoliv ulekaně. Nikdy by mu ani ve snách nebylo napadlo, aby se mezi pány míchal, a těmi u něho byli všickni selští i městští synkové. S tatíky už dovedl vyjít — ale dnes bylo jinak. Vešel do šenkovny a hned vedle muzikantů se posadil, aby se trochu povyzrazil. Ten čtvrtáček švindy vypil si vždy stranou, od nikoho neviděn, a bývalo jich velice málo; nanejvýš dva, ale to už měl dost a potom ihned se zvedl a šel ku své staré a — k domácímu andělovi, jak Mařenka říkal. Sotva usedl, — ani neměl do sud kdy okusiti nápoje ze židova lihovaru — už tu byl Moudrý a — "Bartoši, pojďte se mnou, dnes budete mým hostem, rozumíte, mým hostem", uváděl ho do přístěnku. Rozjařená mládež mu se všech stran připíjela. Ten i onen prohodil při tom i vtip, jak se domýšlel, nazvav Bartoše "nastávajícím panem tchánem", ale Bartoš byl tvrdý, jako dřevo. Všechny podobné vtipy odrazily se od něho jako hrách od stěny. Až Moudrý řekl vážně a s důrazem: "Bartoši, kdybych já u vás zaklepal a žádal vás o ruku vaší Maruše, co byste mi odpověděli?"

Bartoš pozvedl zraky k němu, chvíli jej bystře pozoroval, načež řekl: "Co bych vám odpověděl? Hm, že moje Mařenka nevykvetla ani pro vás ani pro kohokoliv odtud."

Hahahaha, smáli se všichni, kdo jen hrdlo měl. To byl ten smích, kterým byl Voldán přivítán.

"Mýlíte se, já neřekl, že nikdo z vás nemůže si ani pomysli na mou dceru, nikoliv, tak jsem to nepovídal!"

"A jak jste to řekl," vyzval jej znovu Voldán?

"Že moje Mařenka nevykvetla pro nikoho odtud!"

"Tedy máte pro ni ženicha odjinud?" dotazoval se Voldán.

"Ani odtud, ani odjinud!" řekl suše Bartoš.

"Ale to jste blázen, strejče," zahřměl v to Moudrý, "což jsme my tu nějaká chamradina, smet'?" I tisíc hromů a kdo vám říká, že si ji chce někdo z nás vzít? To bych se vytrh', pohodnickou holku! Víte vy co, buď tropíte si z nás žerty anebo ta holka není vaše, aspoň není ani vám ani té vaší babě ani za mák podobná. A kde vy byste se také na takovou roztomilou dívčici zmohl! Hahaha. Nemám pravdu?" V přístěnku zavládl na chvíli ticho hrobové.

"Nikdy jste nepozoroval, mladý panáčku, že bývá ovoce krásnější stromu? Že nebývá hříbě ani koni ani kobyle podobno?" Všeobecný smích.

"Smet', chamradina?" pokračoval Bartoš, "kdo smí se opovážit vám říci? Já za jisté bych si toho nedovolil. Proč tedy se bouříte, proč se zlobíte? Vždyť já vám příčinu nezavdal a jestli, tož nevešel jsem sem dobrovolně, nýbrž přinucen."

"Tak můžete zas jít," řekl hrubě Moudrý, "nehodíte se mezi nás."

Bartoš vstal, porozhlédl se po malém tom přístěnku, usmál se svým zvláštním způsobem a řekl: "Snad. Však to není vina má," a odcházel.

"Tatiku," voláno za ním, "ale dejte to na stranu a pojďte si s námi připít!"

Bartoš neohlédna se už, vyšel zadními dveřmi na chodbu a zaměřil k domovu. Byl rozrušen i rozzloben.

V přístěnku vedl Moudrý svou dále a ze všeho dal se do tance, ale tak zuřivého, že to bylo až nápadné.

Než podívejme se za hrdinkou naší — Maruši Bartošovou.

Maruše nebyla ani u Adama ani ve druhém hostinci. Ne, že by snad byla nepřítelkou tančení a bujnější veselosti mládí — vždyť byla sama teprve růží rozkvetlou, ale proto, že byla pohodníková — obecně říkáno rasova — soudila, že bude lépe, když se mládeže ostatní co možná vystříhá.

Již od přírody nadaná byla myslí vznešenou — v Louňovicích říkali hrdou — a brzy poznala, že ač všickni mladici z Louňovic i okolí po ní toužebnými zraky patří, přece jenom v ní vidí dceru rasovu.

To bylo pro její citlivou a vnímavou mysl

dosti, aby se všemu veselí a všem radovánkám jak chasy městské, tolikéž i vesnické vyhýbala, ač všude zvána bývala. Proto i dnes vykonavši pobožnost svoji v kostele a zakoupíc několik maličkostí pro svou matičku, spěchala drobnými krůčky do pohodnice. Hudba z hostince Adamova jásavě zaznívala byla pro ni velikým pokušením, ale odolala mu statečně.

Při tom však mluvilo její srdce: "Bude tam? A proč by nebyl, hm, vždyť neví, že já — já" a slzičky jako ty perličky, jichž měla celou snůru kol krku ovinutu, jí po tvářích z prvu nesměle, ale potom dováději a bujněji počaly poskakovati. Ani nepozorovala, že proti ní po silnici někdo jde.

Chopíc se šátečku jako sních bílého, kterýž na modlitbách měla složený, přiložila jej na oči a osušíc je a zároveň nitro své utišíc, plachým zrakem se porozhlédla. Líčko její zarůžovělo až po bílé sněženkové její čilko.

Před ní stál ten, o kterém snila, kterého milovala první horoucností mladistvé duše své, kterého zbožňovala, zříc v něm ideal muže — mladý Karban. Barva na lících se rychle změnila — zbledla, ale s rychlostí zarůžověla zase, jako ta plnokvětá růže stolistá.

"Ať, slečno Maruše, vy jdete domů dnes? Vždyť máme slavnou pout' louňovickou a o té krásné děvy nechodívají tak brzy z Louňovic!"

"A proč vy, pane Karbane, nejste mezi veselými?" ptala se Maruše.

"Slečno," koktal Karban, "já, snad mne pochopíte, já — ten vzduch dusný, to parno tam, pochopíte, že ano?" Maruše kývala hlavou, vesele se usmívajíc.

"Poslyšte, pane Karbane, uznávám vše, co jste mi řekl za pravdu i to, co jste neřekl," — (Karbon činil posunek odmítavý) "ano, co jste neřekl," s důrazem děla Maruše, a chrpové oči její obrátily se výrazně na něho. "Proč vy nejste mezi tančícími, tomu se divím! Takový mladý, vzdělaný muž jako vy, který může jenom se podívat a deset děv se o úsměv ten pohádá —"

"Takový muž já nejsem," vpadnul prudce Karban, "mýlíte se slečno."

"Pane Karbane, proč vy, studovaný muž, mne pohodníkovu, nechci říci rasovu dceru titulujete ustavičně slečnou? Já jí nejsem."

Maruška se vypjala. "Jsem prosté a k tomu chudičké děvče, jejíž otec provozuje řemeslo málo lákavé. Proč tedy stále to slečno? Připadá mi to jako posměch a ten z vašich úst —" zarazila se.

"Jen domluvte," zvolal Karban!

Dosud stáli na silnici bavíce se obyčejem lidu, jak se říká na potkání. "Nuže," naléhal Karban.

"Nuže, jako posměch, jako výčitka, že já prostá dívka jinak se strojím, jinak si vedu, jinak mluvím než naše děvy — panny. Avšak myslím, že bude čas, abychom každý šli po svém: Vy do Louňovic a já -- do pohodnice."

Maruše skutečně dala se na pochod.

"Ale," vzpamatoval se Karban, "jak vás mám tedy jmenovat, když "slečno" si výslovně zakazujete?"

"Říkejte mi po zvyku zdejšími!"

"Tedy vám budu říkati Maruše?"

"Dobře tak, pane Karbane, a nyní s Bohem."

"Maruše," ohnivě zvolal Karban, "což mne vyháníte? Či je to pro vás snížením, že s vámi mluvím já?"

"Snížení, Bůh uchovej, ale já slýchala od malička, že na veřejné cestě nemá děvka svobodná, nikomu nezadaná, zůstat rozmlouvati s mužem mladým a proto s Bohem," a Maruše obrátila se na cestu k domovu.

"Maruše," zvolal náruživě Karban.

Ta se obrátila. "Maruše, dovolte, abych s vámi směl jíti až -- až --"

"Do rasovny," doložila Maruše.

"Ano," řekl prostě, ale určitě Karban.

"Ale, co tomu řeknou vaši přátelé, až dozvědí se, že doprovázel jste dceru z rasovny?"

"Maruško," vroucně řekl Karban, "proč jste tak trpká ve svých slovech? Či záleželo mi kdys na smýšlení mých soudruhů? Co konám, konám ze své vůle. Proto buďte ujištěna, že dovolíte-li mi, abych s vámi šel, neuškodím sobě za mák. Maruško," řekl skoro prosebně, "dovolíte?"

"Těší-li vás, pane Karbane, návštěva pohodnice, proč ne?" a hlavinkou pohodila.

"Návštěva pohodnice? Co bych tam měl fídit? "Nikoliv, mne těší, dovolíte-li mi, Maruško, abych vás provodil k pohodnici. Potom odejdu."

"Do Louňovic, vid'te?"

"Nikoliv, domů."

"Nuže pojď me," zavznělo z malinových úst Maruše.

Dali se na pochod. Chvilku panovalo ticho. Konečně přerušil je Karban.

"Panno Maruše," děva k němu vzhlédla plným zrakem, "já --"

"Nuže?" a Maruše stavila kroky své. Karban nemluvil. Cośi zvláštního, nikdy nepocítěného ovládalo mysl jeho, tísnilo jej. Šel mlčky se sklopenou hlavou podle té, kterou se zápalen mladé své nezkažené duše miloval. Ano, miloval to děvče! Čím déle přemýšlel o lásce své ovšem tajné dosud, a přirovnával, vždy dopadlo přirovnání ve prospěch Maruše. Nic naplat. Třeba byla pohodníkovou dcerou, přece jej to táhlo k ní a jak mocně!

Nebyl bez předsudkův, ale mocí hleděl se jich sprostiti. Mnohdy napadlo mu, že Maruše není a býti nemůže dcerou Bartošovou. Vždyť ani jediný tah v ušlechtilém jejím obličej nesvědčil, že by neměl pravdy. A přec, co mohl oproti skutečnosti říci?

Takovými as myšlenkami naplněno bylo nitro jeho, když Maruše svým "nuže" vyzvala jej k mluvení.

Odhodlal se, všecky pochyby zaplašiv a řekl: "Nuže, Maruše," za řeči té chopil se její rukou, "já vás miluji, nevýslovně miluji a vy --" zarazil se.

Maruše náhle poblekla; jako by mráz na útlé kvítko šlehl, tak účinkovala slova Karbanova na ni. Než brzy se vzpamatovala a svěží barva poupěte vrátila se na líčko její. Mlčela. Co měla také říci? Vždyť sotva se pomodlila ku Bohorodičce, již obraz Karbanův vytiskl z mysli její každý jiný. Co má na vyzvání toto říci? Proto mlčela.

"Maruško," dodával si myslí Karban, a při tom vybavil levou ruku svou a obtočil ji o štíhlé tělo Maruščino, pravou ji za obě ruce drže: "Maruško, můžeš-li, či cítíš-li pro mne totéž co já pro tebe, potom, jak doufám, nebudeš se mnou si pohrávati, ale povíš mi, zda-li mohu doufati ve štěstí své, aneb mám věriti, že prvé moje výhonky lásky spálil ostrý mráz?"

"Nikoliv, Karle, i já dávno již tebe miluji! to ví jen sám Bůh."

Karban byl v nebi. Oběma pažema ji

uchopiv, objal a první polibek vtisknul na její malinové rty.

Ruku v ruce, sladká slova lásky navzájem si šeptajíce, ubírali se pěšinkou mezi poli ku pohodnici. Mnoho, ba mnoho padlo v týž den hubiček; však nic sladšího nad ně nebylo! —

Než i Bartoš ubíral se touž cestou. Ovšem později a trochu rozštemován. Tam u Adama dávali mu pořádku jen zavdanou a on byl přece už jen starý člověk. Proto mu dnes nějak nohy nesloužily. Brzy překážela mu pravá, brzy levá; někdy si na pravou šlápl a potom ovšem udělal pochop. Že to bez hromování, našemu venkovskému lidu tak vlastního, se neobešlo, rozumí se samo sebou. Už ze zdálí bylo mu nějak nápadno, že ku pohodnici jdou čtyři — ne, ne, dva lidi. Ale kdo by to byl, nemohl živou mocí rozeznati. Brzy viděl dvě ženské, brzy dva mužské.

“To je čerchmanská věc,” bručel, “přece jsem tak mnoho nepil a skoro nevidím a — darmo mluvit.”

“Hlouposti,” bručel, já přece se tak hned nikoho nezaleknu, ale ten Moudrý — hm, je to chlap “špata”. Víme? on mi řekne, že ta naše holka není naše?!”

Bartoš se zastavil a skrze zuby si odplívl, že to vypadalo, jako by střiknul.

“Hm. Má pravdu, má; ale kdo to ví? Nikdo. To je to! Naše! Tot’ se ví, že není naše, ale teď je naše!” vykřikl hlasitě. Zastavil se, porozhlédl se kolem očima kalnýma a nepozorovav nikoho v celém okolí, ubíral se dále zase sám s sebou hovořiv.

“To se ví, že není naše; také se nejmenuje Mařenka, vlastně Maruše, jak ji ti mladíci říkají, ale — eh darmo mluvit. Co já vím, neví žádný — ani moje stará! Ba ne, neví, a také jí to neřeknu. Dal jsem Maruše dnes na pout’ medlajonek, eh ne, jinak tomu říkají — hm, hm — medalónek — také ne — vem to čert, at’ tomu říkají jak chtějí. Bodejt’ ne! Našel jsem to ve skřínce. Hezky to vypadá, jako dukátek, ale větší. Mám děvče rád, tak rád, že bych pro ni do vody skočil, modré s nebe jí snesl. Dal jsem jí proto ten obrázek dnes darem. Jevila radost velkou a ruku mi políbila. Hahaha!” Zasmál se.

“Ano, ruku mi políbila, mně! pohodnému.” Bartoš se smál potíchu, mezi zuby. —

“A voni mi tam u Adama říkají, komu ji dám? Komu? Což pak já vím, či je ona dcera? Bodejt’ bych věděl. Ovšem, balíček listin, či co v tom je, mám doma uschováno a je tam napsáno: Pro naši H. V. v L. Co pak já tomu rozumím? Bodejt’! Měl bych to otevřít! Ne, ne, to ne! Neotevřu! Snad přijde, víme, čas a ono se to samo otevře. A punktum a dost, ona je naší dcerou! Je to švanda! Ani já, ani moje stará nejsme jí ani dost málo podobni, eh — ona nám není podobna, rozumíš mluvko?”

Bartoš dokobrtal se pohodnice. Sotva ocitnul se na dvorku, už sypala se naň slova z výmluvných úst Bartošky.

“Prosím tě, tys dnes přebíral a to tak brzy po ránu. Ty, ty jeden tuláku!”

Bartoš pozvedl svůj kalný zrak ku ženě, svlékl hlavu a řekl:

“Je už Helenka doma?”

“Jaká Helenka, co za Helenku?”

Bartoška podepřela si boky.

Bartoš zůstal zkoprnělý. Tápal se po dceři Maruši a z úst vyklouzlo mu slovo Helenka. Neodpověděl, ale bral se krokem dosti pevným do vnitř. Co by také mohl říci? Jaktěživ znal svou ženu, že má hubu jako ten nejlepší advokát. “Tady zůstaneš, a pěkně se vyzpovídáš, rozumíš?”

Bartoš stavil kroky a nějak podezřele svou žínku prohlížel, aspoň tak tomu ona rozuměla. Zdálo se mu, že buď má dvě ženy, anebo s ním čert provádí komedie. Proto ale zaslechna její přísný rozsudek “tady zůstaneš”, skutečně stanul a jako svíčka se narovnal — to myslel on chud’as — ale žena jej střizlivými zraky pozorující a jsouc v mysli naň dopálena, ihned mu vysvětlila jeho postavení.

“Prosím tě, nedělej se směšným, narovnáš se mi tu jako slepá kobyla, hahaha!” rozesmála se pojednou.

Bartoši se jen oči více rozepjaly, jinak bylo postavení jeho nezměněno, podobal se zlomenému tulipánu. Potom cosi zabručev, čemu ani on, ani jeho přísná a lepší snad polovice neporozuměla, šoural se do přístěnku. Dostav se tam, ihned za sebou dvěře zastrčil na závorku, a jal se svlékati. Šlo to mizerně. Chtěje kabát rázem svlék-

nouti, rozehnal se rukama, aby rukávy se-
trásl, a neštěstí bylo hotovo. Tělo jeho,
beztoho mající těžiště jinde než obyčejně,
tak hodně v předu, učinilo pochop a on ležel
vedle postele a za živý svět ne vstát a ne!
Ani ruce z rukávů nemohl dostati, aby
aspoň ty hřísné ruce mohl sepnouti ku krát-
ké modlitbě. Snad ústa jeho povinnost tu
vykonávala, neboť ještě několik minut něco
mumlal, ale potom stichnul, ruce klesly mu,
každá na jednu stranu a on tu s napolo
svléknutým kabátem ležel jako střelou za-
chvácný netopýr. Brzy pravidelný chrapot
byl znamením že usnul.

Venku zatím láteřila Bartoška, dále svou
vedouc, že musí zrovna on o takovém slav-
ném dnu, jako je pout' v Louňovicích, přijít
domu jako to boží hovádě! —

IV.

Prázdniny roku 1865 blížily se svému
konci. Však mnohé se za ten čas změnilo
od pouti louňovické. Maruše, vlastně He-
lenka, ač neměla až dosud nejmenší tušení,
že by snad nebyla dcerou Bartošovou, přece
někdy trápena byla myšlenkami, které ji
sužovaly. Pravda, ona milovala oba man-
žely, nikdy však nemohla se k nim přituliti
tou teplou, zahrávající láskou dětenskou,
nemohla nikdy tu důvěru míti ani k Bar-
tošce, ani k Bartošovi, jaká bývá u dítek
obyčejem. A proč tomu tak jest, to právě
byly ony myšlenky, jež si nedovedla nikdy
vylčiti.

Proto ani o vyznání lásky Karbanem jí o
pouti louňovické učiněném se nezmínila, vše
tajíc ve svém vznětlivém srděčku.

A tak pěstovala Maruše svůj román
lásky v nitru svém, aniž by rodiče její něco
poznali. Práce ji netížila. Ani Bartoška
ani Bartoš — v tom byli svorní — nežádali
od ní prací hrubých, prací polních. Do šití
ovšem více nechodila, hylat' ve všem dů-
kladně vyučena a sama přijímala práci z
města i z okolí, slušný peníz tím vyděláva-
jíc. Dopoledne pomohla mamince a odpo-
ledne pracovala na šití. Nebyla-li žádná
práce objednána, vycházela často do lesa
nad pohodnicí a tam pletla anebo četla po
libosti. Obyčejně Maruše obého využitko-
vala a usadit se na temně Blaníka, oddala
se svým myšlenkám.

Také dnes, bylo to na sv. Václava, zašla
si na Blaník a usednouc na kámen, který
vypadal jako práh k nějakému paláci, za-
myslila se. Odtud tedy má vzejít nám spá-
sa! Zrak její utkvěl na skalisku, jež vy-
padalo s jejího místa jako dvěře vedoucí do
hradu.

"Kdy to asi bude?" zavzdychla hlasitě.

"Nikdy," zaznělo tlumeně v její blízkosti.

Maruše se ohlídlá, ale nepolekala. Nevi-
děla nikoho a nic neprozrazovalo, že by tu
byl kdosi anebo cosi, jemuž by mohla to
určité "nikdy" připisovati.

"Nikdy?" opáčila sama s důrazem, "lež,
hrozná lež je to!"

"Ne," zaznělo jasně a zřetelně jí nad hla-
vou, zrovna nad vchodem do tajemného
hradu. Maruše povstala. Jiskrným zrakem
pohlížela v stranu, odkud slyšela hlas. Brzy
zpozorovala mužskou postavu, jak se skály
na skálu skákajíc, k ní se blíží.

"Má úcta, slečno, či vilo!"

"Ani jedno, ani druhé."

"Nerozumím vám," řekl neznámý.

Maruše se usmála. "Slečnou nejsem
proto, že jsem dcerou zdejšího pohodného
Bartoše, a proto nemohu býti ani vilou!"

Cizinec se zarazil. "Vy jste Bartošova?"

Maruše pokývla pouze hlavou. "Než ne-
jedná se teď o to, či jsem, ale mluvil-li jste
vy, odpovídá mně rozkazujícím "nikdy?"

"Ano," řekl cizinec s určitostí.

Maruše se zamlčela a zkoumavým hledem
utkvěla na mluvčím.

Před ní stál muž v úhledném myslivec-
kém kroji. Byl dosud mlád. Nepatrné
chmýří na horním retu bylo jí důkazem, že
neznámý bude as mladíkem nanejvýše dva-
cetiletým. Jinak byl dojem, který na ni
učinil, dobrý. Usmála se. "Jsem bláhová,"
děla s roztomilou prostosrdečností, "že do-
mýšlím se něčeho, což snad ani pravdou
není?! Vždyť je to pouhá pověst, že v
Blaníku dřímají rytíři, kteří národu našemu
ku pomoci přispěchají, až bude nejhůře!"

"Nikoliv, spanilá děvo," s úklonou švi-
háckou děl cizinec; "ani bláhová nejste, že
v to věříte, ani to není pouhá pověst bez
rozmyslu mezi lid vržená. Kořeny pověsti
té nejsou však v této skále zapuštěny, ty
musíte hledat' v lidu — v národu!"

"Jak tomu mám rozuměti," dotazovala se Maruše.

"Přirozeně," odtušil neznámý myslivec s výrazným hledem. "ano, přirozeně. Což myslíte, že nikdy ještě se Blaník neotevřel, aby národ náš vyburcoval ze mdloby uměle připravené?"

Pomlčel. Maruši hupkem po těle až mráz přeběhnul a na sněhobílých pažích naskočila jí husí kůže.

"Či domníváte se, spanilá děvo, že národ náš bude kdysi ve větším nebezpečí než dosud býval?"

Zase se zamlčel, jako by sbíral myšlenky.

"Znáte dějepis naší krásné země, naší perly rakouské říše, naší krásné Čechie?" a plamenné zraky své takofka vbodával v užaslou i ohromenou Maruši.

"Znám," řekla prostě Maruše, "a mnohé oddily jeho i nazpaměť!"

Cizinec zajásal. Obličej jeho vyjasnil se jako čistý blankyt oblohy.

"Nuže, tím ulehčuje se i úloha má, podati vám vysvětlení pochopitelného. Je vám znám rok neblahý, rok nešťastný, rok všeobecného pohřbení našeho národa?"

"Ano," hlasem třesoucím řekla děva, "jest to rok 1620!"

"Tak jest. Národ byl vyhuben, zničen a kdyby byl tehda formán chtěl na vůz naložit samé jen věrné upřímné Čechy — nebylo by jich bývalo! Zrádců, bídačů a lidí prodajných byl by naložil, ani by koně neutáhli — ale Čechů?"

Obličej jeho zatesknul a on na chvíli se odmlčel.

"Než v Blaníku — národě dřímali tichý sen rytíři — praví synové české matky a ti probudivše se, rozešli se po umučeném národu, po zdupané a zbědované zemi. Učili, psali, pcvzbuzovali, utěšovali — i pověst vymyslili! tu ji máte tu blanickou vaši pověst — a neuplynulo mnoho desítiletí a národ náš tu byl zas. Okleštěný sice, ale v plné mužské síle i schopn, podniknouti boj za své bytí či nebytí. Vidíte, to byli blanští rytíři poprvé venku.

Přišel rok 1848. Kdo jej přivedl? Několik nad jiné prudších rytířů blanických, ale nebyl nadarmo.

Zase mrákota obestřela naše krásné království, zase jásali vítězi volající: Jediný jen

hřeb do rakve národa a — navždy bude pohřben, navždy poroben, vyhuben. Nebude nikdy mluvit se o českém národu, nikdy!"

Maruše se až do duše otrásla.

"A ejhle! aby hřeb ten poslední, snad nejmenší, ale nejosudnější, nebyl zaražen, o to se zase postarali rytíři blaničtí!"

Umlkl. Ale i Maruše mlčela. Po chvíli se vzchopila a přistoupivši k neznámému mladíku, podala mu ruku a řekla vroucně: "Děkuji vám, neznámý příteli, teď jsem pověst o Blaníku pochopila důkladně. Znam také už mnohé z oněch rytířů, z oněch bohatýrů, třeba jsem jich nikdy neviděla. A teď věřím, že nikdy náš národ nebude ani poroben, ani vyhlazen — máť on své rytíře blanické!"

"Nikdy," zvolal i cizinec. "Tentokráte provolávám své nikdy s takovou radostí, s takovou silou, že chtěl bych je hlásati po celém světě, aby zašla chuť nepřítelům našeho národa i jenom na možnost tu pomyslit! — Bud'te s Bohem, Maruše, s Bohem! Bůh dopřál mi najítí opětně čistou, českou duši."

"S Bohem," řekla Maruše.

Neznámý odešel. —

Maruše posadila se opět na balvan a duch její zaletěl do dálných, dálných dob! — A v tom přemýšlení bylo jí tak trudno, že oszlela.

Uplynulo sotva čtvrt hodiny.

"Co tak zamyšlena, Maruše má?"

"Karle, můj Karle!" vzkřikla a skokem byla u mluvčího. Karban ji objal a zulbal stopy slziček.

"Drahá má duše, tys plakala?"

Maruše živě přisvědčila: "Ano, plakala jsem, miláčku duše mé."

Karban se zasmušil.

"A kdo byl vinen těmi slzami?" ptal se jaksi nakvašen.

"Ani nevím kdo," řekla Maruše melancholicky.

Maruše, dosud jsouc rozrušena rozmluvou s neznámým myslivcem, ani nepozorovala mrak na čele miláčkově. Proto s myslí naivní jala se vypravovati o svém tu setkání. Než čím déle mluvila, tím více ubývalo zasmušlosti Karbanovy, až po dokončeném vypravování své milenky s obličejem úplně vyjasněným řekl: "Maruše, teď rozumím

tvému pláči. S ním kdo mluví, každý bývá rozrušen, každý — i já!”

“Ty ho znáš?” zvolala živě Maruše.

“A ty ani nevíš, s kým jsi se bavila?”

“Nevím, ba nevím! Ani mi nenapadlo se ho ptát, kdo je!”

“Věřím ti, má duše drahá. Posad' me se,” řekl Karban, “povím ti, kdo to je.” Usedli.

“Tvůj neznámý myslivec není nikdo jiný než páně děkanův synovec. Muž to vzdělaný, národovec horlivý, tak že mu to v životě více škodí než prospívá.”

“Jak to?” udiveně tázala se Maruše.

“Inu, doufám, že pochopíš, řeknu-li ti, že on je člověk charakterní, neústupný a — že má jazyk jako meč, pravý to rytíř blanický.”

“Výborně,” tleskla Maruše rukama, “takový a ne jiným jsem si ho představovala po jeho odchodu. Budiž mu čest.”

Karban se usmál a pokračoval: “Než právě tato jeho otevřená povaha jest příčinou, že jsou přátelé jeho s ním nespokojeni, zvláště náš pan děkan, ač on se při své povaze úplně šťastným cítí. Jet', jak jsi viděla, myslivcem a vstoupil-li někde k vrchnosti do služby, obyčejně jej za krátkou dobu pošlou otcí a tím i panu děkanovi na krk.”

“A jeho bodrost a vzdělanost jest tím vinna?” dotazovala se Maruše.

“Částečně. Snad kdyby byl více lhostejným Čechem, dařilo by se mu nad očekávání znamenitě. Máť on mocné přátele i vážené. Vždyť otcem jeho jest louňovický lesmistr Hůlka!”

Maruše se podivila té zvěsti, než proto nebylo jí dosud jasné, proč nemůže ve službě nikde vydržeti a proč bývá poslán domů. Dle jejího náhledu nemělo mu vykládáno býti ve zlé, že byl upřímným, ryzím Čechem, tot' přece povinností každého, a mají se tací lidé spíše podporovati, než ze služeb vyháněti.

Karban se usmál i řekl laškovně: “Kdyby pod takovými vrchnostmi bylo mu sloužiti, jako jsi ty, pak by ovšem býval mezi prvními služebníky. Než jemu osudem souzeno bylo dosud sloužiti u vrchností takových, které sice Čecha ve službě své trpí ale jen tehdy, když v otázce národnosti jest téhož náhledu, jako jeho představený.”

“A proč nevstoupí do služby ku českému šlechtici?” ptala se s naivností Maruše.

“Jest jich velmi málo,” trdně řekl Karban. “Na tuto třídu lidí také Hůlka nemyslí, když mluvil o rytířích blanických.”

“Koho tedy měl na mysli?” ptala se Maruše.

“Hned je poznáš, když ti některé z nich budu jmenovati. Znáš Havlíčka Borovského?” Maruše zavrtěla smutně hlavinkou. “Znáš Hálka?”

Maruše se usmála radostně. “Jak bych neznala? Vždyť umím mnohé jeho básně nazpaměť.”

“Znáš Kolára?”

“Ach ne, ale chtěla bych jej poznati.”

“Nuže, paprsku mé duše, zítra přijdu a přinesu ti duševní zbraň Kolárovu.”

“A to jsou ti blaničtí rytíři, které Hůlka myslil?” dychtivě tázala se Maruše.

“Ty, a nikoho jiného Hůlka na mysli neměl, o rytířích blanických s tebou hovoře.”

Maruše zahleděla se zrakem důvěřivého dítěte do očí Karbanových a sladce zašveholila: “Vid', že i ty jednou staneš se rytířem blanickým ve smyslu pana Hůlky.” Karban vtisknul vřelý polibek Maruši a pozvedna pravici řekl slavnostně: “Přisahám!”

“Uvidíme,” zase ozvěna se zmýlíc určitě a jasně odpovídala.

Oba vyskočili a ohlíželi se vůkol sebe. “Co to bylo?” dotazovala se jaksi úzkostně Maruše?

“I nic duše má, to nám neodpovídala ozvěna, ale — sám Hůlka.”

A obrátiv se ve stranu, odkud hlas přicházeti se zdál s plným důrazem zvolal: “Ano, uvidíme!”

Maruše s napnutostí očekávala, že i teď ozve se odpověď, než les byl tich, jen šumot zvláštní, hájům vlastní, prochvíval kol nich. Snad právě dozpěvoval milostnou píseň.

Z pohodnice zahlaholilo volání “Mařenko, Mařenko!”

Ještě jednou se objali, políbili a již Maruše ubíhala směrem ku pohodnici, kdežto Karban ubíral se volným krokem k Louňovicům.

V.

O svatém Josefu roku 1866 bylo ve Vlašimi nad obyčej živo.

Thlupy mladíků, tu větší, tu menší pořádku do Vlašimě proudily.

Někteří ubírali se tiše, s hlavou k zemi sehnatou, jiní zase — pravá to protiva prvních — vesele a za zvuků jaré hudby. Cílem všech byla pošta, která stála na tak zvané "Malé straně". Tu kupily se houfy mladíků, kteréž otcové s ustaranou tváří obstupovali, tu mírnice bujnou veselostí, tu myslí dodávajice na myslí sklíčeným.

V jednom takovém zástupu shledáváme se s naším už známým — s Karbanem. I otec i matka jsou tu s ním. Otec zamyšlen dýmá z krátké dýmčičky, co zatím matka nepostačuje utíratí všetečné slzy do očí se jí deroucí.

"Tak co myslíš, Karbane," řekl vesele Moudrý, "budeme vojáky či nebudeme, já myslím, že budeme! Vždyť jsme rostli jako topol a také se hned každého nelekne!"

Dnes ovšem se ničeho a nikoho nelekal, vždyť si už kuráž koupil. "Budeme-li odvedeni," řekl s úsměvem Karban, "tož budeme konati povinnosti své zrovna tak, jako vykonávali jsme je dosud."

"Výborně," ozval se Hůlka, "a já mám chuť, odvedou-li tě, Karbane, dát se odvésti též!"

Karban mlčky stiskl pravici Hůlkovi a řekl: "Těšme se blahou nadějí..."

"...že budeme odvedeni," zasmál se srdečně Hůlka. "Beztoho se cosi připravuje a já mám tak zrovna chuť někomu pořádně namlátit."

"Připravuje?" voláno se všech stran, "a co? snad ne válka? Bože na nebesích," zapúpely matky a otcové pozavzdychali.

"Ale drazi přátelé," vesele hovořil Hůlka, "což děsí vás to slovo válka. Proč vlastně je voják? Aby vedl válku," sám sobě odpovídal "a bude-li, najde v nás nepřítel za jisté pádné paže jako už za dávná bývalo. My Čechové jsme, budeme a byli jsme od jakživa stateční bojovníci, výteční obhájci a nepřekonatelní protivníci. Znáte Žižku?"

Ticho tichoucí!

"Neznáte, už to vím. Náš tatík Žižka

nikdy a nikde nebyl přemožen od nepřátel naší vlasti a proto i my..."

Ve vratech hostince na poště objevil se vojín a nasadiv polnici k ústům třepetajícími tony vyluzoval jakousi melodii vojenskou. Rekruti utichli. Nerozuměli, ale chápali, že to jakýsi pro ně rozkaz. "Všickni nahoru," zvolal mocným hlasem Hůlka, "volají vás tou polnicí."

Vše hrnulo se do širokého průjezdu a po prostranných schodech nahoru.

Hůlka zašeptal ještě Karbanovi: "Přijdu za tebou, a — co jsem řekl, platí." Stiskli si ruce a Karban dal se proudem unášeti. Brzy ocitli se na nejhořejším stupni schodiště. Tu stál desátník s poručíkem a posušky pánovitými ukazovali, kam mají rekruti vejíti.

Po malé chvíli vešel týž poručík do síně, v níž rekruti byli shromážděni, vlastně natlačeni, a hlásil: Adam, Albrecht, Benda, Borkovec, "vorwärts" a rukou ukázal na sál, kde se odvádělo. To opakovalo se nepřetržitě, jenom že funkci poručíkovu převzal desátník, a že byl hrubší a nectesanější. Jinak šlo vše v kolejkách vyšlapaných.

Hůlka zatím usadil se v šenkovně naproti schodům. Tu usedli i někteří rozumnější otcové, kdežto ti ostatní tlačili se nahoře se svými dětmi.

V šenkovně, z níž vedly dvěře do zvláštního pokoje, bylo hlučno, jako v úle. Podobně v pokoji, kde seděla lepší třída lidí — tak se tomu aspoň říká; pravda-li to, nebudeme tu vykládati ani odůvodňovati — bylo též velice hlučno. Hůlka, ač šenkýřem vyzván, aby neobtěžoval vejíti do pokoje, pokrčiv rameny, usedl mezi ustarané a upracované sedláky. Mnohý z dýmky bafal pořádku, ale kouře neviděti, spíše slzy po tváři vrásčité si zatancovaly ojediněle.

Jiný zase díval se před sebe upřeně a přec nikoho neviděl. A opět jiný tiše popíjel, ač srdce bylo jako v kleštích.

Bylo však tu i takových, kteří nikoho neměli "tam" nahoře, ale nejhorlivěji mluvili, řečnili, oni že nic by si z toho nedělali, bude-li jejich syn odveden či nic. At' kluk zkusí, beztoho doma vyválený chléb nebývá tak chutný jako z cizí peci. Byli to tak zvaní hovorkové, mluvkové, jichž má každé město i městečko nazbyt.

Právě takový hovorka řečnil: "Tatíku, proč pak tak smutný? Což pak jde vašemu klukovi o krk? Hm, bude vojákem! A víte, že můžete být jen rád, aby vám ho odvedli. Tam ho aspoň trochu ohobľujú, a za pár let ho máte doma. Ale to budete naň koukat, rozumíte? To bude jiný chlapík než byl by, zůstav doma u volů. Hahaha," a notně svažil svůj chřtán douškem piva.

"A já povídám," uhodil jiný mluvka rukou na stůl, "že kdo nebyl vojákem, nic neví, nic nezkusil, je zkrátka hlupák!"

Hůlka seděl tu jak na řevavém uhlí. Tenhle druhý mu dodal. Vyskočil, postavil se zpřímá proti mluvčkovu a zahřímal naň: "Vy jste podle svého názoru vojákem asi nebyl, protože jste dosud neotesaný, jinak byste si nedovolil tlouci pěstí na stůl."

"Pravda, výborně," volali sedláci, cítíce, že ten pán je s nimi za jedno.

Než hrdina ztichnul a jen zuřivě, ale přec pod očko pohlížel na Hůlku.

"Slyšel jsem," řečnil Hůlka dále, "že se prý na vojné člověk ohobľuje, osoustruhuje. Nic takového jsem však nepozoroval ani u vás" — ukázal na prvního hovorku — "ani u vás" — na druhého. "Vy oba jste vůbec neohobľovaní, jinak byste nemluvili takové nesmysly a netropili si smích z našich sedláků, kteří majíce tam své syny, a mnohý snad jedinou podporu svých starých let, taďy smutně ba bědně si počínají. Ani já neschvaluji takové nestatečné chování, ale což může kdo, a zvláště z vás vystihnouti — srdce otcovské? Či vy jste otce ani neměli?"

V tom vešel Karban.

"Vojákem?" dotazoval se Hůlka hlasitě.

"Ano," zněla klidná odpověď, ač Hůlka poznal, že se Karbanovi chvěl hlas.

"Nuže," zvolal povýšeným hlasem Hůlka, aby ho bylo po celé šenkovně slyšeti, "ihned půjdu nahoru, abych se dal odvésti, ale ne k vůli tomu, aby mne vojna otesala, toho bohudík nepotřebuji, ale abych šel nepříteli vstříc, bude-li toho potřeba!"

"Nečiň tak příteli drahý, dosti, že já musím na vojnu."

Hůlka však více neodpověděl, nýbrž vyšed ze šenkovny, kráčel vesele po schodech vzhůru k sálu, kde odvodní komise zasedala.

V šenkovně zavládlo na chvíli ticho takřka hrobové. Vždyť nebylo slycháno, že by člověk, pán, sám dával se odvésti!? Takhle oklamáný milovník, anebo synek nepořádný, zadlužený, to ano, ale on Hůlka?

To všem nešlo na rozum. Netrvalo dlouho a dvěře se rozletěly. V nich jako orámován stál Hůlka v ruce drže listek, jímž pravici máchal.

"Vyhráno, bratře, jsme u jednoho pluku. Na zdar."

Hromová ozvěna byla mu odpovědí. Ted' Hůlka pokročil do vnitř a rovnou zamířil ku Karbanovi. Projevy souhlasu i obdivu se stále opakovaly.

"Pánové," řekl Hůlka, "můj čin snad pokládáte za nerozumný, za přenáhlený. Dobře jsem jej uvážil. Neuplynou ani tři měsíce a my budeme se rvát s Prusákem."

Všichni poslouchali ani nedutajíce.

"Opravdu?" dotazoval se šenkýř, "s Prusákem? Vždyť nic není slyšet; ani noviny dosud nic neříkají."

"Pamatujte na mne," řekl suše Hůlka.

"Inu," řekl na to uštěpačně řezník Brant, "chce-li se Prusákům řezu, at' si proš' přijdou! Dostanou ho i s ouroky. Hahaha."

"Také že ano," vzkřikl pekař Balík. "Na nás? Na nás by si troufal? Ani se nechci vyjádřit" a odplivnul.

Mezi touto řečí mluvil Karban živě s Hůlkou.

"Půjdeme," řekl Karban. Zaplatili a zvolajíce "na zdar!" vycházeli ze šenkovny. Hromové "na zdar!" bylo jim odpovědí.

Po odchodu jejich o ničem jiném nehovořeno než o možné válce s Prusákem. Hůlkova slova byla pochodní, vrženou na suché stavení kryté došky. —

Karban s Hůlkou šli zprvu mlčky.

Teprve za Vlašimi se rozhovořili.

"Karle, proč jsi tak smuten?"

"Nejsem, věř, příteli milý, ale cosi mne u srdce bodá!"

"Pochopuji, drahý bratře, láska tě trápí!" Karban mlčel.

"Ty mlčíš? což myslíš, že já, jsa tvým přítelem, chci se ti pro lásku tvou vysmívat?"

"Jsem vojákem," řekl Karban odhodlaně.

"Já též, hochu. Či myslíš, že každá kulka, každá mířená rána šavlí trefí? Jen

mysli neztrácet! Víím, žeš mužné myslí, srdce zlatého, ale — láska tě změkčuje, vid'?" Karban neodpovídal.

"Či myslíš, že bude ti Maruše nevěrou?"

"Ani nevím, jak bych nazval city mne ovládající. Je mi boľně u srdce a přeče zase jakési teplo mým tělem prochvívá, když pomyslím, že mi bude dopřáno s ručnicí v ruce jítí v boj za svou vlast, za našeho krále!"

"Dobře tak, hochu, všecko přejde a jedině hrdinnost ti zbude, až zavolání budeme, abychom se dostavili ku svému pluku. Věř mi, že Maruše bude prvou, která ti ruku upřímně stiskne a vřelým polibkem tě odmění za to, žeš vojínem. Každá děva naše je hrda, má-li milence vojínem. Truchlí trochu, ale — vlast přednější, pčtom láska. Vidiš, já nemám dosud milenky v užším slova smyslu, mou lásku celou, vroucí, neobsáhlou má jediná milenka a tou je — vlast."

Za podobných řečí došli zatím do Kondrace, kdež čekalo oba překvapeníčko, zvláště Karbanovi přemilé. Na návsi setkali se s Maruší Bartošovou. Kde se tu vzala?

Inu, moji draží, vždyť byla dcerou Evinou a ty už dovedou, když chtějí, býti na místě v čas. Však jim o záminku nikdy není zle. Tak bylo i tu.

Bartoška už dávno říkala, že musí dojítí do Kondrace, aby pozeptala se, jak se daří její sestře, provdané Brázdové. Než nikdy se k tomu nemohla dostat. Buď se jí to či ono namanulo a ona cestu odložila; vždyť nebyla už žádná mládice a do Kondrace byla dobrá hodina. Dnes opětně toužila, že nemůže a že by tak ráda šla.

"Maminko," zašveholila líbezně Maruše, "já tam k tetě dojdú sama a vyřídím jí, co budete chtít. Mám mladé nohy, tak co mi to udělá?"

A proto, když dorazili Karban s Hůlkou na náves, uzřeli od Brázdů vycházeti Maruši s košíčkem na ruce.

Pozdravili se srdečně. Hůlka poznáváje na obou, že by měli chut' jeden druhému padnout do náruče, upozornil, že mohou jítí a po cestě, že si pak všecko pěkně povědí. Pochpili ho.

Nedlouho a už vykračovali všickni tři vesele po silnici ku Blaníku.

"Že vojákem jsi," ujala slovo Maruše, "poznala jsem okamžitě na návsi v Kondraci, žeš ale tak smuten, tomu se divím, Karle?"

"Nikoliv, milovaná ty duše má, ne k vůli sobě, spíše pro tebe bylo mi teskno."

"Pro mne?" tázala se Maruše.

"Vidiš, já musím na vojnu, a tebe tu zanechám, nemaje nejmenší aneb aspoň velmi malé naděje, že se s tebou zase shledám."

"Ale, ale," durdil se Hůlka. "Co teď jsi řekl, vypadá jako bys pochyboval o věrnosti Marušky?!" Maruše vyčítavě na Karbana pohlédla.

"Slyš," řekla po chvíli. "Nikdy a za žádných okolností n ebudu náležeti jinému krom tebe," a ručku jako by zvedala ku přísaze. Než Karban uchopil ji za ni a pokrýl polibky. "Věřím ti, věřím a už mi odpust'."

Slzičky majíc v očích, jimiž na Karbana hledělo dvě jiskrných pomněnkových zraků, přitulila se k němu a nechala se od něho náruživě celovati.

"Takové je to srdce lidské," prohodil Hůlka, "vznětlivé, plné víry a lásky, aby obratem ruky stalo se semeníštěm nedůvěry a těch nejhorších neřestí."

"Mlč, jenž už mlč, ty věčný kazateli. však už nic neříkám, jsem šťasten, a i já souhlasím, že každá rána netrefí a trefí-li, nemusí býti smrtelnou."

"Abys však měl i talisman, který by tě chránil ve vřavě válečné, tu přijmi jej z ruky mé," a podávala Karbanovi drahocenný křížek zvláštní umělecké práce.

Karbanovi zvlhly oči. Přijal jej a dlouhým pohledem utkvěl na Maruši. "Jako záruku," řekl, a s úctou si jej ihned zavěšoval na krk, při čemž mu Maruše pomáhala.

"Ted' se mi líbíte, děti," vesele děl Hůlka. "Jsem tak vesel a šťasten, jako bych já byl Karbanem a ne ty. Vidiš, mně nikdo nedá talisman, vždyť milenky nemám a ta, která by mi jej něžnýma rukama na hrdlo zavěsila a celého mne zulíbala, ta odpočívá tam v Louňovicích pod zeleným drnem," a pravou rukou rozmáčknuł dvě slzy z očí mu vyskočivší.

"Což i vy jste snad vojákem," podivila

se Maruše, "že i vám by bylo třeba talismanu?"

"Ano," řekl Hůlka zase tím veselým tonem a postaviv se před Maruši, salutoval a "hlásím poslušně, panno Maruše, že jsem ode dne dnešního c. k vojínem 28. pluku." Maruše udiveně pohlížela na Hůlku a zase na Karbana.

"Hled' má milá, to udělal pro mne! Dal se dnes dobrovolně odvésti, abych prý tam nebyl sám a nestýskalo se mi." Poslední slova mluvil zájímavě, slzy moci draly se mu do očí.

Maruše podala ruku Hůlkovi řkouc: "Vy jste vtělená šlechtnost. Ráda bych i vás něčím podarovala, než bohužel nemám více ničeho."

Hůlka se usmíval.

"Nuže, dejte mi políbení," vyhrkl.

Maruše, nic se nerczmýšleje nastavila ústa a — "nuže," pravila vesele, když se Hůlka k tomu ihned neměl.

Ten byl překvapen. Vyzvání učinil jen tak do větru, způsobem sobě vlastním a teď nabízeny mu ty malinové rty ku políbení. A když ještě váhal, chopila se Maruše jeho krku a přikloníc pýřícího se vojáka- -nováčka k sobě, vtiskla mu dva vřelé polibky na ústa. "To můj talisman vám, příteli náš, a dej Bůh, aby zahnyly smrt, která by vás chtěla svými studenými polibky uspati na věky." Hůlkovi zalily se oči slzami blahosti.

"Díky, díky," volal zájímavě, "ano, to budiž mým talismanem ve vřavě válečné a doufám pevně, že neopováží se ta zubatá vtisknouti polibek tam, kam vaše zarůžovělé rty vtiskly polibky přátelské; děkuji ještě jednou."

Došli Červeného dvora. Tu bylo se jim rozejítí. Maruše dala se pěšinou mezi poli k pohodnici a Karban s Hůlkou ubírali se do Louňovic.

VI.

Válka byla v plném proudu. Ani jsme se nenadáli a Prusáků hemžilo se i na Vlašimsku, na Louňovicu jako much. Bylo ovšem už prohráno, také mír byl již uzavřen. Tlupy Prusáků táhly tudy domů, vyjídající dědiny po způsobě egyptských kobylek. I do Louňovic přišla veliká tlupa Prusákův.

Lidé byli ustrašeni. Nedivno, vždyť je hrozná zvěst předcházela. Proto schovávali se lidé do domů a jen z vykýřů na ně hleděli.

Do Louňovic přišli od Vlašimě. Na náměstí zarazili. Po nějaké době oddělovaly se malé tlupy od hlavní a mířily do domů. Brzy bylo náměstí prázdno. V zámku ubytovali se důstojníci. Plukovník, major a jeden setník. Nadporučík a dva poručíci zamířili na děkanství. Také ve škole měli čtyři důstojníky. Nejvíce vojáků bylo ve dvoře a v pivováře. Příchod jejich byl ohlášen na jedenáctou hodinu a v tu dobu měl býti také v každém stavení, kde byli Prusáci, a ti byli rozlezlí po celých Louňovicích, připraven řádný oběd. A také byl.

Sotva se odstrojili, už nosily hospodyňky na stůl kouřící se polévky.

Prusáci pustili se s chutí do předložených krmí. Jednotvárný klepot lžic a vidliček byl jedinou jejich mluvou. Poobědvavše, rozumí se, že řádně, vyšli z domů.

Měl-li hospodář při domě zahradu, vyšli si tam a svléknuvše se z těsných kabátů, položili se tu jako doma, aby vytrávili. A bylo jim toho také zapotřebí. Po obědě záležejícím z polévky, které snědl každý nejméně dva talíře, z velkého kusu hovězího masa, ohromné mísy knedlíků, poroučeli si ještě vejce na tvrdo a těch některý i deset pozřel. Potom pili černou kávu. Nechtěli, aby jim nalévána byla do kávových skleniček — do hrnků prý lepší. Měli tu býti přes noc a druhého dne rázem desáté hodiny měli odtud vyraziti směrem ke Kamberku.

Plukovník v zámku bytující byl rodem Polák, zvaný Lescinský. Po poledni vydali se důstojníci provázeni správcem, děkanem a učitelem na Blaník, aby prý shlédli ten tajuplný vrch, ze kterého má přijíti Čechům pomoc, smáli se. "Ted' by jí moc potřebovali," zasmál se major Kozłowski. Děkana, cprávce a učitele vzali s sebou jen pro svou jistotu. Mělit' ve svých mapách Blaník tak popsany a každou stezičku na něm tak určitě vyznačenou, že by nikterak nebyli zabloudili, než opatrnost je matkou moudrosti. —

V celých Louňovicích, ba i na samotách poblíže městečka byli Prusáci, jediný Bar-

toš byl jimi ušetřen. Tam nezavítala ani noha prušácká. Maruška si oddechla. Po obědě, vykonajíc obvyklé práce, odkradla se na své oblíbené místo na Blaník.

Tu usadíc se, zamyslíla se hluboce.

"Nepřítel tu," mluvila na hlas a "vy tu stojíte nehybně, vy skály blanické! Oh, co dala bych za to, abych mohla vás, čeští bohatýři, probudit k životu, abyste zahnali ty cizí žoldáky! Však ne, nemůže býti, abychom těmito modro-kabátníky byli zničení, nikdy!" Maruše se vztyčila v celé své imponantní postavě.

"Aj hle," zaznělo nad ní v nářečí prušáckém, "rytířů jsme dosud žádných neviděli, ale, pánové, vílu blanickou jsem odkryl. Pohleďte dolů."

Maruše ihned uviděla na výstupku skalním nad sebou pět důstojníků; za nimi poznávala důstojného pana děkana louňovického.

"Na mou duši," zaříkal se důstojníček dosud bezvousý, "něco tak ladného, tak ztepilého jsem dosud neviděl, na mou důstojnickou čest," a rozhlížel se po soudruzích svých. Ku svému úžasu zpozceroval, že plukovník s vytřeštěnými zraky pohlíží na děvč. Usmál se, znalť jeho libůstky i choutky. Plukovník se vzpamatoval. "Kdo je tato dáma?" tázal se prudce děkana. Ten se usmál.

"Pohodníkova, známá pode jménem sličná Maruše."

"Lež, žádná pohodníkova, lež, lež," křičel teď skoro plukovník, a očima dotazoval se i druhých dvou průvodčích.

"Ano, pan děkan mluvil pravdu," přisvědčoval správce.

Plukovník znovu se na Maruši zahleděl. "Není možná," vyhrkl náhle, "nikdy". A nerozmýšleje se, ubíhal po skalině dolů — k Maruši.

Ta viděla, slyšela, ale nerozuměla, co odehrává se tam nahoře. Když zahlédla jednoho z důstojníků seskakovat se skaliny na skalinu a tak se k ní blížit, pojala ji ouzkost.

Pudem více hnána než strachem, dala se na útěk a než plukovník došel místa, na němž Maruše stála, nebylo jí tu už. I ostatní scházeli za plukovníkem, ale pomalu a opatrně.

"Zmizela," řekl zoufale plukovník. "A já ji musím najít, musím."

Poslední slova zaslechl pan děkan i řekl s dobráckým úsměvem: "To nebude tak nesešné nalézt Maruši, třeba nám sejít ještě níže, a budeme v pohodnici. Nenahližím však, proč bychom měli rušit mír obyvatelů, pane plukovníku, či máte snad zvláštní úmysl s tím děvčetem?"

Plukovník neodpovídal, zamyslíl se. "Tak a nejinak vypadá má sestra Helena," šeptal pro sebe, "ano, celá Helena a já vím, že na tuto stranu se obrátila se svým mužem. Ano, ano, to bude asi její dcera. Ale pohodníkova? Ne, ne, tu vězí cosi tajemného. A já to musím vyzkoumat. Což nedal jsem otcí slovo, což nevyžádal jsem si na velitelství, abych směl s plukem na Louňovice?"

Ostatní důstojníci s podivením hleděli na svého představeného. Ten probrav se ze zadumání, brzy poznal, že zavedl příčinu svým chováním k rozličným lichým domyslům, a proto když správce dovolil si opakovati, že možno Maruši vyhledati v domku pohodného, prudce zavrtěl hlavou a řekl "ne".

"Domů," zvolal pak úsečně.

Celá společnost dala se na pochod k Louňovicům mlčky. Každý byl zabrán do myšlenek. Důstojníci dnes svého představeného nechápali. Výlet na Blaník, za hlučného hovoru a vtipů započatý, skončil smutně. Nikdo neodvážil se rušit ledovou zamlklost plukovníkovu. —

Nad Blaníkem snesl se tichý, příjemný večer letní. Vše dýchalo svěžestí. I ten měsíc, špoulící ústa na Prušáky s děvami na náměstí laškujícími, byl dnes nějak zvědavý. Všude nastrkoval své světlé paprsky, zaháněje stíny. Proto také spokojeně se usmál, když uviděl v plášť zahaleného muže, důstojníka, ubírajícího se po silnici za Louňovice. —

Maruše neustále myslila na důstojníka, který odpoledne ji pronásledoval. Co jen jí ten pruský důstojník chtěl? Zlého zajisté nic! Vždyť byl, jak jí se zdálo, zrovna uděšen pohledem na ni. Co to má znamenati? tázala se v duchu sama sebe. Či snad bude v tom ten obrázek v jejím medajlonku? Znovu sejmula jej s krku, otevřela a

se zářícím okem se zahleděla na maličký obrázek, jemuž byla sama tak podobná, že jej mohla všude za svou podobiznu vydávat. Krev jí počala stoupati ku hlavě. Bože, kdo mi poví, kdo to je. Ale už vím, to musí mi říci tatínek, vždyť on mi medajloněk dal.

"Zeptám se ho," řekla si a chtěla medajloněk zavřítí právě, když otevřely se dvěře přístěnku a jimi vcházel týž důstojník, kterého spatřila odpoledne na Blaníku, a za ním šla její matka.

"Tady prosím, je naše Mařenka. Heleď, dítě, tu ten pán by rád s tebou mluvil."

Maruše pozdvihla oči k němu. Zarazila se. Co si bylo v nich společného s obrázkem, ježž dosud držela v rukou.

Důstojník, byl to sám plukovník Lescinský, přikročil rychle ku zaražené Maruši, sáhl po medajlonku a hltavými zraky pohlcovav obraz v něm umístěný. Potom zadíval se na užaslou Maruši. Obličej se mu vyjasňoval. Ještě jednou jal se medajloněk prohlížeti. Rukou na něm tu a tam tápal. Konečně zajásal. Zadní ploška se otevřela a tu četl drobným písmem napsáno: Helena Lescinská, kněžna z Vysočova. Pojednou rozpráhl náruč, chopil užaslou Marii a hlasem měkkým zvolal: "Konečně jsme se tě dopídili, drahé robě, drahá dcero naše!"

Maruše byla blízka omdlení. Co se to s ní dělo? Před ní stál Prušák, a ona — ni hněvu proti němu necítila, naopak tělem jí probíhalo divné, milé teplo. Když tatíček jí někdy objal, bylo jí tak studeno, lhostejno. Ani matka nedovedla takovou vřelost do krve jí vehnati. A najednou tu ten cizí pán tak ji rozplamenil, že tomu ani jméno dáti neuměla.

Neméně udivena byla i Bartoška. Ta však jsouc od přírody osobou prostou, neznající žádnou přetvářku, zvolala zapomenouc se: "Božinku, tedý by to byla jejich dcera, milostivý pane?"

"A není vaše?" trhl sebou plukovník.

"I Bůh uchovej, ne."

Plukovníkovy oči zazářily, kdežto Maruše trochu pobledla.

"A či je," řekl plukovník, "přece něčí musí býti!"

"Inu ovšem, pane officír, něčí je, jenom že já nevím, totiž my nevíme, či je."

"Povězte mi to, matko, všechno, prosím vás." Česky mluvil dosti dobře.

Bartoška jala se nyní vypravovati, co se přihodilo před sedmnácti lety u nich. Jak přivezli k nim paní s děckem, jak brzy zemřela a oni že děcko — byla to holčička, "tys to byla Mařenko," povídala Bartoška s pláčem — vzali si za vlastní. A protože jí před tím umřela dceruška, již dali říkati Marjánka, pokřtili i dítě té cizinky na jméno to. Lid zdejší, zvláště mladíci, dali jí pak jméno Maruše a to jí zůstalo.

Maruše sepjala ruce.

"A žádné písemnosti, nic podobného nebylo u cizinky té nalezeno?" naléhal Lescinský.

"Nic," řekla Bartoška, "aspoň já o ničem nevím. Kdyby byl Bartoš doma, ten by jí to, pane officír, pověděl s textem, on byl pořád okolo té cizí paní."

"A což," řekl náhle plukovník, "muže s ní nebylo?"

"Oh nikoliv," usmála se Bartoška, "samojedinkou s malým robětem přivezl ji muž sem do pohodnice."

"A zemřela?" tázal se zájímavým hlasem plukovník.

"Druhý den ráno," řekla Bartoška.

"A kde je váš manžel, aby mi podal bližších zpráv?"

"Není náhodou dnes doma a nepřijde až zítra, je za obchodem, to vědí milostpane, život je život."

"Nuže, milé dítě, už se mne nelekáš?" tázal se měkce plukovník, obrácen ku Maruši. Ta zavrtěla hlavinkou.

"Zítra přijdu opět a doufám, že bližších zpráv dovím se o tobě z úst Bartoše; především věz, že dle všech známek jsi mou neteří a nejsi dcerou pohodníkovou, ale dcerou kněžny Lescinské, provdané Veselé. Než o tom až zítra." Rozevřel náruč a zvolal:

"Věříš mi? Pravdou-li, že cit krve vždy a v čas se dostavuje, pak" — Maruši sevřel v náručí své — "pak shledali jsme se daleko vzdáleni a přece tak blízcí příbuzní na půdě nepřátelské, ovšem pro nás nikoliv!"

A vřelými polibky zahrnul ustrnulou, uděšenou Maruši. Konečně ustál v celo-

vání. Ještě jednou dlouhým pohledem na ní utkvěl, načež řekl vesele:

“Zítřka, na shledanou!” a rázným krokem vyšel z pohodnice.

“To je podivné řízení osudu,” povídal si cestou polonahlas. “Tolik let už tomu, co zmizela sestra má Helena z Vysokova, ovšem já byl tehdy malým klučínou, ale přec už chápal jsem, že miluje toho mladého malíře, toho Veselého! Náhle zmizela. Během let ovšem vysvětlilo se mi, proč. Ubohá Helenko! Tady v té pustině vypustila jsi svou šlechtinou duši, ty ubohá, těžce zkoušená bytosti!”

Plukovník rozmačkával slzy do očí se mu náhle deroucí.

“Aspoň dcera její musí být št'astnou,” zvolal hlasitěji a rychlým bral se krokem k Louňovicům. — — —

VII.

Po odchodu plukovníkově nastalo ve přístěnku v pohodnici delší dobu ticho ničím nerušené. Maruše ani nemohla se vzpamatovati. Tolik dojmů za jediný den, či za jediné odpůldne! Ona tedy není pohodníkovou! Ona že by byla dcerou kněžny? ona? Hlava se jí zatočila a málem byla by se stolice, na níž seděla, na zem skácela, kdyby Bartoška ji nebyla zachytila do náručí.

“Má roztimolá děvečko, ce se to jen s tebou děje?”

Maruše se vzpamatovala.

“Nic, nic to není!”

“Ani nevím, mám-li ti — vám — milosti — celá jsem popletena, Bože můj, má stará hlava.”

Maruše se vzbopila, pokročila k Bartošce a poprvé s citem a opravdovou láskou zulíbala ty vrásčité tváře své pěstounky — domnělé matky.

“Říkejte mi jen pořád, Maruško, to jméno mi připomíná nejbláženější dobu mého života, mé dětství. Ale teď mne nechte samotnu, jsem dosud celá rozrušená.”

Bartoška tiše a mlčky odešla.

Po odchodu Bartošky poklekla Maruše před Bohorodičku a vroucně se modlila. Povstala.

Ze záhradní vyňala list. Četla jej už snad dvacetkrát, znala jej už nazpamět, ale

“V Čáslavi, 7. června 1866.

“V Čáslavi, 7. června 1866.

Drahá Maruše má!

Jsem už pravým vojákem. Abys mne tak viděla, duše rozmilá, podivila bys se, jak šat mění rys člověka.

Když oblékli mne v bílý vojenský kabát a modré kalhoty, a já, maje na hlavě čapku vojenskou a na rameně ručnici, vyšel na prostranný dvůr, musil jsem bystře se rozhlížeti, abych poznal Hůlku. Také on sotva mne poznával. Teď se cvičíme den ode dne. Už i tu šeptá se o válce, ale jen tajmo. Nahlas se o válce mluvit nesmí. Proč ani nevím, ani nechápu. Vždyť první povinností je, aby voják věděl o válce nejdříve. Proto buď připravena, že snad mi ani nezbude času, abych Ti ještě psal. Neobdržíš-li ode mne dopisu žádného, tož buď ujištěna, že jsem ve vřavě válečné. Leč nezoufám a také ani strachu nemám. Vždyť mám od tebe křížek a ten — tak aspoň doufám, uvede mne zpět do náruče tvé zdravého a neporušeného. Doufejme.

A co ty tam pod záštitou Blaníka děláš? Nevzýváš-li naše blanické bohatýry nám na pomoc?

Tisícero polibků posílá Ti Tvůj Karel.

Přítel Hůlka právě přišel, když chtěl jsem psaní uzavřít a zvědět, že náleží Tobě, vyžádal si, abych Tě od něho srdečně pozdravoval, a že doufá co nejdříve zdrav a vesel s Tebou se shledat; neboť že talisman tebou mu daný jej od smrti zachrání, je prý docela jisté. Vidíš, drahoušku, on i tu žertuje. A nyní i já musím už zakončit. Buď št'astna jako dosud a nezapomeň, že i vzdálen jsa, jsem věčně Tvůj Tě milující

Karel.”

Maruše políbila podpis, avšak byl už sotva čitelný a ukládala dopis za panenská svá řádra. Ani nepozorovala, že jí po tvářích hupkem sličky poskakují a na šaty i podlahu padají.

“Co se s Karlem stalo?” zalomila rukama. “Válka už u konce a on dosud nepsal.

Srdce se jí sevřelo úzkostí. Teď, kdy mohla by býti opravdu št'astnou, kdy našla rodinu, teď zase nemá toho, kdož jí nade vše i nad neznámé přátele milejší. Až se zalekla těch svých myšlenek! “Zeptám

se zítra svého strýčka, ví-li o Karlovi?" s naivností přímo dětskou se utěšovala.

Do přístěnku nakoukla Bartoška.

"Už je skoro půlnoc, má zlatá děvečko," děla starostlivě.

"Už půjdu spat, už jdu."

Bartoška zavřela přístěnek.

Maruše se odstrojila a pomodlíc se vroucně za Karla, položila se do postele, ne aby spala, ale aby snila o něm, snad už dávno mrtvém miláčku — o Karlovi. —

Podívejme se i my močí svou spiscvatelskou za Karbanem a Hůlkou.

Oba byli zajatci krále pruského! V prvé potyčce, která předcházela Králové Hradci, byli oba ještě s jinými vojiny zajati a dopraveni do Berlína. Zkusili dost. Teprve v Berlíně bylo s nimi trochu lidstěji nakládáno.

Byli dodáni do státní věznice, kdež prozatím bylo jim vykonávati různé práce. Velitelem věznice byl generál kníže Hugo Lescinský z Vysokova. Byli to první zajatci. Ubytování byli v jedné prostranné síni. Všickni byli zamlklí. Takhle nepředstavovali si průběh války nikdy. Zvláště Hůlka byl truchliv. On, který měl jistotě za to, že Prusové dostanou řádný výprask, aby jim navždy chut' zašla na další nájezdy na Rakousko a tudíž i na naši milou vlast českou, on byl dnes zajatcem Pruska! —

Bylo poledne. Zajatci odvedeni do společné síně, kdež jim byl podán dosti chudý oběd. Celou hodinu měli odpočinek! Jaká to milost!

"Ani nevím, co dřív," smál se Hůlka, který ani v Berlíně nepozbyl své veselé mysli, "obědvat anebo údům svým odpočinku popřát. Po čertech špatné ti Prusové počítají. Hodina!"

"Prosím tě," řekl Karban s určitostí, "tento oběd lehce se ztráví za minutu a pak máš ještě dosti času na odpočinek."

Druzí přisvědčovali, vesele se smějíce.

"Také máš pravdu. Ale mně žaludek od té doby, co jsem se dostal sem, netráví."

"To bude ta bídná strava vinna, pane Hůlka", ozval se jeden zajatec ironicky.

"I to, to. Strava není tak silná, aby pan Hůlka nevytrávil za hodinu," smál se jiný

zajatec, "ale on má žaludek pokažený, on má něco v žaludku!"

"Nevěděl bych co," mružel Hůlka, "leda ty zatrolené Prušáky."

Všickni se smáli.

"Ty máme tam všichni," volali vesele soudruzi zajatci.

"Co platno, drazí přátelé, takhle mluvit, když jsme jen přece tu v Berlíně, a nejsme na bojišti," zvolal Karban.

Hůlka pohvizdoval přecházeje rozlehlou síní.

"A což," stanul před Karbanem, "není ti milo, že zachránil tě a na živu zachoval pro Maruši tvůj talisman?"

"Talisman? Pan Karban má talisman?" dotazovali se ostatní zajatci.

"Ano," zvolal vesele Hůlka, "Karban má talisman a proto vej žádná kulka z jehlovky pruské netrefila." Všickni zajatci shlukli se kol Karbana a žádali, aby jim ten talisman ukázal.

"Počkejte," vzkřikl Hůlka, "každý na své místo a pan Karban vám svůj talisman ukáže. Bratře," obrátil se naň, "vytas se už, prosím tě, s talismanem lásky!"

Karban mezi tím sundal drahocenný křížek s krku a drže jej v ruce řekl smutně: "To můj talisman, bratři!"

Všickni se kol Karbana shrnuli a prohlíželi drahocennou tu věc.

"Ehm, — hm," ulevovali si.

Takový talisman neočekávali! Kdepak? Křížek jim ukazovaný mohl státi bratru, tak odhadovali mnozí, jsouce obchodníky, až pět set zlatých!

Ani nepozorovali, že do síně vešla inspekce vedena tenkrátě generálem Lescinským, který se taktéž na křížek podíval. Shlédnuv ho zbledl a zahřímál na Karbana: "Kde jste vzal ten klenot?"

Všickni se vzpřímili. Mlčeli.

"Ptám se vás," dorážel rozčileně generál, "kde vzal jste tento křížek, kterýž v rukou držíte?"

Karban odvětil důstojně: "Tento křížek, vaše excellence, dala mi moje milenka, když nastupoval jsem dráhu vojenskou."

Nastalo ticho hrobové. Generál mimovolně natáhl ruku po skvostu. Karban mu jej podal. Dlouho prohlížel generál křížek,

konečně vrátiv jej Karbanovi řekl: "Odkud je vaše milénka?"

"Z Louňovic," řekl Karban udiven.

Starý pán se zamyslí. Zavládlo ticho až děsné. Náhle se generál obrátil k odchodu. Stráž jej následovala. Na věži odbila jedna hodina. Jindy byli tou dobou už dozorcí v sále, ale dnes dosud ani jeden se neukázal. Než uplynula i druhá a nikdo nevyzýval zajatce ku práci. Okolo hodiny třetí vešel do sálu ordonanční důstojník.

"Karl Karban?"

"Hier!" zvolal tento. (Zde)

"Kommen's mit." (Pojďte ssebou.)

Karel mlčky šel za důstojníkem.

"Co pak to vše znamená?" podívoval se Hůlka, "tohle není samo sebou. Ten křížek jako by byl očarován. Co pak se z toho vyklube?"

Hůlka přecházel sálem pořád prudčeji, zase kroky uvolňoval, a opět chvatně chodil. Patrně, že chůze jeho řízena byla myšlenkami ve hlavě se mu rodícími a vířícími. Jaká by mohla být souvislost mezi dcerou pohodného a generálem knížetem Lescinským? A přece musí být! Vždyť osudný ten křížek kníže zná a dobře asi zná. Takový dojem neučiní na nikoho sebe drahocennější skvost, jakový pozorovati bylo na starém sešedivělem generálu.

"U d'asa, jak dostal se skvost ten do rukou Maruše? Berlín — Louňovice, k smíchu. Tohle je motanina, že bych se z toho zbláznil." Náhle vykřiknul hlasitě. "Mám to, ano, ano takové to bude." Soudruzi jeho v zajetí pozorovali už hodnou dobu Hůlku s udivením.

Ten se ztišil a volným krokem procházel se středem sálu. Patrně na něco se rozpomínal. Dvěře sálu se otevřely a týž ordonanční důstojník volal do vnitř: "Franz Hůlka."

"Hier!" vzkřiknul Hůlka.

"Kommen's mit."

Hůlka ihned dal se na pochod. Důstojník vedl jej přes dvůr. Projdouce klenutým průjezdem octnuli se ve druhém, vlastně v prvním dvoře, odkudž brancu vycházelo se na ulici. Důstojník mířil ku vratům.

"Probůh," řekl si Hůlka, "což půjdeme spolu do města?" Ani neměl kdy domyslit. Vrata se otevřela. Tu stál krásný kočár,

premovaný sluha otevřel dvířka a Hůlka s důstojníkem usedli. Sotva lokaj dvířka uzavřel, již tepali bujní vraníci dlažbu města.

Stanuli. Lokaj otevřel dvířka a oba vkročili do průjezdu nádherného paláce. Dali se po širokých schodech, tlustnými koberci pokrytých, do prvního patra. V předsíni nařídil důstojník Hůlkovi, aby sečkal, sám pak vešel do pokoje. Za malou chvíli se vrátil a nechav dvěře otevřené, kynul Hůlkovi, aby vstoupil. Hůlka vešel do pokoje knížecího a důstojník za ním.

Tu seděl skroušeně Karban. Na pohovce hověla si dáma v černý šat oděná. Kníže přecházel komnatou. Jakmile vstoupili, pozdvihl kníže hlavu.

"Jut," řekl a pokynem ruky propustil důstojníka.

"Pane Hůlko, řekl kníže zvolna, mluvte česky, proto pomalu. "Vy jste prý rodák z Louňovic?"

"Tak jest, excellence, jasný kníže."

"Tož mohl byste nám podati bližších snad zpráv o — o" — kníže se zarazil. Pohodlníka nechtěl jmenovat a jméno jeho zapomněl.

"Bartoš se jmenuje, excellence," s úklonou řekl Karban.

Kníže mu zrakem poděkoval a obrácen zase k Hůlkovi pokračoval: "Ano, o Bartoši a zvláště o jeho dceři?"

"Excellenci," řekl Hůlka prostě, "dovolenno mi mluviti svobodně? Mohu náhled svůj projevití volně?"

"Mluvte, jak chcete, jenom mluvte, vždyť snad pozorujete, že čekáme!"

Hůlka usednuv do nabídnutého mu křesla počal mluviti svým způsobem: "Když dnes v době polední přistihl jste nás ubohé zajatce při prohlížení drahocenného křížku, poznal jsem, pohledna na vás, excellence, že není vám klenot ten neznámým." Kníže mimovolně pokyvoval hlavou. "Když konečně ordonanční důstojník odvedl přítele Karbana, domýšlel jsem se, že týká se to osudného křížku. Přemýšlel jsem, přemýšlel, ale nemohl se ničádné spojitosti mezi Louňovicemi v Čechách a Berlínem v Prusku, či zřetelněji, mezi dcerou Bartošovou a vaší knížecí jasností domyslit. A přec tu spojitost byla! Ale jaká? Hlavou

mi to vířilo, jako bych měl v ní samé sršany. Náhle mi kmitla hlavou malá episodka." Hůlka se odmlčel.

"Pokračujte," vybízel kníže.

"Je tomu dnes rok. Byl jsem bez místa. Dlouhou chvíli trápen, zašel jsem si jednoho odpůldne na Blaník a tam poznal jsem spanilou, v pravdě rozkošnou dívku a z jejích úst dověděl se, že je dcerou Bartošovou. Šel jsem domů zamyšlen. Nešlo mi do hlavy, že by oni mohli mítí takovou dceru. No otázku svého strýčka, děkana v Louňovicích, kde jsem se potuloval, řekl jsem rozmarň: Bavit jsem se s lesní vílou, strýčku. Nemluv nesmysl, odbyl mne strýček děkan.

Nemluvím nesmysl, bránil jsem se, ale pouhou čistou pravdu. Dcera Bartošova zasluhuje, aby se jí predikát "víla" přiložil. Dcera Bartošova? zadivil se strýček, vždyť jsou bezdětní? Tak, tak povídám vesele a přec sličná Maruše mi řekla do slova: Jsem Bartošova. Kdo ví či je, zamumlal strýc pro sebe, ale já přec doslechl.

Tehdáž nepřikládal jsem tomu váhy, a také i jinak si slova strýcova vykládal. Dnes bych tomu jinak rozuměl, jen že mi schází ku rozluštění záhady té klíč a ten snad by mohla uhádnouti vaše excellence."

Kníže povstal a jal se komnatou přecházeti. Dáma na pohovce sedící volala jej k sobě jazykem francouzským.

Několik minut potichu rozmlouvali. Konečně kníže pokročil k Hůlkovi a mluvě k oběma řekl vážně: "Ano, pane Hůlko, já klíč k té záhadě nejen uhodl, ale i jak domnívám se, také mám. Pánové, zítra odjedeme do Čech!"

Oba mladíci na sebe pohlédli udiveni. Kníže se usmál. "Jste svobodní a doprovodíte mne do Louňovic a k Bartošovi." Oba se hluboce uklonili.

"Do věznice vojenské se už nevrátíte. Všecky vaše věci dal jsem dopravit do paláce." Kníže zazvonil.

Vstoupivšímu komorníkovi nařídil uvéstí oba, Karbana i Hůlku do bytu v paláci jim vykázaného. Oba s uctívou a hlubokou poklonou dámě i knížeti odešli s komorníkem. — — — — —

Plukovník Lescinský v Louňovicích sotva dočkal rána. Byl dychtiv zvědět

určitějších zpráv o sestře, všemi členy rodiny tak želané. Sice on byl úplně už přesvědčen, že Maruše je jeho neteří, než aby uznána mohla býti za zákonnou dědičku jmění i titule, bylo zapotřebí písemnosti právních a těch musila ona cizinka, byla-li to Helena, mítí. Dopoledne zaměstnán byl službou vojenskou, hned však po obědě vsedl na koně a tryskem uháněl k pohodnici.

Bartoš byl již na jeho příchod připraven. Přišel domů zvěděl ku svému nemalému překvapení, že byl u nich pruský officír a že se hlásil k Maruši.

"A tys řekla, že není naše?" vyzvídal muž?

"Řekla, neřekla, on stojí na tom, že musí s tebou mluvit; tak co tomu říkáš?"

"Hm, že se to počíná otvírat."

Bartoš odešel do přístěnku, otevřel jarmárku, od které klíč stále u sebe nosil a vyndal nám známý svazček listin. Byl dosud neporušený. Krom peněz, jež na vrchu ležely, bylo vše netknuto. Schoval balíček do náprsní kapsy, vešel do přední světnice a usadil se za stůl. Za nedlouho bylo venku slyšeti rozhovor a než se Bartoš nadál, vcházel plukovník do světnice.

"Vy jste Bartoš, zdejší pohodný?"

"Ano, pane officír, já jsem zdejší pohodný."

"Včera povídala mi vaše žena, že Maruška není vaší dcerou?"

"Není, pane officír," řekl prostě Bartoš. "Ale, nelíbilo by si sednout? Máme sice chudý byt, ale jsme poctiví lidé."

Plukovník se posadil.

"Nuže, sdělte mi vše, co víte o Maruši." Bartoš stručnými, ale jasnými slovy vypověděl celý děj před 17 lety tu se zběhlý.

"A neměla cizinka ta u sebe žádných listin?" dotazoval se dychtivě plukovník.

"Měla," řekl stručně Bartoš a podal cizinci balíček.

Plukovník chtěl strhnouti obal, na němž napsáno bylo úhledným písmem: "Pro naši Helenku," když před pohodnicí ozvaly se pomíchané hlasy.

Abychom mohli vysvětliti ten zjev, musíme se vrátiti o několik hodin zpět.

Maruše jako obyčejně odešla po polednách na Blaník. Tu vzpomínala a tesknila

po Karlovi. Práce se jí dnes nějak nedařila. "Půjdu domů," řekla a také ihned k domovu se ubírala. —

Mezi tím hrčel kočár po silnici od Kondrace k Louňovicům. Za Červeným dvorem zastavil. Z kočáru vystoupili Hůlka, Karban a — kníže, generál pruský. Karban přistoupil ku kočmu a něco mu nařizoval.

Za chvíli kočár odjížděl směrem k Louňovicům, co zatím naši známí z Berlína dali se pěšinou ku pohodnici. Přicházejíce tam, setkali se s Maruší. Následoval výkřik a Maruše ležela Karbanovi v náručí.

"Helena!" zvolal kníže.

To byly ty pomíchané hlasy.

Než plukovník s Bartošem se vzpomínali, vcházeli kníže, Karban veda se s Maruší a Hůlka do světnice.

"Otče!" "Synu!" zaznělo najednou a plukovník objímal knížete generála.

Po chvíli věnované představování a vysvětlivkám, ujal se slova plukovník.

"Otče, konečně dopidili jsme se stopy naší Helenky. Zde viz," a podstrčil jemu před oči balíček Bartošem mu právě podaný.

Kníže vzal balíček do ruky, pohlédl na nápis a zvolal: "Tot' ona!"

Hned potom třesoucí se rukou rozdělával balíček. Byl hrozně nedočkav. Na vrchu ležel několikrát přeložený arch papíru a tu stálo mužskou rukou napsáno:

"Drazí přátelé!

Poslední hodina žití mého chvatně se přibližuje a já cítím, že duše má odeberě se v nadhvězdnu říši, aby před Nejvyšším soudcem všeho lidstva vydala počet ze svých činů.

Odešel bych rád do vůle Boží odevzdán, ač jsem dosud mlád, kdyby ku boku mému nebyla připoutána svazkem nerozlučitelným bytost andělská!

Jsem ženat. Proti vůli rodičů pojal jsem za manželku s jejím svolením drahou, zbožňovanou bytost rozenou kněžnu Helenu Lescinskou z Vysokova. Rodiče její však sátek neuznali a nemilosrdně nás od sebe odpudili. Odebrali jsme se do Prahy, kdež má nešťastná Helena dala život malému andělkovi."

Starému pánu zvlhly oči a velká slza ukápla na dopis. Maruše tiše, ale usedavě

plakala; také druzí posluchači slzeli. Kníže četl dále:

"Jakých ouzkostí a strachu jsem vystál, dovedete si představit, když Vám sdělím, že manželka má těžce onemocněla. Zotavila se však, zůstala ale slabou a neduživou. Než i já duševními útrapami uštván, pocíťoval jsem na prsou občas píchání, znamená to, že ústrojí moje dýchací vzalo porušení a že nebude dlouho mi šlapat trávu zelenou. Proto jsem si umínil, že i s rodinou navštívím rodiště své Louňovice. Vyšli jsme se na cestu. Ted' jsem domova blízek, ale já už tam nedojdu. Tady, tuším, že Tehov nazývá se ta osada, budu asi očekávat den soudný, nepoznán, opuštěn. Vím to, ale utiš se srdce utýrané, utiš, brzy přejde soužení a nastane klid — — — klid hrobový."

Starý kníže nahlas zavzlykal. Také plukovník nebránil slzám. Nastalo v jizbě ticho hrobové. Po chvíli jal se starý kníže čísti dále:

"Než i moje manželka sotva dojde Louňovic. I ji sklátí nemilosrdná smrt ve chladný hrob; sežírá jí bcl srdce a až mne tu nebude, až pozbude jediné opory své ve mně, pak — — —

Těžce spočinula ruka Tvá, ó Bože, na nás! Pro všecken případ urovnávám naše záležitosti a pořizují svou i její poslední vůli. V balíčku tomto uložen křtící list můj i mé manželky. Dále jest tu listina oddávací na důkaz, že malá Helenka je zákonnou a manželskou naší dcercou, jakož i křtící list našeho nešťastného andílka. Na vrch kladu tento list s prosbou k Vám, drazí přátelé — je-li dosud kdo z rodiny Veselých v Louňovicích živ — anebo na tebe, dobrý člověče, kdož dostal bys balíček tento do rukou:

Odevzdejte balíček tento na knížete Theodora Lescinského z Vysokova. Aby útraty byly již předem kryty, příkládám posledních pět set zlatých a medalion s podobiznou mé drahé nešťastné Heleny. Jsem jist, že děd i bába co neodpustili nám, odpustí našemu dítěti. — —

Musím pospíšiti, sil valem ubývá. V toboce nalezne má nešťastná žena tolik, aby mne mohla dát pohřbíti. Na obal píši:

Pro Helenku Veselou, rozenou Lescinských z Vysokova v Pruském Slezsku. —

Umírající a odpouštějící

Antoš Veselý, akademický malíř.

V Tehově 12. listop. 1849."

Kníže dočetl. Pozvedl hlavu a zadíval se na Bartoše. "Na čí jméno byla pohřbená paní Veselá," tázal se.

"Na žádné, prosím poníženě, na žádné!"

"Tak," vyhrkl zlostně starý kníže, "tedy ji pohřbili po žebrácku? Tisíc láter a pět set zlatých bylo tu v tom balíčku."

"Dovolte, excellence," vmisil se v hovor Hůlka, "kdož pak to ale tužil tehda?"

"Mluvte, Bartoši," řekl zase mírně, opavav se, kníže, "mluvte a vyjevte celou pravdu, tak může se vám dostat odpouštění."

Bartoš hlasem třaslavým počal:

"Když cizinku tehda před lety jsem přivezl sem, uložil jsem ji tuhle do toho přístěnku. Moje stará vzala si na starost dět'átko a já křísil krásnou paní. Než nešlo to lehce. Když se mi to konečně podařilo, otevřela neznámá paní oči, ale zase je zavřela a ústy zašeptala jediné slovo "pít!" Podal jsem jí kapku vína, mívám je v malé zásobě pořád pro potřebu, a cizinka něco málo vypivši, zavřela oči a spala.

Ráno, když jsem k ní vešel, odevzdala mi skříнку, prý tam má své jmění, a balíček tu ten na stole, abych oboje uschoval pro Helenku. Přijal jsem oboje a uložil. Přišla komise, sháněla se po spisích. Nebylo jich. Já zapřel a má žena mluvila pravdu, tvrdíc, že nic takového u té paní neviděla, protože o ničem nevěděla. A poněvadž páni měli starost, co s dítětem, nabídli jsme se, že si dítě necháme a vychováme. Pro jistotu dali jsme je pokřtít na jméno Marie. Později otevřel jsem skříнку, ve které byly samé skvosty. Ani jsem se jich nedotekl."

"Kde je ta skříнка?"

Bartoš odešel do přístěnku a vrátiv se postavil skříнку z mahagonového dřeva před knížete. V zámku trčel malý klíček. Kníže otevřel.

Ano, to byly všecky jemu i plukovníkovi známé skvosty Heleniny.

"Dále," řekl stručně.

"Rozdělal jsem také balíček, dříve dobře jej prohlédnuv, abych to zase tak učinil.

Na vrchu ležely peníze a medajlonek. Peníze jsem vybral a zajev schválně do Prahy, uložil jsem je pod úrok za tím úmyslem, aby jedncu měla Maruše po rodičích a po nás slušné věno. Zde jest knížka, nevybral jsem z ní dosud ani krejcaru" — a s těmi slovy položil spořitelní knížku, kterou byl z přístěnku přinesl, na stůl. "Ted' ovšem vidím," pokračoval ve své řeči, "že jest radost moje zmařena. Co jest to pro Maruši tisíc zlatých, když jí kyne od nynějška knížecí život."

Kníže vzal knížku se stolu a podával ji Bartošovi. "Patří vám," pravil, "vždyť jste naši vnučku pečlivě vychovali a kam jste dal medalion?"

"Mně," řekla Maruše, "mně. Tu je," a rychle podávala jej knížeti.

Ten chopil se ho, otevřel a naň zírala jeho dcera Helena, nyní už zvěčnělá!

Kníže povstal, přistoupil k Maruši a rozevra náruč, řekl měkce: "Můžeš, budeš mne milovat, drahá vnučko?"

S pláčem vrhla se Maruše-Helenka do náruči dědova. Pocelovav ji, ukázal na plukovníka, svého syna, a řekl: "Hleď, tu je tvůj strýc, polibte se!" Oba se vřele pocelovali.

"A nyní synu," obrátil se na plukovníka, "musíš ihned do Vlašimě, abys matku upokojil. Telegram ji potěší a zmírní její zármutek. I my byli potrestáni za svou nemístnou hrdost, ba zpučnost. Zítřka, mé dítě," hladil a líbal starý kníže Maruši. "zítra vydáme se na cestu a kvapem budeme uháněti k Berlínu. Ty má drahá, milovaná vnučko, pojedíš ihned s námi."

Maruše přimkla se újeji k dědovi a hladil jej po tváři a polibky jej obsypávajíc zadala: "Vid', drahý můj dědečku, že půjde s námi též Karel?"

Kníže se vesele zasmál. "Pravda, vždyť já zapomněl na milence! Nu, cdpust', jsem už starý a zamilované pletky už dávno mi z hlavy se vykouřily. Abych první tvé přání nevyplnil, bylo by ukrutenství. Ano, můj světlý paprsku ve stáří mém, tvůj Karel půjde s námi, bude-li totiž chtít," řekl vážně i volně kníže. Znal dobře Karbana, že upřímným je vlastencem. Odhodlá se k opuštění vlasti? Maruška priskočila zář-

v obličejí ku Karbanovi. "Půjdeš se mnou, vid', a budeme šťastni."

Karban chvíli váhal; náhle sevřel Maruši v náruč a zulíbal ji se slovy: "Ano, půjdu, nemohl bych bez tebe žítí, než pruským poddaným býti nechci a nikdy nebudu!" Plukovník, slyše tato slova, zaškaredil se.

Starý kníže se usmíval dobrácky a řekl: "Vyřídíme to tak, že budeme všichni spokojeni. Mějte jen, děti, strpení, všechno se urovná, vyrovná, uhladí. Pánové, odvolávám svůj výnos, kterým jste byli ze zajetí propuštěni, teď vás znovu zajímám já a má vnučka. A teď se mějme k odchodu. Všichni, krom Bartoše a jeho ženy doprovodíte mne do Louňovic. Helenko, moje rozmilé kotátko, rozluč se s pěstouny svými, však i na ně dojde řada."

Nastalo loučení, ovšem kratičké, a všichni dali se na cestu k Louňovicům. —

VIII.

Uplynul rok. Rány Prusáky naší vlasti zasazené, počaly se zacelovati. Pod Blaníkem šel život v pohodnici cestou obyčejnou. Bartoška za ten rok hodně zestárla. Její dobré srdce přilnulo k Maruši tou měrou, že nyní, když o ni přišla, doopravdy truchlila.

Kdykoliv ráno vstávala, vždy píchlo jí u srdce. Nikdo jí nedával dobrého jitra, nikdo jí nezazpíval jako dříve. Pohodnice dříve tak útulná, tak milá, stala se jí vězením. Často si ulevila hlasitým povzdechem. Nebylo však nikoho, kdo by ji utěšoval. Bartoš byl od loňska zcela jiným člověkem. Nenadělal nikdy mnoho řečí, ale teď? — teď mlčel jako dub, pořád! Patrně se také trápil.

Žně byly v plném proudu. Obilíčko toho roku stálo krásně a slibovalo dobrou úrodu. Bartoš obíral se více než jindy obchodem. Rczuměl koním, a proto kde jaký byl jarmark, tam byl i on. Doma se málo zdržel. Bartoše bylo zůstaveno, aby se starala o těch několik políček, která pohodnici náležela.

Na samém úpatí Blaníku měla políčko oseté žitkem. Právě se vydávala se srpem v ruce z domova, aby žito požala, když tu proti ní přicházeli k pohodnici pán s paní. Kdo by to mohl býti? Údivem zůstala

státi, zraku s mladého parku nespouštějíc.

V tom však je poznala.

"Pro milosrdenství Boží," vzkřikla, "Maruška, drahá Maruško; a vy pane Karbane, Bože můj, to je štěstí, to je štěstí!"

Maruška-Helenka, bylat' to skutečně ona, přiskočila k Bartoše a ovinouc paže kol krku starochy upřímně ji políbila. Také Karban podával ruku Bartoše a srdečně jí potřásal.

"A teď, matko, schovejte srp a pojd'te domů, tam si pohovoříme a také vám povíme, proč jsme zde. Především budiž vám vědomo, že Karban jest mým nešťastným mužem," smála se Helena.

"Ponižená služebnice," řekla Bartoška a udělajíc pukrle venkovanům tak přirozené, honem hovořila: "Však já si to mysliła, že z vás dvou bude párek šťastný; jak se tomu raduji!"

Vešli do pohodnice.

Když Bartoška oba vzácné hosty usadila a malé občerstvení podala, ujala se slova mladá paní.

"Milá Bartoško! Přicházíme sem pro vás pro oba, musíte s námi. Vid'te, že půjdete?"

Bartoše se zatočila hlava. Cít ji táhl ku Maruši, zvyk ji přidržoval k domácí půdě. Mlčela.

"Poslyšte, matko," řekl Karban, "vím, že bude vám potěšením, když budete žítí mezi námi, svými známými. Víme, že se tápíte pro Maruši, že i váš muž stal se trudno-myslým a že svůj žal nosí po jarmarcích. Půjdete s námi oba a sice hned. Vše necháte tu jak stojí a leží. U nás, budete míti polnosti více a Bartoš bude moci po libosti zabývat se buď obchodem, anebo pohodlně kouřit, pít a odpočívat."

V tom vcházel do dveří Bartoš. Vejda do jizby, zůstal stát jako přičarován.

Karban ihned vstal, pokročil k němu a podáváje mu pravici řekl vesele: "Nuže, Bartoš, proč jste tak zaražen, či nemáte z naší návštěvy radost?"

"Ale Bože můj, pane Karbane, já — já ani nevím, co mám radostí dělat."

"Nuže, Bartoš, když máte takovou radost, tož pojd'te mezi nás, usedněte a pohovoříme si u budoucnosti vaší." — "Naší?" tázal se udiveně Bartoš.

"Hled," řekla žena jeho, "máme prý s mladými pány jeti k nim, tam bydlet, žít, zkrátka, tam i umřít."

"Kde?" vyhrkl Bartoš, "v Prusku?"

"Hahaha," zasmál se Karban. "Nikoliv, v Rusku, na statcích našeho dědouška."

"Ah," táhlým hlasem řekl Bartoš. "To bych šel hned."

"Nu, tatíku Bartoši, tedy se připravte, zítra vás vezmeme s sebou."

"Musíš také vědět," povídala Bartoška, "že naše bývalá Maruška je paní Karbanovou."

Bartoš luskl prsty. "To je dobře, to půjdu a což pan Hůlka, je tam také?"

"Je, a líbí se mu v Rusku, je cele št'asten."

"Tak co říkáš, ženo?"

"Chceš-li, půjdeme," řekla Bartoška. "beztoho bych se tu utrápila."

"Ujednáno," řekl vesele Karban, zítra nebo pozejtří vydáme se na svatou Rus." — Do samého večera bavili se vypravováním o Rusku, o Louňovicích, o pohodnici.

Za dva dny opouštěli Bartošovi pohodnici. Tu se za sebe vzali, tu byli št'astní i nešťastní, tu strádali, hamžili a teď? Do ciziny! Budou št'astní? Snad! Vždyť nebudou sami. Budou se svou vychovankou, se svou dcerou a ta? Ta je št'astná. Zajiště, že i oni budou též št'astní vidouce blaho a spokojenost své vychovanky. Odjeli, zanechavše celé své zbožíčko obci louňovické.

Dlucho byla pohodnice opuštěnou. Až teprve po letech usadil se tu nový pohodný, který pozemek pohodnici náležející od obce zakoupil.

Karban byl s Maruší-Helenou št'asten. Na výsluní jich lásky okráli také kníže i kněžna, houpající na kolenou roztomilé pravnučky. Také Bartošovům se na Rusi líbilo a Bartoš, když navštívil Hůlku, který byl na statcích knížete lesním a prohlédl jeho bujně koně zvolal: "Hned bych se stal na stará léta kočím k vůli těm krásným vraníkům."

PRAHA RENESANČNÍ

Každé dějinné období zanechalo v Praze své stopy. Když nastoupila na královský trůn dynastie jagelonská, zastihla Prahu v její středověké podobě, ale hospodářsky o mnoho silnější, než tomu bylo před válkami husitskými. Nastává značné zvýšení stavebního ruchu a objevuje se nový sloh, tak zvaný renesanční. Na obrovském vladislavském sále na pražském hradě se to projevilo nejdříve na oknech a portálech.

Pronikavé změny následovaly kolem poloviny 16. století, kdy císař Ferdinand I. povolává do Čech italské umělce. Jejich dílem pak je známý letohrádek Belvedere, vynikající svou nenapodobitelnou krásou, potom t. zv. "míčovna", vybudovaná v téže zahradě. Dále zasluhuje pozornosti letohrádek Hvězda, kde se později odehrálo jedno dějství osudné bitvy na Bílé hoře. Nyní hostí tento letohrádek muzeum Aloise Jiráska a Mikoláše Alše.

Šlechta i měšťané ukládají při rostoucím blahobytu své přebytky do nemovitostí, hlavně do staveb. Zvýšená konjunktura v tomto oboru přilákala do Prahy italské

stavitelé, kameníky a zedníky. Stěhují se sem i se svými rodinami.

Také Lobkovický palác (dnes vojenské muzeum) je renesanční stavba, která ovládá malestranskou kotlinu.

Mnohem podstatněji změnily zevnější domů nově vystavěných tak zvaná sgrafitová technika na průčelích paláců i domů.

Jiným prvkem renesance v Praze je motiv domovních štítů.

Prostory náměstí a ulic jsou doplněny honosnými kašnami. Některé měly značnou uměleckou hodnotu. Bohužel jedna z nejhodnotnějších, tak zvaná Krocínova, byla v 19. století zničena. . .

Na měšťanských domech té doby jeví se snaha vyrovnat se šlechtě. Některé měšťanské domy napodobují nádvoří paláců a zámků.

Renesanční období končí v době bělohorské katastrofy, ale některé jeho motivy se udržují ještě dlouho potom. Také památky doby renesanční zvyšují krásu Prahy a zasluhují si pozornost. . . J. Š.

Josef Šach:

Dvojitý Návrat

(Črta z pohnutých dob.)

STANUL na vrchu nad rodnou vesnici, nedbaje chladu... Po dvou letech zase vidí drahý ten kout. Ač vzpomínal na frontě i později při putování po nekonečných ruských rovinách na domov, přece se nemohl ubránit hlubokému pohnutí, když jej uviděl zblízka, třebaš jenom v neurčitých obrysech. Večer se skláněl nad kopcovitým jihočeským krajem. Před chvílí se tudy přehnal prudký, hustý déšť, smíšený se sněhem, a rozhodil všude chlad. Nad lesy se potácely tu a tam vraky vysílených, tmavošedých mračen. Kdesi na dně údolí zablikalo nažloutlé světýlko...

Vrací se za chladného, deštivého dubnového večera. Jak asi je doma! Je žena zdravá, i malá Bětuška? Bylo jí sotva rok, když odcházel z dovolené v roce 1915. A otec? Tehdy byl už trochu dětinský, a válka jako by ho vyděsila a k zemi přimáčkla. Ale jaké přemýšlení? Raději si pospíší, aby byl doma co nejdříve...

Borek rychle vykročil, rozjařeně posunul čapku na stranu. Jeho statné postavě znamenitě slušel stejnokroj.

"Budou doma překvapení, až se zjevím v tomhle šatě!" těšil se v duchu...

Blížil se k první chalupě, rozhlížel se, ale živé duše neuviděl. Vešel do krátkého úvozu za třetí chalupou. V tom se zarazil.

U cesty na konci úvozu seděl nějaký člověk na blátivém břehu. Přišel blíž a uviděl prostovlasého starce s dlouhým, pocuchaným vousem i vlasem, s očima horečně planoucímá. Roztrhanými kalhotami prosvítaly vyhublé nohy. Choulil se do chatrného pláště. Asi nějaký žebrák.

"Dědečku, co vám to napadlo posadit se v tomhle počasí do bláta?" ptal se s úžasem.

"Vyhnali mě, vyhnali—" blekotal stařec namáhavě. I svou kravičku jsem musil prodat. Vyhnali starého člověka."

Borek pozoroval, že stařec mluví z horečky nebo se pomátl na rozumu.

"Vstaňte, dědečku, pomohu vám a doveďu vás tuhle do nejbližší chalupy, aspoň se trochu ohřejete. Vzal bych vás potom k nám, až se trochu seberete," dodal, vida, že stařec se sotva drží na nohou.

Vedl ho do nejbližší chalupy. Jak se k němu přiblížil, zavanul na něj od starce protivně nakyslý zápach špinavého těla.

Zaklepal na dvěře chalupy. Vyšla sousedka Divišková. "Prosím vás, nechte tu chvíli ohřát tohohle chudáka," požádal sousedku. "Seděl odtud pár kroků v blátě. Vždyť je to o zdraví."

"Jojo — máme ho tu poslední čas často," vykládala ustupujíc, aby mohli vejít do síně. "Takový je teď svět! Dcera s nevěstou se o tátu nestarájí. Jedna lakotí, druhá si namlouvá Rusa, a cizí lidi aby se

o něho starali!" dodávala rozhorleně. "A odkud vy jste?"

"Což mne už nepoznáváte?" zasmál se.

"Pojďte do světnice ke světlu," pobídla ho. "Dědečka dáme do přistěnku, je jistě zavšivený."

Vešel do velké světnice, sňal čapku.

"I pro pána krále — Borků Václav!" divila se nelíčeně. "My všichni mysleli, že's umřel! Bezmála dva roky jsi nepsal."

"Psal jsem vícekrát," bránil se, "ale ta nešťastná pošta!"

Divišková se na něj soucitně zadívala. Po chvíli se ozvala: "A takové setkání s tatíkem!" A zakývala prošedivělou hlavou.

"O jakém to setkání mluvíte?" zeptal se udiveně.

"No o jakém jiném, než o tom dnešním setkání s tatíkem."

"Cože — to že je můj tatínek?" vykřikl překvapeně. "A v tomhle stavu?"

"Neměla jsem ti to vlastně říkat. Ostatně, dověděl byses to od jiného. Špatně s tvým otcem zacházely obě. Tvá sestra z lakoty a tvá žena proto, že jí překážel. Když jsi nepsal, myslila, že už nežiješ, a líbil se jí ten Rus, který u ní hospodařil. Odešel od ní před měsícem — před měsícem jí ho přebrala jiná, bohatší."

"To je strašné," zabědoval a sklesl malátně na židli. "Jedna rána za druhou!" A zakryl si oči...

Setrval tak nehybně hodnou chvíli, jako by byl ochromen prudkým úderem. Takhle si svůj návrat nepředstavoval. První člověk, se kterým se v rodné vsi setkal, je odraný, zavšivený otec, vyhublý, s předtuchou smrti v očích, planoucích horečkou. Žena jeho žila se zajatcem, jeho nečekala...

Shodil těžký tlumok na podlahu.

"Doběhnu domů, opatřím nějaká nosítka a vrátím se. Kde je váš? Snad mi pomůže otec odnést k nám..."

"Muž je u Malinových, každou chvíli se má vrátit. Řeknu mu o tom. Jen jdi domů. Podívám se zatím, jak se daří tvému otci."

Spěchal do svého statku. Otevřel právě prudce dvířka ve vratech, když vyšla na zápraží jeho žena.

"Borise, přece jsi se vrátil?" zvolala roztouženě a rozběhla se k němu... V šeru ho nepoznala.

"Nejsem Boris, jsem tvůj manžel!" rozkřikl se vztekle. "Hodná jsi ty žena! O milána máš starost. A mužův otec hyne hladu a potuluje se v hadrech!"

Prošel mlčky kolem ní, nemile překvapeně, a vešel rázně do světnice. Služka právě přikládala do kamen, pobzukujíc si písničku.

"Zatop v malé světnici a přichystej horký čaj!" poroučel ostře. "Nedívej se na mě dlouho!" houkl na ni, když váhala. "Já jsem tu hospodářem! Což pak mě už neznáš?"

Vešel do výměnku. Zarazil ho zápach zatuchlého vzduchu a plísň. "Bůhví, kdy tady bylo naposledy větráno," zahučel sám pro se, přistoupil k oknu a dokořán je otevřel. Potom zaběhl do kůlny, zhotovil jednoduchá nosítka.

V kuchyni zastihl obstárlého kočího.

"Půjdete se mnou!" poručil.

Za nedlouho přinesli do statku výměnkáře a uložili ve výměnkářské světničce. Syn ho svlékl, umyl, očistil. Stařec se pustil dychtivě do přinesného jídla, ale jen málo ho požil. Nemohl — dusil se. Nakrátko se utišil, potom začal blouznit... Syn musil u něho stále bdít, dával mu obklady.

Na statku se vše ztišilo. A časně ráno zapráhl hospodář a rozjel se do okresního města pro lékaře. Po prohlídce nemocného se lékař zamračil. Předepsal sice nemocnému nějaké léky, ale na dvoře řekl Borkovi zcela otevřeně: "Je pozdě! Je naprosto vysílený podvýživou, nesnese jídlo, a pak má dvojí zápal. Zavolejte kněze!"

Na zpáteční cestě svěřil se lékaři se svým neštěstím, dusila ho přemíra zármutku: "Ta válka proklatá, co ta natropila pohrom: v rodinách, obcích i celých národech!" posteskl si nakonec.

"Nejste sám!" zahučel lékař. "Já ztratil ve válce dva syny, zůstala mi jen dcera. Válka je kletba lidstva, otrávil lidská srdce. Až účinky té otravy pomínou, změní se i lidé. Myslím, že i vaše žena se změní. Snad i smrt vašeho otce jí zatřese."

Po třech dnech starý Borek dodýchal. Měl jen několik jasných okamžiků... Jinak

mluvil zmateně o vyhnání z domu a prodeji své straky.

* * *

Pohřební průvod stanul na filiálním hřbitůvku, stojícím o samotě na kuželovitém kopci. Lkavé tóny dvou starobylých zvonů rozlétaly se tklivě po celém okolí, po lesích, odkud se zase ozvěnou vracely zpět. Mladý Borek zůstal po obřadech u hrobu sám jediný s hrobařem. Když zmizela otcova rakev pod silnou vrstvou hlíny, rozhlédl se po hřbitůvku. Zrak jeho zavadil bezděčně o nedaleký dětský rúvek, upozorňující na sebe nedávno nasýpanou hlinou. . . V krátkém čase přibýly na našem hřbitůvku hned dva hroby," obrátil se na hrobníka. "To je divné."

Starý hrobník jen cosi zahučel a začal zhluboka kašlat.

"Či je tenhle hrobeček?" zeptal se Borek a ukázal na dětský rúvek. . .

"Víte — já jsem už moc starý — pamět' mi už špatně slouží," vykrucoval se staroch a znovu se rozkašlal. "Potvorný kašel!" začal o jiném. "Trápí mě už hodně dlouho. A co mi doktor předepíše, už mi nepomáhá."

Borek se však nespokojil s touhle řečí.

"Že byste za dva nebo tři týdny zapomněl, či děcko jste tu pochoval?" divil se Borek. "To jste divný hrobník!"

"A vy jen rozumy ze mne taháte! Beztoho vám to už jiní řekli," ozval se hrobník podrážděně. Cítil se uražen Borkovou výtkou. "Ostatně bud'te rád, že to dítě umřelo! Všude by vám překáželo."

Mně že by překáželo? Proč?" rozkřikl se Borek. "Co to žvaníte?"

Najednou všecek zčervenál, krev se mu hnala do hlavy. V té chvíli pochopil, že lidé nelhali o chování jeho ženy.

"Tak tady je pochováno dítě mé ženy," prohlásil smutně. Čirou náhodou se dověděl, že narážky známých nebyly ze zlé vůle, že měly až příliš pravdivý podklad.

Hrobníkovi bylo v té chvíli líto mladého muže. "Myslíl jsem — tento — že jako už víte — ehm — že vám to lidi už povědí," omlouval se. "Inu, to víte, jsme všichni chybuji. O vás nebyly dlouho žádné zprávy, mysliło se, že už nežijete — tento — a mladá ženská — no, nedivte se!"

"A tohle mi povídá s takovým klidem,

jako by mi povídal, že je dnes docela hezké počasí," rozčilil se Borek, a raději ze hřbitova odešel.

Cestou k domovu rostla v něm hořkost a vztek na ženu. Jednala s jeho otcem tvrdě, nebyla o nic lepší, než lakomá Borkova sestra, ač jí před odchodem do války nakazoval, aby se starala o starého a churavého otce. Se zajatým Rusem se důvěrně sblížila, i dítě spolu měli. . . A on zatím v Rusku strádal. Psal domů znovu a znovu. Přece aspoň na začátku jistě od něho dostala nějaký lístek pošní pošty nebo krátkou zprávu ze zajetí. Jeho vlastní dítě mu od cizila. Malá Bětuška se ho přímo bojí, vyhýbá se mu. Neměla vůbec trochu lásky k dědečkovi. Když ji přivedli k jeho rakvi, aby mu udělala na čele křížek, dala se do křiku. —

Proč se vracel? V Rusku žil počestně, vyhýbal se všemožně svodům. A doma? Má mlčet k tomu, že nechala staříčkého otce ve špině a často i o hladu? Že pošpinila jeho dobré jméno?

Doma se jídla sotva dotkl. Odpoledne vyjel na pole. Raději pryč z domova! Každý pohled na ženu ho dráždil a vybízel: "Udeř ji, nic ji nešetři, třeba ji i zabij! Jiného si nezaslouží."

Na poli se trochu při práci uklidnil, ale rozhodl se: Promluví s ní vážně, musí se mu přiznat, jak žila, odprosit. Ne-li, bude zle!

Odstrojoval koně. Žena šla právě do stodoly. Předal koně rychle kočímu. Šel za ženou, ani si neuvědomuje, že dosud drží v ruce opratě. Přivřel za sebou vrata stodoly. Promluví s ní beze svědků. . .

"Co chceš tady?" vyhrkla podrážděně.

"Chci s tebou promluvit vážně slovo," řekl přísně, a zastaviv se odhodil opratě na zem. "Každý den se dozvím o tobě něco nového. O mého otce jsi se nestarala, ačkoli jsem tě o to prosil před odchodem na vojnu, nechalas ho na mou hanbu chodit jako trhana, jeho smrt jsi i s mou sestrou urychlila. To se už nedá zménit. Ale co bylo s tebou, ted' mi pověz! Je pravda to, co mi lidé o tobě povídají? Či to pravda není?!"

"Jestli ses vrátil proto, abyses se mnou hádal a mě sekýroval, tak jsi tam v cizině mohl zůstat!" odsekla zlostně.

Úžas! Její kulatá, hezká tvář v té chvíli zošklivěla, šedomodré oči ztemněly, po chvíli z nich zablýskl neskrývaný vztek... Borek nepoznával svou ženu. Jak úžasně se změnila!

Vzkypěl v něm hněv: "Takhle mi odpovídáš? Jsem přece tvůj muž a mám právo se tě na tyhle věci zeptat—"

"Jaké právo? Dva roky jsi nedal o sobě zprávu ani jednou řádkou. Kdož pak může vědět, co's tam v cizině prováděl, a teď mě chceš soudit? Však se všude vypravuje, jak jste tam žili—" bodala ho bezohledně.

"Já jsem ti psal často a není mou vinou, že dopisy a pohlednice nedošly. Přiveďu ti kamarády z Podolí, žili jsme v téže osadě. Ti mohou ti potvrdit, že jsem ti psal a jak jsem žil. A ty jsi nemohla čekat dva roky, jestli se vrátím či ne? A na malou Bětušku jsi se také ani trochu neohlížela. Pěkná ty jsi máma!"

"Tohle kázání jsi mohl mně i sobě uspořít," odsekla zlostně. "Po tobě nebylo ani stopy. Měla jsem snad civět doma a žít jako jeptiška, ne?" Zasmála se uštěpačně a pohodila pohrdavě hlavou...

Už při první výsměšné větě zalomcoval jím hněv nad její nebývalou otrlostí, ale přemohl se. Poslední však její neomalená slova přivodila výbuch...

"A tomu ty se ještě směješ, děvko nestydatá?!" rozzuřil se. Sehnul se rychle pro opratě a udeřil ženu. Vykřikla a chtěla uniknout. Zastoupil ji cestu a bil ji dál, nemilosrdně... Zaúpěla posléze a padla na mlat všecka zkrvácena... Teprve nyní ustal.

Vyšel na dvůr, prudce oddychuje. Potřísněnou oprat' pověsil na skobu u stáje. Kdyby nebyla padla na mlat, snad by ji byl zabíj nadobro... Ve světnici si oblékl lepší kabát a zamířil do hospody. Mléky pil. Na dotazy sousedů neodpovídal. Jen se zarytě díval na špinavou podlahu...

* * *

S večerem se dověkla Borková do velké světnice. Předtím se omyla u pumpy. Požádala službu, aby jí ustlala v malé světnici. —

Borek do rána vychladl. Na malou Bě-

tušku myslel. Kdyby žena zemřela, měla by ubohá za otce vraha!

"Kde je maminka?" ptala se maličká ráno, když si jí dlouho nikdo nevšímal.

"Je stonává," chlácholil ji. "Doběhni pro babičku Zdvihalovou!"

Sám sobě se divil, jak snadno našel výmluvu. Pro lékaře poslat se bál. Babka kořenářka přiběhla brzo.

"Prohlédnete hospodyni, přinesete nějakou dobrou mast a trochu hospodyni pár dní budete ošetřovat," nakazoval. "Nechci to zadarmo, ale ve vsi o tom moc nemluvte! Víte, že se mnou nejsou žádné žerty!" dodal výhrůžně...

Babka kývala horlivě hlavou, že bude mlčet jako hrob. "Takový lamželezo, ještě by mohl člověka zmrzačit—" myslila si a odšourala se rychle do malé světnice k hospodyni. —

Borková si poležela dost dlouho. Málo jedla. Nechutnalo jí a v prvních dnech ji roztráasala horečka. Za teplých květnových dnů otevírala kořenářka okno, aby vyvanula plíseň. Těšila hospodyni, jak uměla.

V nekonečných nocích vracely se myšlenky mladé selky zas a zase do minulých dvou let. Třebas se tomu bránila, vyrůstalo v určitých obrysech poznání, že chybila. Samota, bolest, opuštěnost, mužovo mlčení — to vše rozdrtilo její tvrdost a hněv...

Nelidsky se chovala ke svému tchánovi, nevšímalá si jeho bíd. Pro cizince úlisného zpronevěřila se svému muži. Ten Boris! Lhal jí svou lásku. Když mu jiná nabídla lepší bydlo, s lehkým srdcem ji opustil... A přece je spojovalo dítě! Dobře, že umřelo! Vyděděncem by bylo, těžký život by mělo. A co muž? Vyžene ji, až se uzdraví? Možná. Je na ni rozezlený, a plným právem. A co bude s Bětuškou? Bude možné zapomenout na tu ošklivou minulost?

Samota a ticho mluvily k ní vyčítavě. Z jejího nitra prodíralo se zvolna poznání, že chybila. A to poznání mírnilo hněv proti muži, že ji bil, že ji potupil. Musila si přiznat: "Také o malou Bětušku valně jsem se nestarala, špatnou mámou jsem jí byla..." V dlouhých, bezesných nocích roztavovalo se všecko špinavé a sobecké v

ohni sebepoznání. V jejím nitru začínal tajemný přerod —

Počátkem června chystal se Borek na odjezd ke svému doplňovacímu velitelství, a odtud na frontu. Borková, slabá a pobledlá, chodila po domě plaše, tak, aby se nesetkala s manželem. Všecek její vzdor a smělost jako by utonuly v jejích bolestech.

Až ráno, před odchodem, přistoupila k muži a řekla přitlumeně: "Václave, odjedeš na frontu — kdož ví, zda se živi setkáme. Tak at' se rozejdeme v míru! Václave, můžeš mi odpustit?" — Svezla se před ním na kolena a ruce prosebně sepjala.

Viděl v jejím zraku upřímnou, žíznivou touhu po odpuštění.

"A budeš opravdu jinou?" ptal se zkoumavě.

"Budu, uvidíš!" slibovala a snesla jeho pátravý, přísný pohled. . .

Zápasil krátce sám se sebou. Jako z dálky ozvala se v tu chvíli v jeho paměti slova, kterými ho před časem těšil starý lékař, odjížděje od umírajícího otce: "Válka je kletbou lidstva. Otrávila lidská srdce. Až účinky jejího jedu pominou, uzdraví se otrávená lidská srdce. Potom i vaše žena se změní k lepšímu."

Změna tu už je. Lepší část jeho bytosti zvítězila! Neodejde ve hněvu. — Odpustí ženě. Zdá se, že se změnila. Zase bude takovou, jako bývala v dobách dřívějšího, spokojeného života. . .

Zdvihl ji a poprvé od svého návratu ji políbil. Zavolali Bětušku. Zlíbal dítě a přehodil thumok na záda. Pojednou mu připadal odchod z domova těžkým. Dítě si na něho v době jeho dovolené zase zvyklo, a teď ho s houkavým, dětským pláčem zdržovalo —

"Já se brzo zas vrátím, dušičko drahá!" těšil ji znovu a znovu. A aby to těžké loučení zkrátil, vykročil spěšně ze dvora. Až za vsí se zastavil. Asi v týchž místech, odkud se před osmi týdny s pohnutím díval na milou tu dolinu, tehdy sešerelelou. Co tu prožil za ten krátký čas! Více zlého než dobrého. A přece se nakonec rozsvětlo nad jeho životem: Žena se změnila k dobremu! Trvale? Podle dnešního loučení doufá, že budoucnost mu dá příznivou odpověď —

Chvilí se díval na rodný kraj. Ležel před ním v zeleném hávu, zpestřeném žlutými, bílými i modrými květy českého jihu. Tmavé lesy hlídaly chudá políčka. Ve výši plálo slunko, popěvovali si ptáčci, hlavně skřivani jásali, a přece jakási zádumčivá nálada dýchala z té kopcovité scenerie. Povzdychl si, objal celou krajinu laskavým pohledem a — vykročil. Jako přede dvěma roky vštěpoval si v paměť známá místa, vzpomínky se hrnuly. — Vráti se sem?

Přece se vrátí. Když vzedmula se naposled vlna rakouských vojsk, aby tím katastrofálnější bylo její roztržnění, byl Borek mezi těmi šťastnými, kteří jsou v tamních nemocnicích, vyvázli ještě v poslední chvíli ze zátopy nepopsatelných zmatků. . .

Tentokráte vracel se domů za mírně zasněného listopadového podvečera. — Vracel se jinak, veseleji než posledně. Žena se změnila. Z každého jejího dopisu dýchala pokora, lítost nad nedávnou minulostí. Také od sousedů, které požádal o zprávy, dovídal se jen potěšlivé věci. A na hranicích Čech se dověděl o prohlášení samostatné české republiky, byl tudíž jeho návrat dvojnásobně radostný. . . .

PŮLNOČNÍ MŠE SVATÁ V KLENČÍ

KOSTELE už je větší jasno než ve dne. Kde jaká svíčka, lucerna nebo svícen, všude sedí žlutý plamének, kroutí se a svítí. Po opocení oknech tekou potůčky sražené páry, lesknou se jako roztavené stříbro. Faster vstává ve svém pluviálu s rudého křesla, kráčí před oltář doprostřed, kaplan Vondroušek v sněhobilé rochetce ho doprovází, chvíli tam stojí oba kněží, varhany slabounce a slad'ounce preludují, náhle zmlknou docela a zřetelně je slyšet, jak venku na vysoké věži tlukou hodiny čtvrti, teď začaly tlouci na velký zvon celé, každý v duchu počítá ty rány, počítá je venku i ponocný Válek s ohromným rohem v ruce, a sotva udeřila dvanáctá, nasadil v otevřených dveřích chrámových roh k ústům a přes hlavy věřících letělo přímo k oltáři: "hůt! — hůt!"

Ted' nejpozorněji ze všech počítá pan administrátor Faster, a jakmile doznělo dvanácté "hůt", rozpřáhl ruce a hlasem krásnějším než zvon, mohutnějším než roh pomůcky zazpíval: "Narodil se Kristus Pán — radujme se, veselme se!" Jak stoupal v té písni hlasem, tak zvedal i ruce, a přece to neuráželo, naopak, patřilo to k věci právě tak, jako když chasník před muzikou zazpívá si písničku a zašermuje rukama nad hlavou. Ničím nemohl Faster dodat svým slovům krásnějšího výrazu, než tím velebným, blaženým, až posvátným rozpřažením náručí, jako by chtěl všechny obejmout při tom pozvání k radosti a veselí. Ani dokončit nemohl, nedočkavě, netrpělivě už mu vpadly do noty varhany, a s nimi kde kdo "Z růže kvítek vykvet nám" jásal

kostel a díval se na ozářený obraz nad svatostánkem, kde v jesličkách na seně usmíval se Ježíšek, a za ním se rýsovaly rohaté hlavy dvou červených volků, právě takových, jaci v každém gruntě odpočívali v té chvíli v teplých stájích. . .

Píseň hřměla dál krásným kostelem barokním, nikdo ani nepozoroval, že kněží odešli od oltáře, že se Faster obléká v sakristii do nádherného mešního roucha, ušitého ze vdávacích šatů brokátových hraběnky Marie Anny, choti napoleonského státníka Filipa Jana ze Stadionu, kterou teprve před čtyřmi roky pcechovali do krypty pod hlavním oltářem. Nadšeně, tělem, duší zpíval celý kostel, a sotva dozpíval, cinkl u sakristie zvoneček, a Faster ve velké parádě vyšel k oltáři sloužit mši svatou. Eisenhut zastrčil na hracím stole varhan principál s mixturou, vytáhl zato ty nejjemnější rejstříky, bílé prsty rozběhly se mu po obou klávesnicích nahore, nohy roztancovaly se mu po dřevěných pedálech, a všem se zdálo, jako by se sešli dudáci z celého kraje, zavátými cestami blížili se ke kostelu a hráli své nejsladší a nejveselejší písničky. Na ta preludia dudácká, jež tak mistrně hrál kantor Eisenhut v době vánoční při každé mši, těšili se nejen zdejší osadníci, ale jezdili sem na velké mše o Božím hodě, o koledě, o Novém roce a o Třech králich až z Horšova Týna a bavorského Lesního Mnichova páni a paničky, ctitelé chrámové hudby, a nikdy toho nelitovali. I dnes jako by nehrály varhany pianissimo, ale dudáci z dálky jdou. . . Už stojí na kopečku před farou, už stojí před kostelem venku, už vcházejí do chrámové předsíně a teď vešli do kostela. Eisenhut

vytahoval nové a nové rejstříky, síla i krása tónů rostla, melodie nabývala jasnosti a určitosti, "pleno", poručil Eisenhut, a mládenec Jindřich jako jeho pobočník sáhl do rejstříků tak prudce, až zachrastily a kostelem zaperilil se vodotrysk jásavých tónů, až srdce blahem usedalo, scvrklé babičky nadnášely se v lavicích, mužští přešlapovali s nohy na nohu, nikdo nevydržel klidně sedět ani stát, všichni se vrtěli, blaženě povzdychávali, a když se zdálo, že už už i dřevění andělíčkové a světci na oltářích se počínají kroutit a natřásat, švihl mládenec Jindřich na kůru černou taktovkou jako proutkem kouzelným, varhany zkrotly, dudáci zmlkli, smyčce kmitly se nad hlavami hudebníků a mladý Hadam Krutina zavolal čistým tenorem: "Hej, mistře! Vstaň bystře! Vzhlédni na jasnost, nebes švarnost! Krásu uhlídáš v tento noční čas. Hvězdy jsou dnes krásnější, obloha jest jasnější, měsíc krásně plápolá, svítí jím sad, stodola. Denice již vychází, z hájů zúve zvěř, štěbetáním přelíbezným ptáčků zvučí keř." Česky, česky zpívá Hadam Krutina! Každému slovu posluchači rozumějí, žádná latina, ale sladká řeč mateřská velebně se ozývá nad hlavami osadníků a s kůru letí přímo k oltáři božímu... Hadam dozpíval a housličky s violou i basou, fléta s klarinetem, lesní roh s fagotem se rozehrály a varhany si blaženě pobručovaly, že to zní krásněji než "štěbetání přelíbezných ptáčků". Do bílého rána by poslouchali tu rajskou muziku.

Ale kouzelník opět švihl svojí hůlkou a všechno se naráz mění. Ptáčkové tichnou, jako by se báli, listky na keři přestávají šelestit, bublavý potůček zmlkl, měsíček zašel, hvězdy pobledly, jenom basa bručí a s ní se ptá přísně Mikulášovic Honzík: "Nununu! Proč mi nedáš v spaní pokoje? Proč mě lekáš? Řekni, co pak je? Po celý den jsem v práci byl, až do potu se lopotil, takže se nemohu ani hnout. A tu, když si mám odpočinout, ty mně nedáš spát. Řekni, řekni, co pak medle to má znamenati?" Ještě chvilku bručí basa, bručí pedály varhan, ustrašeně poslouchají teď velcí i malí, co se z toho vyklube... Ale mládenec Jindřich teď bere sám do ruky své drahé housličky, za krček je bere,

ke krku pod bradu si je tiskne, smyčcem je pohláží, prsty je na strunách polechtává a housličky se rozesmály takovým dětským, blaženým smíchem, šťastným a nakažlivým, že mu podléhá kde kdo. Krutina se nemůže opanovat a hned volá: "Slyším za horou tam zvuk, jak zefiru jemný hluk!" Také Mikuláš zapomíná rychle na všecku únavu a ptá se zvědavě: "Co jest to za libé hraní, nebeský zpěv a plesání?" Již se zdá, že jim na tu otázku nikdo neodpoví. Jedna, dvě vteřiny hlubokého ticha minou, na kůru jako by všecko cněmělo, dole jako by všichni zkameněli. Jediný mládenec Jindřich mává smyčcem, tiše počítá pauzu: "Jedna-dvě" a jak šeptl "tři", taktak že mu stačil čas nasadit housle, a už se ozval sladký zpěv sopránů a altů: "Vstaňte rychle, pastýřové! Zanechte bud, spost'áčekové, vyved'te svá stála ven a žeňte je na Betlem." A v tu chvíli stal se zázrak. I FASTER u oltáře i osadníci v lodi chrámové přivřeli oči, nadpozemská blaženost je všechny objala, pochopili, že to nezpívá ani Mikulášovic Honzík s Krutinovic Hadamem, ani Královic Hanýžka s Klikovic Martínkem a jinými školáčky, ale že tam na kůru probouzejí andělové boží betlémské pastýře. Pan administrátor u oltáře zazpíval jásavě: "Gloria in excelsis Deo" a náboženská hra nerušeně pokračovala v druhém jednání. Nejstarší pastýř ujímá se velcí a hned přísným basem rozkazuje: "Jakub svolá všecku chasu a jí vyřídí, aby vzali housle, basu, to jí nařídí Martine, ty běž hned za háj vzbudit celý zálesní kraj. A ty, Janku, běž na horu, kde kácejí dřeva v boru, pozvi všechny dřevorubce, láterníky, dobré hudce, zpěváky a hodné trubce. Půjdeme tak k Betlemu s hlučnou muzikou, k tomu místu šťastnému s chutí velikou." Druhý pastýř křišťálovým hlasem se rozjásá: "Všecky všude svoláme, na cestu se vydáme, k Betlemu teď půjdeme, Boha slavit budeme." Andělíčkové je sborem povzbuzují: "Trouby zvučte hlučně dnes, vděčný zpěv se k Bohu nes!" A před duševním zrakem posluchačů už se řadí průvod pastýřů, dudáků, kejdačů, ovčích stád, a všecko se to valí k betlémskému chlévu na oltáři a už se to tam řadí po obou stranách, zleva i prava svatostánku, už nehrajou a nezpívají na kůru, ale

před nimi na oltáři živnou ti malovaní a ze dřeva vyřezaní pastýři, ten šedivý, nejstarší, zcela zřetelně rozkazuje: "Nalad'te si hudby jasné, at' vám to zní všechno krásně. A teď řádně do toho, hrajte, co je slušného, nechme se všichni vidět, at' se nemusíme stydět."

Tak se zdá, že od tohoto okamžiku také Jindřich přestal býti učitelským mládenkem, Eisenhut principálem, Kubíkuc Kuba klarinetistou, Jehlík flautistou, Marušák trubačem, Maršík basistou, neznámé, tajemné nadšení jako řídká mlha všechny je měkce zahalilo a unášelo kamsi do nadpozemských světů. Černá noc tlačí se na okna a poslouchá, zlaté hvězdy přestaly na obloze mrkat a poslouchají, měsíc se zastavil nad kostelní věží, lesy se ztišily a všechno poslouchá úžasně krásný Agnus vánoční mše, kterou složil Jan Jakub Ryba, rožmitálský kantor, a kterou hrají dnes poprvé v klenckém kostele. Ani nejslavnější opera světa nebyla nikdy hrána s větším nadšením a poslouchána s větší láskou a obdivem, než tato prostičká hra náboženská. Zpěváci i hudebníci i posluchači tvořili jediný celek. Svátý zápal je všechny rozehřál, roztavil, takže splynuli v jedno a dali se unést citem do nadpozemských světů, předtím nikdy ne-
tušené krásy a blaženosti...

Všecko má svůj konec, i jitrní v klenckém kostele. Křepelka už dozpívala svých "pět peněz", hrdlička přestala Ježíškovi cukrovat, kukačka kukat, laštovička šveholit, pan páter Faster se od oltáře obrátil k lidu a jasnými, určitými slovy pověděl důvod toho nadšení a radosti. Přečetl totiž sváteční evangelium ze sv. Lukáše o tom, jak "vyšlo vyrčení od císaře Augusta, aby byl popsán všecek svět," jak vyšel proto i Josef z Galileje do města Davidova, kteréž slove Betlem, aby se tam dal zapsat s Marií, zasnoubenou sobě manželkou těhotnou. "I stalo se, že tam Panna Maria porodila syna svého prvorozeného, plénkami ho obvinula a položila v jesle. Byli pak v té krajině pastýři, ponocující a stráž držíce nad stádem svým. A aj, anděl Páně stál vedle nich a řekl: "Zvěstuji vám radost velikou! Narodil se vám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán, v městě Davidově."

Nikdo ani nedýchá, dokud pan páter ne-

dočetl a nepolíbil tu svatou knížku, kde je to všechno tak prostě a krátce pověděno. Ale nyní obrací Faster listy a čte totéž i německy pro osadníky z Mlýnce, Zdanova a Capartic. Kouzlo rázem pominulo. Všichni si oddychli, jako by je z pout osvobodil, babičky v lavicích se rozkašlaly, děti u mřížek počaly šeptat, chasníci ohlížet se po děvčatech a na kůru vyslovil z dlouhého šosatého kabátu pan učitel Eisenhut stříbrnou tabatěrku, ohlazenou a lesklou, tvář se mu blahem usmívala, oči zářily, kývl prstem na Klikovic Martinka, dal mu pikslíčku do ruky a ukázal prstem na zpěváky a hudebníky. Martinek se usmál a obnášel šňupec po celém kůru. Nejdříve nechal šňupnout učitelského mládence Jindřicha, pak Krutinovic Hadama a Mikulášovic Honzíka, potom obešel muzikanty, podržel pikslu pod nosíčkem i Hanyžce Královic, Mrázovic Retce i učitelovic Lence, donesl ji Tomši Smolíkovici, aby neusnul, i Svatčovic Jirkovi, a než ji vrátil poloprázdnou panu principálovi, sám si na ni poklepal kotníkem, jak to viděl u starých šňupáků, vzal si šňupeček a pak teprve ji podal Eisenhutovi. Ten se na Martinka usmál, pohladil ho po štětinaté hlavě a teď on si nabral šňupec vpravdě královský a labužnický ho vtáhl do obšírného nosu. Všechny na kůru hrálo vědomí, že je s nimi jejich generál, jak náleží, spokojen, protože je tak vyznamenal i odměnil...

Páter Faster dočetl i německé evangelium, nasadil si kvadrátek na hlavu, poklonil se před oltářem Betlemu a odcházel do sakristie, ale nikomu se domů z kostela nechtělo. Lidé se zadýchali, milé teploučko cítili na těle i duši, kožichy páchly ovčí vlnou i plesnivinou, jako doma za kamny, tak útulno bylo dnes v ozářeném kostele. Ale nic platno, do rána tu sedět nemohou, nutno je tedy z kostela vyprovodit. A teď si usedá učitelský mládenec Jindřich na vysokou lavičku ke hracímu stolu varhan, za-
bořil prsty do klávesů, a kostel až v základech se zachvěl. Jindřich slyší v duši slavnou, velebnou větu evangelia: "Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle." Sklonil hlavu k varhanám a v mohutném postludíu (dohra na konec mše svatě) zahřmělo chrámem velebné

“sláva Bohu.” To pastýři a dudáci a hudebníci a zpěváci, tak, jak přišli, seřazují se opět a odcházejí. Na dudy, píšťaly i flétny hrají “Sláva! Sláva!” Vzdalují se, už stojí ve dveřích, už vyšli ven do jasné, mrazivé noci, všichni odcházejí za nimi, kostelník Makásek už leze po oltáři a zhasíná lampičku po lampičce, šero vystupuje z chrámových koutů a varhany už jen sladce lkají, šeptají “sláva”, až zmlknou docela a kostel je prázdný.

Poslední vychází Klika, divoký Klika. Nezkročená radost bouří mu nitrem, nemůže ji opanovat, přemoci. Na kostelním prahu se zastavuje, širákem zamávne, zavolá na Krále: “Václave! Je to radost, co! Juch! Juch! Juchuchůů!” Tak zavýskal prudce, nespoutaně, živelně, že tím rázem nakazil svobodnou chasu, která už běžela po silnici nahoru i dolů ke svým domovům, šťastný, radostný jásot naplnil kraj, který slavil vpravdě veselé vánoční hoody. U nás má všechno svůj čas, práce, radost i žalost. Když dělat, tak dřít, až se tváří na zem padá, a když se radovat, tak to musí být taková čistá a silná radost, až člověka od země pozdvihuje a k nebi povznáší. Nic polovičatého se netrpí. Advent patří Pánu Bohu stejně jako půst. Ženské oblékají modré šerky, bílé fěrtuchy a bílé pleny, šaty vysokých barev se uklidí do truhel, chodí se na roráty, zpívají se pobožné písničky, dudy nesmějí ani kviknout a nohám ani nenapadne, aby si poskočily. Ale nic netrvá věčně, ani adventní a postní čistec ne. Než se nadějí, rozkvetou děvčatům třeseňové větvičky ve vodě, které se tam máčejí už od svatě panny Barbory, koudel i pucky i pačesy jsou sředeny, jako stříbro čistý, hladký len navine se na kuzele, svatá Lucie upije noci, mlhy zmizejí, zima utvrdne a

vánoční výzva “radujme se, veselme se!” bouří krajem. Blíží se masopust. —

Rybova slavná mše opakuje se ještě o “velké” na Boží hod, o Novém roce a o Třech králich. O ničem jiném se nemluví, než o těch zpěvech a koledách, o hudbě, jež je doprovází, a o Betlemu, jenž stojí na hlavním oltáři. Radost a veselí pomalu šíří se z kostela po celé osadě. Nejdříve chytá děti. Už o koledě rozběhly se Královic Hanýžka s Marjánkou až do Chodova k Berouškovice kmotře zazpívat koledu, kterou zpívala Hanýžka sama v kostele u jeslíček. — Vrátily se s rancem ořechů, o které měli v Klenčí bidu, a teprve je sázeli do země, kdežto v Chodově u Beroušků stál u stodoly ořech velký jako Lomikarovské lípy před Trhanovem.

(Výňatek z knihy “Paní komisarka”).

V úvodu ke své slavné trilogii o Chodsku napsal J. Š. Baar, že se mnoho změnilo v jeho rodném kraji v nové době, ale ne vždycky k dobrému. A na závěr napsal: “Jenom naše hory se nezměnily. Dnes stejně jako před tisíci lety u veliké tíži zvedá se pracně k zachmuřenému nebi Hrádek s Čerchovem i Sádek s Haltravem, Javor a Prsa Matky boží hledí sem z modravé dálí, zřícené hrady na Herštýnu, Přimdě, Rýznburku i Radyni rýsují se výstražně na zamlženém obzoru. . .

Usedl jsem nad Klenčím v pasece na starý, nahnílý pařez, zahleděl jsem se do údolíčka pode mnou a sepal jsem ruce. “Pane Bože! Všecky struny v srdci mém už popraskaly, jediná jedna mi zbyla. Miluješ-li mne, dej, abych směl na ní zahrát píseň o lásce k této tvrdé, kamenité zemi!” Tato upřímná, krásná slova si jistě zaslouží, aby se nad nimi každý poctivý Čech vážně zamyslí. . .

STARÝ MLÁDENEC

ORSKÉ srpnové slunce zapadalo za vysoké hory hercegovské, když se zastavila husarská četa u selského statku bcsenského. Vojáci, palaše v ruce, zůstali v sedle a čekali na návrat předních stráží. Jeli tak už kolik dní jako tykadla hlavního sboru okupačního, jeli údolím řeky Bosny, ale dlouhý řetěz stráží slídl i po stráních a planinách, a krvavé zkušenosti brzy naučily i hazardní důstojníky větší opatrnosti.

Tak stáli tu i teď jezci v řadě jako přibíti, nevědouce sami, co nejbližší chvíle přinese. Zůstanou zde — v tom rozlehlém dvoře — do rána, postoupí snad kupředu, či vrátí se v šíleném kvapu zpět.

Dívali se na svého důstojníka, který česky i chorvatsky domlučoval se s Bosňákem. Konečně vracely se vyslané patroly.

“Dobré znamení — jedou pomalu”, zaraďovali se vojáci. A všechny hlídky skutečně hlásily, že na celé objíždce nespátřily ani stopy nepřitele, bezpečno je před nimi dobře na dvě hodiny cesty...

“Sesedat,” poručil rytmistr a sám první skočil s koně. Určil pořad stráží i heslo, poslal zprávu zadnímu oddílu, prohlédl koně i mužstvo a vešel první do statku.

Hospodář — mladý ještě muž — vítal ho uctivě i radostně. Živým Bohem se zapřísahal, že u něho bezpečno, statek není jeho, nějakého agy nebo bega tureckého je — ale on je kmetem — nájemcem — křesťanem a dobrým člověkem, přítelem a pobratimem Slovanem...

Vojáci krmili a napájeli koně, čistili a mazali řemení, a uvnitř — v kuči — seděl

rytmistr se dvěma důstojníky. Kuča byla beze stropu, místo podlahy pouze upěchovaná hlina, dokola podél stěn nízké lavice a prostřed velké ohniště. Skopec pekl se na něm k večeri pro důstojníky i mužstvo. Dlouhé plameny šlehaly do výše, osvětlovaly černé, začazené trámy v krovu a černý, hustý, čpavý dým z kapajícího tuku unikal dymníkem ve střeše...

Po večeri mužstvo ulehlo, důstojníci zapálili si cigarety a hospodář vypravoval.

“A jsi sám v celé kuči?” zeptal se rytmistr.

“Sám — samojediný v celém domě,” svěřil Bosňák a líčil, jak Turčín pobral dobytek, píce, obilí, kukuřici, tabák, rýži i slivovici. Pobral i pušky, handžary, šavle a nože, ba pobral i životy. “Za dobro domovine, na obranu stare svoje vjere” jak život před lety už položil otec, pomřeli bratři a sestry — celá rodina, pes, vlk Turčín jal, pobil muže a zhanobil ženy, ale teď “hvalo, díky i slavo rakouskému vojsku, oddychne si bosaňski národ, také on — Gjuro, “vrátí se do své kuči a potáhne s vojskem na Osmana pašu a Hadži-loju.” a bud’ pochváleno “Jesusovo jméno”, vyžene s ostatními Mahometa a osvobodí ljepou domovinu od vlády púlměšice...”

Venku vojáci znovu sedlali nakrmené, vyhrbelcované koně, poručík obešel ještě rozestavené strážce a nařídil pak mužstvu, aby oblečené ulehlo — i v kuči na ohništi uhasl poslední plamének, hospodář odešel do zadní světnice, důstojníci natáhli se na dřevěné lavice, a hluboké ticho s černou nocí přikrylo celý dům. I koně utmáceni ulehli i se sedly na holou zemi, ani lístek

se nehnul, ani třmen nezazvonil, ani kůň nezarehtal...

Stráší tma jako by podusila všechn život... pouze příšerná, tajemná noc žila a kráčela k jitru...

"Ó Jezuse! O Jezuse! O Jezu Kriste!" zoufal, srdcelomný výkřik probudil náhle rytmistra. Vyskočil, sahaje po šavli a revolveru. I ve tmě viděl bílou postavu vběhnout do kuče a za ní v zápětí slyšel tiché kroky a tlumené kletby...

Vystřelil ke stropu a ranou jako by probudil se celý kraj z hrobového ticha. — Rudá záře rozlila se kolem, šavle jasně zazvonily, trubka se ozvala, rány z pušek zapraskaly — a než dojele škadrona pomoci napadenému oddílu — leželo mužstvo porubáno a v kuči, střelen do nohy a se sečnou ranou na hlavě, ale živ, sténal rytmistr.

"Bogomaterija, Bogorodica, blažena deva Maria nedá, abyste umřel. Pro mě, gospodine, život jste nasadil. Vaše robinja do smrti budu," šeptaly nad ním dívčí rty a bílé ruce namáčely do studené vody obklad za obkladem a přikládaly je na palčivé rány. Necítil bolesti, jen do těch očí nad ním se sklánějících hleděl a slzy z nich padající jako by počítal —

To byl počátek řeže maglajské... Přišli pak naši sbírat raněné a pochovat mrtvé. Sebrali i rytmistra, a když už ho na nosítka kladli, skočila ještě dívka, pás si odváza a znovu přede všemi mu jej podala, stále opakuje hlasem, pláčem zalitým: "Vaše robinja chci být, jste dobar junák, vezměte mě ssebou, devojku bědnou..."

Rytmistr beze slova vzal šavli, přet'al pás, podal ho půlku dívce, slabě se usmál a řekl: "Na shledanou, Marijo!"

V jednom z českých městeček žije pošt-mistr podivín a člověk nápadný. Mírně napadá na pravou nohu a veliká jízva krásí mu jeho výraznou, dnes už šedivou hlavu. Ví se o něm, že byl raněn jako rytmistr v Bosně, s titulem majora že byl dán do pense a jmenován poštministrem. Svědčí o tom i válečné trofeje v jeho kanceláři, dvě dlouhé pušky, dvě zkřížené turecké šavle, zakřivené a svázané kusem jakéhosi pásu. Na zdi nad jeho psacím stolem visí ty památky a k nim často upírá svoje oči.

Chodí sám a sám, vede smutný život člověka samotáře, a skoro nikdo ho nepolituje.

"Dobře mu tak! Proč se neoženil, jak k nám přišel! Tehdy trásl se na něho slečný z nejlepších domů. Platil za hrdinu, reka! Dnes spadla mu už i ta gloriola, je z něho starý, mrzutý mládenec, od kterého i posluhovačky utíkají," hovořilo veřejné mínění, když už řeči zavadilo se o stárnoucího majora-poštmistra.

Ten skutečně den ode dne víc a více propadal samotářství, mrzutá nálada ho takřka ani neopouštěla, vyhýbal se lidem, chátral i tělesně, zahojené rány časem znovu jako by se jítily, reumatismus zážíral se mu do kostí a kloubů. Městečko roste, práce v kanceláři přibývá, a tak si konečně vzal výpomocnou sílu, která obstarávala telegraf i styk se stranami, a poštministr ponechal si pouze pokladnu a vnitřní vedení úřadu — —

Tak seděl i dnes, pohřížen do své zamilované četby cestopisné a úplně lhostejný ke všemu, co kolem se děje... Sledoval v knize odvážnou výpravu k jižnímu nebo severnímu pólu, uvažoval, jak lidstvo od dob Kolumbových jako vejce chledává tu svoji zeměkouli, jak nebude hnedle na ní místočka, kde by nestanula lidská noha, když náhle zaslechl prudký výkřik slečný expeditorky: "Nechod'te sem! Zůstaňte za pultem! Zavolám pána..."

A už se rozletěly dveře a ustrašený hlas se ozval: "Prosím, račte na chvíli do kanceláře."

Poštministr klidně odložil knihu a vešel. Tam stál Bosňák, podomní obchodník, ověšený holci, čibuky, noži, a zrakem vytřeštěným hleděl na zkřížené pušky a handžáry na stěně. Na pultu ležela poštovní poukázka a asi dvacet korun, které byl přinesl, ale pro nic jiného oči neměl, jen pro ty zbraně své daleké domoviny. Ani neviděl, že poštministr vešel, jen rychle se rozpínal a ze záhradní sáček vytáhl, pozorně z něho vybalil kus špinavého pásu a najednou se ten obrčlověk rozplakal — tu v kanceláři — usedavým, dětsky upřímným hlasitým pláčem... Poštministr zbledl a přikročil k němu.

"Gospodine, brat moj," vykřikl v tom Bosňák, svezl se na kolena a sepal ruce —

"tak přece jsem tě našel," na jeho jizvu na hlavě se zadíval a volal: "Ano, jsi to ty, rytmistr husarský, a já jsem Gjuro, Gjuro Daniilevič, v jehož kuči jsi spal a byl porubán. Lhal jsem ti, sestru jsem skrýval před tebou a tvými vojáky, a zatím Turčín kuču zapálil a nebýt tebe, mě i sestru byl odvlekl... Sundej ten pás, gospodine, sundej jej a uvidíš, jak půle tvá se s mou spojí," a sám už stál na židli a s křivých šavlí odvažoval pás a srovnával jej se svým. Nebylo pochyby, oba díly patřily k sobě.

"A co sestra?" promluvil konečně poštmistr, ale i hlas i rty se mu při tom zachvěly.

"Bog s ní! Umřela děvčinka materjina, sirotica bědná, touhou po tobě umřela, uschla i uvadla, jako sirá vdovice na tebe čekala, a nešel jsi. "Umřel můj dobar junák," naříkala s pláčem, "anebo zapomněl." Uložila mi hledat tě živého anebo mrtvého. Neznal jsem tvého jména a tak bloudím světem, až dnes Bog se smiloval a zavedl mě k tobě."

"Marija umřela!" zašeptal pro sebe poštmistr a rukama zakryl s i oči. Černou, dusnou noc viděl, kuču v plamenech, blesky výstřelů i nahých šavlí, měkké prsty dívčí cítil na své tváři a sladký hlas slyšel: "Bogorodica, blažená deva nedá, abyste umřel, vaše robinja do smrti budu..."

"A než umřela," pokračoval host, "ještě poručila: "Prstýnek s prstu po smrti mi vezmi, a najdeš-li ho živého, dej mu jej a vyříd', do smrti že jsem na něho vzpomínala, věrná jako žena mu byla..."

Na maličku pana poštmistra leskne se zlatý obrouček s rudým, jako kapka krve, kaménkem. Lidé dál se psmívají starému mládenci, a já dopustil se snad beztaktnosti, že jsem prozradil hluboké tajemství

dobrého srdce jeho. Dostanou-li se mu do ruky tyto řádky, ať promine mi indiskretnost, promine z lásky k národu, pro jehož "hvalo, díky i slavo" napsány jsou i tyto prosté řádky.

Z výroků J. Š. Baara.

Na velikánech alpských někdy stačí, aby se uvolnilo nepatrné zrnko písku, a ohromná lavina dostane se do pohybu. Nejprve posunuje se zvolna, pohyb její je sotva viditelný, ale víc a více lámou se pod strašným tlakem tvrdé skály, hustěji a hustěji drolí se drobný štěr, nakloňují se ledovce, klouzají širá pole sněhová, vyvrací se zakřslá kleč, pohyb vzrůstá, hustěji a hustěji ozývá se temné dunění, týdný to trvá někdy, ale není moci, která by pohyb ten zastavila, až konečně s ohlušujícím rachotem řítí se lavina, rve a trhá všecko, co jí stojí v cestě, co na ní rostlo a žilo, zvěř, stromy, květiny, kamení, led, sníh, příbytky lidské i dcupata zvířat, vrhá se do klidného, tichého údolí a pochovává tam život, šíří zkázu a smrt... Takovým zrnkem byl osudný výstřel na ulicích sarajevských v červnu roku 1914. Ne celá říše, ne celá Evropa, ale celý svět zachvácen osudovou, strašnou silou, řítí se kamsi do tmy, do propasti, do hrobu...

"Pán Bůh je pramenem krásy. On je nejkrásnější. Jako voda ze studánky vytéká, vytryská z bytosti Boží krása a rozlévá se světem. Bůh z bohatství své vlastní krásy udělil mnoho krásy světu, vzduchu, stromům, květům, polím, nebi — všemu tomu, čemu dohromady říkáme: příroda. — A to je škola, do které se musí chodit učit, ve které jediné smíš opisovat, to jest okreslovat —" (tak napsal Baar své žačce Mášence Kotrbové).

ŽENY NA STATKU

M. Sadovská

„ANEŽKO, udělej dnes nějakou práci za mne,” žádala deputátnice Valečková služku, s níž poklízela ve chlěvě.

„Anežko, půdu už domů, víš že mám maličké, tak aby neplakalo. Ty jsi svobodná, můžeš tady být déle.”

„O, vy jedna tetka! Pořád abych za vás dělala! Máte děti jako smetí, přibývá vám jich stále — a pak od práce utíkáte!”

„Nebrbli, Anežko, až ty se vdáš, budeš taky od práce odbíhat.”

„Ach, já nebudu tak hloupá jako vy, Valečková. Já budu mít jedno dítě, nanejvýš dvě a víc nic! Budu chytrá, jako jsou ti bohatí.”

„Děvčico zlatá, takhle nemluv, to je proti Pánu Bohu. Kdo se protiví vůli Boží a chce svou chytrostí obelstít přírodu, bývá za to potrestán.”

„Jaképak strachy před tresty? Podívejte, jak dobře se má naše milostpaní. Takový majetek je u nich, vždyť tenhle velkostatek, co na něm dřeeme, má cenu na 8 milionů! Ti boháčci by mohli mít řůru dětí, měli by každému co dát věnem a přece mají děti jen dvě. Milostpaní užívá samého pohodlí, jezdí po výletech a zábavách, cestuje po všech koncích Evropy, každý rok si pobude v lázních. Má hotový ráj na zemi — a neleká se žádných trestů.”

„Holka zlatá, ty to posuzuješ se stanoviska časného. Ale Pán Bůh je věčný, ten má na trestání hříchů času dost. Vždyť nadarmo se neříká, že Boží mlýny melou pomalu, ale jistě. S milostpaní naší by to špatně dopadlo na věčnosti, kdyby se včas

nepoznala a nedělala pokání. Raději se za ni pomodleme.”

„Ona jistě myslí, že na pokání je času dost. Je mladá, hezká, má všeho dost.”

„Ale jak bude po smrti? Tu otázku si musíš vždycky dát, milé děvče.”

„Vy pořád jen připomínáte smrt, ale já myslím na to, co je teď. Řeknu vám, že bych chtěla být na místě naší milostpaní — dobře žít a být bez starostí.”

„Já bych s ní neměnila. Jsem chudá, pravda, nemám nic, než ty ruce a to, co jimi vydělám, muž je kcoí, ale žijeme čistě a spravedlivě tak, jak to Pán Bůh ustanovil, máme čisté svědomí — a čisté svědomí je nade všechny poklady světa. Nu, už musím jít. Tak se Anežko tuž, at' to brzy všechno poklidíš.”

Valečková odběhla a Anežka poklízela. Za chvíli slyšela hrčít auto, i vyhlížela zvědavě, kdo to pojede. Viděla vstupovat do auta milostpaní s devítiletým synkem a sedmiletou dcerkou.

„Zas jedou někam, ach, těm je blaze na světě,” pomyslila si. A uvažovala dále o tom, co ona zkusí při každodenní dřině, jak měla od malička život krušný, plný obětí a strádání. Taková bohatá dáma umí si to jinak zařídit! Aby netrpěla, vyhne se častějšímu mateřství, jen dvě děti má a více nechce! Když ta bohatá je tak chytrá, proč by i chudobné ženy nebyly chytřejší? Proč by nemohly napodobit ty bohaté paní a nevyhnuly se čtenějšímu potomstvu? Anežka takto vždycky uvažovala, kdykoliv vzpomněla na milostpaní. Nedala se od svého rozmovování odvrátit Valečkovou, která jí připadala staromódní a příliš pobožnou.

Uplynulo několik měsíců. Jednoho rána vezli milostpaní, choť majitele velkostatku Aloise Dokoupila, do sanatoria. Služebně cosí suškaly. Prý už po čtvrté zákrok, tak zvaná "lékařská indikace."

"Jakápak indikace," filosofovala Valečková. "Naše babičky jakživ nemusely na žádnou indikaci — měly řádky dětí a byly zdravé. Já také nevím, co je to chodit po doktorech. Mám 8 dětí a při té bídě, třebaže jsme celý rok jen o bramborách a kávě, jsme všichni jako buci. Moje sanatorium — tot' muž a děti. Lázně mám — na poli, když o žních od časného rána se na slunci potím při práci."

"Vy máte vždycky jakési divné rozumy," odperovala Anežka. "Vy byste každému jen strkala děti. Myslíte, když je máte sama, že je má mít každý."

"Ano, každý má mít tolik dětí, kolik mu Pán Bůh dá a nemá páchat hříchy proti svátosti manželství. Pamatujte, že každý hřích se vymstí. Pán Bůh nezůstane nikomu nic dlužen."

"Nu, budeme vidět, jak to s kým dopadne. Ti chytří se mají dobře a budou se mít vždycky dobře, ti hloupí a chudí zůstanou pořád chudými."

"To nevádí, chudoba není neštěstí. Lépe být chudým — a Bohu se líbit, než-li mít bohatství a Bohu se protivit."

Neuplynul ani týden od této rozmluvy — a ve dvoře se roznesla ohromující zpráva, že milostpaní Dokoupilová náhle zemřela. Náhle — bez kněze a bez rozhršení. Deputátnice a služky kroutily nad tím hlavou. Zdálo se jim to přece jen něčím strašným — umřít bez svátostné zpovědi, bez posledního pomazání, umřít bez přípravy na Boží soud. Co se to jen stalo, že ta bohatá paní, která měla, co hrdlo ráčilo, tak nešťastně zemřela?

"Inu, pomohla si," prohodil kdosi.

"Pomohla si — do hrobu."

A Valečková smutně dodala: "Kdož ví, jestli ne také do pekla."

"Ach, do pekla! Do místa věčného ztracení!" Anežka se otrásla hrůzou. "Takhle bych přece jen nechtěla umřít," svěřovala se Valečkové.

"Vidiš, pořád jsi říkala, že bys chtěla být na místě milostpaní — a dnes?"

"Dnes prohlašuji, že bych nechtěla být na jejím místě."

"Co má ze svého bohatství? Co jí to pomohlo, že měla tolik peněz a veliký statek? Nyní je na tom hůře, než ta nejposlednější žebracka, která si před smrtí zavolala kněze a smířila se s Pánem Bohem," přiznávala Anežka.

"Jaký to bude smutný pohřeb? Za rakvi půjdou dva sirotci a muž. Což muž, ten si zase najde náhradu, ale děti, ubohé děti, jež vyrostou bez lásky mateřské!"

Opravdu, smutný byl pohřeb statkářky Dokoupilové. Třebaže byli zjednaní nejlepší hudebníci ze široka daleka, aby hráli smuteční pochody, třebaže byli sezváni zpěváci, aby za peníze zpívali dojemné sbory, třebaže květinový vůz byl přetížen věnci a kyticemi, dusné ovzduší se rozlévalo nad tím vším a lidé se řadili za rakvi s prapodivnými pocity: ne s pocity té srdečné lásky a opravdové soustrasti, jakými bývá srdce naplněno při pohřbech osob, jež zanechaly po sobě stopy ušlechtilého díla, ale s pocity zatrpklé ironie.

"Však si sama smrt zavínila! Nemusela si pomáhat," kritisovaly mnohé ženy. "To má za to, že nechtěla родit a kojit. Však dobře jí tak! Nezaslouží politování."

Takovéto smýšlení bylo možno vyčísti z tváří četných účastníků pohřbu, kteří naň přišli z pouhé zvědavosti nebo z povinnosti, jakou jim ukládal služební poměr.

Po čase se na statkářku zapomnělo. Ale Anežka na ni nezapomněla. Valečková se o to postarala, neboť jí často uváděla ten případ pro výstrahu, zejména když se provdala a zaměnila svoje jméno — Vitásková — za jméno Votoupalů.

"Děvčice drahá, nikdy nemysli jen na přítomnost, ale hled' do daleké budoucnosti, pamatuj na smrt a na Boží soud," tak často opakovala zkušená matka početné rodiny. "Nehledej pohodlí zde na světě, kde jsme jen nakrátko, abys potom neměla po smrti věčné nepohodlí, ba samé trápení a to strašné trápení, o jakém nedovedeme jazyky lidskými mluvit." Anežka nyní už tetce věřila a řídila se jejími pokyny. Bez reptání přijala v pátím roce manželství třetí dítě, ač mnozí se jí pošklebovali, že je hloupá. Tetka Valečková ji chválila jako

statečnou a hlas její rozhodoval více, než hlasy pošetilých posměváčků. A přišel den, kdy Anežka z plna srdce přiznala, že tetka Valečková měla ve všem pravdu a že si život dobře zařídila. Byl to den pohřbu této chudé deputátnice, jež umírala v Pánu, posílenu Tělem Páně na cestu do věčnosti.

Jaký to byl pohřeb! Takového jaktěživ neviděly ženy ve dvoře! Deputátnici Valečkovou — tehdy už vdovu, přišel pochovávat vlastní syn, nedlouho před tím vysvěcený na kněze! Všechno místní duchovenstvo a spolužáci mladého kněze přišli také — a tak byla celá řada sluhů Božích, že se to při průvodu rochetkami jen bělelo. Za rakvi šlo ostatních sedm dětí a to čtyři se svými manžely, manželkami a 15 dětmi. Nejmladší synek byl v klerice jako bohoslovec, jeden syn byl právník a říkalo se o něm, že bude brzy doktorem.

"Podívejte se, jaký to zástup nadějných potomků doprovází svou matku a babičku," poznamenala Anežka uctivě před ženami, s nimiž na statku pracovala.

"A všichni si tak dobře stojí! To proto, že našli dobrodince, kteří je vydržovali na studiích nebo v učení řemeslům," podotkla kterási žena.

"Ano, Pán Bůh jim poslal dobrodince. Jak je patrné, Pán Bůh na početné rodiny nezapomíná, ale takovým velmi rád pomáhá. Z takových rodin — úplně chudobných, vycházejí nejlepší mužové a ženy našeho národa. Hlavně kněží — apoštolové to Boží, poněvadž jsou z takových rodin."

"Měla opravdu ta Valečková štěstí! Načela se sice hodně, ve svém životě nezakusila nic dobrého, ale smrt měla blaženou," rozuměly deputátnice, které s Valečkovou pracovaly.

"Jak se jí krásně umíralo! Myšlenky, že jeden syn stojí u oltáře Božího a nejmladší bude také jednou vysvěcen, nesmírně ji utěšovaly. A těch ostatních šest dětí ji také bylo k radosti. Všichni synové i dcery ji ctili a milovali, všichni s pláčem ji líbali ruce a prosili o její požehnání, když se s nimi loučila."

"A ten pohřeb! Považte, jaký je skvělý," zdůraznila Anežka. "To je docela jinší pohřeb, než měla před léty statkářka Dokoupilová. Tady každý přímo ssaje do sebe ovzduší nebeské, neboť cítí, že duše zemřelé Valečkové je mezi blaženými u trůnu Božího. Při pohřbu statkářčině mně bylo úzko, jako by se mne bylo peklo dotklo rozžhavenými pažemi satana." Ženy Anežce přikyvovaly. U hrobu pak všechny slzely dojetím, když místní pan farář měl řeč a pronesl slova: "Klademe do hrobu srdce šlechetné, katolické matky, srdce, jež bilo pro rodinu, jež žilo pro děti, obětovalo se pro potomky Bohem svěřené a vychovalo kněze."

"Ano, proto je pohřeb tak krásný, že se kladé do hrobu srdce čisté, vzorné matky," šeptala Anežka. "A úzko nám bylo, trudno, když se kladlo do hrobu srdce vražednice, která potomky zabíjela, místo aby je dala vlasti a Církvi jako vzácný dar, Prozřetelností ji svěřený."

Anežka si položila otázku: "A jak bude při mém pohřbu? Jak já budu umírat?" Sklonila pokorně hlavu a vroucně se modlila: "Milý Bože, Pane všemohoucí, dej mi sílu, abych žila a jednou umírala tak, jako milující matka — rozmnožovatelka svatých Božích, a nikoli jako — vražednice."

LEOŠ JANÁČEK A KŘESŤANSTVÍ

O tomto hudebním skladateli, který pronikl ze své vlasti do širého světa svérázným hudebním stylem, bylo a je dosud rozšiřován názor, že Janáčkův vztah ke křesťanství byl naprosto chladný, ba spíše nepřátelský. Přehlíží se proto záměrně např. slavná "Glagolská mše".

Až nyní spisovatel Jaroslav Procházka, který je zasvěceným znalcem Janáčkovy hudby, poukázal na to, že Janáčkův vztah ke křesťanskému náboženství hrál významnou úlohu v jeho umělecké tvorbě.

Dovídáme se, že např. velikonoční období nemálo ovlivnilo Janáčkovu uměleckou tvorbu. Janáček sám vzpomíná na své dětství, jak se snažil už tehdy, aby velikonoční bohoslužby v jeho rodných Hukvaldech vyzrěly slavnostně. Jako chovanec starobrněnského augustiniánského kláštera dirigoval o vzkříšení hymnus "Regina coeli". V tomto klášteře bylo tehdy středisko cyrilometodějského hnutí, působil zde a měl na hoča značný vliv známý hudební skladatel Pavel Křížkovský. Janáček složil už v 16 letech menší skladbu o Panně Marii, později dvě skladby pro varhany. V roce 1901 vznikla jeho kantáta "Otčenáš". Do r. 1904 náleží vznik sboru "Zdrávas Maria".

Následuje slavná "Glagolská mše", vykládaná některými kritiky dokonce jako dílo bez náboženské tendence! Naproti tomu spisovatel Procházka Jar. uvádí výrok samotného skladatele, který před její premiérou napsal toto: "Ve sboru slyším lid náš... a v obřadu tam kdesi vidinu knížete

sv. Václava... a jazyk věrozvěstů Cyrila a Methoda." — Nedlouho před smrtí přeje si výslovně, aby na obal vydání partitury byla dána kresba sv. Václava od malíře Miléna, a půl roku před svou smrtí zdůrazňuje v interview inspiraci k tomuto dílu: "To mne vám tak něco napadlo, co ten rok 1928 nemá (10 let republiky). To ovzduší cyrilometodějské. To zde chybělo, a tím chci připojit svoje dílo k onomu roku."

Tvrzení, že "Glagolská mše" nebyla vlastně určena pro provedení ve chrámech, vyvrací V. Mikota, ředitel časopisu "Hudební matice". Toho žádal už roku 1922 sám Janáček, aby se zeptal pražského arcibiskupa, zda povoluje papež staroslověnské texty při katolické liturgii.

Spisovatel Gardavský napsal ve své studii o Janáčkových skladbách chrámových r. 1954, že "to byly právě chrámové skladby, v nichž Janáček zpočátku řešil problémy své tvůrčí práce, a které poměrně dosti souvisle obrazy vývojovou linii jeho skladatelského slohu." — To platí také o jeho kantátě "Moravský otčenáš," která vznikla na podnět "Dobročinného spolku moravské ústřední útulny ženské", jejímiž členkami byly také Mistrova choť a dcera. A toto dílo patří nesporně k nejkrásnějším dílům Janáčkovým...

A tak je zřejmo z toho, co jsme zde uvedli, že Janáčkův vztah ke křesťanství byl v podstatě chladný, a že Velikonoce hrály v jeho tvorbě velmi důležitou úlohu.

*) t.j. "Glagolská mše"

Josef Šach

Miloš Jirko:

KOŠÍKAŘ

Jak je to málo: křehký stonek svlačce
vrbový proutek ovíjí.

Co vidění však z něho pne se,
kam jeho liana mne nese
a jaké filmy v srdci rozvíjí!

Zeleným vrbím svítí tůně řeky,
Bečva mi v rukou protéká!

Ta uschlá svlačce spirála
se smrtí boj svůj vyhrála
a k slunci nese člověka.

Žalární sklepe, spoře osvětlený,
kde z hoře, křivd a stesku koše splétáme,
marně dny naše měníš v noc.
Vždyť na Boha jak voláme,
i stonek svlačce jde nám na pomoc—

ubohá, krásná, sladká zemi rodná,
tvůj kalich boletsný a sny Tvé pijem' do
dna—"

* * *

(Tuto báseň napsal básník Miloš Jirko, když byl v roce 1943 v nacistickém vězení ve Straubingu.)

Ty Novoty

F. Háj

I.

ANÍMÁMA Lucková šla toho nedělního odpoledne z požeňání jaksi dozlobená. Jakž pak ne?

Jen tak na "pár slov" zastavila se s kamarádkou, vejmkářkou z Topolan. Ta, místo aby jí pověděla, jak se jí povedly pout'ové koláče, spustila nadnášlivě:

"Co tomu řekneš, holka, my už svítíme!"

Ona věděla dobře, co tím Baruška myslí. Slyšela už dávno povídat o takovejch všelijakejch vyměšlenostech, že se bude svítit bez petrolky, jen tak sáhne se na zeď, cvrkně to, a hned bude světlo. Byla zle na to dopálená. Nahlas řekla: "Svítíte? A my, holka, už taky večer svítíme. Už to jináč nejde."

Baruška se rozesmála:

"Ale elektrikou, Josefko, elektrikou! I ve chlévech ji máme, ve sklepě, ve dvoře, to je ti pohodlí! Cvrkneš a máš světlo zrovna jako ve dne. Tady u vás prý začnou, povídala teď dcera, tenhle týden."

"Že se dáš nacytat na ty novoty!" zabručela Lucková.

"To až budeš umírat, taky ti místo svíčky rozsvítí tu 'eletriku'?"

"Nebud' dítěna, Josefko! Uvidíš, jak se ti to bude líbit. Bud' zdráva! Pospíchám domů."

Tak si to panímáma Lucková teď pomyslela a na konec si řekla, že se jí takhle na tom světě už nic nebude líbit. Samá novota a samá novota! U nich doma taky. Ne, že by si mohla naříkat, toto! Syn i snacha náramně si jí považují, na radu se ptají

"babí sem, babí tam", vnoučkové se na ni jen třesou, a i ta nejmladší, po ní Josefka, volá už na ni "babí!"

Ale na ty novoty jsou oba jako posedlí. To se s ní neradí. To jen syn — Toník — domluví se s Albínkou, a přijdou jí povědět hotovou věc. Jako s tou odstředivkou! Kdo to jakživ slyšel z čerstvého mléka vytlačit honem, honem, smetanu! Mléko musí pěkně ve sklepě v širokých krajáčích se vystát, smetana pomaloučku vynese se navrch do silných vrstev a pak se pomaloučku sbírá. Taky to hned řekla:

"To si nemysli, Albínko, že mne ošidíte. Mám vymíněno čerstvé sladké mléko a ne nějakou řídkou hořkou neplechu, kterou teď budete tlout!"

Albínka ani muk, ale jak prvně tloukla, přinesla jí takové krásné máslo, že se jen srdce smálo.

"Babí, to je jako čajové."

Ale ona odstrčila talíř:

"Nechci, Albínko!"

Teprve druhý den neodolala a uštípla si kousíček nožem. "Jen tak na jazyk, to se nejlepší pozná," myslila si. Už napřed kroutila si ústa do křiva, že to bude jistě kyselé nebo hořké, a myslila si:

"Hned to vyplivnu, to ani boží dar není z takové neplechý — odstředivky." Ale nemohla. Musila se olíznout a říci:

"Jako mandle, ba ještě lepší!" Byla v duchu přesvědčena, že Albínka pro ni zvlášť ze sbírané smetany máslo utloukla, až vnouček Pepíček jí potvrdil, že maminka všechno mléko sleje do odstředivky, jen na kávu nechá svařit.

Ted' zas začínají o té "eletrice". Kdyby aspoň věděla, kudy do toho, jak si to vysvětlit. Dosud znala "elektriku" jen z jedné své cesty do Prahy. Jela tam před léty. To pantáta, ted' už nebožtík, byl tam, chudinka, v nemocnici na operaci. Kůň ho kopl, poležel si, ale chvála Pánu Bohu, vykřísal se a kolik let ještě spolu byli. Panímáma utřela si slzičky a pokračovala v myšlenkách.

Tenkrát ona, celá zmámená tím hlukem na nádraží, ptala se kohosi, jak a kudy se dostane do nemocnice. Řekli jí:

"A to nejlepší 'elektrikou'! I číslo jí řekli, číslo električky, do které si má sednout.

Ona vyšla před nádraží. Tak se jí hlava zatočila, co tu běhalo lidí, a jezdilo všelijakých povozů. Největší mezi nimi byla ta električka. Panečku, jako stodola! Některá byla zelená, některá červená. Ona věděla, že to je "električka", protože ta paní, co před ní stála, jen se rozhlídla a řekla holčičce, kterou vedla za ruku:

"Heleď, Miluško, támhle zrovna jede naše "električka". Rozběhla se a rovnou lezly do takové zelené stodoly. Co ona tenkrát vytrpěla strachu, než došla k stanici té električky! A což — sotva vylezla po schůdkách, sotva si sukně protřepla, zazvonilo to kdesi jí zrovna jako nad hlavou. Vůz se hnul, a ona rovnou padla po zadu na toho pána v uniformě, co jí pomáhal prve na schůdky. On ji zachyt', usmál se a řekl:

"Jen si sednout, paňmaminko, abysme se nesvalili!"

A ona by byla hanbou shořela. Sedla si a hnedle by byla, duše hříšná, na svého nemocného pantátu zapomněla, jak se tak dívala, co tu všechno lidé tropí. Do rozjeté "električky" skákali, z ní vyskakovali, chodili při jízdě držíce se jen tak sem tam kožených háků visících od stropu dolů. Chodili tak pevně a jistě jako ona u nich na dvoře. A což když zas přišel ten pán v uniformě a ptal se:

"Malý, velký, prosím?" A zrovna před nosem rozhrnul jí takové ceduličky bílé a růžové a žluté a cvakl nějakýma nůžkami, jen sebou škubla. A ona chudinka, duše ustrašená, věděla houbec, co je to "velký, malý". Tak jen řekla:

"Prosím, do nemocnice."

A on řekl:

"Do všeobecné, prosím?"

A ona na to:

"Tam, co stůně náš pantáta."

On řekl:

"To bude všeobecná, tak to je "velký přes."

Ne, ne, ani dál vzpomínat nechce, co strachu ještě zažila, když musila přestupovat, než konečně se dostala k tomu svému lazárkovi. Panímáma Lucková jen vzdychala a honem v myšlenkách přeběhla všechny ty chvíle a zastavila se až u té, když před týdnem s večerem rozsvítila Albínka petrolejku. Musili se světlem do chlěva. Povytáhla víc knot, v tu ránu udělalo to "cvrnk", cylindr praskl. Služka musila honem "zadem" ke kupci pro nový. Ona sice říkala: "Dejte jej nahřát! Ale kdepak! Cylindr jen otřely a nasadily, "cvrnk", zas praskl. Ukázalo se, že došel petrolej. Pepka běžela znova, a Albína řekla:

"Už aby byla ta električka! To bude výhoda."

A syn se dal do vykládání, jaké to bude pohodlí, že to dá zavést všude. Ona jen si pořád v hlavě srovnat nemohla, co to a jak to asi bude.

A dnes Baruška přijde, že už svítí.

"Električka svítí? Jezdí!" chtělo se jí vykřiknout. "Kdepak svítí! Leda to světýlko napřed anebo večer uvnitř."

Tak to v Praze viděla a myslila, že by snad před každé stavení postavili takovou zelenou nebo červenou stodolu.

"Ale to by zas nikde neviděli!" napadlo ji.

Inu, panímámě Luckové až v hlavě pobolívá od toho přemýšlení. Mohla by se jít podívat do těch Topolan. Ale totak. Lidé by řekli:

"Helejte ji, bábu chtivou!"

II.

Jak panímáma domů přišla, v klidu se nasvačila. Však i zatopeno měla na vejminku a svačinu dobrou v troubě přichystanou ve svátečním hrnečku a na talíři na stole buchtíček vyrovnáno. Pomyslí si:

"Albínka ani pro chasu nepeče už takové "cihly", jaké ona pékávala. Práci si dá s "patláním" buchtíček, a všichni si libují."

Chtěla uklidit sváteční šátek, a už je tu syn s Albínkou:

"Tak, maminko, zejtra přijdou montéři na tu "eletriku". Nadělají prý s tím až hrůza. Povíдали jsme si s Albínkou, at' to máme radši odbyto. Přijdou nejdřív sem k nám, za tři dny budou prý hotovi. Přijde jich sem kolik "part". Půjde-li to všechno jak se patří, za měsíc budeme svítit. Už jsem to rozpočetl, zavedem si ji všude: do chlévů, do sklepa, na dvůr. Budeme potřebovat "eletriku" na mláčení. Inu, at' už to pár krejcarů stojí, vyplatí se to náramně. Do všech obývacích místností dáme po žárovce, na chodbu a tuhle k vám do kuchyně i sem do pokojíka. Otočíte klíčkou, maminko, a hned bude světlo. Až budete chodit na ro-ráty, to bude výhoda!"

"Já žádnou klíčkou otáčet nebudu, synáčku. Já si koupím do zásoby pár litrů petrolky a pár cylindrů, co by mi tak nadosmrti stačilo, a je to. Na stará kolena ve svých 70 letech Pána Boha už pokoušet nebudu."

Bodejt'! Půjdu na ro-ráty a před tím tu budu dělat nějaké Pán Bůh mi hříchy odpust', čertoviny s klíčkou! Jen si svít' te, kde chcete, když se Boha nebojíte, ale mně s tím dejte pokoj!"

Oba mladí dali se do smíchu.

"Jéje, maminko, vždyť "eletrika" bude i tady v kostele."

"Cože?" lekla se panímáma. "V kostele? A honem si musila sednout, jak se roztrásla.

"Ano, v kostele", dotvrzovala Albína. I na hlavním oltáři budou žárovky, bílé i barevné."

Panímáma vzdychla a rozhodila rukama:

"To ten nový pan farář. Já to řekla hned, že je ještě moc mladý, že on taky bude novotář. Nebožtík pan farář, Pán Bůh mu dej radost věčnou, ten by takovou prostopášnost nebyl dovolil. Moc mladý je! Moc mladý! A u toho božího oltáře se otáčí jako na obrtlíku. Zdá se, že nic si na tom zlázežet nedá."

"Počkejte, babí", řekla Albínka, "vždyť jste zrovna dnes po "ranní" povídala, že ten pan farář káže jako anděl Páně, a u toho oltáře Božího že je radost se na něj dívat."

"No," podmračeně řekla panímáma, "to jsem řekla dopoledne a ne teď. Inu, jestli

tohle dopustí, aby se takovéhle kejkle v kostele prováděly, já tu nebudu, synáčku. Ne, já tu rozhodně nebudu. Já se odstěhuju k sestře do Kladna. Mám tam svůj domek, vejměnek mi dáš v penězích, a je to."

"Tam už také svítí elektrikou", řekl mladý.

"Tak at' svítí", už se rozzlobila panímáma. "Máme dost jiného přibuzenstva, kde od těch novot budu mít pokoj. Pán Bůh dobrou noc", řekla, naznačujíc zřejmě, že chce být sama.

Mladí šli: "Dej Pán Bůh dobrou noc, maminko!"

Panímáma Lucková zabrala se do úporného přemýšlení. Nebuďte tu! Ne, nebude tu! I do toho božího kostela zanášet chtějí novoty. Copak pan farář! Ten už je taky z toho nového světa! Tuhle přinesla stará Čejková z pouti takové dvě krásné umělé kytice. Byly hodně růžové. Růže s brčálově zelenými listy, a samé lesklé kamínky na větvičkách v nich ležely i malinká zrcátka a zas jako takové zlaté klasy a stříbrné metlice s pozlacenými lístky a fialovými květy. I nu, až oči přicházejí.

Nesla to do sakristie v kartánu. Dala jim nakouknout. Jen zářila, jak pan farář se dá vidět a podstrčí jí nákou tu pětikorunku, že tak na kostel pamatuje a jistě jí pošle aspoň hrudku másla a bochník chleba. To bylo takhle přede mši sv. ráno. Pan farář přišel do sakristie. Čejková hned s kartánem k němu a hned kartán otvírala. On jen tak palcem odstrčil hedvábný papír, spráskl ruce a povídal — (má hlas jako zvon, slyšet ho bylo po celém kostele): "Matko, matko, nač pak vyhazujete peníze za takový nevкус? To by bylo takhle do cirkusu šaškovi za čepici. Kdepak na oltář! Prosim vás, vemte si to zpátky! Já to na oltář dát nemohu a nesmím. Náš krásný kostel nemohu dát znešvarit."

Bába Čejková, jak potom povídala, ani dechu popadnout nemohla. A sotva prý se vzpamatovala, založila si boky, aby dala "panouškovi" co proto. Pan farář už si přetahoval přes hlavu albu a něco drmolil. Jak spustila, obrátil se na ni, vyvalil oči, položil prst na ústa a drmolil dál. Kostelník jí pošeptal:

"Pan farář se modlí, mlčte!"

No, ta potom dělala! A pravdu měla! Když loni na podzim "vyštafiroval" si pan farář všechny oltáře praobyčejnými kořenáči, do kterých nastrkal barevné listy z lesa, z dubů, buků, javorů — když přišli cizí, říkali: "To je krása, to je vkus", Čejková říkala všude, to že není nic. To že ona přinesla jinší kytky, a pan farář je nechtěl.

Copak pan farář! To tam asi přišli, jak to povídal syn? "Munděři", no jo, munděři — pane farář sem, pane farář tam, a už to bylo.

Nebude tu! Ba ne! A do Kladna taky nepojede. Pojede k neteri Pavlínce do Újezda. Do vesnice. Do Rokycan je kolik hodin. Tam jistě nemají ani odstředivku, ani "eletriku". Ale mají už čtyři děti, drobné ještě děti, tam jí bude blaze. Bude jim povídat večer pohádky při draní perí, bude sbírat smetanu ze širokých krajáčů. . .

"Babí", vsunul se do dveří vnouček Pepík, "maminka prosí, abyste šla k večeři."

"Vida," myslí si babí, "dala jsem jim dobrou noc, a oni přece nezapomněli s večeří. Copak máte dobrého, Pepičku?"

"Uzené, babí, co přinesla včera teta Rozárka."

"A jestlipak je měkké?" usmála se.

"Jéje, babí, řekla maminka: "To si babí pochutná. Jen se rozsejπά."

A babí šla. Maso se jen rozplývalo, jen co je pravda. Hany mu nebylo.

"Přidali jalovce pod maso do udírný", podotkla uznale. "Je výborné."

A chleba voněl, inu, právě jako jen boží dar vonět může. Albínka se v pečení chleba vyznala, a všecko bylo hezké, jak řekla si v duchu panímáma Lucková, lepší snachu že si ani přát nemůže, ale po večeři, když nalila Albínka staré panímámě sklenku piva, zas začal syn o takových neplechách a vymejšlenostech:

"Povídala jste prve, maminko, že tu nebudete. A co pak bychom tu bez vás dělali my a tuhle děti? Až budou zavádět "eletriku" u vás, budete tady. Pak to dáme vymalovat, a na zimu budete jako v ráji. A tak si myslím, aby to bylo při jednom — tady to mají zatím jen ve škole a na faře, ale moc sousedů už povídalo, že si taky to zavedou — zařídím si radio."

Do staré panímámy jako když nůž vrazí. Slyšela o tom od Klimberky, posluhovačky ve škole. Ta jí řekla:

"Dáblovo mámení, panímámo! Tyč na dvoře, od ní dráty, "sik sak" dráty, panímámo! Ve dveřích otvor, v druhých taky, samý drát všude nebo špagát, jeden konec na tyči, druhý někde — že to tak musím říci — v "sengrubně", na šňůrce — sluchátka tomu říkají, ve škatulce kolečka, drátky — "krystal" říkají, jehlička na držátku, hnou sem, hnou tam, t'uknou tuhle, t'uknou támhle, najednou řekne pan řidičí: "Už jsem chyt Prahu, maminko, pojď poslouchat!"

Paní řidičí, a je to přece z gruntu pořádná a zbožná paní, shrne roztrhané punčochy do klína, sedne si k lampě, sluchátka dá na uši, zašívá, poslouchá, usmívá se, panímámo, jako v blázinci mi to připadá. Povídala paní řidičí kolikrát:

"Klimberko, pojďte si poslechnout!" ale já se jen pokřižovala a řekla: "Chraň Bůh všeho zlého! Já chci umřít v poctivosti, paní řidičí!"

A pan řidičí povídal tuhle:

"Z toho karlínského kostela prý tak krásně vysílají, a já nemohu poslouchat. Musím jít hrát do kostela. A což ty smíchovské zvony, vid', maminko!"

Kouknou se, panímámo zlatá, takhle na nás jdou! Leda by do takových vymejšleností z kostela něco povídali!"

Panímáma jen vzdychla a myslila dál:

"A pan farář taky! No ovšem, aby neměl od všeho kousek!"

Složila ruce bezradně v klín:

"Co pak si ještě na starou bábu vymyslíte za ouklady, aby musila utéci i z výmnku."

"Jaké pak ouklady, maminko! Naopak chceme, abyste měla všecko pohodlí."

Ale s panímámou nebylo toho večera už řeči.

III.

Druhého dne skutečně přišli montěři. Panímáma řekla "munděři" a dívala se po nich nevraživě. Takoví tři čiperní hoši přišli, všecko si proběhli, okoukli, sem tam něco změřili:

"Tož my za chvíli přijdeme. Jdeme si pro "nádobíčko", zatím si místnosti trochu vyklidíte!"

Už to začlo. Panímáma chtěla jako obyčejně do kostela, ale Albínka volala:

"Babí, dejte pozor na děti, a vařit budeme dnes u vás!"

A už pod kůlnu se vynášelo, co se dalo. Ani ne za půl hodiny byli tu montěři, a teď to šlo do tuhého. Stavením se rozlěhaly rány, "jako v lomu", bědovala panímáma, "ještě to všecko na nás spadne. No, toho kdyby se byl dočkal nebožtík pantáta, ten by koukal, co ona tu chudák stará zkusí! Jak je to dávnó, co bílí. At' se na to někdo podívá, ani si to podle metru nepoznamenali a mlátí, jak se jim uzdá. Omítka padá, kusy cihel lítají, kámen se vylomil. No ovšem, z cizího krev neteče," říká si potichu a nemůže pochopit, že ti "munděři" jen se usmívají. Dopalovalo ji, že "jakorát" vždycky věděli kam praštit, aby to nakonec dobře dopadlo.

Nejdřív za nimi chodila s lopatičkou a peroutkou, ale oni jí řekli:

"Panímámo, to byste se toho nasbírala! To nechte najednou, pak se to může vynášet rovnou na kolečko."

Rány do hlavy! Na kolečko! To snad rozbijí půl stavení.

Od ruky jim ta práce šla, což o to! Večer řekli:

"Za dva dny to bude."

A bylo to. A bylo taky po nich uklízení! Sotva všecko uklidili, sotva panímáma si řekla: "Zejtra půjdu ráno do kostela," objevil se usměvavý pan Flora Ratolístka, malíř a lakýrník. Rozhodil na kuchyňský stůl patrony.

"Tak si vyberte, panímámo," obrátil se na Albínku.

"Třeba at' si maminka dřív vybere nějaký hezký vzoreček!" vybidla mladá panímámu.

"My jsme, Albínko, vždycky jen bílí," řekla studeně a odešla do vejminku, kde se zamkla na celé půldne.

Zatím malíř Ratolístka probáhněl se kuchyní.

"Tadyhle by se to mohlo naolejovat," rozmáchl se rukou, "tak do šedá, do tmava šedá. "Sokl" uděláme hezky vysoký, nad to teprv náký drobný vzorek, ne?"

Albínka se podívala, jestli opravdu babí je zavřená, a zašeptala:

"Já bych, pane mistr nejradši nahoru kolem dokola takové ty panáčky jako mají v

pivovaře." (A v duchu si myslila: "No, kdyby mne slyšela babí, ta by mi dala panáčky!") "Panáčky? S největší radostí," také tlumil hlas pan Florián. Hrál do patron, vytáhl jednu:

"Třeba tyhle, ne? Já vám hned ukážu, panímámo, jak to potom vypadá. Pojd'te se mnou!"

Panímáma ve vejminku se zlobila. Všecko ji zlobilo, a nejvíce ta sádrová cestička na stropě, stopa, která zbyla po "munděřích".

"To je krása", říkala si, "a ti mladí, rozumu to nemá. Kam se děje! Malovat! A pro pána krále, snad i kuchyň! Kdo to jakživ slyšel!" Dívá se oknem. "Kampak u hání ten malíř a za ním Albína? On nese něco v ruce, ba v obou, taky tyglíček náký. Kampak jdou? Kroutí krkem i hlavou panímáma. "Hm, zmizeli za stodolu; copak se to tam děje? A syn, kdo ví kde."

Za chvílečku zas viděla pana mistra i snachu. Oba se usmívají, Albínka pořád něco drmolí, kývá hlavou. Kdyby jen se mohla podívat za tu stodolu!

Už jsou v kuchyni, je tam už i syn. Vida, taky pospíchá jít se podívat za stodolu. Už se vrací a taky se usmívá a hned ze dvora volá:

"Tak se do toho s pomocí boží dejte, mistře! At' to ubejvá! Albínka má tam někde ještě kus uzeneho, udělá k tomu knedlík a zelí. Jen jestli to jíte, pane Flora, hehehe!"

"Hihihí", směje se pan Flora, "tuze rád, pantáto, hodně knedlíků, hodně zelí a nejvíc masa, hihihí."

"Hehehe, zrovna jako já," dotvrzuje hospodář.

Panímáma už nemůže na vejminku vydržet. Slyší samý smích "hehehe", "hihihí", musí se aspoň za tu stodolu podívat. Tiše otvírá a jde ke stodole. Na bílé zdi, stojící bokem k sadu, smějí se na ni černí panáčkové. Panenka — panáček jako k tanci přichystaní, pro pána krále, kde tohleto budou mít? Hezké to je, o to nic, ale kam se to bude malovat? Tiše se vrací.

Albínka jí nosí jídlo toho dne i druhého. Teprve k večeru druhého dne vychází sama z dobrovolného vězení a otvírá kuchyni.

"A prach tě t'uky", zavolá mimoděk, "to je krása!"

Jak by ne? "Sokl" na půl druhého metru, nad ním drobný vzorek a nad ním panáček — jeden vedle druhého kolem dokola celé kuchyně.

"Líbí se vám to, maminko? Vaši kuchyňku taky pěkně pan Flora vymaluje, dá tam zase jiné, menší panáčky."

Ale panímáma zase jako ryba, zase se vrátí do vejminku. Sedí dlouho do noci. Je to hezké, ale je to panské, a oni to jakživi neměli.

Ne, nebude tu, pojede do Oujezda. Hned zejtra dopoledne.

IV.

Po osmé ráno, připravena už na cestu, otvírá kuchyň.

"Tak s Pánem Bohem, jedu k neteri, Pavlince, tam jsou ještě lidi ze starého vydání."

"Maminko," lekla se snacha, "co by vás napadlo?"

Ale syn se jen usmál:

"Jen at' maminka na pár dní odjede! Až se vrátí, bude to mít tady jako v klínce. Jen počkejte minutku, hned zapřáhnou, dovezu vás na dráhu."

Nechtěla snídat, musila. Nechtěla sednout na bryčku, musila.

Jak kolem kostela jeli, řekl syn:

"Vidíte, mami, taky už tam budou hotovi!"

A panímámě se zdálo, že snad by ani kříž udělat neměla, když tam teď takovou spoušť tropí ti "mundéři". Však v Oujezdě jistě ani nevědí, co je to "eletrika". Už sedí ve vlaku, už přemýšlí, s jakou pohádkou dnes začne. To budou děti koukat, co jich umí!

Dobře dojela, od nádraží kousek cesty lehce došla. Byla tu před osmi roky návštěvou. Už vidí zahradu Kalinovic. "Panečku, ti si ji náko "vyštafirovali". Mají obytné stavení jako malované. Už vidí Pavlinku. Ta nemůže honem ani věřit, že je to, jak i ona říkala "babi". Už k ní běží, vítá ji a volá kamsi do dvora:

"Emánku, Emánku!"

A mladý hospodář oprašuje si kabát a pospíchá z řezárny. Vedou ji do velké jízby vpravo. V babičce hned hrklo.

"Vida, mají vymalováno do růžova," myslí si, "tak už taky neblíí."

Ale oba ji usazují ke stolu. Pavla přináší občerstvení a ptá se nesměle:

"A co tak najednou, babi?"

"Ale," mávla rukou, "holka zlatá, umřít jsem přišla sem."

"To snad ne," prořekl hospodář, tázavě. "Vypadáte tuze dobře."

"Ale tuhle uvnitř," ukázala panímáma rukou na srdce, "tuhle to není v pořádku. Ty novoty náko mi na srdce doléhají. A řeknu vám to rovnou: Dala jsem přece tuhle Pavlince dost, nemusila jsem přece dát nic, tak si myslím, že se dočkám tu u vás svojí smrti. To víte, teď už vám nemohu dát ničeho. Ale pomohla jsem vám přece, ne?"

"To pomohla, moc pomohla," říkala kvapně Pavla a Emánek opakoval:

"Ale ano, pomohla, moc pomohla."

Ale panímámě Luckové se zdálo, že najednou profoukl jizbou takový studený víchr. Ze zdí to zrovna začíselo.

Prerušila trapné mlčení:

"Hlavně k vůli těm vašim dětem jsem přijela. Budu jim povídat pohádky. Často jsem na ně vzpomínala. Ty synovy děti — Pepíček a Václav — už jsou větší, Josefka ještě moc malá."

"Tož jste si vzpomínala, babi? To jste hodná. Jistě jste taky na ně aspoň s něčím pamatovala," dívala se na ni Pavla tázavě.

"Kdepak je máte?" zamlouvala panímáma řeč.

"A támhle přes chodbu vpravo poslouchají pohádky strýčka Václava," řekl hospodář dost neochotně.

"A sáně dudy!" pomyslí si panímáma. "Pohádky strejčka Václava?" Kterýpak ji to předběh? V celém příbuzenstvu nepamatuje žádného. To bude asi z Emánkového přátelstva.

"To je váš příbuzný, Emánku, pravda," obrací se na hospodáře.

Ale oni oba se smějí, a Pavla říká:

"Pojďte poslechnout, babi!" Vedou ji chodbou, otvírají druhou, protilehlou jizbu. U stolu sedí čtyři děti ve věku od 5—12 let a poslouchají pohádky strýčka Václava ze čtyřlampovky, jak si ji hospodář opatřil.

Panímáma se zarazí:

"Copak je to?"

"Radio, babí," odpovídá Pavla, "to už mají teď" všude. Emánek koupil čtyřlampovku, posloucháme celé večery a můžeme při tom pracovat."

Dušíčka panímámy Luckové se scvrkla v tu chvíli na hořčičné semínko. Tak, sem přijela povídat pohádky.

"Děti, nevíte, co se patří?" zavolal hospodář. "Tuhle je babička, rozumíte?"

"A copak nám přivezla?" ptaly se jako sborem, ale od stolu se nehnuly.

"Dám vám peníze, koupíte si, co budete chtít," řekla panímáma sklesle a ráda slyšela, když řekla Pavla:

"Jste asi unavena, babí, dovedu vás do pokojíka, kde se dobře vyspíte."

Ale babí nespala. Seděla na posteli. Od přemýšlení až hlava ji rozbolela. Dočkala se chvíle, v níž mladí šli spat vedle do pokojíka, kde byla ona. Byli asi jisti, že už spí, protože Pavla řekla hlasitě:

"Je to nápad, co? Umřít sem přijde a může být živa déle než my."

"Musíš chytře na ni, Pavlo," odpovídá hospodář, "možná, že má hotové peníze s sebou."

Ostatní už mluvili šepem, ale panímámě stačilo tohle. Rozhodla se rychle. Týden tu zůstane, zaplatí si, co snědla, a pojedě domů k synovi, Albince, k dětem. Tady mají také malováno a radio a snad tu "eletriku" taky. Musí se ráno podívat. Sem šla za světla, ráno se přesvědčí. Nespí. Vida, peníze by brali! Zapomněli, co Pavlince dobrovolně dala. Nespí, jen tak v sedě dříme.

Jak se rozednívá, po zdi se rozhlíží. Vida, tam u dveří je černá klička. Ta je od té elektriky. Nu což, at' to dopadne, jak chce, sáhne si na kličku. Chvěje se, ale přece sevře kličku. Nic. Šero jako prve. Dodá si odvahy, otočí klíčkou, ale div leknutím nepadá. Bělavé světlo zaleje pokojík. Otáčí znovu. Bohu díky, shaslo to. Tak už ví, co je to "eletrika".

Po týdnu mrzutého a nevlídného života platí dobře hotovými a odchází.

V.

Jak se jí ukáže věž jejich kostela, srdíčko v ní radosti poskočí. Doma je doma! Do-

chází kostela, je otevřeno. — Světlo věčné lampy jako krvavá slza chvěje se před hlavním oltářem. Zůstává klečet u kroupky. Děkuje Bohu, že je zase doma.

Vchází do statku. Pepík se k ní rozběhne a křičí radostně: "Jéje, babí, to se nám stýskalo! A už svítíme "eletrikou". A tatínek už postavil radio, honem pojďte!"

Babí jde do svého výměnku. Čekali ji každý den asi, protože i dnes má v troubě oběd a zatopeno. Jako v ráji tu má. V kuchyňce panáčky, nad obrubou vzorku namalované, v pokojíku světle modře vymalováno. Krásně! Jako v ráji! A už běží chodbou ostatní děti, syn i snacha. Upřímně ji vítají. Pepík si přistrčil stoličku a otočil klíčkou elektrického vedení. Bože náš, to se tu rozsvětlo! A co to tuhle nad starodávným prádelníkem? Zamžívají se to panímámě oči nebo se jí to zdá? Jde až ke zdi, dotýká se rámu:

"Albínko, Toniku, to jste mi udělali radost tu největší!" Jakž pak ne? Za rámem usmívá se zvětšený portrét nebožtíka pantáty, proti němu stejně vlídně usmívá se ona, babí! Proto pořád hledala ty dvě staré, vybledlé, malé fotografie, a ne a ne je najít. Mladí je zvětšit dali. A to tu bude mít teď radost. Pantáta se usmívá, zrovna jakoby jí v myšlenkách četl, zrovna jakoby jí říkal: "Copak naše maminka, ta to má na vejminku jako v ráji. I elektriku tam má i radio může poslouchat."

Už se spřátelila panímáma Lucková s elektrikou doma i v kostele, už se spřátelila i s radiem. Jenom když povídá pohádky strýček Václav, je jako na trní a říká:

"Potom zas vám povím já jinou, takovou, jakou strýček Václav neumí." A je přest'astna, když děti poslouchají stejně vděčně ji jako strýčka Václava.

S Klimberkou už si to vyfídila:

"Žádné d'áblové mámení! I kázání z kostela radiem možno slyšet."

Klimberka vyjeveně se na ni zadívala a řekla si tiše:

"Tak to já musím poprosit paní řídící, aby mi taky na chvíli půjčila ta sluchátka."

VÁCLAV VLADIVOJ TOMEK

V tichosti přešlo v Č.S.R. 150. výročí narozenin V. V. Tomka, ač šlo o jednoho z předních historiků českých. Tomek, narozený dne 31. května 1818 v Hradci Králové, byl synem obuvnického mistra a prožil své mládí jako chudý student. Do Prahy přišel v 15 letech, vystudoval ve svízelných poměrech práva. Ale právnické povolání nebylo mu životním cílem. Mělo mu jenom zajistit existenci, aby se mohl úplně věnovat své velké lásce — historii.

Měl to štěstí, že se stal domácím učitelem dětí slavného historika Frant. Palackého a Pavla Jos. Šafaříka. Palacký v něj skládal velké naděje a také se neklamal. Po mnohaletých důkladných přípravách vydal Tomek řadu cenných historických spisů. Byly to: Dějiny university pražské, Děje království českého, Základové starého místopisu pražského, Místopisné paměti města Hradce Králové, Příběhy kláštera a města Police nad Metují, dále vzpomínkovou knihu "Paměti z mého života." Nejlepším a nejcennějším jeho dílem ovšem zůstává "Dějepis města Prahy", čítající 12 svazků. . .

Ve svých pracích držel se výhradně písemných dokladů, snažil se býti vždycky

neustranným, najít čistou pravdu. Proto se někdy zdál jeho sloh skoro suchý. Nová, radikální hnutí nejsou mu sympatická. Proto si vysloužil jméno "konservativní vědec."

Tomek však byl také veřejně činný. Zasedal v r. 1848 v Národ. výboru, byl poslancem za okresy Dobruška a Opočno. Působil jako profesor na pražské universitě. Byl spolupracovníkem Riegrova naučného slovníku. Celý svůj život, jak patrně, zasvětil neúnavné práci.

Velice zajímavý je Tomkův odkaz příštím generacím. Vyjímáme z něho tyto věty: "My jsme již vykonali, co jsme mohli. My jsme krví srdce svého zalévali zanedbanou roli, aby setba, kterou jsme v ni kladli, vzešla. Naděje se splnily, lány již vlní se zeleným osením. Vám je nyní předáváme. Vy pokračujte, vy dokončete dílo, které my jsme započali."

V. V. Tomek je také autorem okřídleného pořekadla, které platí pro všechny doby zmatků a neutěšených poměrů ve veřejném životě, totiž: "Aby nás Pán Bůh při zdravém rozumu zachoval ráčil!"

Josef Šach

DVA SLAVNÍ MUŽI O NÁBOŽENSTVÍ

Vynikající pedagog a filosof dr. Karel Slavoj Amerling poslal kdysi básníku Jaroslavu Vrchlickému jednu ze svých publikací. Vrchlický mu poděkoval za dárek a napsal mu mimoto: "Bylo by mi líto, kdyby ze spisů mých Vaší slovutnosti neměla jasně vyniknouti má myšlenka nábožensko-filosofická. Syn své doby prošel jsem mnohé školy a systémy; dnes však, zdá se mi, že jedině v dobře pojaté morálce jest spasení lidstva; adaptoval jsem krátké učení "býti dobrým" a dal jsem mu ve svém "Hilarionovi" projevů, jak stačila síla mého nadání i vzdělání."

(V dopise ze dne 20. března 1882).

Ve své obsáhlé knize "Život tří generací" zmiňuje se autorka Růžena Pokorná-Purkyně o svém slavném dědovi, kterým byl vědec světového jména — Jan Evangelista Purkyně, o jeho náboženském smýšlení. Prohlašuje, že Purkyně byl hluboce nábožensky založen, a dodává: "O smrti mluvil jako o něčem velmi příjemném a pevně věřil v nesmrtelnost duše. Smával se: "Až zaklepám u nebeské fortny, přijde svatý Petr a zeptá se: "Kdo tam?" — "Starej Jan Evangelista Purkyně." — I pěkně vítáme u nás. Hned tam budu." — Ve svém životě těžce zkoušený tento vědec dovedl mluvit o smrti s jistou dávkou nevinného humoru. . .

J. Š.

Vojenská salva

Črta z minulosti.

Napsal Václav K. Peer.

I.

D jara roku 1813 byly hlavně království české a markrabství moravské a sice především kraje při velikých silnicích od

Olomouce a Brna do Čech vedoucí, vyrušovány nekonečnými průtahy vojska válečného vzatajstva a přepřeží, pak častými jízdami vznešených osobností, státníků, generálů a kurýrů. Nesnáze tyto se zvelečily, když přiblížil se desátý srpen a s ním chvíle, kdy Rakousko odhodláno bylo činně zúčastnit se války. Jednotlivé pluky vojska počaly se hýbat z prozatímních stanovišť svých ku Praze a Mělníku a všechno vojsko rakouské a ruské, jež u Kolína od měsíce dubna leželo, postupovalo k Brandýsu. Když po 10. srpnu vypovězena byla Rakouskem válka a vojska pruská a ruská ve větší síle vešla do země, tu teprve nesnázi pro lid přibýlo. Zase naše vlast pocítila tíži vojny, opět lid zakoušel strasti válečné, opět počal píti kalich hořkosti a bolu, vina smíšeného s pelyánkem. Tehdejší Rusové, zvláště pak kozáci, zůstali v myslí lidu našeho v špatných upomínkách. Ještě v pozdějších letech strašily matky neposlušné děti rčením: "Dám tě kozákům!" Vavák takto píše: "Tudy pak zase fůry od Litomyšle s naloženými kůžemi do Kolína jely a sedláci neměli žádné potraviny pro sebe ani pro koně. Bída ve vsích, bída v mě-

stách, bída v polích, bída v cestách, všude smutno, srdce bolí a ještě nás bijou s holí. Ve všem sedlák má úbytek, nouzi trpí i dobytek. — Jak mnoho lidu, chasníkův i sousedův, u Rusův i Prusákův o hovada, o vozy i o zdraví a život přišlo a jaké bídy, nouze, hladu, zimy i žízň tam lidé i hovada pckusili, to není k vyslovení. . . A že Vavák jen pravdu píše, můžeme slyšeti ještě ve vyprávění našich dědů. Věci, které tehdy se dály, se tak brzo nezapomínají, o divokosti, ba spíše surovosti kozáků bude se ještě dluho v černých hodinkách v našem Polabí vyprávěti.

Jízda, dělostřelectvo, pěchota a zásobní vozy s přípřežemi táhly se ve dlouhých řadách po silnici směřující od Kolína ke Praze. Pestré stejnokroje, různost zbraní a oddílů vojenských se střídaly: všude plno ruchu a šumu neslýchaného. Brzo trubka zazněla, v zápětí ozval se rachot bubnů, hned zase úsečný vojenský povel. Bylo na silnicích živo.

Sedlák Chvalský stál na silnici ve Veltrubech nedaleko svého statku a pozoroval ten nezvyklý šum a rej. Všechna ta spousta vojsk postupovala od města Kolína a mířila přes Veltruby k Poděbradům. Vojíní císařští postupovali rychle ku předu, nečiníce téměř žádných zastávek. Měli přísncu kázeň, kterou postrádali ruští kozáci. Každému, kdo odešel bez dovolení ze řady ci-

sařských, hrozil trest hodně přísný. Ve vojtě ruském mohl pomalu kozák tropiti, co mu bylo líbo. Běda bylo vesnicím, které byly kozákům v cestě! Sotva vesnice objevila se v dále, již popoháněli kozáci svoje malé koníky v divý eval. Hravě předjížděli pěchotu i ostatní spojenec i vojska a zamířili do vísky. Rabovali, co se dalo, v jídle byli takřka nenasytí. Důstojníci nebyli lepší svých vojáků, lepě děvy bývaly cílem obyčejným jejich snah a tužeb. Po krásných tvářích nejdríve se poptávali, samet růžových líček, purpur rtů jak broskve rudých havraní vlas, černé oči českých panen lákaly osmáhlé syny šírých pustin.

Pokud jen císařské pluky ubíraly se silnici, stál sedlák na svém místě, podivuje se v duchu síle vojů rakouských. Sotva však v dáli zahlédl ruskou jízdu a poznal v ní kozáky v pestrých pláštích, ihned se otočil a spěchal se mu nohy stačily do blízkého svého statku. Vzpomněl si na poslední návštěvu těchto nezvaných hostů. Co tenkrát zkusil, nedá se ani povídati. Byl právě tehdy na poli, když dolehl k jeho sluchu nezvyklý křik a hlahol hlasů. Ustal v práci a naslouchal, co by to asi mohlo býti. Než nevydržel dlouho v nejistotě! Odhodil roub a dal se v běh k domovu. Viděl, že je zle již z dálky. Náves byla plná koní a vojáci v podivném obleku pobíhali po vsi. Černé jakési kamizoly měli přehozeny přes světlé haleny, vysoké čepice na hlavách, pestré pásy kol boku a na řemeny houpala se každému zakřivená šavle. Tváře měli osmáhlé a vlasy takové barvy jako měli jejich koně hřívu. V první chvíli připadlo sedlákovi, že snad veliká tlupa cikánská vtrhla do jejich vsi, ale hned tu myšlenku od sebe zapudil. Viděl mezi nimi důstojníky v zlatých límcích, kteří vylučovali možnost někoho i jiného než vojinů. Domácí obyvatelé uděšení pobíhali po vesnici lomíce zoufale rukama. Divným tušením jat, vběhl rychle sedlák Chvalský do svého statku. Obraz, který naskytl se jeho zraku, ho rozrušil do nejvyšší mídy! Dveře do komory vyražené a v ní pobíhá nějaký voják, který bystrým okem slídí po nějaké cenné věci. Již chtěl se sedlák holýma

rukama vrhnouti na lupiče a potrestati ho, když k jeho uchu dolehl zoufalé vykřiknutí o pomoc! Jako ostrý nůž projel tento výkřik sedlákovi duši! Vždyť to byl hlas jeho mladičké ženy, Aničky. Jedním skokem octl se ve světnici. Jaký hrozný obraz naskytl se jeho oku. Vysoký, snědý kozák objímal tam jeho vnaďnou žinku, jež zoufale se bránila. Než násilník byl silný muž. Nad pomyšlení rychle strhl odporující ženu k sobě a povalil ji na zem. Selka napjala všechny své síly, aby divému synu pustý se ubránila. Jen sténání a chrapot bylo slyšeti. Již minil kozák, že je u svého cíle, když v tom jako podrážděný zubr vrhl se do světnice sedlák.

Jediný pohled mu dostačil, aby poznal vážnost situace. Oči mu zableskly se prudkým žarem při pohledu na znásilňovanou jeho ženu. Byl poraněn na nejcitlivějším místě.

Již chtěl skočiti na násilníka a rdousiti ho pouhýma rukama. Ze zadu minil ho chopiti za krk a pouhými prsty vyhnati mu hříšnou duši z těla. Než v tom okamžiku padl zrak jeho na silnou rukojeť biče, která patrně náležela kozákovi. Popadl knutu a počal nic netušícího kozáka bít, nic neohlížeje se na mohutnou postavu jeho. Již po první ráně pustil voják ženu a obrátil se proti novému nepříteli. Než však mohl pomysleti na odpor, válel se po zemi a sedlák jako šílený do něho bušil. Kozák byl v prvním okamžiku tak překvapený, že nemohl hned použití své šavle. Nyní bylo již pozdě, sedlák nepopřál mu již času na obranu. Po chvíli však se přece zpatoval, vytrhl šavli, ale na odpor již nepomyslel. Co měl ještě síly, odstrčil od sebe rozzuřeného sedláka a vyrazil ven ze stavení. Druhý kozák vida, co se děje, následoval svého druha. Více již oba se nevrátili, ježto bylo dáno znamení k rychlému odjezdu.

Oddech si sedlák Chvalovský, oddechla si z plných plic i Anička, mladá žinka Chvalovského. S očí setřela si slzy, upravila rozházené vlasy a porvaný šat, umyla skrvácené líce a rozpálené čilko chladila studenou vodou. Sedlák zatím sedl za

stolem, máje hlavu ve dlaních, uvažoval, co dále počíti. Přemýšlel o poslední události.

Když Anička se upravila, přistoupila k sedícímu muži svému a vzala ho kol krku. Zamyšlený sedlák sebou trhl a cítě teplé tělo ženy své, procítl jako by z hrczného spánku. Ovinul pravici kol pasu milé žínky, přitiskl své žhavé rty na rty Aničky, jež byla nad jahodu rudější a sevřel ji v náruč.

"Má drahá, má jediná! Jsi zase jen moje!"

"Jak děkuji Bohu a tobě! Kdybys nebyl přišel, byla bych ztratila vínek svůj manželský, který jen tobě před Pánem Bohem jsem zaslíbila. Jak ti, můj milý, dobrý muži, mám děkovati!"

"Jen svou povinnost co muž tvůj jsem konal, háje čest tvou, háje šest svou."

"Kéž by nás jen nestihla jejich pomsta!" povzdychla selka. "Trnu strachem, by se nevrátili tito zlí lidé a nepomstili se za utrpenou porážku!"

"Nepřijdou již více, neboj se, duše má! Rozkaz vojenský povolal je pryč!" těšil iepou žínku Chvalský.

II.

Skutečně obávaní kozáci více nepřišli. Od té doby však se strachem pozoroval veltrubský sedlák Chvalský pochody vojenských oddílů. Také dnes jakmile spatřil jen z dálky kozácké čepice, ubíhal úprkem do svého statku. Rychle zatarasil venkovská vrata a přirazil domovní dveře. Aničku a osmiletý synek se strachem pozorovali počínání otcovo.

Několika slovy pověděl jim, koho spatřil přijížděti. Dosud lepá selka pobledla ve tvářích. "Nedej Bože věčný, aby to byli ti, kteří již zde jednou ve statku byli!" úzkostně zvolala selka. "Pak byl bys ztracen i se mnou. A co by se stalo s naším malým Jeníkem? Bože, stůj při nás a neopouštěj nás v této nebezpečné chvíli!" tak lkala Anička, žena dobrá veltrubského sedláka Chvalského, ruce spínajíc k Ukřižovanému.

"Neboj se, duše má milá! Ten, který před lety vysvobodil nás z ruky nepřátelské, i tentokráte nad námi bude držeti svou mocnou ruku. Bez jeho vůle ani vlas s hlavy naší nespadne!"

Jako hojivý balsám působila tato slova na ustrašenou ženu. Synka malého, který k ní se tlačil, k sobě přitiskla.

V malé chvíli byla selka urkyta i s Jeníkem na půdě ve vonném seně. Chvalský odhodlal se zůstatí přes všechny prosby ženy dole ve světnici a tam očekávati věci příští s klidem na vše připraveného křesťana.

Zamyslel se sedlák a hlavu sevřel dlaněmi. Cítil v srdci nepokoj, krev v žilách prudce pobíhala, prsa mocně se dmula a jakási vnitřní bázeň ho svírala.

Zatím kozáci dorazili do vsi Veltrub. Ihned rozdělili se a počali svou obyčejnou činnost: loupili a jídlo vymáhali na obyvatelstvu.

Netrvalo dlouho a křik, pláč, naříkání ozývalo se po klidné jindy vesnici. Kde dali se vesničané dobrovolně obrátí o svůj těžce nastrádaný majetek, tam vše minulo klidně, kde však hospodář se ozval, kde bránil svůj majetek, kde nechtěl si dáti manžel líbiti, by divý kozák jeho ženu týral, kde nemínil dopustiti milenec pchanu své dívky, tam strhl se křik, tam ozval se pláč, tam tekla i krev, tam dopadaly i bolestné rány knutou.

U vrat statku sedláka Chvalského stannuli dva kozáci jako hory. Zdálo se, že o něčem se radí. Rozhlíželi se po vesnici, jako by se na něco rozpomínali; ukazovali si na rybníček, který byl nedaleko statku, jeden upozorňoval druhého na starou hospodu doškama krytou.

Patrně se na něco upomínali, co se jim na tomto místě stalo. Nebývalo nikdy dobře, když kozáci ve vískách našich na něco se chtěli upamatovati; pravidelně bývaly to věci našim předkům nebezpečné. Při opětných návštěvách, při takovýchto upomínkách se našim vesničkám a jejich obyvatelům špatně vedlo. Knuty, palaše a řemeny při těchto návštěvách hrály vždy hlavní roli, někdy hrály jen však vedlejší a takové návštěvy byly daleko hroší. Tu nespokojili se páni kozáci jen s loupením, jen s trápením, tu chtěli, tu musili viděti téci lidskou krev. A lecky nespokojili se jen s kapkou, leckdy musila ta drahá krev

česká téci proudem, aby upokojila zlovůli kozáckou.

Pojednou se zdálo, že na něčem se usnesli. Seskočili s koní a jeden z nich zatloukl rukojetí zakřivené šavle své na vysoká dubová vrata. Nikdo nepřicházel otevřít nezvaným hostům. Ti byli patrně zvyklí na podobná přivítání; dlouho se nyní nerozmýšleli. Kozák menší postavy vyhoupl se do sedla koníka svého a odtud snadno dostal se přes vrata.

Zazněla již kopyta malých koní kozáckých na dvoře, ale sedlák Chvalský dosud seděl pohřízen do hlubokého zadumání. V té chvíli ponořen byl ve své dumky tak, že by byl ani nepozoroval, kdyby nad hlavou mu rodný statek hořel plamenem.

Hřmotně vstoupili kozáci do světnice; teprve zadunění těžkých bot, zařinčení ostruh a jasné zazvonění ocelových šavlí probudilo veltrubského hospodáře Chvalského z jeho snění.

Pohlédl na nenadálé hosty nezvané, avšak jen stěží se zdržel, že úzkostně nevykřikl. Na první pohled poznal, že před ním stojí obávaný kozák, kterého před drahnými lety jeho vlastní knutou takřka k smrti ubil. Pod sedlákem zatřásla se kolena; cítil, že všechna krev žene se mu do hlavy, jež hrozí pod tím návaem se roztrhnouti. Tušení něčeho hrozného, co přijít mělo, cítil Chvalský jasně v nitru svém.

Také blesk, který vylétl z oka urostlejšího kozáka, utvrdil sedláka v jeho teskném tušení. Zlobně se stáhlo obočí kozáka, několikrát mu malá očka zamžikala, tvářemi prolétlo jakési zachvění, nos nápadně sešpičatěl a náhle propukl v posupný smích, znějící pomstychtivostí. V údech přímo až zamrazilo veltrubského usedlíka Chvalského v tom okamžiku. Bylo mu asi jako starostlivé kvočně, která pod křídly svými chová malá kuřátka, a pojednou z čista jasna uslyší nad sebou pronikavý křik velkého dravce vrhajícího se na ni. Marně roztahuje křídla svá, marně natahuje malý zobák svůj proti dravci: podléhá brzo v boji proti silnějšímu nepříteli.

Než ten potupný smích Herkulův — tak mu kamarádi říkali — navrátil Chvalského skutečnosti. Na první pohled seznal, že

nemůže nic dobrého očekávat od nenadálých hostů. Z jejich tváří vyčetl, že neznají tyto synové dálných stepí žádného milosrdenství, že srdce jejich otupilo se v boji, že mimo svých vášní a své pomstychtivosti neznají vyšších nějakých cílů neb tužeb. Aspoň umíňoval si, že lacino život svůj nedá.

Šeptem cosi pronesl Herkules k svému druhu; vytušil asi sedlák, že má býti zaskočen ze zadu, zatím co napadne ho Herkules ze předu. Opřel se Chvalský o stěnu, aby aspoň ze zadu měl krytá záda.

Po celou tu dobu ani jediného slůvka s obou stran nebylo proneseno; tím hroznější to musily býti zajisté chvíle pro nebohého muže. Kdyby byl nepamatoval na ženu, kdyby byl zrovna necítil nad sebou tiché kročeje a slabý praskot na stropě, kdyby byl věděl, že jeho milá choť bez úrazu zůstane, nic by se nebyl rozpokoval sedlák chopiti se sekery a jí si cestu proklesiti ven ze světnice. To věděl bezpečně, že jak by se jednou ocitl na volném poli, ani že by ho celá setnina kozáků nechytla. Nemohl se útekem spasiti, ježto byl úplně přesvědčen a jist, že by kozáci jeho dobrou ženu utýrali a jeho dítě ubili. Chvalský cítil v srdci svém, že je neodvratnou silou držán v rodném domě svém.

"Bože můj, Bože silný, stůj při mně a neopouštěj mne v této hrozně chvíli!" šeptaly potichu jeho rty, které čerstvou, teplou krví se plnily a do nachova se barvily. Ustrašené, planoucí oko sedlákově hledalo na stěně kříž. Jen letem zavadil zrak ohroženého muže o Ukřižovaného; než ten kratičký pohled stačil, by Chvalský nabyl prchající zmužilosti. Zdálo se mu, že nová, teplejší krev vniká mu do těla, že do údů vbíhá nová síla a odvaha. Cítil se jako by znovu zrozený, jako posílněný lékem převýborným po těžké nemoci, jako napojený vínem ozdravujícím. Malátnost se v jeho těle ztratila jako mlha před vycházejícím sluncem. Ještě jednou chtěl popatřiti veltrubský usedlík na stěnu, kde visel kříž, ale k tomu již mu nezbylo času.

III.

Vyřít se proti němu kozák Herkules a chtěl sedláka poraziti na zem. Chvalskému

sotva času zbylo k tomu, že mohl chopiti se velké sekery ležící vedle něho na zemi a obrátiti se jí proti nepříteli. Ten nenadál se takové odvahy u prostého na pohled sedláka; zarazil se na chvíli a to upevnilo ohroženého v důvěře v pomoc Boží.

Pevně třímal sedlák v ruce svoji sekeru, upřeně pohlížeje nepřátelům svým do očí, jako by z nich chtěl vyčísti, co dále miní počíti.

Ti stanuli opodál; nevěděli, co mají nyní počíti. Rádi by se byli zmocnili nenáviděného sedláka, velmi rádi by si byli na něm svcu pomstychtivost byli vyhlili. Myslili, že prvním útokem se ho zmocní, ale zatím viděli, že narazili na pevnou, tvrdou, nepodajnou hlavu českou. Mohl si ovšem vzpomenouti jen Herkules, jakou sílu a zručnost za posledního setkání s ním byl dal na jevo Chvalský a byl by dovedl si vysvětliti, proč i dnes na poprvé nemohou se ho zmocniti. Ale rozlícený kozák dalek byl toho, než aby mohl o něčem klidně přemýšleti. V jeho rozpálené hlavě jediná myšlenka nacházela ohlasu: byla to myšlenka pomsty! Ty rány vlastní knutcu zasazené od prostého sedláka, ač před drahnými lety již učiněné, bolely, pálily dosud kozáka na těle i duši. Již hroznou urážkou bylo, když opovážil se obyčejný chlop vztáhnouti ruku na ozbrojeného kozáka! Tu bolest mohla smýti jen krev. A což zde, jaký trest měl stihnouti tohoto selského roba, který ve své zpupnosti opovážil se carského kozáka do krve zbíti jeho vlastní knutcu?

Odstoupili opodál a potichu se radili; slyšeti jich nemohl sedlák, co si povídají. Jen ten oheň, který vylétal z očí obou kozáků, ukazoval předobře jejich hrozný úmysl, naznačoval určitě, kudy asi povede je jejich nenasytná krvelačnost.

Chvalský dobře pozoroval oba kozáky, by jim vyčetl, kdy asi na něho útok podniknou; ale tentokráte se přepočel přece.

Pojednou z nenadání, dříve než mohl se připravit na odpor, vyřítl se Herkules proti němu a než se vzpamatoval ubohý sedlák, ležel již na zemi a na něm veliký kozák.

Divoký křik zazněl světnicí tichého jindy statku Chvalského; byl to výkřik hrůzy,

bolu, neštěstí, byl to též výkřik radosti nad ukojením pomsty. Sedlák svíjel se jako červ, který snaží se dostatí zpod nchy člověka, který ohrožuje život jeho. Ale jako je marné úsilí jeho, jako marné namáhání jeho, tak také bylo marné plýtvání síly sedláka, na němž klečeli již oba kozáci, rdousíce jej, škrtíce jej a snažíce se zbaviti ho úplně síly a možnosti se dále brániti. Byla to i nyní těžká práce pro oba vojáky bílého cara. Ruce mu chtěli spoutati, by potom mohli s ním dělati, co by chtěli; ale Chvalský jako podrážděný tur se bránil, zmítal sebou, házel, jen aby nemohli jemu ruce spoutati. Již myslil, že opět bude svoboden, že bude moci brániti své drahé domáci, že zase jako lev bude chrániti milou ženu, drahé dítě své, již shodil mladšího kozáka se sebe a Herkula nohama ohrožoval, když v tom ho počaly opouštěti smysle a síla prchala z údů jeho. Naposledy se vzchopil, by divou čeládku se sebe shodil, ale v tom okamžiku jako podťat se skácel a jako mrtvý ležel na zemi — omdlel.

Zavýskl si kozák, že nenáviděný sedlák leží před ním jako bez ducha a že je úplně již nyní v jeho moci a slitování nejznajíci jeho srdce pekelnou radostí bylo v témže okamžiku naplněno. Zasykl jako zmije nějakou hroznou pomstu, když již v moci má svout obět a když nemůže mu více uniknouti.

Ve mdlobách ležící sedlák byl jako mrtvola bledý, jen slabé oddychování prsou bylo znamením, že dosud mešká duše v těle.

Jako zosobněná pomsta stál Herkules nad svým protivníkem; oči mu plály pomstychtivostí a jed nenávisti přímo mu čísel ze tváří bojem krátkým, ale namáhavým zbrunátnělých. Náhle se sehnul a odvázáv si řemeny visící mu na opasku, pevně svazoval ruce sedlákovy; když hodně utáhl řemeny kol rukou, ještě kol krku hodil mu kratší řemen, dříve naň kličku učiniv.

Sedlák byl ve mdlobách; chvílemi vydralo se mu z úst zaúpění a chrapot a zase bylo ticho, přerušované jen kroky mladšího kozáka. Zamýšlen stál starší nad ležícím sedlákem, přemýšleje patrně, co má počíti se svým nepřitelem.

Zatím druhý molodec prohlížel světnici a pátral, kde by se dalo co schovati do bezedných kapes jeho kožichu z vlčiny. Každou chvíli strkal něco do spodního šatu, který měl přepásaný pouze povřísem z obyčejné slámy.

Pojednou sebou Herkules prudce hodil a v nepozornosti srazil se stolu sekeru, již se byl Chvalský bránil. Sekera zaduněla o podlahu a konec dřevěné násady udeřil svázaného sedláka přes nohy. Udiveně otevřel oči a nemohl se ihned upamatovati, co se s ním stalo a kde se to nalézá.

"Vstaň!" zahrml mu do ucha Herkules.

Než sedlák se nehýbal.

"Hybaj, selský robe!"

Ani tato pobídka nedostačila týranému sedlákovi, který nejspíše nepřišel ještě úplně k sobě.

Jen bolestně zaúpěl Chvalský, ale hnouti se nemohl, ježto bránila mu pouta, která měl na rukou. Snad toho ani nepozoroval molodec, nebo mu působilo rozkoš, že může potýrati bezmocného sedláka, který ležel u nohou jeho, poněvadž dále tím úsilovněji pobízel pádnými ranami své knuty a své šavle Chvalského, by povstal a jeho následoval. Sedlák sténal a zdálo se, že tyto vzdechy bolestné ještě více dráždí Herkula k většímu týrání. Sedlák chtěl se brániti, pokoušel se roztrhnouti pouta, která jej činila neschopným odporu, ale čím více trhal pouty, tím více tyto zarývaly se mu do rukou. Již na mnoha místech krev mu tryskala ze zasazených ran sečných i bodných a dosud neustával kozák ve svém týrání. Teplá krev prodírala se šatem a nasytivši jej, v tenkých praménkách skrápěla hlíněnou podlahu rodného statku Chvalského. Ten známý, zvláštní zápach teplé krve dráždil v bojích a šarvátkách otrlého kozáka, by ještě více krve vytékalo.

Sedlák ztrácel opětně již vědomí, když ustal Herkules týrati dále a rozpoutav mu ruce, pomáhal mu povstati.

Sedlák se ovšem vzpřímil, ale nohy se pod ním chvěly, jako by po nějaké těžké nemoci; v hlavě cítil velikou palčivost a zdálo se mu, že mu hlava hoří stálým žárem. A ten oheň, ta palčivost rozlévala se tepnami po celém těle. Hučelo mu v hlavě

a teplou krví se mu sytil mozek k smrti znavený hrozným rozčilením, zažitým právě v posledních okamžicích. Nohy mu vypožívaly službu a celé tělo měl jako v zimnici. Kdyby ho v té chvíli nebyl podporoval Herkules, byl by jistě padl opět na zem. Také rány zasazené mu šavlí a knutcu molodcovou ho pálily a při sebe menším pohnutí mu novou bolest působily. Po ubledlé lici mu stékaly bohaté praménky potu smíšeného s krví teplou, hřející.

Ani času mu nepopřáli páni molodci, by mohl si unavený sedlák odpočinutím dechu popadnouti, ale nutili ho posuňky i ranami, by je následoval, kam mu rozkáží jíti.

Nebránil se již cizákům k smrti umdlený sedlák, ale následoval je klidně, bez odporu. Bázeň nevyslovitelná naplnila srdce i duši Chvalského.

Kozák přitáhl ještě pevněji řemen na ruce sedlákově a úzeji připevnil oprátku na krk Chvalského, silným pak úderem do žeber pobídl ho, by jej následoval.

Nerad vykročil sedlák z vlastních dveří a jen teskně popatřil ještě jednou na všechna ta známá a jemu tak milá místa rodného domu a divné tušení naplnilo jeho srdce, že nikdy více nespátí těchto míst. Ještě jeden jediný pohled vrhnul nebožec na kříž visící na stěně, zahlédl ještě jednou bolestí naplněnou tvář Spasitelcu a již zmizela mu světnice s oči a ocitl se na prostranném dvoře.

Domácí pes přiběhl k němu a lísal se k jeho nohám; sedlák pocítil nad tím upřímnou radost, ale ani té mu nepopřál krutý molodec. Udeřil psa svým jízdeckým bičem a ten bolestně zakňučev, chystal se vrhnouti na neznámého. Vycenil veliké své tesáky, zježil hřbet a skrčiv se, chtěl popadnouti nepřítele v týle. V prvním okamžiku chtěl Chvalský ještě více poštvati svého hafana proti kozákům, mysliv v té první chvíli, že by se mohl osvoboditi pomocí silného psa, který by lehce udávil jednoho molodce, ale ihned se vzpamatoval, ucítiv na svých rukou pevně utažené provazy. Nic by mu neprospěl domácí hafan, ježto on sám nemohl by se k němu přidružit. Zaplatil by Hektor svou přítulnost k pánu bídnou s nrtí, jakmile by napadl jednoho molodce, jistě dru-

hý použil by toho okamžiku a stopil by šavli v těle zvířete. Sedlák zatím nečinně musil by přihlížeti k tomuto nerovnému boji.

Dobře v mysli uvažoval Chvalský a touže myšlenkou zabývali se i kozáci.

Pes již chystal se ke skoku; snad přece trochu strachu pocítil Herkules, patře upřeně na rozzuřené zvíře.

"Zavolej na psa, nebo ti ho probodnu!" rozkřikl se mládeček, postoupiv před sedlákem, aby byl aspoň trochu ze zad chráněn.

"Lehni, Hektore!" poroučel domácí pán. Jen nerad poslechl pes, ale přes to cenil stále tesáky a plížil se za svým velitelem.

IV.

Byli na návsi; odevšad sbíhali se kozáci, nesouco uloupenné věci. Zazněl nějaký krátký povel a rázem se ocitli všichni na koních.

Herkules pádnou ranou pobídl Chvalského, by dal se v klus; brzo dostihli houfec, který se seřazoval k odjezdu.

Mezi prvními seděl na koni zarostlý černým vousem velitel tlupy; z něma obrátili se oba mládci s Chvalským.

Zaškaredil se hrozně velitel, spatřiv své vojáky ve společnosti domácího člověka.

"Nevíš, co jsem nakazoval, že máte s klidem nechat domácí lid? Pust chlapa ihned!" nakazoval a malá cčka jen se mu blýskala zpod černého obočí. Vousy se mu ježily a tvář od hněvu zrudla. "A tobě dám knutou namrskati, abys věděl, co znamená přebročiti rozkaz bílého císaře!"

"Nezlob se, pokorně prosím, Antoníne Antonoviči! Vyslechni dříve a pak sud'!"

"Co máš tedy?" trochu vlídněji se ptal vůdce, který byl poddůstojníkem a jen své chrabrosti měl co děkovati, že byla mu svěřena jízdná četa. "Pospěš si, máme ještě dálnou cestu před sebou!"

"Starý dloužek mám za tímto robem, krevní msta mne váže, bych s ním se vyrovnal po kozácku. Před lety mne tento bídný chlap selský stloukl vlastní knutou, když já byl jsem proti němu bezbranný. Mně krev tekla, Antoníne Antonoviči! Nyní, když to víš, neboť mne trestati, že přestoupil jsem zákaz tvůj."

"To tvá věc, Herkule! Zákaz je zákaz; o tvou hlavu půjde, přistihne-li tě generál. Ale vím, co krevní msta je a proto volně pole ti ponechávám. Vyrovněj se s chlapem selským jak chceš, ale dbej, aby ti hlava při tom na krku zůstala!"

"Děkuji ti pokorně, Antonoviči! Nezmýlil jsem se v tobě, že dosud kozácká krev v žilách ti probíhá. Dovol ještě, abych zde své krevní povinnosti zadost učinil."

"Nevím o ničem, Herkule. Dělej, co dělej, jen když přidružíš se k sotni, než na prohlídku přikvácí generál."

Antonovič pobídl koníka a za ním jízdný houfec dal se ve cval.

Jen křik a pláč zbyl ve vesnici po odjezdu kozáků; vesničané dosud neodvažovali se ven ze stavení, tušíce snad přítomnost dvou mládčů.

Chvalský celý zsinálý stál mezi svými týrzniteli; chvěly se mu nohy, že ani státi nemohl. Doufal v první chvíli mnoho od velitele sotně; myslil si ubožec, že zamračený Antonovič poručí, by Herkules ho propustil ze zajetí. Zasvitla mu v přísné řeči velitele jiskřička naděje, které úzkostně se chopil. Po prvních slovech kozáckého poddůstojníka chtěl se ozvati, chtěl vysvětliti, jak se to stalo, že potrestal násilnického Herkulesa. Ale jak změnil se velitel ve svém chování k jeho týrzniteli, když zaslechl o krevní mstě, rázem měl Chvalský po naději, viděl, že je zase vydán na pospas nelítostným mládčům.

Zatím co sedlák více mrtvý nežli živý stál a uvažoval o svém osudu, oba jeho průvodci po tichu se radili. Kdyby dobře byl patřil Chvalský na kozáky, zhrozil by se z jejich zlobných pohledů o osudu, který na něj čekal.

Pojednou na něčem se usnesli.

Nedaleko domu sedláka Chvalského, téměř u silnice, stál mohutný akát, který rozvětvoval se již blízko nad zemí a vyháněl větve i přes to do značné výše. Strom byl prastarý a viditelný až od Kolína a Poděbrad. Na tento akát ukazovali kozáci, když sedláka nutili, by je následoval.

Strach nevýslovný naplnil nitro týrzněného vesničana; uvědomil si, co s ním chtějí. Na strom ho pověsí za to, že bránil

ženu od znásilnění, že hájil rodný dům před vyloupčením. Rozhlédl se po celé rodné víscce, všude zabedněno a jako by ani živé duše nikde nebylo. A přece dobře, předobře tušil, že několik desítek očí úzkostlivě sleduje každý pohyb kozáků. Byli doma vesničané, ale báli se.

Ranami pomáhali kozáci své oběti, by konala trpkou cestu poslední, ku akátu bylo sice jenom několik kroků, ale Chvalskému připadalo to věčností. Spíše ho nesli, nežli vedli; hektor s vrčením je následoval. Stačil by býval malý pokyn a hafan byl by se ocitl některému mlodci v týle. Ale sedlák na pomoc věrného psa nevzpomenul, probíral v duchu celý život svůj a loučil se se žínkou a synem.

"Budeš sirotkem, Jeničku můj malý, ne-budeš mítí tatínka!" šeptal si. "A ty ženo dobrá, staneš se vdovou, bez pomoci, bez opory budeš se protloukati životem. Jak rád bych vás, draží, ještě jednou spatřil, než umru; lépe by se mi odcházelo ze světa, kdybych se potěšil pohledem na vás. Než ne, zůstaňte jen v úkrytu, aby ještě vás nějaké neštěstí nepotkalo od hrozných těchto lidí." Při tom spočinul očima na svých trýznitelích.

Již se zastavili před stromem.

"Slyšíš, selský robe, potupil jsi pana mlodce bílého cára smrtelně, za to vezmeš nyní svou odměnu. Mířil jsi vysoko, bičem jsi se odvážil dotknouti mne, ruckého kozáka; nuže budeš též vysoko. Ve chvíli bude se tvé tělo houpati na větvi; pomstu krevní jsem ti přísahal, nyní ji plním!" Jizlivě pronášel tuto řeč Herkules a přímo d'ábelskou zlobou svítily mu drobné, sivé oči.

Druhý kozák rychle přehodil konopný provaz, kterým byl přepásán, přes první větev a na konci utáhl ve smyčku.

Chvalský klečel na zemi a sepíal, pokud mu pouta dovolovaly, ruce.

Herkules mysle, že snad sedlák ho prosí o život, jizlivě se zachechtal.

"Jen pros, chlape, svíjej se jako červ pod mým nohama, oprátce přece neujdeš!"

"Stydl bych se prositi za milost vrahy!" odpověděl mu pevně sedlák. "K Bohu svému se modlím, by smíloval se nad mou hříš-

nou duší a mne na milost přijal. On ví, že já nevinný jsem a že jako ovce veden jsem k smrti!" pravil Chvalský, v němž probudil se písmák; po krátké modlitbě jakoby z něho spadl veškeren strach a hrůza před smrtí.

Uším nechtěl kozák věřiti; tak že s ním, ruským mlodcem, mluví tento selský rob?

"Počkej pse, však ukáži ti, co je to smrt! Nevypustíš tak lehce svou černou duši, jak se domníváš; ještě hořko ti bude, než umřeš!"

Pokynul svému druhu, by sedláka chopil, jaká muka mu chtěl připraviti, věděl Bůh.

V.

"Tatínku!"

Na ta slova rychle ohlédl se všichni. Chvalskému, sotva známý hlas zaslechl, přestalo srdce tlouci. Poznal svého jedináčka.

Kozáci sebou trhli a v tom divný nápad projel jim zlými hlavami.

"Chyt' klouče!" poručil Herkules svému druhu.

"Jeničku, uteč!" vyjekl otec.

"Mlé!" a pádná rána pěstí dopadla na tvář sedlákovu.

Zatím menší kozák uchopil chlapce, kte-dý dal se do zoufalého křiku; kopal kolem sebe a malé zoubky zat'al, co síly měl, do ruky uchvatitele.

"Pustíš, zmetku!" zvolal mlodce a uho-dil chlapce. S plácem padl hoch na zem, kozák se shýbl, aby dítě zvedl.

V tom jako blesk skočil mu hektor na záda a zakousl se mu do týla.

Zaúpěl bolestí kozák a padl na dítě, marně pokoušel se vytrhnouti šavli a se-trásti hafana.

"Pomoz, Herkule!"

Jak měl přispěti mu Herkul, držel sedláka, kterého se bál pustiti, aby mu neutekl. Šavli sice držel v zubech, ale pučení ji nemohl.

Náhle obrátil se proti spoutanému otci a zasadil mu pěstí ránu do prsou, takže se týž překvapením a bolestí svalil na zem.

Toho okamžiku použil Herkules a dobře mířenou ranou skolil psa. Kozák ihned vyskočil a utíral si krev proudem plynoucí z rány, jež mu zasadil hafan svými tesáky.

Hoch doplžil se k otci a s pláčem mu zvěstoval, že maminka jako mrtvá leží v síni.

Nyní věděl Chvalský, jak mohl se Jeníček zde objeviti; nemohl si v hlavě srovnati, že by matka pustila dítě k němu.

"Uteč, dět'átko," šeptal otec, "jdi k mamince a řekni, že přijdu za tebou. Uteč!"

Herkules zatím pevnou rukou uchopil chlapce a druhou donutil Chvalského, že povstal.

"Potrápím tě, sedláku! Napřed kloučka pověsíme, a pak tebe. Lépe se ti umře, až ti syn ukáže cestu!"

V sedlákově by se byl nikdo krve nedořezal, i řeč mu vypověděla službu. Jen v očích nevýslovná hrůza se zřetelně jevila. On tušil, že nějaké neštěstí stihne ještě někoho z jeho rodiny, tito necitelníci jistě pchrůzku svou vyplní. Učini to již jen proto, aby mohli se pásti na duševních jeho mukách a tak jeho ještě více potýrali. O svůj život se nebál; smířil se se svým osudem, z kterého viděl, že není uniknutí. Ale teď o dítě, o jeho jedináčka běželo; rozhlédl se kalným okem kolem. Nikde pomoci; hektor, jediný jeho ochránce, ležel nedaleko již mrtvý. Byl sám a sám, ruce měl spoutané, vedle sebe dva katany; a při těchto okolnostech měl a musil dítě své vyrvati smrti. Za svůj život prositi nechtěl, ale za zachování syna byl hotov učiniti vše možné.

Na kolena se vrhl a vztýčil spoutané své ruce.

"Přece prosíš, selský robe!" vysmíval se kozák. "Než vše máš marné! Slíbil jsem ti pomstu a to krutou. — Pověz napřed kloučka," velel Herkules, "já přidržím sedláka, aby mu snad nějaký šílený nápad do hlavy nepřišel."

"Mějte slitování!" zaúpěl otec.

"Molodci neznají slitování!"

"Peníze dám, dukáty dítě jediné vyplatím. Slitujte se, páni molodci!" v hrozných úzkostech pronášel sedlák.

"Ruský hospodar se o nás pečlivě stará," brděl odpovídal Herkules, "za zlato kozáka nekoupíš!"

"Dítě vám nic neučinilo, och, smilujte se. Bůh vám to odplatí."

"Šavle je náš Bůh!" tvrdě pronesl molodec, "dokud ji mám v ruce, pak se nebojím!"

"Čím vám ublížil můj synáček?" dotazoval se Chvalský, "ani kuřeti neublížil."

"Za tebe bude pykati, za tvou smělost," očma jiskře, promlouval Herkules.

"Když já jsem se provinil, mstěte se na mně a ne na dítěti."

"Smrt tvá by byla pro tebe malým trestem, musíš viděti umíratí dítě, v tom bude naše pomsta! Musím tě viděti, jak se svíjíš jako červ pod mou nohou, jak jsi úplně zdrcen!" tvrdě promlouval Herkules.

"Ach odpuste, mne trestejte, jen dítě nechejte na živu!" úpěnlivě prosil Chvalský, v němž láska otcovská s mohutností se probudila.

"Jaké řeči s chlopem? Hod' kloučkovi oprátku na krk a vytáhni na snět'!" poroučel Herkules.

Menší kozák učinil dle rozkazu a v okamžiku nelidské dílo bylo uskutečněno.

Jeníček nebyl mezi živými, nevinná oběť kozácké pomstychtivosti visela na stromě.

Chvalský zařičel jako poraněné zvíře, jemně dobíjejí lovci mládě a pak, co měl síly, vyšukbl se svému trýzniteli, vrhl se na vraha svého syna. Týž překvapen útokem, padl na zem.

Nastal nerovný zápas.

Chvalský zakousl se kozákovi v týl a svým tělem ho dusil; molodec bolestí řval jako posedlý, neboť zuby sedláka rozdrásaly mu ránu, jež způsobil mu pes svými tesáky.

Herkules zatím, jak se zdálo, nečinně přihlížel k počínání sedlákovu.

Kozák ztrátou krve oslabený a nemohoucí polapiti dechu, jen chroptěl a v smrtelných úzkostech kopal nohama jako posedlý. Vší mocí se namáhal sedláka seřásti se sebe, než marné bylo jeho úsilí. Čím více sebou zmítal, tím hlouběji zářval Chvalský zuby do jeho krku.

"Pomoz, Herkule!" vyrazil s největší námahou.

Trestaje nevinou smrt synovu, cítil nyní v sobě tolik síly, že kdyby byl mohl roztrhnouti pcuta, jistě byl by Chvalský oba vrahy pouhýma rukama uškrtil.

Proč otále! Herkules?

Po silnici od Kolína zvedal se prach a ten na chvíli poutal Herkulovu pozornost.

Sedlák netušil, že spása mu kynula.

Jako blesk hnala se kolem nich rakouská jízda; v předu několik důstojníků a za nimi celá škadrona v plné parádě. Zdálo se spíše, že jedou kamsi na slavnost než do války. Na jezdcích leskly se přilby a paláže zářily, jakoby vyšly právě z rukou zbrojíře. Šaty prozrazovaly, že majitelé dlouho je na sobě nemají; ostruhy připevněné na vysokých botách byly vyleštěné a kování na řemení bylo jako ze stříbra. Sedla měli jezdci úplně nová.

Výše popsaná škadrona byla tělesnou gardou arciknížete Karla, který s družinou generálů a celého štábu jel ku Brandýsu. Mnoho křídelních pobočníků je doprovázelo.

Arcikníže následoval hned za škadronou, vedle něho jel ruský generál, jehož kabátec byl ozdoben mnoha řády. Generál Kutuzov byl hostem arciknížete spolu s velkoknížetem Konstantinem, který velel carské gardě. Zadní křídlo štábu tvořila opět nová jízdní škadrona.

Přijíždějící k vesnici, zvolňovali rychlost a pomalým tempem brali se v před.

Arcikníže jeť kol akátu, na němž viselo tílko syna Chvalského; náhodou se otočil v tu stranu. Spatřiv ubohého chlapce, zarazil koně a po něm celý štáb.

Velitel se zasmušelil a černé chmury rozložily se mu po líci; uviděv tam ještě dva kozáky a svázaného sedláka, pochopil celou tragedii.

Prohodil cosi pobočníkovi a hned zazněl povet; obě škadrony obklíčily kruhem kozáky.

Chvalský uslyšev neobvyklý ruch, pustil kozáka a chtěl se otočiti; než povstati nemohl pro pouta.

"Milost, slitování!" prosil, zočiv generály. "Odpoutejte ho!" poručil arcikníže. "A ty, sedláče, mluv, co se stalo!"

Chvalský stručně, jak uměl, vyprávěl, co se událo. Čím déle mluvil, tím více zachmuřovala se tvář dobrého arciknížete.

"Pane milostivý, rače pohleděti, co učinili tito molodci mému jedináčkovi! Bez nejmenší příčiny dobré dítě mi umučili jako zločince!" Sedlák nemoha se přemoci, dal se v usedavý pláč.

Důstojníci, kteří tolikráte smrti v tvář hleděli, tolik hrůz válečných prožili, nyní slyšíce sedláka líčiti ukrutnost kozáků a vidouce nešťastné dítě viseti, byli dojati.

"Sedláče, jsi svoboden a zde máš za přetrpěnou bolest," a hodil arcikníže sáček s dukáty před Chvalského. "Dítě sundejte a s vojenskou poctou pohrobte! Kozáci jsou vojíni Vaší Excellence!" lehce uklonil se generálovi Kutuzovi. "Kdyby byli moji, spravedlnosti stalo by se ihned zadost!"

"I u mne se dostane," promluvil generál. "Bídáci, poskvrnili jste čest kozáckou!" zahřměl na molodce, "však odpykáte! Prohřešili jste se proti zákonu a já dávám zákonu průchod; pověste je na týž strom!"

"Milost, bat'uško," oba molodci na kolenou prosili, "jsme kczáci!"

"Protože jste kozáky, budete viseti! Vykonejte rozkaz, domluvil jsem!" Generál otočil koně a arcikníže taktéž.

Spravedlnosti učiněno zadost; v malé chvíli houpala se těla kozáků na stromě a pod ním dokopávali jezdci hrob pro synáčka Chvalského. Vojenská salva doprovodila malého hochu v temný hrob.

JEŠTĚ CHYTROST NEVYMŘELA

Napsal Alois St. Novák

ZLE se měli za války hostinští. Neměli co nalévat a co točiti. A bylo k tomu potřeba větší dávky chytrosti a podnikavosti, aby hostinský mohl tajně vykázaní ctitelům zlatožlutého moku gambrinova novinu radostnější než vítězství na některém úseku fronty, novinu stručnou sice, avšak obsahem: "Dnes večer pivo."

Hostinský Soudek, majitel hostince "v Aeroplanu" měl kritický den. Musil si na někom vyblít svůj hněv. A nikdo jiný nemohl se stát hromosvodem než ten, jenž byl nejbližší jeho ruky. A tím nešťastníkem byl účedník hostinského řemesla Toník Malíček, píkolo i vrehní v jedné a téže osobě. Na více personálu malý hostinec nevydržel. Jako řevavé uhlí sesypaly se na jeho rozčuchanou hlavu všechny domluvy oprávněné i neoprávněné a poněvadž ani jemu toho dne osud nebyl velikým příznivcem, skončil celý den tragicky. Tak to bývá na tom světě širém. Někomu den přináší květek štěstí, na jiného shodí trám, z něhož by se mohlo nadělati křížů pro několik lidí.

"Takového pitomec, jako jsi ty, dosud jsem neměl ve svém lokále. Vš-li, že jsi přišel poslední na trh, když Pán Bůh prodával a rozdával Filipa — nebo ti spadla někde almara na hlavu. Když chce host střík, přineseš mu sodovku, když si přeje mameček, přineseš mu jazyk. Mám stále ty stílnosti na tebe poslouchati? Jest-li ještě něč chytřejšího vyvedeš, ve vteřině poletíš a můžeš se stát vrchním třeba v Grand-hotelu," začínal hostinský Soudek své leviťy, běhaje rozčileně po lokále.

Malíček, jenž vždy se uměl hájit, ledabyly servitem oprašoval stoly a židle chvílemi přerušuje svého chefa přílehlavou poznámkou ad hoc.

"Prosím, pane chef, o důkazy. Kdy jsem provedl něco takového, z čeho mne viníte?"

Každá taková poznámka ještě u větší hněv přiváděla hostinského. "Ještě toho jest málo, co jsi provedl za ty tři měsíce, co jsi u mne. Již tolik bylo tvých moudrých kousků, že bys při nejmenším zasloužil za ně první cenu chytrosti. Včera starostovi z Mokrovous pěstřikals omáčkou, novou, zelenou, plyšovou vestu, studentům z gymasia zpřekácels figurky na šachovnici v kritickém okamžiku šach-matu a pan inženýr Plocek si stěžoval, žeš mu při roznášení nalil pivo za krk. Půjde-li to takto dál, ztratím v krátkosti všechny hosty a to jen k vůli tvé dovednosti a chytrosti."

Malíčkoví se udzalo, že by mohl zase nělo podotknouti.

"Myslím, že každému číšníkovi se přihodí nějaká nehoda, vždyť učený nikdo s nebe nepadá a číšnictví je přece koruna všech řemesel, poněvadž k němu jest potřeba svižnosti a obratnosti provazolezce."

"Ta ti právě nejvíce schází a nenaučil by tě jí ani dvorní taneční mistr Čtvrtečka. Já denně si opakuji, ve ti dnešní číšníci nestojí za nic. Já jako číšník jinak než ty jsem se oháněl a na jednom lokti nesl jsem osm plných talířů a ze žádného jsem ani neukápl. Měl jsi štěstí, že jest nyní ve válce nedostatek číšníků, jinak bych tě již dávno byl vyhnal."

"Myslím, že přestřelujete, pane chef, a zbytečně mne urážíte. Byla mi nabízena daleko lepší místa než jest váš zastrčený hostinec," trefil Malíček do živého.

"Já ti dám zastrčený! Což nechodí ke mně na jelita elita a smetánka celé naší ulice? I každý sedlák a velkostatkář se rád u mně zastaví. Řekni to ještě jednou a poznáš můj hněv."

"Jak vy mně, tak já vám a až jsem pouhý pikolo, vyprošuji si, pane chef, abyste se mnou zacházel šetrněji, jak se sluší a patří v republice, v níž si je každý rovný. Jinak byl bych nucen stěžovati si na vás v organizaci šíšníků a hostinských zaměstnanců, která se jistě postará o nápravu."

"Hled'me milostpána. Uražen vyhrožuje. Jdi si jen k organizaci a začnete novou stávkou. Každý hostinský si lehce své prořídle hosty obslouží sám."

"A přece organisace nám mnoho vymohla. Byla nám zkrácena pracovní doba, upraveno zpropitné a jiné ještě vymoženosti moderní doby," statečně odporoval Malíček.

"To jsou vymoženosti, které vymohou nám zavření lokálů a vám číšníkům žebráckou hůl," ironicky smál se hostinský Soudek a poněvadž se cítil poraženým, poslal Malíčka, aby dohlédl v kuchyni na ženský personál. Když pikolo odešel, sedl si k oknu a bručel do okenních tabulek, které sice se zachvívaly, ale neodmlouvaly jako Malíček.

"Jsou to nyní poměry. Pomalu pikolo bude poroučeti a hostinský poslouchati. Když jsem já vstoupil do učení, lítal na mou hlavu jeden pohlavek za druhým a nyní nesmí se člověk ani slovem otřítí o kluka, jenž sotva vyšel ze školy a odložil kalhoty se zapínáním v zadu. Nedivil bych se, kdyby obratný byl a chytrý, ale tak je to takový "budiž-kničemu". Ale nadarmo se zlobím. Měl bych spíše přemýšlet, jak sehnati více piva na ples, který letos poprvé bude se odbývati v postři, abychom ukázali, že jsme na svobodné noze a jak dostati sem do lokálu nové hosty. Sedím zde skoro ustavičně sám. Pivo z pýřavky jest jako voda, netáhne a ani toho lecky není dostatek.

Nebýti strážníků, jimž musíme podávati menu podle válečných předpisů třikráte

týdně bez masa, mohl bych směle hostinec zavřít. A nyní rozkází v kuchyni, aby dávaly ještě menší porce."

Na bídu nařikal hostinský Soudek. Na bídu a ncuzi žehrali čtyři studenti stojící před hostincem "v Aeroplanu" neodvažující se stisknutí klidu dveří a vstoupiti do hostince, ač měli hlad větší než vyhladovělý vlk ruské stepi a palčivější žízeň než velbloud na Sahaře.

Chudí studenti, všichni čtyři z jedné vesnice bydlili v jednom bytě u bytné Kašparové, která třela též bídu, jako většina lidí ve válce. Ráda vařila studentům, poněvadž se s nimi vyživila. Na konec však nebylo vařiti z čeho a proto Kašparova byla nucena dáti studentům výpověď ze stravy na tak dlouho, dokud by se nepostarali o nějakou tu aprovisaci.

"To jsme, kamarádi, dopadli? Ta ženská nemá srdce, když dovede nás hladové vykázti na ulici," nařikal student Mucholapka na ulici před hostincem, do něhcz se obávali vstoupiti.

"Snad nám dá pan Soudek na dluh nějaký ten oběd, než seženeme nový kvartýr" usuzoval Pometlo.

"Proč bychom, mládenci, sháněli nový byt? Naše bytná se zase obměkčí, jen co dostane od Čenkovy tatínka nějakou aprovisaci ze statku," namítal Prskal.

"Kdo ví, zda z domu něco pošlou. Psali mi, že u nich s vojáky prohlíželi a že jim toho mnoho zabavili, že sotva sami do žní vystačí. Kdyby aspoň v kufru některého z nás byl ještě kus chleba, třeba i tvrdého," zatoužil student Napálil, jenž z hladu a zoufalství kousal večer řemen od bruslí.

A nářkům nebylo konce. Jeden utáhl si notně kalhoty, aby hlad tak mocně nepocit'oval, aby mu nekručelo v žaludku, jiný zastavil v zastavárně, co se dalo zimník, hedinky, prsten od milé, černé kalhoty a v antikvariátě prodal i ten Kozena-Metelkův zeměpisný atlas, jiný zkusil poslati svému známému boháči v Americe prosebný, srdcervoucí dopis, avšak s výsledkem, jenž se rovnal matematické nule.

Studenti měli prázdné kapsy a jisti přece musili. Krutý hlad dodával jim odvahy jako vlkům, již ve smečce obléhají venkovský dvorec. Chvilí přeshlapovali v mrazu

před hostincem, až stiskli rázně kliku a hlučně vstoupili do lokálu, který byl úplně prázdný. Nebyl v něm ani hostinský, ani pikolo. Doufali, že se zdarma nebo na dluh dobře najedí a třeba i napijí. Když se posadili, pravil Prskal, který jsa z města, uměl hráti bohatého.

"Musíme dělati lordy a tvářiti se, jakoby nám celý svět patřil, jinak bychom nic nedostali. Musíme si toho hodně poručiti, aby se nezdálo, že nemáme ani groše."

"Však jsme studenti a ti mají za ušima a dovedou si pcraditi," smál se Pometlo.

Když do lokálu vstoupil s hlubokou úklonou pikolo a otázal se studentů, co by si přáli, požádali, aby jim přinesl něco k jídlu a pití. Pikolo namítal, že není ještě poledne a že oběd nosí až po dvanácté, když se sejdou všichni strážníci.

"My spěcháme k vlaku a neradi bychom zmeškali," podotkl Napálil, jenž chtěl pomoci výrokem sobě i svým soudruhům.

Úmyslně šli do hostince před polednem, aby lépe mohli přehnouti, kdyby situace stávala se hroživou. Domnívali se, že při prázdném lokále leccos dá se již provésti.

"Bez starosti, pánové, času dost," konejšil jejich obavy pikolo.

"A v kolik jede ten rychlovlak?" tázal se jeden ze studentů.

"Pánové jsou zde asi cizinci, u nás nejedí rychlík; my zde máme jenom lokálku. Nejbližší vlak má jeti ve 12:30, avšak často jede teprve o jedné hodině, nebo i později, proto času dost a dost," pravil pikolo a přinesl studentům jídelní lístek, aby si vybrali nějaké postní jídlo, neboť byl právě bezmasý den.

Studentům nebylo vhod, že na jídelním lístku není žádná pečeně. Ale nouze láme železo a hlad vybíravost. Dali nad lístkem hlavy dohromady a radili se, kterou krmí nejlépe by naplnili své žaludky.

Bramborová polévka . . .	1.40 K
Nudle na sucho . . .	3.20 K
Knedlík se zelím . . .	3.50 K
Mrkev na kyselo . . .	2.60 K
Tuřín s bramborem . . .	1.80 K
Fazole kyselé . . .	3.80 K
Hrách s okurkou . . .	4.60 K
Kukuřičný nákyp . . .	2.50 K

"To jsou, mládenci, masné ceny a mnoho po tom asi nebude," ulevil si Mucholapka.

Když již chvíli vybírali, vrátil se z kuchyně pikolo a zvěstoval studentům, že již mrkev a tuřín jest hotov. Studenti poručili si notně porce mrkve a pikolo odkvapil.

"Jen aby sem nikdo nevlezl; já se budu červenati, až se bude jednati o placení," strachoval se již předem Napálil.

Celkem vzato měli studenti všichni strach a nikdo z nich nechtěl na sebe vzíti povinnost, vyjednati s hostinským věc, týkající se jejich útraty a dluhu.

"Mohl bys to udělati ty, Jarko; jsi z nás nejchytřejší a máš dar jazyka," žádali druhové Prskala.

Prskal, jsa hrd, že mu druhové tolik důvěřují, prohlásil, že to již nějak udělá a chutě se pustil do mrkve, z níž se ještě notně kouřilo.

Když snědli mrkev, poručili si ještě knedlík se zelím a po něm hrách s okurkou a na zapití sklenici piva pro každého. Po obědě, jenž jim znamenitě chutnal, poručili si cigarety a sundali si s věšáku noviny. Bylo jim tak dobře a odchod co nejdále odhadovali dobře vědouce, že v něm bude kámen úrazu, nebo aspoň hodně tvrdý oříšek.

Prskal hnal se v novinách na studentskou hlídku, kterážto rubrika nejvíce studenty zajímala vedle rubriky sportu a her.

"Mládenci, budeme mít ráj na zemi. Zavádějí se válečné maturity, při nichž se toho málo žádá, jen nejnutnější. A dále tu stojí, že každý, kdo si válečnou maturitu odbude, že na vojně brzy bude důstojníkem," polo četl, polo vykládal student.

Studenti poručili si nové sklenice piva a do dna vyprázdnili je na počest pana ministra a těch válečných maturit.

"Já myslím, že by se vůbec maturita měla zrušiti," navrhoval resolutně Pometlo.

"A rovněž i všechny zkoušky, reparáty a opakování tříd," projevil nespokojenost jiný ze studentů.

"Řekni nám, brachu, kolikráte jsi již propadl? Tvůj vous ukazuje, že máš již hodně přes dvacet. Máš snad naději zůstatí věčným studentem?" otázal se Napálil Prskala.

"Řeknu vám to, abyste si mne více vážili. Já jsem studie bral vždy velmi vážně a proto bral jsem každou třídu dvakrát," přiznal se Prskal.

Studenti s plnými žaludky přicházeli do nálady. Ač bylo pivo válečné, přece jim chutnalo, neboť ku prameni zřídka kdy se dostali. A v povznešené náladě, jali se uvažovati, jak by si pomohli lehce k penězům. Jeden radil Prskalovi, aby svému otci napsal o tisícovku, druhý navrhoval podniknout nějaký řetězový obchod. Ale přece na nic konkrétního nemohli přijíti a bylo přece již na čase, aby co nejdříve z lokálu zmizeli.

"Ale sed'me raději ještě chvíli; na placení je času dosti. S tím můžeme počkati, až všichni strážníci z kostince odejdou. Zatím přemýšlejte, jak bych to hostinskému nebo pikolovi řekl co njelepe, že u něho chceme zůstatí viseti na křidu," navrhoval Prskal.

"Mládenci, já dostávám ze všeho notný strach a třesení údů. Nejlépe by bylo od tud nepozorovaně vypáliti," nahlas obavu svou projevil Pometlo.

Mucholapka se však proti tomu ohradil, tvrdě, že bez zpozorování nelze hostinec opustiti.

"Škoda, že nejsme již tak chytří, jako bývali dřívější studenti," zasteskl si Napálil.

Napálilova poznámka pohněvala na nejvyšší míru Prskala.

"Což jsme ještě málo chytří? Za těch několik let našich studií vyvedli jsme mnoho povedených kousků a dobrodružství," ulevil si student a udeřil rukou na stůl až sklenice poskočily.

"Vyvedli, nevyvedli, avšak co provedli čtyři španělští studenti, toho bychom nikdy nedokázali," chtěl podepřítí své tvrzení a svůj stesk student Napálil.

Studenti chtivě pobízeli druhá, aby vypravoval. Byli na tu španělskou chytrost tuze zvědaví. Napálil notně si přihnul ze sklenice a začal jako se začínají pohádky.

"Ve Španělsku byli čtyři studenti a byli velmi chytří! Jednou přišli do většího města, kde právě se odbýval výroční trh.

Studenti na trhu viděli tolik krásných a dobrých věcí, plné krámy cukrářské, močené okurky, stánky s ovocem, pletence sladkých fiků, kola výborných sýrů, kotouče salámů a uzenin, lahve výborných vín, kolotoč, střelnici, houpačku a mnoho jiných atrakcí. Studenti neměli v kapse ani groše a ukrásti se nic nedalo.

A hlad a žízeň měli snad větší než my před vstupem sem do lokálu. Museli si nechatí zajítí chut'. Aby je smysl zraku, čichu a chuti nedráždil, vyšli si raději za město.

Když tak jdou po uprášené cestě vzdáleného předměstí, vidí u studně osla, který žernovem vážil z ní vodu. — Když studenti přišli blíže k oslu a studni, fukl se jeden z nich do čela a pravil:

"Hoší, mám nápad. Nikdo osla nepohání, odvažme ho, zajdeme s ním do města na trh a prodáme ho."

Když však ostatní namítali, že každou chvíli mohl by přijít hospodář, pravil student, jenž měl ten dobrý nápad:

"Nebojte se, já zde zůstanu a zařídím další!"

Studenti poslechli a rychle odvázáli osla a spěchali s ním do města na trh. Student s dobrým nápadem zůstal u studně, dal si na krk osli chomout a sám chvíli ze studně vážil vodu. Když se unavil, zarazil se. Majitel osla neslyšel chod žernova, vyšel z blízkého stavení a zlobně volal: "Bije, dlouhoušáku" a rychle hnál se ke studni, aby osla přiměl ku práci. Nesmírně se ulekl, když u studně v chomoutě místo osla spatřil studenta, jenž tklivým hlasem jal se venkovanu nezvyklou věc a případ záhadný vysvětlovati: "Před mnoha a mnoha lety byl jsem od jedné zlé čarodějnice v osla proměněn a dnes právě vypršela lhůta mého zakletí a přiblížil se den osvobození a vrácím se opět do své dřívější lidské podoby. Děkuji vám, dobrý muži, za vlídné se mnou zacházení," pravil student, shodil chomout na zemi a vesele bral se k městu. Venkovan nevěděl, má-li se smáti nebo má-li se zlobit. Proklínaje všechny osly a čarodějnice ubíral se k chatě a vypravoval své ženě, co se u studně přihodilo. Ta myslila

si s počátku, že si z ní žerty tropí. Když však poznala, že mluví pravdu, pravila mužovi:

“Co dělat, vezmi peníze a jdi na trh koupit jiného osla, bez něhož nemůžeme býti; ale to ti povídám, abys si dal pozor, at' nevybereš zase nějakého člověka v oslí kůži, sic ti žebra přetluku.”

Studenti smáli se o překot a věřili tomu, neboť věděli, že na světě byly a jsou dosud čarodějnice. A o lidi v oslí kůži není ani dnes nouze.

“Mládenci, zadržte smích; teď teprve přijde to pravé,” znovu ujal se slova Napálil.

“Venkovan šel na trh a koupil od studentů svého vlastního osla, jenž vesele hýkal a střihal ušima, neboť měl radost, že se hlásí svůj k svému.”

“Ti studenti měli za ušima. My nikdy si tak chytře k penězům nepomůžeme,” pravil Mucholapka.

Vtom Prskal uděřil pěstí na stůl, vyskočil a hrdě hlásil udiveným druhům:

“Mládenci, k penězům si sice nepomůžeme, ale pomůžeme si od malého dnešního našeho účtu. Mám nápad, jenž se chytrostí vyrovná nápadu španělských studentů. V chytrosti není český student pozadu. Slyšte mne! Až přijde pikolo, budeme se tvářiti, jakobychom chtěli platiti. Ty, Ferdo, chytíš mne za ruku a řekneš: “Ne, dovo!, kamaráde, já zaplatím dnešní útratu.” Nato zase Řeněk ihned řekne: “Schovej si své peníze; mám dnes svátek, všechno zatáhnu.” Povstane malá hádka a potom další já již zařídím. Na vás bude, abyste potichu dělali totéž, co já. Pozor! Ihned zavolám pikolo.”

Prskal zazvonil nožem o sklenici. Pikolo ihned příběhl.

“Platit.”

“K službám.”

“Čtyřikrát bramborová polévka.”

“Pět korun šedesát.”

“Čtyřikrát mrkev na kyselo.”

“Patnáct korun osmdesát.”

“Čtyřikrát knedlík se zelím.”

“Třicet korun.”

“Čtyřikrát hrách s okurkou.”

“Čtyřicet osm korun, padesát.”

“Dvanáct piv.”

“Šedesát korun!”

“Dvacet memphisek.”

“Šedesát šest korun,” zakončil účet pikolo, přiraziv si v něm několik desetníků.

“Máte nazpět na tisícovku?” povýšeně ptal se Prskal.

“To nemám.”

Nyni začala malá hádka. Jeden ze studentů řekl, že má drobné, že to zaplatí, jiný, že má celou stokorunu, třetí chtěl platiti, protože má jmenoviny.

Pikolo myslil, že má před sebou prachové jinochy a těšil se na tučné zpropitné. Po chvílce vstal Prskal a slavnostně pravil:

“Takhle bychom to nepřivedli k žádnému konci; budeme musit losovat.”

“Ale čím a jak?” namítl Pometlo.

“Pan vrchní bude tak laskav a rozhodne naši malou při. Dovolí-li, zaváží mu oči servítkem. My se rozběhneme po lokále a na koho při hledání padne, ten celý účet zaplatí,” rozhodl Prskal a ihned pikolovi ubrouskem oči zavazoval.

Malíček se zdráhal, ale nechťe si hosty pohněvati, dal si zavázati oči, roztáhl ruce a hledal, jako když se hraje na slepcu bábu.

“Pane vrchní, počítejte do desíti a potom začněte,” prosil Prskal a potichu s kolegy ubíral se ke dveřím, v nichž zmizel jako mýdlová bublina.

Pikolo počítal do desíti, roztáhl ruce a postupoval směrem ke kuchyni, z níž právě vystupoval hostinský Soudek, chtěje se podívat na kavalírské hosty.

“Vy budete platit,” zvolal pikolo a objal svého chefa.

“To se ví, že budu platiti, ale až na prvního”, překvapen zvolal chef a vyt' al Malíčkovi notný políček.

Pikolo se zapotácel.

“Co s tím ručníkem na očích? Zbláznil jsi se? Kde jsou hosté? Kde jsou peníze?” řval hostinský.

Pikolo strhl ručník s očí a rázem pochopil situaci.

“Nic nemám. Uprchli bez zaplacení,” smutně hlesl.

“Tisíc kulí a tág bez gumiček. On je nechá utéci a takový účet s nimi je v prachu. Já tě, kluku zabiji a na milion kusů

tě roztrhám," jako šílený křičel Soudek a zuřivě hnal se kolem stolu za Malíčkem, jenž vřiskavým hlasem volal o pomoc a ochranu.

Než Malíček byl roztrhán na kusy, kvapným krokem vstoupil do lokálu strážník a ptal se, co se děje.

"Kluk ušatá, nechal utéci čtyři hosty s nezaplaceným účtem nejméně šedesáti korun," nařikal Soudek.

"Potkal jsem na ulici čtyři mladíky, již se smáli, jak to krásně provedli," pravil stsázník.

"Ano, pane strážník, to byli oni," s plá-

čem pravil Malíček, drže si hlavu oběma rukama.

"Tedy rychle za nimi; snad je dostaneme, snad je dohoníme," zvolal strážník, tasil šavli a vzhůru za studenty.

V patách za ním Soudek a Malíček s výkřiky: "Chyt'te je zloděje! Držte je!"

Tak skončil kritický den v Soudkově hostinci "v Aeroplánu". Kdo chce snad podrobněji se zpravit o události, necht' zajde si do "Aeroplánu" na jedno hradecké a požádá pana Soudka o pravdivé vyličení celé historie s doprovodem všech blesků a hromů, kouli a tág bez kůžíček. —

VESELE O SLAVNÝCH LIDECH

Mezi nejvěrnější přátele slavného malíře Józi Úprky patřil starosta a poštmistr Zemek ve Vlčnově u Uher. Brodu. Když se r. 1895 ženil, pozval si za mládence Úprku. Večer před svatbou loučili se dlouho, velmi dlouho, s mládenectvím Zemkovým. Po návratu ulehli si v pokojíku Úprkově na podlahu. Úprka totiž předtím domlouval Zemkovi: "Jožko, pod' sa ešče jednúc s pořádným mláďencem vyspat." Usnuli však tak tvrdě, že je probudilo až vyzvánění zvonů. Mimoto se nahrnulo do chalupy plno svatebčanů, kteří se hlučně scháněli po ženichovi, kam že se ztratil v den, pro něho tak významný.

Úprka koupil kdysi na trhu v Trenčíně statného koně. Uložil příteli Zemkovi, aby dopravil v pořádku koně do Kněždubu. Ačkoli bylo podzimní proměnlivé počasí, starosta Zemek se oblekl jen do svátečních šatů, bez pláště. Nazítří vyrazil z Trenčína časně ráno s koněm. Skoro ani nejedl. Dospěl do Hroznové Lhoty, uvázal koně u

plotu hostince a vešel do hostince, aby se trochu posilnil. Ale sotva uslyšel starý hostinský, komu toho koně vede, obořil se zle na Zemka: "Úprkův kůň? Ja, ten je přednější než ty! Hybaj ho hned nakrmít a napojit, potom teprv jsi ty!" Nezbylo než poslechnout. Ale zatím začalo silně pršet a chuděra Zemek promokl na kůži. Později o tom vyprávěl: "Tož jsem si s tím koněm pěkně vydělal! Nová halena v sakry a mokrý jsem byl jako myš. A to všecko kvůli Úprkovi."

Úprka byl v každém ohledu důsledně svůj. Sám vyprávěl o svém mládí. Kdysi ho maminka vypravovala na pout' do Šaštína. To už byl student. Dala mu jeden peníz, t.zv. "šesták", a přikázala: "Neutrácej a nežebrej!" A to byl příkaz pro celý jeho život — probíjet se s málem, zůstat vždycky svůj a neprosit o přízeň nebo protekci. Tuto zásadu uplatňoval v životě nekompromisně, ačkoli si tím škodil nemálo a některé lidi toto jeho jednání uráželo.

ZVLÁŠTNÍ PATRONÁT SV. VÁCLAVA OCHRANA VĚZŇŮ

Napsal Antonín Šorm

Motto:

Přesvětlými paprsky přejasně ozdoben více než sluncem,
jsoucím v bédách jsi vzešel, Václave přeslavný,
rozřešuje svázaná bezpráví...

(Z jitřních modliteb církevních.)

EJSTARŠÍ životopisec svatého Václava — Kříšť'an — píše o vznešeném vévodovi a vládcí země České: "Žaláře pobořil,

šibenice a mučidla, které ještě stály na kruté trestání lidí, svou laskavostí strhal. . . Anglické časopisy o vánočních svátcích přinášejí obyčejné články o svatém Václavu, neboť na sv. Štěpána pje se všude v Angli i v zámořských koloniích anglických koleba "O dobrém králi Václavovi". Články ony velebí jeho politickou činnost a obdivují jakou svobodou obdařil své poddané a připisují mu k dobru, že nechal odstraniti trest smrti. — Výjev, kterak sv. Václav káčí šibenici, jest krásně znázorněn v cyklu legend svatováclavských v kapli na Hradčanech ve velechrámě sv. Víta na Hradčanech.

Také lidová pověst ujala se záhy tradice o sv. Václavu jako osvoboditeli vězňů, která došla v našem ujařmeném, často bezprávně vězněném národě vřelého ohlasu. Šbératel staropražských legend a pověstí Josef Svátek zaznamenal ji takto:

"Když tělo sv. Václava přes Malou Stranu na Hradčany vezli, jel s ním po náměstí malostranském kolem radnice, v níž se šatlnava městská nalézala. Zde se vůz a tělem sv. mučedníka náhle zastavil a více se jím hnouti nemohlo, ač několik párů

volů připráhli. I sbíhal se lid k vozu a spatřiv, že vezou tělo sv. Václava, svolal duchovní, z nichž jeden pak pravil, že svatý Václav nikdy nevinného v žaláři trpěti nechal, pročež že v šatlavě zajisté někdo nevinný seděti musí. I byla dána vězňům svoboda a v tom také jednomu z nich, který byl nevinně odsouzen, železa s rukou i s nohou sama od sebe spadla, a vůz se již bez těžkosti dále pohybovati počal. Dva pak z vězňů, kteří ještě pohané byli, dali se hned na to pokřtiti. Na tom místě náměstí malostranského dali předkové naši kostel ke cti sv. Václava postaviti, jehož zevnější podobu na rohu zemského domu tamže dosud dobře rozeznati lze. Nad vchodem do kostela pak byl též výjev o zázraku tom vymalován, a každoročně v den památky převezení sv. Václava propuštěn jeden z vězňův ze šatlavy malostranské, což se až do XVIII. století zachovávalo. Okovy, které byly onomu nevinně odsouzenému vězňovi tak zázračně spadly, byly dlouhý čas v úctě chovány, a dlouho ukazovali v kapli sv. Kateřiny na Karlštejně na zdi visící část jejich, která se až do nedávna zachovala. Při řetěze tom chované dva kusy dřeva tamže pocházejí prý z cnoho vozu, na němž tělo sv. Václava vezeno bylo."

Nalézám též zprávu, že v městském vězení v Uherském Hradišti byla roku 1769 zřízena kaple, v níž byl obraz sv. Václava,

jenž visí nyní ve špitální kapli sv. Alžběty v Uher. Hradišti.

Svatý Václav bývá také uváděn jako první panovník, který odstranil nebo alespoň zmírnil trest smrti. Když připravoval se nový německý všeobecný zákon trestní, napsal H. Hetzel kulturní studii, která snaží se podat historický přehled vývinu trestu smrti od dob nejstarších až do doby nového trestního zákoníku.

Ve spisu tomto shledáváme se s výrokem: "In andrthalb Jahrtausenden der christlichen Zeit war er der erste und blieb er der einzige christliche Fürst, welcher im christlichen Interesse die Todesstrafe gesetzlich aufhob." Hetzel staví sv. Václava vysoko nad ostatní knížata středověká a dokazuje, že sv. Václav trest smrti zrušil, dovolává se zprávy annalisty Saxonioho z r. 928, která zní: "Vládl toho času (928) v Praze Václav, Bohu a lidu milý, který... mučírny a šibenice dal zbořiti, by zpupnost soudců se nezmáhala, a který nepřipustil, by mučírny a šibenice tyto opět byly za jeho doby zbudovány. Avšak tvrzení Hetzelovo zdá se nesprávným, protože sv. Václav při tehdejších zásadách právních trest smrti zrušit nemohl, ale směle může se za to míti, že sv. Václav trestu smrti nepřál, a jeho působením trest smrti značně byl omezen. V tom shodují se všechny prameny, z nichž uvádíme: "V životě sv. Ludmily a svatého Václava" (popsaném Křišť'anem) se nám vypravuje (kap. 6.): "Kdykoliv nějaký obžalovaný ve shromáždění soudců u přítomnosti jeho (sv. Václava) k smrti odsouzen býti měl od soudců, za všelikou možnou záminkou se vzdalil a skryl, pamětliv hrozby Kristovy v evangeliu "nesud'te a nebudete souzeni; nezavrhujte a nebudete zavrženi". Žaláře a šibenice od starodávna postavené a za jeho času ještě stojící bořil." Spis Gumpoldův "Život sv. Václava" uvádí (kap. 6.): Sv. Václav... "odsouzeného propustil, když však kníže milosrdný, nemoha nutnost zákona změnit, ani soudců poněkud se dopřísti, aby v tom ulevili, poznal, že vinný hroznému zákonu nijak vyrván býti nemůže, chtěje sám na konec se vyvléci... předstíraje záminku, vyšel ze sedění a ze

soudu." V kronice Hájkově (1541 1. LXXII) se dočítáme: "Léta devítistého dvacátého pátého kníže Václav již máje pokoj před svou matěří, počal domy Boží rozmnožovati a službu Boží slavně věsti, šatlavy a žaláře všecky chtěl zrušiti, šibenice kázal posekati, soudcům, aby soudy spravedlivě činili přísně rozkazoval, o to vždycky největší péči měl, aby žádná nevinná krev v knížectví nebyla vyhlita..." Konečně sluší též uvést "Poselkyni starých příběhův Českých" od kněze Jana Beckovského z roku 1700 (strana 164): "Tak byl litostivého srdce ten litostivý pán (svatý Václav), že sotva na knížecí stoličce dosedl, všechny žaláře v knížectví svém... zkaziti, šibenice bořiti a všecky své nástroje k trápení přihotovené v nic uvéstí rozkázal... Žádného on sám k smrti neodsoudil, aniž jiným tak snadno jej odsouditi dopustil. Jestli pak toho pro těžkost prohrěšení od smrtelné výpovědi vysvoboditi nemohl, přimlouval se... aby se mu času poprálo k činění pokání a k zpovědi vykonání. Když měl obviněný k smrti se odsuzovati... z radního místa odešel..." Zajímavé tyto zprávy o našem knížeti a dědici svědčí o tom, jak něžným duchem byl proniknut a jak křesťanství zapustilo hluboko kořeny své do srdce jeho, takže pronikalo celou jeho bytostí. A přece právě tento duch byl tak mnohdy kaceřován a viněn ze slabosti od historiků pochybné věrohodnosti, že dr. Kalousek znamenitého knížete našeho musil zvláště obhajovati a osobní jeho statečnost dokazovati. Čtuji tyto historické zprávy jako krásný obrázek k charakteristice našeho světece.

Také životopisy sv. Václava uvádějí řadu divů, které daly vězněným v žaláři svobodu. Byl to první zázrak po slavném přenesení těla svatého Václava. "Mnozí zločinci, železnými okovy spoutáni, byli hlídáni v obecním žaláři, a byvše po zvyku domácím odsouzeni k trestu mnohonásobnému, neměli žádné naděje mimo jedinou naději smrti. Napadlo jim v úzkostech postaveným jedné noci vnuknutím, jak věříme Božím, žádat sv. Václava za smilování. 'Pane Bože', volali, 'skrže zásluhy a přimluvy našeho Václava, svědka svého sva-

tého, račiž nám v tak veliké úzkosti postaveným udělití svou odvěkou pomoc.' Následující noci, když všichni na světě si hověli v příjemném spánku, jedině tito ubozí, co pokoj jest, nevěděli, moc Boží, která dobrotvě přicházívá stísněným, přišla také jim. Napřed jakoby zvuk nějakého zvonu v uších jejich zazněl, potom světlo všem podivně zasvitlo ve vězení, a náhle prohnula se kláda jako oblouk, kterou nohy všech byly spoutány, i vytáhli brzo nohy z pout. Vidouce, že síla Páně skrze zásluhy i přimluvy sv. Václava jest při nich, vzmužili se nadějí spásy a opět zvolali: 'Pane Ježíši Kriste, Bože náš, přispěj nám, služebníkům svým, kteří v tebe důvěřujeme, skrze zásluhy a přimluvy svatého Václava, který pro lásku jména tvého byl zabit od bezbožníků.' Brzo přispěla jim síla Kristova a řetěz jednoho každého roztržen spadl s krku na zemi. I byvše propuštěni ze žaláře, chodili po okrsku a vyprávěli velké skutky Boží, které očima svýma byli spatřili."

Ano jsou i zprávy, že v době, "kdy tělo svatého Václava bylo přenášeno kolem žaláře na svahu ostrohu Pražského, nastalo zemětřesení a žalář zazářil podivuhodným světlem, nohy a ruce značného počtu uvězněných hned byly prosty vazeb pout. Tím znamením, který mocně osvobozuje spoutané, řekl jim jasným hlasem s nebe: 'Vstaňte spěšně a spěchejte z temnot a stínu smrti vstříc svému slavnému osvoboditeli, blaženému mučedníku Václavu!' Vyšedše tedy z vězení bez překážky, s velikou radostí hlásali přede vším lidem, kterak a kdy je vysvobodil Bůh z temného žaláře a ze železných pout na nohou a rukou pro zásluhy zbožného mučedníka Václava, když neseno bylo slavné jeho tělo kolem žaláře. Za příčinou tohoto zázraku postaven byl kostel na místě žaláře ku cti blahoslaveného mučedníka a trvá až po dnešní den." (Jde tu patrně o kostel svatého Václava na Malé straně, který stával na rohu profesního domu Tovaryšstva Ježíšova v blízkosti dnešní budovy zemské správy politické.)

Podobně vysvobozen byl z žaláře i jakýs pohan, který se dověděl, kterak svatý Vác-

lav pomáhá, a slíbil svého syna témuž mučedníku, když bude vysvobozen Bohem křesťanů a vrácena-li mu bude dřívější důstojnost. "Sotva domluvil, všechny železné okovy spadly s něho. I chytili ho dvakrát, ano třikrát, ale vždy okovy spadly s něho jako dřevo. I byl propuštěn, dal se pokřtiti a syna svého odevzdal sv. Václavu." Jiný zločinec v žaláři vzýval sv. Václava a také jemu spadla všechna pouta. "I chytili jej a prodali do dalekých krajín. Ale když jej odváděli, zásluhami mučedníka spadly řetězy s rukou a železný kruh s krku jeho. Ti pak, kteří ho koupili, ačkoliv byli pohané, vidouce tak veliké divy Boží, propustili jej na svobodu." Muž jiný, uvězněný knížetem, vzýval Boha pro zásluhy sv. Václava, "ze samých úzkostí usnul a probudil se záhy, shledal, že stojí mimo vězení uprostřed ulice a nebyla pouta na nohou jeho, ani provaz na krku, ani řetězy na rukou. I vrátiv se k správci žaláře, vypravoval, kterak mocí Boží zázračně byl vysvobozen. Správce, seznav sílu Boží a moc blahoslaveného mučedníka v zázracích, dal vinníku svobodu." Jiný byl chycen od věřitelů a železnými okovy sevřen, poněvadž neměl čím zaplatiti lichvářům. "I posadili jej ti, kteří jej byli svázali, pod chrám, v němž tělo sv. Václava se chová. I pozdvihl on v takové úzkosti ruce železem obtížené k nebesům, obrátil zraky své k chrámu a prosil Boha skrze zásluhy a prostřednictví sv. Václava, aby mu pomohl. Jedva domluvil, ihned rozvázány jsou ruce jeho, i propustili jej." Ke konci desátého století bylo v žaláři "množství rozličného lidu, jedni svou vinou, druzí nařknutím žalobníků, byli střeženi velmi dlouho, dokud se nepomodlili k Hospodinu a skrze zásluhy sv. Václava osvobozeni jsou. Když však někteří nevěřící mínili, že nikoli mocí Boha a svatých byli osvobozeni, nýbrž podplacený strážník žaláře je okovů zbavil a mnohé jiné často zbavuje, rozkázáno zkoušeti strážce soudem Božím. I sešel se velký zástup rozličného lidu, železo položeno na oheň a rozpáleno. Přiveden žalářík a přisouzeno mu, nésti je holou rukou; i zaražen cíl do země. On neváhaje, nýbrž důvěřuje v zásluhy svatého, žhoucí železo z ohně vzal

a daleko za cíl nesl, a kdyby mu nebylo bráněno od jiných, byl by je snad třikrát dále donesl, než bylo ustanoveno. Takto veškerá pochybnost ze srdcí všech vymizela a všichni chválili Boha, že jen milosrdenstvím svým a přimluvou svatého Václava uvězněné vysvobodil ze žaláře."

Také Vavřínek z Monte Cassina zná případ podobný. O svátku svatého Václava pospíchali věřící do kostela sv. Víta a sv. Václava, prozpěvující, kolem žaláře. Vězni nařikali, že nemohou slaviti svátek ten obvyklým způsobem. I modlili se k Bohu a vzývali sv. Václava. Více než 80 vězňům spadly řetězy a okovy a s náramným třeskotem se rozlámaly. "Vyšedše tedy vězni s náramným dupotem do chrámu se ubírali, chválíce Krista." Že "tak skutečně se stalo, věrohodně svědčival pan Benedikt, pošlý z národa saského, který v klášteře Cassinském vedl život velmi nábožný; část zlomků oněch řetězů po celý život svůj s sebou nábožně nosíval, říkáje, že tak veliký zázrak se udál za jeho přítomnosti."

Pomoc sv. Václava se osvědčila i v jiných potřebách a strastech věřících jeho ctitelů. Týž Vavřínek vypravuje, jak těžká byla robota lidí služebných či otroků v Čechách, že "teprve po práci šestidenní pánům svým vykonané smějí vykonávati svou vlastní práci. Muž jakýs, takovou robotou stížený, odebral se v sobotu na pole, aby vlastní proso požal, nebyl však s prací hotov. Tu manželka jeho v neděli vyšla nepředloženě počat zbylé části a nejsouc pamětliva posvátnosti dne Páně proti příkázání Božímu a zákonem přísným učitelů církevních potvrzenému, sehnuvši se, jala se žíti. Tato nerozumuá odvážlivost neušla trestu Božímu. Neboť brzo uchválena jest s nebes, prsty levé ruky, jimiž počaté proso držela, tak ku dlaní téže ruky se zkroutily, že nikterak více k obvyklé práci hrst otevřítí nemohla. Tak při zakázané práci postižena, poznávajíc konečně skutek, jehož se dopustila, ačkoliv přinucena k němu byla, přišla do svatyně sv. Václava. S pláčem a náhkem před oltářem jeho na zem se vrhla a žádala za odpuštění skutku spáchaného. Po delší zkroušené modlitbě byla uzdravena

a vzdávajíc díky Stvořiteli a Pánu ubírala se domů, nevýslovně se radujíc."

Kosmas vypravuje k roku 1001 o odboji Břetislava proti otci Vratislavovi u potoka Rokytnice. V noci před bitvou "dědici naši", t. j. svatý Václav a Vojtěch, navštívili vězně v žaláři a vysvobodili je. Rozkázali osvobozeným, aby šli do chrámu a všem pověděli, že svatý Václav a svatý Vojtěch je propustili a pokoj přinesli. Konrád usmířil otce se synem. "A věru toho času od založení hradu Prahy nejhorší zločin by byl spáchán, kdyby podle přání všechno povstání šlechty a lidu nebylo utištěno svatým smilováním přeblahoslaveného Václava a velikým slitováním Boha všemohoucího."

Zvláštní kriminální historie — na níž měl míti účast svatý Václav — stala se v Klatovech. O původu pojmenování tamní ulice "Václavské" udržuje se v místě pověst, která má původ ve vypravování kronikáře Hammerschmida, zaznamenaném v jeho "Klatovce". Kronikář popisuje, kterak městská škola umístěna byla vedle kostela farního Narození P. Marie r. 1492. A vypravuje dále: Vedle kostela měl dům zámožný měšťan a primátor města Martin z Byslav. Sestra jeho, vdova, dospělým synem kdysi udeřena byla do tváře, když jej, v mravech nedobře vychovaného, z prance jakés roztrhnouti chtěla. Sestra to žalovala bratru primasovi, kterýž z takového činu příbuzného svého boje se světské hanby a zlehčení celého přátelstva, dal bez rozsudku synovce čeledínem v žaláři odpraviti, pochovati tajně a rozhlásil, že vězeň utekl. Ale věc se vyzradila. Podle Hammerschmida sám sv. Václav s popraveným radě městské se zjevil a na primasa žaloval. Primátor za pokutu dal zříditi školu, aby v ní mládež lépe vychovávána byla. Svůj dům přepustil na školu a sobě za 600 kop jiný na rynku koupil. Byla také vedle té školy vystavěna bašta okrouhlá, velmi vysoká, v nížto na památku té příhody žalář příkrý upraven pro neposlušné syny a vzpurníky proti vrchnostem. Na místě této školy byl později 1688 postaven arcibiskupský dům. Tato místa: školu, baštu, žalář popraveného i jeho hrob klade tradice do

"Václavské" ulice; arcibiskupský dům a skrouhlíce stojí v Klatovech dodnes.

Než vraťme se ještě k oněm šťastnějším vězňům v Praze, kteří bývali z lásky a úcty k svatému Václavu osvobozeni. Všimneme si případu z doby novější, kdy amnestie udělována bývala již ne v den převezení ostatků sv. Václava, nýbrž přímo o jeho svátku, totiž dne 28. září.

Soudní a policejní kronika pražská má v minulosti mnoho zajímavostí, které dnes už jsou dávno zapomenuty. Jednou z nich byl "svatováclavský vězeň". Na den sv. Václava, bylo v 18. století zvykem dáti milost některému vězni, který pak byl celý den vystaven na Malé straně u jezuitského kostela sv. Mikuláše ve výklenku, zavřeném silnými železnými mřížemi. Před mříží na zemi byl položen bílý ubrus a Pražané, kteří houfně přicházeli se na svatováclavského vězně dívat, házeli tam dárky, aby propuštěný mohl začít nový spořádaný život.

Historii jednoho takového vězně vybírám tu pro náš jubilejní svatováclavský kalendář.

V roce 1774 byl vystaven za omilostněného svatováclavského vězně jakýsi Hoffmann, zámečník z Drážďan. Jeho čin nebyl nijak zvláštní. Dorozuměl se ve svém rodném městě s gardovým vojákem, který stával vartu před palácem hraběte Bröhl na Labském nábřeží. Hoffmann si připravil paklíče a kdykoliv jeho druh měl službu, vnikl do hraběcí stříbrné komory a nakradl tam stříbrných věcí, s nimiž přešel české hranice a zde je pokoutně prodával. Provozoval to dcí dlouho, ale v r. 1770 si nabral stříbra tolik, že se tím prozradil. Voják byl chycen a odsouzen na čtyři leta k nucené práci, Hoffmannovi se podařilo utéci do Čech, ale později se přece jen prozradil v kterémsi pražském předměstí, kde prodával židům něco z nakradeného pokladu. Byl zatčen, ve vězení se ke všemu přiznal, ale pře se vlekla, až konečně v r. 1773 vychrtlý a hubený dostal se k soudu. Kriminální soud, složený většinou ze šlechticů, zasedal na malostranské radnici, s níž sousedila komora pro lepší vězně. Tenkrát rovnou byla obsazena zajímavým hostem.

Byl to herec Josef Anton Christ, člen divadelní společnosti Burianovy ze Stavovského divadla, uvězněný protože v hádce ztloukl a krvavě zranil slavného režiséra Bergobzomera. Tento Christ byl člověk velmi ušlechtilý a vzdělaný a našel přítele ve svém žaláři Wildeovi. Tímto přátelstvím lze si vysvětliti, že Wilde nechal Christa i při přelíčení ve světnici, odkud mohl dveřmi slyšet celý průběh jednání i porad. Za to se nám v memoirech Christových dochoval věrný obrázek, jak vypadalo šlechtické soudnictví v posledních letech předjosefinských. Christ sám arci netají se svým osvěcenským rozhořčením i radostí, že mohl svým tajným zasáhnutím lehkomyslný rozsudek napravit.

Když se tedy členové kriminálního soudu a asesori sešli, upozornil je předseda na případ, který mají projednat, a poručil přivést Hoffmanna. Všichni přísedící se zatím bavili vzpomínáním, jak kdo ztrávil minulý den. Jeden byl se žencu a dětmi v jezuitské zahradě, na Novém městě, jiný u barona Mladoty a díval se do jeho optického kukátka, jak čert odnáší doktora Fausta do pekel, třetí byl na Barvířském ostrově, kde si pochutnával na racích. Zatím Wilde přivedl vězně, jemuž přečetli poslední protokol, v němž se ke všemu přiznal, a předseda se ho ptal, zda je to všechno pravda a zda je ochoten na znamení pravdomluvnosti přistoupiti k sv. přijímání. Hoffmann přitakal a předseda se obrátil k přísedícím.

"Pánové, znáte všichni jeho provinění. Táhá se vás, jakého trestu zaslouhuje podle našich zákonů?"

Všichni vyrušení ze svých příjemných vzpomínek, jednomyslně odpověděli:

"Smrt."

"Smrt provazem podle rozsudku a práva!" hlásil předseda, načež všichni opakovali:

"Podle rozsudku a práva."

Hoffmann padl na kolena a úpěnlivě prosil o milost, protože kradl jen z hladu, který tenkrát v Sasku řádl, a jen aby uživil své malé děti. Sliboval, že rád přestoupí na katolictví, jen aby mu darovali život. Předseda ho pochválil za dobrý úmysl vstoupiti do lůna katolické církve,

ale to prý nemůže na rozsudku nic změnit. Za tři dny bude viset.

Teprve když nešťastného Hoffmanna odvedli, obrátil se předseda v zamyšlení k ostatním členům soudního tribunálu:

“Pánové, nevzpomínáte si náhodou, zda jste někdy čtli v Jure Theresiano, má-li býti provinilec souzen podle zákonů země, v níž byl dopaden, nebo země, v níž se provinil?”

Ale žádný z přísedících nemohl dáti odpověď. Většinou ani Theresiánského práva nečetli, natož pak, aby se v něm vyznali. Předseda tedy chvilku listoval sám v tlusté knize zákonů, ale protože bylo již poledne, zavolal si žalárníka a poručil mu, aby do dvou hodin vyhledal, co zákon po té stránce předpisuje. Pak se páni rozešli k obědu a Wilde se odebral velmi rozmrzen k Christovi, jemuž si stěžoval, jakou mu práci páni místo oběda naložili. Christ se mu nabídl, že dotyčné místo vyhledá sám. Wilde měl z toho arci velkou radost, šel také k obědu, a Christ, který se v právech trochu vyznal, našel velmi brzo v kapitole “de furto v paragrapho septimo”, že zloděj se má trestati podle zákonů platných v zemi, kde krádež provedl a ne, kde byl chycen.

Když se předseda soudu dověděl o tomto výsledku, dal opět předvésti odpoledne odsouzeného, jež oslovil velmi milostivě:

“Milý Hoffmanne, podle zákona sice zasloužil jsi trest smrti, ale neobyčejná milost a křesťanská láska naší nejjasnější císařovny Marie Terezie, přihlížející k jeho dnešnímu výroku, že chce se odříci bludů a falešné víry a přestoupiti k pravé samospasitelné apoštolské církvi římsko-katolické,

dává mu naději v milost. Pročež daruje mu naše nejmilostivější panovnice život. . .”

V tu chvíli Hoffmann omdlel, zatím co soud se usnesl, aby byl potrestán stejně jako jeho vojenský spoluvinník v Drážďanech čtyřmi roky žalaře.

To bylo v říjnu 1773 a již 28. září roku následujícího dostal Hoffmann milost úplnou. Na bílém ubruse sešlo se tenkrát tolik peněz, že Hoffmann povolal do Prahy své děti z Drážďan a odstěhoval se pak s nimi do Uher, kde se z něho stal zámožný člověk.

Zalárník Wilde, který podle přesvědčení soudního předsedy tak dobře ovládal tereziánský zákoník, byl pak jmenován městským rychtářem na Novém městě pražském.

Takové blaho a požehnání plynulo z úcty k sv. Václavu a může nám býti blahým vědomím, že používati jej mohli i cizinci, kteří doma nepodléhali tak přísným trestům, jaké panovaly tehdy u nás. Končím tento daleko ještě nevyčerpaný námět modlitbou již dříve zmíněného Vavřince z Monte Cassina:

Modlitba uvězněných.

Jenž ze chřtánu pekel, nevin jsa, jsi vězně vykoupil,
zásluhami smířen Václava pozři na nás!
Svatý Václave, račiž pomoci nám ubohým,
Mučedníku boží, přispěj nám, služebníkům svým!

Sláva ti, Kriste, budiž, jenž prosbami
Václavovými
usmířen snímáš s nás viny neskonale.
Což divu jest, Mučedník okovy sníma!-li
železně,
jenž, okovy spoután Krista, mocen toho byl.

Svědomy

Přeložil A. G. Stín

I.

GEORGE de Chaverny studoval práva. Po své rodině zdědil bezúhonné jméno, tradice o čestnosti a hrdosti, ale otec

jeho, úředník v kraji, jmění mu nezanechal, protože raději rozdával, než bral, protože měl raději dívku, již miloval, nežli věno. Matka dávno již zemřela, otec pak citě, že mu nadchází poslední hodinka, povolav k sobě svého syna, pravil mu: — Nezanachávám po sobě dluhů, tot' celé moje jmění. Dokončil jsi předběžná studia. Odeber se do Paříže a odevzdej tohle psaní advokátovi Lance, mému příteli, jenž ti dá nějaké místo ve své kanceláři. U něho budeš moci na živobytí si vydělat a při tom dále studovati. Nezapud' nikdy, že otec tvůj proto klidně umíral, že byl vždy poslušen toliko hlasu svého svědomí!

Pohleděl laskyplně na George a pravil slabým hlasem: "Polib mě ještě naposled!"

George vtisku mu políbení na stydnoucí čelo, neboť smrt' se ho již dotkla. Stařec pozbyl vědomí. Po nějaké chvíli jako by z mrákot probral, zašeptal: Odcházím... už se odtud ubírám — — —

A utkvěv na synu zvláštním pohledem dodal: — Svědomí!

Poté skonai.

Měsíc potom byl George sekretářem advokáta Lance. Advokát byl přísný muž,

jenž mlčení doma odčiňoval výmluvností v výmluvný, často i štipavě ostrý, báli se ho ovšem, ale naklonění mu nebyli.

scudní síni; poněvadž byl učený, duchaplný,

George de Chaverny dostával od něho tři sta franků měsíčního platu, zajisté více než-li potřeboval na skromné živobytí a na zaplacení knih a kolejného. Byl však slab a neodolal svodům pařížského života. Hrál, vyhrával a prohrával, probíhal celou stupnicí vzrušení, s hrou nerozlučně spojených.

V klubu hráčů zlato není ničím, hráč zvyká zlatu jako pravědní věci, zlato ztrácí pro hráče svou cenu. Každý hráč je lehkomyslný a co vyhrá, vydává bezstarostně, vyhazuje tak říkajíc peníze oknem na ulici.

Jednoho dne dostavil se George bledý a všecek zničený do kanceláře advokáta Lance na Saint-Germainské třídě, ztrávil noc v hracím doupěti. Rukávy má do zelena zabarveny, tak silně a tak dlouho tlačil jimi zelené sukno stolu, na němž prohrál nejenom celou výhru z předešlého dne, ale ještě 25.000 franků — na čestné slovo.

Do příštího večera, — tak to vyžadovala "čest", — měl čas dluh svůj zaplatit. A teď seděl ve svém pokojíku před psacím pultem a v horečném rozčilení, s hlavou rozpálenou o dlaně opřenou, s očima krví podlitýma, co je mu dělat a co z něho bude.

Opatřiti si 25.000 franků? Ale jak? Vypůjčiti si je? Ale od koho? Od svého chefa, toho přísného advokáta, jenž pro

lidské slabosti neměl smyslu a jenž, i kdyby ho snad hned nevyhnal, rozhodně by mu nepomohl? Ne, toho se nesmí odvážit!

Oči jeho spčinuly na nedobytné, od níž měl klíček a v níž bylo tak padesát tisíc franků. Tam byla spása, ale tam byl také — zločin.

Dopoledne ubíhalo v starostech a úzkostech. Advokát Lance vešel ze své úřadovny do pisárny Georgeovy. Mladík byl tak bledý, pohled jeho tak zvláštní, že se ho dvakrát po sobě ptal: — Jste nemocen?

— Ne, nic mi není, — odpověděl George třesoucím se hlasem.

O jedenácté šel posvačit ale nemohl nic polknouti. Ted' pobíhal neklidně po hrázi, pronásledován tvrdošíjnou myšlenkou na krádež.

Než byla to vlastně krádež? Nikoliv, jenom vypůjčení na nějaký kratinký čas, o němž nikdo nevěděl. Mínil si vzít 30.000 franků, zaplatiti jimi svůj dluh a se zbylými 5.000 franky zkusiti své štěstí. — Vyhráš, budeš moci vše nahraditi, sebe zachrániti; neváhej.

O dvou byl opět, stále ještě nerozhodnut ve svém úřadě; krutý boj sváděn byl v jeho nitru. Advokát Lance vešel k němu, prohlédl spěšně celou haldu spisů a potom pravil Chavernymu: — Odjíždím do Chateauroux, kde musím hájiti Dellereauxových záležitostí. Zdržím se tam tři dni. Na shledanou!

Půl hodinky potom, byl George sám; nebylo se mu třeba žádného svědka obávat, a nedobytná stále silněji ho lákala.

Byla to opravdu krádež? Ne, půjčka, nic více. Půjčka, již zítra zase splatí, a o níž advokát nikdy ani potuchy mítí nebude.

Zamkl opatrně dveře, nechal klíček trčeti v zámku, aby snad nebyl nezvaným okem překvapen, a spustil záclony. Je to hotovo. Nikdo nemůže to viděti, posílák pro větši bezpečnost odpraven. Chvatně seřadí písmenky klíče dle hesla, ruce se mu třesou, srdce mu již nebije, krůpěje potu jako hráchy zrosují mu čelo. Když těžké dveře otevřel, zapotácel se, neboť se mu zdálo, že za nimi zahlédl sežloutlou, vpadlou tvář umírajícího otce, jenž na něho vyčítavě hleděl, ano mněl, že slyší i ono slovo, jež

mu otec zkomírajícím hlasem na srdce kladl: — Svědomí!

Utřel si pot s čela a zasmál se. V prstech křečovitě semknutých svíral třicet bankovek po tisíci franků. Nedobytná znovu zamknuta, záclony opět vytaženy, slunce zaplavuje zlatými paprsky jeho pisárnu, na ulici hrčí mimo omnibusy. Nic se nezměnilo; jen o zloděje je na světě více.

Večer zaplatil v klubu svůj "čestný" dluh; o půl noci rozbil banku a když ráno hrou opojen vrávoravě odcházel, odnášel si 50.000 franků, jež byl vyhrál.

O desíti hodinách leží třicet tisícovek opět v nedobytné. Je po tom. Už netřeba se mu ničeho báti, ničeho, leda — vzpomínky.

Než celý den se třese a chvěje, neboť si povídá: — Kdyby se byl advokát Lance vrátil, kdyby krádež byla objevena bývala! Vždyť vše záviselo jen na náhodě -- pak jsem byl zneuctěn a ztracen!

2.

Uplynulo dvacet let. Advokát Lance je mrtev. George de Chaverny je ženat, i shledáváme se s ním od namáhavé práce již šedivým jako s předsedou jednoho pařížského soudu. Má chot' již vroucně miluje, dceru, jež je zřetelníci jeho cka, a syna, jenž je jeho pýchou. Nic mu nechybí, aby byl šťasten, a je jím také, neboť vzpomínka na hřích z jeho mládí pozvolna setřena, vyhlazena.

Zasedání, jež má býti zahájeno, neskýtá pozoruhodnějších příběhů. Před porotou mají se objeviti obyčejní zločinci, pevní klienti žaláře a galejí. Chaverny probírá se v aktech, jež mu byly předloženy: čtvero vloupání, jedno padělání listin a jeden podvod.

Pojednou jedna z věcí, jež se mají projednávat, upoutá jeho pozornost. První protokoly, výslech obviněného, jeho přiznání, jeho života způsob, to vše drásá mu srdce. A když byl vše přečetl, hrůzou ztrne a přejížděje si dlaní čelo zvolá: — Svědomí! svědomí!

V domnění, že špatně četl, pustí se znova do čtení. Ne, nemýlil se, je tomu tak. Lavardin, pokladník domu Janselme v ulici Sentier-ské, byl hráčem. — Zrovna jak

kdysi George. — Jednoho dne prohrál, vzal 5.000 franků z pokladny svého pána v naději, že vyhrá, a že je zase, aniž vzbudil podezření, tam vrátí. — Jako George. — Ale prohrál a nemohl díru ucpati. Krádež objevena, Lavardin vsazen do žaláře a teď se měl zodpovídati ze svého přehmatu.

— A já, já ho mám souditi! — šeptal zděšen Chaverny. — Je to možná? Nesním? Oč či pokud je ten nešťastník vinnější než já, jeho soudce? Jeho přečin je také mým? Smím jej odsouditi?

Chápete hroznou úzkost toho srdce, v němž vzpomínka na někdejší poklesek sice pobledla, ale nadobro z něho vyhlazena nebyla? V prvním okamžiku mýnil vzdáti se předsednictví, než potom by zasedl na jeho místo jiný, snad daleko přísnější, a odsoudil by Lavardina k největším trestům. Nebylo spíše jeho povinností setrvat a k nešťastníkovi býti co nejshovívavějším?

Hodina přelíčení nadešla.

Lavardin objevil se téměř klidný před chvějícím se předsedou, jemně hlava zrcvna horečně plála. Projednání věci nemohlo dlouho trvati, neboť Lavardin úplně se ke všemu přiznal.

— Nechtěl jsem peněz ukrásti, — pravil plačky. — Doufal jsem, že vyhrám, a že svému chlebozárci všecko budu moci vrátiti, než ztrátu zpozoruje. Co bych nemohl hned druhého dne nahraditi, snad bych mohl o den později udělati.

Předseda pozorně poslouchal. Pohlížel na zoufalého mladíka, jenž naříkal nad svým navždy zničeným životem s tak živou účastí a zájmem, že konečně mýnil složiti svou osobnost, svléci svůj červený, hrano-stajem podšitý plášť opustit estrádu a zasednouti místo Lavardina na lavici obžalovaných.

— Pane presidente, — pravil Lavardin, — mám matku, jež je stará a churavá. Bydlí mimo Paříž, já pak jsem jí posílal každý měsíc na živobytí polovici svého platu. Neví dosud nic o mém přestupku, o mém zatčení. Jestliže mě odsoudíte, nebude možná déle toho před ní utajiti. Neumře-li hanbou a zoufalstvím, tož zahyne hladu.

Obhájce byl výmluvný. Předseda porotního soudu, jenž zapomněl, že jeho tvář má nehybnou zůstat a ničím neprozrazovati duševních dojmů, dával mechanickým příkyvováním najevo nejenom, že souhlasí s důvody obhájcovými, nýbrž jej přímo ještě povzbuzoval. Občas setkal se pohled soudců s pohledem obviněného, ale nebyl to obžalovaný, co oči klopil. Chaverny, zapomínaje úplně na svůj úřad, domníval se, že slyší obhájce mluvit a zastává se jeho samého, i prohlížel si tváře porotců, jak by z nich vyčísti chtěl, může-li se nadíti svého osvobození či odsouzení.

Návladní v krátkém a tvrdém rozkladu žádal plného užití zákona ve vši jeho tíži.

Předseda mlčel; hleděli na něj. Jeho povinností bylo celou věc ještě jednou shrnout, on pak se bál, že nebude míti k tomu síly. Než posléze přece se ujme slova, ale řeč jeho je vlastně obhajobou obviněného. Když byl porotcům předložil k zodpovídání příslušné otázky, opustil vrávoravým krokem soudní síň.

Mine několik minut, dáno znamení zvonkem. Soudní dvůr se sejde, porota prohlašuje Lavardina vinným, ale bere zřetel na polehčující okolnosti.

Předseda je velice vzrušen. Je neobyčejně bledý a oči mu zvláště planou. Posunky jeho jsou prudké a jeho vystupování nemá do sebe nic vznešeného, ba už ani nic důstojného. Co chvíli jezdil svými dlouhými, tenkými, bílými prsty po lysině nad čelem. Namáhá se sebrati své myšlenky, i di tichým, trhaným hlasem: — Se zřetelem k polehčujícím okolnostem odsuzuje se Lavardin — — —

Hlas mu pořád víc a více selhává, že jedva slyšně dopoví: ... k dvouletému žaláři.

— President patrně onemocněl, — pravili soudci a advokáti po jeho odchodu z justičního paláce.

De Chaverny vrátil se do svého bytu v Amsterdamské ulici. Na vlídné přivítání své choti, na polibky své dcery, ni slůvkem neodpověděl. Poněvadž měl prudkou horečku, odebral se na lože.

Vykonal svou povinnost, ale povinnost ta zasadila mu smrtelnou ránu.

Nicméně ráno opět vstal. Odešel z domu a prosil za slyšení v Elysejském paláci, kdež měl s presidentem republiky hodinu trvající rozmluvu. Když pan de Chaverny palác opouštěl, měl červené oči, jako by byl plakal.

Druhého dne přinesl "Journal Officiel"

(= úřední list) udělení milosti Lavardinovi.

Téže noci raněn byl předseda soudu mrtvici; v několika světlých okamžicích, jež mu popřány byly, obrátil se k svému synovi, jako kdysi otec jeho k němu, a pravil: — Svědomí!

To bylo poslední slovo, jež promluvil.

Z AFORISMŮ DRA HANUŠE JURENKY

Nevěsta je krásným obrazem, tehyně, švakrové a tetičky bývají okrašlujícími arabeskami, které však po veselce rotsou a bubřejí jako Faustův černý pudl, a pak manžel pro samé arabesky nepozná více krásy obrazu.

O ženách napsal: "Ženská je anděl, veselka představuje její pád, před veselkou jsou ženské proti milenci andělé, po veselce však d'ábli.

Učená ženská podobá se vlasatici, kam přijde, vše se leká, a ačkoliv se silně třpytí, přece lze ji lehce prohlédnouti, též i její suitu, která ji následuje.

Ženské chtějí býti emancipovány a rovněž chtějí, aby se jim mužští klaněli, a drží toho, kdo se jim neklaní, za onoho, který je nectí. Muž, který si ženské váží, ctí ji co člověka, totiž co muže, a nedělá s ní více okolků, jako s každým jiným mužem. Kdo si však ženské neváží nakládá s ní jako s rozmazleným děckem a dává tím najevo, že ji nepovažuje ještě za hodnou emancipace.

Španělové radí: Je-li dceři tvé osmnácte let, provdej ji za muže, jenž zaujímá vyšší důstojnosti než ty sám; -je-li jí dvacet, dej ji muži, sobě rovnému; je-li jí ale třicet, dej ji komukoli.

Mezi ženskými osidly je sentimentálnost nejhoupější; ale zrovna do těchto pavučinových tenat se nejspíše chytne nejtučnější bulík.

Mezi sto nevěstami sotva bude jediná, která co obět' k oltáři kráčí; ale v 99 pádech kráčí před ženichem co římský triumfátor a ženich za ní co učiněný otrok.

Znal jsem ženatého starouška a manželství jeho uznáno bylo za vzorné; on ale říkával, kdyby byl v stavu manželském noviciát jako u řeholníků, nebylo by prý žádného manželství, neb krásné manželství jest a zůstane ideálem.

Má-li žena syna trochu schopnějšího, panuje mezi nimi ten samý poměr, jako mezi kvočnou a lícátkem, která mu zabráňuje do lehčího, volnějšího živlu jíti, který přece k jeho existenci mu nevyhnutelně potřebný jest.

CO BY BYLO Z NAŠEHO NÁRODA BEZ VÁS?

Marie Sadovská

nemocničním sále zavládlo ti-cho a pacienti se chystali k odpočinku. Zabořili hlavy do podušek a usínali jako o půl-noci, ač byla sotva hodina po polední. Otev-řenými okny proudil teplý letní vánek, ze zahrady zazníval zpěv ptactva jako ta nej-sladší ukolébavka, kdo by si aspoň trochu nezdřím! Devatenáctiletá Marie Harná-ková také zatoužila po spánku. Zavřela oči, ale tu jako by se ocitla někde v bio-grafu: Míhaly se před ní obrazy poutavé, živé, hluboce vzrušující: Byly to výjevy z jejího vlastního života.

Viděla krásný ozářený sál, v němž tan-čila v masopustní noci. V nových růžových šatech, které si pořídila ze mzdy tovární dělnice vypadala prý svůdně: Tak jí to mnozí říkali a obdivovali její černé, vlnící se vlasy, růžové tváře a blankytně modré oči. Nejvíce ji bral k tanci mechanik Jan Stuchlý, velmi hezký člověk a lichotný, který se jí hned na první pohled zalíbil více, než jiní tanečníci. Čím více s ním tan-čila, tím mocněji se vzdouvalo její nitro zvláštními city, jakých dosud nepoznala. Připadalo jí, že je unášena kamsi do nád-herných krajů, kde není bolu ani starostí, ale kde je štěstí, nepomíjející štěstí. Od-dané kladla hlavu na rameno tanečnickovo, radostně přijímala stisky jeho rukou a když s ní mezi tancem promenoval, ztápěla své oči v jeho černých zřítelnicích.

Po skončení plesu, bylo to již k ránu, ne-čala se od něho doprovázet a dala souhlas

k občasným schůzkám. Ach, ty schůzky, které potom následovaly, jak byly rozkoš-né! Jaký jas vlily do jejího života, před tím tak jednotvárného, jaké kouzlo vdechly jejím dnům, dříve se tak těžce ploužícím při únavné práci v továrně! Jan byl čím dál milejší, čím dál něžnější, vyznával lásku a sliboval věrnost, sliboval manželství. Sli-boval, ale jak potom jednal? "Lhář, pod-vodník," zaštkalo to v duši dívčině.

Vzpomněla na ten teplý letní večer, kdy marně čekala na stanoveném místě: Jan nepřišel. Potom dostala od něho dopis, v němž se omlouval, že nepředvídané okolno-sti mu zabránily splnit dané slovo a že neví, kdy bude moci přijít, že má být přeložen do jiného podniku.

Ubíhaly dny, Jan se neukazoval a také více nepsal. Marie se potom dozvěděla, že se oženil s jakousi zámožnou vdovou, že si ji vzal z vypočítavosti. Tato zpráva ji zdr-tila tak, že ztratila smysl pro vše, co kolem ní bylo, ztratila chuť k práci, k životu. "Nač žít — bez lásky toho, který se jí stal jediným pevným opěrným bodem, jedinou radostí a útěchou? Svět nemá pro ni ceny, nemůže-li jít tím světem po jeho boku! Když ho ztratila, ztratila všechno! Ne, nebude se tu trápit na té bídné zemi, nebude zírat vstříc těm pustým, šedým dnům, ne-bude v pláči a nářku mučit nervy přivolá-váním toho, co přehlo! Pryč, pryč z té mizerie a propadnout se v ní! Pryč, at' unikne dlouhým, bezesným nocím, at' unikne mukám svého zraněného srdce!" Tak to vířilo v hlavě Martině, tak jí našep-

távalo tisíce podivných červů, jež hlodaly v půdě jejího podvědomí.

Znavena, vyčerpána vlekla se jednoho večera z továrny a zamířila k trati, kudy měl vbrzku jet osobní vlak. Lehne si tady, zapce uši, aby neslyšela supění lokomotivy, ve mžiku se přizene ta těžká, železná obluda, rozdrtil ji a bude konec — konec! Marie si lehla na kolejnice a čekala. Neví, co se s ní už potom dalo a jak se to stalo, že ji vlak nerozdrtil. Snad ji neznámá, tajemná síla jejího uspaného "já" přinutila změnit polohu, nebo víchř ji odsunul? Něco zvláštního se stalo, co si nedovede vysvětlit. Místo, aby nastal konec trápení, byl tu začátek muk ještě strašlivějších, než byla ona dřívější.

V nemocnici si teprve uvědomila, jaké neštěstí přišlo její vinou. Že jí vlak rozdrtil obě nohy. Tu volala vášnivě: "Nechte mne zemřít! Já nechci žít, když jsem takový mrzák! Život nemá pro mě ceny." Celé noci se tak křečovitě zmítala, celé noci přivolávala smrt, a tu k ní mluvila laskavě, konejšivě řeholní ošetřovatelka — sestra Anunciata. Hladila ji jako dítě, dávala ji prášky pro uklidnění a ovívala ji dechem své lásky.

Jednou jí pravila měkce: "Nepřivolávejte smrt, ale děkujte Pánu Bohu, že vás před smrtí ochránil. Což myslíte, že smrtí by nastal konec? Ne, po smrti teprve začíná skutečný život, totiž život věčný a to buď šťastný, nebo nešťastný — dle toho, jak určí — nejvyšší spravedlivý Bůh, který každého odsoudí k odměně nebo k trestu, dle toho, jak zaslouží." "O tomhle jsem slychala jako dítě ve škole, ale teď už mi to vypadlo z paměti," pravila Marie. "Byla jste tedy vychována nábožensky," ujala se řeči řeholnice. "Byla jste poučena o tom, že je trojjediný Bůh, Soudce živých i mrtvých, že po smrti nastant pro každého soud a pak nebe, nebo peklo. Mnohé duše procházejí očistcem, než dosáhnou nebe a jsou takto spaseny. Přemýšlejte nyní, jak by to bylo dopadlo s vámi — po té tragické smrti, způsobené sebevraždou?"

Marie se zarazila a přemítala, opravdu vážně přemítala o životě posmrtném. A tu celou její bytostí zalomcovala pravda: "Je život věčný, je nebe, je také peklo a já bych

se byla ocitla v něm, nebýt té okolnosti, že mi vlak přejel nohy a já zůstala na živu."

Toto poznání způsobilo v Marii proměnu. A sestra Anunciata využila této proměny k tomu, aby pacientku vedla dále na správné cestě a poučila ji dokonale o smyslu života. Má pro mrzáka život zde na světě cenu? O ano, má, neboť si v něm může shromáždit zásluhy pro věčnost, může si vydobýt svým utrpením oněch klíčů, jež otvírají bránu k nebi!

Marie si to nyní při svém odpoledním uvažování, kdy meditovala se zavřenýma očima, všechno znovu opakovala, co získala zásluhou obětavé řeholnice. Před očima jí zaplály věty, jako by ze zlatých písmen sestavené: "Lépe je tobě, bezrukému nebo beznohému, vejít do života věčného, než obě ruce a obě nohy majícímu být zavrženu do ohně věčného." Tu čísi měkká dlaň spočinula jí na rameni. Otevřela oči — před ní stála sestra Anunciata. "Jak je vám, mé milé dítě?", zazněl příjemný hlas. "Sestřičko, docela dobře. Již jsem smířená se svým osudem. Jsem vnitřně zcela vyrovnaná." "Díky Pánu Bohu! To mě velice těší! Ani nevíte, jakou starost jste mi působila, dokud jste tak zoufale naříkala. Bála jsem se o vás, o vaši duši." "A vy jste tu mou duši zachránila." "Ne já, ale všemohoucí, dobrotivý Bůh." "A vás mi poslal ten dobrý Bůh jako anděla, aby mne přivedl na cestu spásy. Nebýt vás, co by ze mne bylo?" "Láska Boží nás svedla dohromady. To vše je řízení nejvyšší Prozřetelnosti, že jsme se poznaly."

"Vy mi připomínáte největší dobroditeleku mého mládí, sestru Dominiku z řádu svatého Kříže. Ta se mne ujala jako desetiletého děvčete po smrti mé maminky. Dali mne totiž do sirotčince, kde mi tato šlechetná řeholnice nahrazovala maminku." "Sestra Dominika z řádu svatého Kříže?" "Jmenovala se Mrázková, pravda?" — ozvalo se z nedalekého lůžka. Marie se potočila směrem ke stařence, která takto promluvila. "Ano, jmenovala se Mrázková. Vy jste ji také znala?" "Vždyť pochází z naší vesnice! Mrázkovi mi častokrátě pomohli, když jsem byla v nouzi. To je velmi dobrá rodina — a početná. Hádáte, kolikátým dítětem byla sestra Dominika, takto

křestním jménem Andělka!" "Čtvrtým či pátým?" "Kde pak, Mařenko! Desátým! Když to tak člověk uváží, že ti rodiče měli tolik dětí a tolik se na ně nadřeli, aby je řádně vychovali, ve dne v noci se obětovali, tak se tomu diví. A věřte, jejich oběti nebyly nadarmo! Ze dvou synů mají kněze a z Andělky ctihodnou sestřičku. O těch třech jsem slyšela již mnoho chvály."

"Nás bylo doma osm dětí, s rodiči a stařečky nás bylo dvanáct," ujala se slova sestra Anunciata. "Já jsem byla osmá a než jsem se narodila, maminka velice churavěla. Prý to s ní bylo tak vážné, že lékaři pochybovali, zůstane-li na živu a radili jí, at' to své osmé dítě, totiž mě, dá pryč." "Ach, to by byla veliká škoda pro nás všechny a pro celý národ, kdybyste se byla nenarodila," přerušila výklady ošetřovatelčiny Marie. "Jen považte: Co já bych si počala bez vás? Nebýt vás, té vaší bezměrné lásky a obětavé péče, nebýt vaší ostražitosti, tak bych se tu byla otrávil, nebo bych byla proklela sebe i celý svět a rouhala se Bohu, čímž bych se byla prodala ďáblu. Ale, že jste se mne ujala a naučila mě správně chápat cíl lidského bytí, přivedla jste mě na cestu k nebi — a tak jste zachránila mou duši." "O je, sestřička zachránila těch duší už mnoho — a co jich ještě zachrání, než zemře," podotkla stařenka.

"A teď vezměme v úvahu tu okolnost, že by byla maminka ctihodné sestry poslechla, když jí radili odebrat to osmé dítě. Dnes bychom tady sestru Anunciatu neměli" — řečnila ohnivě Marie. "Inu, nebyla bych tady, kdyby to byla moje maminka provedla tak, jak to dělají mnohé moderní maminky," hovořila vážně řeholnice. "Ale co je nejsmutnějšího, víte? Že kdybych nebyla zde na světě, kdyby mne byla maminka zničila před narozením a nedopřála mi křtu svatého, nebyla bych v nebi! Víte, to je to nejstrašnější: Že matky — vražednice, matky které se umělými potraty zbavují přírůstku v rodině, olupují svoje dítky o nebe!" "To je hotové lupičství," jala se mluvit stařenka. "Takové krkavčí mámy kradou vlastně Pánu Bohu ty nesmrtelné duše, které by Ho jednou mohly věčně chválit v Jeho nebeském království a svůj

národ okrádají o dobré pracovníky, o ušlechtilé občany, o příslušníky různých povolání, hlavně o kněze a řeholnice. Já jsem jistá, že by v českém národě bylo více kněží a více řeholníků povolání, kdyby se tu rodilo více dětí."

"To máte pravdu, stařenko. Já, pokud znám své spolusestry v řeholním povolání, pokud znám kněze, vím, že pocházejí většinou z početných rodin," mluvila sestra Anunciata. "Jejich maminky si, zkrátka, nepomáhaly od dětí, ale braly je z náručí Božího všechny, at' jich přišlo i více, než snad očekávaly. Moje maminka by byla raději sama zemřela, než by byla dovolila zničit některé dítě ve svém lůně."

Ošetřovatelce se zalily oči. Odmělně se a utírala slzy. "Sestřičko, jen povídejte dále o té své mamince, je to tak dojemné," pobízela Marie. "Nuže, maminka, když jí kterýsi lékař odporučil tak zvanou zdravotní indikaci, pravila mu velmi odhodlaně: "Dítě si zničit nedám, to bych byla špatná matka! Mou povinností je dítě chránit — i za cenu života! Však jsem v rukou Božích a nechť si udělá Pán života i smrti se mnou to, co Sám chce. Já nebudu násilným zasahováním mařit Jeho plány. Smrti se nebojím, ale věřím, že všemohoucí Bůh mi dá žít a že št'astně vyvážneme oba, já i děcko." "A co tomu říkal doktor?" "Prý se už neodvážil odporovat. Pověděl jaksi pokorně: "Jednejte dle hlasu svého svědomí, to je to nejlepší. My lékaři budeme dělat, co bude v naší moci, abychom zachránili vás i dítě." Maminka potom, jak se mi později svěřila, zasvěcovala sebe i dítě Matičce Boží!

Ač jí bylo velice nevolno, vykonala pout' na svatý Hostýn a tam prosila: Milovaná moje Královno, zachraň moje dět'átko, dej, aby přišlo na svět bez úrazu a povolej je ke své službě. Bude-li to syn, nechť je knězem, bude-li to dcera, at' se stane řeholnicí. Maminka tuto prosbu opakovala denně — jak vidíte, byla vyslyšena." "Tohle je opravdu krásné! To se mi hrozně líbí," pravila pohnutě Marie. "Ach, kdybych tu vaši maminku viděla, zlíbala bych jí ruce a poděkovala jménem svým i jménem nás všech, co jsme tady, řekla bych jí: Sláva vám, dobrá česká maminko, že jste zrodila

tolik dětí, že jste přivedla na svět i toto své osmé dítě — sestru Anunciátu! Co by z nás tady bylo, kdybychom ji neměly?"

"A milá Mařenko, takto jak velebíte maminku naší drahé ctihodné sestřičky, musíme velebit maminky všech našich národních velikánů, všech těch mužů i žen, jimiž se chlubí naše vlast. Vždyť ti všichni pocházeli z početných rodin!" "Ano, tak tomu je. Vždyť na příklad jeden z prvních českých buditelů **Bohuslav Balbín**, měl šest sourozenců, **Božena Němcová** jich měla osm, **Svatopluk Čech** měl čtyři bratry a pět sester, **Julius Zeyer** měl šest sourozenců, náš hudební genius **Bedřich Smetana** byl třináctým dítětem sládka **Františka Smetany** a tak bych mohla jmenovat jiné a jiné velikány, kteří pocházeli z rodin, potomstvem požehnaných. A což kdybych jmenovala rodiny, z nichž vyšli naši nejlepší kněží! Rodiče **tatička Stojana** měli osm

dětí, rodiče **arcibiskupa Dr. Kordače** sedm, rodiče **bratří Kolísků**, šesti to kněží, měli dvanáct dětí! Před takovými rodiči se musíme sklánět s tou největší úctou. Mamin-kám, které nám zrodily takové dobrodince, takové duchovní vůdce, měly bychom líbat jejich mozočnaté dlaně bez ustání! Ach, vy dobré maminky, vy vytváříte ráj na zemi, kolem vás kvetou růže mateřských ctností! Drahé maminky, jak vás milujeme; Co by bylo z našeho národa bez vás?"

Řeholníci se zlomil hlas neobyčejným pohnutím. "Co by bylo z našeho národa bez vás?", opakovala pomalu, důrazně **Marie**. A hlas její se nesl v dál, větry jej od-vívaly do dědin i do měst, do údolí i na hory, zvuky české přírody jej zesilovaly a tisícero ozvěnou to zaznívalo po všech končinách **svatováclavského státu**: Co by bylo z našeho národa bez vás, dobré české matky?

KRISTUS JE NÁŠ KRÁL

Ó Ježíši, Tys Král náš svrchovaný,
Tvoje je všechno, co jsme a co máme.
Ty vládneš s oltářů nám, Požehnaný
a slyšíš vzdechy, jimiž k Tobě lkáme.

Celá vlast naše česká Tobě patří
od časů **Cyrila a Metoděje**,
těch velkých věrozvěstů, svatých bratří,
k jejichžto poetě ret náš písně pje.

Tys **Panovník**, my Tvoji služebníci.
Tys **Vůdce** náš, my jdeme za Tebou.
V chrámech Ti rozžiháme mnohou svíci,
dojati láskou Tvou a velebou.

Kéž každé nitro úctou k Tobě hoří,
kéž hcd Ti skládá všechna otčina.
Kéž jako Bohu zbožné se Ti koří
každý kraj, město, každá dědina.

At' všude znějí hymny ke Tvé chvále,
at' zvučně zaznívá to v šíř i v dál:
"Bud' pozdraveno **Srdce Krista Krále**,
Boha, Jenž pro nás člověkem se stal."

Ó Kriste, vládni v každé české duši,
ji přetvoř, obnov silou Svojí lásky,
at' d'ábla odmítne, s ním spolek zruší
a s nebem jenom navazuje svazky.

At' **Církvi** Tvoji celý národ slouží,
té **Církvi**, v níž je krása života,
at' po milosti Tvoji vroucně touží,
aby mu vzešla spásy jistota.

Ježíši, kraluj v naší republice,
v tom státě velkých světců, mučedníků,
kde trůní **Matka Tvá** jak **Panovnice**
uprostřed věrných Tvojích služebníků.
S **Marií** u nás vládni, **Králi** náš,
Jenž ve Svě moci celý vesmír máš.

M. Sadovská

Josef Šach:

DŮM "U ČTYŘ MEDVĚDŮ"

NEJPRVE tam říkali "u dvou medvědů". Proč? Inu, majitel domu, který hodně cestoval, dal si upevnit jednak nad vchod do zahrady, jednak na větrník na střeše figurky zeleně natřených medvědů. Byl trochu podivín. Když ovdověl, prodal dům, vystavěný ve švýcarském slohu, a odstěhoval se někam do Tater...

Dva lidé byli rádi, že dům prodal: lékárník Kalivoda a děkan Tichý. Byli bratřenci a život je upoutal na malé město a tak se rozhodli při odchodu na odpočinek, že se odstěhují do velkého města, aby tam vychutnali kulturní život. A tím velkým městem byla Plzeň. Vilka stála až na samém okraji města. Líbilo se jim, že tu budou přece jen mít kus venkova: u vily byla pěkná zahrada. Děkan tu ošetřoval několik úlů, lékárník zase hleděl si skleníku, kde pěstoval vedle zeleniny také ozdobné květiny. Pilně navštěvovali muzejní i veřejnou knihovnu, chodili na přednášky všeho druhu, hrál-li se film s ukázkami přírodních krás, jistě tam naši pensisté nescházeli.

Tito bratřenci byli si podobní hlavně v jedné věci: oba byli prostřední postavy a mírně obtlouštíli. Jinak se od sebe povahově lišili: zatímco děkan byl věčný optimista, rád se zasmál a snažil se vyřídít všechno po dobrém, lékárník se věčně mračil a byl vůči lidem nedůvěřivý. I v tom s sobě podobali, že do hostince vůbec nešli. Porušili tak starou zvyklost, aby se také na tomto úseku sblížili se svými sousedy. Jakýsi vtipálek prohodil, když se o tom mluvilo při sousedském posezení: "Inu,

dříve měl v domě dva medvědy, teď tam přibyli ještě dva, tak tedy jsou tam celkem čtyři medvědi." A od té doby se ujala přezdívka "dům u čtyř medvědů"...

Oběma bratřencům hospodařila paní Sychrová, vdova po lesníku, vzdálená jejich příbuzná. Ráda přijala jejich nabídku, protože i ona se těšila na pobyt v městě po mnoha letech, ztrávených na lesní samotě.

Žili si nějaký čas v novém domově spokojeně. Občas vyšli si do lesů kolem velkého boleveckého rybníku. Blíže a sympatičtější byl jim ovšem park na Lochotíně.

Poklidný jejich život porušila neter paní Sychrové. Přišla jednou na návštěvu a trpce si tetě stýskala na svou svízelnou situaci. Měla do té doby pěkný pokoj v Nádražní ulici, blízko školy, kde učila. Ale teď dostala výpověď. Syn bytné se ženil a tak musí pokoj uvolnit. Marně shání jiný. Co se už naběhala! V téhle těžké situaci jí napadlo: nedal by se ve vile najít pro ni koutek. Stanice trolejbusová je nedaleko odtud, mohla by do školy jezdit. Ale co tomu řeknou strýčkové?

Teta se na chvíli zamyslíla. "No neplač, Věruško!" konejšila slzíci neter. "Nějak to už zařídíme. Promluvíme s oběma strýčky, mají tě rádi, myslím, že to s tím bydlením dobře dopadne."

Přestala Věruška plakat, a hned začala radostně tetu líbat. Uklidněna vrátila se do starého bytu.

Teta dodržela daný slib. Strýc lékárník sice trochu bručel, že už tu nebude takový klid jako dříve. Děkan ho však uklidňoval: "Nebruč, Toníku, Věruška je hodná, tichá, žádné fanfárum. Musíme jí přece

pomoci v takové těžké situaci. Co pak je cizí?"

Lékárník nakonec přikývl.

Upravili pro Věrušku pokojík v prvním patře, kde měli dosud hlavně časopisy a kusy nábytku z minulých dob, se kterými se nechťeli při stěhování rozloučit. Světlý pokojík s krásnou vyhlídkou na zasněnou mohutnou Radyni v dálece...

Věruška opravdu nerušila klid obou strýčků. Občas jim zahrála národní písně, bylat' zručnou houslistkou. Také zazpívat dovedla s citem. A tak opravdu svého rozhodnutí nelitovali...

Uplynuly asi dva roky od pobytu v Plzni. U vrátek do vily zazvonil jednoho květnového dne energicky mladý muž. Paní Sychrová šla ke vrátkům, zkoumavě si prohlédla mladého muže příjemného zevnějšku. Ne její otázku, co si přeje, vyhrkl hlučně: "Chtěl bych mluvit s panem děkanem. Jsem jeho synovec."

Vpustila ho dovnitř a na chodbě zavolala: "Pane děkane, máte tu návštěvu."

Ozvaly se těžké kroky a za chvíli už se děkan objímal s příchozím...

"Kde se tady bereš, Vášo? To jsi nemohl dříve napsat?"

"Byl jsem, strýčku, narychlo přeložen do Plzně. Ani jsem se toho nenadál. Jsem nyní přidělen na hlavní poštu."

Když tuto scénu uviděla paní Sychrová, ihned roztála a spěchala do kuchyně připravit nějaké občerstvení.

Potom už synovec děkanův Váša zavítal do vily častěji. Mnohokrát se tu setkal s Věruškou a byli z nich záhy dobří kamarádi.

"Poslyš, Jendo, mně se zdá, že ti dva mladí jsou až moc dobří kamarádi —" zahučel asi po třech měsících lékárník, když vešli po večeri do zahrady.

"Ty vždycky vidíš všecko černě," odpovíral děkan. "Což pak nejsou vzdálení příbuzní? Mají se raději hádat?"

"Jsou sice vzdálení příbuzní, ale mně se zdá, že poslední dobou jsou si až moc blízcí —"

"Myslím, že přeháníš."

"No — uvidíme," ušklíbl se lékárník.

Nedlouho nato zaklepal za sobotního odpoledne na dvěře děkanova pokoje. Hodně zprudka. Na udivený dotaz bratrancův: "Co se stalo?" odpověděl: "Skoro nic a přece dost!"

"Prosím tě, Toníku, nemluv v hádankách! Nemám to rád —"

"Tak abych tě dlouho nenapínal. Splnilo se, co jsem prorokoval: Věruška a Váša jsou do sebe po uši zamilovaní —"

"A jak jsi to zjistil?"

"Náramně jednoduše. Před chvílí mi napadlo zajít do besídky, kde jsem si zapomněl na stole brýle a noviny. A ejhle! Mé pohodlné křeslo je obsazeno. A kdo tam sedí? Váša a na klíně mu sedí Věruška! Líbají se a oni nepostřehli, že jsem pootevřel dvěře. Tady to máš, co jsem říkal."

Děkan se na chvíli zamyslel a potom se do široka rozesmál: "A je to snad neštěstí, že se ti dva mají rádi? Bude z nich hezký párek. Váša není větroplach, je bystrý, pilný, někam to dotáhne, a Věra je hodná, vzdělaná děvče, naše hospodyně si ji nemůže vynachválit, tak co chceš? Sám je budu oddávat, až k tomu dojde."

"A já myslil, že spustíš bandurskou —" divil se lékárník. "Máš konečně pravdu." dodal po chvíli. "Nemá cenu jim bránit, když se mají rádi. Jenom mi nejde do hlavy, že to mohli před námi tak dlouho tajit. Já přece mám oči všude —"

"To bude asi tím, Toníku, že už ve stáří nemáme tak bystré oči jako jsme měli za mlada," vysvětlil mu děkan s úsměvem...

A tak za nedlouho rozhlaholil se dům "u čtyř medvědů" na podiv všech sousedů svačebním ruchem — —

BL. ZDISLAVA. SVĚTICE ČESKÁ; JEJÍ 750-LETÁ PAMÁTKA

PLYNULO již 750 let od narození příkladné ženy, matky, křesťanky — bl. Zdislavy. Narodila se po r. 1220 v Křižanově u Žďáru nad Sázavou z otce Přibyslava, pána na Křižanově a matky Sibylly ze Štaufů, dvorní dámy u dvoru českého krále Václava I. a jeho choti Kunhuty. Dobře vzdělaná, již v mládí ráda četávala knihu Životy svatých. Jednou kdysi odešla tajně z hradu, aby poustevničila, ale služebnictvo ji po delší době našlo a přivedlo ji zpět.

Provádala se za českého pána Havla na hradě Lemberku, nedaleko Jablonného, v severních Čechách. Porodila čtyři děti: Havla, Markétu, Jaroslava a Zdislavu. Se svým manželem postavila kostel v Jablonném a v Turnově. Její manžel, Havel, byl povahy drsné a pánovité, avšak časem se změnil a nečinil manželce překážek ani v konání pobožnosti, ani v dobročinnosti. S jeho svolením vstoupila do II. řádu sv. Dominika, přijavši roucho z rukou blah. Česlava. Spokojovala se prostou stravou, která jí byla poslána z kláštera a pečovala o chudé a pod svrchním rouchem nosila žíněný pás.

V poměrně mladistvém věku dosáhla křesťanské dokonalosti, tak že zemřela 1. ledna r. 1252. Český lid ctí tuto svou krajanku po 7 století jako světici. Svatý Pius X. prohlásil ji za blahoslavenou 28. srpna r. 1907. Čestí biskupové r. 1969 požádali o její svatořečení.

HISTORICKÉ A ROBOVÉ PŮZADÍ ŽIVOTA BL. ZDISLAVY

Středověk se vyznačoval silnou náboženskou vírou a křesťanskou nácvovou a duchovní jednotou. Ale hrubé a mravně neukázněné způsoby jednání nejednou prozrazovaly ještě značnou sílu starých podvědomých pohanských zlovyků. I sama feudální společnost, ovládaná mnohdy despotickými pány a zmítaná často drobnými válkami, sváděla i ty, kdo se hlásili ke křesťanství, k mravním nedůslednostem a krutostem. Křesťanské ideály dovedly sice podnítit k velikým a mimořádným obětím, ale celkový charakter doby byl přece jen drsný.

Tak tomu bylo všude, tím více i u nás doma. Přesto dalo 12. a 13. století lidstvu a Církvi kromě mnoha světců a svatých panen, také několik významných svatých žen, znamenitých matek a manželek, které měly veliký mravní vliv na své prostředí a značný podíl na duchovním utváření své doby. Svým šlechtitným zjevem a příkladem i svou apoštolskou činností působily mimořádné zjemnění mravů a duchovní obrodu a prohloubení nejen ve svém rodinném kruhu, ale i v širém kraji a nejednou i v rozsahu celonárodním.

Tak má Skotsko svou svatou Markétu, Polsko svatou Hedvikou, Uhry svatou Alžbětu. Naše země zdobí svatý život paní Zdislavy, která nezůstává svým duchovním vlivem a významem za jmenovanými světlicemi nikterak pozadu, zvláště když uvážíme, že nežila na dvoře panovnickém.

Čím dříve byly národy získány pro život v Kristu, tím déle je potom zpracovala milost Boží. Tím ucelenější je v nich křesťanská tradice, a tím hlouběji prostoupeny jsou — i když si to snad ani neuvědomují — duchem Kristovým.

Mravní zhroucení křesťanského národa nemůže nastat najednou. Dlouhá desetiletí je možné ničit a rozkládat jeden jeho křesťanský návyk za druhým a přesto i v dobách zřejmého mravního úpadku zanechává křesťanství v životě národa své stopy tím zřetelněji, čím více svatých budovalo předtím jeho mravní výši.

V této souvislosti je dobré si uvědomit, že Zdislavina matka, paní Sibyla, pocházela ze středomořského Království obojí Sicílie. V té době to byla jedna z kulturně nejvyspělejších oblastí Evropy. Do Čech přišla paní Sibyla v průvodu dvorních dam budoucí české královny Kunhuty, nevěsty krále Václava I.

Čeští panovníci tehdy záměrně povolávali na svůj dvůr tyto vzdělané a zbožné šlechtičny, aby zušlechtily dvorní prostředí a aby se vdávaly za české velmože a pomáhaly urychlit náboženský a kulturní rozvoj našich zemí v jejich rozhodujících osobnostech.

A tak se z manželského spojení moravského pána Přibyslava na Křižanově a paní Sibyly, ze spojení prvku severního a jižního, slovanského a byzantsko-řecko-normanského, zrodilo nadané dítě: Zdislava. Na Moravě — ve středu Evropy — dostává od svých rodičů do vínku starší domácí kulturu českou a katolickou universitu a světový rozhled tehdejšího evropského jihu, aby pak svým svatým životem, jemným vystupováním a i zjevem, ušlechtilostí, postavením a významem spojovala lidi všech národů, povah a duchovních sklonů.

Z výchovy své matky, z liturgického života na Křižanově a z častých styků svých rodičů s řádem cisterciáků, proniknutých mystickým duchem sv. Bernarda z Clairvaux, přinesla si Zdislava na Lemberk veliké duchovní bohatství. A zde je ještě dále rozmnožovala osobním stykem s bl. Česlavem a s novou spiritualitou duchovních synů andělského sv. Dominika.

Vzděláním, duchovní hloubkou a svatostí života přesahovala Zdislava na Lemberce vysoko své prostředí a vyzařovala svůj mravní a oduševňující vliv do širokého okolí. Mladá hradní paní okouzlovala svou hloubkou a praktickou zbožností rytířskou společnost, která často procházela hradem, její pokora a dobrota působily podmanivě na hradní čeleď a poddané, které s oblibou vyhledávala a jim pomáhala hmotně i duchovně. Spolu se svým manželem založila klášter otců dominikánů v Jablonném v Podještědí a podle všeho i v Turnově. Na stavbě jablonského konventu pracovala vlastníma rukama. Tak se stalo Jablonné střediskem duchovní obrody severních Čech a jeho vliv sahál i přes dnešní státní hranice hluboko do Žitaska.

Za ostatními svatými ženami své doby zůstala Zdislava pozadu v tom, že dodnes nebyla svatořečena. To však není vinou její, ale spíše naší, že jsme se o její povýšení na oltář dodnes nepostarali.

Počet svatých se ovšem nedá napláňovat, protože svatost člověka není dílem toliko lidským. Ani my nechceme "vyrobit" novou světici za každou cenu. Jistotu o tom, že je někdo pro svoje hrdinské ctnosti mezi svatými, nám nemůže dát žádný člověk, ale jen Bůh. Bůh to obvykle činí zázrakem, který vykoná na přimluvu osoby, o jejíž svatořečení se jedná a kterou někdo prosil za přispění.

Kristova církev prohlašuje za svaté pouze zřejmě mučedníky pro Krista, anebo lidi, kteří prosluli vysokým stupněm křesťanských ctností a na jejichž přimluvu Bůh učinil dva nebo tři zázraky, bezpečně ověřené teologickými a přírodovědeckými odborníky. Kde není zřejmého mučednictví pro Krista, anebo bezpečně ověřených zázraků, tam se nikdo svatořečení nedočká. To není záležitost tak jednoduchá, naopak velmi náročná.

Dalimilova kronika a zdislavská tradice hovoří sice o mnoha velkých zázracích na přimluvu paní Zdislavy, dokonce i o vzkříšení z mrtvých: "Pět mrtvých mocí Boží vzkřísila, mnoho slepým zrak vrátila, chromých a malomocných mnoho uzdravila a

nad jinými ubohými veliké divy činila” (Dalimil, 87, 5).

Hovoří o nich jako o skutečnostech, ve své době všeobecně známých. A snad právě pro tuto všeobecnou známost se tenkrát nikdo nestaral o to, aby nám shromáždil a zachoval doklady o podrobnostech zázraků: kdy, kde, na kom se udály, o jakou chorobu se přesně jednalo a jak došlo k uzdravení. Pro tento nedostatek dokladů se těmito zázraky nedá argumentovat při církevním procesu, který svatořečení předchází a opravdovost zázraků velmi přesně zkoumá. Dokud nebudeme mít na přímluvu naší blahoslavené dva nebo tři zázraky, které by byly podrobně a bezpečně doloženy, bylo by marné zahajovat proces jejího blahorečení.

Abychom měli jasno, co můžeme dnes pro svatořečení blahoslavené Zdislavy udělat, musíme si předně uvědomit, že zázrak, který Bůh vykoná proti vůli anebo na prostém nezájmu lidí, jako je na př. obrácení Šavla před Damaškem, je událost mimořádně vzácná. Spoléhat, že Bůh vykoná zázrak na dosvědčení svatosti blahoslavené Zdislavy na nějakém člověku, který ani neví kdo Zdislava je, a vůbec se ani nezajímá o ní, je pramálo nadějně. Bůh se nepotřebuje nikomu vnucovat a jeho svatí také ne. Kdo ví, kolik nemocných mohlo být za našich dnů již uzdraveno a nešťastných zachráněno na přímluvu paní Zdislavy nebo jiných našich světců! Nestalo se tak, protože neznali ani naše svaté ani Zdislavu, takže o přímluvu prosit vůbec nemohli. Žádný jim o blahoslavené Zdislavě nikdy nic neřekl, nikdy se jim nedostal do rukou její životopis ani obrázek ani sebekratší modlitba k ní. — Tady jsou, bratři a sestry, naše dluhy vůči blahoslavené Zdislavě: začneme je splácet!

Když zjistíme, že je někde k dostání úzkoprofilové zboží, že dávají nějaké hodnotné představení nebo koncert, spěcháme

upozornit kdekoho ze svých známých, aby si nenechal ujít dobrou příležitost. A to je jistě správné. Ale když Bůh nabízí poklady své lásky, moudrosti a moci na přímluvu svých věrných, nenechávejme je klidně ležet ladem.

Kalík známe kolem sebe nemocných, snad i takových, kterým už ani lékařská věda nedovede pomoci. Kolik známe lidí, kterým hrozí nějaké neštěstí, se kterým si nevědí rady, lidí, kteří ztratili domácí mír a pokoj v rodinách, propadají alkoholu, hněvu, nenávisti, závisti nebo jiné neřesti. A my chodíme kolem nich, jako by všechno bylo v nejlepším pořádku, a o Bohu a blahoslavené Zdislavě jim nepromluvíme ani slova. Takhle bychom se ovšem nedočkali svatořečení paní Zdislavy do soudného dne. Kterýpak lékař by použil penicilinu, kdyby o něm nikdy neslyšel? A který otec nebo matka se bude radit v modlitbě s blahoslavenou Zdislavou o výchově svých dětí, když ani neví, že paní Zdislava nějaké děti vychovala? Kolik je kolem nás havarijních morálních případů a rozvratů v manželstvích, ve výchově, na pracovišti? Kolikrát je tu očividně jasné, že už jen morální zázrak může nešťastné lidi zachránit. Snad je i znáji, o jejich neštěstí mluví desítky katolíků. Ale přitom se nenajde člověk, který by je naučil prosit Boha o záchranu na přímluvu světce, který vynikal právě v té etnosti, které zde tak katastrofálně chybí!

Bůh nám nebude dělat zázraky proto, abychom mohli vítězně zamávat listinou o svatořečení blahoslavené Zdislavy. Nezapojíme-li svou snahu o svatořečení paní Zdislavy do praktické lásky k Bohu a k trpícím lidem kolem — o kterou nám musí jít podle obou nejsvětějších příkázání na prvním místě — nikdy se její glorioly nedočkáme.

Štěpán Trochta

KRISTUS Z OCEÁNU

Napsal Anatol France.

Z franc. přeložil T. H.

EDNOHO roku zuřily strašné bouře.

Rybáři ze Saint-Valéry vyjeli tehdy v člunech na moře, ale již se nevrátili. . .

Překvapila je bouře. Všichni zahynuli. Ohromné vlny vyhodily mrtvolu jejich na domácí břeh. A s mrtvolami také trosky jejich člunů.

Po devět dní nebylo na cestě ke kostelíku, jenž stál na kopečku, nic jiného viděti než rakve, za nimiž kráčely ubohé vdovy, které ve svých černých čepcích podobaly se ženám biblickým.

Také Jan Leonel, majitel několika rybářských lodí, a syn jeho Desiré leželi v rakvi před hlavním oltářem a před uměle vyřezávaným člunem s rozvinutými plachtami, jež Jan Leonel daroval kostelu ke cti a slávě Matky Boží.

Důstojný pan Vilém Truphème, farář v Saint-Valéry, stál na kazatelně a se slzami v očích pravil:

"Jan Leonel byl spravedlivý, statečný muž. Kromě Boha, soudce nejvyššího, nebál se nikoho. Nebylo nad něj lepšího křesťana, spravedlivějšího člověka! Bůh náhle ho k sobě povolal a bude mu zajisté milostivým soudcem. My však zachováme ho ve věčné paměti, i když bude již dávno odpočívati v posvěcené zemi!"

Byl to tehdyž zlý rok! Mnoho lidí zahynulo, mnoho lidí ztroskotalo na moři. Neuplynula ani hodina, aby nebylo viděti na vlnách plovati nějaké trosky.

Jednoho dne hrály si děti na břehu mořském. Náhle spatřily něco podivného na vodě. Co to asi jest? Zvědavě čekaly, až zanesly to vlny na břeh. A tu k nemalému svému úžasu viděly, že je to uměle vyřezávaný a omalovaný Kristus v lidské velikosti. Ležel tu s roztaženými rukama, jako by je chtěl všechny obejmouti. . . Děti jej zvedly a donesly jej do kostela. Pan farář Truphème si důkladně Kristovo tělo prohlížel. Konečně pravil:

"Čelo je ověnceno trnovou korunou a ruce jsou probodeny. Je to patrně starožitné dílo a umělec, jenž je zhotovil, dávno již asi odpočívá v hrobě. Nynější řezbáři nedovedou něco podobného, ač dají si dobře zaplatiti. Radujte se se mnou, milé děti! Ježíš Kristus přišel s otevřenou náručí do Saint-Valéry, aby nás potěšil a požehnal. Přišel na důkaz, že má soustrast s naší trpkou zkoušenou obcí a se všemi dobrými křesťany, kteří jedí nebezpečný rybářský chléb. Radujte se se mnou, neboť zavítal k nám božský Spasitel, jenž kdysi po moři se procházel a požehnal sít' Petrovu!"

Děti spěchaly domů a oznámily rodičům, co viděly a slyšely. Tu i rodiče spěchali do kostela.

Farář ukázal jim tělo Kristovo a požádal je, aby mu pomohli položit umělecké to dílo na oltář.

"Bohužel," pravil poté, "není tu ani kříž ani hřebů! O ty se musíme postarat!"

I poručil stolaři Lemerrovi, aby zhotovil kříž z pevného dubového dřeva. Za čtrnáct

dní Lemerre kříž přinesl a upevnil naň silnými hřeby tělo Kristovo.

V neděli za přítomnosti celé obce farář kříž posvětil a dal jej v lodi chrámové zavěsit. Teď teprve bylo viděti ty krásné oči plné milosti! A tovaryš Lemerrův přísahal, že viděl, jak z nebeských těch očí vyronila se slza, když kříž zdvíhali. Druhého dne přišel farář ráno do kostela, aby služil mši svatou. Ale jak se ulekl!

Nový kříž byl prázdný! Kam se podělo tělo Kristovo? Farář se rozhlíží. Aj, tamhle leží opět na hlavním oltáři!

Dlouho již tak roztržitě nesloužil mši svatou. Stále viděl před sebou ten prázdný kříž a nemohl si vysvětliti, jak se ocitlo tělo Kristovo opět na oltáři! Jakmile přišel do sakristie, vypytał se kostelníka a ministrantů, zavolal stolaře a jeho tovaryše a všech se vypytał, kdo sejmul tělo Kristovo s kříže? Všichni ujist'ovali, že od věrejšího dne nebyli v kostele. A na noc sám pan farář kostel zavíral a měl klíče od kostela ve své kanceláři. Farář tušil, že se tu stal nějaký zázrak!

Přemýšlel, přemýšlel dlouho, co asi zázrak ten znamená! A konečně dospěl k úsudku, že asi ten kříž z dubového dřeva byl božskému Spasiteli příliš jednoduchým. Příští neděli vystoupil na kazatelnu, vypravoval o tom zázraku a vyzval své osadníky, aby každý přispěl značnějším darem, aby mohl býti nádhernější kříž zakoupen, důstojnější toho, jenž smrti svou na kříži vykoupil celý svět. Chudí rybáři již z lásky k svému duchovnímu pastýři dali, co mohli. Ubhé vdovy přinesly poslední své zlato, své snubní prstýnky.

Brzo sebrána byla slušná částka peněz. Pan farář odebral se do Abbeville a objednal tam krásný, černý kříž z leštěného dřeva a s tabulkou, na níž byl zlatými písmeny napsán nápis: "J. N. R. I." — Ježíš Nazaretský, král židovský.

Abbevillský stolař pracoval o tom kříži dva měsíce. Když jej konečně přivezl, bylo tělo Kristovo poclacenými hřebíky na krásný ten kříž přibito, načež byl ukřižovaný Spasitel opět v lodi chrámové na stěnu pověšen. Všichni žasli nad tou krásou. Tenhle kříž jistě se božskému Spasiteli zalíbí.

Ale nastojte! Druhého dne spatřil pan farář, jakmile vstoupil do kostela, že kříž jest prázdný a že tělo Kristovo leží opět na hlavním oltáři!

Pan farář, vida ten zázrak, padl na kolena a modlil se dlouho a pobožně.

Nevěděl si rady. I svolal osadníky své a radil se s nimi.

Rozumí se samo sebou, že vbrzku rozšířila se po celém okolí pověst' o Spasiteli, jenž opouští kříž svůj a odpočívá na oltáři.

Šlechtické dámy uspořádaly ihned v Amiensu novou sbírku, aby mohl býti zakoupen kříž ještě krásnější a drahocnější.

Farář Trumphème dostával odevšad, ba i z Paříže, zlato a klenoty. Manželka ministra námořnictví, šlechtice z Neuville, poslala na dobročinný ten účel zlaté srdce, démanty vykládané. Zlatník v Saint-Sulpice byl pověřen tou prací. Pracoval o tom plná dvě léta. Konečně byl drahocenný ten kříž zhotoven. Byl ze samého zlata a vykládán démanty a jinými drahokamy.

V ustanovenou neděli, druhou neděli po velikonocích r. 18., chvátaly do Saint-Valéry zástupy lidí z celého okolí. Všichni chtěli viděti ten zlatý kříž. Přichvátali také kněží z blízkých obcí a tělo Kristovo bylo za velké slávy na zlatý kříž přibito, načež byl zlatý kříž v lodi chrámové zavěšen. Všichni žasli nad nevídanou tou krásou.

S takovým křížem bude Spasitel jistě spokojen!

Ale chyba lávky! Když farář přišel druhého dne do kostela, byl zlatý kříž prázdný a tělo Kristovo leželo opět na hlavním oltáři!

I umínil si farář, že se podvolí vůli Boží a že tělo Kristovo nechá na oltáři. A po dvě léta ležel Spasitel bez kříže, s roztaženými rukama na hlavním oltáři.

Tu přiběhl jednoho dne k panu faráři bláznivý Petr a oznamoval, že našel ten pravý kříž Kristův! Právě prý jej vlny vyplavily na břeh. "Bláznivý Petr" byl slabomyslným synem chudého rybáře Cailana. Živil se žebrotou, chodil dům od domu. Každý mu dal rád nějaký dárek, neboť měl dobré srdce a neublížil ani

kuřeti. Jazyk jeho byl těžký, myšlenky nespořádané, rozum trochu pomatený.

Uslyšev ta slova farář, nemálo se zarazil. Po celou tu dobu přemýšlel dlouho a marně o tom tajemství.

Což kdyby mělo "to dítě" pravdu? Vzal tedy kostelníka a stolaře s sebou a šel s bláznivým Petrem k moři. Na břehu našli dvě prkna vodou omletá a křížem přes sebe položená. Byly to trosky rybářského člunu a ležely již asi dlouho ve vodě. Na jednom prkně bylo viděti ještě písmena: "L" bylo zřetelné, "J" napolo již odřené. Nikdo nemohl pochybovati, že jsou to zbytky onoho člunu, v němž zahynul Jan Leonel a syn jeho Deirré. . .

Kostelník a stolař dali se do smíchu. Vysmívali se "bláznivému Petrovi", že pokládá dvě stará prkna za kříž. Ale pan farář jim poručil, aby byli zticha. Přemýšlel již dlouho o tom tajemství, pokoušel se Bohu — a teď mu náhle počalo svítati tajemství nekonečného milosrdenství. . . I poklekl do písku a vroucně se pomodlil za zesnulé. Potom poručil stolaři a kostelníkovi, aby opatrně prkna zdvihli a do kostela je odnesli. A tam on sám, farář Vilém Truphème přibil tělo Kristovo na stará ta prkna a to týmiž hřebíky, jež v prknech vězely. A druhého dne za přítomnosti všech svých osadníků zavěsil kříž tam, kde dříve visel zlatý kříž s drahokamy. A hle, Spasitel prostého toho kříže nikdy již nepustil! Chtěl odpočívati na prknech, jež odnesla dobré lidi v náruč smrti, ty zbožné křesťany, kteří ještě v hodině smrti jméno jeho vzývali. . .

Tam visí teď s rozepjatýma rukama, jakoby všechny dobré lidi chtěl obejmouti, tam svýma krásnýma očima povzbuzuje své věrné, tam zdá se, jakoby ta jeho bolestně se usmívající ústa volala:

"Kříž můj zhotoven jest z utrpení všech lidí, neboť já jsem vskutku Bohem všech trpících a zarmoucených. Kdož jste stísnění a zarmoucení, pojd'te sem ke mně a já vás potěším!"

Jan Oral:

HAJNÝCH DCERA

Pobíhává hezká laňka
u hájovny po lese—
nejmladší to hajných dcera,
nejkrásnější v okrese.
Třeba nic by nedostala,
přece bude bohata:
vždyť má ona srdce dobré,
čisté, celé ze zlata.

Roztomilá pracovitá,
rozená je za selku—
na začátku masopustu
musíme mít veselku!"

(Z knihy "Písničky")

Z orientální moudrosti

Ptali se jednoho lékaře: Jaký čas je pro jídlo nejvhodnější? Odpověděl: "Pro toho, kdo něco má, je nejlépe jíst, když má hlad, pro toho, kdo nemá, když něco najde."

Řekl filosof lakomci: "Ty si myslíš, že jsi lakomý a šetrný, ale zatím jsi nejštědřejší z lidí. Neboť zakrátko rozdáš své bohatství dědicům, a to, jak těm, kteří ti byli milí, tak i těm, kteří ti milí nebyli."

Jeden mudrc chtěl spíše poslouchat, než mluvit. Když se ho ptali, proč tak činí, řekl: "Protože Bůh stvořil jeden jazyk a dvě uši."

Zlý pomlouvač pase po cizích hříších, před cností bližních se jeho oko zavírá, je jako moucha, která hledá jenom vřed.

Ptali se Diogena: "Co je pro člověka nejtěžší? Odpověděl: "Poznat sebe a uchovat své tajemství."

Jako mol rouchu a červ dřevu, tak škodí smutek lidskému srdci.

MÁME PRÁVO NA SMÍCH?

STARÁ lidová moudrost praví: Veselá mysl půl zdraví. K veselé myslí patří samozřejmě také smích. Jako má člověk

právo na zdravý vzduch, tak má i plné právo na smích. Mám ovšem na myslí výhradně srdečný, zdravý a upřímný smích.

Nemůže býti sporu o tom, že nejkrásnější a nejupřímnější je smích dětský. Tak upřímně a ze široka, jak dovedou malé děti, nedovede se zasmát z dospělých nikdo. Děti si hrají, sedí v klubku nebo si něco vypravují, a najednou se ozve z jejich středu smích. Jako když zvonky zazvoní. Jasně, beze stínu falše, skoro bych řekl jásavě. A ve velkých jejich očích září andělská radost. Malé obličejíky jsou zality jejím odleskem. Pátráte po příčině smíchu. A zjistíte např., že hravé kůzle se postavilo do bojovné pozice a někoho z dětí trklo, jen tak zlehoučka. Nebo malý pejsek zaňafá, popoběhne, pouští hrůzu — a děti se smějí jeho neohrabané odvaze a tenkému hlásku. Přejte jim ten smích, neduste pláminek smíchu zbytečným napomínáním. Vždyť některé z těch dětí se možná už později nikdy nezasměje tak srdečně jako nyní.

A mládež odrostlejší? Má radost ze života a proto také jí stačí pouhá maličkost, aby se rozesmála srdečným a častým smíchem. Má na to svaté právo. Mláď, které se nedovede upřímně zasmát, není mláď v plném toho slova smyslu. Proto také rozumný učitel, profesor nebo mistr občas se také se žáky nebo uční zasměje při vhodné příležitosti, není zarputilým nepřítelem smíchu. A věřte, hned je svým svěřencům

blíží. Musí ovšem vědět, kdy smích jeho je na místě a kdy ne. Naproti tomu zase mladí lidé si mají býti vědomi toho, že i veselí má své meze, a že nesmí laskavosti svého nadřízeného zneužívat.

Srdečný smích ženský má svůj zvláštní půvab. Ženy, jako bytosti spíše citově založené, mají jaksi větší právo na smích. Některé ženy — a nemusí to být právě ženy nejhezčí — dovedou se krásně smát. Jako když se rolničky rozezvučí. Takový smích působí blahodárně i na jejich okolí. Srdečný smích má totiž také další vlastnost, že je nakažlivý. Vzpomínám si na epizodu ze studentských let. Seděli jsme v zahradní restauraci. Nějaká dáma, náhodou hezká, rozesmála se upřímně nějakému vtipu pána sedícího u téhož stolu. Uměla se smát půvabně, skoro bych řekl hudebně, takže nakazila ostatní a za chvíli se tichounce smála polovina návštěvníků.

Avšak nejen mladí, nýbrž i starší a staří, mužové i ženy, mají právo na smích. Proč by se nezasmáli, je-li se čemu smát? A nefalšovaný smích je jako oddech uprostřed shonu denního života. Někteří lidé se domnívají, že by utrpěli na vážnosti, kdyby se od plic zasmáli. To je velký omyl. Ostatně i mláď má rádo, nebrání-li mu starší ve veselosti a dají třeba sami při vhodné příležitosti podnět ke smíchu.

I lidé vynikající milovali a milují srdečný smích. Ze známých jmen uvádím jen Alše. Heyduka, Suka, Ignáta Hermana, Štecha. Zadívejte se na některé ty Alšovy kresby, doprovody k veselým popěvkům a národním písním! Ještě po tolika letech vyloudí nám pohled na ty ryze české a chytráctvím dýšící postavy i postavičky upřímný úsměv.

la tichý smích a hřejivý pocit radosti. Mistr sám miloval smích, stejně i "pocitavský slavík" Adolf Heyduk. Náš slavný Vrchlický rovněž se rád smál, než lidská zloba a těžké rány osudu mu odňaly radost ze života. Mistr Suk se dovedl smát širokým dětským smíchem. A nedaroval Ignát Hermann, sám milující smích, tisícům svých čtenářů plné hrsti boдрého, srdečného smíchu?

A když už jsme u rozdavačů smíchu — Kdo by nevzpomněl na štědrého dárce smíchu v hudbě a zpěvu, jakým je náš nesmrtelný Smetana v "Prodané nevěstě"! Jeho Kecalkovi, Vaškovi a principálovi upřímně se zasmějete, i kdybyste viděli "Prodanou" bůhví kolikrát! Populární autor veseloher dr. Štolba se smál přímo živelně a ve svých veselohrách vedle mravního naučení dovedl dáti divákům nefašovaný smích. Někteří lidé dovedou rozdávati smích štědrě, ba přímo hýřivě. Stačí mnohdy jediný jejich pohyb, výraz tváře, jedna větička, aby se diváci nebo posluchači rzesmáli neutišitelně.

I do pochmurných soudních síní zabloudí leckdy nefalšovaný smích. Ovšem zpravidla se tak děje bezděčně. Někdy se "uřekne" žalobce, jindy žalovaný nebo svědek. Kdysi napsal o tom dr. Mellan znamenitý feuilleton. Líčí boдрého přednostu okresního soudu, jenž se ve své dobrotě snažil všechny žaloby, týkající se urážek na cti, za každou cenu smířit. Začal nejprve šetně, potom ostřeji. "Byl-li tvrdohlavý žalobce a odmítal smír, zahrměl na něho s výše své soudcovské katedry: "Tak voni si jako myslí, že to mají v suchu, že jo? Aby tak zdrav byli! Tohle myslí, že je nějaká urážka na cti? A holečku, i kdyby byla! Nezapomenou, že by musili ještě dokázat, že tuhle žalovaná panička musila si just být vědoma, že jich tím urazí. Jak tohle chtějí dokázat? Vědí, co si já teď myslím? Nevědí. No tak viděj! A jak chtějí vědět, co vona si tenkrát myslela? Vemou na to jed, že ji vosvobodím. A voni budou ještě platit outraty. Hezky rozum do hrsti, řeknou: Vodpusťme si, co jsme si. Hezky si podají tuhle s paničkou ruce a vođe dneška do smrti dobrý."

Byla-li palčatá strana žalovaná a nechtěla-li spor smířit, domlouval jí co nejdůrazněji: "Tak voni si jako myslí, že si můžou pustit pusu na špacír, že jo? A to má zlatá, zase ne! Na tohle máme paragrafy. To by tak hrálo, aby se člověk nechal urážet. Část je hlenku největší statek člověka. Nechaj si sloužit. Když se tuhle s panem žalobcem nesmířejí, tak jich vodsoudím, že budou černá. Nikdo vod nich nechce, aby tu klekali a l'bali ruce, ale jedno vod nich pan žalobce chce a to je v pořádku: aby mu podali tu jejich pracku a řekli: vodpusťme si, co jsme si." A nic mi nepovídají, že s tím, co mu řekli, nic zlého nemyslí. To posoudí slavněj soud, ne voni. A já už to posoudil. Smíchem se neudrzejí, co jim napařím. To je moje právo. Na to máme rozhodnutí slavného Nejvyššího soudu."

Tímto způsobem rozjasnil pan rada náladu sváricích se stran, pohnul je obyčejně k smíchu a pak už nebylo daleko ke usmíření, což je jistě věc velice záslužná

Někteří lidé se skoro nedovedou upřímně zasmát. Stáhnou jenom své rty do grimasy, domnívajíce se, že smích hlasitý je jaksi snižuje v očích ostatních! Oč jsou šťastnější ti, kteří se zasmějí s chutí. Konečně — ani takový věčný smíšek, který se dovede zasmát každé hlouposti, nezaslouží si našeho odsouzení. Vždyť je to mnohdy štika, která dovede pohnout i stojatými vodami skaních morousů.

Ovšem, i upřímný smích má různé stupně a jisté hranice. Někteří lidé se smějí přímo živelně, řekli bychom: celým tělem. Jiným někdy přílišným smíchem vhrknou slzy do očí. Ti už se blíží nebezpečné hranici. Známe zase lidi, kteří se smějí t.zv. homérským smíchem, t.j. srdečným, ale hluchým smíchem, který však nikoho neuráží. Tak se na př. uměl smát náš vynikající románpisec Čapek-Chod. I tento smích je nakažlivý. Existuje ovšem také smích ironický, zlomyslný, uštěpačný, urážlivý, předstíraný, zdvořilostní čili úřední, a hloupý. To jsou zrůdy pravého, upřímného smíchu. proto se jim vyhýbejme! Musíme si ovšem býti vědomi, že ani srdečný smích nehodí

se tam, kde je někdo postižen neštěstím, při obřadech, při slavnostních příležitostech. při vážné přednášce a podobně, a že příliš hlučný smích není právě důkazem vytržebného chování.

Zdravý, srdečný smích je, jak jsme si shora dokázali, nejlacinějším kořením života. Pokud tedy tím nikomu neubližujeme, smíme používat bez obav svého práva na smích a poprát je i jiným!

O DOBRÉM SRDCI SLAVNÉHO HOUSLISTY JAROSLAVA KOCIANA

Časopis "Nový český list", orgán Čechů na Balkáně, který vycházel před I. světovou válkou v Záhřebě (v nynější Jugoslavii), přinesl dne 17. ledna 1914 tento zajímavý článek o Mistru Jaroslavu Kocianovi: "Při svém uměleckém cestování po Itálii přinucen byl Mistr Kocian na jedné stanici blízko Neapole přestoupit do jiného vlaku. Náhodou se vlak opozdil, takže Mistr musel čekat několik hodin na vlak, který jej měl do Neapole dovézt. Poněvadž bylo našemu virtuosu nudné toto dlouhé čekání, vzal housle, s nimiž se nikdy neloučí, a šel se podívat do města. V malém, chudém domku zahlédl rakev, v níž odpočívalo tělo ženy. Kromě dvou dětí, jež klečce oplakávaly zesnulou, nebylo zde nikoho, kdo by je slovem v jejich zármutku potěšil. Přišel kněz, aby vykonal smuteční obřady, načež vzal náš Mistr housle a zahrál něžně smutné "Ave Maria". Hlas houslí přivábil sousedy, kteří očarováni krásnou hudbou, padli na kolena, modlíce se. Na to vzali rakev na ramena a četný průvod ubíral se na hřbitov... Tak náš umělec vzdal poslední čest chudé dceři italského národa."

K tomuto dokladu o ušlechtilém srdci našeho slavného krajana jistě není třeba komentáře. Zaznamenal Jos. Šach.

II.

Jiný doklad: Mistr J. Kocian připadl s virtuosem Veselským na krásnou myšlenku... Dojati osudem ve válce zraku zbaveného herce Bohuslava, překvapili ho originelním způsobem. Vydali se do jeho bytu na Smíchově, aniž se předem ohlásili, a uspořádali v jeho pokoji koncert... Jakou nesmírnou radost způsobili tím překvapenému Bohuslavovi, je těžko vystihnout... Slepý herec poslal potom do "Národních listů" děkovný dlouhý dopis, ze kterého citujeme: "Díky, třebas tisíckrát vyslovené, nestačí tlumočiti vděčnost a pocity duše mé za požitky umělecký, způsobený mi netušenou obětavostí Mistra Kociana, jenž s Mistrem Veselským proměnili můj skrovný pokojík v královskou síň. Snad mohu říci několik slov o zvláštnosti dojmu tak rajske hudby na nevidomého. Seznal jsem, že daleko intenzivněji přijímá a kochá se sluch slepce, nerozptýleného jinými dojmy. Vlivem hudby podobné cítí člověk, že žije, a slep vidí nejluznější barvy, jen té černé zapomíná. A za to nestačí slůvko "díky", třebas tisíckrát opakované." I v tomto případě se projevovalo skutkem dobré, zlaté srdce velikého umělce...

MISTR MIKOLÁŠ ALEŠ A JIŽNÍ ČECHY

MISTR Aleš patří k těm slavným lidem, kteří se narodili na českém jihu, ale jejichž práce a zásluhy učinily je drahými celému českému národu.

Narodil se jako jiní naši velikáni, z rodičů chudých. Prožíval ve svém rodišti Miroticích dětská leta, která počítal vždycky za nejkrásnější doby svého života. Otec ho zasvěcoval do půvabů a zajímavosti přírody. Tyto dojmy z dětství vtiskly se tak hluboko do jeho duše, že z nich těžil i v pozdějších letech. Z obecné školy mirotické přechází na hlavní školu v Písku, potom studuje po dva roky tamže na gymnasiu. Odchází z gymnasia po konfliktu s profesorem kreslení! Učí se u malířského mistra Mildého, ale brzo nato vstupuje na píseckou reálku — r. 1867 — kde byl jedním z jeho učitelů básník Adolf Heyduk. Podniká v těch letech výlety na staré hrady a památná místa v okolí. Studuje na reálce do konce května r. 1869.

Živelní touha po umění malířském žene ho do Prahy na malířskou akademii.

Před odchodem ztrácí svou vroucně milovanou matku. Alešův otec byl muž vzdělaný, upřímný Čech, dobrosrdečný člověk, ale nepříznivým osudem pronásledovaný. Bída a nezdar ho provázely po celý život. Když se oženil podruhé, aby zlepšil své hmotné postavení, nastaly pro Mikoláše těžké doby.

Alešovy prázdniny v letech 1870-1874 nebyly radostné. Macecha mu dávala na jevo, že není jí vítaným hostem. A tak se nedivíme, že si postěžoval příteli Jiráskovi: „—ve svém domově žádné radosti nemám, ba samé strasti. Doma mě neradi vidějí.“ (t.j. macecha.) Je tudíž pochopitelné, že se raději příliš nezdržoval v nevlídném nyní domově, nýbrž bloudil po kraji: „Chodím po lesích, po houbách, kolikrát bez myšlenky, jako než jsem se narodil. Hlídám taký pole, tuhle jsem si udělal boudu

u ovsa na naší louce a byl jsem v ní přes noc s naším klukem, vlastně s mladším bratrem, a kouře vojanský tabák, který jsem od našich četníků dostal, podvečer pak peka si kradené brambory, které mně velmi dobře chutnaly.”

Chodil do Písku silnicí přes Radobytec a Čížovou, na Zvíkov pak rozsáhlými lesy a lučinami přes Dolní Ostrovec a Štědronín.

V r. 1872 pobýval několik dní na Zvíkově. Zmiňuje se o tom spisovatel Jirásek ve svých pamětech takto: “Už cestou a teď obzvláště vzpomínal jsem s Liškou (míněn tu malíř Emanuel Krescens Liška) na Aleše, kdyby tu tak s námi byl, a Liška vypravoval, jak před 4lety r. 1872, tady v těch rozvalinách on, Liška, Aleš a Kutina, jejich spolužák z akademie; kolik dní že tu vydrželi, a jak to bylo krásné, jaké večery tu měli a jak dlouho do noci sedali venku i v Markomance věži, oh, to že veselo bývalo, také v kuželky hráli.”

Doma Aleš nezahálel. Píše o tom Jiráskovi: “Dnes ve svátek seděl jsem u okna a skizoval jsem si selky. Několik exemplářů jsem přec chytl. Přírostlo mi hodně studií v krojích. Z píseckého hradu jsem též něco dostal, ze Zvíkov atd. Husity mám již hezky pohromadě.” Hledal tedy útěchu v práci. Získával inspiraci k vlastní tvorbě v píseckém hradu a na Zvíkově.

Když hořelo r. 1874 v měsíci srpnu, Aleš vozil k ohni voznice s vodou. Téhož roku odchází z domova ještě před ukončením prázdnin, vyštván macechou. Jde z Mirotic pěšky do Prahy a v říjnu pospíchá zpět do Mirotic k umírajícímu otci. Po smrti otce ztratil domov nadobro. Ale přesto nezapomíná na Mirotice, na Písecko a je šťasten, může-li zavítat do rodného kraje.

Když nastoupil Aleš r. 1875 vojenskou službu, znamenalo to pro něj do jisté míry ulehčení, protože měl na čas postaráno o byt a stravu.

Aleš se těžce probíjel, ale neklesl. Vystihl to, když později řekl o sobě: “My Ji-

hočeši jsme už takoví. V boji a strádání silnější než v lepším. To už mne ani tak netěšilo, když jsem byl uznán — ale kamaráde, já se probíjel. Mohlo to být jinak.”

V r. 1877 ocitl se Aleš opět v Písku. Narukoval tam jako záložník na čtyřnedělní vojenské cvičení.

A ještě jedno silné pouto víže Aleše k jižním Čechám: Je to jeho vroucně milovaná Marina, rodačka z Bud u Mirotic, vzácná žena, věrná družka Alešova těžkého životního zápasu. Svou láskou, obětavostí, nezlomným životním optimismem a trpělivostí získala si zásluhy o to, že Mistr Aleš nepropadl zoufalství ani v situacích velmi kritických. Byl s ní oddán dne 29. dubna 1879 v mirotickém kostele.

Ač ho poutají existenční poměry trvale ku Praze, vrací se rád do rodného kraje aspoň svými překrásnými studiemi selek a sedláků z Prácheňska. Nenapodobitelnými jsou jeho husitští hejtmani a bojovníci. Mezi jeho výtvary nechybí ovšem Hus a Žižka. Zpíval s pohnutím zpíval vždy husitský chorál “Kdož jste boží bojovníci” a zejména rád zpíval “Když jsem já šel tou putimskou branou.”

Vzpomínaje na své rodné Mirotice vyprávěl často příteli Jiráskovi o svém otci, o jednotlivých sousedech a Jirásek napsal podle toho vyprávění rázovitý obrázek maloměstský “Petr Kmínek”, k němuž Aleš namaloval alšovsky prostý, ale výstižný obrázek hrdinův. Kresle postavy rytířů pro Jiráskovu knihu “Z Čech až na konec světa” měl na mysli výjevy z píseckého hradu. Vylíčil podrobně příteli Jiráskovi podle vyprávění otce i jiných pamětníků osudy francouzských vojáků, kteří pochodovali přes Mirotice za válek o dědictví habsburské, o strýci Fanfulovi, o husarech atd. Připojil k tomu obrázek budského dvora a tak dal podnět k půvabným Jiráskovým povídkám “Balada z rokoka” a “Husaři”. K “Husarům” namaloval Aleš obrázek skupiny husarů, blížících se ke dvoru Budy.

Časopis “Ruch” přinesl od Aleše r. 1883 několik lidopisných obrázků selek a sedláků z Písecka. Roku následujícího vyšel ve “Zlaté Praze” větší Alšův obrázek “Výroční trh na Písecku.”

Za svého pobytu v Plzni, kde maloval ve sgrafitech výjevy z českých dějin, podnikl Aleš v červenci r. 1895 výlet do Prachatic a architektem Štechem a spisovatelem Heritesem. Při té příležitosti si poznamenal ve svém zápisníku, že tehdy uviděl také Husinec, Chelčice, Strunkovice, Helfenburk a Bavorov.

Téhož roku a roku následujícího vytvořil kartony pro vnitřní a vnější výzdobu gotického kostela P. Marie ve Vodňanech. Koncem října r. 1896 se zúčastnil svěcení tohoto kostela a radoval se z dokončeného díla. Vodňany mají na svého krajana trvalou a velmi krásnou památku.

V jeho rozkošných kresbách se často objevuje silueta mirotického kostela. Na jižní Čechy vzpomínal na př. i tehdy, když kreslil pro Ottovo nakladatelství velký reklamní plakát na Jiráskovy sebrané spisy. Pod poprsím Kozinovým nakreslil rovinatou jihočeskou krajinu a na ní řadu husitských vozů.

I ve svém zápisníku zdůraznil své jihočešství: “Byl jsem prudeří nežli proud Otavy.” Jinde poznamenal: “Tak jsem ohnivost svoji těžce zaplatil!” Ještě v den před úmrtím (9. července 1913) přijal milou návštěvu z Mirotic, tajemníka Fanfule se synem. Hovořilo se o rodném kraji a o známých sousedech.

Z toho, co jsme si zde v krátkosti pověděli o Mistru Alšovi, vidíme, že tento rodák z jižních Čech, jemuž právem přísluší název “národní umělec,” zachoval jižním Čechám věrnost po celý svůj život. Zaslouží si tedy, aby každá jihočeská veřejná i soukromá knihovna měla jeho klasický “Špalíček”, cyklus “Vlast a národ” a knihy, které nám ho přibližují jako člověka i umělce, na př. Mičkův “Malíř svého lidu” nebo “Rozmarné příhody ze života Mikoláše Alše”. Čím lépe budou Jihočeši poznávat Alše, tím více ho budou milovat a tak mu splatí lásku, s jakou on vždycky lnul k jižním Čechám. Ale nejen Jihočeši jsou zavázáni vděčností svému velkému krajanovi. Aleš si zaslouží, aby na něho s láskou a vděčností vzpomínali a jeho dílu pozornost věnovali i ostatní Čechové, i ti, které zanesl osud do jiných končin světa. často daleko od staré vlasti.

LÁSKA KE ZVÍŘATŮM

ÍM, že leckdo se pousměje, bud' shovívavě nebo snad i útrpně, a prohodí: "Jděte mi s takovou sentimentalitou k šípku!"

Ale mýlí se, kdo takhle povrchně usuzuje. Je totiž nutno rozeznávat **falešnou** sentimentality od citovosti, která má své oprávnění. Jsou lidé, kteří mají rádi jen svého pejska, svou kočku, dovedou se s nimi bůhví jak něžně mazlit, ale titíž lidé jsou schopni cizí zvíře ztýrat, nebo některé jiné zvíře, na př. koně nutit k nadměrnému, vysilujícímu výkonu. U lidí tohoto druhu není přece možno mluvit o lásce ke zvířatům, u nich právě se projevuje ona jednostranná, falešná sentimentalita. A přece je osvědčenou, starou zkušeností, že kdo nemá cit ke zvířatům, nemá cit ani pro člověka.

A zde jsme u jádra lásky ke zvířatům! Ona totiž je v úzkém vztahu s poměrem člověka k lidem.

Ve své knize "Další prosím..." jednájící o zvířatech, říká autor dvakráte: "Chtěl bych se na onom světě setkat s mnohými ze svých čtyřnohých přátel, ale s některými lidmi bych se tam setkat nechtěl." Autor, povoláním zvěrolékař, odůvodňuje svůj výrok tím, že za své mnoholeté praxe dočkal se vděčnosti spíše od zvířat než od lidí. Snad je jeho výrok poněkud odvážný, ale je v něm mnoho pravdy.

I dnes v době motorových vozidel a aeroplánů, je zvíře velmi často důležitým pomocníkem člověka. Co na př. znamená pro chudšího venkovana taková kravička, dovede posoudit jen ten, kdo venkov poznal zblízka nebo se tam narodil.

Náš oblíbený spisovatel Baar líčí takový případ se vzácnou dojemností ve svém chodském obrázku "Pro kravičku". Proto se nedivme, že má venkovský člověk takové zvíře rád. Nejinak je tomu s kozou u nejchudších, zejména v horských krajích, s koněm atd.

Pes a kočka patří na venkově jaksí k domu jako nezbytná součást. Jejich páni a členové rodiny starají se o ně většinou pečlivě. Najdou se ovšem i tací, kteří je dovedou zbytečně týrat nebo mořit hlady. Na druhé straně zase nejednou čteme v novinách nebo v odborných časopisech podivuhodné případy o srncích a srnkách, které ochočeny bydlí v myslivnách a hájovnách, odbíhají do lesa a vrací se, o ochočené lišce, bažantu, koroptvích atd. To vše dočítí jen lidé s velikou trpělivostí a láskou ke zvířatům, kterou zvířata vycítí.

Spisovatel Fikr vypravuje přímo neuvěřitelný případ ze svých cest po Kolumbii. Tam ochočená kobra jeho přítele, která si ho oblíbila, zachránila mu život a zápasila s jiným hadem tohoto druhu, když jej ohrožoval.

Jak už shora řečeno, zvířata vycítí neomylným pudem, kdo je má rád a kdo nikoli. Dají to také svým způsobem na jevo. Takový kůň, který se lichotivě otře o hospodáře nebo kočího, radostně zarehtá při jejich spatření, hrabe kopyty, běhá za nimi jako pes, ukazuje, že je má rád. Je sice pravda, že jsou i mezi zvířaty tvrdohlavci a pot'ouchlíci. S těmi nutno jednat přísně, jak si zaslouží. Ovšem je jisto, že ustavičným trestáním a hrubostí se ani u zvířat mnoho nedokáže.

Je dobře vštěpovat **rozumnou** lásku ke zvířatům už dětem. Na venkově je to snadné, protože zde žijí děti stále v bezprostředním styku se zvířaty a učí se znáti jejich důležitost, jejich dobré i špatné vlastnosti už od malička. Obtížnější už je taková výchova v městě, zejména ve velkém. Ale i tam dá se mnoho dokázat při dobré vůli. Mimo to naskytne se hodně příležitosti k poučování o prázdninách, ať už mezi rokem či o hlavních prázdninách. Proto je i po této stránce důležitý pobyt městských dětí na venkově.

Ostatně — děti, až na jisté výjimky, mají zvířata rády. Týrají-li je někdy, činí tak spíše z nerozumu a mají býti vhodnou formou poučeny o svém pochybení. Naproti tomu není vzácný tento obrázek: Malý klučina či děvčátko dostane od maminky něco k jídlu. A co udělá? Sedne si na bobeček, ulomí kousíček a dává z toho znovu a znovu žd'abíček bud' pejskovi, kočce či slepičce. Až takové dítě vyroste, bude mít správný cit a lásku ke zvířatům.

Pochopitelně má i láska ke zvířatům své meze. Někteří lidé přehánějí v tomto směru. Nelze schvalovat, dává-li někdo zvířeti přednost před člověkem. Líbá-li žena svého pejska, mazlí se s ním a přecpává ho dob-

rým jídlem a při tom nechá ve svém sousedství hladovět člověka, který by její pomoci potřeboval, jedná zvráceně, nesmyslně. Naše slavná Božena Němcová měla velmi ráda zvířata, ale nepřeháněla. Ve své "Babičce" vede čtenáře k rozumné lásce ke zvířatům. Co krásného dovede o tom říci ústy babiččinými!

O lásce ke zvířatům dovedl krásně promlouvat sv. František z Assisi, viděl v nich nejen boží tvory, ale byly mu bratřími a sestrami, jako ostatní tvorstvo. Trochu lásky si zvířata od člověka jistě zaslouží a v té troše lásky k nim obráží se i nitro člověka.

S B Ě H

Příběh ze života.

Napsal Petr Kopal.

I. Před odvodem.

ZÁRUBŮV Milčš, syn bohatého rolníka, měl se dostavit k vojenské. Odvod byl ustanoven na 1. měsíce dubna v Praze na Střeleckém ostrově. Otec jeho byl statným ještě padesátníkem, jenž měl dva syny, staršího Miloše, mladšího Jaru a tři dcery, z nichž nejstarší byla již provdaná za setníka v záloze, a to proto, že otec bylo za těžko sehnati kauci za zetě v aktivní službě. Na 150 koreů polí v okolí Prahy byl by sice 20—30 tisíc zlatých sehnal, ale byl by zase ublížil dětem mladším. Starý Záruba byl sice zámožným sedlákem, bez dluhů, ale hollerských peněz potřeboval do hospodářství a

na mladšího syna ve studiích. Dvě dcery již dorůstající potřebovaly přes tu chvíli něco nového. Proto i ve statku, třebaž velikém, peněz nazbyt nebylo.

Starý Záruba sám též mnoho pro svou osobu spotřeboval, protože byl starostou několika spolků. Byl okresním starostou, místním, starostou záložny a též hasičů, byl čestným členem několika dobročinných spolků, vysloužilců, dřevařů, košíkářů a jiných a jiných, kteří přes tu chvíli přicházeli s archy na příspěvky, tak že pantátovi nikdy mnoho peněz nezbyvalo. Hostiny pro pány z města pohlcovaly též značně peněz, nebylo proto divu, že starý Záruba často se podrbával za ušima, kdykoliv měl do tobolky sahát pro peníze. Proto ale

přece promluvil se svým zetěm setníkem, nedalo-li by se před odvodem v příčině Miloše něco dělati. Tento prohlédnuv si švakra znaleckým okem a vida před sebou statného mladíka překypujícího silou a zdravím, odpověděl tchánovi: — Já bych vám to, otče, neradil. Kdyby nevzali Miloše na vojnu, kdo pak by chtěl býti vojákem? Lazary bychom odváděli a Herkuly propouštěli, co by tomu řekli vychrtlí dělníci z továren a dílen, kdyby váš Miloš měl proklouznouti. Dělejte si, jak myslíte, ale já s tím nic nechci mítí. —

— Když ale, — namítal otec, — Miloš by se již rád ženil. —

— Kam pak? — skočil mu do řeči zet'. — Snad do vašeho statku, a vy ani ne v šedesáti letech šel byste na výměnek! To by tak hrálo! —

— Vždyť já jsem se též ženil dosti mladý, — namítal.

— Ale vyženil jste 20.000 zlatých. Koho pak chce si vzíti Miloš? —

— Viš beztoho. —

— Ano, vím, jeho nevěsta sotva přinese 5000 a pak nerozumí hospodářství tolik jako maminka. Jen at' si ještě pár let na statku popracuje a necht' až po 5—6 letech pomýšlí na ženění. Vojna mu neuškodí. Ted' je trochu rozmazlen, chodí mamince často na homolky i do portmonky. Jen at' pobude si na vojně, utvrdí se tam pro praktický život. Má měšťanku, může snadno udělati šarži, jež se mu pak dobře hodí. Proto, milý tatínku, nenakládejte na Miloše peněz. Vojákem bude, konec a dost! —

— Máš dobře, — pochválil otec zetě, — nebudu se k vůli němu utahovati. —

— Nesmíte si z toho nic dělat, bude-li vám dělat komedii, bude-li vyhrožovati, že se zastřelí anebo oběsí. Miloš je sketa, on to tak zle nemyslí. Dávejte mu týdně zlatku na přilepšenou, aby mohl "fůhrovi" časem pošpendovati viržinku a sklenici piva, ale nic více. Budou i páni na něm se dlužit peníze, ale do toho se nesmí pouštět. A jeho milá může zatím potěšiti se s jiným a bude dobře. Viděl jsem ji nedávno. Má příliš jemné ruce, nosí na pole slunečník, to není nevěsta pro Miloše. Byla prý v Praze na lyceu. Ta se hodí pro městskou slečnin-

ku, ale nikoliv pro venkovskou dívku, která má jednu hospodařiti. —

II. Dragounem.

Po této rozmluvě zkušený důstojník s otcem se rozešel, a jak to předpověděl, tak se i stalo. Miloše odvedli a sice k dragounům, a protože to bylo před hroící vojnou v Turecku, musil po čtvrt letě službu nastoupiti.

Milošek, když ho odvedli, dělal divy. Vyhrožoval, že se zastřelí, že si usekne prst, že se napije petroleje, že skočí se skály do Vltavy, avšak setník držel starého Zárubu v kordě, jenž synáčkovi řekl, aby si dělal, co chce, že on má na starosti ještě několik dětí, a když brzy po odvodu musil službu nastoupiti, byl tomu povděčen, že se kverulanta zbavil. A setník se postaral, že byl přeložen kamsi až do Chorvátska, aby tolik často neběhal na dovolenou. S pláčem loučil se s rodiči a se svou nejmilejší, kteréž slíbil, že se co nevidět uvidí.

III. Desertér.

A vskutku, sotva že nastala zima a v kasárnách počalo se vyučovati, Miloš jednoho večera do kasáren se nedostavil. Zmizel. Psali do Prahy, zde ovšem nebyl též. Poslali detektiva na venek, jenž brzy se dozvěděl, že lidé Miloše viděli u jeho z nejmilejších. Přepadli jejich statek v noci, zde ho však nenašli, ale našli jej u provdané její sestry v druhé vesnici. Zde na něho padli, spoutali, hodili na dráhu a vezli ho do depa, kdež mu naložili několik měsíců žaláře. Zde teprve přišel k sobě.

IV. Zoufalec.

Miloš byl jedním z těch ubohých vojáků, kterýmž na vojně do mozku zavrtává se sebevražedná chřipka, kteří myslí, že něco hodně hloupého musí provést, sebevraždu totiž buď zastřelením, utopením anebo i skokem do propasti.

Miloš přišel do venkovského žaláře, čili, jak se do nedávna říkalo, do "štokhauzu" v Terstu, kdež byl komandován ku stavbě v přístavu.

Když ho sem dopravili, profous, rodilý Čech, řekl mu: — To vám povídám, abyste zde nedělal hlouposti. Nemyslete si, že

jako Čecháček hlavou tyto zdě prorazíte. Zde ty jsou tclik pevný, že ani stokolové dělo je neprostřelí. Konejte klidně, co se vám poručí, a bude dobře. To vám povídám v dobrotě. Rozuměl jste mi? —

— Rozuměl, — odpověděl Miloš nesměle.

— Budete chodit zde na práci do přístavu s ostatními. Jsou tu Vlaši, Němci, Chorvati i Češi. Konejte si svou práci, s nikým se neskamarád'ujte, protože vás každý na obrátku zradí. —

Slova tato z úst profousa byla dobře míněna.

V terstském přístavu bylo mnoho lodí, velikých i malých, parníků i plachetníků. Tolik lodí jakživ neviděl. Dostal kolečko, aby na něm přivázel cihly, kameny, maltu, písek a pod.

— Co jste zač? — oslovil jej německy jeden z těch galejních otroků.

— Jsem Čech, — odpověděl.

— Co jste provedl? —

— Deserteur. —

— To jste měl dříve zastřeliti důstojníka a pak sebe. —

— Co jste udělal vy? — tázal se navzájem.

— Já jsem irredentista, provolával jsem anarchii. —

— A zabil jste důstojníka? —

— Teprve zabiji, ale několik najednou. Pozor, tamhle náš tyran! — Trestník poukázal na vojáka s puškou.

— Zde nesmí býti živé hovory, zde se musí pracovati, — napomínal je.

Na to každý sebral si své kolečko a jel po svých.

Zakládalo se zde nové nábreží.

Když Miloš prvního dne z práce navrátil se do svého vězení, byl pevně odhodlán vzít si život. Ale čím? Pušku mu nesvěřili, ano i nůž mu odňali. Polévku jedli dřevěnými lžicemi, maso, bylo-li tvrdší, musili roztrhati v prstech.

Zanevřel na domov, na milenku, na všechny. Odhodlal se ke skoku do moře.

5. Návštěva.

Jednoho dne, brzy po příchodu do Terstu, zarachotil ve dveřích těžký klíč a v nich se objevil mladý kněz v klerice s kvadrátkem na hlavě, jenž na něho promluvil česky.

— Přicházím — pravil kněz — vás, krajaně, potěšiti. Nemusíte mi nic vypravovat. Vím všechno, vím i to, co se ve vás děje. Vy přemýšlíte o sebevraždě. Myšlenky ty probouzejí se v každém nováčku zde. Sebevražda jest chorobou. O vás jsem se dočetl mnoha chvalitebných věcí. Pocházíte z hodné české rodiny a z kraje mně dobře známého, a provedl jste hloupost jako tisíce jiných, útekem z vojny k vůli milence. To se rozumí, že vás brzy chytli a odsoudili. — — —

Dám vám otázku: Dávno-li tomu, co jste se nemodlil? Předě mnou nemusíte míti tajností. —

— Vojančina mi modlitbu z hlavy vyhnala — odpověděl přímo. Ten kněz se mu zamlouval.

— Proč jste zanevřel na modlitbu?

— Protože jsem se stal vojákem. —

— To by jich musilo na modlitbu zanevřiti million!

Na slova ta Miloš neodpověděl.

— Co byste tomu řekl, kdybych vás poprosil, abyste se se mnou pomodlil? —

— Velebný pane — odpověděl — vy si můžete poručiti a já musím poslechnouti. —

— Nikoliv, já vás o modlitbu jen prosím. Modlitba je vaším majetkem, jež vám nikdo nemůže vyrvat. —

— Tak se budeme, velebný pane, modliti — odpověděl vézeň, klekaje na kolena.

S ním současně na kamennou podlahu poklekl kněz, jemuž zároveň ve dlaních zachrastil růženeček. A nežli se Miloš nadál, udělal křížek a modlil se hlasitě: Věřím v Boha všemohoucího — — — Prosím, říkejte po mně. Po Věřím následoval Otče náš — — —

— Já se budu modlit polovičku a vy to ostatní, víte, jak jste se to modlival doma. —

A vojin v okovech odříkával: Chléb náš vzdejší a Svatá Maria, Matko Boží — — —

Když se byl kněz s vojínem pomodlil první desátek, řekl: Pro dnešek dost, příště budeme pokračovati, a pohleděv naň laskavě tázal se: Nu, jak je vám? —

— Jako by se mne spadl balvan? — odpovídal Miloš.

— To je účinek modlitby — pravil kněz. — Nyní mi slibte, že dáte zoufalým my-

Miloš byl návštěvou potěšen. šlenkám výhost, a kdyby na vás přišly, že je budete zaháněti modlitbou. —

— Ano, budu — sliboval Miloš — ale dříve račte mi dáti takový růženeček. Moje babička se na něm modlivala, ale maminka již ne. Chci jej chovati jako oko v hlavě. —

— Tedy jen žádných hloupých myšlenek! — S těmi slovy od něho kněz odcházel.

Téhož ještě odpoledne vyjížděl se svým povozem do práce.

Když přijel ku přístavu, viděl před sebou stati opět velikého obrněnce — válečnou loď "Princ Eugen", jež měla býti dopravena do Pulje k opravě.

— Tu bychom mohli vyhoditi dynamitem — šuškali si trestanci.

— Kdybyste měli dynamit — podotkl Miloš.

— Máme dynamitu, že by dostačil na vyhození pevnosti. —

Miloš zachytil z rozmluvy jen jednotlivá slova, s nimiž večer svěřil se profousovi. Tento ovšem neopomenul obsah hovoru

donést veliteli, který Miloše téhož večera ještě tajně navštívil.

Výpovědi jeho zakládaly se na pravdě. Terstští irredentisté obklopili nepozorovaně loď, ale ještě té noci admirálita zmařila jejich plány. Třetího dne zavítal k Milošovi opět kněz, jenž mu blahopřál k zmařenému útoku. Zároveň byla o něm podána zpráva do Vídně, odkud od císařského dvora cestou telegrafickou nařízeno, aby Miloš byl propuštěn ze žaláře a aby přeložen byl k jinému pluku na severu říše.

Vlastenecký čin Miloše Záruby byl, pokud dosluhoval si vojnu, držán v nejvyšší tajnosti. Pouze to bylo mnohým s podivením, jak mohl bývalý sběh od armády tak brzy býti propuštěn na svobodu. A dosloužil si svou vojnu během jednoho roku, načež byl propuštěn i z vojny.

Že se mu jeho nevěsta mezi tím vdala, snadno oželel, oženiv se s jinou, rozšafnější dívkou. Doma pak zařídil si výnosný obchod s potravinami, v němž se mu vede dobře. Na statku teď hospodaří jeho mladší bratr.

KRONIKA

VI. OPAT KLÁŠTERA SV. PROKOPA

VOLBA A SVĚCENÍ NEJDP. OPATA TOMÁŠE HAVLÍKA, O.S.B., KLÁŠTERA SV. PROKOPA V LISLE, ILLINOIS

Veřejnosti bylo oznámeno ku konci ledna (22) v Katoliku a Národu nejdp. opatem Danielem Kučerou, O.S.B., že z ohledu resignace důstp. Romana Galiardiho, O.S.B., předsedy

Nejd. opat Tomáš Havlík, O.S.B.

koleje sv. Prokopa v Lisle, Ill., po jeho šesti letech úřadování, míni nastoupit na jeho místo. Toto vše bylo s povolením sv. Stolice, z kongregace pro řeholníky.

Volba nástupce se konala ve středu dne 14. dubna 1971 v klášterní aule za předsednictví nejdp. opata Baldvina Dworschaka, předsedy Americko-kasínských kongregací a opata kláštera sv. Jana v Collegeville, Minnesota.

Po bosoloužbách a modlitbě k Duchu sv. byl v tajně, zcela demokratické volbě zvolen novým opatem, v pořadí šestým důstp. Tomáš Havlík, O.S.B., jemuž bylo 58 let. Od r. 1966 byl farářem osady sv. Johany z Arcu v Lisle, Ill.

Nově zvolený opat Tomáš Havlík je znám našim čtenářům, pochází z rodiny Frank (matka Přibíl) Havlíkových z Bison, Oklahoma, kde se narodil dne 6. dubna 1912 a má osm sourozenců. Nejstarší bratr dr. Alois Havlík je lékařem v Tama, Iowa, mladší důstp. Bernard Havlík je farářem v Tonkawa, Okla., zemřel 22. září 1971, dva další bratři Arnošt a Norbert se sestrou Jiřinou farmářů na domovně v Bison, Okla., jedna sestra Ernestina je benediktinkou v Atchison, Kansas a Adela je ošetřovatelkou a nejmladší Helena je učitelkou, obě v Carlsbad, Nové Mexiko.

Po vychození osadní školy sv. Josefa v Bison, všichni chlapečci Havlíkovi studovali v koleji sv. Prokopa a nově zvolený opat studoval i v semináři sv. Prokopa, na to vstoupil do kláštera sv. Prokopa v červenci 1935, pak studoval teologii a byl vysvěcen 19. května 1940. Svou primici, první to v osadě v Bison, slavil na to kam se sjeli Češi z Oklahoma, O'Keene, Union City, Yukon a Prague a přátele z Kansasu. České kázání přednesl důstp. Václav Michalčeka, O.S.B., první český kněz z Oklahomay a anglické děkan dp. H. Schaubroeck z Enid, Okla., dřívější dlouholetý farář v Bisonu.

Po vysvěcení pokračoval v universitních studiích v pedagogice a administrativě a dosáhl hodnosti mistra, na to r. 1942 byl jmenován rektorem koleje sv. Prokopa až do r. 1956, kdy se rozdělila akademie od koleje a tu se stává ředitelem Akademie až do r. 1962. Na to byl přidělen k budovatelskému oddělení koleje, ale r. 1965 přišla prosba z kláštera v Belmont, sev. Karoliny, aby převzal řízení vojenské akademie v Savannah, Georgia, na to r. 1966 byl ustanoven farářem u sv. Johany z Arcu v Lisle, Ill.

Slavnostní svěcení opata Tomáše Havlíka se konalo 1. června 1971 o 3 hod. odpolední nejdp. Romeo Blanchettem, sídelním biskupem v Joliet, Ill., za účasti 11 biskupů, jak latinského tak byzantského obřadu, 13 opatů a dvou převorů. Kázání přednesl nejdp. Štěpán Leven, biskup ze San Angelo, Texasu, rodák oklahomský a při obřadech klášterní sbor zpíval v doprovodu důstp. Albana Hřebíče u varhan.

Obřad svěcení po II. Vat. sněmu je zjednodušen, hlavní složky vynikly totiž: odevzdání knihy Řehole, prstenu, mitry a berly s patřičným požehnáním, které mají neustále připomínat jeho povinnost a zodpovědnost k spolubratrům a Církvi. K tomuto aktu doprovázeli opata Havlíka jeho dva spolubratři důstpp. Bedřich Beller, převor a Valentin Skluzáček.

Před obětováním jeho rodní bratři a sestry přinesli obětiny ke mši sv., která byla koncele-

brovaná s biskupy, opaty a řádovými kněží. Z českých duchovních byli přítomni: J. Exc. biskup Jan Mořkovský z Houstonu, Texas, světitel biskup Rajmund Vonesh z Joliet, Ill., biskup Andrej Grutka z Gary, Ind. a byzantského obřadu biskup Emil Mihalík z Farmy, O., biskup Michael Dudík z Passaic, N.J., biskup Jaroslav Gabro od sv. Mikuláše v Chicagu, monsignori: Martin Křížka, František Tony a Václav Staněk z Chicaga a Vincent Mičola z Dallas, Texas, důstp. Václav Uhlíř z Clevelandu; za Národní svaz čes. katol. pí. Viktorie Vollerová a dr. Josef Čada, za ČSNRA dr. František Schwartzberg, za Č.K.J. pí. Anna Veverková z Clevelandu a Mildred R. Jandová a dalších z našich krajských organizací.

Po církevní slavnosti byl podáván buffetová svačina u přátelském všeobecném rozhovoru a pobavení.

JUBILEA KNĚŽÍ

ZLATÉ JUBILEUM DŮSTP. DOMINIK KOTEK, O.S.B.

Na Svatodušní pondělí dne 31. května 1971 důstp. Dominik Kotek, O.S.B., oslavil své padesáté leté vysvěcení na kněze slavnou mší sv. v

Dp. Dominik Kotek, O.S.B.

latinském obřadu s přísluhou důstpp. Bedy Černíka a Václava Michalíčky, spolubratrů v kostele sv. Prokopa v "české Plzni" v Chicagu na kterouž se dostavili přátelé a krajané v hojném počtu, kteří již bydlí v předměstích a také obnovili bývalé vzpomínky zašlých let.

Příležitostné kázání měl důstp. Benedikt Bauer, O.S.B., též oznámil, že dostalo se oslavenci Pařížského požehnání. V kněžišti byli přítomni nejdp. opat Daniel Kučera, O.S.B., msgr. František Tony a klerus.

Na choru zpívali bývalí členové a ministranti Otto a Edmund Slatinský, členové katedrálního sboru v Chicagu a u varhan doprovázel prof. Rajmund Kotek, synovec oslavence. Církevní slavnost se ukončila zapěním Bože chválime Tebe.

Na to byla hostina v osadní síni, kterou připravili manželé Kotešovi s p. Joe Sukem a osadním výborem, na kterou se dostavilo mnoho hostů. Obřadníkem byl p. Jan Koteš, který představil blahopřející, totiž nejdp. opata Daniela Kučeru, který mu projevil vděčnost za vše co vykonal pro věřící a klášter ve svém půl století hlavně působením u sv. Prokopa. Důstp. Václav Michalíčka, fed. tiskárny, ocenil pravidelné příspěvky důstp. Dominika v anglické části Národa, kde upatňuje svoje vzpomínky z bývalých let. Na to pí. Mae Struhartová mluvíla za osadní organizace a všele poděkovala důstp. jubilantovi za vše co vykonal u sv. Prokopa. Dovršením byl děkovný projev s jistým humorem p. důvěrníka Koteše, který ocenil činnosti tolika let jubilanta dp. Kotka.

Důstp. Dominik Kotek narodil se dne 14. července 1896 v chicagské Plzni, zde vychodil školu u sv. Prokopa a pak pokračoval v koleji sv. Prokopa v Lisle a vstoupil do řádu benediktinského 1914, pokračoval v semináři sv. Prokopa a byl vysvěcen dne 21. května 1921 arcibiskupem Jiřím Mundeleinem v chicagské katedrále Nejsv. Jména. Svou první mši měl u sv. Prokopa. Na to vyučoval v koleji sv. Pro-

kopa až do r. 1925, kdy byl ustanoven kaplanem u sv. Prokopa v Chicagu. Tehdy tato osada byla jedna z největších a vyžadovala mnoho péče jak v duchovním tak ve společenském životě, byla zde celá řada spolků I. Ú. Jednoty, Č. K. Jednoty, Lesníků, chorální sbor, mládežnické, panenské spolky i ochotnický sbor.

Na to r. 1937 byl ustanoven kaplanem v nemocnici sv. Antonína v Chicagu ale za II. svět. války opět byl povolán k sv. Prokopu r. 1944 a zde oslavil své stříbrné jubileum r. 1946 a rubínové r. 1961 a do třetice i své zlaté a na dále je u sv. Prokopa. Mnogja ljita!

Připomínáme, že bylo vysvěceno 6 benediktinů r. 1921 ale tři již zemřeli a to důst. Cyprian Tomečko z Kanady dne 14. června 1940, důst. Klement Hrdlička dne 10. února 1945 a důst. Hilár Jurica dne 8. února 1970.

DŮSTP. BEDA ČERNÍK, O.S.B., OSLAVIL 50 LET KNĚŽSTVÍ

Své zlaté jubileum oslavil dne 21. května v klášterním kostele sv. Prokopa v Lisle, Illinois, uprostřed svých řádových spolubratřích s koncelebrovanou mší sv. po níž byla hostina a blahopřejné projevy od nejd. opata Daniela Kučery a řádových bratří.

Dp. Beda Černík, O.S.B.

Důst. Beda Černík se narodil 7. září 1896 ve Wahoo, Nebr., z rodičů Jana a Františky (Těšina) Černíkových. Rodiče pocházeli ze staré vlasti, otec z Číhaliny na Moravě a matka z Riesenbergu v Čechách, oddáni byli důst. Aloisem J. Kleinem ve Weston, Nebraska r. 1895.

Malý Václav (tak se jmenoval před vstoupením do řádu) vychodil venkovskou školu a při tom pomáhal na farmě. Do koleje sv. Prokopa vstoupil r. 1908, když ukončil klasický kurs

přihlásil se do benediktinského řádu, po zkušebním roku složil sliby 12. července 1915 a pokračoval v semináři sv. Prokopa a byl vysvěcen dne 21. května 1921 arcibiskupem Mundeleinem. Svou primici sloužil v kostele sv. Václava ve Wahoo, Nebr., 14. června 1921, farářem byl důst. Matěj Němec a kázal důst. Matěj Bor z Weston.

Po vysvěcení vyučoval v koleji sv. Prokopa fysice a matematice a dojížděl na neděli k sv. Michaelu v Chicagu. Na to kaplanoval u sv. Prokopa v Chicagu od 1925-28, kdy byl poslán do Clevelandu k sv. Ondřeji. Když sv. Ondřej se stal samostatným převorstvím r. 1929 a byla mu odkázána osada sv. Antonína v Pueblo, Coloradu, tam důst. Beda byl ustanoven farářem, jako výpomoc od sv. Prokopa v Lisle. Na to r. 1934 byl jmenován farářem sv. Jana Nep. v Praze, Nebraska a příkladně vedl osadu až diecése lincolnská měla dostatek svých kněží vychovaných v semináři sv. Prokopa, vrátil se r. 1938 do kláštera v Lisle, aby převzal dozor nad veškerým hospodářstvím. Toto úspěšně vedl 20 let až do onemocnění důst. Alkvina Kašného, faráře u Panny Marie ve Phillips, Wis., tu r. 1958 byl ustanoven farářem. Po pěti letech byl jmenován kaplanem v Domově sv. Benedikta v Niles, Ill. Odtud se odebral do kláštera sv. Prokopa v Lisle a zde je spoludozorcem klášterního komplexu. Blagaj ljita!

ZLATÉ JUBILEUM

DŮSTP. VINCENTA NOVOTNĚHO, O.S.B.

Skoro do dne po 50 letech tehdy bylo to 30. května a nyní 31., kdy důst. Vincent Novotný, O.S.B., sloužil koncelebrovanou mší sv. v kostele Nejsv. Jména v Chickasha, Okla., spolu sloužil s ním jeho synovec důst. Jeroným Dobrý, O.S.B., oba členové kláštera sv. Prokopa v Lisle, Ill. Mnoho přátel jak rodin Novotných tak Dobrých a přespolní krajané se dostavili nejen z Oklahomy ale Kansasu, Texasu, Californie i důst. Jan Michalička, farář z Coalgate, Okla. Byla to jedinečná příležitost, kdy se celé přátelstvo sešlo při této církevní slavnosti.

Důst. Vincent Novotný narodil se dne 17. října 1894 z rodičů Františka a Marie Novotných v Nové Vsi na Moravě. Do Ameriky rodina Novotných přijela r. 1901, zastavila se na krátko u sestry na farmě u Ponca City, Okla. Právě ten rok indianské rezervace kmenů Kiowa Comanche a Apache byly otevřeny k osídlení, to v jihozápadní části Oklahomy. Rodina Novotných se usadila 12 mil severovýchodně od Anadarka na farmě. Hlavní úrodou byla bavlna, tehdy v nové zemi se výborně dařila. Zde navštěvoval venkovskou školu a na podzim r. 1908 se vydal do koleje sv. Prokopa, neb v Katolíku byla oznámka o koleji sv. Prokopa.

Po klasickém kursu vstoupil do řádu a složil sliby dne 12. července 1915 co člen benediktin. Pokračoval ve studích v semináři sv. Prokopa a byl vysvěcen dne 21. května 1921 arcibisku-

pem Mundeleinem v chicagské katedrále. Svou primici sloužil, jak zhora uvedeno, v kostele v Chickasha, kam se rodina Novotných před tím přistěhovala.

Dp. Vincent Novotný, O.S.B.

Rok vyučoval v koleji sv. Prokopa a pak vstoupil na Katolickou universitu ve Washingtonu, kde studoval dějiny, hlavně Spojených Států. Sepsal pojednání o prvních českých emigrantech do Soustátí, za to byl odměněn Mistrem umění r. 1923. Vrátil se do koleje sv. Prokopa, kde vyučoval dějepisným předmětům, zároveň dojížděl týdně na farnosti. Od r. 1926 byl řadu let kaplanem studentů i jejich prefektem.

R. 1937 nejdp. opat Prokop Neužil ustanovil jej za převora, kde setrval až byl jmenován ředitelem sirotčince sv. Josefa v Lisle, zde řídil tento ústav až do r. 1956, kdy tento ústav byl změněn na akademii koleje sv. Prokopa, jelikož v nově zřízené diecési Jolietské dvou sirotčinců nebylo zapotřebí.

Na to byl na osadě Panny Marie ve West Chicago, Ill., až byl ustanoven kaplanem v Domově sv. Benedikta v Niles, Ill., ale r. 1962 si vyměnil místo s důst. Bedou Černíkem a stal se farářem u Panny Marie ve Phillips, Wis. Zde trval až na podzim r. 1969, kdy musel podstoupit velmi vážnou operaci na hrtanu v nemocnici Billings v Chicagu. Následkem této operace se musel vzdát působení na osadě a je nyní v kláštere sv. Prokopa v Lisle, Ill. Mnohý jiřta!

VLDP. JOSEF VĚTROVEC, C.Ss.R., OSLAVIL ZLATÉ JUBILEUM

Veldůstp. Josef Větrovec, C.Ss.R., oslavil své zlaté jubileum kněžství u Panny Marie Ustavilčné Pomoci v New Yorku v neděli dne 27. června 1971. Zpráva nám dodána p. F. Chybou z Baltimore, připomíná, že pan jubilant jest

Vldp. Josef Větrovec, C.Ss.R.

Jediný na živu z 15-ti Redemptoristů, vysvěcených v červnu r. 1921 arcibiskupem Haysem v Mt. St. Alphonsus, Esopus, N.Y. Před 50ti lety měl svou primici v téže kostele. Na tomto jubileu více 30 kněží se podílelo a celá řada telegramů byla mu doručena.

Je rodákem Manhattanu, t.j. hlavní ostrov New Yorku, zde se narodil před 75 lety, osvojil si mateřštinu, kterou mu rodičové vštípili, ale ovládá i slovenskou a polskou řeč. Dnes je misionářem slovanských lidí v tomto kolosu metropole New Yorku, je žádán aby posloužil v nemocnicích a starobincích i domech, pokračuje za vzorem patrona kongregace sv. Klementa Hofbauera (Dvořáka) tehdy ve Vidni před 150 lety.

Jeho kněžská kariéra byla rozdělena mezi dvěma českými osadami sv. Václava v Baltimore a Panny Marie Ustavilčné Pomoci v New Yorku, kde po 28 roku sloužil buďto jako kaplan, misionář nebo farář. Po 13 let dával misle na českých a slovenských osadách na venkově ve státech Iowa, Nebraska, Wisconsin, Pennsylvanie a New Jersey.

Po mnoho let řídí pobožnosti ke cti Panny Marie Ustavilčné Pomoci v New Yorku a totéž činil každé pondělí v kostele v Richmond Hills na Long Islandu po sedm let. V letech 40tých a 50tých, když Rytíři Kolumbovi pořá-

dali vzpomínku s polní mái sv. na národním hřbitově Arlington ve Washingtonu, tu vždy ochotně zastupoval Národní Svaz Čes. katolíků a položil věnce na hrob neznámého vojína. Jest čestným místopředsedou Národního Svazu. Ve svých 75 letech jest čilým a kaplanem několika česko-katolických spolků a vždy je hotov, když je požádán o proslov při různých příležitostech. Těší se stálým zdravím. Jest z posledních redemptoristických mohykánů na pobřeží Atlantiku, bdělý pastýř svých oveček zvláště slovanských. Mnogaja blagoslavenaja lžita!

RUBÍNOVÉ JUBILEUM DŮSTP. LADISLAVA BRYDLA

Celá osada ssv. Petra a Pavla se všemi spolky v Novém Hradci, sev. Dakoty oslavila s důstp. Ladislavem Brydlem, farářem, rubínové jubileum kněžství nejdrive děkovnou mái sv. v neděli dne 4. dubna 1971.

Dp. Ladislav Brydl

Osadnice připravily hostinu podanou v osadní síni, na čelním stole byl velký dort ve formě kříže upravený osadnicemi pí. Bezdičkovou a pí. Kárskou. Pětadvacet kněží i několik sester, bývalých učitelek, bylo přítomno s přátely a osadníky. Obřadníkem byl p. Robert Sadovský, který přivítal všechny a představil zástupce spolků, kteří projevili svoje přání. Bývalý spoluseminarista dp. Felix Andrej promluvil za kněze, za National banku odevzdal dar p. Josef Sadovský. Na konec sám jubílant poděkoval všem za tak pěknou slavnost a jejich projevy úcty a lásky k svému pastýři, ujistil, že bude po 37 letech u nich na dále sloužit.

Osadnice pí. Ken Pavlišová a pí. Albert Ficková připravily na celé stěny obrázků t.j. rodokmen Brydlů a Kostelckých i snímky z let školských i v semináři a jeho působení od r. 1934 na Hradci.

Důstp. Ladislav Brydl narodil se 26. dubna 1903 v Rusku, kam se jeho rodiče Jan a Viktorie (Kostelcký) Brydl přistěhovali, ale r. 1907 přijeli do Spoj. Států s dalším synkem Valeriánem a usadili se 20 mil jihozápadně od Dickinsonu. Neštěstí navštívilo rodinu dříve nežli si postavili drňák, otec zemřel, a za tři roky zemřela i matka. Osířelý chlapec si vzal pod ochranu strýc Václav Kostelcký i další příbuzní, kde chodili do školy a pracovali na farmě. R. 1920 oba bratři přišli do koleje sv. Prokopa, mladší po dvou letech zůstal v N. Hradci, později se oženil, vychoval rodinu ale zemřel r. 1959.

Náš jubílant dostudoval jak v koleji tak v semináři sv. Prokopa a byl vysvěcen nejdř. Vincentem Wehrem, biskupem z Bismarku 7. dubna 1931 v Novém Hradci a druhý den zde slavil svou primici. Hned byl ustanoven farářem v Powers Lake s několika misiem a v červnu 1934 byl jmenován do N. Hradce. Staral se o osadní školu, spolky (6), řídil česká divadla i anglická s mládeží a měl vzdělávací kroužky.

Dítek přibývalo, musela se větší škola postavit. Započalo se stavět r. 1947, za dva roky byla postavená ale vnitřek teprve r. 1950. Je o třech poschodí, na prvním je velká ložnice pro hochy a na druhém pro děvčata. Budova tehdy stála \$115'000. nepočítaje do toho práce osadníků bezplatně konána. Dnes by to stálo dvakrát tolik. Dne 10. září 1950 tuto budovu posvětil biskup Vincent Ryan z Bismarck. Bohužel tato škola byla nucena zavřít dveře r. 1969 pro nedostatek sester, což dosud je velkou ranou pro tuto tak obětavou osadu. První škola zde byla zřízená již r. 1908 za faráře důstp. Eduarda Kasala.

Nová fara se postavila r. 1964 a přičiněním důstp. jubílanta byl zřízen vodovod ve vesnici Nového Hradce, což jest dokladem, že má na srdci i časné dobro svých lidí, zač jsou mu vděční. Je členem Katol. Dělníka, byl státním pokladníkem po léta. Mnogaja lžita, vладыko!

STŘÍBRNÉ JUBILEUM DŮSTP. ADOLFA PŘIBILA

V neděli dne 13. června 1971 osada sv. Václava v Dickinson, sev. Dakotě oslavila se svým farářem důstp. Adolfem Přibilem jeho stříbrné jubileum. Po mái sv. byla recepcí s občerstvením v osadní síni, kde se mu dostalo blahopřání od vděčných osadníků, odvětví Katol. Dělníka a vzdálených přátel.

Byl ustanoven farářem zde u sv. Václava r. 1949, za ten čas vykonal s obětavými osadníky mnoho jak stavbou kostela tak i prostorné školy i fary, které budovy se nejen vyrovnají

ale předčí druhé dvě osady v Dickinsonu, německé a americké. Navštěvuje 227 dětí školu u sv. Václava. Tímto přispělo se k úrovni našeho lidu. Dále přispívá s druhými osadami k udržování společné Trinity High School, která má na 450 žáků a žákyň, což jest zásluhou našich českých lidí v Dickinsonu i v okolí N. Hradce.

Jubilant dp. Přibil narodil se z rodičů Franka Přibila v Bison, Oklahoma r. 1921, kde vychodil osadní školu sv. Josefa a pak nastoupil studie v koleji sv. Prokopa i v semináři a byl vysvěcen 15. června 1946. Svou primici slavil v kostele sv. Josefa v Bison, Oklahoma. Po své primici byl ustanoven u sv. Jana v Riverdale, sev. Dakota a potom u sv. Terezie v Carson, nežli byl ustanoven farářem v Dickinsonu. Jest bratrancem nejdp. opata Tomáše Havlíka.

TŘI ČESKO-AMERIČTÍ KNĚŽÍ JMENOVÁNÍ MONSIGNORY V ST. LOUIS, MO.

Za týden po zprávě o dvou našineckých farářích v Texasu, kteří byli povýšení na monsignory, přišla radostná zpráva z kolébky první česko-americké farnosti ve Sp. Státech v St.

Msgr. Vojtěch Prokeš

Louis, Missouri, od sv. Jana Nepomuckého, že její tři synové-kněží, důstp. Vojtěch J. Prokeš, farář, důstp. Jiří M. Klarič, kaplan-podplukovník letectva Sp. Států, a důstp. Wilfred L. Krieger, též kaplan a podplukovník letectva Sp. Států, obdrželi hodnost monsignoru na doporučení Jana Josefa kardinála Carberryho, arcibiskupa saintlouiského.

Tato hodnost je druhé vyznamenání pro faráře z této osady v St. Louis. Prvním monsignorem byl velice známý druhý farář a budovatel této osady, msgr. Josef Hessoun, uctivě známý co "Saintlouiský Tatiček", který řídil tuto osadu od r. 1865 do své smrti 4. července 1906, po 41 let.

Msgr. Jiří Klarič

Náš nynější msgr. se vyznamenává tím, že z 5 farářů, kteří řídili svatojánskou osadu v St. Louis, on již nejdéle je na této osadě, totiž hned po svém vysvěcení, 6. června 1926, byl ustanoven sem kaplanem k jmenovanému faráři, důstp. Václavu Linkovi, který nastoupil po smrti důstp. Karla Blehy, jest to jeho jediné ustanovení. Zde kaplanoval 16 let až do 16. května 1942, kdy byl pak jmenován administrátorem neb důstp. Linek, farář trpěl neúprosným arthritidem, a vzdal se řízení osady, ac zde zůstal a vypomáhal do své smrti 16. listop. 1954. Na to byl jmenován farářem dp. Prokeš. Je zde 45 let.

Msgr. Vojtěch Prokeš se narodil v St. Louis 25. května 1902 a byl pokřtěn v kostele sv. Jana. Navštěvoval však školu sv. Václava, kam se rodina přestěhovala k vůli zdraví matčině. Malý seminář studoval v St. Louisu, ale ve čtvraém roce matka zemřela v poměrně mladém věku 40 let. Vzdor tomu pokračoval na vyšším semináři od r. 1920 a byl vysvěcen 6. června 1926 arcibiskupem Janem Glennonem.

V jeho dlouhotrvající službě u sv. Jana náš msgr. Prokeš byl svědkem důležitých dějů úzce spojených s osadou i českým životem v Americe. Ku konci června 1942 zemřel Dr. Hynek Dostál, dlouholetý redaktor Hlasu a nositel

mnoha vyznamenání jak církevních tak světských, byl vůdčím laikem inteligentem česko-americké větve; byl pohřben z kostela sv. Jana Nep. Za sedm let potom vyšlo poslední číslo Hlasu dne 14. dubna 1950, první česko-katolický list, založený r. 1872 msgr. Hessounem. Toto vše ve stínu sv. Jana Nepomuckého. Hessounův sirotčinec, který byl inkorporován r. 1908, sloužil mnoha stům osiřelých dětí za opatrování sester Notre Dame a sv. Kříže, byl zavřen r. 1952.

První stoleté trvání české osady ve Sp. Státech se slavilo 16. května 1954, a to byla osada sv. Jana Nep. v St. Louis. Vypravení celé této slavnosti leželo na bedrech msgra Prokeše s jeho věrnými osadníky, kteří účtyhodně oslavili tuto metu v novém světě. Vypravil Památník o 190 str., jak český tak anglický, s řadou historických obrázků prvních zakladatelů, budov, spolků a osobností. Vše vyznělo slavnostně s požehnáním sv. Otce Pia XII. a arcibiskupa Josefa E. Rittera i s blahopřáním presidenta Dwight D. Eisenhowera.

Konečná stoletá slavnost vyučování sester Notre Dame ve škole sv. Jana Nep. byla 25. května 1969, v ten den byla koncelebrována mše sv. důst. Vojtěchem Prokešem, Benediktem Bauerem, O.S.B., a Františkem Petrů, S.J., rodáky této osady. Celá farnost a bývalí žáci a žákyně se dostavili ve velkém počtu. Na 56 sester s provinciálkou ze St. Louis se podílelo na této slavnosti. Z jejich kláštera 117 sester vyučovalo za celé století u sv. Jana. Bohužel však na podzim 1969 se již nevyučovalo u sv. Jana neb arcidiecése sloučila 6 osadních škol v jednu v tomto okolí. Takové jsou poměry ve velkoměstě.

Dnes velká většina českého obyvatelstva se vystěhovala, neb zde dálnice přetřela bývalé sousedstvo a město vystavělo činžáky pro jiné obyvatelstvo — černé.

Nad míru nesnadnou pastorační koná náš monsignor Vojtěch Prokeš se svým oddaným kaplanem důst. Václavem J. Pavlíkem.

Důst. Jiří Kláříč je synem Jana a Marie Kláříčových, narodil se 8. září 1920 v St. Louis, Mo., v osadě sv. Jana Nep. vychodil osadní školu, studoval na vyšších katol. školách a bohosloví absolvoval na Kenrickově semináři v St. Louis. Byl vysvěcen na kněze 4. června 1944 arcibiskupem Janem J. Glennonem. Svou primici obětoval v kostele sv. Jana Nepomuckého 11. června. Na to byl ustanoven kaplanem v osadě sv. Kříže, sv. Jana Křtitele v St. Louis, a v dalších osadách, až konečně vstoupil do služby jako kaplan letectva Sp. Států.

Důst. Wilfred Krieger je synem již zesnulého p. Václava Kriegera, bratra p. Jana J. Kriegera, jednatele Katolika, oba z osady sv. Jana Nepomuckého, kde vychodil školu. Po vysvěcení důst. Wilfred Krieger kaplanoval

u Panny Marie Vítězné v St. Louis a později se dal ve službu co kaplan při letectvu Sp. Států, kde dosud slouží v hodnosti podplukovníka.

Bratranec důst. Štěpán Krieger, S.J., syn p. a pí. Jana Kriegera, vloni oslavil své rubínové kněžské jubileum i se svými rodiči, kteří oslavili zlaté jubileum svého manželství. Dlouhá léta vyučuje na jezuitských kolejích, nyní na Regis College v Denver, Coloradu.

DVA NAŠINEČTÍ KNĚŽÍ V TEXASU POVÝŠENÍ NA MONSIGNORY

Dne 30. března 1971 pan Vl. Malec z Hallettsville poslal zprávu, že vldp. Jan Hanáček, farář

Msgr. Jan Hanáček

Msgr. Edmund Bílý

a děkan v Shiner, a vldp. Edmund Bílý, farář a vikář v Cistern v Texasu, oba na farnostech ssv. Cyrila a Metoděje, byli povýšeni na monsignory.

Msgr. Jan Hanáček, narozen v Rožumberku na Moravě 26. července 1907, přijel s rodiči do Texasu, kde se usadili nedaleko La Grange. Na radu důst. Pavla Kašpara odebral se mladý Jan do kolejí sv. Prokopa v Lisle, dále studoval v semináři sv. Jana v San Antonio, vysvěcen byl 19. března 1936 ndp. arcibiskupem A. J. Drossaertem společně s důst. Edmundem Bílým v katedrále San Fernando v San Antoniu. Svou primici měl v kostele Nejsv. Srdce v La Grange. Na to kaplanoval v několika našineckých osadách, až byl ustanoven farářem v Shiner, kde ztrávil větší část svého kněžského života. Dnes tato osada za působení msgra Hanáčka je jednou z největších venkovských farností.

PRIMICE

Důst. James Olšovský, syn manželů Jířího Olšovských byl vysvěcen v prosinci 1970 v Houstonu. Svou primici sloužil v kostele sv. Růženy lhmánské v Houstonu za účasti příbuzných, přátel a osadníků po níž byla recepce v osadní síni.

Novosvěčenec je vnukem manželů Ignace Hrnčířových ze Schulenburgu a zesnulých Františka Olšovských z Weimaru. Jeho bratr je důst. Jiří Olšovský a farářem osady ve Hitchcock, Texas.

Dne 22. května 1971 důst. Alois Pavlíček, syn manželů Štěpána Pavlíčkových ze Sealy, Texas byl vysvěcen na kněze nejdp. Janem Mořkovským, biskupem v katedrále Nejsv. Srdce Páně v Houstonu.

Na druhý den v neděli sloužil svou primici v kostele Neposkvrněného Početí v Sealy za bojně účasti přátel a osadníků. Rodákem je ze Sealy kde vychodil školu a kolej v Brenham, na to sloužil u vojska nežli vstoupil do semináře Panny Marie v Houstonu. Bude působit v anstínské diecési.

V katedrále Vzkříšení v Lincoln, Nebraska, nejdp. G. P. Flavin vysvětil důst. Jana Ludvíka na kněze 29. května 1971, syna rodičů Richarda Ludvíkových. Druhý den v neděli měl svou primici v kostele sv. Václava ve Wahoo, Nebraska, k níž se sešli sousední kněží, přátelé a osadníci, aby oslavili tento den Páně.

Novosvěčenec narodil se 3. pros. 1943 v David City, Nebr., kde chodil do osadní školy a když se rodina přestěhovala do Wahoo, zde pokračoval u sv. Václava ve škole a v Neumanově High. Studoval v Conception, Missouri u benediktinů, kde mu byl udělen bakalář a bohovědu studoval v semináři sv. Františka v Milwaukee, Wis.

Rodiče dosud žijí ve Fayetteville, jeho otec Jan Hanáček byl dlouholetým dopisovatelem Nového Domova.

Magr. Edmund Bílý narodil se v Praze v Texasu z rodičů Františka a Viktorie Bílých 16. listopadu 1910. Zde navštěvoval osadní školu a pak pokračoval studie v semináři sv. Jana v San Antoniu a byl vysvěcen společně s msgr. Hanáčkem. Svou primici obětoval v kostele Nanebevzetí P. Marie v Praze, Texas. Na to kaplanoval v Shiner a působil dlouhá leta na osadě Panny Marie v Nada, až byl ustanoven v Cistern.

Obláčka byla v kostele sv. Řehoře v San Antoniu s ostatními monsignory dne 19. dubna 1971.

Jeho dědeček byl Frank L. Čapek z Weston, dlouholetý tajemník místního odvětví Katol. Dělníka. Má tři bratry a čtyři sestry, jedna je v klášteře Notre Dame v Omaze.

V neděli dne 6. června 1971 důst. Rudolf Oborný, syn rodičů Rudolfa Oborných v Bellwood, Nebraska, sloužil koncelebrovanou primici v kostele Obětování Panny Marie v Bellwood, kam se sjela celá rozšířená větev Oborných jak v Nebrasce tak i z Kansasu, tak že zdejší kostel sotva pojmul všechny s osadníky.

Po církevní slavnosti byl podáván velký oběd v auditoriu v David City pro více než 500 hostů. Po obědě byla blahopřání a proslovy, které pronesl důst. Gerald Messman, farář v Bellwood, důst. Raymund Roh, superintendent Aquinas High u David City, jelikož novosvěčenec je prvním knězem z této školy, na to promluvil důst. Karel Oborný, senior Oborných kněží, farář z Verdigre, p. R. Searing z Milwaukee, Wis., ředitel choru v Racine, Wis., který zpíval při primici.

Důst. Rudolf Oborný narodil se dne 25. února 1945 v Columbus, Nebraska, ale po přestěhování se rodiny k Bellwood navštěvoval školu Panny Marie v David City a pak Aquinas High, filosofii v Conception, Missouri a bohosloví v semináři sv. Františka v Milwaukee. Ve svých seminářských letech vyučoval náboženství v chudší části města Milwaukee a fidlii korespondenční katechetiku Salzmanovu v semináři. V posledním roce příslušoval co jáhen u sv. Václava ve Wahoo.

Nyní jsou čtyři kněží Oborných, důst. Karel ve Verdigre, František v Dodge, Pavel ve Wichita, Kans., Rudolf novosvěčenec a majstr Jean Oborný studuje na kněze a do přátelstva patří bratranec důst. Raymund Pachta u Clyde, Kansas, v diecési Salina.

Zvláštní slavnost se konala dne 17. července 1971 v sobotu, kdy nejdp. František J. Furey, arcibiskup ze San Antonia, Texas, vysvětil důstp. Roberta Dybalu v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Ganado, Texas. Druhý den sloužil svou primici zde. Že to byla velká udá-

lost se předpokládá z toho, že sem zavítalo mnoho našich na oba dny slavnosti.

Důstp. Dybala je synem rodičů Eduarda Dybalových v Ganado. Po základních studiích ve Sp. Státech, seminářská studie vykonal v Lovani v Belgii.

POSVÁTNÉ POLE

MSGR. JOSEF GREGOR, NESTOR ČESKÝCH KNĚŽÍ, ZEMŘEL

Právem píšeme, že nestor českých kněží zemřel a to všech kněží českých na celém světě, jak v stáří, tak v povolání kněžském v němž setrval přes 75 let, nejdp. Msgr. Josef Gregor v. v. na odpočinku v Anamosa, Iowě, dokončil svou zemskou pout' o 9. hodině ráno v sobotu 19. prosince 1970, zaopatřen svatými svátostmi u věku 99 let a 10 měsíců svého pozemského života a 76 let a 5 měsíců svého kněžského života.

Msgr. Josef Gregor

Tak vysoce pozeňnaného věku se jenom jeden nebo druhý dožívá z násobných tisíců kněží v století.

Zpráva nás došla laskavostí manželů p. Karla Brejchových z Dubuque, Iow.

Pontifikální spoluobětovanou zádušní mši svatou obětoval arcibiskup James J. Byrne z Dubuque v úterý dne 22. prosince v kostele sv. Patrika v Anamosa, Iowě s nímž celebrovali místní farář dp. Alfred Brosius, dále dp. Clarence Fráňa, farář osady sv. Václava, dp. Albert Zachař, farář osady sv. Ludmily a dp. Edmund Becker, farář osady Všech svatých, ti 3 ze Cedar Rapids, Iowa. K poslednímu odpočinku byl uložen na hřbitov sv. Kříže v Anamosa, Iowa.

Zesnulý Msgr. Josef Gregor byl skromný a nenáročný, to vysvětluje z jeho života, že když měl oslavit své jedinečné jubileum 75 let,

chtěl to učinit ve vší tichosti. Po slavnosti Monsignor nám do redakce napsal: "Neplánoval jsem žádnou oslavu, jen jsem chtěl v tichosti děkovat Pánu Bohu za vše. Ale náš pan arcibiskup James J. Byrne nafilil, jak jsem se dozvěděl, našemu panu faráři dp. A. Brosius: 'this must be above all a celebration' — to musí se oslavit. Pan arcibiskup byl ke mně od svého příchodu do arcidiecése velmi dobrotivý, ačkoli jsem Moravan. Pozvání na tu oslavu byla omezená k vůli mému malému domku. Pršelo po dlouhý čas až do dne 29. července, ale ten den bylo krásně a slunečno. Při koncelebrované mši svaté všichni přítomní přistoupili ku Stolu Páně a po obřadech byla po snídávce v síni katolické školy. Hlavním řečníkem byl sám p. arcibiskup i další řeči pronesli dp. farář a jiní. Vše bylo jedinečné, krásné a důstojné v nejlepším pořádku. Byli zde lidé od třech radiových stanic a televise, která to večer pak podala."

Tak dalece cítujeme z dopisu Msgra., který byl soukromným, neb napsal: "Toto je napsáno jen pro Vás — ne pro veřejnost", proto jsme to nedali do tisku, až teprve nyní, a jistě čtenáři uznáte, to skromné, zlaté srdce Msgra. Gregora, který nic nežádá, jen poděkovat Pánu Bohu při svém jubileu, to zrcadlí srdce našeho známého kněze Františka Sušila.

Nejdůstp. Msgr. Josef Gregor narodil se dne 14. února 1871 v Růžné na Moravě z Vojtěcha a Františky (Ficenc) Gregorových. Byl z osmi dětí. Jeho bratr Vojtěch zemřel jako seminarista. Studoval v Pelhřimově a v semináři v Brně. Byl vysvěcen 29. července, r. 1894 biskupem Františkem Baurem v Brně. Kaplanoval v Mikulčicích a Dambovicích na Moravě. Na výzvu dp. Josefa M. Koudelky z Clevelandu, pozdějšího biskupa, když dlel roku 1907 na návštěvě v Čechách a na Moravě, Msgr. Gregor přijel toho roku (1907) do Ameriky. Působil nejdříve v Táboře, Minn., pak ve Winona, Minn., ale na naléhavou žádost r. 1909 arcibiskupa James J. Keane z Dubuque jej ustanovil do Clutier, Iowa, kde dva venkovské kostely sv. Václava a Nejsv. Trojice spojil a postavil kostel Neposkvrněného Početí ve městě. Na to r. 1913 byl poslán do Chelsea. Zde zařídil osadní školu a r. 1924 byl ustanoven farářem v Little Turkey. Zde nechal postavit osadní síň.

Roku 1931 byl ustanoven farářem osady Božského Srdce v Oxford Junction; zde byl 29 let až do září 1960, kdy se odebral na zasloužený odpočinek u věku 89 let.

Sv. Otec Pius XI. za dlouhou záslužnou činnost o něj ho upozornil arcibiskup J. P. Rohlfman, jej jmenoval papežským prelátem 27. června 1952, což mu všichni naši lidé přáli ze srdce v jeho 81 roce a ještě činným jako farář v Oxford Junction.

Tak vysokého stáří 90 a více let se jenom 7 dalších českých kněží dožilo zde v America a jsou to: dp. Václav Švehla z arcidiecése St. Louis, 95 let, zemřel 16. září 1967, ale byl jen knězem 50 let, poněvadž dříve dosloužil svému nemocnému bratru na farmě a pak pokračoval ve studích; Msgr. Jan Pivo z diecése Winona, Minn., 94 let; dp. Jullus Vrána z Pennsylvanie 93 let; vdp. Josef Janeček z Detroit 92 let; dp. Oldřich Neced z Pennsylvanie 91 a monsignori Jan Sklenář z Plzně, Kansas a Alois Žizkovský ze St. Paul, Minn., oba 90 let.

DŮSTP. FRANTIŠEK VONÁŠEK, C.Ss.R., ZEMŘEL

Smutná zpráva se roznesla v pátek ráno po celé osadě svatého Václava v Baltimore, Md., že náhle zemřel na srdeční vadu český kněz, důstp. František W. Vonášek z řádu Redemptoristů na faře. Měl právě sloužit zádušní mši

Dp. František Vonášek, C.Ss.R.

svatou za všechny zemřelé osadníky. Dp. Vonášek byl kaplanem osady sv. Václava, těšil se dobrému zdraví, až do časného rána v pátek, 29. ledna 1971.

Narodil se 16. srpna r. 1909 v této osadě. Vychodil českou školu sv. Václava, pak studoval v St. Mary's College, North East, Pa., a dále v Mount St. Alphonsus Seminary, Esopus, N.Y.,

kde byl vysvěcen na kněze dne 21. června r. 1936.

Svou primici měl u sv. Václava. Po 3 letech byl kaplanem osady sv. Václava a pak na osadě Panny Marie Ustavičné Pomoci v New Yorku, dále v osadách sv. Gerarda v Lima, O., a St. James a St. Michael v Baltimore.

Sloužil též jako vojenský kaplan v Transportation Corps roku 1945 až do 1947 v Evropě a Japonsku. Po tom 8 let sloužil jako civilní kaplan v Army Chemical Center v Edgewood, Md.

Roku 1961 byl dp. Vonášek poslán jeho řádem na Panenské Ostrovy (Virgin Islands), kde působil několik let, musel se vrátit do Spojených států po srdečním záchvatu. Poslední dva roky byl u sv. Václava. Jeho tělesné pozůstatky byly v neděli odpoledne v kostele sv. Václava k návštěvám. V tomto čase bylo modlení růženec za zemřelého kněze. Lawrence kardinál Sheehan a biskup Josef Glossman přišli spolu vzdát pouti zemřelému důstp. Vonáškově.

V pondělí ráno byla koncelebrovaná mše svatá — Msgr. Porter White zastupoval kardinála Sheehana a důstp. Josef Oberle zastupoval Provinciála řádu Redemptoristů a dp. Josef Opitz kázal. Dp. Felix Yanish vykonal pohřební obřad na hřbitově Nejsvětějšího Vykupitele v Baltimore.

Důstp. Vonášek byl synem již zemřelých rodičů Františka a Anny, roz. (Kubová) Vonášek. Zanechává zde bratra Václava W. Vonášek v Baltimore a 3 sestry: pí. Annu Novák, pí. Barboru Moravec v Baltimore a pí. Maril Jones z Orlando, Fla. Byl kaplanem a členem Bishop Neumann Council čís. 5421 Rytířů Kolumbových a kaplanem spolku Ladies Auxiliary v osadě sv. Václava.

MSGR. ELIÁŠ HOLUB ZEMŘEL

Laskavostí monsignorů Josefa C. Kunce z East Bernard a Aloise J. Mořkovského z Hostýna v Texasu podáváme tuto zprávu. Po mši sv. z Taylor, Texas, kde byl na zotavené po dva týdny u své sestry pí. Ottilie Klečkové, jel do Beaumont, Texas na svou osadu sv. Anny, blízko Bryan mu pneumatika praskla, ještě telefonoval o pomoc, ještě otevřel kufr a v tom ho zasáhl srdeční záchvat a padnul. Msgr. Ignac Valenta mu udělil sv. svátosti cestou do nemocnice ale zemřel nežli dojele, dne 24. října 1970.

Zádušní mši sv. u sv. Anny, jeho farnosti, sloužil nejdp. Vincent M. Harris, biskup z Beaumont. Pohřeb se konal v jeho rodném městě u Panny Marie v Taylor, Texas, kde se sedmi kněží msgr. Alois J. Mořkovský koncelebroval mši sv. Msgr. Timothy J. Valenta pronesl tklivý proslov. Přes 20 kněží se zúčastnilo mezi nimi našinci monsignorové Jeroným Tydláčka, Gilbert Pekař, důstpp. Václav Svrček, Markus Valenta, Jiří Tydláčka, Jan Malnowski, Harry Mazurkiewicz a Pavel Witucki.

Místní farář dp. Desmond Murphy vykonal výkrop nad hrobem. Mezi truchlícími příbuznými a přáteli byli p. Benita Pavlů předsedkyně a p. Alice Poláček, pokladní K.J.Ž.T. a řada sester z Beaumont.

Mons. Eliáš A. Holub, syn Františka a Marie (Hrnčířové) Holubových, narodil se v Taylor, Texas, 17. ledna 1899, na kněze byl vysvěcen 8. června 1924. Hned byl ustanoven farářem v LaGrange, 4 roky, získal více pozemku pro budovy osadní a založil spolek Rytířů Kolumbových, pak půl roku zastupoval důstp. Jana Vaníčka v Granger. Od konce r. 1928 až do 1927 byl prokurátorem a profesorem v semináři Panny Marie v La Porte, Texas.

Na žádost p. Phelana, zámožného dobrodince diecése galvestonské, byl ustanoven založit osadu sv. Anny v Beaumont, na kterou p. Phelan dal \$65.000. Později rozšířil osadní majetek přes 7 akrů a vybudoval jak třídní tak vyšší školu, největší v beaumontské diecési, která byla založena r. 1966 z části Galveston-Houston. Zde též založil spolky K.J.Ž.T. a K.J.T. pro našince.

Byl jmenován domácím prelátem 22. září 1956. Sloužil na diecéšní radě Galveston-Houstoně za biskupů Wendelina Nolda a Jana L. Mořkovského i v nové diecési beaumontské. Matka msgr. Holuba byla 15 let státní pokladní a 4 roky místopředsedkyně K.J.Ž.T., zemřela r. 1928. Bratr a sestra žijí v Taylor.

DŮSTP. FRANTIŠEK J. POKORNÝ ZEMŘEL

Na své zotavené s Msgr. Václav Staněm, důstp. František J. Pokorný, farář osady Panny Marie Svatothorské v Ciceru, Ill., zemřel při snídani v restauraci v Glacier Minor National Parku v Montaně v pondělí dne 5. července 1971. Podlehli srdečnímu záchvatu.

Zrovna týden před tím dokončil se osadní bazar což jest úmorným jak pro faráře, tak pro všechny ty, kteří při takovém podniku pracují.

Pozůstatky byly převezeny do kostela Panny Marie Svatothorské. V pátek sloužila se koncelebrovaná mše svatá; hlavní koncelebrant byl důstp. František Přibyl, farář osady blah. Anežky České a spolu dpp. Cyríl Němeček, Jiří Černý, Eugen Seidleckl, Norbert Randolph a James Flynn. Kázání měl nejdp. Vilém McManus, světlíci biskup chicagský, spolustudent v semináři. Pohřební obřady na hřbitově sv. Vojtěcha vykonal nejdp. msgr. Václav Staněk.

Přítomní byli nejdp. Tomáš Havlík, opat, nejdp. msgr. František Tony a Martin Křížka a mnoho kněží.

Důstp. František J. Pokorný se narodil dne 26. května 1912 v Cicero, Ill., syn dra. Františka Pokorného, své doby zdravotního komisaře města Cicero. Navštěvoval osadní školu, Morton vyšší a na universitě Loyola a po té vstoupil do arcidiecéšálního semináře v Mundelein, Ill.

Byl vysvěcen dne 15. dubna 1939 kardinálem

Jiřím Mundeleinem. Svou primici obětoval v kostele Panny Marie Svatothorské. Na to byl ustanoven kaplanem u blah. Anežky České, pak u Panny Marie Královny Nebes a sv. Františky Římské, obě v Ciceru a později u sv. Jana Nepomuckého v Chicagu.

Dp. František Pokorný

Když oslavil své stříbrné jubileum kněžství v neděli dne 19. dubna 1964, již byl od roku 1963 administrátorem osady Panny Marie Svatothorské, kdy Msgr. František Tony šel na odpočinek.

Za jeho farářování v této velké osadě, rozšířil školní třídy a přistavěl k faře, neb tu bydleli čtyři kněží.

Byl členem výboru Národního a Dist. Svazu Českých Katolíků a duchovním rádcem Katolických Lesníků. Necht' odpočívá v pokoji!

DŮSTP. BERNARD HAVLÍK Z OKLAHOMY ZEMŘEL

Ve středu dne 22. září 1971 zemřel dp. Bernard Havlík, farář osady sv. Josefa v Tonkawa, Oklahoma, na srdeční záchvat, v 51 roce života. Jest to mladší bratr nejdp. opata Tomáše Havlíka, O.S.B., z kláštera sv. Prokopa v Lisle, Illinois.

Pohřeb se konal z kostela sv. Josefa v Tonkawa s koncelebrovanou mší sv. biskupem Štěpánem Levenem ze San Angelo, Texas, nejdp. opatem Tomášem Havlíkem z kláštera sv. Prokopa, Lisle, Ill., a kněžími, kterých se sešlo na 125. Uložen byl na hřbitov Vzkříšení nedaleko Oklahoma City, kde vykonal obřad jeho bratr opat Tomáš Havlík u přítomnosti rodiny a přátel.

Zemřelý dp. Bernard Havlík se narodil 9. prosince 1919 v Bison, Okla., z rodičů p. a p. Franka Havlíkových. Tam vychodil osadní školu a pak studoval v koleji a semináři sv. Prokopa v Lisle, Ill. Na kněze byl vysvěcen nejdp. Albertem Fletcherem, biskupem z Little

Rock, Ark., v katedrále Panny Marie v Oklahoma City dne 23. září 1944. Svou primici sloužil v kostele sv. Josefa v Bison, Okla.

Op. Bernard Havlík

Nejprve byl ustanoven kaplanem v osadě Nejsv. Srdce v Oklahoma City, ale později studoval církevní právo na Katolické universitě ve Washingtonu, kde obdržel hodnost licenciátu. Pak byl farářem v Goltry a postavil kostel sv. Anny ve Fairview, Midwest City, Union City a posléze v Tonkawa. Zanechává tři bratry, dr. Aloise Havlíka v Tama, Iowa, dva bratry Arnošta a Norberta se sestrou Jiřinou doma v Bisonu, sestru Ernestinu — benediktinku v Atchison, Kans., a další dvě sestry, Adelu — ošetřovatelku a Helenu — učitelku v Carlsbad, N. Mexico. R.I.P.

MSGR. OLDŘICH MAZANEC ZEMŘEL

Zakladatel a dlouholetý farář u sv. Rity v Solon, Ohio, to v oblasti clevelandské, zemřel v červenci 1971. Byl tu od r. 1930, kdy jej biskup sem ustanovil aby založil osadu.

Narodil se v Clevelandu 6. února 1893 z rodičů Jana a Terezie Mazancových. Byl pokřtěn v kostele sv. Prokopa a tu vychodil školu. Pak studoval v koleji sv. Ignace a v semináři sv. Bernarda v Rochester, N.Y. Vysvěcen byl nejdp. biskupem J. P. Farrellym dne 25. května 1918 a primici měl u sv. Prokopa.

Po vysvěcení byl ustanoven krátce kaplanem u sv. Martina a na to u sv. Jana Nep. 7 let.

Pak r. 1927 byl jmenován farářem u sv. Josefa v Mantua, O., trváje zde až byl poslán do Solon. Odtud založil další osadu sv. Johany z Arku v Chagrin Falls, O.

Hodnost papežského preláta byla mu udělena sv. Otcem Piem XII a biskup Hoban jej jmenoval biskupským rádcem.

NEJDP. MSGR. FRANTIŠEK TONY ZEMŘEL

Zasloužilý nejdp. msgr. František Tony, farář v Ciceru u Panny Marie Svatohorské ve výslužbě, zemřel v nemocnici sv. Antonína v Chicagu úterý večer, dne 12. října 1971, po operaci, kterou podstoupil před 10 dny.

Narodil se v české Pizní chicagské v osadě sv. Prokopa, kde byl pokřtěn a navštěvoval i osadní školu.

Msgr. František Tony

Byl jeden z posledních kněží v arcidiecési, kteří studovali ve starém přípravném semináři chicagském. Bohoslový studoval v semináři sv. Pavla v St. Paul, Minn., za doby, kdy tam byl známý profesor náš český msgr. Alois Žižkovský. Vysvěcen byl 16. června r. 1916 a svou primici sloužil v kostele blah. Anežky České, kam se jeho rodiče tehdy přestěhovali. Po vysvěcení kaplanoval u Panny Marie Královny nebes v Ciceru a pak u sv. Ludmily, kde po smrti msgra Františka Bobala se stal farářem a po dlouhá léta tuto osadu spravoval. Po úmrtí důst. Vojtěcha Dedery v listopadu 1949 byl ustanoven farářem osady Panny Marie

Svatohorské v Ciceru. Zde oslavil i své zlaté jubileum v neděli dne 19. června r. 1966, při němž kázal msgr. Martin Křížka. U této příležitosti osada Svatohorská uspořádala pod vedením pí. Mildred R. Jandové banket v Chateau Royal, na němž se sešlo mnoho duchovenstva, osadníků a přátel, aby uctili jubilanta. Dostalo se mu blahopřejných telegramů od tehdejšího presidenta L. B. Johnsona a guvernéra Otty Kernerera z Illinois a Richarda Daley, mayora Chicaga.

Za jeho vytrvalou práci na vinici Páně byl v lednu r. 1960 povýšen na hodnost papežského preláta sv. Otcem Janem XXIII.

Pohřeb se konal z kostela Panny Marie Svatohorské na hřbitov sv. Vojtěcha.

† P. JOSEF PETRŮ, O.P., BIBLISTA

P. Josef (Ondřej Maria řeholní) Petrů, dominikán, zemřel 6. pros. 1970 následkem srdeční vady s trumbozou po nedavné operaci žil ve Vidni, přede mši sv. ráno. Byl na cestě do Lince, aby v nemocnici dokončil pozdravení.

Byl pohřben 11. pros. 1970 na Hernálském hřbitově v rodné hrobce svých příbuzných Rokosů, na 30 kněží bylo přítomno a početně česká Vídeň byla zastoupena.

Zemřelý P. Petrů byl rodákem z Klatovky na Českomoravské vysočině, studoval na arcibisk. gymnasiu v Bubenči v Praze a vstoupil k Dominikánům, r. 1941 byl vysvěcen na kněze 5. července. Zastával různé úřady v Praze a Olomouci, kde byl promován na doktora teologie. Do Říma odjel, zde na universitě sv. Tomáše dosáhl doktorátu cír. práva a pak tam přednášel právo, po zkouškách dalších byl prohlášen magistrem teologie svého řádu. Byl členem kongregace svátosti a Římské rotě, na sta manželství zde prošlo jeho rozhodnutím.

Dvům učitelům vděčil za nadšení pro češtinu P. Jaroslavovi Ovečkovi a P. Blažejí Ráčkovi, jezuitovi dějepisci. Mimo vyučování ostatní čas věnoval Křesťanské akademii zvl. při překladu Bible, kterou konal dp. Zdeněk Švéda biblista, ale on jazykově vytříbl, což již v Praze pomáhal dp. Pavlu Škrabalovi. Jeho překlad Nového Zákona vyšel r. 1969 v Římě z čehož měl nesmírnou radost.

(Nový Život, leden 1971)

P. BLAŽEJ RÁČEK, S.J.

Páter Blažej Ráček, jezuita, zemřel 26. list. 1970 na Moravci v domově pro přestarlé kněze a řeholníky. Členy všech řádů a kongregací jsou v něm zabezpečeni, starají se o ně řeholní

sestry, ale pod dohledem státního správce by nepřišli do styku se světem. Je tu klid a zaručený život o tom mluví výmluvně místní hřbitov.

Je tam již celý les prostých křížů na hrobech bývalých chovanců. V 60. letech po celé ČSSR byly processy proti kněžím, řeholníkům i laikům. P. Antonín Zgarbík, S.J., to zaplatil životem, který pracoval na Králkách jako dělník, kde byli hlavně jezuiti a jiní řeholníci internováni.

P. B. Ráček je autorem Československých dějin z r. 1929 vydané od Ladislava Kuncíře v Praze, byl profesorem na arcibiskupském gymnasiu. Ve svém vysokém věku byl nespravedlivě zatčen protože sepsal "Život Kristův", po dlouhém šetření tajná policie přišla na tento spis psaný strojem. Chtěl na něm další jestli jsou, ale P. Ráček odepřel, dodávaje, že jestli chtějí pro sebe nebo své potomky, že mají jeden exemplář v archivu STB. Tento Životopis vyšel péčí Křesťanské Akademie v Římě r. 1971. (Nový Život, leden 1971, str. 23)

PŘEDSEDA DISTR. SVAZU ČESKÝCH KATOLÍKŮ P. JOSEF C. KOLÁŘ ZEMŘEL

Dne 5. ledna 1971 zemřel pan Josef C. Kolář, předseda Distriktního Svazu Českých Katolíků chicagských v MacNeal nemocnici v Berwyn, Ill.

Byl jeden z našich řad, který se zajímal o naše věci, bral na nich podíl a také uměl se přizpůsobit zdejšímu poměru, zvláště při mládeži, měl velký zájem o ni ve skautování, tak že se mu dostalo uznání od vedoucího úřadu Amerických skautů v odměně "Silver Beaver Medal" a od chicagského arcibiskupa byl vyznamenán medailí svatého Jiřího.

V krajském prostředí měl vedoucí roli při spoiku 4. stupně Rytířů Kolumbových, sdružené v Klubu Rieger, jehož byl předsedou. Byl členem Cardinal Council čls. 1691 K.C., a čtvrtého stupně LaSalle Assembly Rytířů Kolumbových.

V 30tých a 40tých letech, když Distriktní Svaz pořádal programy na rozhlasech WEDC a WHFC v Chicagu a předměstí Berwynu, společně vystupoval se známým krajským kvartetem na těchto stanicích. Ve svých osadách, jak Panny Marie Královny Nebes v Ciceru, tak i u sv. Leonarda v Berwynu, byl členem osadního sboru.

Za jeho velký zájem a podíl ve věcech českokatolických, byl zvolen za předsedu Distr. Svazu pro Chicagu a předměstí.

Pohřební obřady byly konány v kostele sv. Leonarda v Berwynu, kde byla zádušní mše svatá sloužena a pozůstatky uloženy na hřbitově Královny Nebes.

ZEMŘEL NÁM KRAJAN LOUIS MUŽELÁK, DLOUHOLETÝ ZAMĚSTNANEC NAŠÍ TISKÁRNY

Jednadvacáté číslo 78. ročníku Katolika a šestnácté číslo 78. ročníku Národa z 28. a 29. května 1971 zůstanou v historii naší tiskárny Českých benediktinů v Chicagu poslední dokončenou prací Louis Muželáka, našeho dlouholetého tiskárenského odborníka, který už po léta byl jakýmsi samozřejmým "kapitánem" celého procesu stránkování, skládání a lámání forem pro každou sazbu, která byla připravena k tisku.

Ludvík Muželák

Ještě v sobotu ráno 29. května přišel do práce, aby před dlouhým weekendem dokončil stránkování slovinského časopisu "Zarja", který se v naší tiskárně — kromě několika jiných — se tisk. V poledne se mu náhle udělalo zle a cítil se velmi špatně a žádal o udělení svátostí nemocných, které přijal ještě při plném vědomí od dp. Karla Kolka, O.S.B. Vše ostatní pak už mělo velmi rychlý spád. Přivolaná ambulance jej v několika minutách odvezla do blízké nemocnice "Mater Cabrini" na Racine Ave., kam jej doprovázel ctih. bratr Rafael Kozel, O.S.B. V oddělení intensivní péče lékaři ihned rozpoznali, že pan Muželák byl stížen záchvatem mozkové mrtvice. Kolem půlnoci ze soboty na neděli nám pak z nemocnice telefonovali, že p. Ludvík Muželák právě vydechl naposledy. A tak se opět v jeho životě potvrdilo to staré křesťanské přísloví: "Jaký život, taková smrt".

Pan Louis Muželák byl totiž vtělená skromnost, tichost, píle, obětavost a touha, každému vyjít ve všem vstříc a nikomu nikdy nepřeká-

žet. Vždycky soustředěný a povahově velmi vyrovnaný Louis Muželák umírá v předvečer svátků Svatodušních, o mariánské sobotě. Podle jeho osobního doznání, ve svých modlitbách se nejvíce obracel k Duchu sv., aby prý "nikdy na nic v práci nezapomněl", a pak byl synovsky věrně oddán Matce Boží. Každou neděli byl vídan na našich českých bohoslužbách u sv. Prokopa, aby si prý "lépe představil krásu své rodné Moravy", kterou v dospělém věku nikdy ani neměl příležitost navštívit.

Když mu byly dva roky, jeho rodiče se vystěhovali z Vítkovic na Moravském Slezsku, kde se narodil dne 18. května 1908 a přibyl do Wisconsinu nedaleko Ashlandu. Za tři leta se odstěhovali do Chicaga do osady sv. Víta, zde malý Ludvík vychodil školu a při tom roznášel Národ, tehdy denník. Roku 1924 vstoupil do naší tiskárny co účeň za důstp. Placida Saška, O.S.B., ředitele, a tak začala jeho celoživotní "kariera", při níž sice nezbohatnul, ale z lásky se zcela ztotožnil s její tiskovým apoštolem a prožil v ní svých 47 let v usebranosti, ve vytrvalé pili a nevýslovné trpělivosti. V té jej vycvičilo nejen tiskařské řemeslo ale sí je vymodlil.

Jeho dlouholetý přítel, zes. ctih. br. Jan Nepomuk Řepa, O.S.B., který zemřel v stejné nemocnici 4. říj. 1967, mu býval právě v této velké ctnosti nejlepším učitelem a příkladem.

Až se budou psát dějiny českého tisku v Americe, jméno a zásluhy našeho obětavého Ludvíka Muželáka tam mají už dnes své důležité místo, hned vedle zakladatelů českých časopisů se naleznou.

Pohřeb se konal z kostela sv. Prokopa, zádušní mši sv. sloužil důstp. Václav Michalička, O.S.B., ředitel tiskárny, p. Ludvík Rafay hrál na varhany a pí. Budilovská a pí. Kaňková zpívaly, kolegové z tiskárny nesli rakev. Uloženo na hřbitově Královny Nebes, kde obřad vykonal důstp. Dominik Kotek, O.S.B. Zanechává dvě sestry, jedna je Sr. Teresita, františkánka v Joliet, Illinois.

Nechť odpocívá v pokoji.

POHŘEB REDAKTORA JOSEFA MAREŠE

Dne 23. srpna 1971 za účasti příbuzných a mnoha přátel konal se pohřeb zasloužilého redaktora katolického "Našince" z kostela svatých Cyrila a Methoděje v Granger v Texasu.

Duchovní správce důstp. Jiří Tydláčka zpíval zádušní mši svatou v 10:15; kázal česky a vykonal pobřežní výkrop v kostele a na hřbitově. S ním spolukoncelebrovali: Msgr. Alois J. Mořkovský z Hostýna a důstp. Jiří Doskočil z West, důstp. Ben Mazurkiewicz z Fayetteville a důstp. Alois J. Pavelka z Hempstead.

Diplom a medaile Pro Ecclesia et Pontifice byly vydány dne 27. července a došly, že byly dodány biskupem Ludv. Reichrem 20. srpna p. Josefu Marešovi st., když byl ještě při vědomí

v nemocnici Holy Cross v Austinu. Následujícího dne však již skonal.

Josef Mareš

Josef Mareš st. se narodil r. 1896 v Jedle na Moravě. Do Ameriky se přistěhoval a sídlí do

okresu Williamson v Texasu ve věku 16 let. Redaktorem texaského "Našince" byl přes 30 let, též "Texaského Rolníka" až do své poslední nemoci. Byl členem K.J.T. a K.D. Do nedávna byl státním předsedou Katolického Dělníka po 25 let a místním předsedou odvětví K.D. číslo 125 po 23 let. Na národní konvenci Národního Svazu Českých Katolíků se podílel naposled r. 1967 v Chicagu.

Josef Mareš st. se dožil věku 75 let, 6 měsíců a 7 dnů. Byl dvakrát ženat, ale obě manželky jej předešly na věčnost: Anna, roz. Kalašová, r. 1926 a Růžena, roz. Kubová, r. 1964; též syn Josef ml. zemřel dne 30. května 1967. Pozůstali jsou: dcera Anna (Hubert) Kocurková v Chicagu; synové Jerry a Timothy v Georgetown, Louis J. v Houstonu, Lad. H. a vdova po Josefovi ml. v Granger, 18 vnoučat a 5 pravnoučat.

Budiž mu země lehkou. Nešetřil se zde, budiž ušetřen pro nebeskou radost na věčnost! Dej mu Bůh lehké odpočinutí!

SJEZDY NAŠICH ORGANIZACÍ

GENERÁLNÍ SJEZD KATOLICKÉHO DĚLNÍKA

Ve dnech 25., 26. a 27. května 1971 pořádal se 29-tý Generální Sjezd Katolického Dělníka v Omaze, Nebraska, — v hotelu Castle. Poslední byl r. 1967.

Rudy G. Faimon

V kostele sv. Vojtěcha nejdůstp. arcibiskup Tato bratrská Jednota Katolického Dělníka byla založena v Nové Praze, v roce 1891, takže

jest 80 roků stará a obchoduje v šestnácti státech.

Daniel E. Sheehan, z Omaha, obětoval mši svatou za asistence dp. Krejčího, místního faráře. Dp. František J. Oborný, ústřední duchovní ředitel byl v sanktuarium. Tím zahájen sjezd.

Nejdř. arcibiskup též přednesl případné kázání po evangelium. Hned po kázání, dp. Oborný, udělil záslužné odznaky 50 letého členství dvěma členům z Omahy, — Václavu Mácovi a Josefu Pluháčkovi. Pan Pluháček, má jednoho syna, Antonína Pluháčka, knězem a farářem v Heun, Nebraska, kde je K.D. nejstarší číslo ve státě; jednu dceru, cti. sestru Dorothy, v klášteře Notre Dame v Omaze, a druhou dceru, cti. sestru Lillian v klášteře v Powers Lake, No. Dak.

Za nepřítomnosti ústředního předsedy, Andrew Sřeka, který se nemohl zúčastnit tohoto sjezdu pro chatrné zdraví, první místopředseda, Frank G. Drahožal, zaujal místo aktivního předsedy tohoto sjezdu.

Jedenáct úředníků a devadesát delegátů bylo oprávněno plnomocně zasedat na tomto sjezdu. Důstp. kaplan po modlitbě požádal slib na všech, že budou věrně pracovat při tomto sjezdu pro dobro jednoty K.D. k větší slávě Boží.

Při každém sjezdu bývá zdůrazněno, že K.D. je nejen jednotou bratrského pojištění, ale obzvláště jednotou katolickou.

Dopoledne prvního dne sjezdu, bylo věnováno přednášením zpráv všech ústředních úředníků, které povětšinou byly podané písemně.

Krátce před polednem prvního dne, cti. J. James Exon, guvernér státu Nebraska, zavítal

do schůze, kde přivítal sjezdové členstvo do státu. Ve své řeči pravil, že se musíme vrátit k náboženským hodnotám, abychom přivedli svět zpět na koleje spravedlnosti.

Odpolední zasedání bylo počteno přítomností Jeho excelence nejdp. biskupa, Jana L. Mořkovského, čestného předsedy Katolického Dělníka. Nejdp. biskup ztrávil na sjezdu půl druhého dne a též bral podíl v některých rokováních.

Sjezd odročil o čtvrté hodině, aby delegáti a úředníci navštívili klášter a školu Notre Dame, ke ctihodné sestry již měly připravenou chutnou svačinu. Po svačině, Dr. Stanley Kučera, ukazoval barevné obrázky z jeho misijních cest do Kamuuli, v Ugandě, východní Africe

Druhý dne ráno mši svatou sloužil nejdp. Jan L. Mořkovský, ve chrámě Nanebevzetí Panny Marie v So. Omaze, kde je číslo 37, — jedno z největších odvětví K.D. Mše svatá byla obětována za zemřelé členy a členky K.D. Nejdp. biskup měl poučné české kázání. Mnozí delegáti, kteří dávno neslyšeli české kázání měli slzy v očích. Po mši svaté nejdp. biskup měl druhé překvapení pro přítomné, když vyzval, aby všichni společně zazpívali: "Tisíckrát pozdravujeme Tebe". Každý zpíval plným hrdlem s nejdp. biskupem a dp. Oborným, který též byl v sanktuariu při mši svaté.

Hned po návratu do sjezdové síně bylo započato, s resolucemi, které jsou zaslány do generálního sjezdu ze státních sjezdů. Toto trvalo celé ráno a část odpoledne. Odpoledne byly probírány různá doporučení od státních rad a i od jednotlivých odvětví.

Třetího dne sjezdu, byla koncelebrovaná mše svatá, obětovaná v kostele svatého Václava, ústředním duchovním ředitelem, dp. Oborným, kterou s ním spoluobětovali kněžští delegáti: dp. Geo. Tydlačka z Texasu; dp. Victor Krniela z Kansasu; a dp. Karel Jířík z Minnesoty. Dp. Antonín Tůma byl ceremoniářem při mši sv.

Celé dopoledne bylo tráveno podáváním zpráv sjezdových výborů. Hned po tom bylo přistoupeno k volbě ústředních úředníků na příští čtyři roky. Toto zasedání pokračovalo bez přestání od rána až do třech hodin odpoledne. Před velbou bylo čteno psaní ústředního předsedy, že se vzdává kandidatury pro chatrné zdraví. Pak p. Jerry Sliva z Texasu prohlásil, že se vzdává pro úřad na výboru.

Nově zvolení ústřední úředníci jsou: Dp. Francis J. Oborný, duchovní ředitel; Rudy Faimon, předseda; Frank Drahožal, první místopředseda; Jos. J. Řezníček, druhý místopředseda; Larry Kostel, třetí místopředseda; Stanley F. Wagner, tajemník; Jos. W. Ficenec, pokladník; Dr. Stanley Kučera, lékař; Jos. C. Pánek, právní rádce; a tři důvěrníci: Jos. K. Proskočil, Frank J. Staněk a Lad Maresch.

Dp. Antonín Tůma přijal slib věrnosti od nových úředníků.

Na to Frank Drahožal prohlásil tento 29. sjezd ukončený.

XIX SJEZD N.S.Č.K. V NEW YORKU

V prvních dne října od 1.-3. 1971 se konala konvence Národního svazu českých katolíků ve velkoměstě New Yorku v oktávě sv. Václava.

Sjezdové jednání i ubytování bylo v hotelu Roosevelt na 42. ul., zásluhou pí. Františky Hejlové, která s výborem se o to postarala, a taktéž o místnost, kde se ráno sloužila mše sv. J.E. Jan L. Mořkovský, biskup z Houstonu, a nejdp. opatové Tomáš Havlík a Daniel Kučera z kláštera sv. Prokopa v Lisle spolukoncelebrovali, při níž delegáti byli přítomni.

O desáté hodině v pátek bylo zahájeno zasedání pí. Viktorií Vollerovou, předsedkyní Národního svazu. Následovalo jmenování výboru, na pověřující listiny delegátů, na stanovi a žádosti, na účty, na resoluce, tisk a nominaci.

Byly čteny zprávy předsedkyní pí. Vollerovou, na to tajemnicí sl. Jeannette Krippnerovou, obsahující činnost celých čtyř let od poslední konvence v Clevelandu ve svatováclavské týdnu r. 1967, bylo to podrobné podání práce Svazu ve všech úsecích své činnosti. Následovala další od pokladní pí. Elsie Nevšimlové, co se vše sešlo od různých Distriktních svazů, našich spolků, klubů a tisku. Toto vše trvalo až do druhého dne. Byl tu hostem nejdp. msgr. František Planer, rektor Nepomucena z Říma, který podal zprávu o tomto ústavu, který byl postaven r. 1929 a na nějž přispěli čeští katolíci po první světové válce dary skrze Národní svaz. Vydržování tohoto ústavu bylo úkolem biskpů z Čech a Moravy. Po druhé světové válce až do puče v únoru 1948 bylo velmi těžko přispívat na Nepomucenum z Československa, ale po puči bylo nemožno až do naší doby. Proto se obrátili na americké Čechy a Slováky, aby se jim poskytla potřebná pomoc.

Ale celých čtyřicet let tato budova nebyla opravena; když se k tomuto kroku přikročilo, neb neodkladně muselo se to stát, tu se vyskytly další nepředvídané nápravy, které vyžadovaly nákladnějších výdajů. Nyní je na tom velký dluh. V této tísni se obracejí z Nepomucena k štědrým dárcům z minulosti. Msgr. Planer vřele ocenil pomoc poskytnutou hned po světové válce po celou dobu a vyřídil hluboký dík všech z Nepomucena za tuto štědrost vůči jim. Je to zásluhou zaoceánských dobrodinců, že Nepomucenum může pokračovat.

Za tisk promluvil ředitelové důst. Václav Michalíčka za Katolíků a Národ a p. Václav Hytnar za Svět z Clevelandu; oba přednesli,

jak je dnes za těžko vydávat české listy, když ubývá čtenářů starších smrtí a mladší pokolení zde zrozené, třetí a čtvrté, se již tak poamerikanisovalo, že nejen nechte ani nemluví českou řečí. Vzdor tomu zde v Americe po sto letech od založení prvního českého tisku dosud se pokračuje v české řeči, což je ke cti naší národnosti v nové vlasti.

Pokračovalo se ve zprávách: za klášter sv. Prokopa v Lisle promluvil nejdp. Tomáš Havlík, opat nedávno zvolený, který zdravil toto shromáždění za celý sbor benediktinů na americké Sázkavě a děkoval za důvěru a oběti přinesené klášteru, a ujistil, že v klášteře jsou pamětliví toho a modlí se za své dobrodince. Dústp. Daniel Kučera, bývalý opat, nyní prezident koleje, tlumočil vřelé díky učitelského sboru.

Za Dústr. svaz clevelandský promluvil dústp. Jan Anděl, který konstatoval velmi čilý život mezi našim lidem v této oblasti, jak společenský, tak i při církevních slavnostech. To do-svědčila p. Anna Veverková, předsedkyně České katolické jednoty, která s její Jednotou má na všem velký podíl a podporuje vše to, co je naše.

Za Katolického dělníka a Omahu promluvil p. Josef Proskočil, jeden z nejstarších delegátů svazových, pamatuje konvenci v Chicagu r. 1919, pozdravil jménem Dělníka shromáždění. Byly čteny pozdravné telegramy; jeden od msgra. Martina Křížky, bývalého kaplana Svazu.

Za místní Svazy promluvil p. Václav Drahožal za Cedar Rapids, Iowa, p. Antonín Lalla za Svaz v Texasu, p. Jan Kučera za oblast Toledo, Ohio. Za klub Domov z Chicaga a okolí podal zprávu p. Ferda Küssel, tento pojímá členství těch novějších příbylých z vlasti. Klub Domov konal řadu představení; vynikající byly Pašie, několikrát předvedené, i v Clevelandu, a kulturní programy při Českých katolických dnech v Chicagu. Členové vyučují v sobotní české škole a vycházejí vstříc těm nejnovějším příchozím z vlasti, aby jim usnadnili zakotvení zde. Velkou zásluhu na této práci má dústp. Vojtěch Vít.

Za nastávající úředníky Národního svazu českých katolíků byli zvoleni: p. Viktorie Vollerová za předsedkyni, dústp. Václav Michalička za místopřed., sl. Jeannette Krippner za tajemnici do konce roku, kdy se vzdá úřadu po 42 letech, a p. Elsie Nevšimal za pokladní. Tímto se ukončilo zasedání konvenční.

Večer byl uspořádán banket v hotelu Roosevelt pro delegáty a přátele Národního svazu.

Před zasednutím společně se zapěly hymny americká, česká i slovenská; na to modlitbu přednesl nejdp. Jan L. Mořkovský, biskup houstonský.

Následoval program, který řídil dústp. Josef Větrovec, C.Ss.R., dobře známý redemptorista od Panny Marie Ustavičné Pomoci v New Yorku, který představil řečníky: nejdp. biskupa Jana Mořkovského. V české řeči oslovil shromáždění, což již samo sebou pro nás jest velkým požitkem, že máme hodnostáře z našich lidí, který tak krásně promluvil k shromážděným; poukázal co vše se již vykonalo a co ještě je našim úkolem ve svorné práci pro dobro našeho lidu. Jeho nadšená slova byla odměněna bouřlivým potleskem. Dále nejdp. Tomáš Havlík, opat kláštera sv. Prokopa v Lisle, Ill., který promluvil na benediktinské heslo "Modli se a pracuj".

Mezitím zazpíval hlubokým tenorem p. Vilém Janoš. Místní Sokol-Orel vystoupil a předvedl cvičení za zvuku hudby, což bylo odměněno dalším potleskem.

Modlitbou byl banket ukončen.

V neděli ráno delegáti a delegátky se dostavili z hotelu Roosevelt do kostela Panny Marie Ustavičné Pomoci na koncelebrované mši sv., kterou sloužil nejdp. Jan L. Mořkovský z Houstonu s nejdp. opaty Tomášem Havlíkem a Danielem Kučerou z kláštera sv. Prokopa, Lisle, Ill., msgr. Aloisem Mořkovským z Hostýna v Texasu, msgr. Františkem Planerem z Nepomucena v Římě, dústpp. Josefem Větrovem, obou z Clevelandu, Vojtěchem Vitem, z Chicaga, Václavem Uhlířem a Janem Andělem, obou z Clevelandu, Vojtěchem Vitem, O.S.B., a Václavem Michaličkou, O.S.B., obou z Chicaga.

Mše sv. byla česká dle nového obřadu a shromáždění odpovídali die knížiček, vytištěny nákladem Katol. Jednoty Texaské. Zpívaly se české písně "Bože, cos ráčil" a "Tisíckrát pozdravujeme tebe". Povzbuzující kázání pronesl nejdp. biskup Mořkovský; poukázal na naše národní svěťce a v tomto oktávě sv. Václava, který je nám mohutným vzorem své doby, jak jeho život dokazuje — smířlivost a dobročinnost chudým a opuštěným, jeho křesťanský způsob života je nám povzbuzením v naší době, když je toho tolik zapotřebí. Povzbudil přítomné k životu křesťanskému a aby se zachoval způsob našich předků i v této vlasti.

Po mši sv., jako při příchodu, doprovodil oddíl Sokola-Orla kněžstvo při zapění "Bože, chválime Tebe." Tím ukončena církevní slavnost.

Na to byl připraven chutný oběd v síni výborem p. Františky Hejlové, p. Slukou, sl. Albinou Chotouň, sl. Mary Gregor a pomocnicemi, kam se všichni odebrali. Všechna čest newyorským za milé pohoštění; všichni byli nadmíru spokojeni a jsou vděční tamějším krajanům za vše, co připravili k této konvenci a jejich pohodlí, volají "Zaplat' Pán Bůh!"

OSADY

BOMARTON, TEXAS

Nejstarší český kostel v této oblasti
obdržel státní historický štít

Když otevřeme knihu: "Naše Dějiny," vydanou r. 1939 Texasským svazem českých katolíků, kterou tiskl Našinec, hned na 9. místě jsou na dvou stránkách krátké dějiny osady sv. Jana Nepomuckého v Bomarton, Texasu. Do této oblasti vedoucí severozápadně do texaského Panhandle v krajině pojmenované od prvních Španělů Llano Staccado (Planina Šípů), kde takové keříčky rostly, sem vábili lidi pozemkoví agenti. Hlavním jednatelem byl jistý Bomar, po němž městečko má jméno. Tehdy v letech 1908-1909 bylo mnoho dešťů, což vše zakrývalo tuto velkou, suchou krajinu před nově přijetými usadlíky z jižního Texasu.

Důstp. Pavel Mosler, O.M.I., farář svatojánské osady od r. 1910 až do r. 1953, kdy zemřel v Pánu.

Do Seymour, okresní město Baylor County, již r. 1907 přijížděli našinci obsazovat pozemky, které jsou na 12 mil severně od Bomartonu. Záhy se postavila dráha od Wichita Falls jihozápadně do Abilene a Bomarton bylo na ní.

Za nedlouho se tu usadilo na 60 rodin. Nebyl tu žádný kostel, proto sem občas přijel kněz z Wichita Falls a sloužil mši svatou v obydlí na farmě Matěje Maráka, (byli tu ještě bratři August a Emil Marák s rodinami). Rozhodnuto postaviti si svůj kostel. Pozemková společnost darovala 2 akry na jihovýchodní části městečka Bomartonu. První výbor byl z našinců: Matěj Marák, Leopold Skřehot, Alois Sýkora a Jan J. Čoček. Kostel byl postaven ze dřeva na podzim r. 1909. Osadník Dominik Sasín, tesař, vynahradil čeho se nedostávalo. Postavil první oltář i zábradlí a po celý život opravoval osadní

budovy. Chudíčká fara se postavila za \$500. Hřbitov byl 1 mil od kostela a stál \$50.

Dojíždělo sem více kněží: dp. Filbert Haas z Abilene; dp. Jan Hertel a dp. Křišťan Weigand z Wichita Falls. Občas tu zavítal dp. Josef Horáček z Bluffu (nyní Hostýn) u LaGrange. V Seymour pokřtíl r. 1908 Ludmilu Antonii Mockových; neměli tam kostela až v lednu 1910 koupili starý baptistický kostel. Dříve se sloužila mše svatá v městské škole. (Naše Dějiny str. 419.)

První křest zaznamenaný v Bomartonu je 16. srpna r. 1908, kdy sem přijel dp. Jan Dolje, OMI, z Wichita Falls, pak jsou dva další křty 3. list. 1908 a to Vlasty Hrnčířkové a Anny Mollayové. První oddávky byly tři najednou dne 17. ledna 1910 a to: Jakub Novák s Barborou Tesařovou, Emil Marák s Marií Orsákovou a Antonín Popelka s Růženou Orsákovou; odal je dp. Filbert Haas z Abilene, Texas.

Kostel sv. Jana Nep. v Bomarton,
vystavěný r. 1936.

První, postavený r. 1909, byl dřevěný.

Nežli sem zavítal biskup Jos. P. Lynch z Dallasu, uplynulo pět let. Bylo to 12. června r. 1914, kdy dřevěný kostel posvětil a při té příležitosti také udělil svátost sv. biřmování 21 chlapcům a 39 děvčátům. První slavné sv. přijímání bylo dne 16. května r. 1912 za faráře dp. Pavla Moslera, OMI.

Důstp. Pavel Alois Mosler, OMI

Když se tyto krátké dějiny píšl, není možno, aby se nevěnovalo několik řádek tomuto prvnímu faráři, který byl ustanoven 1. března 1910 duchovním správcem osady sv. Jana Nepomuckého v Bomartonu a zde působil celý svůj život

do smrti r. 1953 — celých 42 let. Narodil se v Urbanovicích ve Slezsku 16. dubna r. 1879. Studoval pro cizozemské misie 7 let v koleji sv. Karla Boromejského ve Valkenburgu v Holandsku a filosofii a богословí studoval v klášteře sv. Bonifáce u Fuldy v Německu, kde vstoupil do řádu Oblátů Panny Marie. Byl vysvěcen 14. května 1905. Jeho rodiče si mnoho odepřeli když jej vydržovali na studiích. Za měsíc po vysvěcení byl poslán do Texasu a dostal se do polské osady sv. Hedviky v okresu Bexar.

Od 1. března 1910 byl ustanoven farářem v Bomartonu s následujícími misemi: Seymour, Seaborn, Westover, Haskell, Weinert, Stamford, Crowell, Segerton, Hamlin, Vernon, White Deer, Newcastle a Megargel, pěkná řada v tom Llanu Stakadu! Vlakové spojení do mnoha těchto míst nebylo neb nevyhovovalo, proto mnohokrát dp. Mosler šel pěšky 12 mil z Bomarton do Seymour na svou misi a zas odtud 22 mil pěšky do Megargel, aby na těchto místech sloužil mši sv. To si mladší čtenář ani nemůže představit jaká oběť to byla a k tomu ještě musel nésti nejnужnější věci ku sloužení mši sv.

Jako zvěčnělý misionář vldp. Josef Chromčík (zemřel 1910), 40 let před dp. Moslera, který konal úmorné misie v dolejších Texasu, tak zrovna od r. 1910 dp. Mosler pokračoval v stejné vyčerpavé misionářské práci v severozápadním Texasu po 43 let až do své smrti roku 1953.

K tomu přišla suchá, neúrodná léta 1911, 1913, 1917 a pak v '30tých letech prašné bouře; to vše se přestálo s hrdinskou vytrvalostí našich s nimiž vytrval jejich farář. Dp. Mosler znal 6 jazyků, tak, že všem lidem mohl vyhovět. Po 30 letech působení byli mu dáni kaplani. Mezi nimi byl dp. Bohumil Okruhlík, OMI.

Zde se uplatnili krajanské bratrské jednoty, které přispívaly a byly páteří osady nebo misie. Katolická Jednota Texaská č. 52 byla založena 27. února r. 1909.

Ženy založily svou Katolickou Jednotu Žen Texaských dne 22. června 1916.

Roku 1929 kdy se postavily cementové dálnice, tu výhodnější bylo: přestěhovat faru do Seymour, odkud lépe se mohlo sloužit spojeným misím, tím farnost sv. Jana Nep. se stala zase misí, ač to jí nijak neodebralo prvenství katolického kostela v této oblasti.

Kdekoliv je Českomoravský lid na službách Božích, nikdy se neobejde bez našich krásných písní, kterých tolik zná. I tu v Bomartonu hned od založení je varhaník p. Bedřich V. Pavlíček, který řídí kostelní zpěv již 60 let! Zpívají zde česky, latinsky i anglicky; to vše i dnes v době nemilých zvratů a novot. Při tom mu je nápomocná jeho choť, paní Hermína Pavlíčková, která řídí pěvecký sbor, jedinečná dvojice v Texasu.

Z této osady vyšly dvě řeholní povolání: totiž sestra Marie Marketa, S.S.M., dcera rodiny Emila Maráka, učí v Hollister v Kalifornii a

Varhaníkem a sbormistrem v kostele sv. Jana Nep. je už od r. 1910 p. Bedřich Pavlíček. Jeho manželku mu v jeho záslužné práci doposud vytrvale vypomáhá.

již zemř. sestra Marie Žofie, dcera rodiny Aloise Sýkory.

Když osadníků přibývalo tolik, že první dřevěný kostel již nevyhovoval, tak na jeho místo postavili větší cihelný.

Zde texaský Státní Historický Odbor uznal nasadit pamětní štít, který nese tato slova: "Kostel sv. Jana Nepomuckého v Bomarton, Texas je nejstarším českým kostelem v severozápadní oblasti tohoto státu, zbudován roku 1909."

Toto vyznamenání bylo odevzdáno v listopadu 1970.

ST. MARY'S OSLAVILA 135 LET SVÉHO OSÍDLNÍ U HALLETTSVILLE, TEXAS

Bylo důstojně oslaveno v neděli 6. června 1971 démantové jubileum postavení nynějšího kostela pod záštitou Panny Marie bez poskvrny počaté, to třetí budovy v St. Mary's při Hallettsville v Texasu, kdysi zvané Smothers Creek.

Průvod s p. arcibiskupem se hnul z fary za účasti duchovenstva, Rytířů kolumbových 4. stupně, státních úřednic K.J.Ž.T., a úředníků

K.J.T. a spolků s odznaky a prapory za české hudby Shimkovy kapely. U vchodu pan arcibiskup byl uvítán Alžbětou Pustkovou, vnučkou p. L. J. Pustky, dárce pomníku, který byl posvěcen odpoledne.

Důstp. Henry Pšenčík, farář
St. Mary's od r. 1940.

Albert V. Maneth. Osadní sbor zpíval. Státní úřednictvo našich Jednot bylo přítomno, od K.J.Ž.T. předs. pí. Benita Pavlů, pí. Rita Kallus, místopředs., taj. Lucie Simnacher, pokladní pí. Alice Polášek, státní řed. pí. Marie Klekar, rodačka z osady a pí. Marie Hrnčíř; od K.J.T. řed. Jan Polanský a Arnošt W. Špaček, rodák osady.

Pan arcibiskup v kázání vzpomenul, že během 135 let tato nejstarší venkovská osada v Texasu původně anglická změnila se v českou. Tento kostel byl postaven r. 1896 za \$4,000.00 pod správou dp. L. P. Netarduse se značnou obětí našeho lidu. Šest kněží a řada ctihodných sester vyšlo z této malé osady: zesnuli msgři. L. P. Netardus a Jos. A. Pustka, dp. W. E. Heffernan a Roman Janak, žijící nejdp. Hubert J. Janak a dp. Ant. Pešek.

Dále p. arcibiskup povšítnul si sochy sv. Jana Nepomuckého, našeho mučedníka za zpovědní tajemství, a doporučil svatou mlčelivost raději než zneužívat dar jazyka a navázal na českého blah. Jana Nepomuckého Neumana, misionáře, a 4. biskupa ve Filadelfii v Pennsylvanii a doporučoval našemu lidu, aby se modlili za další krok ke svatořečení našeho krajan-

St. Mary's, R. 4, Hallettsville, Texas, nejstarší kostel v diecési Galveston-Houston, založen r. 1840. Tato osada byla jednou z desíti, když diecése galvestonská byla založena r. 1847.

Mši sv. nejsv. Trojice obětoval nejdp. arcibiskup sanantonický Francis J. Furey se světícím biskupem Patricio J. Flores ze San Antonio, místním duchovním správcem dp. Jindřich F. Pšenčíkem, msgři. Alois J. Mořkovský a

ského biskupa, prvního amerického biskupa, který dosáhl blahověčení.

Ve dvě hod. byla slavnostně odevzdána památní kovová deska u kostela, obstaraná výbo-rem sběratelů dějin místního okresu Lavaca

p. G. J. Klekar řídil program. Pan arcibiskup přednesl modlitbu a posvětil desku.

Pan Don Minear, předseda výboru, pronesl uvítání. Pí. Marie (G.J.) Klekarová, členkyne téhož výboru jakož i místního spolku K.J.Ž.T. z r. 1899, za ženy.

Pan Ludvík J. Pustka, starší bratr zesnulého vldp. msgra. Pustky, dárce pomníku odhalil ho. Nápis: "Osada St. Mary's, považovaná za nejstarší katolickou venkovskou osadu v Texasu. — St. Mary's bylo osazeno již před texaskou válkou za nezávislost. První kostel v St. Mary's byl postaven r. 1840 na podnět dpp. misionářů

George Haydon a Edward A. Clarke, kteří též zde založili školu pro děti osadníků. Tato osada je z desíti osad, které tvořily první texaskou diecési (galvestonskou) při jejím založení v r. 1847."

Dp. Jindřich F. Pšenčík byl vysvěcen v r. 1932 a je duchovním správcem osady St. Mary's s misí sv. Antonína na Witting přes 30 roků. Je jediný ze zdejších duchovních správců ještě na živu. On jediný v arcidiecési zbývá z těch, kteří byli jmenováni zesnulým arcibiskupem Arthurem J. Drossaertsem.

Msgr. Alois J. Mořkovský

RŮZNÉ

MATKA TEREZIE BYLA VYZNAMENÁNA CENOU MÍRU PAPEŽE JANA XXIII.

Vatikán. — Matka Terezie Bojaxhiu, 60-letá řeholnice a misionářka albánského původu, byla papežem Pavlem VI. vyznamenána první cenou míru papeže Jana XXIII. Při tiskové konferenci 7. ledna 1971 prohlásila, že užije obdržené obnosu \$25,000 k výstavbě bytů pro indické malomocné, o které se stará její řeholní řád. V Indii je asi 35,000 malomocných.

Matka Terezie řekla novinářům, že každý respektuje a má rád řeholnice jejího řádu, protože se starají o nejchudší lidi z nejchudších. Ve vztazích s lidmi jiných náboženství anebo i s nevěřícími nebyla pro ně nikdy překážkou ta okolnost, že jsou řeholnicemi katolické církve.

Arcibiskup Giovanni Benelli, zástupce státního tajemníka Svaté Stolice, který Matku Terezi představil novinářům, řekl, že podle jeho mínění papež Pavel nalezl v Matce Terezi a v jejích spolusestrách praktické uskutečnění zásady: "Každý člověk mi je bratrem." Připustil, že mnohé mezinárodní organizace by si rovněž zasloužily být počteny touto cenou; těmto organizacím však chybí lidský prvek ochotné pomoci a křesťanského tepla, jež jsou charakteristickými vlastnostmi Matky Terezie a jejích misionářek. Pak ještě řekl: "Matka Terezie nemohla čekat, až od někoho dostane peníze pro své dílo; proto nečekala a šla pomáhat chudým, neboť všude, kam se podívala, viděla život smíšený se smrtí. ... Lidé, jimž obětovala svůj život, často v moderní společnosti nemají žádnou hodnotu, protože jsou příliš chudí a příliš nemocní. Oni však mají hodnotu v očích Matky Terezie. Toto je pravým smyslem ideje bratrství lidí, a také hlavním důvodem toho, že papež pocítil právě ji."

SR. LUDMILA HRABCOVÁ ZVOLENA GENERÁLKOU

Vinculum z měsíce dubna 1971, tištěno v Římě, přináší zprávu, že krajanka Sr. Ludmila Hrabcová byla zvolena v Assisi 28. pros. 1970

generální představenou kongregace sester misionářek, Františkánek od Matky Boží Pomocnice v Gaisau ve Voralbergu v Rakousích.

Jako maturantka r. 1940 odešla z vlasti vstoupila k těmto sestrám, r. 1949 byla poslána do Kolumbie Již. Ameriky, zde zůstala 20 let, byla ředitelkou koleje a později představenou v Bogotě. R. 1970 byla poslána do Assisi, aby pomohla připravit agendu pro gen. kapitolu. Obdivuje práci našich kněží mimo vlast. Píše ve vlasti již nikoho nemá z rodiny, ale zde jsou krajané kněží a dobří lidé, kteří jsou spojení láskou k vlasti, o malou vzpomínku za mne a naše sestry pracující v Již. Americe prosím.

PO 75 LETECH ZAVŘELI KATOL. ŠKOLU V TEXASU

Cameron, Tex. — Při ukončení školního roku v osadě svatého Antonína ve zdejší městečku, bylo oznámeno, že tato škola se na dobro zavírá. Nebude se víc v ní vyučovat.

Založena byla v únoru r. 1896 v domku, který sloužil jak za byt ctihodných sester-učitelek, tak také za místo učebny.

Roku 1902 byla postavena dřevěná škola za \$1,500. Tato v roce 1935 byla nahrazena cihelnou a pojímala hned 135 dětí. Počet žáků se časem zvyšoval.

Mezi prvními žáky roku 1896 byl dosud žijící dobře známý našinec pan J. T. Parma, který se dostavil na tuto smutnou rozloučenou, kterou jistě tehdy před 75ti lety nikdy nepředvídal.

Příčiny uzavírání jsou jako obyčejně slýcháme, nedostatek sester-učitelek a velké vydání se školou spojené.

NASTOLENÍ GUVERNÉRA JAMES J. EXONA S ČESKOU MANŽELKOU V NEBRASCE

Poprvé v dějinách státu Nebraska se stalo, že při inaugurace — slavnostní přísaze — stála po boku guvernéra česká manželka. To bylo 7. ledna loni r. 1971 v státním kapitolu v Lincoln, když guvernér James J. Exon pronesl svou státní přísahu.

Bylo to i slavnostnější, tím, že na 400 stopové

věži tohoto kapitolu je bronzová postava českého farmáře velikosti 19 stop u váze 9 tun, stojí tu rozprábnut s pravicí v pohybu zasívání pšenice. Tuto sochu vytvořil sochař Lee Lowrie a podnět k ní mu dal v jeho mládí, když viděl jak český farmář v okolí Crete zasíval zrní.

Po slavnosti v kapitolu byla státní taneční zábava v auditoriu Pershing. Paní manželka guvernéra Vlasta Exonová si vyhradila půl hodiny českého programu při této taneční zábavě a to, aby Nebrasčané z třetího a čtvrtého pokolení českého původu na tom se podíleli.

Ti nejmenší od 7 do 13 let, bylo 11 párků, děti v Dwight a okolí byli první, vedení českou královnou Nebrasky sl. Sharon Hotovou z Dwight a vycvičenou jejich českou učitelkou pí. Viktorii Polickou, která je doprovázela v jejich zpěvu a tanci kolem Majalesu svou piano-harmonikou. Svým vystoupením sklídili velkou ovaci.

Českomoravský folklor v krásných národních krojích a českou dechovou kapelou a omladinou z Clarkson předvedli naši známou Besedu. Pestrost a výkon s českou hudbou pobudilo obecenstvem, neb mnozí nikdy nebyli svědky tohoto našeho národního přínosu, další ovaci tito sklídili.

Pak jako vrchol slavnosti vystoupila dvojice p. a pí. Adolf Rosánkovi z Fremont, Neb., s jejich vnoučaty a zatancovali klasické polky, valčíky a třílky. Tímto výkonem ukázali vysokou úroveň naší slovanské kultury, kterou naši přistěhovalci přivezli sebou do divokých krajín rozprostřených na dalekosáhlých pláních našeho středozápadu.

Paní Vlasta Exonová se narodila v českém srdci Omahy na 13. a Williams ulicích z rodičů Prosových. Její matka byla rozená Eliášová z Čech. Paní guvernerová mluví dobře česky.

PRAHA V NEBRASCE MÁ PRVNÍ ČESKOU POŠTMISTRYNI

V U.S.A. projevil náš starokrajané takovou lásku k své rodné vlasti, že mnoho osad nazvali po místě ze staré otčiny, odkud kdysi přišli. Tak vedle Plzně, Písku, Tábora, Brna, Kolína a j. máme v Americe i několik měst a městeček, která pojmenovali naši předkové Prahou.

Krajaňská Praha v Nebrasce má nejen český kostel, sv. Jana Nepomuckého, ale také prvního ženského poštmistra českého původu — pí. Dorotu Vavákovou. Sloužila na tamní pražské poště už od roku 1864, a od roku 1967 zastávala úřad poštmistra, ale v druhé polovině prosince 1970 byla úředně poštmistrem v Praze jmenována.

ČESKÝ MLÝN PRODÁN AMERIKÁNOVI

Nedělní Oklahoman 26. červce. 1970, přinesl zprávu, že Yukon Mill & Grain Co. (Yukonská mlýnová spol.), nejstarší mlýn této krajiny byl prodán Shawnee Milling Co.

Zakladatelem byl rodina Kroutilova, která přijedše ze Schuyler, Nebrasky, kam se přistěhovala r. 1881 z Čech, v náběhu "run" r. 1889 zabrala domovinu v yukonském okolí. Krajina tato vydala hojnost pšenice, ale tato se nakládala lopatou do dráhových vagónů a odvážela do sousedního státu. Jelikož Kroutil měl zkušenost z Čech v mlynářství tu sousedé, zde se usadilo více Čechů, je žádali aby postavil mlýn pro okolí, což učinil. První mlýn namlel 50 beček mouky za den a to se svými syny Janem a Františkem a švakrem Antonem Dobrým pak zvětšil, že později namlelo se 2,000 beček t.j. 200 tun denně.

Později v 30tých letech Anton Dobrý se odloučil a založil mlýn v Yukonu se svými syny, ale po jeho smrti a smrti mladšího syna Josefa tento byl prodán farmářské společnosti v 50tých letech.

František Kroutil zemřel r. 1932 a jeho bratr Jan v červnu 1954. Synové Františka Raymund, předseda, a Norman, místopředseda, se rozhodli prodat mlýn v červenci 1970 a věnovat se jiným obchodním zájmům.

Po národní prohibici, která byla poražena r. 1933, František Kroutil také založil pivovár v Oklahoma City pod jménem Progress Brewing Company pro který si najmul sládku z Československa, ale po jeho smrti byl prodán Lone Star Brewing Company v Texasu.

Abychom doplnili o českých mlynářích v Oklahomě, dodáváme, že Antona Žaloudka rodina v Kremlinu, Okla., postavila mlýn v severní části tohoto státu známém co Cherokee Stripu, kde byl poslední náběh "run" pro domoviny v září r. 1893.

Na více než 75 let sloužil tento mlýn v Yukonu, Okla., v českých rukou velkému okolí západně od hlavního města Oklahoma City, kde je mnoho českých farem.

KDO MÁ KLÍČE K ČESKÝM KORUNOVACÍM KLENOTŮM?

V souvislosti s federativním uspořádáním ČSSR byly nově rozděleny klíče k českým korunovacím klenotům. Jejich držitelé jsou: prezident republiky, předseda ČNR, předseda české vlády, předseda F S, předseda federální vlády, primátor hlavního města Prahy a pražský arcibiskup. Všech dohromady 7.

K rozdělení klíčů od klenotů dochází v jejich historii potřeby: po prve to bylo r. 1867, kdy klenoty byly převezeny do Prahy z Vídně, kam byly zavezeny za pruskorakouské války, a pak r. 1918.

Klenoty sestávají z královské koruny, zvané svatováclavské, která svými dějinami sahá až do 11. stol., z pozdně renesančního žezla, říšského jablka z doby rudolfínské a korunovacího pláště doloženého k r. 1723.

(Nový Život, leden 1971, str. 19)

HOME ON THE RANGE

je domovem pro chlapce bez domova v
Sentinel Butte, North Dakota

V srdci tak zvaných Badlands, jež jsou známé pro svou přírodní krásu, kde Teddy Roosevelt žil za mladších let a kde se kdysi schovávali pochybné karaktery před policejními orgány, získává nyní lepší a užitečnější atrakci, jak jsme seznali během našeho cestování Severní Dakotou. Home on the Range je útulek pro zanedbané hochy, nemající domova, kde by jim byla poskytnuta výchova, kterou každý chlapec potřebuje, aby se stal řádným občanem. Zakladatelem tohoto podniku je dp. Elwood E. Cassedy, který se narodil v Jersey City, N. J.

Byli jsme tak dojatí tímto humanitním projektem do té míry, že jsme slibili "Domovu" další publicitu, v níž hodláme seznámit naše čtenáře s jeho účelem.

Již v době, kdy dp. Cassedy jako chlapec byl poslíčkem u Equitable Trust Co. v New Yorku, toužil se stát knězem a založit domov pro zanedbané chlapce, kteří neměli žádného domova a potulovali se z místa na místo.

Mladý Cassedy zůstal v službách fy. Equitable po tom, když se spojila roku 1930 s Chase National Bank v New Yorku. Když dosáhl 22. rok svého věku, zanechal svého dosavadního místa a věnoval se vyšším studiím. Později se dal zapsat na universitě Notre Dame a po absolvování, vstoupil do semináře a roku 1944 byl vysvěcen na kněze. Byl ustanoven farářem ve Wing, No. Dak., a při tom vypomáhal ve dvou malých osadách.

V červnu 1949 byl pozván, aby řečnil při konvenci bratrské jednoty Eagles v Deadwood, So. Dak. Mezi řeči se zmínil o tom, že si přeje založit domov pro chlapce bez domova. Delegáti, kteří zastupovali členstvo ze Severní a Jižní Dakoty, sebrali mezi sebou \$123.00 a darovali peníze dp. Cassedymu. To byl první dar pro Home on the Range.

Pan Edward Lievens ze Sentinel Butte četl řeč, kterou dp. Cassedy přednesl při konvenci v bismarckských novinách. Myšlenka dp. Cassedyho ho zajímala. S manželkou vlastnili 960 akrů a jelikož byli bezdětní, darovali celý svůj pozemek dp. Cassedymu. S pomocí tří chlapců tento horlivý kněz opravil sýpku a ta se stala prvním obydlím pro Home on the Range.

Sousední "rénčáři" darovali hovězí dobytek a brzy na to bylo na renči 50 kusů dobytka druhu Hereford.

Z 960 akrů je asi 300 pod pluhem. Okolní renčáři darovali k tomu účelu 16 koní.

Nyní je tam 100 hochů a hlásí se jich víc, avšak není pro ně místa a na stavbu další budovy není peněz.

Každý hoch má určitou práci, kterou mění každý týden. Hoši pomáhají v kuchyni, v prádelně, v zahrádce, na poli, opravují ploty, krmí dobytek. Každému chlapci je dáno na vědomí,

že je zodpovědný za vykonanou práci, což je považováno za důležitý krok v jeho výchově. Hoši jezdí do Beach, No. Dak., 8 mil od Domova, kde navštěvují obecnou a vyšší školu. V neděli každý hoch se zúčastní bohoslužeb v Sentinel Butte, a to jak katolíci, tak i protestanti.

Hoši přicházejí k Home on the Range sami ze své vlastní vůle, a mohou odejít, kdy je jim líbo, avšak setrvávají dokud negraduovali vyšší školu. Zde existuje spokojená skupina hochů. Mají domov, poněvadž jednou — jiný hoch — Elwood Cassedy snil o založení útulku pro zanedbanou mládež.

"Jediný účel Home on the Range," pravil zakladatel, "je zachránit chlapce než se dostane na špatnou cestu. Jestli náš ústav zachrání pouze jednoho hochu před zkázou, bude to velký úspěch."

Home on the Range není polepšovnou. Hlavní účel tohoto podniku je, zachránit mládež před vstoupením na dráhu zločinu, vzbudit v ní touhu po dobru, aby se jednou z ní stali karakterními muži, z nichž by se stali řádní občané a praktičtí křesťané.

Home on the Range není financován státními neb federálními dary. Správa ústavu se spoléhá na pomoc dobrých lidí. Ačkoliv se doma vypěstuje mnoho životních potřeb, jako maso, mléko, vejce, zelenina, atd., přece to vyžaduje další finance pro vydržování tohoto lidumilného ústavu.

Home on the Range je místo, kde hoši najdou lásku a porozumění, kde cítí, že mají dobrý domov. Jsou si vědomi, že se někdo stará nejen o jejich hmotné dobro, ale i o jejich duchovní život. Tento humanitární projekt dává lidem dobrého srdce možnost zachránit americké hochy před zkázou jak hmotnou, tak i duševní a tím jim poskytnout příležitost, aby se stali nejen zákonadbalými občany naší slavné republiky, ale zachránili své nesmrtelné duše.

V létě roku 1959 se dp. Cassedy roznemohl a byl dopraven do nemocnice, kde 15. října toho roku odevzdal svou šlechetnou duši svému Pánu, kterému tak věrně sloužil v zachráně opuštěné mládeže. O něm se může říci, že v málo letech velké věci vykonal, neboť jeho humanitní ústav bude pokračovat, budeme-li podporovat Home on the Range.

Nynější ředitel ústavu je dp. William J. Fahlander, který za života dp. Cassedyho byl farářem v Sentinel Butte, a věnoval veškeren svůj volný čas v řízení Home on the Range.

Pamatujte slova Páně: "Cožkoliv jste učinili jednomu z nejmenších bratří Mých — Mně jste učinili." Pán jistě odmění každému kdo pomáhá svému bližnímu.

Posím posílejte Vaše dárky na tuto adresu:

HOME ON THE RANGE FOR BOYS,

Sentinel Butte, No. Dakota 58654

Br. Valerian Horký, O.S.B.

CTIHODNÝ SOUDCE FRANK H. BICEK,
soudce obvodního soudu (Circuit Court)
okresu Cook, státu Illinois.

Adresář českých katolických kněží v Americe

- Most Rev. John L. Mořkovský, S.T.D., biskup administrátor diecése Galveston-Houston,
1324 North Boulevard, Houston, Texas 77006.
- Most Rev. George J. Biskup, D.D., koadjutor-arcibiskup arcidiecése Indianapolis, 128 W.
W. Georgia St., Indianapolis, Ind. 46225.
- Most Rev. Raymond J. Vonesh, D.D., 430 N. Center St., Joliet, Illinois 60435.
- Rt. Rev. Thomas Havlik, O.S.B., opat kláštera sv. Prokopa, Lisle, Ill.
- Rt. Rev. Msgr. Josef A. Valenta, apoštolský protonotář, East Bernard, Texas
- Rt. Rev. Msgr. Fr. Bárta, papežský prelát, 5434 S. 22 St., Omaha 7, Neb.
- Rt. Rev. Msgr. Edmund Bílý, (Cistern) Flatonia, Texas
- Rt. Rev. Msgr. James F. Čečka, 507 Hall Ave., St. Paul, Minnesota.
- Rt. Rev. Msgr. Alois B. Clupny, papež. prelát, Timken, Kansas.
- Rt. Rev. Msgr. Antonín F. Drozd, papež. prelát, New Braunfels, Tex.
- Rt. Rev. Msgr. Frant. Dvorník, S.T., Ph., Lit.D., 1703 - 32nd St., N.W., Washington, D.C.
- Rt. Rev. Msgr. Jan Hanáček, Shiner, Texas
- Rt. Rev. Msgr. W. C. Hradecký, papežský prelát, Garner, Iowa 50438.
- Rt. Rev. Msgr. Josef C. Kališek, papežský prelát, St. Nazianz, Wis. 54232.
- Rt. Rev. Msgr. F. J. Kasper, 3210 Lexington Blvd., Corpus Christi, Tex.
- Rt. Rev. Msgr. Jiří Klarič, kaplan, U.S. Army
- Rt. Rev. Msgr. Fr. Kopecký, papežský prelát, Dwight, Neb.
- Rt. Rev. Msgr. Oldřich Koráb, papežský prelát, Parma, Ohio 44134.
- Rt. Rev. Msgr. Wilfred Krieger, kaplan, U.S. Army
- Rt. Rev. Msgr. Martin Křížka, papežský prelát, 2651 S. Central Park Ave., Chicago 23, Ill.
- Rt. Rev. Msgr. Petr Lekavý, papež. prelát, Warsaw (P.O. Minto), No. Dak.
- Rt. Rev. Msgr. Albert Maneth, papež. prelát, 210 St. Ann St., San Antonio, Tex.
- Rt. Rev. Msgr. Ernest Michálka, 5950 Kelly Dr., Beaumont, Texas.
- Rt. Rev. Msgr. Vincenc Mičola, papežský prelát, 1809 W. Davis, Dallas, Tex.
- Rt. Rev. Msgr. Alois Mořkovský, papežský prelát, R. 3. Box 105, LaGrange, Texas 78945.
- Rt. Rev. Msgr. A. W. Nesvadba, papež. prelát, Wallis, Texas.
- Rt. Rev. Msgr. Julius A. Petrů, V.F., papežský prelát, El Campo, Texas.
- Rt. Rev. Msgr. V. J. Plecity, papež. prelát, 1333 S. 13 St., LaCrosse, Wis.
- Rt. Rev. Msgr. Cyril Popelka, papež. prelát, New Prague, Minnesota.
- Rt. Rev. Msgr. Vojtěch Prokeš, 1625 — 11th St., St. Louis, Mo.
- Rt. Rev. Msgr. Vilém Řezábek, papežský prelát, Hebron, Nebr. 68370.
- Rt. Rev. Msgr. Stanislav Srnec, papež. prelát, St. Paul Seminary, St. Paul, Minn. 55101.
- Rt. Rev. Václav Staněk, papež. prelát, 2953 S. Lowe Ave., Chicago, Ill.
- Rt. Rev. Msgr. Václav I. Tuček, papež. prelát, Ennis, Texas.
- Rt. Rev. Msgr. Jeroným Tydláčka, papežský prelát, Rosenberg, Texas.
- Rt. Rev. Msgr. František Urbanovský, papežský prelát, 915 Zoe St., Houston, Tex.
- Rt. Rev. Msgr. Josef Vacek, papežský prelát, 1310 Excelsior Ave., Hopkins, Minn. 55343.
- Rt. Rev. Msgr. T. J. Valenta, papež. prelát, Bryan, Texas.
- Rt. Rev. Msgr. Jiří Žižkovský, S.T.D., L.S.S., papež. prelát, 51 W. 9th St., St. Paul, Minn.
- Very Rev. Msgr. Engelbert Bartoš, 3210 S. Padre Isl. Dr., Corpus Christi, Tex.
- Very Rev. Msgr. Balt. Janaček, 236 E. Petulana, San Antonio, Tex.
- Very Rev. Msgr. Hubert Janák, Schulenburg, Texas.
- Very Rev. Msgr. Edmer J. Kolka, papež. komoři, Denver, Colorado.
- Very Rev. Msgr. Josef C. Kunc, papežský komoři, East Bernard, Texas.
- Very Rev. Msgr. Eduard Matocha, papežský komoři, Austin, Texas.
- Very Rev. Msgr. Richard P. Moudrý, 3003 N. Snelling Ave., St. Paul 2, Minn.
- Very Rev. Msgr. Gilbert Pekař, Plantersville, Texas

Adamec, Josef, C.S.S.R., 258 Pine St., Buffalo, N.Y.
 Adamský, Raymond, 5566 N. 69 St., Milwaukee
 Ansel Jan J., 3395 E. 53 St., Cleveland, O.
 Anvers, Arnold, (nude) El Canayo, Tex.
 Anton Alex, Ladysmith, Wis.
 Ardolf Eduard, Winsted, Minn.
 Badura Joseph, D. D., 3 Tyler St., Buffalo, N. Y.
 Barta Václav, Loras College, Dubuque, Ia.
 Barta, A., 1225 Alta Vista, Dubuque, Ia.
 Bartek Donald J., Bancroft, Nebr.
 Bartek, Václav, Osmond, Nebr.
 Bartek, Vilém, Norfolk, Nebr.
 Bartoš, Josef, Georgetown, Colo.
 Bauer, Benedikt, O.S.B., Lisle, Illinois.
 Becka Fred, M.M., Hong Kong, China.
 Beller, Bedrich, O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Illinois.
 Benda, František, New Vienna, Iowa.
 Benda John J., U.S. Air Force.
 Beneš Fr., Petit Seminaire, Nicolet, Que., Canada.
 Beneš, Antonín, 3647 W. North Ave., Chicago, Ill.
 Beníšek, William J., na odpočinku, Cleveland, O.
 Beno, Josef, 1062 Charnelton St., Eugene, Ore.
 Beránek Václav, Wilber, Nebr.
 Bezdiček, Valerian, Billings, Mont.
 Bliž, Edward F., San Antonio, Texas.
 Bily, Jan, 350 Sutton Dr., San Antonio, Tex.
 Bily Lambert, 223 E. Summit, San Antonio 12, Tex.
 Bily Václav, Sweet Home, Texas.
 Blaško Ondřej, 321 N. Wheeling St., Toledo, O.
 Blecha Karel A., 910 Wilson Ave., Menomonie, Wis.
 Botik, Wm., 8017 Preston, Dallas, Texas.
 Brakora Antonín G., 2254 Nedra Ave., Flint, Mich.
 Březik Leon A., C.S.B., 4500 Memorial Drive, Houston, Texas.
 Březik, Victor, C.S.B., 4500 Memorial dr. Houston, Texas.
 Březovský Eusebius, O.F.M., R. 1, Bayfield, Wis.
 Brydl Ladislav, New Hradec, N. D.
 Bureš Vít, O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.
 Čádek Fr. W., 8621 So. Marshfield, Chicago, Ill.
 Čálek, Richard, 545 S. Central Ave., Chicago, Ill.
 Čelůstka J., C.S.S.R., P.O. Box 3524 Sta. B., Winnipeg 4, Man., Canada.
 Cenešedt, Vác., O. Praem, Paoli, Pa.
 Cepelcha, Christian, O.S.B., Lisle, Ill.
 Čermák, Václav, Rhinelander, Wis.
 Ill.
 Černák Ludvík, O.S.B., Phillips, Wis.
 Černík Beda, O.S.B., Lisle, Ill.
 Černocho, Gerard, San Antonio, Texas.
 Černý Jiří, 2414 S. 61st Ave., Cicero, Ill.
 Chert, Jan, O.S.B., Ph.D., Lisle, Ill.
 Chládek Melchior, SS.Cist., 3689 W. Pine Blvd., St. Louis, Mo.
 Chochula Josef, C.S.S.R., 2111 Ashland Ave., Baltimore, Md.
 Chlebora Gerald, 2105 Capitol Ave., Cheyenne, Wyo.
 Čihák, Jan Petr, Duncan, P.O. Britt, Ia.
 Cipra Alan, 3395 E. 53rd St., Cleveland, O.
 Crkva Odilo, O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.
 Daniel John S., 915 E. Oliver St., Owosso, Mich.
 Dlouhý Maurus, O.S.B., J.C.D., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.
 Dobihal, Robert, Montgomery, Minn.
 Dobrý Jeroným, O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.
 Dokupil Eduard, 2108 E. 2nd St., Austin, Texas.
 Doleš, Raj, O.F.M., Para, Brazil, S.A.
 Doležal Adolf, Reedsville, Wis. 54230.
 Doskočil Jiří, West, Texas.
 Dostál F.A., S.J., 4605 W. Broadway, Montreal 28, Que., Canada.
 Drozd Henry, S.T.D., 3508 Maurice St., Ft. Worth, Texas.
 Duchek Josef, C.S.S.R., kaplan, U.S. Army.
 Duda Norbert, Professor and College Ave., Cleveland, Ohio.
 Dudek Antonín, vojenský kaplan (Chicago).
 Dudek Ladislav, Miller, S. Dak.
 Dvořák, Stan., O.P., St. Mary's Center, Houston, Texas.
 Dybala, Robert, San Antonio, Texas.
 Ekhaml O., Weston, Nebr.
 Esterka, Peter, St. Catherine Coll., St. Paul, Minn.
 Fencí Leonard, S.J., Porcupine, S. Dak.
 Fiala, Jan, 3395 E. 53rd St., Cleveland, O.
 Ficenec Leonard, Tarnov, Nebraska.
 Filas Fr. L., S.J., 6525 Sheridan Rd., Chicago, Ill.
 First F., Freeport, Minn.
 Fliček Frant. R., Auburn, Nebr.
 Foltyn, Emilian, Cameron, Texas.
 Frana, Clarence, 510 — 16th Ave., Cedar Rapids, Ia.
 Gaborik, P. L., S.C., St. Anthony Church, Chatham, Ont., Canada.
 Gajda Antonín, P.O. Box 18, Valley View, Texas.
 Gaydoš, R., C.S.S.R., 515 S. Morton, Okmulgee, Okla.
 Grimmel, Richard, 2414 S. 61st Ave., Cicero, Ill.
 Hain Raymund, S.T.D., Lincoln, Nebr.
 Hájek, Stanislav, Loras College, Dubuque, Ia.
 Halata, Vilém, Ganado, Texas.
 Haluška, Karel, Mt. Vernon, Ohio.
 Hamala, Josef, R. 3, El Campo, Tex.
 Hanuš, Jeroným, O.S.B., Conception, Mo.
 Hanuš, Tomáš, Wallis, Texas.
 Harvanek R. F., S.J., 509 N. Oak, Oak Park, Ill.
 Haškovec, Karel, 1215 N. Elm, Denton, Texas.
 Hayek, S., Dubuque, Ia.
 Herbek Adrian P., David City, Nebr.
 Herda Matouš, O.S.B., 1641 S. Allport St., Chicago, Illinois.
 Heretik, David, St. Ann, Lynchburg, Va.
 Herides, Florian, O.S.B., Phillips, Wis.
 Herman, Victor, Schuyler, Nebr.
 Hertvik Gilbert, O.M.C., 4234 N. 50th, Milwaukee, Wis.
 Hlaváč, Václav, C.S.S.R., 5310 Harford Rd., Baltimore, Md.
 Hlaváček Josef, 3327 Lawton, Detroit, 8, Mich.
 Hodík Rudolf J., Casco, Wisconsin.
 Hodouš, Edward, S.J., Clarkston, Mich.
 Hoffman, Rudolf, Plum, Texas.
 Horák, Martin, O.S.B., Taiwan, Formosa.
 Horn Augustin, O.S.B., St. Gregory Abbey, Shawnee, Oklahoma.
 Hotový, Dennis M., 1306 23rd St., Auburn, Neb. 68305.
 Hrdlička Adolf, O. S. B., St. Procopius Abbey Lisle, Illinois.
 Hrdlička Jos., C.S.S.R., 173 E. 3rd St., New York.
 Hrdlička Edward, Penton, Missouri.
 Hrdlička Lambert, 5076 Durant Ave., St. Louis, Mo.
 Hrubý Bohumil, Box 98, Penelope, Texas.
 Hruska, Eugen, 521 Custer Ave., Forsyth, Mont.
 Hubert Henry, Neva (Deerbrook), Wis.
 Hultik, Josef, 2651 S. Central Pk. Ave., Chicago, Ill.
 Hybner, Josef, Kerrville, Texas.
 Hynouš, Mat., O.P., Rome, Italy.
 Jakubek Eugene, S.J., Milwaukee, Wis.
 Janda, Adolf, nemocen.
 Janda Jaroslav, St. Wenceslaus, 406 Gladstone, Toronto 4, Ont.
 Janíček Bohuslav, S.J., 4605 W. Broadway, Montreal 28, Que., Canada.
 Janin Karel, O.P., 5375 Av. N. D., De Grace, Montreal P.O., Canada.
 Jáněš, Eduard, Inez, Texas.
 Janský Fr., S.J., 3700 W. Pine Blvd., St. Louis, Mo.
 Janysek Theodor T., Box 158, Falls City, Texas.
 Jaroš Josef, 5153 Summit St., Toledo, Ohio.
 Jelínek Jan P., S.J., Box 1142, Seoul, Korea.
 Jendrušák W., O.S.B., Pineville, La.
 Jířek, Karel, Vermillion, Minn.
 Joháněk Jan, St. Joseph Church, Montpelier, Luxembourg R. 3 P. O., Wis.

Jurica Edmund, O.S.B., Ph.D., St. Procopius
Abbey, Lisle, Illinois.

Kabát, Alfons, New Prague, Minn.

Kabát, Cyril, Wrightstown, Wis.

Kalčík, Dismas, O.S.B., Lisle, Ill.

Kalina, František, Comfort, Texas.

Kallus, Alfred, Georgetown, Tex.

Kapaun Neal, Westhope, N. Dak.

Kapoun, Robert, 5844 - 28th Ave., Minneapolis, Minn.

Karal, J., Little Turkey, Ia.

Kárník, Jiří, Ryan, Ia.

Kašný Alvin, O.S.B., Lisle, Ill.

Kerch Rudolph, Stangelville, Denmark, Wis.

Klarič, Václav, Riverview Gardens, Mo.

Klas, Alois, Racine, Wis.

Klepáč, Adrian, O.S.B., Dante, S. Dak.

Klímeček Eduard, Independence, Wis.

Klinkáček Fr., D.D., New Waverly, Tex.

Knotek Jan T., Woodhull, R. 1, Eldorado, Wis.

Knotek, Václav, M.M., Taichung, Formosa.

Kocour, Robert, Augusta, Kans.

Kolanda Jiří A., 4944 So. Swift, Cudahy, Wis.

Kolář Fr., Hostýn Hill, Fayetteville, Texas.

Kolář Basil, O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.

Kolář Václav, C. SS. R., 2111 Ashland Ave., Balti-

more, Md.

Kolář Tomáš, St. Thos. Acad., St. Paul, Minn.

Kolák Karel, O.S.B., 1637 S. Allport St., Chicago, Ill.

Konopasek, Fred., 1634 W. Gregory St., Chicago, Ill., 60640.

Kopecký Josef, 879 Progress St., Pittsburgh, Pa.

Korn Method, O.S.B., Mount Angel Abbey, Mount

Angel, Oregon.

Kotek Dominik, O.S.B., 1641 Allport St., Chicago 8,

Ill.

Kouba, Karel, 1515 Chicago Rd., Chicago Hgts, Ill.

Kouba Hilár, S.D.S., Waukesha, Wis.

Kovalík, Jiří, 6730 Nicollet, Minneapolis, Minn.

Kovanda František, S.J., 4605 W. Broadway, Mon-

tréal 28, Que., Canada.

Kováč Václav, Howells, Nebraska.

Kozák Václav P., 1410 W. Scott St., Milwaukee

4, Wisconsin.

Krejčí, Albert, 2617 S. 31 St., Omaha, Nebr.

Krejčí, Jan, Winnebago, Nebr.

Krmela, Victor, Greensburg, Kans.

Krieger Štěpán, S. J., Regis College, Denver, Colo

Krite George, Wales, N. Dak.

Krippner, Jiří, 1200 Linden Ave., Romeoville, Ill.

Křivánek Alois, Vanguard, Sask., Canada

Kroupa Jiří, O.S.F.S., Lewiston, N. Y.

Krupa Štěpán, C.S.S.R., 2111 Ashland ave., Balti-

more, Md.

Kubeš Klement, Clarkson, Nebr.

Kučera, Edward, O.S.B., A.P.O. San Francisco.

Kučera Jindřich, Sepulveda, Calif.

Kučera, Karel, St. Joseph Hospital, Omaha, Nebr.

Kučera Mat., O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill

Kučera Pavel, O.S.B., Tacoma, Washington.

Kučera Štěpán, Fort Atkinson, Iowa.

Kučrál, Jan Ev., East Bernard, Texas.

Kuncí Jos. M., 1870 Randolph, St. Paul, Minn.

Kufátko, Godfrey, Victoria, Texas.

Kuryvial Jiří, O.M.I., Lincoln, Ill.

Kuška Jiří, O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.

Laketek, Gilbert, O.S.B., Tabor, S. Dak.

Laketek Viktor, O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle

Ill

Lana František, Protlvín, Iowa.

Lang Jan Nep., S.J., 4605 W Broadway, Montreal

28, Que. Canada.

Lažek, Eliáš K., Bryan, Tex.

Leiblinger Frant., Dewesse, Nebraska.

Lenc, Leonard, Steger, Ill.

Lenoch, Fr. J., Muscatine, Ia.

LesCanec, Jan. 3121 - 13 St., Lincoln, Nebr.

Leštinský, František, Lyndon Station, Wis.

Lieberbach Clarence, Rittman, Ohio.

Lhota Brian, O.F.M., Very Rev., Alleghany, N. Y

Lorenz, Mathias, 1634 W. Gregory St., Chicago, Ill.

Ludwig, R., Waterloo, Ia.

Ludvík, Jan, Lincoln, Nebr.

Lukáš Jos., Fairview, Alberta, Canada.

Lužnický Jiří, O.S.M., Hillsdale, Ill.

Maček Jos. J., 1911 Green St., Racine Wis.

Mach, Gerard, O.S.B., Lisle, Ill.

Macháček, Aleš, O.S.B., S.T.D., Lisle, Ill.

Machovec, Frant., Red Cloud, Nebr.

Malik Jan E., Holy Cross Sem., La Crosse, Wis.

Maník, Josef, North Plains, Oregon.

Mašín, František, Sacred Heart Res., Phoenix, Ariz.

Mastný Robert, O.S.B., 1428 S. Wesley Avenue,

Berwyn, Illinois.

Matocha, John L., Yorktown, Texas.

Mattas Ludvík, Concordia, Kansas.

Matula, L. J., 2514 W. Commerce, San Antonio, Tex

Matula, Antonín, Flatonia, Texas.

Matus, Walter, 7601 Burnet Rd., Austin, Tex.

Maxa, Edward J., 2153 S. Millard Ave., Chicago, Ill.

Míček Jos., 4320 Fort St., Omaha, Nebr.

Míček, Adam, S.T.D., Harrison, Ark.

Michalička Václav, O.S.B., J.C.D., 1641 S. Allport

St., Chicago, Ill. 60608.

Michalička, Jan, Coalgate, Okla.

Michálka, Arthur, Temple, Texas.

Michálka, Karel, Elgin, Texas.

Mikulík, Kenneth, Houston, Texas

Miller, Frank, Tours, Texas.

Milota, James, Walford, Ia.

Mizera Petr, O.S.B., S.T.D., Lisle, Ill.

Minařík Alois H., Mater Christi Church, North

Riverside, Illinois.

Minařík, Fr., 634 Hirsch, Calumet City, Ill.

Mošovský, Václav, 31750 Krebs-Nagle Rd., Avon. O.

Moravčík, C., Brights Grove, Ont., Can.

Němec Ludvík, Ph.D., 3813 Spring Garden St.,

Philadelphia, Pa.

Němeček, Cyril, 5300 W 24th St., Cicero, Ill.

Nesvadba, Reginald, 3111 Hollister Rd., Houston,

Texas.

Neužil Eduard, 618 E. Davenport St., Iowa City,

Iowa

Nouza František, O.P., Vallejo, Calif.

Novák, Alfred, C.S.S.R., Brazil

Novák, Frant., C.S.S.R., Grand Rapids, Mich.

Novák, Henry, 1429 W. Wellington, Chicago.

Novák Kosmas, Rockford, Ill.

Novak James, Maple Park, Ill.

Novák Norbert, O.S.B., St. Benedict, Oregon.

Novotný, Vincent, O.S.B., Lisle, Ill.

Novotný, Leonard, Caledonia, Wis.

Oborný Fr. J., Dodge, Nebraska.

Oborný Karel J., Verdigr, Nebraska.

Oborný Pavel, St. Ann, Wichita, Kans.

Oborný, Rudolf, Lincoln, Nebr.

Okenshik, Theofil, O.M.I., Laredo, Texas.

Olšovský, Geo. J., 8215 Reservoir Ave., Houston,

Tex.

Olšovský, James, Houston, Texas

Oufada, Eduard, 4102 S. 13th, Omaha, Nebr.

Ouška Lukáš, O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle,

Ill

Pachta, Raymond, Cluda, Kans

Pakosta, Fabian, O.S.B., Lisle, Ill.

Parkot Jan, 1735 Kennard St., St. Paul, Minn.

Pastorak Jan B., Plasi, R. D. 2, Prague, Nebr.

Paukert Fr., Good Counsel Academy, Mankato,

Minnesota.

Pavelka, Alois, Hempstead, Tex.

- Pavliček, Alois, Houston, Texas.
 Pavlík Václav, 1625 S. 11th, St. Louis, Mo.
 Pavlů M., Rockglen, Sask. Canada.
 Pechal Václav, P.O. Box 79, Abbott, Tex.
 Petrik, Pavel, O.S.B., 1428 S. Wesley, Berwyn, Ill.
 Petrů, Aug., O.M.I., Brownsville, Texas.
 Petrů, Stan., Hallettsville, Texas.
 Petrů, Fr., S.J., 221 N. Grand, St. Louis, Mo.
 Petrus Renof, Seward, Nebr.
 Pfab, M., Prairieburg, Ia.
 Pleskač, Myron J., Hastings, Nebr. 68901.
 Piháček Antonín, Heun, P.O. Clarkson, Nebraska.
 Pohl, Daniel, 6000 — A St., Lincoln, Nebr.
 Pokorný, Jeroným, Dwight, Nebr. 68635.
 Polc Jaroslav V., Nepomucenum, Rome, Italy.
 Polyak, Ondrej, C.S.S.R., 2111 Ashland Ave., Baltimore, Md.
 Popelka, J., S.J., 6667 Sunset Blvd., Hollywood, Cal. 90028.
 Potkovský, Benno, O.S.B., Lisle, Ill.
 Poutek, Maurus, O.S.B., 1641 Allport, Chicago.
 Prachar, John, Lawrence, Nebr. 68957.
 Přibyl Adolf, Dickinson, N. Dak.
 Přibyl, Klement, Lovaia, Belgium.
 Přibyl, František, 2651 S. Central Pk., Chicago, Ill.
 Prokeš, F., S.J., Univ. Detroit, Detroit, Mich.
 Pšenčík Jindřich, Hallettsville, Texas.
 Ptáček, Jan, Worthington, Ia.
 Ptáček Benedict F., Le Roy, N. Y.
 Ptáček, Maurice, Beloit, Kans.
 Raček Josef, Barrachois, P. Q., Canada.
 Rachunek, Hy., Rosenberg, Tex.
 Rada, Karel, Campbell, Nebr.
 Radej, Ed., Whitelaw, Wis.
 Remeš Václav A., 1724 Conway St., St. Paul, Minn.
 Rizek David, M.M., Mindanao, P. I.
 Rezníček Alois, R. 1, Box 23, Rayne, Louisiana.
 Rezníček, Emil, O.S.B., Pevely, Mo.
 Roif, Henry O., Nada, Tex.
 Roh Rajmund V., RD 3, David City, Nebr.
 Roh, Robert A., 735 S. 36th St., Lincoln, Nebr. 68510.
 Roth Jan, Plsek, N. Dak.
 Rus Svatopluk, C.S.B., 95 S. Joseph St., Toronto, Ontario.
 Růžicka František, Clutier, Iowa.
 Rynes, Theo., S.J., 6401 San Pablo Ave., Oakland, Calif.
 Saha, Vavřinec, Canberra, Australia.
 Saul Jakub, O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.
 Scheibal, Jos. T., 615 Dunn Rd., St. Louis, Mo.
 Schwertner, Timothy, Plainview, Texas.
 Šebesta Eugen, Jessenland, Minn.
 Šimon, Alvin, Vesell, Minn.
 Šimon, R., C.S.S.R., Great Falls, Mont.
 Šimlík Frant., O.P., River Forest, Ill.
 Skluzáček, Alfred, 398 Superior, St. Paul, Minn.
 Skluzáček Jaroslav, Chelsea, Iowa.
 Skluzáček, Jiří, 3390 Demontre, St. Paul, Minn.
 Skluzáček, Richard F., Montgomery, Minn.
 Skluzáček, Valentin, Lisle, Ill.
 Skoblík, Michael, Silver Lake, Minn.
 Skok Charles D., 317 Howard St., Spokane, Wash.
 Sladký, Václav, Wahoo, Nebr.
 Slepíčka Josef, Waukon, Ia.
 Sloup, Ernest, Roseland, Nebr. 68973.
 Slovák, Emil, Pilot Point, Tex.
 Smutný Jan, Pleasanton, Nebraska.
 Smutný Václav, C.S.S.R., Miranda, Mato Grosso, Brazil.
 Šobr Klement, O.S.B., Phillips, Wis.
 Sochůrek Raymond, Adell, Wis.
 Soukup, C., O.S.B., Colfaxville, Minn.
 Soukup, A., O.S.B., Richardson, N.D.
 Spaček Anselm, O.F.M., Blenheim, Ontario.
 Spínlér, Wendelin, Lanesboro, Minn.
 Spruchavský John, 700 McIntosh St., Fort William, Ont., Canada.
 Staříček Andrew, S.V.D., P.O. Box 675, Taos, New Mexico.
 Starostka Jan, 4513 S. 32nd, Omaha, Nebr.
 Stavinoha, Donald, O.M.I., 285 Oblate Dr., San Antonio, Tex.
 Stasek, Jiří, Vesper, Wis.
 Stásek, Leonard, Eau Claire, Wis.
 Stehno, Eugen, Concordia, Kans.
 Straka, Jan, 1431 S. Austin, Cicero, Ill.
 Stránský, Jindřich, 1010 W. Webster, Chicago, Ill.
 Stryk, Jeronym J., Blessing, Tex.
 Studeny, Very Rev. Robert, S.V.D., Rome, Italy.
 Suess M., Onelda, Wis.
 Sukovatý, Jiří, Bahawalpur, W. Pakistan.
 Světlinský Ludvík, Lankin, N. Dak.
 Svoboda Jiří, Elma, Man., Can.
 Svobodný Jos., O.M.I., Belleville, Ill.
 Svobodný Alois, O.M.I., Belleville, Ill.
 Svrček, Václav, Caldwell, Texas.
 Swade, Robert, 9237 Avalon, Chicago.
 Swade Tomáš, 607 E. Oakwood, Chicago.
 Syrový, Josef, Vining, Iowa.
 Šach, Josef, 204 Park St. N., Hamilton, Ont.
 Šimon Alvin, Hopkins, Minn.
 Šindelář Fidelis, O.S.B., Lisle, Ill.
 Šipek Jos. A., 1446 N. 24th St., Milwaukee, Wis.
 Šimon Rob., C.S.S.R., 8556 Golf Links Rd., Oakland, Calif.
 Shedivy, Leo, O.S.C., Box 744, Hastings, Nebr.
 Shimanek Jos., 337 Ottawa St., Joliet, Ill.
 Škach, Karel, 5531 S. Karlov, Chicago, Ill.
 Šmid, Frant., 1634 W. Gregory, Chicago.
 Štefl, Ant., Black Creek, Wis.
 Šten, Jos., 3501 Oberlin, Lorain, O.
 Šonka, Richard, O.S.B., Lisle, Ill.
 Špánel, Hubert, Burwell, Nebr.
 Stelmachuk Edw., C.S.S.R., 323 E. 61 St., New York.
 Stehno, Eugene, Concordia, Kans.
 Tališ, Ant., R. 7, Perryville, Mo.
 Talský, Chas., S.C.J., Hales Corners, Wis.
 Teplý, Jos., S.J., Bellarmine Col., Aurora, Ill.
 Till Jos. R., 318 John Adams Dr., San Antonio 2, Texas.
 Tlapa, Richard, 916 N. Western Ave., Chicago, Ill.
 Tománek Jar., R. 4, Grafton, N. Dak. 58237.
 Tomek Fr., Montgomery, Minn.
 Treanek, Antonín, Crofton, Nebr.
 Trnch Ludvík, Benedict, Md.
 Tržil, Ludvík, Little Turkey, Lawler, Ia.
 Tucheck Ed. C., 4001 S. 27th St., Lincoln, Nebr.
 Tuma Antonín F., 1430 S. 14th St., Omaha, Nebr.
 Tydlačka, Jiří, Granger, Texas.
 Tyl, Albert, 700 Weller Blvd., Ft. Worth, Tex.
 Uhler Carl, 3476 E. 152, Cleveland, Ohio.
 Uhlíř Vác., 3181 W. 41 St., Cleveland, O.
 Vagner, Frant., 4130 S. Alameda, Corpus Christi.
 Valášek Edw., Trenton, Nebr.
 Valenta Marcus, (Praha) Rt. 2, Flatonia, Texas.
 Váňa, S., S.J., 1911 W. 30th, Cleveland, Ohio.
 Vančura Leo, St. Procopius Abbey, Lisle, Illinois.
 Váp Ivan, Plus X H.S., Lincoln, Nebr.
 Váp Gerald F., Cathedral of Risen Christ, Lincoln.
 Vašek Fr., Petit Seminaire, Nicolet, Que., Canada.
 Vavřina Kenneth, Winnebago, Nebr.
 Veselický Jan, Olmütz, Kans.
 Veselý, James, 7107 Wilber Ave., Parma, Ohio.
 Veselý, Stanislav, O.S.B., St. Procopius Abbey, Vétrovec Jos. C., C.S.S.R., 323 E. 61st St., New York, N. Y.
 Veverka Florian, O.F.M., Jordan, Minn.
 Viktora, Claude, O.S.B., Haugen, Wis.
 Vinklár, Emil, Hohen, Texas.
 Vlt Vojtěch, O.S.B., 1641 S. Allport St., Chicago, Ill.

Vitek Jerome P., Box 599, Lamesa, Texas.

Vitka, Jiri, 13205 Chapelside Ave., Cleveland, O.

Vlažný, Jan, 642 W. Deming Pl., Chicago.

Vorhac, Jaromir, Hospital, Trois-Rivieres, Que.

Votruba, Jiri, Rhinelander, Wis.

Vrablic Cyril, O.S.B., St. Meinrad, Ind.

Vrana Fr., 380 E. Roselawn, St. Paul, Minn.

Vrána, Josef, Bay City, Texas.

Vrána, Jan G., 3785 Independence S.E., Cleveland.

Vyoral, Alois, SDB., 148 Main, New Rochelle, N.Y.

Wagner, Jan, Nixon, Texas.

Yanish Felix, C.S.S.R., 2111 Ashland Ave., Baltimore, Md.

Zabelka Jiri, 719 E. Moore St., Flint, Mich.

Zachaf, Albert, 209 21st Ave., S.W., Cedar Rapids, Iowa.

Zapalač, Vilém, O.M.I., 285 Oblate Dr., San Antonio, Tex.

Zavadowsky, Petr, 518 W. 28th Pl., Chicago.

Zelly, V., 3123 W. Grange, Milwaukee, Wis.

Zeman Fr., Petit Seminaire, Nicolet, Que., Canada.

Zeman Josef, S.T.D., 520 Kingston Ave., Brooklyn, N.Y.

ČESKÉ KATOLICKÉ ÚSTAVY V AMERICE

OPATSTVÍ SV. PROKOPIA. Řádu sv. Benedikta. Opat: Rt. Rev. Thomas Havlik, O.S.B. Kněží 83, kleriků 2, bratří laičů 21, noviců 1. Kněží působí v diecézích: Chicago, Joliet, Ill., Sioux Falls, South Dakota, Superior, Wis., a na Formose. Adresa: St. Procopius Abbey, Lisle, Ill. 60532.

KLÁŠTER BLAH. PANNY MARIE USTAVIČNÉ POMOCI, řádu Nejsv. Vykupitelé. Představený: Rev. Joseph Austin, C.S.S.R., Rev. Josef Vetrovec, C.S.S.R., více kněží ve správě osady a na misích sích, 2 ctih. bratři. (Viz: New York, N.Y.) Adresa: Redemptorist Fathers, 323 E. 61st St., New York, N.Y.

KLÁŠTER SV. VÁCLAVA, řádu Nejsv. Vykupitelé. Rev. Vincent Crotty, C.S.S.R., Rev. Václav Kolář, C.S.S.R., Rev. Felix Yanish, C.S.S.R., Rev. Josef Chochula, C.S.S.R., Rev. František Vonásek, a ctih. bratr. Adresa: Redemptorist Fathers, 2111 Ashland Ave., Baltimore, Md.

CZECH JESUIT FATHERS, Czech Mission House, 4605 W. Broadway Ave., Montreal 28, Quebec, Canada. Rev. Frant. Kovanda, superior; 6 kněží působí na misích a osadách.

PANENSKÝ KLÁŠTER NEJSV. SRDCE PÁNĚ.

Vyučují v blízké společné vyšší škole. Představená: Velebná Matka M. Louise Hartwig, O.S.B. Sester 131, 1 novicka, 3 čekatelky. — Adresa: Benedictine Sisters of the Sacred Heart, Lisle, Du Page Co., Ill. 60532.

KONGREGACE ŠKOLSKÝCH SESTER de NOTRE DAME. Hlavní mateřinec v Čechách byl od r. 1854 v Horažďovicích, nyní je prozatímne v Javorníku ve Slezsku. Provinciální mateřinec jest v Omaze na předměstí Florence, Nebraska. Zde je též provinciální noviciát. Provinciální představenou jest ctihodná Matka M. Loyola Samek. Sester profesek 130, novicek 7 a čekatelek 4. Adresa: Convent de N. D., 35th and State Sts., Omaha 12, Nebraska.

MARIAN SISTERS, Marian Center, R. 1, Box 108, Waverly, Neb. Sister Ann Divis, sup. Sester 25, post. 2.

VYŠŠÍ UČILIŠTĚ

ILLINOIS BENEDICTINE COLLEGE, LISLE, ILL. Chancellor: The Rt. Rev. Thomas Havlik, O.S.B. President: The Rev. Daniel Kucera, O.S.B. Dean of Students: Mr. Walter Block. Director of Admissions: Mr. Thomas Dyba. Address: The Registrar, Illinois Benedictine College, Lisle, Ill. 60532.

St. Procopius College, Lisle, Ill. 60532.

AKADEMIE "NAŠÍ MILÉ PANI" — NOTRE DAME ACADEMY — je státem uznaná přípravná na vstupení do koleje. Jest při ní též dvouletý kurs obchodní. Vyučuje se všem pro vyšší školy předepsaným předmětům v řeči anglické, jakož i náboženství, češtině, latině, francouzštině, španělštině, vaření, hudbě a zpěvu, šití a hotovení různých ženských ručních prací. Adresa: Notre Dame Academy, 3501 State St., Omaha 12, Nebraska.

BENET ACADEMY, LISLE, ILL. — Chancellor: The Rt. Rev. Thomas Havlik, O.S.B. Principal: The Rev. Ronald Rigovsky, O.S.B. Address: The Principal, Benet Academy, Lisle, Ill. 60532.

BENET ACADEMY, LISLE, ILL., je společná škola i pro dívky v obecných předmětech, ale oddělená pro dívky v předmětech ženského povolání. Vyučuje se všem, ve vyšších školách, obvyklým předmětům, a řečím moderním; dle přání též hudbě, zpěvu, malbě a domácímu umění. Adresa: Benet Academy, Lisle, Illinois 60532.

ČESKÉ DOBROČINNÉ ÚSTAVY

DOMOV SV. BENEDIKTA PRO STARCE A STAŘENY. Pod vedením ctih. sester benediktinek z kláštera Božského Srdce Páně v Lisle, Illinois. Přijímají jsou za chovance muži od šedesáti pěti

let, ženy od šedesátého roku. Adresa: Domov sv. Benedikta, 6930 W. Touhy Ave., Niles, Ill. Veškeré příspěvky buďtež zaslány na: St. Benedict's Home, 6930 W. Touhy Ave., Niles, Illinois.

ČESKÉ KATOLICKÉ ČASOPISY V AMERICE.

NÁROD — týdeník. Vychází v sobotu. Vydavatelé: Řád českých benediktinů. Ředitel tiskárny: Rev. Václav Michalička, O.S.B. Šéfredaktor: Very Rev. Aleš Macháček, O.S.B. Redaktoři: Dr. František Schwarzenberg a Bohumil Laštůvka. Předplatné: \$8.50 na rok. Do Evropy \$9.50 ročně. Adresa: "Národ", 1637 Allport St., Chicago, Illinois 60608.

KATOLÍK — týdeník. Vychází každý pátek. závodu: Rev. Václav Michalička, O.S.B. Šéfredaktor: Very Rev. Aleš Macháček, O.S.B. Redaktoři: Dr. František Schwarzenberg a Bohumil Laštůvka. Předplatné \$7.50 ročně. Do Kanady \$7.50, do Evropy

py \$8.50. Celoroční předplatitelé obdrží jako přímě zdarma krásný kalendář "Národ". — Adresa: "Katolik", 1637 Allport St., Chicago, Illinois 60608.

NAŠINEC — týdeník. Vychází každý pátek. Majitel: Našinec Publishing Co. Redaktor: Jos. Mareš st. Předplatné na rok \$4.00. Adresa "Našinec", Granger, Texas 76530.

KATOLICKÝ DÉLNÍK — Vychází jednou měsíčně. Úřední časopis Jednoty "Katolický Dělník" Řídicí redaktor: Rev. Fr. J. Oborný, Dodge, Nebr.

POSEL — Čtvrtletní orgán České Katolické Jednoty.

SEZNAM ČESKO-KATOL. JEDNOT VE SPOJ. STÁTECH A ADRESÁŘ JEJICH ÚŘEDNÍKŮ.

NÁRODNÍ SVAZ ČESKÝCH KATOLÍKŮ

Hlavní úřadovna: 2636 So. Central Park Ave., Chicago 23, Illinois.

Čestní předsedové: Jeho Excellence John P. Cody, arcibiskup chicagský; Jeho Exc. Jan L. Mořkovský, biskup, Houston, Texas; Jeho Exc. Jifi Biskup, arcibiskup, Indianapolis, Ind.; nejdp. Daniel Kučera, O.S.B., opatství sv. Prokopa, Lisle, Ill.; nejdp. Msgr. Martin Křížka, Chicago, Ill., a Dr. Josef Čada, K.S.G., Cicero, Ill.

Čestní místopředsedové: Msgr. Václav C. Hradecký, Duncan, Iowa, P.O. Britt; vldp. Josef Větrovec, C.S.S.R., 323 E. 61 St., New York, N. Y.; Václav Keřka, Cleveland, Ohio.

Kaplan: Důstp. František Příbyl, 2651 S. Central Park Ave., Chicago, Ill. 60623.

Předseda: Pl. Viktorie Voller, 650 Courtland Cir., Western Springs, Ill.

Místopředseda: Důstp. Václav Michalička, O.S.B., Chicago, Ill.

Tajemnice: Sl. Jeannette Krippner.

Pokladní: Pl. Elsie Nevšimal, 2224 S. Kedvale Ave., Chicago, Ill.

Ředitelé: Msgr. Alois J. Mořkovský, LaGrange, Texas; důstp. Jan J. Anděl, Cleveland, O.; W. C. Drahozal, Cedar Rapids, Iowa; Václav Hessoun, Cleveland, O.; Františka Hejl, Yonkers, N.Y.; Václav Hyvner, Cleveland, O.; Mildred R. Janda, No. Riverside, Ill.; Eduard Smrčina, Chicago, Ill.; Vincent Koníček, Racine, Wis.; Jan J. Kučera, Oregon, O.; důstp. Václav Michalička, O.S.B., Chicago; Benita Pavlu, Austin, Texas; Josef K. Proskočil, Omaha, Nebr.; Rudy G. Faimon, No. Platte, Nebr.; Anna Veverka, Cleveland, O.

Členové poradního výboru: Soudce Frank H. Bicek, Berwyn, Ill.; Josef Hucek, Berwyn, Ill.

KATOLICKÝ DÉLNÍK

Ústřední úředníci:

Duchovní ředitel: Rev. Frank Oborný, Dodge, Nebr.

Předseda: Rudy G. Faimon, No. Platte, Nebr.

První místopředseda: Frank Drahozal, 834 — 16 St. S.E., Cedar Rapids, Ia.

Druhý místopředseda: Jos. Rezníček, Dodge, Neb.

Tajemník: Stanley F. Wagner, New Prague, Minn.

Třetí místopředseda: Lad. Kostel, Tabor, S. Dak.

Pokladník: Jos. W. Ficenec, 2220 L St., Omaha 7, Neb.

Lékař: Dr. Stanley Kučera, 819 W. 2nd St., Northfield, Minn.

Právní rádce: Jos. Pánek, 4841 S. 24th St., Omaha.

První důvěrník: Jos. K. Proskočil, 2757 S. 13th St., Omaha 6.

Druhý důvěrník: Frank Staněk, Omaha, Neb.

Třetí důvěrník: Lad. Mareš, Granger, Tex.

KATOLICKÁ JEDNOTA TEXASSKÁ

Kaplan: Msgr. A. W. Nesvadba, P.O. Box 266, Wallis, Texas.

Předseda: I. C. Parma, Granger, Texas.

Místopředseda: Cyril Svrček, Rt. 2, West, Texas.

Čestný místopředseda: Jos. A. Válek, Rt. 3, Ennis, Texas.

Tajemník: Amos Pavlík, LaGrange, Tex.

I. ředitel: Karel F. Adamčík, Dallas, Texas.

II. ředitel: Felix Hybner, Shiner, Texas.

III. ředitel: Jerry Sliva, Wallis, Texas.

IV. ředitel: Jan Polanský, Caldwell, Texas.

V. ředitel: Ernest W. Spaček, Jourdantown, Tex.

VI. Jakub Wallis, Houston, Texas.

VII. Ferd. Němec, Corpus Christi, Texas.

Vrchní lékař: Dr. Robert J. Wagner, Shiner, Tex.

ČESKÁ KATOLICKÁ JEDNOTA

Hlavní úřadovna: 5349 Dolloff Rd., Cleveland, Ohio 44127.

Kaplan: Rev. Daniel Kučera, O.S.B., Lisle, Ill.

Předsedkyně: Anna M. Veverka, 5349 Dolloff Rd., Cleveland, O. 44127.

Mistopředseda: Josef Kocáb, 4501 Cullen Dr., Cleveland, Ohio 44105.

Tajemnice: Miss Elsie M. Filous, 5349 Dolloff Rd., Cleveland, O. 44127.

Pokladník: Mildred R. Janda, 9101 W. Cermak Rd., North Riverside, Ill.

Ředitelstvo: Marie Průša, 2652 S. Central Park Ave., Chicago, Ill. 60623; Marie Koníček, 3357 Tillman Ave., Detroit, Mich. 48208; Frances Hejl, 270 Kneeland Ave., Yonkers, N.Y. 10005; Marie Hucklestein, 865 Visa St., Pittsburgh, Pa. 15212; Anna Oujřil, Cedar Rapids, Ia.

ČS. OREL V EXILU, ŽUPA SVATOVÁCLAVSKÁ

Hlavní úřadovna: 2431 S. Central Park Ave. Chicago 23, Ill.

Duchovní rádce: Rev. Jiří Maria Svoboda, Elma, Man., Can.

Starosta:

KATOLICKÁ JEDNOTA SOKOL

Starosta:

Mistostarosta: J. K. Proskočil, 2757 So. 13th St., Omaha, Nebraska.

Tajemník: Jan E. Beneš, 1305 So. 8th Street, La Crosse, Wisconsin.

Pokladník: Jos. Hodouš, 3925 W. 26th Street, Chicago 23, Illinois.

Náčelník: Frank Nevšlmal, 2224 So. Kedvale Ave., Chicago 23, Illinois.

Náčelní: Mrs. Marie Průša, 2652 So. Central Park Ave., Chicago 23, Illinois.

CYRILOMETODĚJSKÁ LIGA

Hlavní úřadovny: 39 Fitzjohn Ave., London N.W., 3, Great Britain; Via Concillazone 1, Rome.

Zemský duchovní rádce pro Ameriku: Rev. Max Richard, St. Joseph's Church, Lanekin, N. D.

ČESKÁ KATOLICKÁ JEDNOTA ŽEN TEXAS K.J.Ž.T.

Domov hlavní úřadovny v Granger, Tex. 76530
Výkonná úřadovna, P.O. Box 1884,
Austin, Texas 78767

Kaplan: Rt. Rev. Magr. A. J. Mořkovský, Rt. 3, Box 105, La Grange, Texas 78945

Předsedkyně: Mrs. Benita Pavlů, P.O. Box 1884, Austin, Texas 78767

I. Mistopředs.: Mrs. Adela Drozd, P.O. Box 1884, Austin, Texas, 78767

II. Mistopředs.: Mrs. Rita Kallus, Box 248, La Grange, Texas 78945

Tajemnice: Mrs. Evelyn Kaňák, P.O. Box 1884, Austin, Texas 78767

Pokladník: Mrs. Alice Polášek, P.O. Box 1884, Austin, Texas 78767

Parlamentář: Rev. William Botfk, 610 N.E. 17th St., Grand Prairie, Texas 75051

Právní rádce: Leon E. Pešek, P.O. Box 18, Texarkana, Texas 75501

Vrchní lékař: Dr. David H. Watson, Box 488, Yoakum, Texas 77995

Ředitelky: I.: Mrs. Angela Kopecký, 4928 Avenue R., Galveston, Texas 77552. II.: Mrs. Maglena Muška, 210 S. Harrison, West, Texas 76691. III.: Mrs. Anne Toman, Box 151, Ganado, Texas 77962. IV.: Mrs. Christine Knappek, 3545 Pecan St. Corpus Christi, Texas 78411. V.: Mrs. Mary Jauer, Rt. 1, Box 84, Hobson, Texas 78117. VI.: Mrs. Bettie Quitta, 2710 Tabor Road, Bryan, Texas 77801. VII.: Mrs. Marie Klekar, Rt. 4, Box 328A, Hallettsville, Texas 77964. VIII.: Mrs. Betty Petrů, Rt. 2, Box 151, Raymondville, Texas 78580

Ředitelský dívčího oddělení: Obvodu I.: Mrs. Lucille Klekar, Rt. 4, Hallettsville, Texas 77964. II.: Mrs. Angeline Sodalák, 322 Tatum, Bryan, Texas 77801. III.: Mrs. Milada Mazanec, 805 S. Harrison, West, Texas 76691. IV.: Mrs. Effie Piwetz, 1306 Centennial Drive, Houston, Texas 77043. V.: Mrs. Joy Lee Netek, 5022 Kosarek Drive, Corpus Christi, Texas 78415

ROLNICKÁ PODPORUJÍCÍ JEDNOTA SV. ISIDORA V TEXASU

Kaplan: Rev. Henry F. Pšenčík, Rt. 4, Hallettsville, Texas.

Předseda: Henry F. Sablatura, Ganado, Texas.

Mistopředseda: Frank Juřena, Hallettsville, Tex.

Tajemník: Raymond Toman, Ganado, Tex.

Pokladník: John Urbish, Hallettsville, Tex., R. 4.

Ředitelé: Bohumil Brosch, Rt. 4, Hallettsville, Tex.; Bohumil Hložek, Moulton, Rt. 1, Texas, a Ben. Hellinger, P. O. Flatonia, Rt. 2, Texas.

JOHN T. CHRÁSTKA

Pohřební ústavy:

3440 záp. 26. ulice

Tel.: 762-1211

BI 2-2990

OL 2-1023

6301-5 záp. Cermak Road

Tel.: Stanley 8-8240

Po více jak 60 roků slouží naši české veřejnosti a největší počet pohřbů a největší svědomitostí vypravených mluví sám za sebe.

KATOLICKÝ DĚLNÍK

**má životní pojištění
pro každého člena katolické rodiny.**

RŮZNÉ DRUHY A VÝHODY

**Hlaste se u místního spolku aneb pište na
KATOLICKÝ DĚLNÍK, New Prague, Minn.**

Dřednielvo:

Čestný předseda
Duchovní říditel
Předseda
První místopředseda
Druhý místopředseda
Třetí místopředseda
Tajemník
Pokladník
Lékař
Právní rádce
Ředitelé

Most Rev. John L. Mořkovský, S.T.D., Houston, Tex.
Rev. Francis J. Oborný, Dodge, Nebr.
Rudy Faimon — Stratton, Nebr.
Fr. G. Drahozal, Cedar Rapids, Ia.
Jos. J. Reznicek, Clarkson, Nebr.
Lad. E. Kostel — Tabor, So. Dak.
S. F. Wagner, New Prague, Minn.
Jos. W. Ficeneč, Omaha, Nebr.
Dr. S. T. Kučera, Northfield, Minn.
Joseph C. Panek, Omaha, Nebr.
Jos. K. Proskočil, Omaha, Nebr.
Fr. J. Staněk, Elmhurst, Illinois
L. H. Mareš — Granger, Texas

Zákonité povolení obchodu v 15 státech.

Česká Katolická Jednota

Poskytuje celorodinné pojištění od
útlého mládí do 65 let

ZÍSKÁTE VSECHNY VÝHODY MODERNÍHO ŽIVOTNÍHO
POJIŠTĚNÍ S KTERÝMKOLIV CERTIFIKÁTEM

Půjčky v hotovosti

Vyrovnaní v hotovosti

Zaplacené certifikáty

Certifikáty s prodlouženým pojištěním

Půjčky na zaplacení poplatků

POJIŠTĚNÍ OD \$500 DO \$5,000

Nevyžaduje lékařskou prohlídku

1. Celoživotní—platí se celý život
2. Dvacet let platu—platí se 20 let
3. Dvacetileté nadační—splatné za živa po 20 letech
4. Zaplacené v 60 letech—platí se do 60 let stáří
5. Nadační v 60 letech—splatné za živa v 60 letech

ODBOR MLÁDEŽE

1. Do věku 16 roků—35¢ měsíčně (Pojištění \$1,000.00)
2. Celoživotní
3. Dvacet let platu
4. Dvacet let nadační
5. Nadační (Educational) splacené v 18 letech

Dividendy vypláceny nepřetržitě po 32 roků

Vyplacen obnos \$2,425,226.65

Děláme půjčky na majetky

O podrobnosti týkající se členství, tažte se úřednic místních spolků
neb dopište na hlavní úřadovnu

ČESKÁ KATOLICKÁ JEDNOTA

5349 DOLLOFF ROAD

CLEVELAND, OHIO 44127

NÁRODNÍ SVAZ ČESKÝCH KATOLÍKŮ

Začátkem druhého polostoletí záslužné práce pro Boha, Církev, Národ a Vlast, *Národní Svaz Českých Katolíků v Americe*, v němž jsou zastoupeni česko-katolické bratrské i sesterské jednoty, pokračuje programově a organizačně jednotící silou našich krajanů v době mnohých otázek; zásadně pokračuje ve směrnicích vykázaných, jak sv. Otec Pavel VI. prohlásil dne 30. června 1968, ukončuje Rok Víry, ve svém proslovu "Kredo Božího lidu," tak i Ústavy Spojených států.

Výkonný výbor:

Čestní předsedové: Rt. Rev. Msgr. Martin A. Křížka, Chicago, Ill.

Dr. Josef Čada, K.S.G., Cicero, Ill.

Rev. Francis J. Příbyl, kaplan

Mrs. Victoria Voller, předsedkyně

Dp. Václav Michalička, O.S.B., místopředseda

Jeannette F. Krippner, tajemnice

Eliška Nevšámal, pokladní

Ředitelé:

Rt. Rev. Msgr. Alois J. Mořkovský, LaGrange, Tex.

Rev. John J. Anděl, Cleveland, O.

Františka Hejl, Yonkers, N.Y.

Václav Hesoun, Cleveland, O.

W. C. Drahožal, Cedar Rapids, Ia.

Václav Hyvnar, Cleveland, O.

Vincent Koniček, Racine, Wis.

Joseph K. Proskočil, Omaha, Nebr.

John T. Kučera, Oregon, O.

Anna Veverka, Cleveland, O.

Rudy Faimon, North Platte, Nebr.

Edward Smrčina, Chicago, Ill.

Mrs. Benita Pavlů, Austin, Tex.

Mildred R. Janda, No. Riverside, Ill.

NOVÝ NEBEKLÍČ

s červenou ořízkou \$2.50

Útěcha pro stáří a duše v očistci
\$2.75

Velikosti 4x5³/₄x3¹/₄ coulech

Tyto knížky, s čistým, jasným tiskem, s velkými písmeny, obsahují vedle dvojí pobožnosti ku mši svaté, mnohé jiné veřejné i soukromé pobožnosti; dále Církvi schválené litanie, pobožnosti Křížové cesty, známé kostelní písně; jakož i základní pravdy našeho náboženství, přípravu k svaté zpovědi, zrcadlo zpovědní, modlitby k svatému přijímání a po něm, a mnohé další jiné.

KLUB "DOMOV"

z Národního Svazu Českých Katolíků v U.S.A.

Byl založen L.P. 1963, v roce XI. stého výročí příchodu našich sv. věrozvěstů Cyrila a Metoděje na Moravu.

- Vznikl z *hluboké vděčnosti* k vykonané práci našich zdejších předchůdců; k jejich zásluhám na osvobození naší první československé republiky r. 1918; k jejich trpělivě přinášejícím obětím v době druhé světové války k společnému dílu druhého zahraničního odboje; k jejich dalšímu vytrvalému pomáhání jak uprchlíkům před komunismem, tak k finančnímu udržení našeho jediného kněžského semináře ve svobodném světě, — římského Nepomucena.
- z *touhy* včlenit se účinnou spoluprací do zasloužilého tradičního organizačního pojítka našich věřících krajanů zde v Americe, N.S.Č.K.
- z *povinnosti* navázat a pokračovat v díle Svazu na zachování a prohloubení naší křesťanské víry, v oživování lásky k našim národním kulturním hodnotám jak mezi našim zdejším lidem, tak i v nových generacích naší mládeže;
- z *nutnosti* hledat účinné cesty k burcování živého zájmu Ameriky o naši duchovně a politicko-hospodářsky ujařmenou vlast, jejíž komunistický uchvatitel zůstává nebezpečně hroživým hrobařem i zdejší americké svobodě.

N.S.Č.K. je celé katolické Americe známou organizací:

- Reprezentuje naše zájmy před americkou katol. hierarchií;
- je uznávanou institucí v amer. veřejném životě.
- Znájí její i všechny krajaňské spolky, s nimiž v minulosti vždy spolupracoval, kdykoliv bylo třeba společně usilovat o svobodu a blaho staré vlasti.

Tutěž vůli a snahu má i dnes, po 50. výročí Čs. samostatnosti, kterou pomáhal odhodlaně a obětavě budovat spolu s ostatními krajaňskými organizacemi v U.S.A.

Tradiční heslo našich cyrilometodějských křesťanských národních generací pod ochranným štítem svatého knížete Václava

"BOHU — CÍRKVI — NÁRODU"

bylo před půlstoletím nejen v srdcích a na rtech našich prvních legionářů v Rusku, ale bylo i samozřejmým programem zakladatelů Svazu roku 1917. (Viz knihu: "Z boje za svobodu otčiny" od F. Šindeláře.)

Totéž heslo je i našim programem, našeho dnešního věřícího exilu. Proto jsme se v klubu "Domov" sešli, s prosbou o Boží pomoc, ve svorné vůli a v pevném odhodlání pokračovat ve Svazové práci, abychom se tak zachránili sami před neplodným rozptýlením a zároveň oživilí i prodloužili dílo našich předchůdců v Americe.

J.Em. zesnulý Josef kardinál Beran, náš pražský arcibiskup, schválil a potvrdil toto úsilí: za své návštěvy v U.S.A., dne 25. dubna 1966 se stal naším čestným předsedou. Po invasi Československa sovětskými okupanty v srpnu 1968 nám musí být toto úsilí spolupráce exilu posvátným příkazem, nechceme-li být hlouš k Božím znamením našich dob.

Svěřil-li Vám Bůh nějaký talent, jste-li trpěliví a vytrvalí, snažte-li se mít Boha upřímně rádi ve svých domovech a bližních se stále živou myšlenkou na ujařmenou vlast, přihlaste se za členy klubu "Domov" na faře sv. Prokopa v Chicagu, v redakci NÁRODA, 1637 So. Allport, Chicago, Ill. 60608, anebo přijďte každé třetí úterý v měsíci do 1. poschodí budovy "Lincoln Federal", 6655 na Čermákově tř. v Berwynu, Ill.

Vírou v Boha, svornou prací a bratrskou láskou

- k zachování a k rozkvětu naší národní větve v USA — k rozmachu Národního svazu českých katolíků — k svobodě naší drahé otčiny.

1883

ŘÁD

1972

KATOLICKÝCH LESNÍKŮ

Bratrská a sesterská pojišťující jednota
(A Legal Reserve Fraternal Society)

Poskytuje duchovní, společenskou a tělocvičnou činnost a nabízí 17 druhů pojištění katolickým mužům a ženám ve stáří od 16. do 65. let.

Certifikáty jsou vystaveny mužům a ženám bez omezování výše pojištění s výhodou dvojnásobného pojištění v pádu nahodilé smrti.

Pro hochy a dívky do 16. let stáří nabízí 13 druhů moderních certifikátů.

POPLATKY A VÝHODY ZALOŽENY NA
C.S.O. TABULCE S 2½% SÚROČENÍM

Všechny životní a nadační certifikáty poskytují následující nazadatelné výhody:

PŮJCKY V HOTOVOSTI

VYROVNÁNÍ V HOTOVOSTI

ZAPLACENÉ CERTIFIKÁTY

CERTIFIKÁTY S PRODLOUŽENÝM POJIŠTĚNÍM

PŮJCKY NA ZAPLACENÍ POPLATKŮ

DIVIDENDY — Členské certifikáty, na něž požadované poplatky placeny jsou po dva anebo více roků, podílí se na přebytečném zisku jednoty v podobně ročních dividendů.

Richard T. Tobin

Chairman of the Board

Louis E. Caron

High Chief Ranger

Paul H. LaMontagne

High Secretary

Robert A. Horstman

Vice High Chief Ranger

Joseph Hucek

High Treasurer

O podrobnosti týkající se členství, poplatků a výhod tažte se našeho místního zástupce aneb dopište na hlavní úřad

Catholic Order of Foresters

HIGH COURT OFFICE

305 W. Madison St.

Chicago, Illinois 60606

SECOND FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSN.

26. ul. a Pulaski Road

Chicago, Illinois 60623

Telefon: Crawford 7-8500

VAŠE VKLADY JSOU POJIŠTĚNY DO \$20,000.

NEMECEK TAILORS

Men's Custom Made Clothing

2700 So. Drake Ave. 6908 W. Cermak Rd. 7534 W. North Ave.

Chicago, Illinois 60623

Berwyn, Illinois 60402

Chicago, Illinois

Tel. 522-0220

Tel. STanley 8-2085

Tel. 456-3985

Open Mondays and Thursdays to 8 P.M.

Only minutes
to prepare

INSTANT HAPPINESS

WITH SOLO

POPPY-PLUM DUMPLINGS

2 cups sifted all-purpose flour	1 2½ can red plums
2 teaspoons baking powder	1 12 oz. can SOLO Poppy filling
1 teaspoon salt • ⅔ cup shortening	2 tablespoons cinnamon
½ cup milk	2 tablespoons melted butter or margarine

Sift flour, baking powder and salt together. Cut in shortening. Add milk all at once and stir until moistened. Roll ¼ inch thick to make a rectangle 10 x 14 inches. Cut into 12-3½ inch squares. Place drained red plum and 1 tablespoon "SOLO" Poppy filling on center of each square. Fold corners to center and pinch edges to seal. Arrange in 6 x 10 inch baking dish.

Combine plum juice and remaining Poppy filling, cinnamon and butter. Spoon over dumplings. Bake in a moderate oven (375°) 30 minutes. Yields: 6 servings (This is a very unique and delicious dessert.)

Page 51 in Solo Recipe Book.

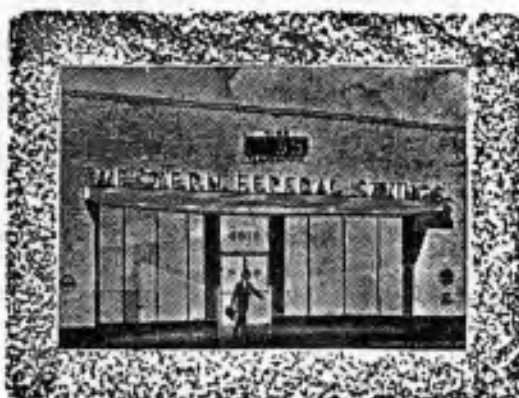
Send 50c
and any one
SOLO label
for the
new SOLO
Cookbook —
80 pages,
220 recipes.

SOLO Company. P. O. Box 506, LaGrange, Ill. 60525

Available in most markets: • Date • Almond
Strawberry • Raspberry • Poppy • Pineapple • Peach
Apricot • Cherry • Prune • Nut • Blueberry • Pecan

ZALOŽEN R. 1904.

4010 W. 26th Street

Chicago 23, Ill.

Všechny vklady federálně pojištěny až do \$20,000.00

LAwndale 1-7755

Přátelé:

Reservujte nám vždy Váš poukaz nebo balík TUZEX. Reservujte nám Vaše cestování. Vozíme sem příbuzné na návštěvu i na trvalo.

Vždy s důvěrou se obraťte na:

FRANTIŠEK B. ALEŠ

Alesh Travel Agency

Aleš Exchange Company

pouze na této adrese:

1371 First Ave., New York 21, N.Y.

Aleš je jméno, které nikdy nezklame. Spolehněte se na mne, starou poctivou krajanskou firmu. Člen SVAZU.

General Banking

THE BERWYN NATIONAL BANK

Oak Park Ave. and Cermak Rd.

Berwyn, Illinois

STanley 8-4700

BANKING SINCE 1897

NATIONAL REPUBLIC BANK OF CHICAGO

1817 SO. LOOMIS STREET

Chicago, Illinois 60608

Telefon: 829-6766

**Osobně provázené výpravy
do Československa letadlem neb lodí**

Jednotlivé odlety a odjezdy sdělíme na požádání.
Zastupujeme všechny lodní a letecké společnosti.

Pamatujte na naše milé vhodným dárkem.
Na požádání pošleme TUXEX ilustrovaný ceník.

HLASTE SE NEB PIŠTE — RÁDI VÁM POSLOUŽÍME.

WEBER TRAVEL AGENCY

Jerry A. RABAS, majitel.

Tel. Bishop 2-1512 7034 Cermak Road, Berwyn, Illinois 60402 Pioneer 9-1333

WHOLESALE

RETAIL

Phone 522-0151

LAWNDALE MEAT PRODUCTS CO.

PRAŽSKÝ — HOT PÁRKY — HOT LOAVES

CHOICE FRESH MEATS

3617 WEST 27th STREET

CHICAGO, ILLINOIS 60623

COLUMBIA SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

BÝVALÁ LAWDALE SAVINGS

**9101-09 West Cermak Rd.
Phone Riverside: 447-7500**

**North Riverside, Ill.
Phone Chicago: 242-4656**

VŠECHNY VKLADY POJIŠTĚNY DO \$20,000 AGENTUROU VLÁDY SPOJ. STÁTŮ.
OTEVŘTE SI U NÁS NOVÝ VKLADNÍ ÚČET.

**Platíme dividendy z úspor dvakrát do roka — 4 3/4 % —
na certifikáty 5 %, 5 1/4 %, 5 1/2 % a 6 %.**

Home Loans — ohnivzdorné skřínky — pojištění.

Joseph J. Houda, předseda Mildred R. Janda, místo-předs. - taj.

THE NAROD CLUB

Organized November 10, 1941

**Meetings held every second Wednesday of the month
at the**

RED FEATHER BLDG.

54th & Cermak Rd., Cicero, Ill.

PRESENT OFFICERS

Rev. W. Michallicka, O.S.B., Moderator

Mildred R. Janda, President

Beatrice Malecha, Vice-President

Elizabeth Trodden, Rec. Secretary

Elsie Nevsimal, Fin. Secretary

Mae Struhart, Treasurer

Sylvia Kucera, Publicity Chairman

Helen Hosek and Emily Zdarsky, Social Chairmen

KUPPENHEIMER — PETROCELLI — CLOTHES

EST. 1902

J. V. CIZEK & SONS

Store for Men

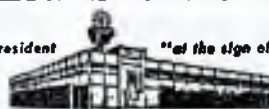
3259 W. 26th St.

Chicago, Illinois 60623

EARN CHICAGOLAND'S HIGHEST DIVIDENDS ON SAVINGS

FRANK T. SEDLACEK, president

"at the sign of the weather larch"

DIVIDENDS PAID QUARTERLY

**OLYMPIC SAVINGS AND LOAN
ASSOCIATION**

6201 W. Cermak Rd., Berwyn • Ph.: Bl 2-2424-ST 8-6201

Úplná

Cestovní

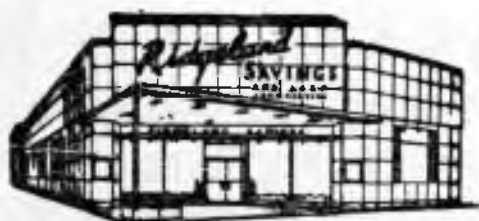
Služba

HEGER TRAVEL BUREAU

6118 West Cermak Road

CICERO 50, ILL.

Telefon: TOWNhall 3-4774 -- 3-4775

RIDGELAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

6650 W. CERMAK ROAD, BERWYN, ILLINOIS

Tel.: GUnderson 4-7600

ZALOŽEN ROKU 1921

Otevřte si u nás výnosný spořitelní účet.

VŠECHNY VKLADY POJIŠTĚNY DO \$20,000.00.

5 3/4 % A 6% CERTIFIKÁTY NA POŽÁDÁNÍ.

WILLIAM J. RAYSPIS, president.

PSACÍ a POČÍTACÍ STROJE

MÁM PSACÍ STROJE VE VŠECH REČÍCH.

Všech značek prodá, půjčí, opraví neb vymění se zárukou

RUDY DVOŘÁK

ODBORNÝ ČESKÝ ZÁVOD

3506 W. 26th St.

Chicago 23, Ill.

522-2231

NOWORUL MEMORIAL CHAPELS

2658 S. CENTRAL PARK AVE.

CHICAGO, ILLINOIS 60623

Phone 762-2233

Joseph Noworul

SUSINA'S CHILDREN'S WEAR

3624 WEST 26TH STREET, CHICAGO, ILL. 60623

ALL SIZES FOR BOYS AND GIRLS from INFANCY UP TO 14 YEARS

ALSO SUB-TEEN AND CHUBBY SIZES FOR GIRLS

AND HUSKY SIZES FOR BOYS

— GIFTS FOR THE NEW-BORN BABY —

Quality — Style — Wide Selection

REXALL LÉKÁRNA BI 7-7550

Riedl's Prescription PHARMACY

J. E. Riedl, B.S., R.Ph.

E. J. Riedl, B.S., R.Ph.

ČESKÁ LÉKÁRNA

● Břišní opěrné obvazy.

● Elastické punčochy

KABÁTOVA ČERNÁ MAST

3156 ZÁP. 26. ULICE

CHICAGO, ILL. 60623

(Východně od Kedzie Ave.)

SAFETY

• — •
SINCE 1910
• — •

Attractive
Dividends

Morton Park Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

5221-25 W. 25th Street

Cicero, Illinois 60650

PARKING ANNEX NOW OPEN

656-0100

Phone: PI oneer 9-2255

LINHART FUNERAL HOME

PRIVATE PARKING and CASKET DISPLAY ROOMS

Established 1885

6820 West Cermak Road

Berwyn, Illinois 60402

Soukal Floral Co.

6118 ARCHER AVENUE • CHICAGO 38, ILLINOIS
TELEPHONES • REliance 5-1000 • PORTsmouth 7-7055

1st SAVINGS of LA GRANGE PARK

CORNER: 31st and BLANCHAN • LA GRANGE PARK, ILL. 60525

Fleetwood 4-6000

RICHEY V. GRAHAM, JR., President EDWARD J. KLECKA, Secretary

Úsporové vklady pojištěny do \$20,000.00 vládní agenturou
Federal Savings and Loan Insurance Corporation.

ÚSPOROVÉ ÚCTY VÍTANY

Od roku 1887 tisíce užívalo tento ZNÁMÝ ŽALUDEČNÍ TONIC lék k boji proti zácpě a jejím následkům!

Dostaňte si láhev Trinerova vína dnes a nechte jeho příjemné chutnající, zácpu odstraňující účinky pracovat za vás. (Upozornění: Pokud nemůžete dostat Trinerovo víno ve vašem obchodě, zašlete \$1.50 se jménem vašeho obchodníka na: Jos. Triner Corp., 4053 Fillmore, Chicago 24, a velká láhev Trinerova hořkého vína bude vám zaslána ihned poštou vyplaceně.)

Trinerovo Hořké Víno

Přes 70 let spolehlivé a poctivé služby v Chicagu a okolí.

GUARANTY SAVINGS

& LOAN ASSOCIATION

3854-56 West 26th Street (roh Springfield)
Chicago 23, Illinois CRawford 7-5300

Veškeré vklady pojištěny do \$20,000.00
vládní agenturou

FEDERAL SAVINGS & LOAN
INSURANCE CORPORATION

DOMOV SLUŽBY, NA NÍŽ JE SPOLEHNUTÍ

Mixan-Kučera Funeral Homes, Inc.

23-86 31st Street (blíže Českého domova) — ASTORIA, L. I.
NEW YORK 11105

OTTO F. KUČERA, ŘEDITEL A BALZAMOVAČ SPECIALISTA
Více a více rodin, které použily dokonalé služby pohřebního ústavu MIXAN-KUČERA, doporučují tuto službu svým přátelům a příbuzným. Tato doporučení jsou upřímná a zcela dobrovolná na základě jejich naprosté spokojenosti. Kaple k dostání kdekoliv v New Yorku.

Tel.: 212 — RA 8-0278

FOR YOUR FURNITURE NEEDS

Come to the Oldest and Largest
Czech Establishment

TABOR SUPPLY CO.

3514-20 West 26th Street

CHICAGO, ILL. 60623

During our more than 65 years
to the satisfaction of all.
In business we have served
Phone 522-8343

Est. 1905

BRVENIK PHARMACY

— Emil Brvenik —

Prescription Specialists

Prompt Delivery

1918 S. Blue Island Ave.

CAnal 6-0727

"We Appreciate Your Patronage"

Spořitelna "Atlas" v Chicagu

Krajanským spolkům, organisacím,
obehodníkům a jednotlivcům
v Chicagu a po celých Spoj. Státech
nabízíme své služby
při ukládání úspor a
dělání půjček na majetky.

**VŠECHNY VKLADY POJIŠTĚNY
DO \$20,000 AGENTUROU
VLÁDY SPOJ. STÁTŮ.**

**PLATÍME 5¾% A 6%
NA CERTIFIKÁTY.
Dividendy se platí
dvakrát do roka
— 1. LEDNA a 1. ČERVENCE —**

**ATLAS
Federal
SAVINGS**

AND LOAN ASSOCIATION

JOHN J. KUČERA, Předseda
JOSEPH G. HODOUŠ, Tajemník

3901 West 26th Street
Telefon: 521-1300
Chicago, Illinois 60623

Nemohl spát bolestmi

Byl jsem zmrzačen arthritidem v celém těle, zánět kloubů a svalů. Trpěl jsem tak velkými bolestmi, že jsem nemohl sedět ani ležet, spát jsem mohl jen dvě hodiny a to skoro celý rok. Lékař se obával, že spáchám sebevraždu pro ty velké bolesti. — Potom mi krajan z Wisconsinu doporučil Bolven a Zdravi-tamin. Poctivě je každý den užívám a mám už lepší oběh krve v prstech rukou a nohou, mohu se sám obléci, spím celou noc a i autem mohu opět jezdit jako dříve. Proto teď i já známým doporučuji oba tyto zázračné léky. Frank Kohout, Petersburg, N.Y.

Ani vy neodkládejte na zítra, když si můžete objednat ještě dnes:

Bolven tablety na 5 týdnů	\$2.90
Zdravi-tamin na 5 týdnů	\$3.98
Zdravi-tamin na 10 týdnů jen	\$6.98
Danube projímadlo na měsíc	\$1.50
Danube herb laxative tablety	\$2.98
Moravské Mazání na 1 pint	\$3.50
Moravské Mazání na 1 kvart	\$6.00

Také: LAGUNA - 5ti vitaminový krém
krášlicí i hojivý na den \$3.50.

LAGUNA - regenerační jemně mastný na
noc, výživný, omlazující na vrásky \$3.50.

LAGUNA - tekutý krém z olejů čtyř
léčivých bylin s A-vitaminem a pach těla
zahánějícím Chlorofylem na ruce i tělo po
koupeli a po práci, 8 oz, \$3.00.

Všechny 3 krémy za \$9.00.

EUROPEAN DRUGS

a

LAGUNA COSMETICS

Břetislav a Anna Jelínkovi

P.O. Box 927

Laguna Beach, Calif. 92652

Obsah

Vzpomínky neumírají	20
Zvony věčného domova	23
Citáty z knihy dra. J. Kořínka — Přírodopisné fejetony	24
Přišel z vojny — Napsal Valerian Pejša	25
Třetí sňatek — Obraz ze života — Vypravuje Václav Špaček	30
Modlitba k sv. Prokopu — M. Sadovská	53
Ostravský Diogenes — Josef Šach	54
Drobnosti — Josef Šach	56
Pod Blaníkem — Povídka — Napsal Josef Horálek	58
Dvoji návrat — J. Šach	87
Půlnoční mše sv. v Klenci — Jindřich Šimon Baar	92
Starý mládenec — J. Š. Baar	96
Ženy na statku — M. Sadovská	99
Leoš Janáček a křesťanství — J.Š.	102
Ty novoty — F. Háj	103
Václav Vladivoj Tomek — J.Š.	110
Vojenská salva — Čta — Napsal Václav K. Peer	111
Ještě chytrost nevymřela — Napsal Alois St. Novák	121
Zvláštní Patronai sv. Václava ochrana vězňů — Antonín Šorm	127
Svědomy — Přeložil A. G. Stín	133
Co by bylo z našeho národa bez vás? — M. Sadovská	137
Dům "U čtyř medvědů" — Josef Šach	141
Bl. Zdislava, světice česká — 750. letá památka	143
Kristus z oceánu	146
Máme právo na smích? — J. Š.	149
O dobrém srdci houslisty Jaroslava Kociána — Josef Šach	151
Mistr Mikoláš Aleš a jižní Čechy — Josef Šach	152
Láska ke zvířatům — Josef Šach	154
Sběh — Napsal Petr Kopal	155
Kronika	159
Adresář	183
Oznámky	190

NOVINKA:

Obdrželi jsme z Československa **křehčálové stolní lampy** speciálně pro naši firmu zhotovené. Musíte viděti, abyste mohli oceniti. Cena \$57.50 (poštou o \$3 více). **SOUBORY NA VÍNO** z ČSR. Z barevného skla, láhev se zátkou a 6 skleniček. V cenách \$7.75, 8.50 a 9.50. Poštou o \$2.00 více.

Velká zásoba **kávoových porcelánových hrníčků** (Karlovarský porcelán) různých tvarů a květinových vzorů v cenách: \$1.35, \$1.45 a \$1.75. (Poštou nejméně 6 kusů a na poštovné nutno poslati o \$2.00 více.)

SLOVNÍKY:

Poldauf a kol.: **Anglicko-český a česko-anglický slovník**, 1,223 stran, \$8.75, poštou \$9.25.

Caha-Krámský: **Anglicko-český slovník**, 877 stran, \$5.95, pošt. \$6.40.

Anglicko-slovenský a slovensko-anglický vreckový slovník (nové vydání), \$3.85, poštou \$4.25.

Velký sklad českých knih. Nová vydání i antikvární. Pište si o seznam.

KRÁJEČE KNEDLÍKŮ, imp. z Československa, nerezavící, lehké a velmi praktické. Jedním pohybem hravě rozkrojíte knedlík na 15 stejnoměrných kousků. \$4.75, pošt. \$5.75.

KUCHYŇSKÉ POTŘEBY, jako mlýnky na mák, maso, housky; kuchyňské váhy, kuchařky v české i anglické řeči; mák, kmín, šafrán, vanilka, kuchyňské koření — seznam zdarma na požádání.

BYLINY A ČAJE ve velkém výběru — pište si o seznam.

ČESKÉ KŘIŠTÁLOVÉ SKLO a z jiných zemí v největším výběru, též

KERAMIKA z Československa.

Blahopřejné karty, české a slovenské, k Vánocům, Velikonocům, k narozeninám, k jmeninám a jiné. 15, 25 a 35¢ kus. Poštovné 10¢ na každých 5 kusů.

NOVÉ REKORDY

33 $\frac{1}{3}$ RPM, 12 inčů:

PRAHO, NA SHLEDANOU! Hovoří Z. Štěpánek, s hudbou B. Smetany, A. Dvořáka a jiných. STEREO, \$4.79.

APON-2499 BOUQUET OF SLOVAK SONGS: 13 písní jako — Okolo Braniska, Zaleť sokol bílý vták, Slovenské mamičky atd. STEREO, \$4.79.

APON-2501 COUNTRY MUSIC OF CZECHOSLOVAKIA: 12 moderních písní jako — Kvetou lípy, Táborák zhasíná, Drahý můj atd. STEREO, \$4.79.

APON-2506 BOHEMIAN COUNTRY SONGS (Trampská romance), 13 písní jako: Táboráku plápolej, Píseň severu, Niagara atd. STEREO, \$4.79.

Poštovné 50¢ na jednu zásilku rekordů. České a slovenské rekordy v bohatém výběru, seznam zdarma na požádání.

Modlitební knihy:

Útěcha pro stáří a duše v očistci, (modlitby, pobožnosti, písně), velký tisk. \$2.75, pošt. \$3.10.

Tuzex

Potravinové balíčky beze cla nebo dárkové poukazy do Československa vyřizujeme nejrychlejší cestou — spolehlivě a zaručeně. Seznam zdarma.

Stále oznamované **Jelínkovy výrobky** **BOL-VEN, ZDRAVI-TAMIN, DANUBE** a **MORAVSKÉ MAZÁNÍ**, dále **LAGUNA** krášličí a léčivé krémy z Laguna Cosmetic Co.

Též **HOBOKO**, směsi **ČAJŮ TATRA** a rovněž **KAUCKÉHO** produkty máme stále na skladě.

(Zákazníky ve státu Illinois upozorňujeme, aby na každý \$1.00 zasílali o 5¢ více na státní daň.)

F. PANCNER

6514 WEST CERMAK ROAD, BERWYN, ILLINOIS 60402

FRANK KOŘÍNEK & CO.

(TŘETÍ GENERACE)

Krajanský velkoobchod s pekařskými potřebami
založený před 50 lety p. Frank Kořínkem starším.

4828 W. 25th STREET CICERO, ILL. 60650

Phone OLympic 2-2870 — Bishop 2-1917

VÝROBCI RŮZNÝCH ZAVÁŘENIN

Zvláštní pozornost věnujeme "MÁKU", který jest naší specialitou!

NAŠE POVIDLA jsou pravou pochoutkou; jak Švestková (Prune), Meruňková (Apricot), Ananasová (Pineapple), Jahodová (Strawberry), Malinová (Raspberry), Datlová (Date), Pekaňová (Pecan) a Mandlová (Almond), které dodáváme a zasíláme po celých Spojených státech pekařům — velkoobchodníkům a restaurantům — v 8 lb. — 50 lb. — 300 lb. a 600 lb. kbelících. Pro naše hospodyňky dodáváme do grocerních obchodů výše uvedená povidla ve 12ti uncových plechovkách. Nemá-li je váš obchodník, necht' se on obrátí přímo na výše uvedenou firmu, která jej mile ráda obslouží.

Zasíláme naše výrobky těchto zavařenin po celých Spojených Státech.

Pište si o ceník

Tato firma jest řízena poctivými a spolehlivými odborníky

**pp. Frank J. Kořínek, George E. Kořínek,
Frank J. Kořínek, ml. a George F. Kořínek, ml.**